

RAPORT O STANIE GMINY 2023

Kraków, 30 kwietnia 2024 r.

Urząd Miasta Krakowa
Wydział Strategii, Planowania
i Monitorowania Inwestycji
si.umk@um.krakow.pl
Fot.: J. Graczyński/ www.krakow.pl

Spis treści

I. WSTĘP	7
II. KLUCZOWE POJĘCIA I DEFINICJE	9
III. KRAKÓW W KILKU LICZBACH	11
III.1. Demografia	11
III.2. Władze Krakowa	11
III.2.1. Prezydent Miasta Krakowa, Zastępcy	11
III.2.2. Rada Miasta Krakowa	12
III.2.3. Wartość mienia Gminy Miejskiej Kraków i spółki miejskie	12
IV. DZIEDZINY ZARZĄDZANIA	15
IV.1. ADMINISTRACJA I CYFRYZACJA	19
Streszczenie: Administracja i cyfryzacja	20
IV.1.1. Informacja o stanie finansów Miasta	23
IV.1.2. Charakterystyka Usług publicznych	30
IV.1.3. Programy i Portfele projektów	41
IV.1.4. Finanse	47
IV.2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	49
Streszczenie: Bezpieczeństwo publiczne	50
IV.2.1. Wprowadzenie do Dziedziny Bezpieczeństwo publiczne	52
IV.2.2. Charakterystyka Usług publicznych	52
IV.2.3. Programy i polityki	65
IV.2.4. Finanse	68
IV.3. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE	69
Streszczenie: Społeczeństwo obywatelskie	70
IV.3.1. Wprowadzenie do Dziedziny Społeczeństwo obywatelskie	72
IV.3.2. Charakterystyka Usług publicznych	72
IV.3.3. Programy i polityki	77
IV.3.4. Finanse	84
IV.4. OŚWIATA I WYCHOWANIE	85
Streszczenie: Oświata i wychowanie	86
IV.4.1. Wprowadzenie do Dziedziny Oświata i wychowanie	88
IV.4.2. Oferta edukacyjna Miasta	88
IV.4.3. Charakterystyka Usług publicznych	90
IV.4.4. Zadania inwestycyjne	103
IV.4.5. Programy i polityki	104
IV.4.6. Finanse	105
IV.5. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I NAUKA	107
Streszczenie: Przedsiębiorczość i nauka	108
IV.5.1. Wprowadzenie do Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka	110
IV.5.2. Charakterystyka Usług publicznych	111
IV.5.3. Inwestycje Kraków Nowa Huta Przyszłości SA w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka	121
IV.5.4. Programy i polityki	121
IV.5.5. Finanse	125
IV.6. TURYSTYKA I PROMOCJA	127
Streszczenie: Turystyka i promocja	128
IV.6.1. Wprowadzenie do Dziedziny Turystyka i promocja	130
IV.6.2. Charakterystyka Usług publicznych	130
IV.6.3. Programy, polityki	140
IV.6.4. Finanse	143
IV.7. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA	145
Streszczenie: Kultura i ochrona dziedzictwa	146

IV.7.1. Wprowadzenie do Dziedziny Kultura i ochrona dziedzictwa	148
IV.7.2. Charakterystyka Usług publicznych	148
IV.7.3. Programy i polityki	160
IV.7.4. Inwestycje realizowane w 2023 roku	164
IV.7.5. Finanse	165
IV.8. MIESZKALNICTWO	167
Streszczenie: Mieszkalnictwo	168
IV.8.1. Wprowadzenie do Dziedziny Mieszkalnictwo	169
IV.8.2. Charakterystyka Usług publicznych	169
IV.8.3. Programy i polityki	175
IV.8.4. Finanse	177
IV.9. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA	179
Streszczenie: Ochrona i kształtowanie środowiska	180
IV.9.1. Wprowadzenie do Dziedziny Ochrona i kształtowanie środowiska	182
IV.9.2. Charakterystyka Usług publicznych	182
IV.9.3. Inwestycje zrealizowane w 2023 roku	191
IV.9.4. Programy i polityki	192
IV.9.5. Finanse	198
IV.10. PLANOWANIE PRZESTRZENNE I ARCHITEKTURA	199
Streszczenie: Planowanie przestrzenne i architektura	200
IV.10.1. Wprowadzenie do Dziedziny Planowanie przestrzenne i architektura	202
IV.10.2. Charakterystyka Usług publicznych	202
IV.10.3. Programy i polityki	208
IV.10.4. Finanse	211
IV.11. SPORT I REKREACJA	213
Streszczenie: Sport i rekreacja	214
IV.11.1. Wprowadzenie do Dziedziny Sport i rekreacja	215
IV.11.2. Charakterystyka Usług publicznych	215
IV.11.3. Wybrane inwestycje w Dziedzinie Sport i rekreacja	218
IV.11.4. Finanse	220
IV.12. TRANSPORT	221
Streszczenie: Transport	222
IV.12.1. Wprowadzenie do Dziedziny Transport	224
IV.12.2. Charakterystyka Usług publicznych	224
IV.12.3. Ważniejsze inwestycje zrealizowane w 2023 roku przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie	232
IV.12.4. Programy i polityki	234
IV.12.5. Finanse	239
IV.13. GOSPODARKA KOMUNALNA	241
Streszczenie: Gospodarka komunalna	242
IV.13.1. Wprowadzenie do Dziedziny Gospodarka komunalna	243
IV.13.2. Charakterystyka Usług publicznych	243
IV.13.3. Programy i polityki	252
IV.13.4. Finanse	256
IV.14. POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA	257
Streszczenie: Pomoc i integracja społeczna	258
IV.14.1. Wprowadzenie do Dziedziny Pomoc i integracja społeczna	259
IV.14.2. Charakterystyka Usług publicznych	259
IV.14.3. Programy i polityki	268
IV.14.4. Finanse	273
IV.15. ZDROWIE	275
Streszczenie: Zdrowie	276
IV.15.1. Wprowadzenie do Dziedziny Zdrowie	278

IV.15.2. Charakterystyka Usług publicznych	278
IV.15.3. Programy, polityki	286
IV.15.4. Finanse	288
V. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIASTA KRAKOWA	289
VI. DZIELNICE MIASTA KRAKOWA	293
VII. BUDŻET OBYWATELSKI	304
VIII. WSPÓŁPRACA KRAJOWA I MIĘDZYNARODOWA	309
VIII.1. Przynależność Krakowa do krajowych i regionalnych organizacji samorządowych	309
VIII.2. Współpraca międzynarodowa	309
IX. INFORMACJA O REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU KRAKOWA	313
IX.1. „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” z uwzględnieniem Działania zarządzenia	313
IX.2. Informacja o stopniu realizacji celów SRK 2030 – ramy finansowe, wskaźniki oraz Instrumenty Zarządzania Strategicznego	315
IX.2.1. Cel strategiczny I: Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury	317
IX.2.2. Cel strategiczny II: Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	319
IX.2.3. Cel strategiczny III: Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	322
IX.2.4. Cel strategiczny IV: Kraków – miasto przyjazne do życia	323
IX.2.5. Cel strategiczny V: Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	327
IX.2.6. Cel strategiczny VI: Kraków – nowoczesnie zarządzana metropolia	329
IX.3. Informacja o pracach nad aktualizacją „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030/2050.”	331

I. Wstęp



Szanowni Państwo,

Już od sześciu lat przygotowujemy Raporty o stanie Gminy. Ostatni, opisujący 2023 rok, jak zawsze stanowi syntetyczne i przekrojowe spojrzenie na Kraków w czasie minionych miesięcy. Prezentuje stan naszego miasta z perspektywy piętnastu Dziedzin Zarządzania, realizowanych w ich ramach usług publicznych oraz działań wynikających ze Strategii Rozwoju Krakowa. W najbliższych dniach przedstawię go mojemu następcy na stanowisku Prezydenta, który z końcem maja przekaze go nowemu Przewodniczącemu Rady Miasta. Nasz Raport jest rzetelnym narzędziem, prezentującym różne aspekty jakości życia pod Wawelem. Znajdziemy tu rezultaty

działań Urzędu, jednostek i spółek miejskich, zapewniające dostępność usług publicznych i zwiększające potencjały rozwojowe miasta. Widać tu także aktywność mieszkańców przez pryzmat budżetu obywatelskiego, zadań dzielnic, organizacji pozarządowych. Dzięki przemyślanej strukturze, zestawowi wskaźników oraz danym finansowym możemy prześledzić dynamikę zmian w każdej Dziedzinie zarządzania.

Jestem przekonany, że zostawiam nowemu włodarzowi Kraków w dobrym stanie. To obecnie druga metropolia w kraju pod względem liczby mieszkańców, silny ośrodek gospodarczy, naukowy i akademicki. Wielkie i nowoczesne miasto, w którym znacząco poprawiła się jakość powietrza, gdzie 93% mieszkańców deklaruje dostępność do terenów zielonych w odległości 15 minut spacerem od miejsca zamieszkania, a usługi administracyjne oceniane są na prawie maksymalnym poziomie. Z ciekawością będę śledził dalszy rozwój w nadchodzących Raportach o stanie Gminy. Z całego serca życzę mojemu następcy, by w przyszłości dane mu było gospodarować większą niż moja pulą środków finansowych, dzięki którym będzie mógł zapewnić odpowiednie standardy usług oraz dysponować możliwie wysoką nadwyżką operacyjną na finansowanie inwestycji wspierających cele rozwojowe.

Wszystkim Państwu gorąco dziękuję za wspólną pracę na rzecz naszej małej Ojczyzny. Zachęcam do lektury i analizy Raportu za 2023 rok, a nowemu Prezydentowi i Radzie Miasta życzę sukcesów, by Kraków dalej rozwijał się dynamicznie i sprostał wyzwaniom, jakie niesie teraźniejszość i przyszłość.

Jacek Majchrowski
Prezydent Miasta Krakowa

kwiecień 2024 roku

II. Kluczowe pojęcia i definicje

Poniżej przedstawiono 14 definicji kluczowych pojęć, które zostały użyte w metodyce sprawozdawczości Raportu. Dodatkowo przedstawiono wybrane definicje i rozwinięcia pojęć użytych w jego treści, których jednoznaczne ujęcie metodologiczne jest istotne dla logiki i wykładni przedstawionej w Raporcie.

Badanie „Usługi komunalne w opiniach i budżetach mieszkańców Krakowa” – cykliczne badanie społeczne, realizowane na zlecenie Krakowskiego Holdingu Komunalnego SA (KHK SA), mające na celu poznanie opinii mieszkańców Krakowa na temat świadczonych usług oraz postrzegania miejskich spółek komunalnych wchodzących w skład KHK SA.

„Barometr Krakowski” – to cykliczne badanie opinii dorosłych mieszkańców Krakowa na temat jakości ich życia w mieście. Badanie realizowane jest od 2015 roku, w cyklu dwuletnim. Technika badania: wywiad osobisty wspomagany komputerowo, w miejscu zamieszkania respondenta (CAPI); próba badawcza podstawowa min. 1 100 respondentów.

Dziedziny zarządzania – jednolite pod względem merytorycznym obszary działań Gminy (stanowiące zarazem kluczowe obszary życia mieszkańców) określone w stosownych zarządzeniach Prezydenta Miasta i w Systemie STRADOM. W Zintegrowanym Systemie Zarządzania Gminą Miejską Kraków Dziedziny zarządzania są wymiarami grupującymi m.in. wskaźniki dziedzinowe w Katalogu wskaźników Jakości Życia i Jakości Usług Publicznych (JŻ i JUP). Każda Dziedzina zawiera określone Usługi publiczne zdefiniowane na poziomie strategicznym, zadania budżetowe i ich działania. Dziedziny zarządzania obejmują także Programy strategiczne i stanowią punkty odniesienia dla celów strategicznych.

Katalog wskaźników Jakości Życia i Jakości Usług Publicznych (lub Katalog wskaźników Dziedzinowych) – zbiór wskaźników Jakości Życia (JŻ) i Jakości Usług Publicznych (JUP) obejmujący wskaźniki służące do diagnozy stanu Dziedzin (tzw. wskaźniki kontekstowe) i oceny działań Miasta na poziomie strategicznym (tzw. wskaźniki strategiczne), zdefiniowane dla 15 Dziedzin zarządzania i określonych w ich ramach Usług publicznych. Wybrane wskaźniki dziedzinowe są wykorzystywane do parametryzacji celów Strategii Rozwoju Krakowa, celów programów strategicznych oraz są podstawą opracowania diagnoz, planów, programów i sprawozdań na poziomie strategicznym.

Miernik – pojedyncza zmienna o charakterze pierwotnym, otrzymywana w wyniku pomiaru bezpośredniego, np. liczba wykonanych wozokilometrów, kwota planowanych wydatków, liczba wydanych decyzji, etc.

Program strategiczny – oznacza program opracowany zgodnie z metodyką określoną w zarządzeniu Prezydenta Miasta Krakowa, przyjęty uchwałą Rady Miasta Krakowa dokument planowania średniookresowego (czasem także długookresowego), będący podstawowym instrumentem realizacji Strategii Rozwoju Krakowa lub oddziałujący na Dziedzinę/y zarządzania.

Usługa publiczna:

- Na poziomie strategicznym oznacza działanie lub zespół działań wykonywanych na rzecz wspólnoty przez podmiot publiczny lub z udziałem środków publicznych w celu wytworzenia pewnego dobra publicznego lub społecznego. Usługi publiczne są udostępniane lub wytwarzane w sposób i w stopniu określonym zazwyczaj w przepisach prawa lub/i w politykach jednostek samorządu terytorialnego. Usługi publiczne wytwarzane są w ramach Dziedzin zarządzania i dotyczą jednego lub wielu zadań bieżących.
- Na poziomie operacyjnym – usługa biznesowa świadczona przez UMK (wg ściśle określonej procedury) na rzecz osób fizycznych, podmiotów gospodarczych oraz organizacji, służąca realizacji zadań publicznych lub wywiązywaniu się osób fizycznych, podmiotów gospodarczych i organizacji z obowiązków wobec państwa i wspólnoty lokalnej.

Wskaźnik – informacja uzyskana w wyniku funkcji zmiennych, to jest operacji matematycznej z wykorzystaniem mierników. Na każdy wskaźnik składa się zbiór informacji sporządzonych zgodnie z definicją wskaźnika, uzasadnieniem jego stosowania, sposobem obliczania i wartością pożądaną. Na poziomie strategicznym gromadzone są wskaźniki dziedzinowe (Katalog wskaźników JŻ i JUP), na poziomie operacyjnym – wskaźniki zadaniowe służące charakterystyce ilościowej i jakościowej produktów realizowanych w ramach zadań budżetowych. Wskaźniki zadaniowe służą do planowania, monitorowania i oceny stopnia realizacji celów zadań oraz ich planów rzeczowo – finansowych (wskaźniki skuteczności, efektywności, satysfakcji klienta, realizacji planu i inne).

Wydatki związane z realizacją Usług publicznych – wydatki bieżące związane z realizacją Usług publicznych (na poziomie strategicznym i operacyjnym) obejmujące wydatki rzeczowe oraz wydatki związane z utrzymaniem stanowisk pracy zadań bieżących powiązanych z Usługami publicznymi.

Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją Usług publicznych – wydatki realizowane w ramach Dziedziny zarządzania niezwiązane bezpośrednio z realizacją Usług publicznych, do których zalicza się wydatki związane z realizacją zadań projektowych, w tym zadań inwestycyjnych i zadań bieżących, z uwzględnieniem zadań Dzielnic i budżetu obywatelskiego.

Zintegrowany System Zarządzania Miastem Krakowem – model zarządzania Gminą oparty na wieloletnich doświadczeniach samorządu Krakowa pozwalający realizować misję służby publicznej i wynikającą z niej wizję rozwoju miasta – a jednocześnie z pożytkiem wykorzystywać, wdrażać i rozwijać nakazane przez system prawny narzędzia i metody zarządzania w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

III. Kraków w kilku liczbach

Kraków to stolica województwa małopolskiego, centrum administracyjne, biznesowe, kulturowe i akademickie. Ma strategiczne położenie komunikacyjne, łączące główne szlaki turystyczne i tranzytowe: Tatry – Morze Bałtyckie, Frankfurt – Kijów.

III.1. Demografia

Kraków pod względem posiadanego potencjału ludnościowego i terytorium jest drugim co do wielkości miastem w Polsce. Jego powierzchnia wynosi 326,91 km².

W 2023 roku 30 czerwca według statystyki publicznej w Krakowie:

- mieszkało 804 237 osób (w 2022 roku: 802 781 osób),
- gęstość zaludnienia wyniosła 2 460 osób na 1 km²,
- kobiety stanowiły 53,3% populacji (liczba kobiet: 428 898).

W pierwszym półroczu 2023 roku:

- zawarto 1 679 małżeństw (w 2022 roku: 1 737),
- urodziło się 3 787 dzieci (w 2022 roku: 4 074),
- zmarło 4 047 osób (w tym 10 niemowląt), (w 2022 roku: 4 446 osób, w tym 9 niemowląt),
- w ujęciu rocznym odnotowano wzrost liczby mieszkańców o 1 456 osób, spadek liczby małżeństw o 3,3%, spadek liczby zgonów o 9%, spadek liczby urodzeń żywych o 7%.

Przyrost naturalny Krakowa był ujemny: -260 osób (-372 w połowie 2022 roku).
Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł: -0,65%.

III.2. Władze Krakowa

Organem stanowiącym i kontrolnym jest Rada Miasta Krakowa, a organem wykonawczym Prezydent Miasta Krakowa.

III.2.1. Prezydent Miasta Krakowa, Zastępcy

Prezydent wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miasta Krakowa, miejskich jednostek organizacyjnych oraz powiatowych służb, inspekcji i straży.
Prezydentem VIII kadencji jest Jacek Majchrowski.

Schemat organizacyjny i Regulamin Organizacyjny UMK na koniec 2023 roku określało zarządzenie nr 1799/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z 29 czerwca 2023 roku.

Zastępcy Prezydenta, Skarbnik, Sekretarz w 2023 roku (VIII kadencja):

- I Zastępca Prezydenta ds. Polityki Społecznej i Komunalnej: Andrzej Kulig,
- II Zastępca Prezydenta ds. Zrównoważonego Rozwoju: Jerzy Muzyk,
- III Zastępca Prezydenta ds. Obsługi Mieszkańców: Bogusław Kośmider,
- IV Zastępca Prezydenta ds. Edukacji, Sportu i Turystyki: Anna Korfel-Jasińska,
- Sekretarz Miasta Krakowa: Antoni Fryczek,
- Skarbnik Miasta Krakowa: Małgorzata Okarmus.

III.2.2. Rada Miasta Krakowa

Przewodniczącym Rady Miasta Krakowa w 2023 roku był Rafał Komarewicz, który po wyborach do Sejmu i Senatu został Posłem Wiceprzewodniczącymi byli:

- Artur Buszek,
- Michał Drewnicki.

III.2.3. Wartość mienia Gminy Miejskiej Kraków i spółki miejskie

Tabela III.1. Wartość mienia Gminy Miejskiej Kraków w latach 2021-2023 (w zł)

	2021	2022	2023
Wartość mienia (netto ¹), z tego:	64 149 512 906	63 193 646 041	64 326 020 317
aktywa trwałe, w tym m.in.:	63 441 344 070	62 494 742 317	63 485 909 754
grunty	51 548 855 308	49 832 725 514	50 073 215 604
budynki i lokale	3 504 598 852	3 577 548 539	3 771 654 951
obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3 783 779 589	3 833 509 540	4 017 583 711
aktywa obrotowe	708 168 836	698 903 724	840 110 563

¹wartość pomniejszona o odpisy umorzeniowe i aktualizujące

Źródło: Informacja o stanie mienia komunalnego GMK

W 2023 roku nastąpił wzrost wartości majątku netto (tj. wartość pomniejszona o odpisy umorzeniowe oraz aktualizacje), w tym aktywów trwałych oraz aktywów obrotowych. W analizowanym okresie nastąpił o 1,8% wzrost wartości tego mienia. Największy wzrost o 5,5% dotyczył wartości budynków i lokali – 194 mln zł. Wynikał on przede wszystkim z modernizacji istniejących obiektów w ramach realizowanych inwestycji, a także budowy nowych obiektów klasyfikowanych w tej grupie.

W 2023 roku w Gminie Miejskiej Kraków funkcjonowało 10 jednoosobowych spółek:

- Krakowski Holding Komunalny SA w Krakowie, spółki zależne od Krakowskiego Holdingu Komunalnego SA:
 - Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA,
 - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA w Krakowie,
 - Wodociągi Miasta Krakowa SA,
 - Arena Kraków SA,
- Agencja Rozwoju Miasta Krakowa sp. z o.o.,
- Centrum Giełdowe Balicka sp. z o.o.,

- Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o.,
- Trasa Łagiewnicka SA,
- KRAKÓW5020 sp. z o. o.

Udziały Gminy Miejskiej Kraków w spółkach:

- 99,61% Kraków Nowa Huta Przyszłości SA,
- 50% Igrzyska Europejskie 2023 sp. z o.o.,
- 17,01% Towarzystwo Budownictwa Społecznego „KRAK-SYSTEM” SA,
- 1,04% Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków Balice sp. z o.o.,
- 0,31% Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.,
- 0,20% Agencja Rozwoju Gospodarczego Kraków-Wschód sp. z o.o.,
- 0,11% ZMK SA.

W dniu 13 października 2023 roku w oparciu o umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Gmina Miejska Kraków wraz ze Skarbem Państwa – Krajowym Zasobem Nieruchomości oraz Gminami: Alwernia, Charsznica, Gdów, Gołcza, Iwanowice, Paęcznica, Skała, Raciechowice oraz Wieprz zawiązały spółkę pod nazwą KZN SIM Ziemia Krakowska sp. z o.o. z kapitałem zakładowym wynoszącym 30 000 500 zł dzielącym się na 600 010 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy. Gmina Miejska Kraków objęła 10% udziałów spółki. Do końca 2023 roku spółka nie została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W dniu 1 grudnia 2023 roku podpisano umowę zbycia akcji MKS „Cracovia” Sportowa SA na rzecz większościowego akcjonariusza – spółki Comarch S.A. Gmina Miejska Kraków dokonała zbycia wszystkich posiadanych 73 480 akcji, stanowiących 33,64% akcji spółki.

IV. Dziedziny zarządzania

Zgodnie z zarządzeniem nr 2822/2019 Prezydenta Miasta Krakowa z 25 października 2019 r. w sprawie powołania zespołu Koordynatorów Dziedzin zarządzania, w Krakowie funkcjonuje piętnaście Dziedzin zarządzania, wyznaczających jednolite pod względem merytorycznym obszary zarządzania.

Każda Dziedzina obejmuje zbliżony przedmiotowo zakres Usług publicznych zdefiniowanych na poziomie strategicznym. Każda Dziedzina zarządzania ma swojego Koordynatora, który identyfikuje, gromadzi i analizuje dane niezbędne do zarządzania Dziedziną, monitoruje zachodzące w niej zmiany, dokonuje oceny działań Gminy Miejskiej Kraków w ramach koordynowanej Dziedziny, formułuje wnioski i zalecenia dla realizowanych w ramach Dziedziny Usług publicznych i Programów. Koordynatorzy Dziedzin uczestniczą w działaniach związanych z aktualizacją i monitorowaniem Strategii Rozwoju Krakowa, a także w zakresie identyfikacji ryzyk na poziomie strategicznym i zarządzania nimi. Koordynatorami Dziedzin są dyrektorzy (lub ich zastępcy) wydziałów merytorycznych UMK lub miejskich jednostek organizacyjnych.

Tabela IV.A. Dziedziny zarządzania

Lp.	Symbol	Dziedziny zarządzania	Koordynator dziedziny
1.	A	Administracja i cyfryzacja	Piotr Bukowski <i>Z-ca Dyrektora Wydziału Organizacji i Nadzoru UMK</i>
2.	B	Bezpieczeństwo publiczne	Bogdan Klimek <i>Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK</i>
3.	D	Społeczeństwo obywatelskie	Mateusz Płoskonka <i>Z-ca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia UMK</i>
4.	E	Oświata i wychowanie	Anna Domańska <i>Dyrektor Wydziału Edukacji UMK</i>
5.	G	Przedsiębiorczość i nauka	Katarzyna Wysocka <i>Dyrektor Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK</i>
6.	H	Turystyka i promocja	Elżbieta Kantor <i>Dyrektor Wydziału ds. Turystyki UMK</i>
7.	K	Kultura i ochrona dziedzictwa	Katarzyna Olesiak <i>Dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK</i>
8.	M	Mieszkalnictwo	Andrzej Poznański <i>Dyrektor Wydziału Mieszkalnictwa UMK</i>
9.	O	Ochrona i kształtowanie środowiska	Ewa Olszowska-Dej <i>Z-ca Dyrektora Wydziału Kształtowania Środowiska UMK</i>
10.	P	Planowanie przestrzenne i architektura	Grzegorz Janyga <i>Z-ca Dyrektora Wydziału Planowania Przestrzennego UMK</i>

11.	S	Sport i rekreacja	Anna Szlachta-Kowalska <i>Z-ca Dyrektora Zarządu Infrastruktury Sportowej</i>
12.	T	Transport	Łukasz Franek <i>Dyrektor Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie</i>
13.	U	Gospodarka komunalna	Andrzej Łazęcki <i>Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMK</i>
14.	W	Pomoc i integracja społeczna	Witold Kramarz <i>Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie</i>
15.	Z	Zdrowie	Przemysław Cichy <i>Z-ca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia UMK</i>

Źródło: System STRADOM

Dane potrzebne do monitorowania Dziedzin zarządzania gromadzone są w Systemie **STRADOM** (**STR**ategia **Du**żego **O**bszaru **M**iejskiego), a także innych narzędziach gromadzących dane z systemów i aplikacji źródłowych, np. ISDP, SAS VA. System STRADOM wspiera zarządzanie miastem na poziomie strategicznym i operacyjnym. W Systemie zdefiniowane są wskaźniki kontekstowe i strategiczne służące do diagnozy stanu Dziedzin oraz oceny działań miasta, w szczególności Usług publicznych oraz Programów strategicznych. Dziedziny zarządzania, Usługi publiczne i Programy powiązane są z zadaniami budżetowymi, dzięki czemu każda Dziedzina i Usługa publiczna może być monitorowana zarówno pod względem Jakości Życia i Jakości Usług Publicznych, jak również pod względem rodzaju i liczby dostarczanych produktów i usług oraz pod względem finansowym np. planu, wykonania czy zaangażowania środków finansowych.

W Raporcie przedstawiono wydatki budżetu Miasta Krakowa w układzie Dziedzin zarządzania oraz Usług publicznych. Podstawą dla prezentacji tych danych są zadania budżetowe Urzędu Miasta Krakowa i miejskich jednostek organizacyjnych, powiązane z Dziedzinami zarządzania i Usługami publicznymi. Dla zadań komórek Urzędu Miasta Krakowa przedstawione zostały osobno wydatki rzeczowe oraz wydatki związane z utrzymaniem stanowisk pracy. Dla zadań dużych miejskich jednostek organizacyjnych (jak MOPS, SMMK, ZBK, ZDMK, ZIM, ZIS, ZZM, ZTP) dane obejmują sumę wydatków rzeczowych oraz wydatków związanych z utrzymaniem stanowisk pracy. W przypadku małych jednostek organizacyjnych (jak przedszkola, szkoły, Domy Pomocy Społecznej, itp.) wydatki rzeczowe obejmują pełne koszty prowadzenia tych jednostek.

Wydatki ujęte w Dziedzinie Administracja i cyfryzacja obejmują m.in. wydatki przeznaczone na:

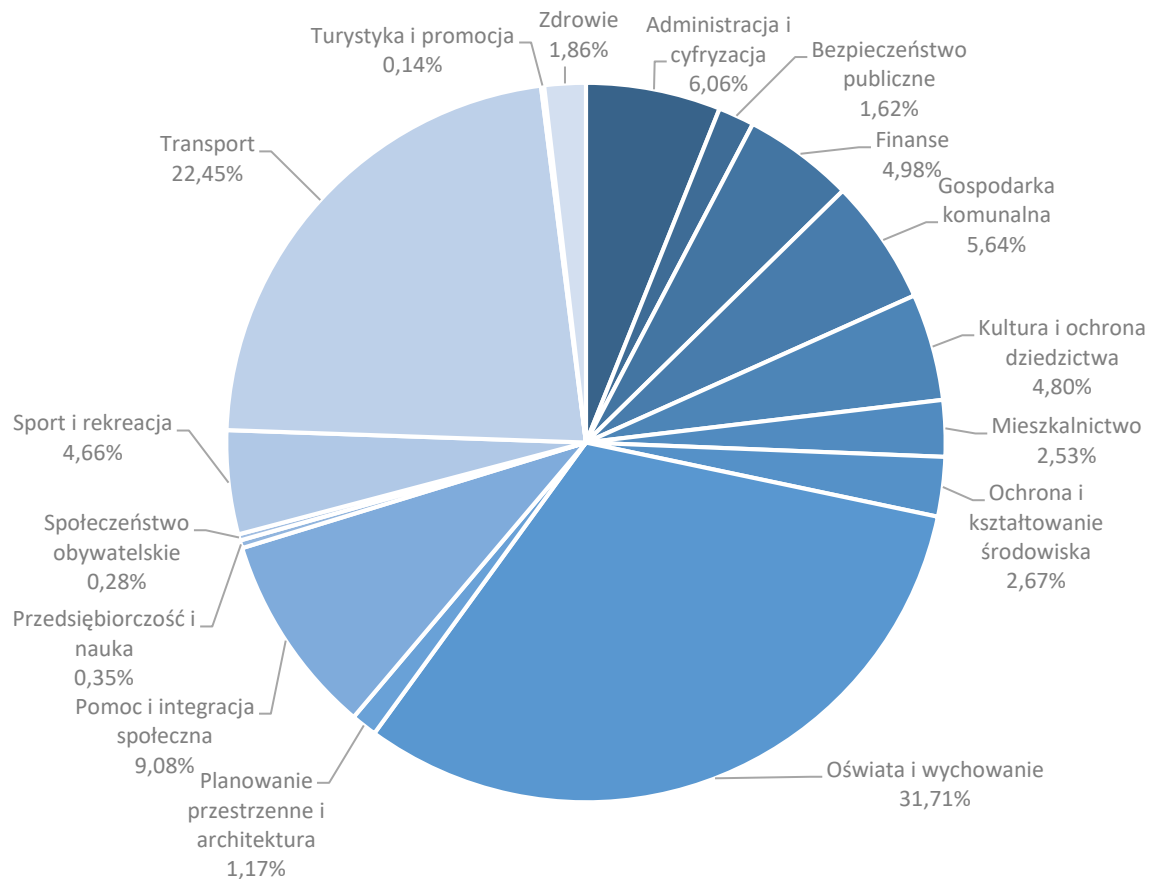
- utrzymanie stanowisk pracy w Urzędzie Miasta Krakowa,
- obsługę długu publicznego,
- wpłatę do budżetu państwa na podstawie ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tzw. „Janosikowe”),
- realizację usług administracyjnych wewnętrznych, np. działań związanych zarządzaniem czy obsługą finansowo – księgową UMK,
- realizację usług administracyjnych zewnętrznych, zapewniających mieszkańcom możliwość realizacji swoich praw i obowiązków wynikających z przepisów prawa.

Tabela IV.B. Wydatki zrealizowane w 2023 roku w układzie Działów zarządania (w zł)

Działy zarządania / kategorie wydatków	Wydatki rzeczowe w układzie Działów zarządania
Administracja i cyfryzacja	543 914 779
Wydatki rzeczowe na utrzymanie stanowisk pracy UMK	428 289 442
Wydatki rzeczowe – Usługi wewnętrzne	74 233 116
Wydatki rzeczowe – Usługi zewnętrzne	11 543 758
Wydatki rzeczowe – poza usługami	29 848 463
Finanse	447 354 463
Wpłata do budżetu państwa „Janosikowe”	120 230 647
Obsługa długu publicznego	327 123 816
Bezpieczeństwo publiczne	145 634 641
Gospodarka komunalna	506 720 728
Kultura i ochrona dziedzictwa	431 385 689
Mieszkalnictwo	227 554 989
Ochrona i kształtowanie środowiska	239 820 951
Oświata i wychowanie	2 847 705 855
Planowanie przestrzenne i architektura	104 816 954
Pomoc i integracja społeczna	815 508 437
Przedsiębiorczość i nauka	30 881 672
Społeczeństwo obywatelskie	24 493 542
Sport i rekreacja	418 834 080
Transport	2 016 176 803
Turystyka i promocja	12 742 257
Zdrowie	167 044 919
Ogółem	8 980 590 759

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Rysunek IV.1. Rozkład wydatków zrealizowanych w 2023 r. w układzie Działów zarządania



Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Największe wydatki w 2023 roku związane były z Działami:

- Oświata i wychowanie (31,71%)
- Transport (22,45%)
- Pomoc i integracja społeczna (9,08%).



IV.1. ADMINISTRACJA I CYFRYZACJA

Streszczenie: Administracja i cyfryzacja

Dziedzina Administracja i cyfryzacja obejmuje działalność samorządu związaną z strategicznym zarządzaniem miastem, usługami realizowanymi dla mieszkańców i zadaniami zapewniającymi efektywne funkcjonowanie administracji samorządowej.

Działania związane z rozwojem miasta oraz stopień realizacji Celów strategicznych określonych w ramach „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” są wdrażane i monitorowane za pośrednictwem Zintegrowanego Systemu Zarządzania STRADOM. Zastosowanie Systemu STRADOM umożliwia parametryzację i rozliczalność Strategii Rozwoju Krakowa pod względem planowanych i osiągniętych rezultatów, a także nakładów finansowych oraz ryzyk strategicznych i operacyjnych, umożliwiając tym samym integrację procesów zarządzania ośrodkiem miejskim. System STRADOM zawiera również zbiór Instrumentów Zarządzania Strategicznego (IZS), czyli Programów, Projektów i Portfeli Projektów wspieranych określonymi metodykami zarządczymi.

W ramach Dziedziny Administracja i cyfryzacja realizowane były następujące Instrumenty Zarządzania Strategicznego:

- Program Elektroniczna Komunikacja i Obsługa w UMK (EKO) (Polecenie Służbowe nr 34/2020 Dyrektora Magistratu z dnia 4 sierpnia 2020 r. w sprawie realizacji Programu Elektroniczna Komunikacja i Obsługa)
- Program RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK (Polecenie Służbowe nr 24/2022 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 19 września 2022 r. w sprawie realizacji Programu pn. „RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK”)
- Portfel projektów „Kraków - Smart City” (Zarządzenie nr 3420/2022 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie powołania Rady Portfela i Kierownika Portfela do realizacji Portfela Projektów pn. „Kraków – Smart City”).

Wśród kluczowych działań z zakresu zarządzania strategicznego zrealizowanych w 2023 roku należy wymienić: kontynuację realizacji „Strategii Rozwoju Krakowa Tu chcę żyć. Kraków 2030”, przystąpienie do aktualizacji Strategii Rozwoju Krakowa zgodnie z Uchwałą nr XCII/2502/22, rozwój Banku Informacji o Mieście i Metropolii (BIMM), kontynuację projektu budowy Zintegrowanego Systemu Zarządzania STRADOM 2.0., jak również kontynuację współpracy ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska (SMK) w ramach powołanego Zespołu zadaniowego ds. współpracy metropolitalnej, ze szczególnym uwzględnieniem opracowania dokumentu Planu Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej i jej Obszaru Funkcjonalnego (SUMP) oraz Strategii Zintegrowanych Inwestycji Metropolitalnych na lata 2021 – 2027. Warto również wspomnieć o powstaniu nowej komórki organizacyjnej Urzędu Miasta Krakowa – Krakowskim Centrum Kontaktów, którego głównym celem jest kompleksowa obsługa mieszkańców w zakresie bieżącego informowania oraz reagowania na ich rzeczywiste potrzeby.

Zarządzanie miastem realizowane jest w oparciu o szereg różnorodnych metodyk zarządczych, zgodnie z normami ISO 9001 oraz ISO 27001. Potwierdzenie działania Urzędu Miasta Krakowa zgodnie z zasadami wyznaczanymi przez obie normy stanowią certyfikaty ISO 9001 i ISO 27001, odnawiane co trzy lata oraz utrzymywane w oparciu o coroczne audyty przeprowadzane przez akredytowane instytucje certyfikujące. W 2023 roku podtrzymano ważność obu certyfikatów.

Wszystkie metody zarządzania koncentrują się wokół skuteczności i samodoskonalenia osób zatrudnionych, których źródłem są zarówno inicjatywy pracowników, jak i kadry zarządzającej wszystkich szczebli. W 2023 roku zgłoszono 194 działania doskonalące, a realizacja 78 z nich została zakończona.

W 2023 roku realizowano łącznie **713** usług administracyjnych na poziomie operacyjnym w ramach 15 Dziedzin zarządzania. Liczba usług realizowanych przez Urząd Miasta Krakowa wyniosła 457, natomiast Miejskie Jednostki Organizacyjne realizowały 256 usług publicznych.

Najpowszechniejszy produkt dostarczany mieszkańcom w ramach wspomnianych usług stanowi decyzja administracyjna. W 2023 roku wydano łącznie **816 226 decyzji**, z czego 317 909 decyzji w trybie Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA) oraz 498 317 decyzji podatkowych. Terminowość wydawanych decyzji administracyjnych wyniosła **99,99%**.

Krakowski samorząd nieprzerwanie wdrażał i wspierał realizację usług w formie elektronicznej. W 2023 roku dostępnych było 159 e-usług, a liczba transakcji wykonanych drogą elektroniczną za pośrednictwem platformy ePUAP w 2023 roku wyniosła **375 904**.

W 2023 roku wskaźnik satysfakcji klienta zewnętrznego wyniósł **4,53** (w skali ocen od 1 do 5), stanowiąc tym samym najwyższą ocenę obsługi Urzędu Miasta od początku prowadzenia badań.

Dokumentem strategicznym w zakresie zarządzania finansami Miasta jest Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF). W długoterminowej perspektywie wspomniana Prognoza określa przewidywany poziom dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów Miasta w podziale na poszczególne lata objęte Wieloletnią Prognozą Finansową. Zgodnie z art. 277 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje okres danego roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat.

Poziom przewidywanych dochodów w poszczególnych latach wynikał z prognozowanej sytuacji makroekonomicznej, a dodatkowo wybrane tytuły dochodowe skorelowano z założonymi wskaźnikami PKB. Natomiast poziom przewidywanych wydatków bieżących oraz majątkowych, wyznaczał potencjał inwestycyjny wraz z efektywnym wykorzystaniem środków bezzwrotnych, pochodzących ze źródeł zagranicznych, stanowiąc wyraz realizowanej polityki rozwoju miasta.

Stopień realizacji celów strategicznych, jak również zakres zadań inwestycyjnych i bieżących, uzależniony jest – w dużym stopniu – od uchwały Rady Miasta Krakowa w sprawie budżetu Miasta Krakowa w danym roku budżetowym.

W 2023 roku ogólny poziom wydatków budżetu Miasta Krakowa wyniósł **8 980 590 759 zł**, przewyższając wysokość dochodów budżetu Miasta, które osiągnęły poziom **7 328 457 124 zł**. Tym samym powstał deficyt budżetowy w wysokości 1 652 133 635 zł, który był sfinansowany ze sprzedaży papierów wartościowych, z kredytów i pożyczek, prywatyzacji majątku, wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczeń kredytów, pożyczek i wyemitowanych papierów wartościowych z poprzednich lat oraz niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach oraz wynikających z rozliczenia środków określonych w art.5 ust.1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków.

Gmina Miejska Kraków w 2023 roku zrealizowała przychody w ogólnej kwocie **1 929 536 572 zł**, na co składały się przychody pochodzące z:

- obligacji – 770 000 000 zł,
- pożyczek – 225 952 623,30 zł,
- prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego – 21 206 328 zł,
- kredytów – 585 000 000 zł,
- spłaty pożyczek udzielonych – 600 000 zł,
- wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikającej z rozliczeń kredytów, pożyczek i wyemitowanych papierów wartościowych z lat poprzednich – 269 903 131 zł,
- przychodów jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów oraz wydatków nimi finansowanych, związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach – 45 747 807 zł,
- przychodów jednostek samorządu terytorialnego wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków – 11 126 682 zł.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem zostały spłacone zaciągnięte wcześniej przychody, które stanowiły rozchody budżetu Miasta Krakowa w wysokości **190 952 974 zł**, a składały się na nie:

- spłaty kredytów i pożyczek – 105 952 974 zł,
- wykup obligacji – 85 000 000 zł.

Skumulowane zadłużenie Miasta Krakowa na koniec 2023 roku wyniosło 6 051 981 797 zł.

W 2023 roku agencja ratingowa Standar & Poor's (S&P) podtrzymała długoterminową ocenę wiarygodności kredytowej Krakowa na poziomie A-, stanowiącym najwyższą ocenę w skali kraju, możliwą do osiągnięcia przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Do głównych determinant kształtujących stan finansów Miasta w 2023 roku można zaliczyć: zmiany legislacyjne, kroczącą inflację, wzrost stóp procentowych oraz skutki konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Wskazane czynniki odznaczały się bezpośrednim wpływem na wielkość dochodów oraz wydatków budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dziedzinę Administracja i cyfryzacja wyniosły **11,04%** wydatków ogółem.

IV.1.1. Informacja o stanie finansów Miasta

IV.1.1.1. Sytuacja finansowa Miasta

W 2023 roku agencja ratingowa Standard & Poor's (S&P) potwierdziła długoterminowy międzynarodowy rating Miasta Krakowa na poziomie **A-/perspektywa stabilna**. Ocena ta była najwyższą z możliwych do uzyskania przez jednostkę samorządu terytorialnego w kraju, zgodnie z zasadą nieprzyznawania samorządom lokalnym ratingu wyższego niż rating państwa. Utrzymanie w 2023 roku ratingu Krakowa na dotychczasowym poziomie odzwierciedlało przekonanie S&P o prowadzeniu przez władze Miasta rozważnej polityki finansowej opartej na kontroli wydatków, solidnej płynności oraz długoterminowej prognozie zadłużenia.

Utrzymanie pod kontrolą wzrostu wydatków bieżących pozwoli uniknąć istotnego pogorszenia wyników finansowych w obliczu rosnącego ryzyka związanego z wysoką inflacją i konsekwencjami wprowadzonej reformy podatkowej.

W celu przeprowadzenia oceny sytuacji finansowej Miasta przez organy uchwałodawcze, jej mieszkańców, instytucje finansowe, organy nadzoru oraz wszystkich pozostałych zainteresowanych, a także w celu spełnienia ustawy o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 roku, od 2011 roku sporządzana jest Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Krakowa. Tworzenie na przyszłe lata projekcji poszczególnych kategorii dochodów i wydatków budżetowych oraz przychodów i rozchodów pozwala na dokonanie analizy możliwości inwestycyjnych oraz ocenę zdolności kredytowej. Przy uwzględnieniu obowiązujących, znowelizowanych przepisów prawa, we wszystkich latach prognozy, spełniane są warunki wynikające z art. 242 oraz z art. 243 (Indywidualny wskaźnik zadłużenia) ustawy o finansach publicznych, bez których organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu.

Należy dodać, że zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2022 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1964), na podstawie art. 7:

1. Relacja ograniczająca wysokość spłaty zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, może być niezachowana w latach 2023 – 2025 w przypadku, gdy prognozowana łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec danego roku nie przekroczy 100% planowanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym, pomniejszonych o planowane kwoty dotacji i środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust.2 pkt 4 – 8 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego.

2. W latach 2023 – 2025 łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec danego roku nie może przekraczać 100% wykonanych w tym roku budżetowym dochodów ogółem tej jednostki, pomniejszonych o kwoty wykonanych dotacji oraz środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4 – 8 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego.

IV.1.1.2 Dochody budżetu Miasta Krakowa

Szczegółowe dane o realizacji budżetu Miasta Krakowa w zakresie oraz formacie wymaganym przepisami prawa, jak co roku, przedstawione są w „Sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2023”.

W 2023 roku nastąpiło wykonanie dochodów budżetu miasta na poziomie 98,23% w stosunku do planu na dzień 31 grudnia 2023 roku. Od roku 2022 wprowadzono istotną zmianę w sposobie wyliczania należności z udziałów w PIT oraz CIT. Nowelizacja ujednoliciła sposób ustalania i przekazywania dochodów samorządom z tytułu udziałów. Ustalana kwota dochodów samorządu terytorialnego z udziałów w PIT i CIT bazuje na planowanych na dany rok budżetowy wpływach z tych podatków, ustalonych przed rozpoczęciem roku budżetowego. Wpłata środków następuje w stałych, równych miesięcznych ratach. Jednocześnie kwota dochodów jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udziałów ustalana jest obecnie w powiązaniu z udziałem we wpływach podatkowych ustalonych na terenie danej Gminy czy Powiatu jako średnia ważona arytmetyczna z 3 lat zamiast dotychczasowego udziału jednorocznego. W teorii ma to zapobiegać wahaniom koniunktury. Oparcie dochodów z tytułu udziałów w PIT na prognozie uzasadnia wprowadzenie mechanizmu korekty dochodów. Korekta ma zastosowanie zarówno w przypadku zawyżenia bądź zaniżenia rzeczywistych wpływów. Korekta dochodów jest dokonywana po dwóch latach. W roku 2023 przyznane zostały przez rząd dodatkowe środki dla JST jako uzupełnienie subwencji ogólnej. Przyznana kwota 7,5 mld zł tylko iluzorycznie została rozdysponowana proporcjonalnie do udziału w PIT poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. W rzeczywistości ustawa wprowadziła górne oraz dolne limity, które w efekcie w sposób rażąco ograniczają rekompensatę dla dużych samorządów. W efekcie Kraków w miejsce prawie 250 mln, które by mu przysługiwały w przypadku partycypowania w kwocie 7,5 mld zł w sposób proporcjonalny do udziałów w dochodach w PIT, otrzymał z uwagi na zastosowanie górnych i dolnych limitów jedynie kwotę 131 mln zł.

Podstawowe dane z wykonania budżetu Miasta Krakowa kształtują się następująco:

Tabela IV.1.1. Wykonanie oraz procentowa struktura dochodów, a także wskaźnik realizacji poszczególnych źródeł dochodów w stosunku do planu na dzień 31.12.2023 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie na 31.12.2023 r. (w zł)	Procentowa struktura wykonania (kol.3)	Wskaźnik realizacji (kol.3:2)
1	2	3	4	5
A. Dochody własne	2 874 101 380,36	2 807 243 528,03	38,31%	97,67%
I. Podatki lokalne, w tym:	770 353 000,00	731 103 892,55	9,98%	94,91%
Podatek od nieruchomości	740 869 000,00	706 581 314,66	9,64%	95,37%
II. Podatki pobierane przez urzędy skarbowe	182 000 000,00	175 764 792,08	2,40%	96,57%
III. Opłaty	208 099 391,00	200 909 785,89	2,74%	96,55%
IV. Dochody z mienia	278 486 183,00	272 403 245,47	3,72%	97,82%
V. Wpływy ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej	382 000 000,00	377 022 805,34	5,14%	98,70%
VI. Inne dochody	690 412 806,36	665 503 161,87	9,08%	96,39%

VII. Opłata za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	32 750 000,00	32 874 035,46	0,45%	100,38%
VIII. Opłata za wywóz śmieci	330 000 000,00	351 661 809,37	4,80%	106,56%
B. Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, w tym:	2 059 211 987,00	2 059 211 987,00	28,10%	100,00%
I. Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 710 047 660,00	1 710 047 660,00	23,33%	100,00%
II. Podatek dochodowy od osób prawnych	349 164 327,00	349 164 327,00	4,76%	100,00%
C. Subwencje i dotacje, w tym:	2 203 336 629,11	2 196 351 803,34	29,97%	99,68%
I. Subwencja ogólna	1 508 117 488,10	1 508 117 488,10	20,58%	100,00%
II. Dotacje na zadania zlecone	284 924 545,02	283 878 998,55	3,87%	99,63%
III. Dotacje na zadania własne	346 221 263,99	344 467 707,52	4,70%	99,49%
IV. Dotacje otrzymane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	3 270 734,00	3 137 124,76	0,04%	95,92%
V. Dotacje otrzymane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	60 802 598,00	56 750 484,41	0,77%	93,34%
DOCHODY RAZEM	7 136 649 996,47	7 062 807 318,37	96,38%	98,97%
D. Środki ze źródeł zagranicznych, w tym:	323 497 281,02	265 649 805,82	3,62%	82,12%
I. Dotacje celowe lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	295 370 228,00	237 188 185,59	3,24%	80,30%
II. Pozostałe	28 127 053,02	28 461 620,23	0,39%	101,19%
DOCHODY OGÓŁEM	7 460 147 277,49	7 328 457 124,19	100,00%	98,23%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2023

Tabela IV.1.2. Wykonanie dochodów za 2023 rok oraz procentowy wzrost lub spadek w stosunku do poprzedniego roku

Wyszczególnienie	Wykonanie na 31.12.2022 r. (w zł)	Wykonanie na 31.12.2023 r. (w zł)	Wzrost/spadek do roku poprzedniego
Dochody bieżące, w tym:	6 731 330 441	6 775 768 603	100,66%
dochody własne	2 488 457 562	2 706 496 550	108,76%
środki ze źródeł zagranicznych	59 159 971	46 556 799	78,70%
Dochody majątkowe, w tym:	490 333 457	552 688 521	112,72%
dochody własne	130 935 676	100 746 978	76,94%
środki ze źródeł zagranicznych	195 045 763	219 093 007	112,33%
Dochody ogółem	7 221 663 899	7 328 457 124	101,48%

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2022 i za rok 2023

IV.1.1.3. Wydatki budżetu Miasta Krakowa

W 2023 roku wydatki ogółem budżetu Miasta Krakowa zostały zrealizowane w wysokości 8 980 590 759,38 zł, co stanowiło 97,7% planu po zmianach. Wojna w Ukrainie miała znaczący wpływ na wielkość oraz strukturę wydatków. Wydatki bieżące zostały wykonane w 98,4 % planu na koniec roku, natomiast wydatki majątkowe, które były planowane na poziomie 1 559 761 504,74 zł zostały zrealizowane w 93,9% planu na koniec roku.

Wydatki bieżące zrealizowane zostały w kwocie 7 515 853 184,41 zł, co stanowiło 98,4% planu po zmianach.

Tabela IV.1.3. Realizacja wydatków bieżących w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Wykonanie wydatków bieżących w stosunku do planu na dzień 31.12 danego roku	98,2%	98,6%	98,4%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2023

Wydatki majątkowe zrealizowane zostały w wysokości 1 464 737 574,97 zł, co stanowi 93,9% planu po zmianach.

Tabela IV.1.4. Stopień realizacji planu wydatków majątkowych w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Wykonanie wydatków majątkowych w stosunku do planu na dzień 31.12 danego roku	86,6%	87,3%	93,9%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2023

Tabela IV.1.5. Wykonanie w poszczególnych kategoriach wydatków majątkowych oraz wskaźnik wzrostu lub spadku w stosunku do poprzedniego roku

Wyszczególnienie	Wykonanie (w zł)		Wskaźnik wzrostu/spadku
	2022	2023	
Inwestycje ogólnomiejskie	1 134 642 745	1 300 966 059	114,7%
<i>w tym ze środków UE</i>	118 935 903	176 883 109	148,7%
Udziały w spółkach	193 559 610	151 978 615	78,5%
Zadania inwestycyjne dzielnic	9 617 665	11 650 640	121,1%
Zwroty dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art.184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości, dotyczące wydatków majątkowych	5 981	142 261	2378,5%
Zwroty niewykorzystanych dotacji oraz płatności, dotyczące wydatków majątkowych		0	

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Krakowa za rok 2023

IV.1.1.4. Zadłużenie Miasta Krakowa

Skumulowane zadłużenie Miasta Krakowa na koniec 2023 roku wyniosło 6 051 981 797,31 zł.

Wielkość skumulowanego zadłużenia Miasta Krakowa na koniec 2023 roku wzrosła o 28,97% w stosunku do wielkości na koniec 2022 roku.

W 2023 roku przychody zwrotne zostały pozyskane w formie zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz z tytułu emisji obligacji. Emisja obligacji dotyczyła czterech serii obligacji, z terminami wykupu po 10 i 12 latach, a także po 2 latach i po jednym roku, na łączną kwotę 770 000 000 zł. Zaciągnięty został również kredyt z Europejskiego Banku Inwestycyjnego w kwocie 585 000 000 zł. Dodatkowo Miasto pozyskało pożyczkę z Banku Gospodarstwa Krajowego w wysokości 220 000 000 zł oraz pożyczkę z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości 5 952 623,30 zł.

Pozyskane przychody zwrotne przeznaczone zostały na sfinansowanie deficytu budżetowego (w tym: na sfinansowanie wkładu własnego na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych) oraz spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji obligacji oraz kredytów i pożyczek.

IV.1.1.5. Wskaźniki obrazujące wykonanie budżetu Miasta Krakowa

Najważniejszymi wskaźnikami obrazującymi równowagę finansową Miasta oraz możliwości obsługi zadłużenia są poziom nadwyżki operacyjnej oraz reguła wynikająca z art. 242 ustawy o finansach publicznych.

Nadwyżka operacyjna – dodatnia różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Nadwyżka operacyjna wskazuje, że dana gmina jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Im wyższa jest wartość nadwyżki operacyjnej, tym większa jest możliwość realizacji nowych przedsięwzięć majątkowych, poprzez bezpośrednie ich finansowanie lub w formie pośredniej, poprzez spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań na cele inwestycyjne.

Na koniec 2023 roku Miasto Kraków zanotowało deficyt operacyjny w wysokości 740 084 581 zł. Wynik ten był lepszy niż zakładano na dzień 31 grudnia 2023 roku, kiedy to plan przewidywał kwotę deficytu operacyjnego w wysokości 825 035 535 zł.

Wystąpienie deficytu operacyjnego w 2023 roku stanowiło skutek wprowadzenia zmian, wynikających z Polskiego Ładu. Nowe rozwiązania spowodowały bardzo duże ubytki dochodów, zwłaszcza z tytułu udziałów w PIT. Niewystarczające wsparcie ze strony Państwa, wysoka inflacja, wojna w Ukrainie oraz wzrost kosztów obsługi zadłużenia, związany z drastycznym podniesieniem stóp procentowych, spowodowały ukształtowanie się wskaźnika na poziomie ujemnym. Należy jednak zaznaczyć, że deficyt operacyjny nie wywołuje skutków prawnych, ze względu na wprowadzenie znowelizowanych przepisów prawnych.

Reguła wynikająca z art. 242 ustawy o finansach publicznych – na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 5, 6, 7 i 8.

Należy w tym miejscu dodać, że zgodnie z ustawą z dnia 14 października 2021 roku o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 1927 z późn.zm.), w latach 2022–2025 jednostka samorządu terytorialnego (JST)

może w danym roku budżetowym przekroczyć wskazaną relację, pod warunkiem, że w latach 2022–2025 suma przekroczeń tej relacji w poszczególnych latach nie będzie wyższa od sumy nadwyżek wynikających z tej relacji w poszczególnych latach.

Na koniec roku 2023 z powodu trudnej sytuacji ekonomicznej spowodowanej reformami podatkowymi, jak również wysokiej inflacji, wysokich cen energii, dużego wzrostu stóp procentowych, od których zależy m.in. oprocentowanie kredytów i pożyczek, reguła nie została spełniona, co zgodnie z obowiązującymi przepisami jest dozwolone prawem.

Wykonanie budżetu za rok 2023 zakończyło się deficytem budżetowym, który został wyliczony na kwotę 1 652 133 635,19 zł i był o 4,77% niższy od planu na dzień 31.12.2023 r., który wynosił 1 734 949 132,00 zł. Deficyt został sfinansowany ze sprzedaży papierów wartościowych, kredytów, pożyczek, z nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych i wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Ważnym wskaźnikiem świadczącym o potencjale rozwojowym jednostki samorządu terytorialnego jest kwota pozyskanych środków ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi. Wielkość tych środków pokazuje zdolność gminy do absorpcji oraz wykorzystania środków bezzwrotnych na realizację programów, projektów lub zadań współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi w 2023 roku wpłynęły do budżetu Miasta w wysokości 242 570 101,92 zł. Kwota wpływu to suma środków, określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, stanowiących refundacje z lat poprzednich oraz nowe wpływy finansowe na programy, projekty i zadania zarówno bieżące jak i majątkowe.

IV.1.1.6. Informacja na temat pozyskiwania i wykorzystania środków bezzwrotnych ze źródeł zagranicznych

Łączne dochody ze źródeł zagranicznych w 2023 roku osiągnęły wartość **249 516 714,65 zł**, z czego 237 188 185,59 zł stanowiły dotacje celowe lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, a 12 328 529,06 zł środki pozyskane z mechanizmów finansowych spoza Unii Europejskiej. Wewnątrz puli dochodów ze źródeł zagranicznych, środki **bieżące** stanowiły 30 140 951,84 zł, a środki **inwestycyjne** 219 375 762,81 zł. Ponadto **budżet spółek miejskich** został zasilony środkami europejskimi w kwocie **175 544 860 zł**.

Na realizację zadań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych GMK pozyskuje środki przede wszystkim w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM) oraz centralnie zarządzanych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) oraz Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER), a także zarządzanych bezpośrednio z Komisji Europejskiej i innych instytucji unijnych takich jak programy: Horyzont 2020, Urbact, Interreg czy Life czy instrument „Łącząc Europę”.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków realizowała 19 projektów inwestycyjnych o łącznej wartości 1 360,7 mln zł i dofinansowaniu 565,6 mln zł.

Podpisano 2 umowy dla projektów inwestycyjnych o wartości 12,09 mln zł, a wartość dofinansowania wyniosła 9,3 mln zł.

W 2023 roku GMK realizowała projekty inwestycyjne w takich Dziedzinach zarządzania jak: Transport, Kultura i ochrona dziedzictwa, Administracja i cyfryzacja, Ochrona i kształtowanie środowiska oraz Planowanie przestrzenne i architektura.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków realizowała 37 projektów nieinwestycyjnych o łącznej wartości przekraczającej 69,6 mln zł i dofinansowaniu 57,3 mln zł.

Podpisano 15 nowych umów dla projektów nieinwestycyjnych o wartości dofinansowania 18,0 mln zł.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków realizowała 37 projektów nieinwestycyjnych w ramach takich Dziedzin jak m.in.: Ochrona i kształtowanie środowiska, Oświata i wychowanie, Pomoc i integracja społeczna, Kultura i ochrona dziedzictwa czy Turystyka i promocja. Wiele z nich realizowane jest w partnerstwach międzynarodowych i sieciach współpracy miast europejskich. Ich wartość przekracza 69,6 mln zł przy dofinansowaniu zewnętrznym w kwocie 57,3 mln zł.

W 2023 roku podpisano 15 nowych umów dla projektów nieinwestycyjnych na całkowitą kwotę 20,3 mln zł, w tym 18,0 mln zł objętych dofinansowaniem.

W 2023 roku realizowano w ramach ZIT
11 projektów inwestycyjnych oraz 8 nieinwestycyjnych.

Zadania w oparciu o Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (Strategia ZIT) Gmina Miejska Kraków realizuje od 2016 roku.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską na okres programowania 2014-2020, przy pomocy którego jednostki samorządu terytorialnego realizują wspólne przedsięwzięcia współfinansowane ze środków Funduszy Europejskich.

W przypadku województwa małopolskiego, wsparcie w ramach ZIT obejmuje miasto wojewódzkie i jego obszar funkcjonalny, tj. Kraków oraz 14 sąsiadujących z nim gmin: Biskupice, Czernichów, Igołomię-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzycę, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawinę, Świątniki Górne, Wieliczkę, Wielką Wieś, Zabierzów oraz Zielonki. W czerwcu 2014 roku samorzady zawiązały Stowarzyszenie Metropolia Krakowska (SMK), a następnie przygotowały wspólną Strategię ZIT – dokument określający cele, zadania i środki realizacji, w szczególności zawierający listę projektów do realizacji – przedsięwzięć różnych tematycznie, ale wzajemnie powiązanych i komplementarnych.

Nabór projektów współfinansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 odbywa się w trybie indywidualnym, w terminach określonych przez beneficjentów, uwzględniając jednak cele określone w Programach Operacyjnych.

W 2023 roku w ramach formuły ZIT Gmina Miejska Kraków realizowała projekty współfinansowane ze środków obu tych programów.

W ramach RPO WM w trakcie realizacji (a więc z zawartymi umowami o dofinansowanie), pozostawało 9 projektów inwestycyjnych oraz 8 projektów o charakterze nieinwestycyjnym. Wartość całkowita realizowanych projektów inwestycyjnych wyniosła ponad 80 mln zł, przy udziale dofinansowania wynoszącym prawie 60 mln zł. Wartość projektów nieinwestycyjnych przekroczyła 30 mln zł, a dofinansowanie wyniosło ponad 27 mln zł. Dodatkowo Gmina realizowała dwa projekty ujęte w Strategii ZIT, współfinansowane ze środków POIiŚ o łącznej wartości około 900 mln zł i dofinansowaniu ponad 350 mln zł.

W roku 2023 w ramach RPO WM dwa projekty inwestycyjne uzyskały dofinansowanie na kwotę około 9,3 mln zł, również dwa podlegały ocenie.

IV.1.2. Charakterystyka Usług publicznych

Dziedzina Administracja i cyfryzacja obejmuje szeroki zakres działań zapewniających sprawne oraz efektywne zarządzanie miastem, w tym zagwarantowanie funkcjonowania administracji samorządowej, realizację zadań własnych i zleconych oraz rozwój strategiczny ośrodka.

W ramach Dziedziny Administracja i cyfryzacja realizowane są trzy Usługi publiczne:

- A-1 Usługi wewnętrzne
- A-2 Usługi administracyjne zewnętrzne
- A-3 Finanse

IV.1.2.1. Usługa publiczna A-1 Usługi wewnętrzne

Usługa publiczna A-1 Usługi wewnętrzne obejmuje działania związane z zarządzaniem miastem na poziomie strategicznym oraz operacyjnym. Działania te wspierają procesy, usługi i procedury wewnętrzne świadczone przez jedne komórki na rzecz innych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Krakowa oraz Miejskich Jednostek Organizacyjnych lub ich pracowników.

Zarządzanie miastem realizowane jest w oparciu o szereg różnorodnych metodyk zarządczych, zgodnie z normami ISO 9001 i ISO 27001. Pierwsza z nich określa ogólne standardy zarządcze dla wszelkich typów organizacji. Natomiast druga wskazuje na reguły obowiązujące w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa informacji. Wspomniane normy wyznaczają międzynarodowe standardy działania, a ich znacząca rola w zapewnianiu skutecznego zarządzania organizacjami jest powszechnie uznawana na całym świecie. Potwierdzenie działania Urzędu Miasta Krakowa zgodnie z zasadami wyznaczanymi przez obie normy stanowią certyfikaty ISO 9001 i ISO 27001, odnawiane co trzy lata oraz utrzymywane w oparciu o coroczne audyty przeprowadzane przez akredytowane instytucje certyfikujące. W 2023 roku podtrzymano ważność obu certyfikatów.

Wszystkie metody zarządzania koncentrują się wokół skuteczności i samodoskonalenia osób zatrudnionych, których źródłem są zarówno inicjatywy pracowników, jak i kadry zarządzającej wszystkich szczebli. W 2023 roku zgłoszono 194 działania doskonalące, a realizacja 78 z nich została zakończona.

W Gminie Miejskiej Kraków funkcjonuje oraz rozwijany jest Zintegrowany System Zarządzania STRADOM obejmujący działania Urzędu Miasta i dużych Miejskich Jednostek Organizacyjnych na poziomie strategicznym i operacyjnym, jak również zarządzanie ryzykiem. System STRADOM zawiera elementy takie jak: Cele Strategii Rozwoju Krakowa (SRK 2030), Dziedziny zarządzania wraz z katalogiem wskaźników dziedziny, bieżące i inwestycyjne zadania budżetowe wraz

z wskaźnikami zadaniowymi umożliwiającymi planowanie i monitorowanie realizowanych przez Miasto Kraków produktów oraz usług pod względem ich liczby, jakości i efektywności kosztowej.

System STRADOM zawiera również zbiór Instrumentów Zarządzania Strategicznego (IZS), czyli Programów, Projektów i Portfeli Projektów wspieranych określonymi metodykami zarządczymi. Urząd Miasta Krakowa wykorzystuje metodykę zarządzania projektami PRINCE2® polegającą na zarządzaniu przedsięwzięciami dostarczającymi produkty, który użycie przynosi określone korzyści. Dodatkowo w ostatnich latach coraz powszechniej stosowane są podejścia zarządcze komplementarne dla metodyki PRINCE2® oparte o międzynarodowe standardy metodyk grupy AXELOS, wykorzystywane w przygotowaniu, planowaniu oraz monitorowaniu przedsięwzięć zorganizowanych w ramach Instrumentów Zarządzania Strategicznego (IZS).

System STRADOM stanowi również główne narzędzie wdrażania, realizacji oraz monitorowania „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć Kraków 2030”. Dzięki zastosowaniu wspomnianego systemu, Strategia Rozwoju Krakowa nie jest wyłącznie dokumentem kierunkowym, ale również zbiorem konkretnych narzędzi planistycznych i raportujących, obejmujących w szczególności Budżet Zadaniowy oraz Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF).

Zintegrowany System Zarządzania GMK oraz wspomagający go System STRADOM dostarczają odpowiednich informacji zarządczych, przekładających się bezpośrednio na jakościowe decyzje na wszystkich poziomach zarządzania – strategicznym, taktycznym oraz operacyjnym.

Do kluczowych działań na poziomie strategicznym w ramach usług wewnętrznych w 2023 roku, należy zaklasyfikować kwestie związane z aktualizacją „**Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030**”. Szczegółowy opis aktualizacji SRK 2030 znajduje się w odrębnym rozdziale niniejszego Raportu pn. „IX. Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Krakowa”.

W 2023 roku kontynuowano również działania związane z rozwojem Banku Informacji o Mieście i Metropolii (BIMM), w którym są gromadzone oraz analizowane niezbędne dane do zarządzania strategicznego ośrodkiem.

W perspektywie długoterminowego rozwoju miasta, niezwykle istotną kwestię stanowiła także współpraca ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowa (SMK), ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania Strategii Metropolii Krakowskiej 2030, jak również opracowania dokumentu Planu Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej i jej Obszaru Funkcjonalnego (SUMP) oraz Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027.

Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji UMK kontynuował współpracę ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska w ramach Zespołu Zadaniowego powołanego przez Zarządzenie Prezydenta Miasta Krakowa. Ponadto w 2023 roku odbyło się IV Forum Metropolii Krakowskiej stanowiące wydarzenie skupiające osoby rozwijające współpracę metropolitalną oraz platformę wymiany wiedzy i praktyk zarządczych w zakresie samorządu terytorialnego.

W ramach usług wewnętrznych prowadzono także działania zapewniające możliwość realizacji zadań GMK, w szczególności związanych z utrzymaniem stanowisk pracy w Urzędzie Miasta.

Zatrudnienie w Urzędzie Miasta Krakowa wynosiło:

- według stanu na 31.12.2023 r. – 3 161,525 etatu
- według stanu na 31.12.2022 r. – 3 082,675 etatu
- według stanu na 31.12.2021 r. – 2 973,950 etatu

Systematyczny wzrost liczby etatów stanowi efekt rosnącej ilości zadań realizowanych przez Urząd Miasta Krakowa oraz zaangażowania Urzędu w realizację przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz podniesienie ilościowych i jakościowych standardów obsługi klientów UMK. Dodatkowo zachodzi uzasadniona konieczność rozwoju obszaru obsługi informatycznej i informacyjnej, jak również podejmowania działań mających na celu zwiększenie poziomu bezpieczeństwa informatycznego. Niniejsze działania stwarzają potrzebę wzmocnienia zasobów ludzkich oraz infrastrukturalnych, w szczególności z uwagi na potencjalne zagrożenia związane z prowadzonymi działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Główne determinanty wzrostu zatrudnienia w Urzędzie Miasta Krakowa w 2023 roku:

- powstanie nowej komórki organizacyjnej – Krakowskiego Centrum Kontaktów mającej na celu kompleksową obsługę mieszkańców w zakresie informowania oraz reagowania na ich potrzeby, interwencje, oczekiwania i pomysły,
- działalność Centrum Obsługi Informatycznej UMK w zakresie poprawy bezpieczeństwa cyfrowego oraz działań związanych z dalszą rozbudową platformy mobilnej mKraków,
- sukcesywne wdrażanie Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją (EZD PUW),
- zwiększenie liczby podatników, a tym samym większa ilość spraw z zakresu ich obsługi,
- zwiększenie liczby obsługiwanych klientów, w tym obywateli Ukrainy pozostających na pobycie stałym bądź czasowym na terenie Krakowa,
- działania z zakresu ustalania wysokości oraz wypłaty świadczeń społecznych i socjalnych dla mieszkańców Krakowa oraz obywateli Ukrainy (dodatek energetyczny, gazowy itd.),
- realizację projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw z zakresu ochrony jakości powietrza, klimatu oraz środowiska.

Dodatkowo w 2023 roku kontynuowano działania związane z pomocą uchodźcom z Ukrainy, w związku z trwającym konfliktem zbrojnym. Działania pomocowe były realizowane w Urzędzie Miasta Krakowa w szczególności przez: Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Spraw Administracyjnych, Wydział Finansowy oraz Krakowskie Centrum Świadczeń.

Na wielkość zatrudnienia w Urzędzie Miasta wpływ ma również ogólna sytuacja na rynku pracy. W 2023 roku wciąż obserwowano trudności z naborem pracowników obszarów wymagających specjalistycznych kompetencji (branża IT, techniczna, finansowa). W związku z koniecznością zapewnienia ochrony w obszarze cyberprzestrzeni, należy zagwarantować odpowiedni poziom wsparcia technologicznego z zakresu teleinformatyki oraz podejmować działania mające na celu przemodelowanie systemów informatycznych w Gminie Miejskiej Kraków. Przyjęte założenia są sukcesywnie realizowane, a ich bezpośrednim wyrazem jest zmiana podejścia w zakresie wynagradzania pracowników sektora IT oraz zwiększenie ogólnego poziomu ich zatrudnienia, jak również budowanie odpowiednich kompetencji. Naturalną konsekwencją podjętych decyzji zarządczych jest zwiększenie konkurencyjności w stosunku do rynku komercyjnego.

Pomimo podjętych działań wciąż odczuwalne są problemy z pozyskaniem odpowiedniej kadry. Dla zapewnienia większej konkurencyjności na rynku pracy, powstała konieczność zwiększenia poziomu oferowanych wynagrodzeń dla kandydatów oraz pracowników początkujących UMK. Ważnym aspektem w zakresie zahamowania odpływu wykwalifikowanych oraz doświadczonych osób zatrudnionych, było również zachowanie mechanizmów motywacyjnych i lojalnościowych. Warto wspomnieć, iż wszelkie decyzje zarządcze były każdorazowo uzgadniane ze związkami zawodowymi działającym w Urzędzie Miasta Krakowa. Rok 2023 to również wewnętrzna presja na wzrost wynagrodzeń wywołana przez wzrost średnich wynagrodzeń w sektorze prywatnym, a w szczególności przez zmniejszenie się siły nabywczej pieniądza oraz znaczny poziom inflacji.

W związku z powyższymi czynnikami oraz w celu spełnienia oczekiwań pracowników i redukcji potencjalnych zagrożeń związanych z nadmierną rotacją kadrową, pracodawca podjął decyzję o powszechnej regulacji płac pracowników i pracowniczek Urzędu Miasta Krakowa.

Główne determinanty wzrostu kosztów utrzymania stanowisk pracy w UMK: wzrost poziomu zatrudnienia i wynagrodzeń dla nowych pracowników, waloryzacja inflacyjna dla ogółu osób zatrudnionych, zachowanie mechanizmów motywacyjnych i lojalnościowych, wzrost cen towarów i usług nabywanych przez UMK (media, ochrona, remonty, sprzętanie), wzrost odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) i konieczność zapewnienia odpowiednich warunków obsługi interesariuszy przez Urząd Miasta Krakowa.

Łączne wydatki związane z utrzymaniem stanowisk pracy w Urzędzie Miasta Krakowa wynosiły:

- **2023: 428 289 442 zł**
- 2022: 378 088 863 zł
- 2021: 336 566 345 zł

Procedury obsługi udzielania zamówień publicznych można uznać za jedne z najważniejszych usług wewnętrznych reprezentujących prawidłowe oraz prorozwojowe funkcjonowanie Gminy. W 2023 roku złożono do Oddziału Zamówień Publicznych (OZP) 140 wniosków WPP-1 dla 264 części (rozumiane jako przedmiot odrębnego postępowania zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych). Dodatkowo wszczęto 146 procedur dla 305 części. Łączna liczba prowadzonych procedur obsługi udzielania zamówień publicznych dla wniosków, które wpłynęły w 2023 roku i były procedowane z roku ubiegłego, wyniosła 180 dla 356 części.

W 2023 roku kwota zaciągniętych zobowiązań w wyniku przeprowadzenia procedur zamówień publicznych Urzędu Miasta Krakowa, wyniosła 157 552 431,33 zł netto.

W ramach norm ISO w Urzędzie Miasta Krakowa podejmowana jest tzw. ocena dostawców, obejmująca wykonawców realizujących na rzecz GMK zamówienia publiczne. Niniejsza ocena umożliwia identyfikację problemów z realizacją umów, w tym opóźnienia w zakresie realizacji przedmiotów umów, przypadki naliczania kar umownych, a w skrajnych przypadkach również odstąpienia od umowy. W 2023 roku zakończono realizację 200 umów, dla których została przeprowadzona ocena dostawców, a w przypadku 14 odnotowano problemy z ich realizacją.

Wskaźnik W37_A Ocena realizacji umów pod kątem rzetelności wykonawców/dostawców określa stosunek ilości przypisów należności z tytułu naliczonych kar umownych, dla których wykonawca bądź dostawca nie wywiązał się ze zobowiązań zapisanych w umowie lub zleceniu, do liczby zrealizowanych umów bądź zleceń. Wartość wskaźnika utrzymuje się na oczekiwanym poziomie poniżej 2%, a jego wartość kształtowała się następująco:

- **2023: 0,38%**
- 2022: 0,62%
- 2021: 0,69%

Rozbieżności danych względem poprzednich edycji Raportu o Stanie Gminy wynikają z faktu, iż wartości wskaźnika za lata 2021-2022 zostały zweryfikowane w I półroczu roku następnego. Aktualizacja rocznej wartości wskaźnika W37_A stanowi rezultat pojawiających się przypisów należności z tytułu naliczonych kar umownych, dotyczących umów zakończonych pod koniec roku poprzedniego. Z tego względu istnieje prawdopodobieństwo, iż wartość wskaźnika za rok 2023 również ulegnie zmianie w wyniku przeprowadzonej weryfikacji na końcu I półroczu 2024.

Rozwój i utrzymanie Systemu Informatycznego Gminy Miejskiej Kraków

W 2023 roku we współpracy z Centrum Obsługi Informatycznej Urzędu Miasta Krakowa oraz wieloma komórkami organizacyjnymi UMK, kontynuowano działania na rzecz utrzymania oraz rozwoju Systemu Informatycznego Gminy Miejskiej Kraków i społeczeństwa informacyjnego. Niniejsze działania były zgodne z określonymi celami „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” i wpisaną w nią koncepcją Smart City. W 2023 roku liczba dostępnych aplikacji biznesowych dla użytkowników Urzędu Miasta Krakowa wyniosła **240** (218 w 2022 roku).

W 2023 roku podjęto szereg inicjatyw zgłaszanych przez wydziały merytoryczne Urzędu Miasta Krakowa, dotyczących budowania nowych aplikacji oraz rozwijania istniejących systemów dziedzinowych o dodatkowe funkcjonalności. Liczba aktywnych inicjatyw, które są prowadzone lub w których realizację zaangażowani są pracownicy Centrum Obsługi Informatycznej UMK, wyniosła 60 na koniec 2023 roku, z czego 30 stanowiły inicjatywy o charakterze projektowym realizowane zgodnie z metodyką PRINCE2®.

IV.1.2.2. Usługa publiczna A-2 Usługi administracyjne zewnętrzne

Usługa publiczna A-2 Usługi administracyjne zewnętrzne to zestaw usług świadczonych przez Urząd Miasta na rzecz klienta zewnętrznego, tj. osób fizycznych oraz podmiotów gospodarczych. Jakość zewnętrznych usług administracyjnych realizowanych w Urzędzie Miasta Krakowa może zostać scharakteryzowana za pomocą wskaźników dziedzinowych, takich jak: poziom satysfakcji klienta zewnętrznego, terminowość wydawanych decyzji, liczba uzasadnionych skarg oraz liczba transakcji wykonywanych drogą elektroniczną.

W 2023 roku w Urzędzie Miasta Krakowa wydano 816 226 decyzji.

Najpowszechniejszym produktem dostarczanym mieszkańcom w ramach usług zewnętrznych jest decyzja administracyjna. W 2023 roku decyzje administracyjne zostały wydane w łącznie 50 zadaniach budżetowych, w tym 40 zadaniach realizowanych przez Urząd Miasta Krakowa oraz 10 realizowanych przez Miejskie Jednostki Organizacyjne w ramach 15 Dziedzin zarządzania.

Liczba wydawanych decyzji administracyjnych wzrosła o 7,2% w porównaniu do roku ubiegłego:

- **2023: 816 226 (w tym 498 317 decyzji podatkowych)**
- 2022: 761 375 (w tym 452 908 decyzji podatkowych)
- 2021: 786 118 (w tym 451 291 decyzji podatkowych)

Procentowy udział wydanych decyzji administracyjnych przez Komórki Organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa, kształtował się następująco:

- Wydział Podatków i Opłat (PD): 61,11%;
- Wydział Ewidencji Pojazdów i Kierowców (KM): 29,63%;
- Krakowskie Centrum Świadczeń (SO): 4,34%;
- Wydział Spraw Administracyjnych (SA): 1,70%;
- Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia (SZ): 1,23%;
- Pozostałe wydziały uczestniczące w procesie wydawania decyzji - każdy poniżej 1%.

W 2023 roku terminowość decyzji administracyjnych UMK wyniosła 99,99%.

Wskaźnik terminowości wydawanych decyzji administracyjnych jest wyliczany jako stosunek liczby decyzji wydanych w terminie do liczby wszystkich wydawanych decyzji. Wskaźnik W12_A pozostaje nieprzerwanie na bardzo wysokim poziomie przekraczającym 99,90% od 2018 roku.

Wskaźnik W12_A Terminowość wydawanych decyzji wyniósł kolejno:

- 2023: 99,99%
- 2022: 99,97%
- 2021: 99,93%

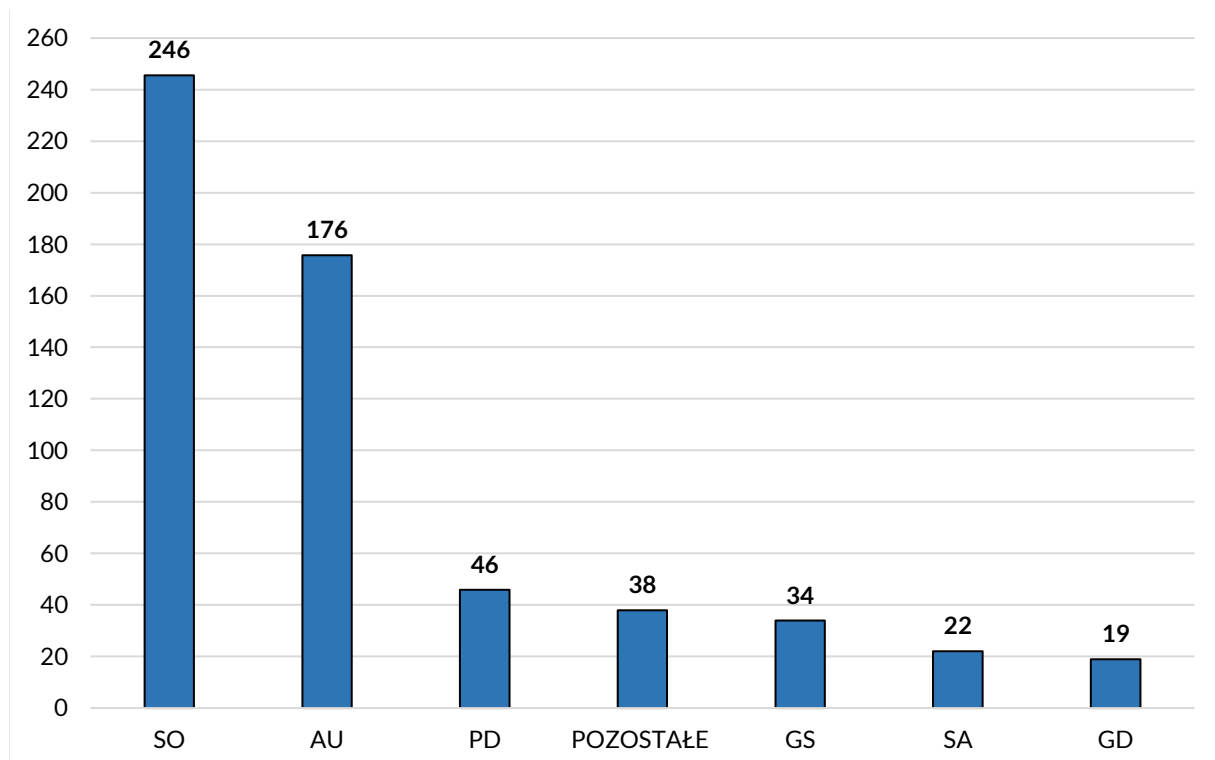
Warto zaznaczyć, iż zanotowano spadek ogólnej liczby nieterminowych decyzji z poziomu 260 w roku 2022 do 74 decyzji w roku 2023. Dodatkowo największą poprawę w zakresie terminów wydawanych decyzji administracyjnych zaobserwowano w Wydziale Architektury i Urbanistyki.

Wskaźnik W13_A oznaczający **odsetek decyzji uchylonych**, charakteryzuje jakość decyzji administracyjnych wydawanych w Urzędzie Miasta Krakowa.

- 2023: 0,071%
- 2022: 0,063%
- 2021: 0,055%

Otrzymana wartość wskaźnika dla roku 2023, została obliczona jako stosunek liczby 581 decyzji uchylonych do 816 226 wszystkich decyzji administracyjnych. Od 2018 roku wartość wskaźnika W13_A utrzymuje się na poziomie poniżej 0,1%.

Rysunek IV.1.1. Liczba decyzji uchylonych w podziale na poszczególne Komórki Organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa w 2023 roku



Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Łączna liczba uchylonych decyzji w 2023 roku wyniosła 581, oznaczając wzrost o 21% względem roku poprzedniego. Największy wzrost niniejszej zmiennej nastąpił w przypadku Krakowskiego Centrum Świadczeń (SO) oraz Wydziału Architektury i Urbanistyki (AU), a jego bezpośrednią determinantą były zmiany w zakresie przepisów prawa.

Krakowskie Centrum Świadczeń odnotowało wzrost liczby decyzji uchylonych z poziomu 187 w roku 2022 do 246 w roku 2023. Wskazany wzrost wynikał z wydawania decyzji odmownych dotyczących przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Natomiast Samorządowe Kolegium Odwoławcze przyjmowało odmienne stanowisko uwzględniające wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 listopada 2014 roku sygn. akt K 38/13. Trybunał Konstytucyjny orzekł wówczas o częściowej niekonstytucyjności wprowadzenia do ustawy, kryterium wieku powstania niepełnosprawności jako przesłanki uzależniającej uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego. Wyrok TK nie oznaczał jednak usunięcia niniejszego kryterium z ustawy, a jedynie nałożył na ustawodawcę obowiązek podjęcia niezbędnych oraz niezwłocznych działań, prowadzących do przywrócenia równego traktowania opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnością. Wymagane zmiany nie zostały jednak wciąż wprowadzone do ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Natomiast w przypadku Wydziału Architektury i Urbanistyki odnotowano wzrost liczby decyzji uchylonych z poziomu 153 w roku 2022 do 176 w roku 2023. Wskazany wzrost wynikał ze zmian w przepisach prawa oraz zmian orzecznictwa organów II instancji, które wpłynęły w sposób bezpośredni na liczebność uchylonych decyzji administracyjnych we wspomnianych Wydziale.

Na koniec roku 2023 w Urzędzie Miasta Krakowa oraz Miejskich Jednostkach Organizacyjnych, realizowano łącznie **713 usług administracyjnych** tj. procedur opisanych w wykazie usług na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa. Liczba usług realizowanych przez Urząd Miasta Krakowa wyniosła **457**, natomiast Miejskie Jednostki Organizacyjne realizowały **256** usług publicznych.

W 2023 roku 159 usług realizowano drogą elektroniczną.

Jednym z kluczowych wskaźników dziedzinowych określającym zorientowanie na użytkownika zewnętrznego oraz dostosowanie się do potrzeb klientów, jest **Wskaźnik W16_A** oznaczający **Liczbę udostępnionych usług elektronicznych**. W 2023 roku **159** dostępnych usług publicznych realizowano drogą elektroniczną, z czego 82 usługi realizowano całościowo drogą elektroniczną, natomiast 77 usługi świadczone częściowo przez Internet.

Wskaźnik W16_A Liczba udostępnionych usług elektronicznych kształtował się następująco:

- **2023: 159**
- **2022: 157**
- **2021: 159**

Ponadto dla pozostałych usług możliwa pozostała ich realizacja drogą elektroniczną za pomocą ePUAP poprzez formularz pisma ogólnego – łącznie **151** usług publicznych.

W 2023 roku wytworzono lub zaktualizowano 18 usług elektronicznych dla Wydziałów Urzędu Miasta Krakowa. Dodatkowo przeprowadzono przegląd 85 usług świadczonych na platformie ePUAP w formie formularzy dedykowanych.

W 2023 roku do Urzędu Miasta Krakowa wpłynęło elektronicznie łącznie 242 tys. przesyłek mających charakter wniosku ogólnego bądź wniosku w zakresie konkretnej usługi (procedury). Spośród wskazanych przesyłek przez Elektroniczną Skrzynkę Podawczą na platformie ePUAP, wpłynęło 123 tys. pism na formularzu ogólnym (50,79%). Pozostała część wolumenu wpłynęła poprzez dedykowane formularze w ramach konkretnych usług. Do najpowszechniejszych usług realizowanych drogą elektroniczną w Urzędzie Miasta Krakowa, można zaliczyć:

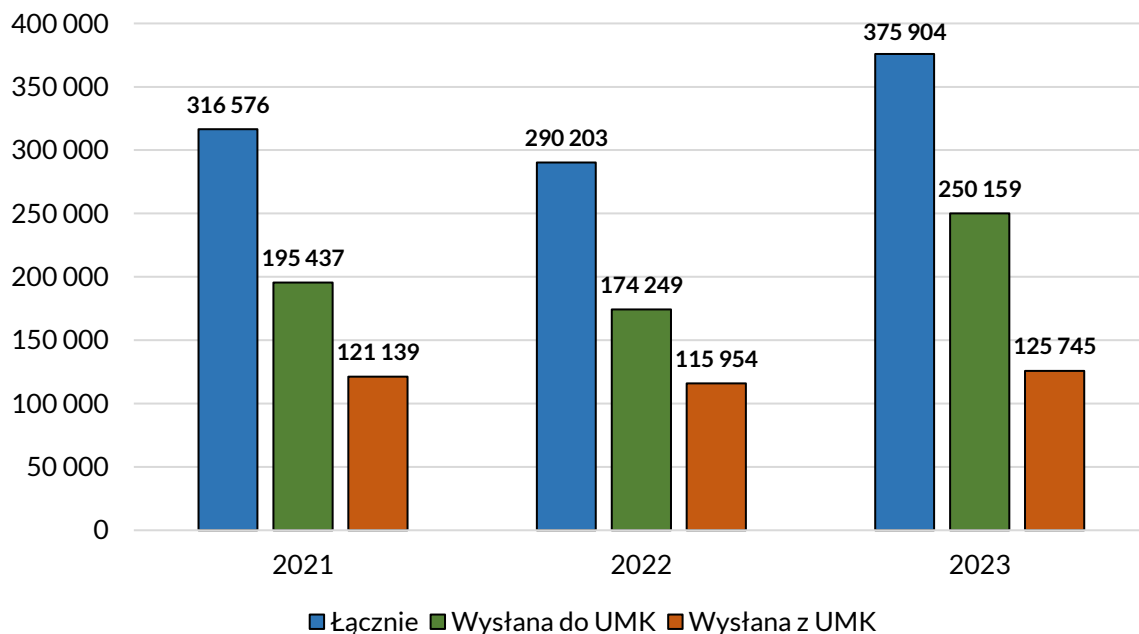
- zawiadomienie o zbyciu lub nabyciu pojazdu (12,59%),
- wniosek o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego (6,44%),
- wniosek o wydanie dowodu osobistego (5,67%),
- zgłoszenie pobytu stałego (4,55%),
- zgłoszenie urodzenia dziecka (4,43%).

Kolejnym istotnym wskaźnikiem dziedzinowym określającym liczbę przesyłek przekazywanych za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej na platformie ePUAP (ESP ePUAP), jest **Wskaźnik W15_A Liczba transakcji wykonywanych drogą elektroniczną**.

Łączna liczba transakcji wykonanych drogą elektroniczną Urzędu Miasta Krakowa za pomocą platformy ePUAP w 2023 roku wyniosła 375 904. Warto jednak zaznaczyć, iż wskazana wartość obejmuje komplet korespondencji przesłanej drogą elektroniczną, w tym korespondencję przez Krakowski Portal Podatnika (zmiana sposobu zbierania danych od sierpnia 2023). Zestawiając analogiczną wartość sumaryczną za rok 2022 – 290 203, liczba korespondencji elektronicznej wzrosła o 29,5% w 2023 roku. Za główną determinantę tego wzrostu można uznać zwiększenie liczby korespondencji elektronicznej wysyłanej do Urzędu Miasta Krakowa w postaci wniosków wyborczych podczas wyborów parlamentarnych w 2023 roku.

Poniższy wykres przedstawia progresję korespondencji elektronicznej wymienianej z klientami Urzędu Miasta Krakowa za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej ePUAP.

Rysunek IV.1.2. Korespondencja Elektronicznej Skrzynki Podawczej ePUAP w tym korespondencja wymieniana przez Krakowski Portal Podatnika w latach 2021-2023



Źródło: dane własne UMK

Liczba korespondencji elektronicznej przychodzącej oraz wychodzącej przez Krakowski Portal Podatnika nieznacznie wzrosła z poziomu 18 615 w roku 2022 do 18 921 w roku 2023.

Dodatkowo Urząd Miasta Krakowa realizuje usługi elektroniczne z wykorzystaniem innych niż ePUAP systemów informatycznych, takich jak Portal Informacyjno-Usługowy emp@tia. Portal Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawiera szereg najważniejszych informacji dla świadczeniobiorców, a jego podstawowym przeznaczeniem jest możliwość złożenia wniosku o świadczenia społeczne w formie elektronicznej (tzw. eWniosku).

Liczba wniosków elektronicznych o świadczenia społeczne przesłanych UMK za pośrednictwem **platformy emp@tia** w 2023 roku, wyniosła 7 545. Najważniejszymi składowymi owej wartości były wnioski o przyznanie świadczeń rodzinnych (50,4%) oraz Karty Dużej Rodziny (37,8%). Znaczący spadek liczby przesłanych wniosków wynika z faktu, iż od 1 stycznia 2022 roku wnioski w ramach Programu Rodzina 500+ obsługiwane są przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

- **2023: 7 545**
- 2022: 7 302
- 2021: 101 124

Liczba wniosków elektronicznych w zakresie rekrutacji dzieci do szkół i przedszkoli przesłanych za pośrednictwem **Portalu Edukacyjnego**, wyniosła kolejno:

- **2023: 25 977**
- 2022: 25 371
- 2021: 21 305

Liczba wniosków elektronicznych w zakresie **uprawnień kierowców oraz rejestracji pojazdów**, kształtowała się następująco:

- **2023: 30 939**
- 2022: 30 994
- 2021: 50 561

Na uruchomionym we wrześniu 2020 roku **Portalu Elektronicznych Usług** (peu.um.krakow.pl), umożliwiającym mieszkańcom dostęp do usług realizowanych w Urzędzie drogą elektroniczną, zaprezentowano opisy usług wraz z informacjami niezbędnymi do ich załatwienia i odnośnikami do formularzy na poszczególnych portalach zewnętrznych (w tym ePUAP). Na koniec 2023 roku Portal Elektronicznych Usług Publicznych Miasta Krakowa udostępniał 310 usług, co stanowiło około 43% wszystkich zewnętrznych usług administracyjnych oferowanych przez GMK. Liczba świadczonych usług z wykorzystaniem formularzy dedykowanych wyniosła 159, natomiast 151 usług pozostawało dostępne poprzez formularz pisma ogólnego portalu ePUAP.

Liczba odwiedzin PEU w skali roku 2023 wyniosła około 290 tys., przekładając się na średnio 794 dziennych odsłon, a do najpopularniejszych elektronicznych usług publicznych można zaliczyć:

- sprawy obywatelskie oraz akty stanu cywilnego,
- infrastruktura, komunikacja oraz transport,
- sprawy społeczne,
- architektura i budownictwo (w tym: Kalkulator usytuowania sztyldów),
- podatki i opłaty.

W najbliższych miesiącach Portal Elektronicznych Usług Publicznych Miasta Krakowa ma zostać zastąpiony nowym rozwiązaniem, tj. **Krakowskim Portalem Usług Miejskich (KPUM)**. Głównym celem nowopowstałej platformy ma być wsparcie mieszkańców Krakowa w zakresie korzystania z elektronicznych usług administracyjnych oraz ułatwienie wymiany informacji z Krakowskim Centrum Kontakt (KCK). Dodatkowo finalizowane są prace nad mobilną platformą **mKraków**, stanowiącą aplikację integrującą oraz ułatwiającą korzystanie z kilkunastu usług miejskich.

W 2023 roku kontynuowano działania mające na celu zwiększenie dostępności e-usług dla danych przestrzennych. Więcej informacji w zakresie informatyzacji danych geodezyjnych oraz rozbudowy Portalu Informacyjnego MSIP Obserwatorium, znajduje się w podrozdziale pn. „E-usługi UMK w zakresie geodezji oraz obsługa i rozwój MSIP”.

Od 2020 roku można było zaobserwować stopniowe zmniejszanie się wolumenu korespondencji nadawanej w sposób tradycyjny z Urzędu Miasta Krakowa. Trend spadkowy został zahamowany w 2023 roku, kiedy to liczba przesyłek tradycyjnych uległa nieznacznemu wzrostowi. Głównym elementem składowym owego wzrostu jest zwiększenie się liczby przesyłek nadawanych przez kurierów z poziomu 75 195 sztuk w roku 2022 do 120 908 sztuk w roku 2023.

- **2023: 1 164 156**
- 2022: 1 096 996
- 2021: 1 191 254

Do łącznej liczby przesyłek tradycyjnych Urzędu Miasta Krakowa – 1 164 156, zalicza się także korespondencję wysłaną w ramach „akcji wymiarowej”, realizowanej przez Wydział Podatków i Opłat z początkiem roku podatkowego. W 2023 roku liczba tych przesyłek wyniosła 364 148.

Jednym ze wskaźników charakteryzujących jakość usług administracyjnych w Urzędzie Miasta Krakowa i Miejskich Jednostkach Organizacyjnych, jest wskaźnik skarg uzasadnionych. W 2021 roku przyjęto ilościową formułę mierzenia wskazanej zmiennej, określając dodatkowo wartość docelową wskaźnika w postaci dopuszczalnej liczby skarg na poziomie 50.

Liczba skarg uzasadnionych na Urząd Miasta Krakowa:

- **2023: 22**
- 2022: 19
- 2021: 28

Liczba skarg uzasadnionych na Miejskie Jednostki Organizacyjne:

- **2023: 44**
- 2022: 60
- 2021: 49

W 2023 roku odnotowano łącznie 66 skarg zasadnych złożonych na Urząd Miasta Krakowa oraz Miejskie Jednostki Organizacyjne. Warto zaznaczyć, iż stanowi to znacznie mniejszą wartość w porównaniu z liczbą skarg odnotowanych w latach poprzednich tj. 79 skarg w 2022, 77 skarg w 2021 i 86 skarg w 2020 roku. Wskaźnik **W14_A Skargi uzasadnione GMK** określa stosunek skarg uzasadnionych dla Urzędu Miasta Krakowa oraz Miejskich Jednostek Organizacyjnych do liczby skarg załatwionych ogółem. Wartość wskaźnika W14_A wyniosła **9,87%** w 2023 roku.

W 2023 roku wskaźnik satysfakcji klienta zewnętrznego wyniósł 4,53, stanowiąc tym samym najwyższą wartość wskazanej zmiennej od początku prowadzenia badań.

Wskaźnik strategiczny W22_A obrazujący **poziom satysfakcji klienta zewnętrznego**, określany jest jako ogólny poziom zadowolenia z obsługi klienta zewnętrznego podczas wizyt w Urzędzie. Wskazaniem badaniem zostały objęte osoby, które odwiedziły UMK przynajmniej dwukrotnie w przeciągu ostatniego roku. Oznacza to, że niniejsza próba badawcza nie objęła klientów, którzy w dniu przeprowadzania badania odwiedzali Urząd Miasta Krakowa po raz pierwszy.

W ramach badania poziomu satysfakcji klienta zewnętrznego przeprowadzonego w 2023 roku, mieszkańcy ocenili pracę Urzędu Miasta Krakowa na 4,53 (skala ocen od 1 do 5). Osiągnięta wartość stanowi najwyższą ocenę obsługi UMK od początku prowadzenia niniejszego badania. Dla porównania w 2022 roku średni, ogólny poziom satysfakcji z obsługi UMK wyniósł 4,47.

Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Krakowa (BIP MK)

W ramach ujednoczonego systemu stron internetowych Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa (BIP MK) w 2023 roku udostępniano stronę BIP UMK i 406 aktywnych stron Miejskich Jednostek Organizacyjnych wraz z innymi podmiotami gminnymi. W 2023 roku serwis BIP MK obejmował łącznie 1 918 000 stron, obiektów i plików (wzrost o 9,9% w stosunku do roku 2022). Sumaryczna liczba wejść do BIP MK wyniosła **230 019 909**, natomiast średnia dzienna liczba wejść do serwisu w 2023 roku wyniosła **630 191**.

W 2023 roku przeprowadzono szereg działań związanych z obszarem informacji publicznej:

- utworzenie i prowadzenie modułów „Wybory do Rad Dzielnic Miasta Krakowa 2023”, „Wybory do Sejmu i Senatu RP, Referendum 2023”, „Wybory ławników sądowych na kadencję 2024-2027” w związku z przeprowadzonymi wyborami,
- kontynuacja prowadzenia modułu pn. „Pomoc dla Ukrainy”, zawierającego zbiorcze informacje dotyczące możliwości uzyskania pomocy przez osoby dotknięte konfliktem zbrojnym w Ukrainie,
- koordynacja publikowania wykazów umów oraz zamówień publicznych realizowanych przez największe jednostki organizacyjne GMK oraz Urząd Miasta Krakowa,
- modyfikacje w poszczególnych modułach m.in. wytworzenie kanału RSS dla ofert pracy w UMK oraz ujednoczenie sposobu dodawania załączników w modułach BIP MK,
- koordynacja prac związanych z utworzeniem strony Krakowskiego Centrum Kontakt;
- kontynuacja prac nad wdrożeniem modułu pn. Obywatelskie Inicjatywy Uchwałodawcze (OBIU), umożliwiającego komitetom inicjatywnym zbieranie głosów pod obywatelskimi inicjatywami uchwałodawczymi w formie elektronicznej,
- budowa oraz aktualizacja modułów wyborczych,
- koordynacja działań związanych z przebudową istniejących stron, w tym: kontynuacja prac modernizacyjnych nad modułem Rady Miasta Krakowa, modyfikacja systemu BIP w zakresie stron dedykowanych Miejskim Jednostkom Organizacyjnym i dostosowanie istniejących stron kontaktowych do zmian organizacyjnych w Urzędzie Miasta Krakowa, ze szczególnym uwzględnieniem utworzenia Krakowskiego Centrum Kontakt (KCK).

E-usługi UMK w zakresie geodezji oraz obsługa i rozwój MSIP

W 2023 roku kontynuowano działania w zakresie informatyzacji danych geodezyjnych. Wydział Geodezji nieprzerwanie prowadzi bazy Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego (PZGiK) oraz Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej (MSIP). Wspomniane bazy stanowią

rejestry publiczne, które podlegają procesowi aktualizacji, modernizacji oraz udostępniania na podstawie przepisów prawa. Portal Informacyjny MSIP Obserwatorium to system wspomaganie zarządzania przestrzenią geograficzną Krakowa, w ramach którego mieszkańcom udostępnione są dane oraz informacje o m.in. przestrzeni i planach zagospodarowania przestrzennego miasta. Portal Informacyjny MSIP Obserwatorium posiada 25 tematycznych kompozycji i 18 aplikacji. Wspomniany portal podlega ciągłej aktualizacji oraz rozbudowie. Dla porównania w 2022 roku MSIP Obserwatorium obejmował 21 tematycznych kompozycji (25 w 2023 roku) i 10 aplikacji (18 w 2023 roku). Wśród nowości MSIP warto wspomnieć o Mapie Miejsc Edukacji Klimatycznej czy kompozycji tematycznej umożliwiającej obliczanie potencjału solarnego dachów, tworzenie profili terenowych oraz rysowanie 3D w obrębie zasięgu administracyjnego Krakowa.

Portal Informacyjny MSIP Obserwatorium został osadzony w portalu informacyjnym w ramach Miejskiej Platformy Internetowej (MPI) i posiada szereg funkcjonalności m.in. Bank Pomysłów Budżetu Obywatelskiego. W ramach wspomnianej funkcjonalności mieszkańcy mają możliwość zgłaszania swoich pomysłów w zakresie Budżetu Obywatelskiego lub Inicjatywy Lokalnej, które następnie zostaną zaprezentowane w formie mapy. W 2023 roku zarejestrowano łącznie 209 lokalizacji w ramach Budżetu Obywatelskiego oraz 97 inicjatyw lokalnych.

Dodatkowo w ramach prowadzenia, gromadzenia oraz udostępniania Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego (PZGiK) działa Zintegrowany System Obsługi Zasobu (ZSOZ). Wspomniany system ma na celu kompleksową obsługę PZGiK, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnego gromadzenia, aktualizowania i udostępniania baz danych: EGiB, BDSOG, GESUT oraz BDOT500. Ponadto w ramach systemu ZSOZ działa Elektroniczne Centrum Obsługi (ECO).

IV.1.2.3. Usługa publiczna A-3 Finanse

Usługa publiczna A-3 Finanse obejmuje gospodarkę finansową Gminy Miejskiej Kraków, w tym budżetowanie w układzie zadaniowym, Wieloletnią Prognozę Finansową (WPF) oraz Wieloletni Plan Inwestycyjny. Szczegółowa charakterystyka sytuacji finansowej Miasta Krakowa w 2023 roku została zawarta w podrozdziale pn. „IV.1.1. Informacja o stanie finansów Miasta”.

IV.1.3. Programy i Portfele projektów

Centrum Obsługi Informatycznej prowadziło w 2023 roku działania w obszarze strategicznym związane z rozwojem Systemu Informatycznego UMK (SI UMK), w tym kontynuowało realizację projektów w ramach Programu Elektroniczna Komunikacja i Obsługa w UMK (EKO) oraz Programu RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK.

Program Elektroniczna Komunikacja i Obsługa (EKO)

W 2023 roku kontynuowano realizację rozpoczętego w 2018 roku programu kluczowego dla funkcjonowania Systemu Informatycznego Gminy Miejskiej Kraków tj. Programu Elektroniczna Komunikacja i Obsługa (EKO). Program jest związany z udostępnieniem infrastruktury oraz procesów pozwalających na systemowe dostarczanie usług elektronicznych klientom wewnętrznym i zewnętrznym zgodnie z architekturą zorientowaną na usługi (SOA UMK). Architektura pozwala na szybką integrację systemów w oparciu o wdrożoną w ramach Programu EKO integracyjną szynę danych ESB WSO2.

W 2023 realizowana była stopniowa integracja aplikacji i systemów działających w ramach SI UMK w architekturze usługowej, co pozwala na istotne podniesienie poziomu świadczenia usług elektronicznych Klientom UMK. Kwota wydatków poniesionych na program w 2023 roku wyniosła **846 236,78 zł**.

W ramach programu EKO w 2023 roku (Transza 6) kontynuowano realizację następujących projektów:

- „Wdrożenie Strategii Usług w UMK”

Głównym celem projektu jest rozwiązanie problemów związanych z zarządzaniem informatyzacją usług poprzez wprowadzenie m.in. standaryzacji procesu określania poziomu informatyzacji stosownie do specyfiki usług publicznych, czy zarządzania na poziomie operacyjnym oraz strategicznym. Celem pośrednim jest redukcja niespójności aktualnego systemu zarządzania usługami. Realizacja projektu centralnej bazy informacji o usługach, relacjach między nimi a także narzędziach informatycznych potrzebnych do wykonania usług, doprowadzi do zwiększenia efektywności zarządzania rozwojem systemu informatycznego UMK. Dodatkowo pozwoli na zmniejszenie kosztów utrzymania usług, poprzez eliminację duplikatów. Projekt ma na celu także usprawnienie procesów decyzyjnych oraz współdziałania między zespołami odpowiedzialnymi za informatyzację usług. W tym celu planowane jest zdefiniowanie nowych ról organizacyjnych, a także sprecyzowanie obszarów kompetencji ośrodków UMK odpowiedzialnych za informatyzację.

W IV kwartale 2023 roku przeprowadzono szkolenia z obsługi Aplikacji STRATUS z zakresu uzupełniania Kart Usług, edycji, modyfikacji oraz publikacji. Na zakończenie 2023 roku Aplikacja STRATUS została wprowadzona do Intranetu umożliwiając pracownikom produkcyjne wprowadzanie Usług świadczonych mieszkańcom, została skutecznie zintegrowana z systemem BIP-MK w zmodyfikowanej odsłonie oraz z Zewnętrznym Repozytorium Plików, dla pozostałych projektów udostępniona została dokumentacja techniczna umożliwiająca dalsze prace.

- „Portal Elektronicznych Usług Publicznych Miasta Krakowa – Krakowskie Centrum Kontakt”

Głównym celem projektu jest powstanie portalu elektronicznych usług administracyjnych, dzięki któremu możliwe będzie udostępnienie usług dla mieszkańców na jednej platformie oraz prezentacja bieżących informacji dla mieszkańców o sytuacjach alarmowych, utrudnieniach wynikających z różnych zgłoszeń i współpracy Wydziałów i MJO. Rozwiązanie to umożliwi skorzystanie z usług elektronicznych poprzez portal, który będzie składnikiem tworzonego w Urzędzie Miasta Krakowa projektu pod nazwą Krakowskie Centrum Kontakt.

W 2023 roku przeprowadzono szereg prac programistycznych, dzięki którym w grudniu został odebrany i wystawiony produkcyjnie portal miejski dla podstrony Krakowskiego Centrum Kontakt kontakt.krakow.pl – gdzie już można stronę odwiedzić oraz co najważniejsze wprowadzać pomysły lub zgłaszać zagrożenia zaobserwowane w mieście. Zgłoszenia te zostaną rozpatrzone zgodnie z kompetencjami danej jednostki czy to ZZM, ZDMK czy np. Straż Miejska. Niezależnie od powyższego praktycznie na ukończeniu jest część usługowa portalu, w której mieszkaniec będzie miał dostęp do setek usług miejskich w jednym miejscu. Uruchomienie wersji usługowej przewidziane jest na koniec I kwartału 2024 roku po odebraniu dokumentacji oraz przeprowadzeniu stosownych testów przez zespół projektowy.

- „Baza Referencyjna - Nieruchomości”

Głównym celem projektu jest umożliwienie szybszego i prostszego dostępu do aktualnych danych o nieruchomościach dla aplikacji i systemów, które te dane wykorzystują. Dane te będą aktualizowane codziennie ze źródłowej bazy danych ZSOZ. Zarówno powstające nowe jak i modernizowane aplikacje, które mają zapotrzebowanie na tego typu dane będą mogły uzyskać do nich dostęp, co znacznie usprawni różne procesy informatyczne w UMK. W projekcie zmieniono kierunek zasadniczy z budowy oddzielnej Hurtowni Danych o nieruchomościach, z której miały być udostępniane dane (bez obciążenia serwerów aktualizujących dane referencyjne) na wzmocnienie i zmianę środowiska pracy ZSOZ (system źródłowy danych o nieruchomościach) z serwerów fizycznych na wirtualne. Dodatkowo wykonano serwer testowy, którego nie zakładano w harmonogramie na początku realizacji tego zadania. W wyniku zmian przeprowadzonych w projekcie oszczędzono ok. 2,7–3 mln zł, które zainwestowano w modernizację systemu geodezyjnego pod względem infrastruktury informatycznej. Ten proces był zaplanowany na lata 2022–2023 ze względu na wygasające licencje oraz programy wsparcia dla starego oprogramowania serwerowego.

W roku 2023 zrealizowany został główny produkt projektu, czyli interfejs udostępniający dane o nieruchomościach z bazy źródłowej Zintegrowanego Systemu Obsługi Zasobu (ZSOZ) na szynę główną WSO2. Interfejs został zrealizowany ze względu na zmianę przepisów geodezyjnych, a co za tym idzie zmianę struktury bazy danych ZSOZ, w dwóch wersjach: przed konwersją danych do nowych przepisów i po konwersji. Zrealizowana została możliwość korzystania z najbardziej aktualnych danych (wg aktualnych przepisów) ale też jeśli jest potrzeba do sięgania do danych archiwalnych to w momencie żądania informacji z bazy danych ZSOZ przed konwersją (maj 2023) interfejs zwróci dane historyczne w pełnym zakresie informacyjnym danych przed konwersją danych. Projekt w 2023 roku został zakończony.

- „Otwarte Dane”

Celem projektu jest udostępnienie danych miejskich (w ślad za uchwałą CXXI/1976/14 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie prowadzenia polityki otwartych danych miejskich oraz ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2021 r., poz. 1641) na specjalnie zaprojektowanym portalu, w formatach otwartych, czyli takich, które mogą być swobodnie wykorzystywane, ponownie wykorzystywane czy udostępniane przez każdego zainteresowanego użytkownika i w każdym dowolnym celu. Projekt realizowany jest w metodyce PRINCE2® (Projects In Controlled Environments) przez Zespół Projektowy złożony z pracowników Urzędu Miasta Krakowa.

W 2023 roku przygotowana została Dokumentacja Inicjowania Projektu, zawierająca główne założenia merytoryczne i techniczne realizacji. Zespół projektowy przeprowadził identyfikację danych w wybranych komórkach i miejskich jednostkach organizacyjnych, dokonał wyboru początkowego pakietu danych do udostępnienia na Portalu w fazie projektowej oraz zaplanował i opisał proces otwierania danych. Przeprowadzono prace programistyczne (siłami własnymi Zespołu) w nowo powstającym Portalu oraz testy zaprojektowanych funkcjonalności wraz z testowaniem procesu publikowania danych. Portal, z pakietem danych początkowych, zostanie uruchomiony w I kwartale 2024 roku.

Program RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK

W 2023 roku kontynuowano realizację rozpoczętego w 2020 roku Programu pn. „Program RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK”. Program jest związany z udostępnieniem infrastruktury i procesów pozwalających na systemowe dostarczanie usług elektronicznych klientom wewnętrznym oraz zewnętrznym zgodnie z architekturą zorientowaną na usługi (SOA UMK). Kwota wydatków poniesionych w 2023 roku na program to **920 719,94 zł**.

W ramach Programu RDZEŃ w 2023 roku kontynuowano realizację następujących projektów:

- Analityczna Obsługa Finansowa Zintegrowanych Świadczeń

Projekt Analityczna Obsługa Finansowa Zintegrowanych Świadczeń ma na celu optymalizację informatycznej obsługi finansowej świadczeń poprzez konwersję aplikacji SWR, DOCZ/DOEN, OFA do wersji Oracle Forms 12 w ramach systemu informatycznego Otago oraz rozbudowę funkcjonalności w aplikacjach SWR i OFA. W 2023 roku został zrealizowany I Etap Projektu Rozbudowa funkcjonalności aplikacji SWR i OFA.

- STRADOM 2.0

W II połowie 2023 roku ogłoszono zamówienie publiczne na „Wykonanie, dostawę i wdrożenie systemu STRADOM 2.0 wraz ze świadczeniem usługi asysty technicznej i konserwacji”. Postępowanie zostało unieważnione, ponieważ cena jedynej oferty przewyższyła kwotę, którą UMK zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. W związku z tym przygotowano nową wersję dokumentacji projektowej, zgodnie z którą kosztowne elementy zamówienia tj. raporty, zostaną wykonane siłami własnymi Centrum Obsługi Informatycznej. Nowe postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego jest planowane do ogłoszenia w 2024 roku.

- Wdrożenie Aplikacji do obsługi spraw kadrowo-płacowych w UMK

Aplikacja GRIP365 wdrożona w 2023 roku zapewnia pracownikom UMK komfort pracy w systemie opartym na technologii webowej oraz możliwość składania elektronicznych wniosków (urlopowych, o opiekę nad zdrowym dzieckiem, o systemową pracę zdalną).

- Wdrożenie w UMK EZD jako podstawowego systemu wykonywania czynności kancelaryjnych

Celem projektu jest wdrożenie wykonywania czynności kancelaryjnych w systemie elektronicznego zarządzania dokumentacją (jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw) przy pomocy systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją autorstwa Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku (EZD PUW). System EZD PUW jest wdrażany od 2011 r. w podmiotach administracji publicznej jako jednolity system, który udostępniany jest bezpłatnie w ramach umowy zawartej pomiędzy zainteresowanym podmiotem a Skarbem Państwa będącym właścicielem aplikacji. Wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją (jako podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw) jest przedsięwzięciem organizacyjnym uwzględniającym wiele zadań o charakterze technologicznym, mającym na celu przygotowanie organizacji do rezygnacji z systemu tradycyjnego (papierowego) i przejścia na wyłącznie elektroniczne zarządzanie dokumentacją oraz elektroniczne dokumentowanie spraw wraz z rozwojem i usprawnieniem świadczenia e-usług.

Do końca 2023 roku elektroniczne dokumentowanie spraw odbywało się w Urzędzie Miasta Krakowa w 19 klasach JRWA określonych jako wyjątek od podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygnięcia spraw, realizowane z końcem ubiegłego roku prace umożliwiły przejście z dniem 1 stycznia 2024 roku na elektroniczne prowadzenie spraw w zakresie kolejnych 30 klas JRWA.

W ramach Programu RDZEŃ w 2023 roku zakończono realizację następujących projektów:

- Platforma Wirtualizacji Danych

Celem projektu było dostarczenie oraz wdrożenie Oprogramowania umożliwiającego Użytkownikom i systemom informatycznym pozyskiwanie informacji w jednym, wirtualnym Oprogramowaniu zarządzania bazą danych.

- System Finansowo Księgowy UMK i innych Jednostek Budżetowych

Celem projektu było wdrożenie Systemu Finansowo-Księgowego (FK365) w UMK i w innych Jednostkach Budżetowych FK365. FK365 to przepisana do nowej technologii aplikacja FKJB, ale rozbudowana o dodatkowe funkcjonalności oraz modyfikacje, nowe i lepsze rozwiązania technologiczne zgodnie z oczekiwaniem użytkowników obecnego systemu.

Od 12 czerwca 2023 r. Wydział Finansowy i Wydział Podatków i Opłat Urzędu Miasta Krakowa oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie pracują na wersji produkcyjnej aplikacji finansowo-księgowej FK365 wspomaganej aplikacjami IWM365 (Obsługa Płatności Masowych), CSS365 (Centralny System Słowników) oraz SAR365 (zarządzanie szablonami pism oraz raportami generowanymi z poziomu systemów OTAGO365). Wdrożenie aplikacji IWM365, SAR365 oraz CSS365 stanowiło dla Projektu zadanie dodatkowe, wprowadzone w trakcie realizacji projektu. Dodatkowo aplikacje te są aplikacjami wspomagającymi nie tylko FK365, ale będą również wykorzystywane przy wdrożeniach pozostałych aplikacji OTAGO365.

W ramach projektu zostało zrealizowane:

1. Wdrożona oraz zintegrowana nowa wersja systemu FKJB jako FK365 obejmująca moduł syntetyczny i analityczny,
2. Integracja z innymi aplikacjami dziedzicznymi działającymi w ramach systemu OTAGO oraz z aplikacjami spoza systemu OTAGO: ECOSANIT i CESARZ,
3. Migracja danych z dotychczasowej aplikacji FKJB do FK365,
4. Nowe funkcjonalności zgodnie z wymaganiami Zamawiającego,
5. Zmodyfikowany system raportowania.

Portfel projektów „Kraków - Smart City”

Na koniec 2023 r. Portfel projektów „Kraków - Smart City” zawierał 16 inicjatyw zarządzanych zgodnie z metodyką MoP ® (na poziomie Portfela) oraz PRINCE2® (na poziomie inicjatywy). Kwota wydatków poniesionych w 2023 roku na Portfel projektów wyniosła **3 527 526,78 zł**. Projekty i działania realizowane przez UMK, jednostki miejskie i spółki miasta, które zostały włączone do Portfela projektów „Kraków - Smart City”:

- Aplikacja mobilna do obsługi usług i kart w UMK – obecnie projekt wszedł w zakres projektu m-Kraków.
- Studium wykonalności sieci LoRaWAN w Krakowie na podstawie pilotażu.

- Wdrożenie Strategii Usług - doskonalenie formy obsługi mieszkańców przez jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Kraków (w tym e-usług), rozwijanie i integrowanie systemów teleinformatycznych pomiędzy jednostkami administracji oraz ułatwianie dostępu do usług informatyczno-technologicznych, w tym systemów informacji przestrzennej (GIS).
- Inteligentny Monitoring Wizyjny Strefy Ograniczonego Ruchu.
- Portal Elektronicznych Usług Publicznych - dzięki realizacji projektu możliwe będzie udostępnienie usług dla mieszkańców na jednej platformie oraz prezentacja bieżących informacji dla mieszkańców o sytuacjach alarmowych i utrudnieniach.
- Inteligentny Monitoring Buspasów w Krakowie – projekt zakończony.
- Inteligentny system zarządzania siecią wodociągową i kanalizacyjną w Wodociągach Miasta Kraków SA – celem wdrożenia inteligentnego systemu zarządzania sieciami jest zapewnienie oszczędności zasobów (oszczędność wody, monitorowanie przecieków, strat wody z sieci wodociągowych), zapobieganie infiltracji wód do sieci kanalizacyjnych oraz monitorowanie wycieków ścieków do środowiska, a także adaptacja do zmian klimatu.
- Wirtualny Urzędnik – rozwój narzędzia, które funkcjonuje od 2018 r. na stronie Punktu Obsługi Przedsiębiorcy (<https://dlabiznesu.krakow.pl/pop>).
- PWD Platforma Wirtualizacji Danych – projekt zakończony.
- Analiza danych - realizacja najistotniejszego obecnie elementu rozwoju idei Smart City, którym jest Analiza Danych. Począwszy od trzeciego kwartału 2022 roku prowadzone są liczne działania w obszarze analityki danych miejskich przetwarzanych w systemach informatycznych UMK.
- Wdrożenie narzędzi informatycznych dla Krakowskiego Centrum Kontakt.
- Wdrożenie Systemu Gromadzenia i Przetwarzania Danych Miejskich.
- Otwarte Dane – celem projektu jest stworzenie warunków dla łatwego, swobodnego i bezpłatnego udostępniania danych miejskich dla każdego zainteresowanego użytkownika.
- Wykonanie Platformy Naukowej iKONA.
- Zdalne odczyty wodomierzy (Wodociągi Miasta Krakowa Spółka Akcyjna).
- „m-Kraków” – projekt, którego celem jest stworzenie uniwersalnej, multifunkcyjnej karty miejskiej.

IV.1.4. Finanse

Tabela IV.1.6. Wydatki w Dziedzinie Administracja i cyfryzacja zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Dziedzina zarządzania / Usługi publiczne / Kategorie wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Administracja	543 914 779	54,9
Usługi administracyjne wewnętrzne (A-1)	74 233 116	7,5
Usługi administracyjne zewnętrzne (A-2)	11 543 758	1,2
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	29 848 463	2,9
Wydatki na utrzymanie stanowisk pracy UMK	428 289 442	43,2
Finanse	447 354 463	45,1
Wpłata do budżetu państwa „Janosikowe”	120 230 647	12,1
Obsługa długu publicznego	327 123 816	33,0

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.1.7. Wydatki w Dziedzinie Administracja i cyfryzacja zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	991 269 242	100
Wydatki inwestycyjne	16 983 322	1,7
Wydatki bieżące	974 285 920	98,3

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.2. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Streszczenie: Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest oceniane kompleksowo za pomocą wielu wskaźników i utrzymuje się na dobrym poziomie. Wymaga jednak stałego monitorowania i podejmowania adekwatnych działań ze strony służb ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W 2023 roku stwierdzono 24 511 przestępstw, czyli o 2 869 przestępstw więcej niż w roku poprzednim. Wykrywalność ogólna przestępstw w 2023 roku wyniosła 68,6% (62,5% w 2022 roku), w tym przestępstw kryminalnych 63,7% (60,5% w 2022 roku). Sukcesywny wzrost poziomu wykrywalności przestępstw godzących w bezpieczeństwo i porządek publiczny jest efektem działalności policjantów Komendy Miejskiej Policji w Krakowie, działań Straży Miejskiej Miasta Krakowa (SMMK) czy inicjatyw władz miasta.

W 2023 roku na obszarze miasta Krakowa liczba wypadków drogowych, w tym z udziałem pieszych, wyniosła 763 (774 w 2022 roku). Liczba kolizji, czyli zdarzeń, w których nie ucierpiała żadna osoba lub leczenie poszkodowanych nie trwało dłużej niż 7 dni (nie wliczając danych za 2020 rok) zmniejszyła się i była najmniejsza od kilku lat (wyniosła 8 168, a więc mniej o 12 niż w 2022 roku). Wzrosła liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych, z 5 w 2022 roku do 9 w 2023 roku. Liczba rannych zmniejszyła się z 816 w 2022 roku do 791 w 2023 roku.

Rok 2023 cechował się spadkiem liczby zdarzeń wymagających podjęcia czynności przez służby interwencyjne Policji – 73 031 (76 105 w 2022 roku). Straż Miejska przyjęła w 2023 roku 103 765 zgłoszeń interwencyjnych, 257 mniej niż rok wcześniej. Liczba interwencji w ubiegłym roku nie wpłynęła zasadniczo na czas oczekiwania obywateli na podjęcie czynności przez funkcjonariuszy. Wyniki badań społecznych prowadzonych przez Urząd Miasta Krakowa w 2023 roku wykazują, że poczucie bezpieczeństwa mieszkańców jest wysokie. Według badań wskaźniki poczucia bezpieczeństwa w okolicy miejsca zamieszkania wyniosły w 2023 roku 95,2% w ciągu dnia (w 2022 roku – 90,2%), 73,5% po zmroku (w 2022 roku – 61,0%).

Miasto we współpracy z Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie podejmowało działania w ramach „Programu profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków”. Prowadzono m.in. cykliczne kontrole budynków szkół, przedszkoli i żłobków samorządowych, ośrodków kultury i przychodni lekarskich. W 2023 roku przeprowadzono 236 kontroli w zakresie stopnia przestrzegania przepisów przeciwpożarowych w obiektach Gminy Miejskiej Kraków.

Skala występowania pożarów i innych miejscowych zagrożeń na terenie Krakowa była mniejsza w stosunku do 2022 roku o 1 751 przypadków (w 2022 roku – 8 690, w 2021 roku – 6 939). Miasto Kraków wspierało finansowo zakupy specjalistycznego sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie Krakowa. Zapewniło także pełną gotowość bojową wszystkim jednostkom OSP.

W zakresie ochrony przeciwpowodziowej realizowano zadania wynikające z „Planu ograniczenia skutków powodzi oraz odwodnienia miasta Krakowa”. W tym zakresie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie prowadziło prace związane z rozbudową wałów przeciwpowodziowych oraz z budową zbiorników retencyjnych w zlewni rzeki Serafy. Z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej Krakowa, modernizacja i podwyższenie na terenie miasta obwałowań wiślanych oraz budowa zbiorników retencyjnych są zadaniami priorytetowymi. W 2023 roku odsetek wałów przeciwpowodziowych „niezagrożających”

bezpieczeństwu (bez względu na zarządzającego wałami), wyniósł – podobnie jak w latach ubiegłych – 87%.

W ramach Dziedziny prowadzono współpracę z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami.

W 2023 roku realizowano program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa pn. „Bezpieczny Kraków” na lata 2022-2024.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dziedzinę Bezpieczeństwo publiczne wyniosły **1,62%** wydatków ogółem.

IV.2.1. Wprowadzenie do Dziedziny Bezpieczeństwo publiczne

Dziedzina Bezpieczeństwo publiczne obejmuje swoim zakresem zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie dotyczącym utrzymania porządku publicznego oraz zapewniania bezpieczeństwa obywateli, w tym podejmowania działań mających na celu ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową. Ponadto Gmina Miejska Kraków jako miasto na prawach powiatu zobowiązana jest do uchwalenia programu zapobiegania przestępczości, mającego oddziaływać na bezpieczeństwo jej mieszkańców. Program ten przyjęty został uchwałą nr LXXVI/2139/22 Rady Miasta Krakowa z 12 stycznia 2022 r., a nad jego realizacją czuwa Rada Programowa powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Krakowa.

Zadania służące zapewnianiu bezpieczeństwa publicznego realizowane są we współpracy i przy zaangażowaniu wielu służb oraz instytucji, m.in. Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej Miasta Krakowa, Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej.

IV.2.2. Charakterystyka Usług publicznych

W ramach Dziedziny realizowane i monitorowane są dwie Usługi publiczne:

- Tworzenie warunków do utrzymania bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy (B-1)
- Zapewnienie mieszkańcom pomocy w sytuacjach zagrożeń (B-2)

IV.2.2.1. Usługa publiczna B-1 Tworzenie warunków do utrzymania bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy

Usługa publiczna B-1 polega na ograniczaniu niepożądanych zjawisk społecznych, związanych przede wszystkim z przestępczością, dzięki aktywności policjantów Komendy Miejskiej Policji w Krakowie oraz aktywności Straży Miejskiej w obszarze działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Urząd Miasta Krakowa aktywnie wspomaga Policję w ograniczaniu przestępczości i wzmacnianiu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa oraz turystów odwiedzających miasto, m. in. poprzez współfinansowanie zakupu pojazdów, niezbędnego sprzętu, a także finansowanie służb ponadnormatywnych oraz staży adaptacyjnych policjantów odbywających praktykę w służbie prewencyjnej, po przeszkoleniu w ośrodkach szkolenia Policji.

Usługa obejmuje także prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców w obszarze przeciwpożarowym poprzez wykonywanie wspólnych czynności kontrolno-rozpoznawczych Urzędu Miasta Krakowa we współpracy z Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej.

Analiza stanu przestępczości w Krakowie, dokonana na podstawie liczby przestępstw stwierdzonych pokazuje, że pomimo bardzo wysokiego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, od kilku lat wzrasta liczba przestępstw, czemu towarzyszy także zwiększanie się wartości wskaźnika wykrywalności przestępstw ogółem. Wzrost przestępczości odnotowano w obszarze kradzieży oraz przestępczości gospodarczej. Spadła natomiast liczba kradzieży samochodów oraz uszkodzeń cudzej rzeczy. W 2023 roku łączna liczba wszystkich przestępstw

stwierdzonych, określonych w kodeksie karnym i przepisach karnych ustaw szczególnych wyniosła 24 511.

Skalę zjawisk przestępczych obrazuje Wskaźnik **W2_B Liczba przestępstw stwierdzonych na 100 tys. mieszkańców:**

- 2023: 3 048
- 2022: 2 694
- 2021: 2 245

W ciągu ostatnich kilku lat zmianie uległa struktura popełnianych przestępstw. Wskaźnik **W11_B Udział najbardziej uciążliwych przestępstw dla mieszkańców (kradzieże z włamaniem, rozboje, wymuszenia rozbójnicze, bójki i pobicia, kradzieże samochodów) w liczbie przestępstw ogółem** wykazuje trend malejący:

- 2023: 27%
- 2022: 29%
- 2021: 32%

Liczba przestępstw stwierdzonych, zaliczanych do kategorii najbardziej uciążliwych przestępstw w 2023 roku wyniosła 6 737 i stanowiła 98% wartości z roku 2018.

Wykrywalność przestępstw najbardziej uciążliwych od kilku lat utrzymuje pozytywny trend, w 2023 roku wyniosła 44,3% (36,2% w 2022 roku).

Liczba przestępstw ogółem popełnionych przez nieletnich w 2023 roku wyniosła 642, tj. o 26 więcej niż rok wcześniej. **Przestępczość nieletnich ogółem w Krakowie w odniesieniu do 100 000 mieszkańców (W3_B)** wynosiła (w szt.):

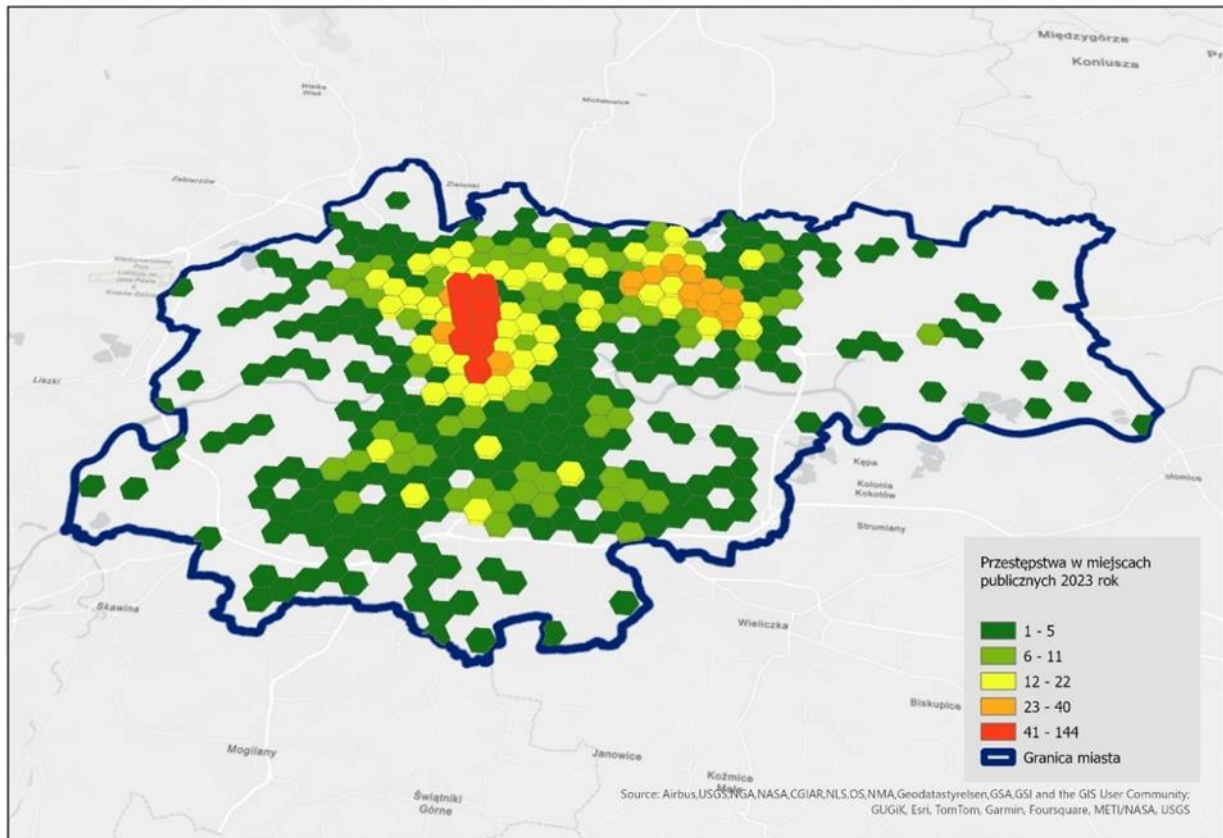
- 2023: 79
- 2022: 77
- 2021: 76

W przypadku przestępstw popełnianych przez nieletnich, **Wskaźnik W12_B Udział najbardziej uciążliwych przestępstw dla mieszkańców tj. kradzież z włamaniem, rozbój, bójka i pobicie, kradzież i wymuszenie rozbójnicze, uszkodzenie rzeczy, uszczerbek na zdrowiu** wzrósł o niecałe 3 punkty procentowe:

- 2023: 9,19%
- 2022: 6,49%
- 2021: 13,75%

W 2023 roku rozkład przestrzenny przestępstw był analogiczny do trendu obserwowanego w poprzednich latach w Krakowie: przestępczość koncentruje się w centrum miasta.

Rysunek IV.2.1. Przestępstwa zgłoszone w przestrzeni publicznej w 2023 roku



Źródło: Mapa bezpieczeństwa prowadzona przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego

W obszarze działań na rzecz zapewnienia porządku publicznego aktywnie pracowała Straż Miejska. W 2023 roku przyjęto 103 765 zgłoszeń interwencyjnych oraz zrealizowano 53 790 służb patrolowych 8-godzinnych (w 2022 roku było to 53 735 służb). Liczba ujawnionych w 2023 roku wykroczeń wyniosła 134 944 i była wyższa o 12% niż w 2022 roku (w 2021 roku 114 049), co daje średnio 2,51 wykroczeń ujawnianych w ciągu służby patrolowej (w 2022 roku 2,23, w 2021 roku – 2,14). **Miernik M14_B Liczba interwencji podjętych przez służby w wyniku oglądu monitoringu wynosi:**

- 2023: 7 200
- 2022: 7 243
- 2021: 6 091

Duża liczba takich interwencji może wynikać z powiększania liczby kamer miejskiego monitoringu, ale także z profesjonalizacji i doświadczenia operatorów monitoringu w wykrywaniu zdarzeń na podstawie obrazu oraz lepszej lokalizacji kamer, tzn. umieszczania kamer w tych rejonach, gdzie – na podstawie analiz prowadzonych m.in. przy użyciu Mapy bezpieczeństwa – jest większe prawdopodobieństwo występowania zdarzeń wymagających podjęcia interwencji.

Straż Miejska realizując zadania dotyczące współdziałania w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego prowadziła, także działania o charakterze profilaktycznym, w ramach których zorganizowała 4 556 lekcji edukacyjnych w szkołach oraz 73 przedstawienia profilaktyczne, które zgromadziły 8 100 uczestników.

Liczbę mieszkańców przypadającą na jednego funkcjonariusza SMMK w ogniwach patrolowych obrazuje Wskaźnik W1_B:

- 2023: 2 365 osób
- 2022: 2 494 osoby
- 2021: 2 657 osób

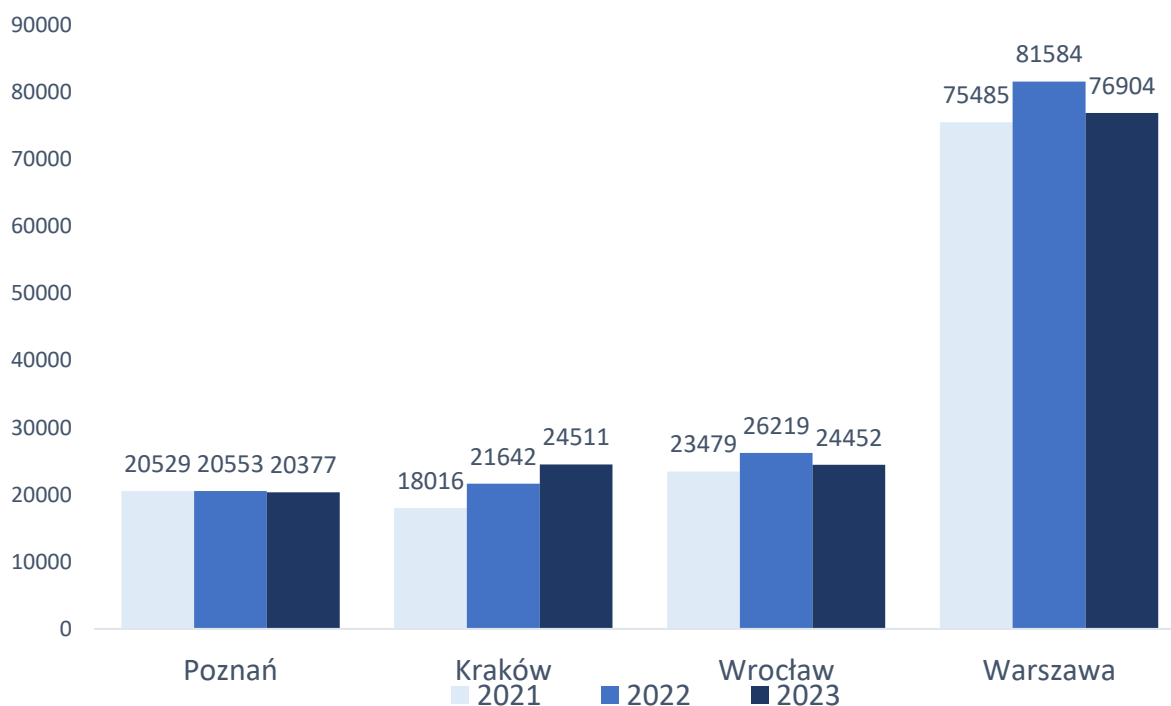
Biorąc pod uwagę wyniki z Raportu „Poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa” (II edycja w 2023 roku) należy podkreślić, że poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców od kilku lat utrzymuje się na wysokim poziomie, a w niektórych aspektach systematycznie wzrasta, co obrazują poniższe dane:

„Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa w okolicy miejsca zamieszkania w ciągu dnia” rok 2023: 95,2% ankietowanych czuje się bezpiecznie w swojej okolicy w ciągu dnia (rok 2022: 90,2%).

„Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa w okolicy miejsca zamieszkania po zmroku” rok 2023: 73,5% ankietowanych czuje się bezpiecznie w swojej okolicy po zmroku (rok 2022: 61,0%).

„Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa” rok 2023: 86,8% ankietowanych uważa, że Kraków jest bezpiecznym miastem (rok 2022: 78,2%).

Rysunek IV.2.2. Liczba przestępstw stwierdzonych w Krakowie na tle innych dużych miast w latach 2021-2023



Źródło: Komenda Miejska Policji w Krakowie

Kraków zajmuje 2. miejsce po Warszawie, ale liczba przestępstw jest dużo niższa niż w stolicy i niewiele większa od innych dużych miast w Polsce.

Wykrywalność przestępstw w ujęciu ogólnym wzrosła w 2023 roku o 6,1 punktu procentowego. W odniesieniu do przestępczości kryminalnej wykrywalność wzrosła o 3,2 punktu procentowego. Na przestrzeni lat zauważalny jest pozytywny trend w zakresie walki z przestępczością.

Wykrywalność ogólna wynosiła:

- 2023: 68,6%
- 2022: 62,5%
- 2021: 60,2%

Wykrywalność kryminalna wynosiła:

- 2023: 63,7%
- 2022: 60,5%
- 2021: 59,1%

Liczba 8-godzinnych służb patrolowych SMMK (M12_B):

- 2023: 53 790
- 2022: 53 735
- 2021: 53 176

W strukturze wykroczeń ujawnionych przez SMMK na terenie Krakowa niezmiennie dominują czyny przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji. Drugą, relatywnie dużą grupą wykroczeń, są czyny przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Tabela IV.2.1. Wsparcie finansowe Komendy Miejskiej Policji w Krakowie z budżetu Gminy Miejskiej Kraków w latach 2021-2023

Rok	Środki na dodatkowe patrole (w zł)	Środki na zakup pojazdów służbowych/liczba pojazdów (w zł)		Środki na inne cele, np. zakup materiałów (w zł)	Ogółem (w zł)
2021	344 800	1 527 500	28	89 600	1 961 900
2022	404 000	230 000	2	114 500	748 500
2023	702 800	400 000	5	567 450	1 670 250

Źródło: Komenda Miejska Policji w Krakowie

W zakresie wsparcia finansowego Komendy Miejskiej Policji z budżetu Gminy Miejskiej Kraków, widać ponad dwukrotny wzrost przekazanych funduszy w porównaniu do roku 2022.

Kwoty ze wsparcia finansowego wykorzystano między innymi na:

- zakup 5 samochodów służbowych w wersji nieoznakowanej (353 574,30 zł),
- zakup ruchomego stanowiska dowodzenia dla Komendy Miejskiej Policji (484 679,04 zł),
- dodatkowe płatne służby dla policjantów Wydziału Ruchu Drogowego (80 000 zł),
- dodatkowe płatne patrole (400 000 zł),
- dodatkowe płatne patrole finansowane ze środków dzielnic i BO (222 800 zł),
- zakup narkotesterów, alkomatów i materiałów edukacyjnych (47 450 zł).

Dobre rezultaty pracy służb interwencyjnych i patrolowych są konsekwencją nieustannych działań Miasta zmierzających do wsparcia i poprawy bezpieczeństwa. Dotyczą one zarówno

Policji, jak i Straży Miejskiej, o czym świadczą wskaźniki czasu dojazdu tych służb do miejsca zdarzenia.

Średni czas dojazdu służb ratunkowych do miejsca zdarzenia (zagrożenia miejscowe) – Policja (W7_B):

- 2023: 11,48 minut
- 2022: 12,12 minut
- 2021: 11,22 minut

Odsetek interwencji Straży Miejskiej Krakowa z czasem dojazdu do zdarzeń w celu ratowania życia i zdrowia, zakłócania porządku publicznego, spożywania napojów alkoholowych oraz tamowania i utrudniania ruchu pojazdom komunikacji zbiorowej – do 20 minut (W8_B):

- 2023: 75%
- 2022: 74%
- 2021: 75%

Na poprawę stanu i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ma wpływ budowany od kilku lat system monitoringu wizyjnego. Liczbę zainstalowanych kamer w ciągu ostatnich trzech lat przedstawia **Miernik M13_B Liczba kamer monitoringu miejskiego, na których jest prowadzony bieżący ogląd:**

- 2023: 550
- 2022: 226
- 2021: 228

Pod koniec 2023 roku zintegrowany miejski monitoring wizyjny wraz z systemem nadzoru nad drogami obejmował 550 kamer, z których obrazy były oglądane w dwóch nowoczesnych centrach oglądu (przy ul. Cechowej i na os. Zgody 2), w siedzibie pomocniczej Komisariatu Policji przy Rynku Głównym oraz na stanowisku oglądu na os. Centrum C9. Ogląd w miarę potrzeb może być prowadzony także w Centrum Zarządzania Kryzysowego przy ul. Rozrywka oraz w siedzibie Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego na os. Zgody. Obrazy z kamer zapisywane są na niezależnie działających serwerach (3 zapasowe oraz 3 rezerwowe) i archiwizowane przez 60 dni. Podkreślić należy, że w różnych miejskich jednostkach organizacyjnych funkcjonuje kilkanaście tysięcy kamer, które w razie potrzeby można włączyć w miejski system i wykorzystywać. Podobnie Policja ma również zinwentaryzowane kamery należące do podmiotów prywatnych, które regularnie wykorzystuje się w pracy operacyjnej. Punkty kamerowe znajdują się w obszarze ścisłego centrum miasta, Kazimierza, Nowej Huty oraz Kurdwanowa i Piasków Nowych. Decyzja o liczbie oraz nowej lokalizacji kamer w systemie monitoringu poprzedzona jest odpowiednimi analizami i uzależniona od aktualnych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa. Liczba ta może się zmieniać w ciągu roku. Przed przystąpieniem do inwestycji w zakresie lokalizacji nowych kamer prowadzony jest szereg analiz w zakresie bezpieczeństwa, obejmujących m.in. analizę przestrzenną występowania czynów zabronionych na wybranym obszarze miasta w korelacji z różnymi czynnikami o charakterze społecznym, urbanistycznym, przestrzennym. Uzupełnieniem tych analiz są wnioski z prowadzonych badań poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa. Aby zobiektywizować spojrzenie na rzeczywiste możliwości oraz potrzeby dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, od kilku lat wykorzystuje się analizy uzyskiwane z cyfrowej Mapy Bezpieczeństwa, prowadzonej w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK we współpracy z pracownikami naukowymi Akademii Górniczo Hutniczej oraz Uniwersytetu Pedagogicznego,

a także ekspertem z dziedziny analizy przestrzennej w obszarze kryminalistyki z Uniwersytetu Stanowego w Louisianie w USA i Uniwersytetu w Salzburgu w Austrii.

Tabela IV.2.2. Liczba kamer w zarządzie MJO i komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Kraków w roku 2023

Jednostka	Liczba kamer
Zintegrowany Miejski Monitoring Wizyjny wraz z systemem nadzoru nad drogami	550
Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK	1 040
Biuro ds. Ochrony Zdrowia UMK	764
Zarząd Infrastruktury Sportowej	1 604
Placówki oświatowe	6 229
Zarząd Transportu Publicznego	7
Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne	10 092
Miejskie placówki UMK	223
Zarząd Zieleni Miejskiej	91
Zarząd Budynków Komunalnych	27
Zarząd Cmentarzy Komunalnych	77
Ogółem	20 704

Źródło: dane własne UMK

W ramach Usługi B-1 prowadzono także działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa zgromadzeń publicznych i imprez masowych.

Tabela IV.2.3. Imprezy masowe i zgromadzenia publiczne w Krakowie w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba decyzji w sprawach imprez masowych ¹	54	115	109
Liczba przeprowadzonych imprez masowych	89	182	215
Zawiadomienia o zgromadzeniach publicznych	739	1 520	2 084

¹ liczba wszystkich decyzji, tj. odmowna, zezwalająca, zmieniająca oraz umorzenie

Źródło: dane własne UMK

Program profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków

W ramach Usługi publicznej B-1, w celu tworzenia warunków do utrzymania bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy, prowadzone są zadania dotyczące ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przyjętego uchwałą nr CXVI/1209/06 Rady Miasta Krakowa w dniu 13 września 2006 r. „Programu profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków”.

W ramach realizacji programu profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków przeprowadzono następującą liczbę kontroli w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych:

- **2023: 236 (w tym 229 kontroli kompleksowych i 7 kontroli sprawdzających)**
- 2022: 165 (w tym 141 kontroli kompleksowych i 24 kontroli sprawdzających)
- 2021: 165 (w tym 151 kontroli kompleksowych i 14 kontroli sprawdzających)

W ramach Programu prowadzono cykliczne kontrole obiektów budowlanych, jak np. szkoły, domy kultury, budynki wielorodzinne. Odsetek budynków objętych corocznymi kontrolami przeciwpożarowymi (ppoż) obrazuje **Wskaźnik W5_B Kontrola ppoż. w szkołach samorządowych:**

- **2023: 44,00%**
- 2022: 50,55%
- 2021: 52,81%

Na terenie Krakowa w 2023 roku odnotowano mniejszą liczbę przypadków występowania zagrożeń miejscowych w porównaniu do roku ubiegłego (w 2023 roku – 5 672, w 2022 roku – 7 164), tj. innych niż pożar zdarzeń wynikających z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzających zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska. Zarejestrowano o 259 mniej pożarów niż w roku poprzednim oraz o 225 mniej przypadków fałszywych alarmów.

Zapewnienie gotowości bojowej jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków zapewniała gotowość bojową 12 jednostkom OSP. Dzięki wsparciu finansowemu Miasta zapewniono gotowość 100% jednostek OSP. **Wskaźnik W15_B Gotowość bojowa Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Krakowa** wyniósł:

- **2023: 100%**
- 2022: 100%
- 2021: 100%

W 2023 roku nie było ofiar, które poniosły śmierć w wyniku pożaru.

Ofiary śmiertelne w wyniku pożarów w Krakowie:

- **2023: 0 osób**
- 2022: 7 osób
- 2021: 12 osób

W 2023 roku jednostki OSP z terenu Krakowa pozyskały niezbędny sprzęt oraz wyposażenie ratownicze w całości finansowane ze środków Miasta.

W 2023 roku zakupiono m. in.:

- GRS OSP Kraków – samochód rozpoznawczo-ratowniczy,
- OSP Kostrze – sprzęt do gaszenia pojazdów elektrycznych (zakup w ramach Budżetu Obywatelskiego),
- OSP Wolica – pojazd wielozadaniowy z napędem 4x4,
- OSP Wróźnice – traktor ogrodniczy-kosiarka,
- OSP Tonie – dofinansowanie zakupu średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego.

IV.2.2.2. Usługa publiczna B-2 Zapewnienie mieszkańcom pomocy w sytuacjach zagrożeń

Działania w ramach Usługi publicznej B-2 koncentrują się na celach związanych z zapewnieniem ochrony przeciwpowodziowej, zapewnieniem obronności, a także zapobieganiu zagrożeniom kryzysowym, epidemiologicznym oraz budowlanym. W ramach tej Usługi zadania realizowane są przy współdziałaniu służb porządku publicznego, Ochotniczych Straży Pożarnych działających w granicach administracyjnych Miasta oraz miejskich jednostek organizacyjnych i spółek zgodnie z kompetencjami.

Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa (CZK MK)

Zarządzanie bezpieczeństwem odbywało się z poziomu Zespołu Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa (ZZK MK) oraz za pośrednictwem Centrum Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa (CZK MK), pracującego w systemie całodobowym.

W 2023 roku posiedzenia ZZK MK dotyczyły następujących zagadnień:

- ćwiczenie praktyczne na temat: „Prowadzenie działań dekontaminacyjnych, ewakuacyjnych i wysokościowych podczas imprez masowych na terenie hali widowiskowo-sportowej Tauron Arena w Krakowie”,
- ćwiczenia doskonalące na temat: „Doskonalenie systemu kierowania realizacją zadań obronnych z elementami zarządzania kryzysowego podczas podwyższania gotowości obronnej państwa”,
- posiedzenie w sprawie wystąpienia ogniska wysoce zjadliwej grypy ptaków w miejscowości Brzegi (powiat wielicki),
- posiedzenie w sprawie wypracowania procedur montażu szandorów (ścianek przeciwpowodziowych) w przypadku wystąpienia niekorzystnych warunków na rzece Serafie,
- ćwiczenie praktyczne na temat: „Skażenie rzeki Raba w rejonie wlotu do zbiornika dobczyckiego oraz rozległa awaria systemu zasilania energetycznego w Zakładzie Uzdatniania Wody Raba”,
- posiedzenie na temat przygotowania Miasta Krakowa do sezonu zimowego 2023/2024,
- gra decyzyjna na temat: „Awaria sieci ciepłowniczej spowodowana działaniem czynnika zewnętrznego”.

W 2023 roku CZK MK uczestniczyło w:

- 11 treningach radiowych w systemie ostrzegania ludności cywilnej i wojsk o zagrożeniach uderzeniami z powietrza,
- 44 treningach łączności radiowej w Sieci Zarządzania Kryzysowego Wojewody Małopolskiego z jednostkami administracji samorządowej,
- 51 testach sprawdzenia łączności w Sieci Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa,
- 10 treningach wymiany komunikatów CBRN w systemie wczesnego ostrzegania o zagrożeniach w relacji Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) – Starostwa Powiatowe (PCZK) w 2023 roku – System Informatyczny PROMIENI,
- 11 treningach wymiany informacji w Krajowym Systemie Wykrywania Skażeń i Alarmowania z wykorzystaniem SI PROMIENI w relacji CD KSWSiA – jednostki organizacyjne KSWSiA w 2023 roku – System Informatyczny PROMIENI,
- ćwiczeniu taktyczno-specjalnym pod kryptonimem RENEGADE/SAREX-23,

- ogólnokrajowych ćwiczeniach LIBERO 2023 od 1 do 30 listopada, których głównym celem jest sprawdzenie procedur Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego, w tym procedury ostrzegania i alarmowania wojsk oraz ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza.

W ramach realizacji „Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego” CZK w 2023 roku podejmowało następujące działania:

- 10-krotnie informowało mieszkańców o wprowadzeniu na terenie Miasta Krakowa pierwszego stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza ze względu na wystąpienie wysokich stężeń pyłów PM10,
- 5-krotnie informowało mieszkańców o wprowadzeniu na terenie Miasta Krakowa drugiego stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza ze względu na wystąpienie wysokich stężeń pyłów PM10,
- informowało mieszkańców o ryzyku przekroczenia na terenie Miasta Krakowa średniodobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszanego PM10 w powietrzu,
- CZK w każdym odnotowanym przypadku przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza, wymagającego wprowadzenia stopnia zagrożenia, wysłało wiadomości tekstowe SMS oraz wiadomości e-mail w formie ostrzeżeń do Biura Prasowego i osób funkcyjnych Miasta Krakowa oraz do ustalonych grup adresatów, a także zamieszczało informację w Biuletynie Informacji Publicznej UMK,
- przekazywano do wskazanych służb, jednostek inspekcji dobową informację o prognozowanych stężeniach i warunkach dyspersji zanieczyszczeń powietrza w Krakowie,
- całodobowo monitorowało wskazania systemu 8 stacji pomiarowych jakości powietrza WIOŚ, usytuowanych na terenie Miasta Krakowa oraz analizowało informacje otrzymywane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej o prognozowanych stężeniach i warunkach dyspersji zanieczyszczeń powietrza w Krakowie.

Pracownicy CZK realizowali:

- aktualizację Planu Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa,
- aktualizację 36 procedur postępowania na wypadek wystąpienia zagrożeń określonych w Planie Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa (załączników do Planu),
- bieżący monitoring i współdziałanie z Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) w sprawach prowadzonych przez Zespół koordynowania działań związanych z występowaniem niekorzystnych zjawisk w ciekach wodnych w województwie małopolskim (w tym śnięcie ryb).

W ramach raportowania i monitorowania pracy CZK MK w 2023 roku:

- sporządzono 251 bieżących raportów dziennych o stanie bezpieczeństwa w mieście oraz działalności podmiotów i instytucji niezbędnej do zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- przygotowano 365 raportów dobowych o stanie bezpieczeństwa w mieście w ramach współdziałania z WCZK,
- przygotowano dla podmiotów i instytucji z terenu Gminy Miejskiej Kraków 185 komunikatów dotyczących ostrzeżeń meteorologicznych i hydrologicznych,
- rejestrowano zgromadzenia publiczne w uproszczonym trybie art. 21 ustawy z 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 631),
- 41-krotnie odebrano informację o charakterze kaskadowym dotyczącą zagrożenia terrorystycznego, podejmując interwencje zgodnie z obowiązującymi procedurami,

- podjęto 1 258 interwencji związanych z działaniami w zakresie przeprowadzenia akcji ratowniczych lub zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego.

W ramach realizacji działań przeciwpowodziowych w 2023 roku CZK MK w okresie zagrożenia powodziowego, w wyniku nawalnych deszczów, kontrolowało sytuację na obszarze Miasta Krakowa na terenach przylegających do cieków wodnych, objętych monitoringiem powodziowym (rzeka Wisła, Prądnik, Rudawa, Potok Kostrzecki, Dłubnia, Sudoł, Potok Kościelnicki, Serafa, Drwinka).

W związku z wprowadzeniem Zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stopni alarmowych, Gmina Miejska Kraków zrealizowała zadania określone w Załączniku nr 33 do Planu Zarządzania Kryzysowego Miasta Krakowa (Procedura postępowania na wypadek ogłoszenia stopni alarmowych).

CZK MK na bieżąco aktualizowało dostępną bazę miejsc zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy na terenie Miasta Krakowa i Powiatu Krakowskiego oraz raportowało liczbę miejsc w zastępczych miejscach zakwaterowania do:

- WCZK Wojewody Małopolskiego (wykonano 365 raportów dobowych, dotyczących osób aktualnie zakwaterowanych oraz wolnych miejsc),
- MSWiA (przekazano szczegółowe meldunki, dotyczące liczby cudzoziemców w poszczególnych obiektach zakwaterowania na terenie Miasta Krakowa - wykonano 239 raportów).

Ponadto działania CZK obejmowały:

- zapewnienie bezpiecznego schronienia dla uchodźców wojennych w hotelach, pensjonatach i innych kwaterach oraz zabezpieczenia ich bieżących potrzeb,
- współpracę z podmiotami zaangażowanymi w pomoc dla uchodźców z Ukrainy oraz udzielało wszelkich dostępnych informacji,
- prowadzenie całodobowego monitoringu zakwaterowania obywateli Ukrainy w obiektach hotelowych na terenie Krakowa wraz z relokacją do dostępnych obiektów.

Plan Ograniczenia Skutków Powodzi oraz Odwodnienia Miasta Krakowa

W ramach Usługi publicznej, w celu zapewnienia ochrony przeciwpowodziowej, realizowano zadania wynikające z „Planu Ograniczenia Skutków Powodzi oraz Odwodnienia Miasta Krakowa” przyjętego uchwałą nr CXV/3043/18 Rady Miasta Krakowa z 7 listopada 2018 roku.

Od 2018 roku zadania inwestycyjne i utrzymaniowe, związane z ochroną przed powodzią realizowane były przede wszystkim przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na podstawie ustawy z 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

W 2023 roku Wody Polskie wydatkowały na zadania utrzymaniowe, związane z ochroną przed powodzią i odwodnieniem Krakowa kwotę ok. 8 mln zł. Kontynuowane były również prace związane z rozbudową wałów przeciwpowodziowych oraz z budową zbiorników retencyjnych w zlewni rzeki Serafy.

Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK wydał 303 (w roku 2022 - 308) opinie, dotyczące inwestycji lokalizowanych na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, w tym 47 do ULI (w roku 2022 - 55) oraz 23 (w roku 2022 - 24) opinie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dodatkowe informacje o ochronie przed powodzią można znaleźć na stronie internetowej www.bip.krakow.pl w zakładce Rozwój miasta/ Polityki/ Bezpieczeństwa/ Ochrona przed powodzią, pod adresem http://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=772.

Stan bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w Krakowie obrazuje wskaźnik przedstawiający odsetek wałów przeciwpowodziowych, zaliczonych do kategorii wałów „niezagrożających” bezpieczeństwu (**W4_B**) na całej długości wałów na terenie Krakowa, bez względu na zarządzającego wałami.

Odsetek wałów przeciwpowodziowych zaliczonych do kategorii wałów „niezagrożających” bezpieczeństwu – ogółem:

- 2023: 87%
- 2022: 87%
- 2021: 87%

Bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne

Według Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) w Krakowie, stan bezpieczeństwa sanitarnego na terenie Miasta Krakowa w 2023 roku był stabilny.

W związku z normalizacją sytuacji epidemiologicznej w obszarze zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2, PPIS w Krakowie w roku 2023 podejmował działania związane z realizacją ustawowych zadań w zakresie nadzoru sanitarnego.

Tabela IV.2.4. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie

	2021	2022	2023
Liczba obiektów objętych nadzorem	29 298	29 757	30 405
w tym obiekty żywnościowo- żywieniowe	13 692	13 738	13 683
Liczba kontroli	19 030	19 852	17 878
w tym w wyniku których wydano decyzje administracyjne	3 610	3 251	5 470
Liczba wydanych decyzji płatniczych	3 598	6 230	5 560
Kwota decyzji płatniczych (w zł)	632 278	989 992	1 344 352
Liczba kontroli sanitarnych w obiektach żywnościowo- żywieniowych	9 828	8 316	8 871
w tym związane z SARS-CoV-2	3 850	385	0
Liczba decyzji administracyjnych wydanych w związku ze stwierdzonymi uchybieniami w obiektach żywnościowo- żywieniowych	598	1 267	2 856
w tym z rygorem natychmiastowej wykonalności	9	20	38

Źródło: PPIS w Krakowie

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krakowie wykazał 115 868 przypadków zachorowań na choroby zakaźne podlegające obowiązkowi zgłoszenia, z czego 5,8% stanowią zakażenia wywołane wirusem SARS-CoV-2 (6 688 przypadków).

W roku sprawozdawczym, w dniach 21 czerwca – 2 lipca, odbywały się „Igrzyska Europejskie Kraków – Małopolska 2023”. W związku z powyższym przed planowanym rozpoczęciem Igrzysk oraz w ich trakcie przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, w celu realizacji zadań z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego, do których należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego, a także nadzór nad jakością zdrowotną żywności, przeprowadzili łącznie 534 kontrole sanitarne obiektów żywnościowo-żywnościowych zlokalizowanych na terenie Krakowa.

Najczęstszymi nieprawidłowościami, które stwierdzano w trakcie przeprowadzanych czynności kontrolnych były: niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń zakładów oraz ich wyposażenia, brak należytej czystości i zachowanego porządku w kontrolowanych pomieszczeniach oraz braki w dokumentacji.

Ponadto w związku z otrzymaną od Organizatora Igrzysk listą obiektów noclegowych przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych zakładów gastronomicznych zlokalizowanych na terenie obiektów noclegowych.

Nieprawidłowości stwierdzono w **9** obiektach. Za stwierdzone nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej nałożono **5** grzywnien w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 850 zł. Natomiast w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami natury sanitarno-technicznej, zostały wydane 3 decyzje nakazujące ich usunięcie.

Bezpieczeństwo obiektów budowlanych¹

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego (PINB) w Krakowie jako organ właściwy w sprawach bezpieczeństwa obiektów budowlanych, skontrolował budowy, roboty budowlane i obiekty budowlane będące w nieodpowiednim stanie technicznym pod kątem ich zgodności z zasadami bezpieczeństwa i prawa budowlanego:

- **2023: 5 838**
- 2022: 5 650 (w tym 3 018 kontroli obiektów budowlanych w utrzymaniu)
- 2021: 3 579 (w tym 108 skontrolowanych w terenie obiektów wielkopowierzchniowych).

Kontrole realizowane były zarówno w ramach planowych, prewencyjnych działań kontrolnych organu, jak i w ramach działań interwencyjnych, związanych ze zgłoszeniami mieszkańców. W efekcie przeprowadzonych kontroli wydano następującą liczbę decyzji, w tym decyzji nakazujących rozbiórkę samowolnie wykonanych obiektów budowlanych lub nakaz wykonania określonych robót, eliminujących nieprawidłowości w zakresie stanów technicznych obiektów budowlanych:

- **2023: 1 222**
- 2022: 887
- 2021: 1 572

¹ Zadania związane z wydawaniem decyzji o pozwoleniu na budowę oraz o warunkach zabudowy realizowane są w ramach Dziedziny zarządzania *Administracja i cyfryzacja*. Zdarzenia związane z zapobieganiem zagrożeniom budowlanym bezpośrednio wpisują się w usługę B-2 realizowaną w Dziedzinie zarządzania Bezpieczeństwo publiczne.

Wszczęto 12 oraz zakończono 18 postępowań egzekucyjnych, w ramach których nałożono w formie postanowień administracyjnych grzywny, w łącznej wysokości 172 387,16 zł. PINB rozpatrzył następującą liczbę skarg i wniosków obywateli:

- 2023: 94
- 2022: 97
- 2021: 60

Przeprowadzono następującą liczbę postępowań legalizacyjnych oraz naprawczych doprowadzających obiekty budowlane, zrealizowane bez zgody właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej, do stanu zgodnego z prawem:

- 2023: 502
- 2022: 511
- 2021: 815

W 2023 roku PINB celem zapewnienia bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców Miasta Krakowa przeprowadzał cykliczną akcję „ZIMA” i „LATO”. W ramach akcji dokonano kontroli obiektów budowlanych (szkół, domów kultury), w których organizowane były zajęcia dydaktyczne dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych i przerwy wakacyjnej. Przeprowadzono czynności związane z kontrolą dokumentów związanych z utrzymaniem obiektu budowlanego (książki obiektu budowlanego, protokoły kontroli wynikające z art. 62 ustawy Prawo budowlane), jak i czynności w terenie. W ramach tej akcji PINB w Krakowie – Powiat Grodzki przeprowadził czynności kontrolne 105 obiektów budowlanych. Działania te pozwoliły na zapewnienie dzieciom bezpiecznego wypoczynku na terenie miasta.

IV.2.3. Programy i polityki

Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa „Bezpieczny Kraków” na lata 2022–2024

Cel ogólny, ramowy zakres oraz cele szczegółowe programu pn. „Bezpieczny Kraków” określa **Deklaracja wyników** w brzmieniu:

„Trwałe utrzymanie wypracowanego dotychczas poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie obiektywnego bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa osób przebywających na terenie m. Krakowa”:

poprzez:

- Zintegrowanie działań wydziałów i jednostek miejskich, Policji, miejskich służb i straży, organizacji pozarządowych, uczelni oraz innych podmiotów w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom obiektywnego i subiektywnego bezpieczeństwa,
- Rozwijanie wiedzy i motywacji w zakresie właściwych reakcji na zagrożenia w mieście, zwłaszcza poprzez prowadzenie praktycznych warsztatów i szkoleń,
- Kształtowanie kultury dialogu w społeczeństwie, która służy integracji społecznej, łagodzeniu konfliktów między różnymi grupami, promowaniu równości i przeciwdziałaniu mowie nienawiści, jak też gotowości do wzajemnej pomocy (np. rowerzyści i piesi, rówieśnicy, osoby starsze i młodzież),
- Kształtowanie nowoczesnej infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa i poczucia bezpieczeństwa,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe

Tabela IV.2.5. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa pn. „Bezpieczny Kraków na lata 2022–2024”

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2024 roku	2022	2023
Zwiększenie kompetencji w zakresie udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia	W40_B - Gotowość do niesienia pomocy w sytuacji zagrożenia (wskaźnik obrazuje odsetek odpowiedzi pozytywnych „zdecydowanie tak” i „raczej tak” na pytanie ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców Krakowa: Czy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, gdyby była komuś potrzebna pomoc – udzielił(a)by jej Pan(i), czy nie?)	Przedział: 50% - 100%	84,6%	82,8%
Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej	W38_B - Poziom satysfakcji z uzyskanej wiedzy w szkoleniach, warsztatach – DIALOG BK (wskaźnik obrazuje odsetek odpowiedzi pozytywnych „zdecydowanie tak” i „raczej tak” na pytanie ankietowe przeprowadzone wśród uczestników szkolenia: Czy jesteś usatysfakcjonowany z wiedzy jaką uzyskałeś podczas szkolenia/warsztatu?)	Trend wzrostowy, wartość bazowa 60%	65%	99,4%
Stałe podnoszenie kompetencji uczestników ruchu drogowego	W15_T - Wzrost poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (wskaźnik obrazuje liczbę zabitych i rannych w wypadkach i kolizjach w stosunku do ogólnej liczby wypadków i kolizji)	Trend spadkowy, wartość bazowa 0,124 osób	0,092 osób	0,090 osób
Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci	W41_B - Liczba oszustw i włamań do systemów komputerowych na 100 tys. mieszkańców (wskaźnik obrazuje skalę przestępstw w cyberprzestrzeni, mierzony jako iloraz liczby oszustw i włamań do systemów komputerowych na 100 tys. mieszkańców Krakowa)	Trend spadkowy, wartość bazowa 86	240,79	281,88
Promowanie Program wśród mieszkańców Krakowa	W36_B – Poziom znajomości/rozpoznawalności programu „Bezpieczny Kraków” (wskaźnik obrazuje odsetek odpowiedzi pozytywnych „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak” na pytanie ankietowe przeprowadzone wśród uczestników szkolenia: Czy zna Pani/Pan Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa pn. „Bezpieczny Kraków” na lata 2022-2024?)	Trend wzrostowy, wartość bazowa 50%	29,4%	14,2%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Poszczególne cele szczegółowe Programu odpowiadają dziedzinom, w ramach których zidentyfikowano najbardziej newralgiczne obszary, wymagające konkretnych działań:

- 1) Dziedzina RATUJ: w 2023 roku, 200 mieszkańców Krakowa skorzystało z bezpłatnych ogólnodostępnych szkoleń z zakresu pierwszej pomocy; zorganizowano cykl szkoleń z zakresu reagowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa; we współpracy z Wydziałem Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Krakowie, realizowano projekt gry miejskiej „Navigator Bezpieczeństwa”; dokonano także zakupu jednego psa do wyszukiwania zapachu narkotyków lub materiałów wybuchowych dla potrzeb Komendy Miejskiej Policji w Krakowie.
- 2) Dziedzina DIALOG: w 2023 roku, przeprowadzono otwarte warsztaty z technik komunikacyjnych z elementami negocjacyjnymi; zrealizowano także projekt „Interwencja w kryzysie”, polegający na utworzeniu w wybranych szkołach zespołów reagowania kryzysowego; wyprodukowano i opublikowano cykl video-podcastów #Przejmij_Kontrolę; zrealizowano projekt „Barter” aktywne międzypokoleniowe spotkania.
- 3) Dziedzina BEZPIECZNY RUCH DROGOWY: w 2023 roku zorganizowano szereg szkoleń dla kierowców samochodów osobowych oraz motocykli (szkolenia MotoTraining, AutoTraining), przeprowadzono kampanię społeczną „Przeloguj się na Życie” mającą na celu uwrażliwienie kierowców w zakresie prawidłowych zachowań za kierownicą.
- 4) Dziedzina CYBERBEZPIECZEŃSTWO: w 2023 roku zorganizowano szkolenie „CyberSztuczki” przybliżające kwestię bezpieczeństwa w poruszaniu się w cyberświecie; zrealizowano konkurs „CyberTriki, czyli jak się nie dać złapać w sieci”.
- 5) Dziedzina PROMOCJA: w 2023 roku na bieżąco promowano w social mediach działania prowadzone w ramach Programu.

Nakłady finansowe na realizację Programu w 2023 roku wyniosły 1 159 984 zł.

Wsparcie finansowe Policji w ramach realizacji Programu poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2022-2024 pn. „Bezpieczny Kraków” w 2023 roku:

- 10 000 zł na zakup psa do wyszukiwania zapachu narkotyków lub materiałów wybuchowych dla potrzeb Komendy Miejskiej Policji w Krakowie,
- 20 000 zł na zakup nagród dla zwycięzców turnieju dla krakowskich szkół pod nazwą „Navigator Bezpieczeństwa”. Projekt organizowany przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK we współpracy z Komendą Miejską Policji.

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa:

- Program profilaktyki przeciwpożarowej obiektów Gminy Miejskiej Kraków (więcej w: IV.2.2.1.),
- Plan ograniczenia skutków powodzi oraz odwodnienia miasta Krakowa, (więcej w: IV.2.2.2.).

IV.2.4. Finanse

Tabela IV.2.6. Wydatki w Dziedzinie Bezpieczeństwo publiczne zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	145 634 641	100
Wydatki inwestycyjne	6 868 271	4,7
Wydatki bieżące	138 766 370	95,3

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.2.7. Wydatki w Dziedzinie Bezpieczeństwo publiczne zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	145 634 641	100
Tworzenie warunków do utrzymania bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy (B-1)	4 401 095	3,0
Zapewnienie mieszkańcom pomocy w sytuacjach zagrożeń (B- 2)	77 490 708	53,2
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	63 742 838	43,8

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.3. SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Streszczenie: Społeczeństwo obywatelskie

W 2023 roku Kraków wspierał budowę i rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez realizację Usług publicznych oraz Programów strategicznych. Wśród Programów należy wymienić: Program aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „**Młody Kraków 2.0**” na lata 2019-2023, Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych (**PASIOS**) na lata 2021-2025 oraz Program „**Otwarty Kraków**”. W ramach Usług publicznych Miasto realizowało działania służące m.in.:

- zapewnieniu dialogu z mieszkańcami oraz zapewnienia warunków dla partycypacji społecznej m.in. przez różnego rodzaju działania informacyjne, organizację **konsultacji społecznych** oraz obsługę **budżetu obywatelskiego**,
- wspieraniu rozwoju instytucjonalnego **organizacji pozarządowych** oraz zapewnieniu im możliwości realizacji zadań publicznych poprzez realizację Programu Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi, a także
- wspieranie inicjatyw służących kształtowaniu **postaw obywatelskich wśród młodzieży**, poprzez działania edukacyjne oraz realizację projektów.

Stan społeczeństwa obywatelskiego w Krakowie w 2023 roku charakteryzować może kilka kluczowych wskaźników obrazujących jego aktywność.

Liczba organizacji pozarządowych na terenie GMK zarejestrowanych w KRS, w bazie Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia w 2023 roku wyniosła **5 622** i była o 1 198 mniejsza niż w 2022 roku. Zmniejszona liczba organizacji pozarządowych była wynikiem kilku zmiennych i m.in. należały do nich: zmiany w regulacjach prawnych, zmieniające się warunki ekonomiczne i społeczne, a także wdrożony ujednolicony system badania przez jednostkę w zakresie działalności organizacji pozarządowych.

Puła środków finansowych przeznaczonych w budżecie Miasta na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe zwiększyła się w stosunku do roku 2022 o prawie **10,9 mln zł**. W 2023 roku na realizację zadań publicznych przez organizację pozarządową przeznaczono 1,32% wydatków bieżących Gminy.

Przeprowadzono łącznie **50 konsultacji społecznych**, w ramach, których odbyło się **28** konsultacji społecznych z mieszkańcami i **22** konsultacje skierowane do organizacji pozarządowych (w tym 7 z Krakowską Radą Działalności Pożytku Politycznego).

W ramach **10. edycji Budżetu obywatelskiego** Miasta Krakowa w głosowaniu poddano 714 projektów spełniających kryteria, na które głosy oddało 69 490 mieszkańców. Frekwencja wyniosła **8,64%** i była rekordowa w historii Budżetu obywatelskiego Krakowa. Do realizacji po głosowaniu wybrano **9 projektów ogólnomiejskich** oraz **135 projekty dzielnicowe**.

W 2023 roku w ramach **Inicjatywy Lokalnej** mieszkańcy miasta złożyli **27 wniosków**, które poddane ocenie formalno-prawnej zaowocowały realizacją **22 wydarzeń** w społecznościach lokalnych. Udało się zrealizować wszystkie przedsięwzięcia skierowane do realizacji, a odbiorcami wydarzeń było łącznie około 2 500 mieszkańców Krakowa.

Gmina wspierała mieszkańców – cudzoziemców. Część zadań realizowanych w 2023 roku była związana z działaniami na rzecz osób uchodźczych z Ukrainy i dotyczyła wsparcia rzeczowego, organizacyjnego oraz integracyjnego. W realizacji działań na rzecz cudzoziemców oraz przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych (w tym uchodźców) zaangażowało się

ponad **80 organizacji pozarządowych**, w tym organizacje z Koalicji Otwarty Kraków. Organizacje działające w sferze działań na rzecz integracji cudzoziemców, mniejszości narodowych i etnicznych oraz pomocy humanitarnej realizowały projekty przy wsparciu organizacyjnym i finansowym miasta oraz organizacji międzynarodowych i biznesu.

W 2023 roku w **Punkcie Informacyjnym dla Obcokrajowców**, **7 079 obcokrajowców** uzyskało informację na temat spraw życia codziennego oraz prawnych aspektów życia w Polsce bezpośrednio od konsultanta, natomiast **1 660 osób** uzyskało wsparcie specjalistyczne.

W 2023 roku rozpoczęto proces aktualizacji uchwały w sprawie programu „Otwarty Kraków” na bazie partycypacyjnych metod konsultacyjnych, we współpracy z III sektorem.

W Centrum Wielokulturowym w 2023 roku zorganizowano ponad **118** wydarzeń związanych z ideą wielokulturowości. Liczba aktywnych odbiorców w wydarzeniach integracyjnych i edukacyjnych wyniosła **8 980** osób.

Miasto realizowało **Gminny Program Aktywności i Integracji Osób Starszych na lata 2021 - 2025 (PASIOS)** w celu podnoszenia jakości ich życia poprzez aktywizowanie i włączanie w życie społeczne oraz tworzenie warunków dla godnego życia. W ramach Programu między innymi rozwijano sieć Centrów Aktywności Seniorów (CAS) oraz zapewniono bogatą ofertę działań integracyjnych, edukacyjnych, profilaktycznych oraz wspierających. W 2023 roku funkcjonowało **55 CAS**, w których uczestniczyło **7 217 seniorów**. Ponadto świadczone usługi tj.: Złota Rączka, opieka nad seniorem w miejscu zamieszkania ASYSTENT 85+ i osób z niepełnosprawnościami 70+, pielęgnacja i profilaktyka stóp dla seniorów PODOLOG 85+, Meleksy 70+ oraz 65+ dla osób z niepełnosprawnościami.

Podczas oficjalnej ceremonii w Sali Obrad Urzędu Miasta Krakowa 20 marca 2023 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uhonorowała Kraków za wysiłki na rzecz tworzenia środowiska przyjaznego dla osób starszych, oficjalnie przyjmując nasze miasto do Globalnego Programu Miast i Społeczności Przyjaznych Starzeniu (**Global Network of Age-friendly Cities and Communities**). Certyfikat z rąk przedstawicieli WHO odebrał Andrzej Kulig, Zastępca Prezydenta Krakowa.

W roku 2023 o **137% wzrosła** aktywność mieszkańców w organizacji zgromadzeń publicznych, których zorganizowano **2 084**.

Wydatki związane z realizacją zadań w ramach Dziedziny Społeczeństwo obywatelskie wyniosły **0,28%** budżetu Miasta Krakowa.

IV.3.1. Wprowadzenie do Dziedziny Społeczeństwo obywatelskie

Społeczeństwo obywatelskie stanowi swego rodzaju ekosystem, składający się z jednostek, lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych, zarówno formalnych, jak i nieformalnych, a także ruchów społecznych charakteryzujących się aktywnością i zdolnością do osiągania wyznaczonych celów. Jego członkowie angażują się na różnych poziomach i w różnorodne kwestie, wymagające rozwiązania, zmiany lub naprawy. Częścią społeczeństwa obywatelskiego jest także samorząd zapewniający realizację najważniejszych potrzeb wspólnoty lokalnej. Społeczeństwo obywatelskie wpływa na działanie lokalnej administracji publicznej poprzez budowanie relacji partnerskich i świadome uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji. Znajomość potrzeb wspólnoty oraz dążenie do ich zaspokajania są podstawowymi cechami społeczeństwa obywatelskiego. Jego członkowie mają również wpływ na wybór władz rządowych i samorządowych oraz na późniejszą kontrolę i ocenę ich działań.

W zakresie Dziedziny Społeczeństwo Obywatelskie, działania Miasta koncentrują się na działaniach zapewniających mieszkańcom, organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym uczestnictwo w różnych formach partycypacji i konsultacji społecznych, angażowanie się w działania na rzecz lokalnej społeczności, wspieranie i rozwój samorządności, wolontariatu, podejmowanie działań na rzecz dobra wspólnego, edukacji obywatelskiej, dążenie do zapewnienia równych szans, ochrony środowiska, przedsiębiorczości i innowacji, dążeniom do zrównoważonego rozwoju.

IV.3.2. Charakterystyka Usług publicznych

W 2023 roku Miasto wspierało rozwój społeczeństwa obywatelskiego przez działania w zakresie czterech Usług publicznych:

- Zapewnienie dialogu z mieszkańcami i tworzenie warunków do partycypacji społecznej (D-1)
- Zapewnienie możliwości realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inicjatywy społeczne (D-2)
- Funkcjonowanie mechanizmów demokracji (D-3)
- Kształtowanie postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży (D-4)

IV.3.2.1. Usługa publiczna D-1 Zapewnienie dialogu z mieszkańcami i tworzenie warunków do partycypacji społecznej

Usługa D-1, w ramach której realizowane są działania związane ze wspieraniem inicjatyw społecznych, prowadzeniem Miejskiej Platformy Internetowej, relacjami publicznymi i komunikacją społeczną, integracją cudzoziemców, a także z organizacją i monitorowaniem budżetu obywatelskiego oraz inicjatywy lokalnej.

W 2023 roku zorganizowano m.in. **235 konferencji** briefingów i spotkań z dziennikarzami oraz przygotowano dla nich **251** serwisy prasowe, odnotowano **ok. 32 mln** wejść na stronę Miejskiej Platformy Internetowej, czy też wydano **20** numerów dwutygodnika KRAKÓW.PL.

W 2023 roku przeprowadzono łącznie **50 konsultacji społecznych**, z czego w 28 wzięli udział mieszkańcy, a pozostałe 22 konsultacje były prowadzone wśród NGO (w tym 7 z KRDP), w których wzięło udział **346 organizacji**.

W2_D Udział organizacji pozarządowych w konsultacjach:

- **2023: 6,15%**
- 2022: 5,28%
- 2021: 4,43%

Narzędzia partycypacyjne

W ramach **10. edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa** w roku 2023 mieszkańcy złożyli **1 142** projekty (w 2022 roku – 862). Pod głosowanie poddano **714** (558 w 2022 roku) spełniające kryteria projekty, na które głosy oddało **69 490** (42 965 w 2022 roku) **mieszkańców**. **Frekwencja wyniosła 8,64%** i była rekordowa w historii Budżetu obywatelskiego Krakowa. Szerzej o budżecie obywatelskim w rozdziale VII.

W 2023 roku w ramach **Inicjatywy Lokalnej** mieszkańcy miasta złożyli **27** wniosków, które poddane ocenie formalno-prawnej zaowocowały realizacją **22 wydarzeń** w społecznościach lokalnych. To wyższy wynik niż w roku 2022, w którym wpłynęły 31 wnioski i zrealizowano **19** wydarzeń w tym trybie. Po okresie pandemicznym zauważalna jest zwiększona chęć mieszkańców do działania. Udało się zrealizować wszystkie przedsięwzięcia skierowane do realizacji, a odbiorcami wydarzeń było łącznie ponad 2 500 mieszkańców Krakowa.

NPP – nieodpłatna pomoc prawna

W roku 2023, zgodnie z ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej w ramach bezpłatnej pomocy prawnej udzielono **12 150** porad prawnych. W stosunku do ubiegłego roku odnotowano **wzrost o 14%**, tj. w 2022 roku było **10 450 porad**.

Rada ds. Równego Traktowania

W 2023 roku Rada ds. Równego Traktowania (RRT) odbyła 7 posiedzeń oraz podjęła trzy uchwały. Przeprowadzono proces rekrutacyjny do RRT III kadencji na lata 2024-2025. Zgłosiło się 25 osób zainteresowanych uczestnictwem w pracach Rady ze strony społecznej. Przygotowano projekt zarządzenia w sprawie powołania Rady na nową kadencję.

Działania Pełnomocniczki ds. Polityki Równościowej doprowadziły m. in. do: przygotowania koncepcji wystawy „Kobiety, które budowały Kraków”, nowego szlaku spacerowego „Szlak Kobiet Krakowa”, Miesiąca Krakowianek”, „Maja Równości”, akcji „16 Dni Przeciwko Przemocy”, projektu „Przedsiębiorcze krakowianki”, „Kobiety w biegu” #krakowianki, oraz ich koordynacji. Ponadto: opracowano aplikację do konkursu Stolic Inkluzywności; broszurę „Kraków dla równości”.

Pełnomocniczka uczestniczyła w pracach: Komisji ds. Praw Człowieka i Równego Traktowania Związku Miast Polskich; Kapituły Nagrody im. Kazimierzy Bujwidowej; w konferencjach: „Majówka ze zdrowiem psychicznym” Vienna Science Days Kraków 2023 oraz Femcities Network, w Lublianie. Zorganizowała międzynarodową konferencją Forum Miast Empatycznych oraz szkolenia dla Straży Miejskiej z reagowania na przestępstwa z nienawiści.

IV.3.2.2. Usługa publiczna D-2 Zapewnienie możliwości realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inicjatywy społeczne

W 2023 roku Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK wdrożył ujednolicony system prowadzenia bazy organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS oraz innych rejestrach prowadzonych przez Wydział. Ustalono, że w bazie prowadzonej przez Wydział w 2023 roku było **5 622 organizacji** (wobec 6 820 w 2022 roku).

Miasto Kraków prowadziło konsultacje z organizacjami pozarządowymi m.in. konsultacje aktów prawa lub programów rozwoju dotyczących obszarów działań organizacji, takich jak: ochrona środowiska, profilaktyka uzależnień, sprawy społeczne. Łącznie przeprowadzono **22 procesy konsultacyjne** z organizacjami pozarządowymi. W procesach tych wzięło udział **346 organizacji pozarządowych**. Aktywność konsultacyjna organizacji pozarządowych potwierdza słuszność i potrzebę dalszego budowania kapitału relacyjnego z trzecim sektorem i wzmacniania instrumentów współpracy międzysektorowej.

Wskaźnik kontekstowy W1_D Dynamika aktywności konsultacyjnej organizacji pozarządowych:

- **2023: 28,83**
- 2022: 30,00
- 2021: 21,42

W 2023 roku **Krakowska Rada Działalności Pożytku Publicznego** (dalej KRDP), jako organ konsultacyjno-doradczy Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi, przeprowadziła **18 konsultacji projektów aktów prawa**, do których wydała **18** opinii pozytywnych. Prace KRDP odbywały się w ramach **8 spotkań plenarnych** z udziałem zaproszonych gości, przedstawicieli komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Krakowa, Miejskich Jednostek Organizacyjnych oraz przedstawicieli trzeciego sektora. KRDP podjęła **19 uchwał**.

W ramach działań mających na celu wzmocnienie instytucjonalne organizacji pozarządowych, krakowskie organizacje miały w 2023 roku możliwość nieodpłatnego korzystania z 2 sal (szkoleniowo-konferencyjnych) w Centrum Obywatelskim na os. Centrum C10 oraz 3 sal konferencyjno-seminaryjnych w Centrum Obywatelskim przy ul. W. Reymonta 20. Od 2023 roku dodatkowym zapleczem logistycznym są również 3 sale (konferencyjno-szkoleniowe) w Klasterze Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22 przy ul. Zabłocie 22. Łącznie sale **udostępniono 609 razy** w 2023 roku (w 2022 roku sale udostępniono 389 razy), tj. **wzrost o 64%** w odniesieniu do ubiegłego roku.

W 2023 roku **organizacje pozarządowe** w trybie wsparcia (dofinansowanie) **realizowały 513 zadań publicznych** – wobec 406 w roku 2022. Zwiększyła się liczba zadań publicznych realizowanych przy udziale organizacji pozarządowych w trybie powierzenia (zakup usług ze 100% finansowaniem) z 114 w roku 2022 do **282 w 2023 roku**.

Należy również podkreślić, że na współpracę z trzecim sektorem Gmina Miejska Kraków wydatkowała w 2023 roku **118 968 327 zł**. Jest to kwota większa o około 10 700 tys. zł niż rok wcześniej.

Odsetek wydatków bieżących z budżetu GMK na współpracę z NGO 2023 roku wyniósł **1,32%** i był niższy niż w 2022 roku, który wynosił 1,34%. Co roku, w ramach tworzenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na kolejny rok dokonuje się analizy zadań realizowanych przez UMK pod kątem możliwości zlecenia ich organizacjom pozarządowym w ramach dotychczasowych lub nowych obszarów współpracy i priorytetów.

Tabela IV.3.1. Liczba zadań publicznych realizowanych przy współudziale organizacji pozarządowych w trybie powierzenia i wsparcia

	2021	2022	2023
Liczba zadań publicznych realizowanych w trybie powierzenie - zakup usług ze 100% finansowaniem (W18_D)	241	114	282
Liczba zadań publicznych realizowanych w trybie wsparcia - dofinansowanie (W17_D)	394	406	513

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Potencjał i kondycję organizacji pozarządowych, jako partnera Miasta w realizacji zadań publicznych, obrazują wskaźniki:

Wskaźnik W3_D Wysokość wkładu własnego finansowego organizacji pozarządowych w zadaniach publicznych wspieranych przez GMK – finansowe środki własne:

- 2023: 45,0%
- 2022: 19,5%
- 2021: 38,7%

Wskaźnik W4_D Wysokość wkładu własnego organizacji pozarządowych w zadaniach publicznych wspieranych przez GMK - wkład osobowy:

- 2023: 7,52%
- 2022: 4,30%
- 2021: 8,55%

Dane te pozwalają na ocenę potencjału i stopnia rozwoju instytucjonalnego krakowskich organizacji pozarządowych współpracujących z Miastem. Znacznie wzrosła finansowa **wysokość wkładu własnego NGO z 19,5% do 45%**, oraz **wkładu osobowego od 4,3% w 2022 roku do 7,52% w 2023 roku**. Świadczy to o dobrej kondycji sektora pozarządowego. Na wartości wskaźników W3_D i W4_D może mieć wpływ większa dostępność w 2023 roku zewnętrznych funduszy – rządowych lub zagranicznych. Wartość wskaźnika W4_D sugeruje, że krakowskie organizacje pozarządowe podejmują próby aktywizacji społecznej społeczeństwa lokalnego do bezinteresownego działania na rzecz miasta Krakowa.

IV.3.2.3. Usługa publiczna D-3 Funkcjonowanie mechanizmów demokracji

W ramach Usługi D-3 Miasto wspiera działania dotyczące tworzenia nowych organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń oraz stowarzyszeń zwykłych), zgromadzeń publicznych, a także aktywność mieszkańców w wyborach (samorządowych, krajowych, referendach).

Liczba organizacji pozarządowych na terenie GMK zarejestrowanych w KRS, w bazie Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia UMK w 2023 roku wyniosła **5 622** i była o 1 198 mniejsza niż w 2022 roku. Zmniejszona liczba organizacji pozarządowych w 2023 roku na terenie GMK była

wynikiem wielu zmiennych. Zjawiskami lub czynnikami wpływającymi na dynamikę sektora były zmiany w regulacjach prawnych, zmieniające się warunki ekonomiczne i społeczne, a także wdrożony ujednoczony system badania i prowadzenia bazy przez jednostkę w zakresie działalności organizacji pozarządowych.

Wskaźnik W7_D Organizacje pozarządowe na terenie GMK na 1 000 mieszkańców zmniejszył się z poziomu 8% w 2022 roku do 7% w 2023 roku. Oznacza to istotną zmianę w liczbie organizacji pozarządowych w stosunku do liczby mieszkańców. Zmniejszenie wskaźnika może być rezultatem czynników zewnętrznych, ale też znacznego wzmocnienia i rozwoju różnych form aktywności społecznych, w tym ruchów nieformalnych opartych na działaniach wspólnot sąsiedzkich i aktywistów miejskich. Aktywność społecznych rozwijających się w ramach wspólnot i ruchów nieformalnych, które szybciej reagują na potrzeby lokalne, co może prowadzić do zmniejszania formalnych działań organizacji pozarządowych.

Wskaźnik W8_D Udział mieszkańców w zgromadzeniach publicznych: przedstawia liczbę zgromadzeń, których było **2 084**, co dało aż **137%** wzrost wskaźnika, w porównaniu do 2022 roku, gdzie odnotowano 1 520 zgłoszeń.

Wskaźnik W8_D Udział mieszkańców w zgromadzeniach publicznych:

- 2023: 2 084
- 2022: 1 520
- 2021: 739

W 2023 roku odbyły się wybory krajowe oraz referendum.

Wskaźnik W10_D Frekwencja w wyborach – wybory krajowe, jest barometrem, który podejmuje próbę agregacji danych w zakresie liczby mieszkańców biorących udział w wyborach krajowych. **Frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu była rekordowa i wyniosła 81,95%**. W odbywającym się w tym samym dniu referendum **Wskaźnik 11_D Frekwencja w wyborach – referendum wyniósł 34,56%**.

IV.3.2.4. Usługa publiczna D-4 Kształtowanie postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży

Wskaźniki dla Dziedziny pokazują duże różnice poziomu zaangażowania obywatelskiego dzieci i młodzieży w kolejnych latach.

W 2023 roku wartość **Wskaźnika W20_D Projekty kształtujące postawy obywatelskie wśród dzieci i młodzieży wyniosła odpowiednio:**

- 2023: 533
- 2022: 608
- 2021: 445

Aktywność młodzieży w wieku **13-26 lat** w ramach Budżetu obywatelskiego w roku 2023 jest zadawalająca – młodzież w ramach Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa złożyła **37 projektów**.

W 2023 roku w projekcie **Szkolnego Budżetu Obywatelskiego** wzięły udział **34 szkoły ponadpodstawowe**. Każda szkoła otrzymała budżet w wysokości 6 000 zł. Łącznie uczniowie

wszystkich szkół biorących udział w Szkolnym Budżecie Obywatelskim zgłosili **233 projekty**, z czego do realizacji **przeszło 93** z nich. Liczba uczniów, którzy złożyli projekt w Szkolnym Budżecie Obywatelskim – **840 (M38_D)**, a w Budżecie Obywatelskim (**M30_D**) to **91**.

W 2023 roku wartość **Wskaźnika W34_D Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów Budżetu Obywatelskiego** Miasta Krakowa i w Szkolnym Budżecie Obywatelskim wynosiło:

- **2023: 931**
- 2022: 1 209
- 2021: 273

Z perspektywy rozwoju demokracji lokalnej, wymiar edukacji obywatelskiej wydaje się kluczowy, więc GMK wzmacnia działania w tym zakresie, realizując więcej projektów, przedsięwzięć, kampanii promujących postawy obywatelskie dzieci i młodzieży. Od 2019 roku jest to możliwe dzięki nowemu programowi „**Młody Kraków 2.0**” (więcej o programie w podrozdziale dotyczącym Programów i polityk).

IV.3.3. Programy i polityki

Program aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019-2023

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe programu określa **Deklaracja wyniku**, która została sformułowana następująco:

Rezultat programu: „Aktywne i świadome uczestnictwo młodych ludzi w społecznym, obywatelskim życiu miasta z wykorzystaniem umiejętności i narzędzi partycypacji społecznej, a także wzrost poczucia wpływu młodych na rozwój miasta oraz swoje najbliższe otoczenie w szkole i dzielnicy oraz wzmocnienie postaw przedsiębiorczości oraz otwartości na różnorodność kulturową wśród młodzieży”

poprzez:

- Przestrzeń dla młodych. Poszerzenie dostępu do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych młodzieży z różnych środowisk.
- Młodzież działa lokalnie. Budowanie postawy obywatelskiej oraz współodpowiedzialności za szkołę, dzielnicę i miasto.
- Głos młodych w mieście. Tworzenie młodzieży warunków do wyrażania swoich opinii na temat rozwoju miasta oraz współtworzenia działań i polityki miejskiej.
- Kultura (dla) młodzieży. Poszerzenie dostępu do kultury dla młodzieży oraz tworzenie warunków do tworzenia kultury przez młodzież.
- Młodzi na rynku pracy. Budowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę.
- Partnerstwo dla młodych. Budowanie sieci współpracy instytucji i osób pracujących z młodzieżą oraz docenianie pracy oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących z młodzieżą i zaangażowanych w budowanie postaw obywatelskich młodzieży

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe.

Tabela IV.3.2. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019-2023

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2023 r.	2021	2022	2023
Dzięki przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni miejskiej jak najwięcej młodych ludzi mogło rozwijać pasje, zdobywać wiedzę i umiejętności, uczyć się współpracy z rówieśnikami oraz innymi mieszkańcami miasta, a także być otwartą na różnorodność i wielokulturowość	W32_D Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach Młodych	5%	2,5%	6,5%	8,2%
Jak najwięcej młodzieży z różnych środowisk aktywnie włączało się w życia miasta, uzyskiwało kompetencje społeczne i obywatelskie.	W33_D Aktywność samorządów uczniowskich w działaniach adresowanych do społeczności szkolnej w ramach programu „Młody Kraków 2.0”	100	81	98	107
Młodzież miała poczucie wpływu na swoje najbliższe otoczenie, aktywność w szkole, dzielnicy i rozwój miasta, a także posiadała umiejętność korzystania z narzędzi partycypacji społecznej.	W34_D Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów Budżetu Obywatelskiego	150	273	1 209	931
Jak najwięcej młodych ludzi mogło uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych oraz współtworzyć kulturę miast.	W48_K Wydarzenia kulturalne adresowane do młodzieży	1 350	922	1 588	2 699
Młodzi mieszkańcy Krakowa, kończący naukę w szkole ponadpodstawowej twórczo odnajdywali się na rynku pracy oraz tworzyli kulturę przedsiębiorczości	W35_D Spotkania młodzieży z osobami wykonującymi różne zawody w szkołach i innych instytucjach	Trend wzrostowy	927	1 027	1 262
Institucje, organizacje, grupy i osoby pracujące na rzecz młodzieży poprzez wymianę informacji oraz umiejętności wspierały swoje wysiłki, przyczyniając się do podnoszenia jakości oferty kierowanej do osób młodych.	W36_D Zgłoszenia do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą na najlepsze inicjatywy dla młodzieży	20	12	9	13

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W ramach realizacji programu poszerzono dostęp do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz prowadzono wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych młodzieży z różnych środowisk. **W trzech Pracowniach Młodych** zlokalizowanych na os. Piastów 22, przy ul. Zachodniej 7/3a i Na Kozłowie 25, w 2023 roku uczestniczyło **7 635 osób** (w 2022 roku 4 700). W 2023 roku Wskaźnik **W32_D Udział młodzieży w dzielnicowych pracowniach młodych** osiągnął wartość **8,2%** (liczba uczestników Pracowni Młodych w stosunku do liczby mieszkańców Krakowa w wieku 13-26 lat), czyli więcej o 1,7 punktu procentowego niż w 2022 roku. Wskaźnik utrzymał tendencje wzrostową i przekroczył założoną wartość docelową.

Ważnym obszarem Programu Młody Kraków jest budowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę. Wskaźnik **W35_D Spotkania młodzieży z osobami wykonującymi różne zawody w szkołach i innych instytucjach** informuje, że w roku 2023 odbyły się **1 262** takie wydarzenia, więcej o 235 w stosunku do roku poprzedniego. Tym samym utrzymany został zakładany trend wzrostowy tego wskaźnika.

W ramach programu „Młody Kraków 2.0” w 2023 roku zrealizowano między innymi:

- Dni Samorządu Uczniowskiego – 252 uczestniczących samorządów uczniowskich,
- 2. Edycja YOO! Festiwalu Sportów Miejskich – impreza sportowo-rekreacyjna dla dzieci i młodzieży. Udział w niej wzięły 323 młode osoby w wieku 12-26 lat,
- IV edycja Festiwalu Młodych Twórców poświęcona twórczości fotograficznej. Podczas festiwalu zaprezentowane zostały prace artystów, którzy nie mieli w swoim dorobku indywidualnej wystawy. Wydarzeniu towarzyszyły warsztaty oraz wykłady,
- Youth Krak Hack „Samorządowa szybka randka” – w maratonie projektów młodzieżowych uczestniczyło ponad 60 uczestników z 12 szkół ponadpodstawowych,
- IV Młodzieżowe Dni Wolontariatu – 176 wolontariuszy zgłoszonych do tytułu Młodzieżowy Wolontariusz roku, ponad 220 uczestników wydarzenia,
- „Młody Kraków czytajże”, miesięcznik adresowany do nastolatków – opracowano i wydano osiem wydań (16 000 egz.),
- #BOmłodzi konkurs Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa na profesjonalne sesje zdjęciowe w miejscach, w których zostały realizowane projekty BO,
- 20. edycja Krakowskiej Akademii Samorządności – szkoły aktywności społecznej dla młodych ludzi, gdzie pozyskują praktyczną wiedzę i umiejętności potrzebne w pracy społecznej i działalności na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Wzięło w niej udział ok. 70 uczestników,
- Program Wsparcia Samorządów Uczniowskich „#SU-w-ak” – w programie wzięły udział 43 szkoły, złożono 70 wniosków oraz zrealizowano 42 projekty w krakowskich szkołach podstawowych i ponadpodstawowych,
- IV edycja Szkolnego Budżetu Obywatelskiego do której zgłosiły się 52 szkoły.

Szczegółowe informacje z realizacji Programu w 2023 roku znajdują się na stronie mlodziej.krakow.pl w zakładce Program „Młody Kraków”.

Nakłady finansowe na realizację Programu „Młody Kraków 2.0”
w 2023 roku wyniosły **2 098 557 zł.**

Program „Otwarty Kraków”

W ramach Usługi realizowany był także Program „Otwarty Kraków”. W jego zakresie prowadzone były działania w celu budowania społeczeństwa otwartego, włączającego mniejszości narodowe i etniczne oraz cudzoziemców w nurt wspólnego życia oraz wykorzystującego pozytywny potencjał wynikający z wielokulturowości i różnorodności.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe programu przedstawia **Deklaracja wyników**, która określa je jako: „Wdrożenie i realizację polityki otwartości Miasta Krakowa na przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców

poprzez:

- budowanie wśród mieszkańców Krakowa poczucia solidarności oraz świadomości i wiedzy na temat kultury i obyczajów innych narodowości,
- kształtowanie postawy tolerancyjnej wobec cudzoziemców, mniejszości narodowych i etnicznych,
- działania nastawione na identyfikację i rozwiązywanie problemów związanych z funkcjonowaniem we wspólnocie społeczeństwa międzykulturowego,

tak, aby:

- zbudować Urząd przyjazny cudzoziemcom, mniejszościom narodowym i etnicznym zapewniający równy dostęp do usług i świadczeń oferowanych przez Gminę,
- zbudować instytucjonalne ramy współdziałania pomiędzy przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców a jednostką samorządu terytorialnego,
- stworzyć społeczną platformę konsultacji i rozwoju polityki otwartości na wielokulturowość i integrację,
- kształtować przez polityki Gminy odpowiedzialność społeczną podmiotów prywatnych,
- wdrożyć mechanizmy reakcji na incydenty rasistowskie i ksenofobiczne, jako element polityki inkluzywnej oraz budować świadomość międzykulturową mieszkańców,
- zapewnić odpowiednią dbałość o jakość i estetykę przestrzeni publicznej”.

W 2023 roku w ramach programu Miasto kontynuowało działania dostosowujące urząd do obsługi cudzoziemców i imigrantów, tak aby zapewnić im równy dostęp do miejskich usług i świadczeń. Kontynuowano realizację zadania „Centrum Wielokulturowe” (z dotacją 500 tys. zł/rok), w ramach którego działał również **Punkt Informacyjny dla Obcokrajowców**.

W Punkcie Informacyjnym dla Obcokrajowców **7 079 cudzoziemców** (w 2022 roku 18 872) uzyskało bezpośrednio od konsultanta informację na temat spraw życia codziennego oraz prawnych aspektów życia w Polsce, a **1 660 osób otrzymało wsparcie specjalistyczne**. Spadek liczby porad udzielanych przez Punkt w stosunku do roku 2022 był wynikiem zmiany sytuacji uchodźczej w mieście. Według danych statystycznych na dzień 1 kwietnia 2022 roku w Krakowie przebywało blisko **270 tys. Uchodźców**, co stanowi ok. 20% mieszkańców. Według danych szacunkowych na rok 2023 **około 17% mieszkańców stanowią cudzoziemcy, w tym 80% obywatele Ukrainy**. Znacząca liczba osób, które przybyły do Krakowa z Ukrainy po 24 lutego 2022 roku, osiedliła się w Krakowie tzn. podjęła pracę lub naukę. Nowi mieszkańcy obecnie poszukują głównie specjalistycznych porad, nauki języka polskiego i angielskiego oraz zajęć integracyjnych.

W Centrum Wielokulturowym w 2023 roku zorganizowano ponad **118 wydarzeń** związanych z ideą wielokulturowości. **Liczba aktywnych odbiorców** wydarzeń integracyjnych i edukacyjnych wyniosła **8 980**.

W ramach dotacji dla organizacji pozarządowych w obszarze: działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych raz działalność na rzecz cudzoziemców zrealizowano **21 projektów** w ramach tzw. małych grantów.

Na portalu <https://otwarty.krakow.pl/> aktualizowanych jest kilkadziesiąt procedur przetłumaczonych na języki: **angielski (62 procedury)**, **ukraiński (53 procedury)** i **rosyjski (48 procedur)**, umożliwiających np. wyrobienie numeru PESEL, płacenie podatków, a także załatwianie innych spraw w urzędzie.

We wrześniu 2023 roku odbyła się gala finałowa V edycji konkursu „Krakowski Ambasador Wielokulturowości”. Do plebiscytu wpłynęło **22 formalnych zgłoszeń** (w roku 2022 – 13), w tym 10 podmiotów i 12 osób indywidualnych. Ponadto kontynuowano udział w Programie Miast Międzykulturowych (Intercultural Cities Programme – ICC).

W ramach Programu „Otwarty Kraków” kontynuowano również realizację projektu „Obserwatorium Wielokulturowości i Migracji”. We współpracy z badaczami z Centrum Zaawansowanych Badań Ludnościowych i Religijnych przy Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, w 2023 roku powstał raport demograficzny, który jest dostępny pod adresem: <https://owim.uek.krakow.pl/index.php/publikacje/>.

Wybrane działania na rzecz osób uchodźczych z Ukrainy

Działalność Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia z zakresu wsparcia uchodźców z Ukrainy w 2023 roku, w stosunku do roku poprzedniego, w wielu aspektach została zredukowana. Zastąpiło ją systemowe wsparcie dla nowych mieszkańców miasta. Wynikało to przede wszystkim ze zmiany potrzeb i oczekiwań osób przybyłych z Ukrainy po 24 lutego 2022 roku.

- Wydział kontynuował współpracę z darczyńcami: firmami międzynarodowymi i organizacjami wspierającymi uchodźców. Kilka projektów zostało zrealizowanych w 2023 roku, np. powołanie Centrum Edukacji i Wsparcia finansowanego przez firmę Shell, wsparcie lokalowe magazynu przy al. I. Daszyńskiego 16 oraz projektu SZAFKA DOBRA w Nowej Hucie, które do czerwca było finansowane przez UNICEF, potem przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia. W grudniu punkt SZAFKA DOBRA został zamknięty.
- Kontynuowano współpracę ze sklepem przy ul. Łagiewnickiej 54 i Fundacją Dobro Zawsze Wraca, a także wspierano finansowo i rzeczowo NGOs zaangażowane w pomoc osobom uchodźczym oraz Ukrainie.
- Do połowy roku działała infolinia, która następnie została włączona wraz z dedykowaną skrzynką do narzędzi komunikacyjnych Wydziału.
- Do końca lutego 2023 roku współpracowano z 24 obiektami noclegowymi, które zapewniały pobyt (nocleg i wyżywienie) dla ok. 1 130 osób miesięcznie. W grudniu 2023 roku działało jeszcze **19 obiektów noclegowych** (dla ok. 905 osób).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pomoc uchodźcom jest zadaniem administracji rządowej, dlatego część wydatków wynikających z realizacji zapisów art. 12 ustawy z 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, jest refundowana przez Wojewodę Małopolskiego.

Nakłady finansowe na realizację Programu w 2023 roku wyniosły **1 071 084 zł**.

Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych (PASIOS) na lata 2021-2025

Gminny Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych na lata 2021-2025 (PASIOS), zgodnie z Uchwałą nr LII/1454/21 Rady Miasta Krakowa z 27 stycznia 2021 roku, skierowany jest do mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków, którzy **ukończyli 60 lat**.

Program realizowany jest przez Referat ds. Seniorów w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, we współpracy z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Krakowa ds. Polityki Senioralnej, Radą Krakowskich Seniorów, organizacjami pozarządowymi i innymi komórkami Urzędu Miasta Krakowa. W ramach Programu PASIOS prowadzone są między innymi **Centra Aktywności Seniorów (CAS)**. CAS-y to miejsca, które dają sposobność integracji i aktywizacji społecznej osobom w wieku **60+**. Zgodnie z założeniami Programu PASIOS, Centra Aktywności Seniorów prowadzone są przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, wyłonione w drodze konkursów ofert, ogłaszanych przez Prezydenta Miasta Krakowa.

Cel ogólny, zakres oraz cele szczegółowe programu określa Deklaracja wyników w brzmieniu „Jak największa grupa osób starszych została zaktywizowana społecznie”

poprzez:

- podniesienie poziomu aktywności społecznej seniorów,
- prowadzenie Centrów Aktywności Seniorów jako miejsca integracji oraz aktywizacji, społecznej i prozdrowotnej osób starszych, aby osiągnąć poniższe cele

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe

Tabela IV.3.3. Wskaźniki oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu PASIOS (PS/D3/2020)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2025 r.	2021	2022	2023
Zwiększyć liczbę osób starszych aktywnych społecznie	W31_D Liczba zaktywizowanych społecznie osób starszych	8 000	15 432	17 783	24 145
Liczba Centrów Aktywności Seniora	W37_W Liczba Centrów Aktywności Seniora	54	46	51	55

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Głównym celem Programu jest poprawa jakości i poziomu życia tej grupy społecznej poprzez promowanie aktywności osób starszych, dbałości o stan zdrowia, edukacji oraz integracji międzypokoleniowej, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów w Krakowie, dla godnego starzenia prowadzącym do zwiększenia liczby seniorów, korzystających z oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i zdrowotnej.

Działania w ramach celu Edukacja osób starszych realizowane były w ramach zajęć prowadzonych przez **Centra Aktywności Seniorów**, których na terenie GMK w roku 2023 funkcjonowało **55** (do 1 listopada było 56). Na koniec 2023 roku do CAS zapisanych było **7 217 seniorów** wobec 6 037 w 2022 roku.

Centra usytuowane są w różnych dzielnicach Krakowa, a pełną ich listę znaleźć można na stronie internetowej <https://dlaseniorkrakow.pl/>.

W 2023 roku w ramach Programu PASIOS:

- W 55 Centrach Aktywności Seniora uczestnicy mogli korzystać między innymi z zajęć języka angielskiego i hiszpańskiego, chóru, zajęć wokalnno-teatralnych, warsztatów wizerunku i autoprezentacji, treningów zapamiętywania, gimnastyki, wycieczek, wyjść do teatrów i muzeów. Każde z CAS jest zarazem centrum aktywności wolontaryjnej osób starszych, wolontariat podjęły **962 osoby**.

- Rada Krakowskich Seniorów (RKS) IV Kadencji podjęła współpracę ze wszystkimi Radami Dzielnic Krakowa i Pełnomocnikiem Prezydenta ds. Polityki Senioralnej. Członkowie RKS byli na wyjeździe studyjnym w Krzywiniu.
- Miejskie Centrum Informacji dla Seniorów przy al. I. Daszyńskiego i udziela informacji dotyczących miejskich działań i usług skierowanych do osób starszych. Łącznie udzielono **1 812** informacji (mailowo oraz telefonicznie).
- **Złota rączka** – infolinia i nieodpłatna pomoc w drobnych, domowych naprawach. Projekt skierowany jest do osób powyżej 60 roku życia, w pierwszej kolejności samotnych i niepełnosprawnych. W 2023 roku przyjęto **855 zgłoszeń** (617 zgłoszeń w 2022 roku).
- **Asystent 85+** (dla osób z niepełnosprawnościami 70+) – projekt, którego celem jest zapewnienie opieki i wsparcie seniorów przez asystentów, odwiedzających podopiecznych w domach i pomagających w wykonywaniu codziennych czynności, ale także towarzyszących im w zadaniach, wymagających przemieszczania się poza miejsce zamieszkania na terenie Krakowa. Z usługi skorzystało **180 seniorów**.
- **Podolog 85+** – celem projektu jest zapewnienie seniorom 85+ dostępu do bezpłatnej diagnostyki i podstawowych zabiegów pielęgnacyjno-leczniczych stóp, świadczonych przez specjalistę podologa. Przeprowadzono **285 konsultacji** podologicznych stacjonarnych oraz **60 wizyt** domowych.
- **Melex 80+** (dla osób z niepełnosprawnością 65+) – program, w ramach którego uprawnione osoby mogły skorzystać z dowozu meleksem spod bramy trzech największych krakowskich cmentarzy na groby osób bliskich. W roku 2023 z tej formy skorzystało **123 osób**.
- Portal „**Kraków dla seniora**” – z portalu skorzystało **57 350** użytkowników, odnotowano 162 059 odsłon, a łącznie na stronie umieszczono **1 831 informacji**. Ponadto prowadzono stałą rubrykę „Senior” w miejskim Dwutygodniku „Kraków.PL” oraz współpracowano z lokalnymi mediami.
- Kontynuowano współpracę w międzynarodowym projekcie dotyczącym jakości życia osób starszych w ramach ERA-Net Urban Transformation Capacities (ENUTC). Kraków łącznie z Wrocławiem, Hagę, Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu i Uniwersytetem w Hadze utworzyło konsorcjum badawcze City&Co: Older Adults Co-Creating a Sustainable Age-friendly City.
- Ogłoszono VIII edycję konkursu „Działajmy Razem” dla szkół, na twórcze zajęcia z seniorami. Projekty będą realizowane do czerwca 2024 roku.
- Podczas Święta Rodziny seniorzy z Rady Krakowskiej Seniora (RKS) zorganizowali rodzinną grę terenową oraz zachęcali osoby starsze do podjęcia w współpracy z CAS i RKS.
- w ramach współpracy z NGO w 2023 roku zrealizowano następujące projekty:
 - Koncert dla Seniorów w ICE Kraków, w którym udział wzięło **1 900 osób**,
 - plenerowe spotkania seniorów w krakowskich parkach, w każdym uczestniczyło **177 seniorów**,
 - VIII Mistrzostwa Krakowskich Seniorów 65+ o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa. W 11 dyscyplinach sportowych uczestniczyło **359 seniorów**,
 - III konkurs fotograficzny, w którym uczestniczyło **42 seniorów**,
 - festiwal Artystyczny Seniorów, w którym wzięło **204 uczestników**,
 - III Przegląd Senioralnych Chórów i Zespołów Śpiewaczych, w którym wzięło udział **248 osób**,
 - I Przegląd Senioralnych Grup Tanecznych, w którym wzięło udział **380 osób**.

Szczegółowe informacje z realizacji Programu w 2023 roku znajdują się na stronie:
[Gminny Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych na lata 2021-2025](#)

Nakłady finansowe na realizację Programu w 2023 roku wyniosły **9 310 184 zł**.

IV.3.4. Finanse

Tabela IV.3.4. Wydatki w Dziedzinie Społeczeństwo obywatelskie zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	24 493 542	100%
Wydatki bieżące	24 493 542	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.3.5. Wydatki w Dziedzinie Społeczeństwo obywatelskie zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	24 493 542	100%
Zapewnienie dialogu z mieszkańcami i tworzenie warunków do partycypacji społecznej (D-1)	15 295 459	62,4%
Zapewnienie możliwości realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe i inicjatywy społeczne (D-2)	2 198 767	9,0%
Funkcjonowanie mechanizmów demokracji (D-3)	4 099 125	16,7%
Kształtowanie postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży (D-4)	1 925 714	7,9%
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	974 477	4,0%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.4. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Streszczenie: Oświata i wychowanie

W 2023 roku do samorządowych i niesamorządowych szkół i placówek w Krakowie uczęszczało łącznie **160 976** dzieci, młodzieży i dorosłych.

W roku szkolnym 2023/2024 Gmina Miejska Kraków prowadziła 431 szkół i placówek samorządowych. W **samorządowych przedszkolach i szkołach uczyło się 105 613** dzieci, młodzieży i dorosłych, czyli 66% ogółu osób uczęszczających w Krakowie do szkół i przedszkoli (to o 943 osoby więcej niż w roku 2022).

Ponadto Miasto prowadziło ewidencję szkół i placówek niepublicznych, wydawało zezwolenia na założenie publicznych niesamorządowych szkół i przedszkoli, a także udzielało dotacji dla tych szkół i placówek. Na koniec 2023 roku zarejestrowanych było 676 szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne i prawne inne niż Gmina Miejska Kraków. Uczęszczało do nich 55 363 dzieci, młodzieży i dorosłych.

Wszystkie dzieci i uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego mogli korzystać z edukacji w szkołach ogólnodostępnych oraz specjalnych. **81% dzieci i uczniów przedszkoli oraz szkół specjalnych korzystało w Krakowie z edukacji samorządowej.**

W roku szkolnym 2023/2024 łącznie do **krakowskich przedszkoli, punktów przedszkolnych i szkół uczęszczało 19 842 obcokrajowców**, w tym 15 956 (o 1 147 więcej niż w ubiegłym roku) będących obywatelami Ukrainy (z tego 8 622 w szkołach i przedszkolach samorządowych, 7 294 w niesamorządowych).

W 2023 roku, w ramach X, jubileuszowej, edycji projektu „**Nauczyciel z Pasją**”, **45 nauczycieli samorządowych otrzymało Certyfikat „Nauczyciel z pasją”** – nagrodę Prezydenta Miasta Krakowa; przyznanych zostało też 5 złotych Certyfikatów dla trzykrotnych laureatów.

W ramach **Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów 149** uczniów krakowskich szkół samorządowych zostało nagrodzonych Laurem Olimpijskim. Dwie osoby zdobyły nagrodę: „Technik na 100%” oraz nagrodę „Specjalista na 100%”. Sześć osób otrzymało nagrodę „Ósmoklasista na 100%”, siedmioro - Nagrody Edukacyjne Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa za wysoką średnią ocen oraz sukcesy w konkursach, olimpiadach lub turniejach. Nagrodę „Mistrza Matury” otrzymało 38 uczniów. **W 2023 roku po raz pierwszy wręczono też nagrodę „Mistrza matury międzynarodowej”, którą otrzymał jeden uczeń.**

Kraków jest **pierwszym miastem w Polsce**, które stworzyło projekt pn. **#Ogarniam życie**, wspierający w radzeniu sobie z problemami dotyczącymi ludzi młodych. Założeniem projektu jest wypełnienie czasu wolnego, umysłów i emocji młodzieży aktywnościami, które rozbudzają ciekawość, rozwijają kreatywność, motywują do szukania życiowych pasji i w efekcie wzmacniają dobrostan psychiczny i minimalizują zachowania ryzykowne. W 2023 roku, w pilotażu, uczestniczyło 40 szkół.

Gmina Miejska Kraków jako jedyny miejski samorząd z Europy, została zaproszona do zaprezentowania w trakcie konferencji **Nowego Forum Edukacji w Casercie, we Włoszech**, autorskiego programu pn. „**Słoneczne Przestrzenie Wsparcia**”, powstałego w 2022 roku z inicjatywy Wydziału Edukacji UMK, przy wsparciu finansowym UNICEF. Program powstał z myślą o dzieciach – uchodźcach ukraińskich, ale służy wsparciu zarówno dla dzieci ukraińskich jak i polskich.

W 2023 roku prowadzono działania poszerzające bazę edukacyjną w Krakowie, m.in. **powstała nowa Szkoła Podstawowa nr 20 na os. Złocień (ul. Agatowa)** o powierzchni użytkowej 8 366,6 m² z 24 salami lekcyjnymi, w tym 4 pracowniami, świetlicą, biblioteką, halą sportową na ok. 180 miejsc, salą treningową, boiskiem na dachu budynku oraz boiskiem terenowym z trybunami na ok. 150 miejsc, rozbudowane zostały m.in.: **Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Krakowie** – powstały nowe pomieszczenia funkcjonalne na potrzeby poradni dla ok. 300 osób, **Szkoła Podstawowa nr 72** – powstał nowy, dwukondygnacyjny budynek połączony z istniejącą salą gimnastyczną. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi 727,13 m² i pozwoli na sprawną, bezpieczną naukę ok. 150 uczniom, **Samorządowe Przedszkole nr 38** – powstało 6-oddziałowe przedszkole, przeznaczone do opieki nad dziećmi w wieku 2,5-6 lat, z dostosowaniami dla osób z niepełnosprawnościami. W projekcie uwzględniono budowę 6 sal do dziennego pobytu dzieci, sale do zajęć indywidualnych, salę do zajęć ruchowych oraz aulę dla ok. 150 dzieci, **Szkoła Podstawowa nr 67** – powstał dwukondygnacyjny budynek szkoły o powierzchni użytkowej 1 201,35 m² dla ok. 420 uczniów, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W obiekcie znalazło się 11 w pełni funkcjonalnych sal lekcyjnych i pracownie.

Każdego roku Gmina Miejska Kraków współfinansuje, na coraz wyższym poziomie, z dochodów własnych, realizację zadań oświatowych – Kraków otrzymuje z budżetu państwa subwencję oświatową oraz dotację na wychowanie przedszkolne w wysokości niewystarczającej na finansowanie wydatków bieżących.

W 2023 roku budżet Krakowa na zadania oświatowe (bieżące bez inwestycji) wyniósł prawie 2,7 mld zł (2,2 mld zł w 2022 roku), z czego z budżetu państwa Gmina otrzymała: 1 300 153 460 zł subwencji oświatowej i 42 212 118 zł dotacji na wychowanie przedszkolne. **Współfinansowanie przez Miasto zadań oświatowych ze środków własnych wyniosło w 2023 roku 1 mld 218 mln zł.**

W budżecie Gminy nakłady na Dziedzinę Oświata i wychowanie stanowiły najwyższy procent wydatków – **31,71%**.

IV.4.1. Wprowadzenie do Dziedziny Oświata i wychowanie

Gmina Miejska Kraków w roku szkolnym 2023/2024, realizując zadania gminy i powiatu, prowadziła 431 różnego typu szkół oraz placówek umiejscowionych w 317 jednostkach organizacyjnych, zapewniających bezpieczne i higieniczne warunki wychowania, opieki i nauki dla dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym także umożliwiającymi stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym.

IV.4.2. Oferta edukacyjna Miasta

Szkoły i placówki samorządowe

Oferta edukacyjna Miasta objęła w roku szkolnym 2023/2024:

- 135 przedszkoli (w tym 7 przedszkoli specjalnych),
- 114 szkół podstawowych (w tym 18 szkół integracyjnych lub z oddziałami integracyjnymi, 15 szkół sportowych lub z oddziałami sportowymi, 2 szkoły z oddziałami mistrzostwa sportowego, 4 szkoły z oddziałami dwujęzycznymi),
- 1 ogólnokształcącą szkołę muzyczną,
- 15 szkół podstawowych specjalnych,
- 28 szkół ponadpodstawowych specjalnych: 4 licea ogólnokształcące, 2 technika, 6 branżowych szkół I stopnia, 3 szkoły branżowe II stopnia, 10 szkół przysposabiających do pracy, 3 szkoły policealne,
- 80 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży: 39 liceów ogólnokształcących, 22 technika,
- 19 branżowych szkół I stopnia,
- 5 szkół branżowych II stopnia,
- 7 liceów ogólnokształcących dla dorosłych,
- 10 szkół policealnych,
- 3 szkoły muzyczne I stopnia,
- 1 szkołę muzyczną II stopnia,
- 2 centra kształcenia zawodowego,
- 3 międzyszkolne ośrodki sportowe,
- 8 poradni psychologiczno-pedagogicznych (w tym 4 specjalistyczne),
- 11 młodzieżowych domów kultury,
- 1 młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- 2 młodzieżowe ośrodki socjoterapii,
- 2 schroniska młodzieżowe (w tym 1 sezonowe),
- 16 internatów (w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych - 8 i zespołach szkół - 8),
- 3 bursy.

Nauczyciele i uczniowie placówek samorządowych

W roku szkolnym 2023/2024 nauczyciele uczyli w 431 różnego typu szkołach i placówkach samorządowych, do których uczęszczało w sumie 105 613 dzieci, młodzieży i dorosłych (łącznie 66% ogółu uczniów w Krakowie). To wzrost liczby uczniów o 943 osoby w stosunku do roku 2022.

W 2023 roku wzrosła liczba zatrudnionych nauczycieli w samorządowych szkołach i placówkach oświatowych (**Miernik M16_E**) i przedstawiała się następująco:

- **2023: 14 645 osób**
- 2022: 14 182 osoby
- 2021: 13 760 osób

Uczniowie samorządowych szkół mogli liczyć na wsparcie bardzo dobrze przygotowanych nauczycieli z wykształceniem wyższym i przygotowaniem pedagogicznym. **56% nauczycieli samorządowych osiągnęło najwyższy stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego** (Wskaźnik W9_E), a 18,5% – mianowanego.

W 2023 roku Gmina wyodrębniła środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, z uwzględnieniem szkoleń branżowych, w wysokości 6,5 mln zł, co stanowiło 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Z tej kwoty Miasto przekazało ponad 4,3 mln zł dyrektorom szkół i placówek oraz do poradni psychologiczno-pedagogicznych na organizację i wspomaganie szkół i placówek, a także na doradztwo metodyczne. Pozostała kwota została rozdysponowana na dofinansowanie doskonalenia zawodowego w zakresie uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji przez nauczycieli.

W 2023 roku, w ramach X, jubileuszowej, edycji projektu „Nauczyciel z Pasją”, 45 nauczycieli samorządowych otrzymało Certyfikat „Nauczyciel z pasją” – nagrodę Prezydenta Miasta Krakowa; przyznanych zostało też 5 złotych Certyfikatów dla trzykrotnych laureatów.

Subwencje

Część oświatowa subwencji ogólnej stanowi najistotniejsze źródło finansowania wydatków publicznych na oświatę i wychowanie.

Kraków otrzymuje z budżetu państwa subwencję oświatową oraz dotację na wychowanie przedszkolne w wysokości niewystarczającej na finansowanie wydatków bieżących. Chcąc utrzymać dotychczasowe standardy edukacyjne, Gmina przeznacza na tę działalność corocznie środki z dochodów własnych.

W 2023 roku budżet Krakowa na zadania oświatowe (bieżące bez inwestycji) wyniósł prawie 2,7 mld zł (2,2 mld zł w 2022 roku), z czego z budżetu państwa Gmina otrzymała: 1 300 153 460 zł subwencji oświatowej i 42 212 118 zł dotacji na wychowanie przedszkolne. Współfinansowanie przez Miasto ze środków własnych zadań oświatowych wyniosło w 2023 roku 1 218 276 193 zł:

- **2023: 1 mld 218 mln zł, tj.46% wydatków bieżących na zadania oświatowe**
- 2022: 1 mld 54 mln zł, tj. 47% wydatków bieżących na zadania oświatowe
- 2021: 910 mln zł, tj. 46% wydatków bieżących na zadania oświatowe

Wskaźnik W45_E Udział uczniów szkół samorządowych objętych subwencją oświatową w ogólnej liczbie uczniów objętych subwencją w 2023 roku wyniósł 71,2% (w 2022 roku 71%).

Szkoły i placówki niesamorządowe

Miasto prowadzi także ewidencję szkół i placówek niepublicznych, wydaje zezwolenia na założenie publicznych niesamorządowych szkół i przedszkoli, a w konsekwencji udziela dotacji dla tych szkół i placówek:

- na koniec 2023 roku w Krakowie było zarejestrowanych 676 szkół oraz placówek prowadzonych przez osoby fizyczne i prawne, inne niż Gmina (674 w 2022 roku),
- spośród nich dotowanych było 74 %, tj. 500,

- w roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało do nich 55 363 dzieci, młodzieży i dorosłych – to o 1 566 osób więcej niż rok wcześniej. Udział procentowy uczniów samorządowych i niesamorządowych w liczbie uczniów ogółem wynosił odpowiednio 66% i 34%.

Dotacje podmiotowe dla jednostek oświaty niesamorządowej w 2023 roku: 717 481 212,63 zł
(w 2022 roku: 568 922 208,11 zł).

Kształcenie obcokrajowców

Ogółem w roku szkolnym 2023/2024 do krakowskich przedszkoli, punktów przedszkolnych i szkół uczęszczało 19 842 obcokrajowców (o 2 366 osób więcej niż w roku poprzednim), w tym 15 956 (o 1 147 więcej niż w ubiegłym roku) będących obywatelami Ukrainy (z tego 8 622 osób w szkołach i przedszkolach samorządowych, 7 294 osób w niesamorządowych).

W roku szkolnym 2023/2024 w jednostkach samorządowych uruchomiono 14 oddziałów przygotowawczych w łącznie 14 szkołach dla 178 uczniów obcokrajowców. Uczniowie obcokrajowcy mogą liczyć na pomoc ze strony osób władających językiem ich kraju pochodzenia, zatrudnianych w charakterze pomocy nauczyciela – asystenta międzykulturowego. W roku szkolnym 2023/2024 w szkołach i placówkach prowadzonych przez Gminę Miejską Kraków zatrudnionych było 140 asystentów międzykulturowych.

IV.4.3. Charakterystyka Usług publicznych

Zarządzając Oświatą i wychowaniem, Gmina Miejska Kraków realizuje 3 Usługi publiczne:

- Zarządzanie oświatą i wychowaniem w szkołach i przedszkolach (E-1)
- Tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży (E-2)
- Wspieranie zadań edukacyjno-wychowawczych (E-3)

IV.4.3.1. Usługa publiczna E-1 Zarządzanie oświatą i wychowaniem w szkołach i przedszkolach

IV.4.3.1.1. Przedszkola i szkoły ogólnodostępne

Obowiązkiem Gminy jest zapewnienie każdemu dziecku w wieku przedszkolnym (3–6 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach 2,5 roku) miejsca w publicznym przedszkolu (samorządowym bądź niesamorządowym).

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta Krakowa, dotacja dla dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli niesamorządowych wynosiła w 2023 roku 120% kosztów utrzymania dziecka w przedszkolu samorządowym. Natomiast dla przedszkoli niepublicznych, spośród wszystkich miast Unii Metropolii Polskich, Kraków przekazywał nadal dotację o najwyższym wskaźniku procentowym – w 2022 roku średnio 85% w porównaniu do 75% przekazywanych w takich miastach jak Warszawa, Wrocław, Katowice, Łódź, Lublin czy Gdańsk.

W Krakowie dzieci w wieku przedszkolnym mogą korzystać z bogatej oferty wychowania przedszkolnego zarówno w przedszkolach samorządowych, jak i w przedszkolach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz w przedszkolach prowadzonych przez osoby prawne

np. stowarzyszenia, organizacje. Przedszkola niesamorządowe publiczne mogą być prowadzone na takich samych zasadach jak samorządowe – bezpłatny pobyt dla 6-latków, a dla pozostałych dzieci – bezpłatne 5 godzin dziennie (każda kolejna godzina pobytu to koszt 1,30 zł) oraz bezpłatna oferta zajęć dodatkowych. Natomiast przedszkola niepubliczne mogły pobierać od rodziców czesne, którego wysokość nie jest ograniczona żadnymi przepisami. Przedszkola niesamorządowe otrzymywały z budżetu Miasta dotację na każdego przedszkolaka. Zasady dotowania przedszkoli niesamorządowych w Krakowie realizowane są na podstawie uchwały nr LXXV/2082/21 RMK z 15 grudnia 2021 roku.

Miasto wyszło także naprzeciw oczekiwaniom rodzin i ustaliło korzystne stawki opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego przez uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miejską Kraków. Opłata za korzystanie z wychowania przedszkolnego przez dzieci z rodzin objętych Programem „Krakowska Karta Rodzinna 3+” oraz dzieci z rodzin objętych programem pn. Kraków dla Rodziny „N” wynosi 0,65 zł za każdą godzinę powyżej obowiązkowych 5 godzin, natomiast dla rodzin objętych zarówno programem pn. „Krakowska Karta Rodzinna 3+” jak i programem pn. Kraków dla Rodziny „N” opłata wynosi 0 zł.

W roku 2023/2024 w Krakowie funkcjonowało łącznie 471 ogólnodostępnych przedszkoli samorządowych i niesamorządowych, w tym oddziały przedszkolne w szkołach i punkty przedszkolne. To wzrost o 10 placówek w stosunku do 2022 roku. Uczęszczało do nich łącznie 35 803 dzieci, czyli o 920 osób mniej niż w roku poprzednim.

Do 128 samorządowych przedszkoli i 22 oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych przy 14 samorządowych szkołach podstawowych uczęszczało 17 085 dzieci (o 699 osób mniej niż w roku poprzednim). Oznacza to, że spośród wszystkich przedszkolaków w Krakowie, 47,4% korzystało z placówek samorządowych.

W przedszkolach zatrudnia się nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie wychowania przedszkolnego oraz specjalistów (np. oligofrenopedagogów, logopedów, pedagogów, psychologów). 47% nauczycieli wychowania przedszkolnego posiada tytuł nauczyciela dyplomowanego.

Szkoły podstawowe

Do 178 ogólnodostępnych krakowskich szkół podstawowych uczęszczało w 2023/2024 roku 60 004 uczniów, z czego **48 198 uczniów (80% ogółu) do 114 ogólnodostępnych szkół samorządowych** (bez Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej, więcej: rozdział IV.4.3.1.3). To łączny spadek o 418 osób w porównaniu do roku wcześniejszego, przy czym liczba uczniów w szkołach niesamorządowych wzrosła o 220 uczniów, a w szkołach samorządowych spadła o 638 osób.

Miernik M7_E Liczba uczniów w samorządowych szkołach podstawowych wynosił:

- 2023: 48 198 osób
- 2022: 48 836 osób
- 2021: 45 881 osób

Liczba nauczycieli nauczania podstawowego szkół podstawowych oraz zespołów szkolno-przedszkolnych w 2023 roku wyniosła 6 309 (wzrost o 168 osób). Prawie 53% nauczycieli szkół podstawowych posiada tytuł nauczyciela dyplomowanego.

Egzamin ósmoklasisty

Egzamin ósmoklasisty jest obowiązkowy, co oznacza, że każdy uczeń, aby zakończyć szkołę podstawową musi do niego przystąpić. Obowiązkowe były trzy przedmioty egzaminacyjne: język polski, matematyka oraz język obcy (w większości wyborów język angielski). Uzyskany na egzaminie wynik procentowy poprawnych odpowiedzi przeliczany był na punkty: maksymalnie do 35 pkt. dla języka polskiego i matematyki, oraz do 30 pkt. dla języka obcego. Zdobyte punkty stanowiły jedno z najważniejszych kryteriów rekrutacyjnych do szkół ponadpodstawowych.

Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2023 roku jedynie z języka polskiego były wyższe od osiągniętych w 2022 roku, który był rokiem dużych wzrostów wyników, natomiast z matematyki i języka angielskiego nieco spadły, ale nadal jest to bardzo wysoki poziom (odpowiednio 70% i 80%).

Poniższa tabela przedstawia średnie wyniki egzaminów uczniów krakowskich szkół samorządowych i niesamorządowych w porównaniu z wynikami dla całej Polski oraz województwa małopolskiego.

Tabela IV.4.1. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2023 roku, arkusze standardowe, termin główny (23-25 maja)

Przedmiot	Kraków	woj. małopolskie	Polska
Język polski	74%	69%	66%
Matematyka	70%	60%	53%
Język angielski	80%	69%	66%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Centralna Komisja Egzaminacyjna

W porównaniu do pięciu miast referencyjnych (Warszawa, Poznań, Łódź, Wrocław, Gdańsk) **krakowscy ósmoklasiści napisali najlepiej część matematyczną (I miejsce), język polski (I miejsce ex aequo z Gdańskiem), natomiast język angielski na drugim miejscu, za Warszawą.**

84% szkół samorządowych napisało egzamin z j. polskiego (średni wynik) powyżej średniej dla całego kraju, 91% z matematyki, 87% z języka angielskiego.

Szkoły ponadpodstawowe

W roku 2023/2024 edukację ponadpodstawową prowadziły: czteroletnie licea, pięcioletnie technika (do czerwca 2023 z czteroletnimi oddziałami dla absolwentów gimnazjum), branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia oraz szkoły policealne.

Do szkół ponadpodstawowych dla młodzieży i dorosłych uczęszczało w Krakowie łącznie 61 002 uczniów.

Edukację zapewniało 78 szkół samorządowych i 92 szkoły niesamorządowe, a **rekrutacja do klas pierwszych objęła kolejne tzw. „półtora rocznika”,** czyli osoby urodzone w II połowie 2008 roku oraz urodzone 2009 roku.

Liczba uczniów ponadpodstawowych szkół samorządowych wyniosła 36 668 osób, co oznacza wzrost o 2 177 osób w stosunku do roku 2022/2023:

- **2023: 36 668 uczniów**
- 2022: 34 491 uczniów
- 2021: 32 389 uczniów

Odsetek uczniów objętych edukacją samorządową w szkołach ponadpodstawowych (Wskaźnik W10_E) wyniósł w 2023 roku 60%.

Wśród wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych samorządowych 43,5% stanowili uczniowie szkół zawodowych, a 56,5% uczniowie liceów.

Liczba oddziałów w szkołach samorządowych wszystkich typów wzrosła w 2023 roku o 91:

- **2023: 1 354 oddziały**
- 2022: 1 263 oddziały
- 2021: 1 206 oddziałów

Średnia liczebność oddziału w szkołach samorządowych w 2023 roku nieco zmalała w stosunku do 2022 roku i wyniosła 27,08 (27,31 w 2022 roku).

Gmina Miejska Kraków dużą uwagę przywiązuje do kształcenia zawodowego młodzieży i dorosłych, prowadzonego w technikach, szkołach branżowych I stopnia, szkołach branżowych II stopnia oraz szkołach policealnych. W 2023 roku odnotowano wzrost liczby uczniów, otwarto też więcej oddziałów.

Liczba oddziałów:

- **2023: 614 oddziałów**
- 2022: 564 oddziały
- 2021: 531 oddziałów

Liczba uczniów:

- **2023: 15 935 osób**
- 2022: 15 000 osób
- 2021: 14 027 osób

Gmina prowadzi również Centrum Kształcenia Zawodowego nr 1 oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, w których uczniowie, przygotowując się do egzaminów kwalifikacyjnych i wykonywania określonego zawodu, korzystają z praktycznej nauki zawodu, a młodociani pracownicy także z turnusów doksztalcania teoretycznego.

W samorządowych szkołach ponadpodstawowych w roku 2023/2024 zatrudnionych było łącznie 3 914 nauczycieli, z czego 64% to nauczyciele dyplomowani.

Rekrutacja do klas I szkół ponadpodstawowych

Oferta szkół ponadpodstawowych dla młodzieży prowadzonych przez Miasto Kraków, przygotowana w związku z postępowaniem rekrutacyjnym do klas pierwszych na rok szkolny 2023/2024, uwzględniała większą liczbę absolwentów szkół podstawowych (tzw. półtora rocznika). Do klas ósmych krakowskich samorządowych oraz niesamorządowych szkół podstawowych w czerwcu 2023 roku uczęszczało 8 982 uczniów.

W celu rozpoczęcia nauki w klasach pierwszych, kandydaci uczestniczą w postępowaniu rekrutacyjnym – osoby, które nie zostały przyjęte w postępowaniu rekrutacyjnym uczestniczą w postępowaniu uzupełniającym. Uczniowie szkół specjalnych i uczniowie klas integracyjnych posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie uczestniczą w postępowaniu rekrutacyjnym, lecz przyjmowani są do szkół ponadpodstawowych na podstawie skierowań wydawanych przez organ prowadzący.

Samorządowe szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży w 2023 roku zaoferowały w postępowaniu rekrutacyjnym do klas pierwszych 11 486 miejsc, z tego: 6 178 miejsc w liceach ogólnokształcących, 4 024 miejsca w technikach i 1 284 miejsca w branżowych szkołach I stopnia.

Łączna liczba miejsc w klasach pierwszych przekraczała o ponad 2 500 liczbę absolwentów krakowskich samorządowych i niesamorządowych szkół podstawowych (bez szkół specjalnych).

O przyjęcie do wskazanych typów szkół samorządowych jako szkoły pierwszego wyboru, ubiegało się 12 133 kandydatów, w tym 7 917 osób do liceów, 3 738 osób do techników i 478 do branżowych szkół.

Liczba kandydatów aplikujących do liceów była o 1 739 większa od liczby miejsc, przy czym najwięcej kandydatów aplikowało do szkoły tego typu. W technikach liczba miejsc była o 286 większa od liczby kandydatów, a w branżowych szkołach I stopnia o 806 miejsc.

W związku z brakiem zainteresowania kandydatów podjęciem nauki w niektórych zawodach z oferty rekrutacyjnej części branżowych szkół I stopnia i techników usunięto grupy rekrutacyjne, do których nie było chętnych lub ich liczba nie pozwalała na rozpoczęcie kształcenia w nowym roku.

W wyniku postępowania rekrutacyjnego do przyjęcia do szkół zakwalifikowanych zostało 10 372 kandydatów: 6 107 do liceów, 3 731 do techników i 534 do szkół branżowych. Spośród zakwalifikowanych do przyjęcia do szkół, 949 kandydatów nie potwierdziło podjęcia w nich nauki.

W wyniku postępowania rekrutacyjnego do wszystkich typów szkół przyjęto 9 423 uczniów.

Kandydaci, którzy nie zostali przyjęci do szkół w postępowaniu rekrutacyjnym lub chcieli zmienić szkoły, mogli wziąć udział w postępowaniu uzupełniającym. Na kandydatów czekały w nim 1 504 miejsca, w tym w 565 w liceach, 579 w technikach i 360 w branżowych szkołach I stopnia. W postępowaniu uzupełniającym uczestniczyło 2 869 kandydatów, z których 1 990 aplikowało do liceów, 749 do techników i 130 do szkół branżowych. W wyniku postępowania uzupełniającego do szkół przyjętych zostało 814 uczniów, w tym 391 do liceów, 333 do techników i 90 do branżowych szkół I stopnia.

Zgodnie z danymi z Systemu Informacji Oświatowej wg stanu z 30 września 2023 roku w klasach wstępnych i pierwszych samorządowych szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2023/2024 naukę podjęło 10 545 uczniów: 6 118 w liceach, 3 724 w technikach i 703 w branżowych szkołach I stopnia.

Oferta rekrutacyjna zwiększyła się dzięki powołaniu trzech nowych liceów: XLV Liceum Ogólnokształcącego, które weszło w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 przy ul. Ks. Franciszka Blachnickiego 1, XLVI Liceum Ogólnokształcącego, włączonego do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 6 przy ul. Józefa Dietla 70 oraz XLVII Liceum Ogólnokształcącego włączonego do Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 z siedzibą na os. Szkolnym 18. Łączna liczba miejsc zaoferowanych w nowych liceach to: 314 (90 w XLV LO, 96 w XLVI LO i 128 w XLVII LO).

Kandydaci w liceach najchętniej aplikowali do klas z rozszerzoną matematyką, geografiami i językiem angielskim: 6,29 podania na 1 miejsce w IV Liceum Ogólnokształcącym, 4 podania na 1 miejsce w VII Liceum Ogólnokształcącym i 3,93 podania na 1 miejsce w X Liceum Ogólnokształcącym.

W przypadku techników największym zainteresowaniem cieszyły się grupy rekrutacyjne dla zawodu technik-programista w Technikum Łączności – 9,53 podań na 1 miejsce, technik logistyk w Technikum Komunikacyjnym nr 25 – 3,13 podania na 1 miejsce i technik programista w Technikum Elektryczno-Elektronicznym nr 7 – 3,13 podania na 1 miejsce.

Egzamin maturalny

Egzamin maturalny odbył się w maju (04.05–23.05 2023 roku) oraz w czerwcu, jako dodatkowy termin. Maturzyści przystępowali także do egzaminów ustnych.

W 2023 roku egzamin maturalny prowadzony był w dwóch formułach, wg oddzielnych arkuszy i wymagań edukacyjnych:

- w Formule 2023 dla absolwentów 4-letnich liceów,
- w Formule 2015 dla absolwentów 4-letnich techników, absolwentów szkół branżowych II stopnia oraz absolwentów wszystkich typów szkół z lat ubiegłych.

Z tego powodu wyniki egzaminu maturalnego w 2023 roku podawane są oddzielnie dla każdej z Formuł.

Zdawalność w sesji majowej i czerwcowej (termin główny i dodatkowy, tegoroczni absolwenci (Wskaźnik W24_E) wyniosła w Krakowie:

- 96% dla Formuły 2023
- 82% dla Formuły 2015

Średnie wyniki egzaminów maturalnych dla obydwu Formuł, w zestawieniu ze średnimi wynikami w Małopolsce i Polsce, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela IV.4.2. Średnie wyniki matur w 2023 roku – Formuła 2023 (zdawalność na poziomie podstawowym, tegoroczni absolwenci, arkusz standardowy, termin główny)

Przedmiot	Kraków	woj. małopolskie	Polska
Język polski	70%	69%	66%
Matematyka	78%	74%	71%
Język angielski	91%	86%	85%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Centralna Komisja Egzaminacyjna

W porównaniu do pięciu miast referencyjnych (Warszawa, Poznań, Łódź, Wrocław, Gdańsk) krakowscy maturzyści w Formule 2023 napisali najlepiej matematykę, natomiast język angielski na drugim miejscu.

Tabela IV.4.3. Średnie wyniki matur w 2023 roku – Formuła 2015 (zdawalność na poziomie podstawowym, tegoroczni absolwenci, arkusz standardowy, termin główny)

Przedmiot	Kraków	woj. małopolskie	Polska
Język polski	63%	61%	57%
Matematyka	59%	56%	51%
Język angielski	79%	74%	73%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Centralna Komisja Egzaminacyjna

W porównaniu do pięciu miast referencyjnych (Warszawa, Poznań, Łódź, Wrocław, Gdańsk) krakowscy maturzyści w Formule 2015 napisali najlepiej matematykę i język polski (I miejsce).

W corocznym rankingu Magazynu „Perspektywy” krakowskie samorządowe licea i technika osiągają wysokie lokaty zarówno w klasyfikacji ogólnopolskiej, jak i lokalnej. W ogólnopolskim rankingu osiągnięć liceów za 2023 rok, opublikowanym w 2024 roku, **dziesięć krakowskich samorządowych liceów (V LO, I LO, II LO, VIII LO, VI LO, VII LO, IV LO, XLII LO, X LO, III LO) znalazło się w pierwszej dwusetce najlepszych liceów w Polsce.** Wszystkie otrzymały złotą tarczę.

W rankingu ogólnopolskich techników, **siedem samorządowych techników** znalazło się w pierwszej dwusetce najlepszych techników w Polsce (Technikum Łączności nr 14, Technikum Chemiczne i Ochrony Środowiska nr 3, Technikum Energetyczno-Elektroniczne nr 9, Technikum Budowlane nr 1, Technikum Ekonomiczno-Hotelarskie nr 4, Technikum Elektryczno-Elektroniczne nr 7, Technikum Poligraficzno-Medialne nr 20). Cztery otrzymały złotą tarczę.

W ujęciu lokalnym (ranking wojewódzki), dwanaście samorządowych krakowskich liceów (V LO, I LO, II LO, VI LO, VIII LO, VII LO, IV LO, XLII LO, X LO, III LO, XVII LO, XIII LO) oraz osiem techników (Technikum Łączności nr 14, Technikum Chemiczne i Ochrony Środowiska nr 3, Technikum Energetyczno-Elektroniczne nr 9, Technikum Budowlane nr 1, Technikum Ekonomiczno-Hotelarskie nr 4, Technikum Elektryczno-Elektroniczne nr 7, Technikum Poligraficzno-Medialne nr 20, Technikum Mechaniczne nr 15) ulokowało się w pierwszych trzydziestkach najlepszych szkół obu rodzajów w Małopolsce.

IV.4.3.1.2. Przedszkola i szkoły specjalne

Sieć przedszkoli i szkół specjalnych zabezpiecza potrzeby oświatowo-wychowawcze i opiekuńcze dzieci oraz młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W 2023 roku w Krakowie wychowaniem przedszkolnym i edukacją szkolną w specjalnych przedszkolach i szkołach objętych było łącznie 2 691 dzieci i uczniów.

81% dzieci i uczniów przedszkoli oraz szkół specjalnych korzystało w Krakowie z edukacji samorządowej.

W samorządowych przedszkolach i szkołach specjalnych uczyło się 2 186 dzieci i uczniów, w tym 76 osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, które uczestniczyły w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych w placówkach samorządowych.

Łączna liczba nauczycieli samorządowego nauczania specjalnego to 1 396 osób, a 64% z nich to nauczyciele dyplomowani.

Przedszkola specjalne

W roku 2023/2024 w Krakowie funkcjonowało łącznie 75 oddziałów przedszkolnych specjalnych samorządowych i niesamorządowych (o 2 więcej niż w 2022 roku), do których uczęszczało 300 dzieci. **38 oddziałów to placówki samorządowe (w tym specjalne przyszpitalne), prowadzące wychowanie przedszkolne dla 137 dzieci** (czyli 45,6% ogółu dzieci objętych nauczaniem przedszkolnym w przedszkolach specjalnych). Średnia liczebność dzieci w oddziale samorządowym wynosiła 3,6, natomiast w niesamorządowym 4,4.

Szkoły podstawowe specjalne

W zakresie szkolnictwa podstawowego w roku 2023/2024 w Krakowie działało łącznie 405 oddziałów szkół specjalnych samorządowych i niesamorządowych (o 27 więcej niż w roku poprzednim), zapewniających edukację dla 1 380 uczniów (o 50 więcej niż w roku poprzednim). 1 128 osób (81,7%) to uczniowie szkół samorządowych (305 oddziałów). Średnia liczebność w jednym oddziale szkół samorządowych to 3,7 osób.

Szkoły ponadpodstawowe specjalne

Edukację specjalną na poziomie ponadpodstwowym realizowało w roku 2023/2024 w Krakowie łącznie 215 oddziałów samorządowych i niesamorządowych szkół specjalnych ogólnokształcących i kształcących w zawodach (o 10 więcej niż w roku poprzednim), zapewniając wykształcenie dla 897 osób.

845 uczniów (94%) to uczniowie szkół samorządowych, w większości – szkół specjalnych, kształcących w zawodach (158 oddziałów, 682 uczniów). Średnia liczebność w jednym samorządowym oddziale specjalnej szkoły ponadpodstawowej wyniosła niecałe 4,1.

IV.4.3.1.3. Szkoły muzyczne

Gmina Miejska Kraków jest organem prowadzącym dla pięciu szkół muzycznych (szkoły artystyczne) na mocy porozumienia z ministrem kultury i dziedzictwa narodowego. W Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I stopnia uczniowie realizują program ośmioletniej szkoły podstawowej oraz program kształcenia muzycznego. W szkole tej liczba uczniów oscyluje w ostatnich latach wokół 400 osób i gromadzi najwięcej uczniów spośród wszystkich szkół muzycznych: w roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało do niej 406 uczniów (o 5 więcej niż w roku 2022/2023). W pozostałych szkołach I stopnia i/lub II stopnia uczniowie otrzymują jedynie wykształcenie muzyczne. W 2023 roku uczęszczało do nich 1 070 uczniów. Szkoła Muzyczna I st. przy ul. Tynieckiej zapewnia edukację muzyczną dla uczniów niewidomych i słabowidzących.

łącznie do szkół muzycznych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Kraków uczęszczało 1 476 uczniów.

W roku szkolnym 2023/2024 w szkołach muzycznych zatrudnionych było 325 nauczycieli, 58% z nich to nauczyciele dyplomowani.

IV.4.3.1.4. Projekty edukacyjne



Kraków jest pierwszym miastem w Polsce, które stworzyło projekt pn. **#Ogarniam życie**, wspierający w radzeniu sobie z problemami dotykającymi ludzi młodych. Założeniem projektu jest wypełnienie czasu wolnego, umysłów i emocji młodzieży aktywnościami, które rozbudzają ciekawość, rozwijają kreatywność, motywują do szukania życiowych pasji, i w efekcie wzmacniają dobrostan psychiczny i minimalizują zachowania ryzykowne. W 2023 roku, w trakcie trwania pilotażu, w 40 szkołach podstawowych biorących udział w akcji odbyło się wiele różnych aktywności sportowych, warsztatów, spotkań, konkursów i szkolnych akcji. Wszystko po to, by młodzi ludzie wiedzieli, że nie są sami, a ich problemy są ważne zarówno dla rówieśników, jak i dorosłych. Edycja pilotażowego projektu zakończyła się w czerwcu 2023 roku wręczeniem tytułów Złotego (Szkoła Podstawowa nr 101), Srebrnego (Szkoła Podstawowa nr 85) i Brązowego (Szkoła Podstawowa nr 22) Ambasadora projektu.

Wzrostowi kompetencji i rozwojowi zainteresowań służyły także, m.in. projekty:

- **„Akademia Młodego Krakowianina”** – siódma edycja projektu przybliżającego funkcjonowanie miasta: systemu wodociągów, gospodarki odpadami, ochrony przyrody. Do siódmej edycji projektu zostało zaproszonych 20 szkół.
- **„FUTURE4ME!”** – krakowski program nauki języka angielskiego w szkołach podstawowych. Zajęcia dla uczniów odbywały się co najmniej dwa razy w tygodniu w ramach zajęć dodatkowych i miały formę konwersatoriów, w których nacisk był położony nie tylko na naukę mówienia, ale też poznawanie historii, literatury i kultury innych krajów. Z projektu w 2023 roku skorzystały 74 szkoły.
- **„Erasmus+”**, w którym 35 szkół zdobywało nową wiedzę i kompetencje m.in. poprzez wymianę wiedzy z młodzieżą z państw partnerskich. W ramach programu m.in. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 w Krakowie oraz Studium Pedagogiczne UJ zaangażowały się w międzynarodowy projekt pn. „Talent”, którego celem było wypracowanie modelu diagnozy i wsparcia ucznia zdolnego. Projekt skupia szkoły, uczelnie i instytucje z Polski, Hiszpanii (Collegi El Carme z Lleidy, Universitat de Lleida), Włoch (Istituto Istruzione Superiore A.G. Bragaglia w Frosinione), Portugalii (Instituto Politécnico de Santarém) i Rumunii (Inspectoratul Scolar Judetean w Bacau).
- **„Małopolska Chmura Edukacyjna” VII edycja**, w której realizowane były dwa projekty: dla liceów ogólnokształcących i dla techników. W edycji brało udział 20 szkół: 11 liceów i 9 techników realizowało dodatkowe zajęcia wykraczające ponad podstawę programową, wespół z uczelniami wyższymi w formule on-line i w ramach kół naukowych. W ramach projektu dla liceów realizowane były zajęcia z: fizyki, biologii, informatyki, chemii, przedsiębiorczości, geografii, języka angielskiego i umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy; w części dla techników: z: fizyki, biologii, informatyki, przedsiębiorczości i języka angielskiego. Projekt był w 95% finansowany ze środków Unii Europejskiej. Edycja zakończyła się w czerwcu 2023 roku.
- **„Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II”**, w którym w 45 Szkolnych Punktach Informacji i Kariery (SPInKi) wspierano w wyborze drogi edukacyjnej i zawodowej uczniów szkół podstawowych i techników. W ramach projektu zostały m.in. wyposażone pracownie szkolne w sprzęt i pomoce dydaktyczne. Projekt zakończył się 30 września 2023 roku.

- **„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”**, który w 2023 roku objął 21 szkół i 5 przedszkoli (dofinansowanie zakupu książek do bibliotek). W 2023 roku Gmina Miejska Kraków otrzymała dotację w wysokości 222 500 zł.
- **„Droga do przedsiębiorczości”**, obejmująca działania z zakresu doradztwa zawodowego, promocji edukacji ekonomicznej uczniów i rozbudzanie ich kreatywności.
- **„Centra Kompetencji Zawodowych” (CKZ)**, realizowane jako projekty w poszczególnych obszarach kształcenia: administracyjno-usługowym, budowlanym, elektryczno-elektronicznym, mechanicznym, rolniczo-leśnym z ochroną środowiska oraz turystyczno-gastronomicznym. W ramach projektów uczniowie szkół prowadzących kształcenie zawodowe dla młodzieży korzystali z oferty dodatkowych zajęć i kursów poszerzających ich kompetencje zawodowe, staży w zakładach pracy, programu stypendialnego oraz doradztwa zawodowego. Celem projektu było też doposażanie pracowni oraz wspieranie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych, a projekt w 85% finansowany był z funduszy Unii Europejskiej. Obecna edycja zakończyła się 28 grudnia 2023 roku.
- **„Edukacja patriotyczna dla szkół Krakowa”**, projekt koordynowany przez Urząd Miasta Krakowa we współpracy z Centrum Młodzieży im. H. Jordana, którego celem było włączenie krakowskich szkół do praktykowania pamięci o przeszłości i kształtowanie postaw patriotycznych (patriotycznykrakow.pl). Wśród zaproponowanych działań znalazły się m.in.: projekt „Uczeń-Obywatel” dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, projekt „Młodzież pamięta” (m.in. akcja „Biało-czerwona dla przedszkolaka”, Tramwaj Patriotyczny).
- **„Kuznia Zawodowców”** – projekt realizowany przez Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” jako pilotaż w dwóch szkołach podstawowych, dla uczniów klas 4-6. Celem projektu było wspieranie uczniów w ciągłym zdobywaniu wiedzy i poszukiwaniu informacji, zapoznanie z różnymi grupami zawodów, a także wspieranie kompetencji społecznych uczniów.
- **„Wędrówka po świecie zawodów”** – program przygotowany przez Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” i Wydział Edukacji UMK, skierowany do samorządowych przedszkoli i zespołów szkolno-przedszkolnych, obejmujący m.in. wycieczki, warsztaty w 11 zespołach szkół kształcących w zawodach oraz konkursy.
- **„Rajd po fach”** – trzecia edycja projektu przygotowanego przez Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną pn. „Krakowski Ośrodek Kariery” i Wydział Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, skierowanego do uczniów klas siódmych i ósmych, wspierającego młodzież w zakresie doradztwa zawodowego.
- **„Odczarowujemy doradztwo zawodowe”** – program przygotowany przez Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną pn. „Krakowski Ośrodek Kariery”, skierowany do nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- Miasto oferowało akcję **„Lato”** w szkole. Do projektu zgłosiły się 64 szkoły ogólnodostępne i 4 specjalne. Przygotowano 9 tys. miejsc. W 2022 roku organizowana była również akcja **„Zima”** w szkole, a także po raz czwarty zorganizowana została akcja **„Zima w mieście dla dzieci z niepełnosprawnościami”** w formie półkolonii, dla 185 dzieci. W akcji brały udział także Młodzieżowe Domy Kultury.

Młodzież krakowskich szkół angażowała się także w inicjatywy, m.in.:

- **„Ręka na pulsie”** – projekt edukacyjny z zakresu udzielania pierwszej pomocy, prowadzony przez grupę licealistów z I, VI, i IX LO.

- **„Hugs for drugs”** – projekt przygotowany przez licealistów z VIII LO, którego celem było zwiększenie świadomości dotyczącej substancji psychoaktywnych oraz edukacja na temat skutków ich stosowania.
- **„RękoDzieło”** – projekt terapeutyczno-artystyczny uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 (Szkoła Przystosobająca do Pracy nr 2 oraz Szkoła Branżowa I Stopnia nr 30), nawiązujący do tradycji ludowych: bibułkarstwa, malowania na drewnie i tkaninie, tkactwa, filcowania, florystyki, grafiki.

IV.4.3.2. Usługa publiczna E-2 Tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży

Miasto Kraków zapewniało dzieciom i młodzieży możliwość udziału w pozaszkolnych zajęciach i rozwijania ich pasji i zainteresowań. Samorząd prowadził m.in. **11 młodzieżowych domów kultury** na terenie całego miasta (plus 5 filii), przygotowując szeroką ofertę zajęć sportowych, artystycznych i technicznych, łącznie w ponad 1 900 formach zajęć stałych i czasowych. Skorzystało z nich łącznie ponad 77 200 uczestników. Najszersza oferta dotyczyła zajęć artystycznych.

Jedną z takich placówek jest Międzyszkolny Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „Krakowiak”, w którym dzieci i młodzież od 4. do 21. roku życia mogą rozwijać swoje pasje artystyczne i muzyczne. Zespół zdobył w 2023 roku wysokie miejsca w m.in. II Ogólnopolskim Konkursie Tańców Polskich „Gryf 2023”, 19. Ogólnopolskim Konkursie Tańców Polskich „O Muszlę Bałtyku”, VI Ogólnopolskim Turnieju Tańców Polskich „O Bursztynowy Żagiel”, III Ogólnopolskim Turnieju Tańców Polskich „Śląski Diament 2023”, 20. Królewskim Turnieju Tańców Polskich.

Oferta Krakowa dla dzieci i uczniów obejmowała także możliwość turystycznego pobytu w trakcie roku, a także spędzania ferii i wakacji w szkolnym schronisku młodzieżowym (w Krakowie i Zakopanem). W 2023 roku liczba wykorzystanych noclegów w ferie i wakacje wyniosła 13 359, a łącznie w ciągu całego roku 37 235 noclegów.

Miasto Kraków od wielu lat przygotowuje różnorodną, bezpłatną ofertę sportową, skierowaną do dzieci i młodzieży. Więcej informacji na temat atrakcyjności pozaszkolnych zajęć sportowych i rekreacyjnych w Rozdziale IV.11: Sport i rekreacja.

Kontynuowano, zapoczątkowaną rok wcześniej, współpracę Krakowa z UNICEF i Fundacją Internationaler Bund Polska pn. **„Kraków wspólnie”**. Działania w projekcie realizowało ponad 300 szkół, przedszkoli, domów kultury, klubów sportowych i organizacji pozarządowych m.in.: prowadzono kursy języka polskiego, przekazano sprzęt komputerowy dla dzieci uchodźczych, doposażono 259 szkół, przedszkoli, poradni psychologiczno-pedagogicznych i młodzieżowych domów kultury.

Rozwojowi zainteresowań uczniów służą również nagrody przyznawane przez Gminę w ramach **Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów**: Laur Olimpijski (nagroda za szczególne osiągnięcia w konkursach, olimpiadach, turniejach), Nagroda Edukacyjna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, Stypendium Prezydenta Miasta Krakowa im. Juliusza Lea, Nagroda „Mistrz Matury” „Technik na 100%”, „Ósmoklasista na 100%”, „Specjalista na 100%”, List Gratulacyjny oraz inne formy wsparcia ucznia uzdolnionego.

W 2023 roku 149 uczniów krakowskich szkół samorządowych zostało nagrodzonych Laurem Olimpijskim (Wskaźnik W26_E) – to **90% wszystkich krakowskich uczniów nagrodzonych tą nagrodą**. Łączna liczba Laurów to 164. Dwie osoby zdobyły nagrodę: „Technik na 100%” oraz

nagrodę „Specjalista na 100%” – to wyróżnienie dla uczniów szkół branżowych I stopnia, którzy zdając po raz pierwszy egzamin zawodowy, uzyskali 100 procent zarówno w części praktycznej, jak i pisemnej. Sześć osób otrzymało nagrodę „Ósmoklasista na 100%”.

Siedmioro uczniów odebrało Nagrody Edukacyjne Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa za wysoką średnią ocen oraz sukcesy w konkursach, olimpiadach lub turniejach.

Nagrodę „Mistrza Matury” otrzymało 38 uczniów, którzy na egzaminach maturalnych (wszystkich obowiązkowych i minimum dwóch dodatkowych) uzyskali z każdego z nich co najmniej 92%. To rekordowa liczba laureatów w historii przyznawania tego wyróżnienia. **W 2023 roku po raz pierwszy wręczono też nagrodę „Mistrza matury międzynarodowej”, którą otrzymał jeden uczeń.**

IV.4.3.3. Usługa publiczna E-3 Wspieranie zadań edukacyjno-wychowawczych

W Krakowie w 2023 roku funkcjonowało 8 samorządowych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym 4 poradnie rejonowe i 4 poradnie specjalistyczne, zapewniające wsparcie dzieciom i młodzieży. Zatrudnionych w nich było 291 pracowników pedagogicznych.

W 2023 roku Poradnie w ramach swojej działalności udzieliły m.in. ponad 27 795 porad (psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, lekarskich, rehabilitacyjnych, a także związanych z doradztwem zawodowym) oraz ponad 6 400 form pomocy bezpośredniej (psychoterapia, terapia logopedyczna, psychologiczna, pedagogiczna, aktywizacja zawodowa).

W Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej pn. „Krakowski Ośrodek Terapii” (KOT) kontynuował pracę Zespół Profilaktyki Wychowawczej. Celem Zespołu jest budowanie bezpieczeństwa w szkołach, zapobieganie przemocy szkolnej, a także podnoszenie kompetencji osób dorosłych opiekujących się dzieckiem. Wśród realizowanych projektów kontynuowane były m.in.: „**StuKOT**” - program, którego celem jest wzmocnienie kompetencji wychowawczych uczestniczących w nim nauczycieli; program „**Kot w tarapatach**” – program profilaktyczno-wychowawczy dla wychowawców klas I-III szkół podstawowych oraz pedagogów i psychologów pracujących z tymi uczniami, „**Młyn**” - dla nauczycieli klas I-VI szkoły podstawowej pracujących z uczniami z nadpobudliwością psychoruchową, „**Dolina TaM-TaM**” - program edukacyjno-terapeutyczny dla rodziców dzieci z historią adopcji, a także cykle szkoleń i spotkań dla nauczycieli i rodziców uczniów z zaburzeniami nastroju.

Poradnie były także jednym z realizatorów projektu pn. „**#Ogarniam życie**”, który zrodził się z troski o kondycję i bezpieczeństwo psychiczne dzieci i młodzieży (więcej w Rozdziale IV.4.3.1.4. Projekty edukacyjne).

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna pn. „**Krakowski Ośrodek Kariery**” podejmowała działania ukierunkowane na udzielanie pomocy doradczej dzieciom i młodzieży w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej m.in. poprzez pomoc uczniom w rozwijaniu swoich zainteresowań oraz w poznaniu predyspozycji do określonego zawodu, zapoznanie uczniów z ofertą rynku pracy i ofert edukacyjnych, prowadzenie indywidualnych konsultacji i diagnoz dla uczniów i ich rodziców, a także wsparcie dla doradców zawodowych i nauczycieli w postaci narzędzi oraz metod pracy z uczniem przy wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej. W roku szkolnym 2023/2024 Ośrodek kontynuował realizację projektów m.in.: „**Wędrówka po świecie zawodów**”, „**Rajd po fach**”, „**Startuj po marzenia, stwórz swój startup**”, „**Kuźnia zawodowców**” i „**Odczarowujemy doradztwo zawodowe**”. Więcej na ten temat w Rozdziale: IV.4.3.1.4. Projekty edukacyjne.

Samorządowe poradnie psychologiczno-pedagogiczne włączyły się także aktywnie w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Na podstawie memorandum podpisanego przez Prezydenta Miasta Krakowa z przedstawicielami UNICEF oraz z inicjatywy Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, przy wsparciu finansowym UNICEF, powstały w Krakowie „**Słoneczne Przestrzenie Wsparcia**”, działające przy samorządowych poradniach rejonowych i specjalistycznych. W 2023 roku pomoc była kontynuowana zarówno dla dzieci ukraińskich, jak i polskich, a Gmina Miejska Kraków, jako jedyny miejski samorząd z Europy, została zaproszona do zaprezentowania tego autorskiego programu w trakcie konferencji **Nowego Forum Edukacji w Casercie, we Włoszech**.

Specjaliści zatrudnieni w Słonecznych Przestrzeniach Wsparcia to ukraińscy i polscy psychologowie, psychoterapeuci, pedagodzy, logopedzi, fizjoterapeuci, doradcy i inni specjaliści w zależności od zdiagnozowanych potrzeb oraz specyfiki działania poszczególnych poradni. Szczegółowa oferta zajęć konstruowana była na podstawie diagnozowania potrzeb dzieci zgłaszających się do Słonecznych Przestrzeni Wsparcia. Pomoc była bezpłatna i dobrowolna. Działania w ramach Słonecznych Przestrzeni Wsparcia „Słońce” kontynuowane były w roku szkolnym 2023/2024 w samorządowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 4, Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi.

Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi w Krakowie wraz z Wydziałem Edukacji UMK oraz Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM) – agendą ONZ ds. migracji oferowała nauczycielom spotkania i szkolenia wspierające w pracy z dziećmi i uczniami z doświadczeniem migracji, w środowisku wielokulturowym.

Miasto Kraków kontynuowało współpracę ze Szpitalem Klinicznym im. dr J. Babińskiego w Krakowie, realizując projekt pn. „Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży Kraków-Południe”. Przedsięwzięcie w 2023 roku było dofinansowane ze środków Unii Europejskiej (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój), zapewniając profilaktykę zaburzeń zdrowia psychicznego, wsparcie medyczne oraz społeczne. Wartość projektu wynosiła 1 608 104,60 zł. Od 1 stycznia 2024 projekt realizowany będzie ze środków własnych Gminy Miejskiej Kraków. Realizatorem projektu jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 w Krakowie.

Przy Szpitalu Klinicznym im. Babińskiego, dla pacjentów Szpitala oraz Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika i Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego działa Zespół Szkół Specjalnych nr 2. Szkoła zapewnia ciągłość nauki dzieciom (przedszkole) i młodzieży (szkoła podstawowa i liceum), którzy z uwagi na problemy zdrowotne nie mogą uczęszczać wraz z rówieśnikami do klas ogólnodostępnych. Zajęcia prowadzone są dla dzieci i młodzieży przewlekle chorych, w tym z zaburzeniami psychicznymi – w trzech oddziałach szkoły podstawowej i sześciu oddziałach liceum ogólnokształcącego. Utworzono też niewielki hostel dla osób powyżej 16. roku życia, które potrzebują okresowego odizolowania od rodziny.

Gmina Miejska Kraków kontynuowała w 2023 roku działania w ramach programu kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem”:

- realizując zadanie pn. „Wieloaspektowa i kompleksowa pomoc niepełnosprawnemu dziecku w okresie od 0. roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole oraz jego rodzinie” poprzez organizację zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, Miasto zapewniło 21 013 godzin pracy prowadzonych bezpośrednio z dzieckiem oraz 2 305 godzin pracy z rodzicami, co łącznie stanowi 23 318 godzin. Wydatkowana kwota dotacji to 2 308 482 zł, z czego 206 962 zł stanowiły koszty administracyjne,
- realizując zadanie pn. „Pomoc uczennicom w ciąży” poprzez przygotowanie i utrzymanie miejsca w bursach i internatach dla uczennic w ciąży w formie odrębnego jednoosobowego pokoju, Miasto zapewniło łącznie 9 miejsc.

IV.4.4. Zadania inwestycyjne

W 2023 roku zrealizowano w ramach Dziedziny następujące wybrane zadania inwestycyjne, mające wpływ na dostępność i jakość nauczania (inwestycje prowadzone w 2023 roku, ale nie zakończone oznaczone zostały jako „w toku”), m.in.:

- **budowa: Szkoła Podstawowa nr 20 na os. Złocień** – budowa szkoły (powstał budynek o powierzchni użytkowej 8 366,6 m² z 24 salami lekcyjnymi, w tym 4 pracowniami, świetlica, biblioteka, hala sportowa na ok. 180 miejsc, sala treningowa, boisko na dachu budynku oraz boisko terenowe z trybunami na ok. 150 miejsc), **Samorządowe Przedszkole Specjalne nr 100** – budowa dodatkowej siedziby (w toku, opracowanie koncepcji),
- **adaptacja, przebudowa i rozbudowa: Samorządowe Przedszkole nr 38** – rozbudowa (powstało 6-oddziałowe przedszkole, przeznaczone do opieki nad dziećmi w wieku 2,5 - 6 lat, z dostosowaniami dla osób z niepełnosprawnościami. W projekcie uwzględniono budowę 6 sal do dziennego pobytu dzieci, sale do zajęć indywidualnych, salę do zajęć ruchowych, aulę dla ok. 150 dzieci, zagospodarowanie terenu), **Szkoła Podstawowa nr 54** – rozbudowa i przebudowa (w toku, podpisano umowę na wykonanie inwestycji i opracowano dokumentację projektową i uzyskano pozwolenia. W obiekcie, przeznaczonym dla ok. 600 osób znajdzie się m.in. 16 sal lekcyjnych, w tym 3 pracownie, biblioteka, świetlica, sala gimnastyczna. Termin realizacji przewidziany jest do 2027 roku), **Szkoła Podstawowa nr 67** - rozbudowa (powstał dwukondygnacyjny budynek szkoły o powierzchni użytkowej 1 201,35 m² dla ok. 420 uczniów, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W obiekcie znalazło się 11 w pełni funkcjonalnych sal lekcyjnych, pracownie, pomieszczenia sanitarne, gospodarcze i magazynowe oraz kotłownia), **Szkoła Podstawowa nr 72** – rozbudowa (powstał nowy, dwukondygnacyjny budynek połączony z istniejącą salą gimnastyczną; wewnątrz znajduje się 6 nowoczesnych sal lekcyjnych, toalety, pomieszczenia administracyjne i gospodarcze oraz szatnie dla uczniów. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi 727,13 m² i pozwoli na sprawną, bezpieczną naukę ok. 150 uczniom), **Specjalistyczna Poradnia Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Krakowie** – adaptacja budynku (powstały nowe pomieszczenia funkcjonalne na potrzeby poradni dla ok. 300 osób. Budynek zyskał także zewnętrzną windę dla osób z niepełnosprawnościami), **Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 15** – rozbudowa (w toku, zrealizowano część podziemną i parterową szkoły oraz izolację przeciwwodną fundamentów),

- **modernizacja i doposażenie:** IV Liceum Ogólnokształcące, VI Liceum Ogólnokształcące, XI Liceum Ogólnokształcące, XLII Liceum Ogólnokształcące, Samorządowe Przedszkole nr 79, Samorządowe Przedszkole nr 118, Samorządowe Przedszkole nr 180, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy pn. "Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych w Krakowie", Zespół Szkół Ogólnokształcących Sportowych nr 2,
- **termomodernizacja:** Szkoła Podstawowa nr 18, Szkoła Podstawowa nr 78, Szkoła Podstawowa nr 119,
- **rozbudowa** Zintegrowanego Systemu Zarządzania Oświatą 2.0,
- **zakupy inwestycyjne:** XXVIII Liceum Ogólnokształcące, Młodzieżowy Dom Kultury „Dom Harcerza”, Samorządowe Przedszkole nr 75, Samorządowe Przedszkole nr 131, Samorządowe Przedszkole nr 140, Szkoła Podstawowa nr 93, Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Zespół Szkół Odzieżowych nr 1.

IV.4.5. Programy i polityki

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa.

W 2023 roku zakończono prace nad opracowaniem polityki rozwoju krakowskiej oświaty pn. „Kierunki rozwoju krakowskiej oświaty w kontekście celów strategicznych i operacyjnych w strategii rozwoju miasta”. Zespół zadaniowy powołany Zarządzeniem nr 2782/2022 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 4 października 2022 r. ds. opracowania kierunków rozwoju krakowskiej oświaty w kontekście celów strategicznych i operacyjnych określonych w „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030”, reprezentowany był przez Radnych Miasta Krakowa, Kuratorium Oświaty, Miejskie Centrum Obsługi Oświaty, przedstawicieli Wydziału Edukacji oraz Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji.

Program pn. „Poznanie dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej przez uczniów krakowskich szkół”

Realizowany od 2009 roku przez Gminę Miejską Kraków Program pn. „Poznanie dawnych kresów Wschodnich Rzeczypospolitej przez krakowskich gimnazjalistów” uchwałą nr XXII/370/15 Rady Miasta Krakowa z 26 sierpnia 2015 r. przyjął nową formułę jako Programu pn. „Poznanie dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej przez uczniów krakowskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży”, a następnie uchwałą nr LXXXI/1968/17 Rady Miasta Krakowa z 30 sierpnia 2017 roku jako Program pn. „Poznanie dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej przez uczniów krakowskich szkół”.

W roku 2023 w budżecie Miasta Krakowa na Program pn. „Poznanie dawnych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej przez uczniów krakowskich szkół” zaplanowano kwotę w wysokości 100 000 zł. W ramach Programu wyjazdy zorganizowały trzy szkoły, a z dofinansowania skorzystało 122 uczniów i 3 opiekunów.

Krakowski Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów (więcej w: rozdział IV.4.3.2).

IV.4.6. Finanse

Zapewnienie realizacji tak szerokiej oferty edukacyjnej i wychowawczej wymaga bardzo dużych nakładów finansowych. Wydatki na Dziedzinę w roku 2023 wyglądały następująco:

Tabela IV.4.4. Wydatki w Dziedzinie Oświata i wychowanie zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	2 847 705 855	100
Wydatki inwestycyjne	111 044 989	3,9
Wydatki bieżące	2 736 660 866	96,1

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.4.5. Wydatki w Dziedzinie Oświata i wychowanie zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem:	2 847 705 855	100
Zarządzanie oświatą i wychowaniem w szkołach i przedszkolach (E-1)	1 792 371 644	62,9
Tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży (E-2)	40 195 577	1,4
Wspieranie zadań oświatowo-wychowawczych (E-3)	56 771 600	2,0
Inne wydatki niezwiązane bezpośrednio z usługami	958 367 034	33,7

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.5. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I NAUKA

Streszczenie: Przedsiębiorczość i nauka

W ramach Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka w 2023 roku Miasto realizowało Program strategiczny oraz dwie Usługi publiczne mające na celu tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz rynku pracy, a także współpracowało z Krakowskim Ośrodkiem Naukowo-Akademickim.

Miasto aktywnie wspierało rozwój przedsiębiorczości poprzez prowadzenie Punktu Obsługi Przedsiębiorcy (POP), a także poszerzenie katalogu usług przez niego oferowanych. Wyrazem skuteczności tych działań była najwyższa od kilku lat wartość wskaźnika obrazującego poziom zadowolenia przedsiębiorców z usług świadczonych przez POP.

Kolejnym czynnikiem oddziałującym na chęć zakładania firm w Krakowie są działania Centrum Wspierania Inwestorów i Innowacyjnej Gospodarki (CWIIIG). Oferuje ono merytoryczną pomoc w całym procesie inwestycyjnym. Pracownicy CWIIIG reprezentowali Miasto podczas Targów MIPIM w Cannes oraz Targów EXPO REAL w Monachium. Przedstawiciele miasta reprezentują Kraków także podczas wielu krajowych oraz międzynarodowych konferencji czy wydarzeń promujących Kraków jako miejsce przyjazne do prowadzenia biznesu.

O tym, że Kraków jest miastem atrakcyjnym dla inwestorów świadczy rosnąca liczba podmiotów gospodarki narodowej, w tym spółek handlowych z kapitałem zagranicznym.

Kraków pozostaje największym ośrodkiem nowoczesnych usług biznesowych, a także (poza Warszawą) najlepiej rozwiniętym rynkiem regionalnym powierzchni biurowej w Polsce.

W 2023 roku Kraków był rynkiem regionalnym z największym przyrostem nowej podaży powierzchni biurowej.

Liczba zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie stanowi 44,2% całkowitej liczby zatrudnionych w tym sektorze w województwie małopolskim, a średnie wynagrodzenie brutto w tym sektorze stanowi 119,8% średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie. Sekcją PKD o największej liczbie zatrudnionych była informacja i komunikacja.

Wyrazem relatywnie dobrej koniunktury na krakowskim rynku pracy było spadające przez cały rok **bezrobocie** – aż do rekordowego dla Krakowa poziomu **1,9%**.

Grodzki Urząd Pracy (GUP) w Krakowie podejmował działania mające wychodzić naprzeciw wyzwaniom rynku pracy. Mając do dyspozycji środki Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, docierał z pomocą do uczestników rynku pracy wymagających wsparcia – bezrobotnych, pracodawców, a także osób chcących podjąć działalność gospodarczą.

Dzięki działaniom GUP po raz kolejny odnotowano pozytywny wzrost wartości wskaźników odnoszących się do obszaru aktywizacji osób bezrobotnych.

W 2023 roku złożono 30 867 powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy obywatelom Ukrainy. Liczba ta wzrosła o 57% z porównaniu z rokiem 2022, co wskazuje na fakt, że emigracja obywateli Ukrainy jest istotnym czynnikiem związanym z kształtowaniem się krakowskiego rynku pracy.

Szeroka współpraca miasta z jednostkami i podmiotami Krakowskiego Ośrodka Naukowo-Akademickiego odgrywa dużą rolę w realizacji zadania związanego z promocją potencjału naukowo-akademickiego Krakowa oraz budowaniu platformy współpracy na linii nauka-biznes-samorząd.

Działania podejmowane przez Miasto w zakresie m.in. promocji krakowskich szkół wyższych, promowania inicjatyw uczelnianych oraz studenckich takich jak: wydarzenia naukowe, popularnonaukowe, konferencje, targi, wykłady, debaty, promowanie inicjatyw krakowskich

naukowców i badaczy, współpraca z organizacjami uczelnianymi przy przekazywaniu informacji na temat bieżących konkursów organizowanych przez te jednostki – mają pozytywne przełożenie na wartości wskaźników uzyskanych Dziedziny.

Wydatki związane z realizacją zadań w ramach Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka wyniosły w 2023 **0,35%** wydatków budżetu Miasta Krakowa.

IV.5.1. Wprowadzenie do Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka

Budowanie nowoczesnej, innowacyjnej, silnej gospodarki opartej na wiedzy wymaga tworzenia – a zarazem mądrego wykorzystywania – warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz silnego kapitału ludzkiego. Polityka władz Miasta w zakresie wsparcia dla biznesu opiera się na współpracy z różnymi środowiskami, poczynając od samych przedsiębiorców, poprzez organizacje ich zrzeszające, instytucje otoczenia biznesu, współpracę z Krakowskim Ośrodkiem Naukowo-Akademickim (KONA), a kończąc na sieci partnerów biznesowych i naukowych w Europie i na świecie. Dzięki temu spektrum oddziaływanie miejskich przedsięwzięć i aktywności jest niezwykle szerokie, co sprzyja kreacji ekonomii zdywersyfikowanej, a więc takiej, która jest znacznie bardziej odporna na wahania koniunkturalne.

Choć w gospodarce ciągle obecne pozostawały skutki pandemii koronawirusa i rosyjskiej inwazji na Ukrainę, to rok 2023 prezentował się na tle lat poprzedzających jako czas pewnej stabilności. Kraków pozostał silnym ośrodkiem o znaczeniu gospodarczym, w którym rozwija się zarówno rodzimy biznes, jak i chętnie inwestują podmioty zagraniczne. Świadczą o tym nagrody, jakie Kraków otrzymał w 2023 roku:

- W rankingu fDi's European Cities and Regions of the Future 2022/23, przygotowywanym od lat przez prestiżowe wydawnictwo – fDi Magazine, Kraków został ponownie doceniony i wyróżniony w następujących kategoriach:
 - Top 10 Large European Cities of the Future 2023 - kategoria: przyjazność biznesowa – pozycja 1.
 - Top 10 Large European Cities of the Future 2023 – kategoria: kapitał ludzki i styl życia – pozycja 2.
 - Top 10 Large European Cities of the Future 2023 – kategoria: potencjał gospodarczy – pozycja 6.
 - Top 10 Large European Cities of the Future 2023 – overall – pozycja 3.
- Drugie miejsce w ogólnopolskim rankingu "Miasta Przyjazne dla Biznesu 2023" w kategorii miast powyżej 300 tys. mieszkańców, organizowanym przez magazyn „Forbes”. Kraków już od kilku lat plasuje się na czołowych pozycjach tego rankingu.
- Uhonorowanie Krakowa tytułami: „Gmina na 5!” oraz „Złota Gmina na 5!” w edycji 2022/23 rankingu przygotowanego przez Studenckie Koło Naukowe Akceleracji, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

W ramach Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka Miasto w 2023 roku realizowało następujące Programy strategiczne i Usługi publiczne:

Program strategiczny:

- Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Zawodowej na lata 2021-2025 /z perspektywą do 2030 roku/ w Gminie Miejskiej Kraków

Usługi publiczne:

- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (G-1)
- Tworzenie warunków do rozwoju rynku pracy (G-2)

IV.5.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.5.2.1. Usługa publiczna G-1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

Usługę G-1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości charakteryzują wskaźniki kontekstowe umożliwiające obserwację procesów gospodarczych zachodzących w Krakowie oraz wskaźniki strategiczne odzwierciedlające stopień osiągnięcia wymagań jakościowych dla Produktów świadczonych w ramach Usługi. Przy analizie wskaźników kontekstowych należy pamiętać, że Gmina Miejska Kraków ma ograniczony wpływ na ich wartość. Wskaźniki kontekstowe stanowią odzwierciedlenie ogólnej sytuacji gospodarczej w Krakowie kształtowanej przez bardzo wiele różnych czynników, wśród których wymienić można także działania komórek Urzędu Miasta Krakowa, świadczących usługi dla przedsiębiorców oraz zaangażowanych w kontakty ze środowiskiem biznesowym.

Do najważniejszych wskaźników obrazujących rozwój przedsiębiorczości w Krakowie należy **Wskaźnik W1_G Nasycenie rynku lokalnego podmiotami gospodarki**, który liczony jest na podstawie liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1 000 mieszkańców.

Wskaźnik ten osiągnął wartości:

- **2023: 220**
- 2022: 210
- 2021: 199

Według stanu w końcu grudnia 2023 roku, w rejestrze REGON wpisanych było 176,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej z siedzibą w Krakowie, tj. o 5,2% więcej niż przed rokiem. Stanowiły one 36,8% ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru w województwie małopolskim (rok wcześniej – 36,3%). Liczba zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wyniosła 112 tys. i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosła o 5,9%. Do rejestru REGON wpisanych było 49,7 tys. spółek (o 4 % więcej niż rok wcześniej), w tym 38 tys. spółek handlowych (o 5,4% więcej niż w końcu grudnia 2022 roku). W ogólnej liczbie spółek handlowych, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowiły 85,6% (84,4% w końcu grudnia 2022 roku), spółki akcyjne – 2% (odpowiednio 1,9%), a spółki z udziałem kapitału zagranicznego – 14,8% (odpowiednio 15,2%).

Spośród czynników oddziałujących ze strony Gminy Miejskiej Kraków na chęć zakładania firm w Krakowie do najistotniejszych należy utrzymujący się od wielu lat wysoki poziom obsługi klienta w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy UMK (POP). Bieżąca analiza potrzeb w zakresie wspierania przedsiębiorczości wśród mieszkańców Krakowa oraz ciągłe monitorowanie wskaźnika poziomu zadowolenia z usług świadczonych przez POP, a także wprowadzanie nowych usług usprawniających kontakt klienta z urzędem, ma znaczący wpływ na jakość obsługi klienta, w tym na wartość **Wskaźnika W12_G Poziom zadowolenia przedsiębiorców – osób fizycznych z usług świadczonych przez Punkt Obsługi Przedsiębiorcy UMK**, który osiągnął następujące wartości w poszczególnych latach:

- **2023: 97,62%**
- 2022: 92,66%
- 2021: 93,33%

W 2023 roku wartość wskaźnika wyniosła 97,62%, co stanowi najlepszy wynik od 2020 roku, kiedy to wartość ta wyniosła 97,04%. Jednym z działań mającym na celu poprawę wartości wskaźnika jest uruchomienie w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy nowej usługi – Opiekuna

Przedsiębiorcy. Opiekun oferuje kompleksową i fachową pomoc we wszystkich sprawach związanych z otwarciem własnego biznesu, pomaga wypełnić niezbędne formularze związane z zakładaniem firmy, doradza przy wyborze kodów PKD, wyszukuje dostępne formy wsparcia finansowego. Nowa usługa adresowana jest szczególnie do tych osób, które są zainteresowane założeniem własnej firmy, ale powstrzymują się z podjęciem takiej decyzji z obawy przed biurokracją, nieznaną procedurą czy przepisów. Aby poprawić współpracę na linii urząd – mieszkaniec i przedsiębiorca, a z drugiej strony ułatwić zakładanie firmy młodym ludziom, wprowadzono szereg udogodnień, które mają na celu podnieść jakość usług świadczonych dla przedsiębiorców. W tym celu, w ramach funkcjonującego od 2018 roku na stronie internetowej Punktu Obsługi Przedsiębiorcy <https://dlabiznesu.krakow.pl/pop> narzędzia Wirtualny Urzędnik, została uruchomiona aplikacja mobilna dostępna bezpłatnie na smartfony z systemem Android oraz od 2023 roku również dla użytkowników smartfonów z systemem iOS. Aplikacja, poprzez głosowe lub tekstowe zapytanie w języku polskim, ukraińskim lub angielskim, pozwala na intuicyjne wyszukiwanie informacji z zakresu obsługi przedsiębiorcy (w tym zakładania własnej działalności gospodarczej) oraz wszystkich innych procedur realizowanych przez Urząd Miasta Krakowa i inne miejskie jednostki organizacyjne. Dodatkowo, osoby zainteresowane prowadzeniem własnego biznesu mogą kontaktować się z pracownikiem Punktu Obsługi Przedsiębiorcy poprzez e-konsultacje na platformie Teams oraz Livechat. Dla osób nieznających języka polskiego funkcjonuje stanowisko doradcze – konsultanta ds. przedsiębiorczości, z obsługą w trzech językach: angielskim, ukraińskim oraz rosyjskim. W 2023 roku z konsultacji skorzystało 1 155 cudzoziemców, w tym 1 055 obywateli Ukrainy.

Mając na uwadze ciągłe doskonalenie usług skierowanych do przedsiębiorców, jak i poprawę warunków do tworzenia się nowych biznesów w Krakowie, Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK we współpracy z Grodzkim Urzędem Pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz Polską Izbą Rzeczników Patentowych rozszerzył od października 2023 roku zakres usług dostępnych w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy przy ul. Zabłocie 22 o nowe stanowiska informacyjno-obługowe. Krakowscy przedsiębiorcy w jednym miejscu, w komfortowych warunkach otrzymają kompleksową pomoc w realizacji obowiązków związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, a także uzyskają wiedzę na temat możliwości innowacyjnego rozwoju firmy. Obok nowopowstałych stanowisk, w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy funkcjonują także punkty konsultacyjne: Krajowej Izby Małopolskiego Oddziału Doradców Podatkowych, Okręgowej Rady Adwokackiej i Urzędu Statystycznego.

Punkt Obsługi Przedsiębiorcy realizuje także działania promujące przedsiębiorczość, a także bierze udział w projektach i inicjatywach pobudzających aktywność gospodarczą oraz kształtowania postaw biznesowych (np. Przedsiębiorcze Krakowianki, Mój Pierwszy Biznes). Od 2007 roku prowadzona jest szeroka akcja informacyjno-promocyjna dla młodych ludzi w zakresie możliwości zakładania firm w Krakowie. Działania te przyczyniają się do stworzenia unikatowej szansy na połączenie edukacji z praktycznym wykorzystaniem zdobytej wiedzy w ramach własnego biznesu. W 2023 roku efektem współpracy z krakowskimi uczelniami i szkołami ponadpodstawowymi było zorganizowanie oraz przeprowadzenie 256 prezentacji, w których uczestniczyło 5 896 osób.

Jednym z działań mających na celu tworzenie dogodnych warunków dla przedsiębiorców i inwestorów jest prowadzenie Centrum Wspierania Inwestorów i Innowacyjnej Gospodarki (CWIIIG). CWIIIG oferuje szeroko rozumianą pomoc merytoryczną w całym procesie inwestycyjnym. Współpracując z firmami rekrutującymi pracowników, agencjami

nieruchomości, analitykami i uczelniami, wychodzi naprzeciw potrzebom inwestorów, czy to informując o możliwościach inwestycyjnych i instruując, jak przejść przez oficjalne procedury, czy organizując spotkania oraz przygotowując odpowiednio sprofilowane prezentacje, czy też przydzielając opiekunów – pracowników Centrum współpracujących z przedstawicielami odpowiednich miejskich jednostek uczestniczących w procesie inwestycyjnym. Działania Centrum mają także na celu promocję oferty inwestycyjnej Krakowa w trakcie największych europejskich targów nieruchomości. Realizację działań z zakresu promocji gospodarczej i inwestycyjnej Miasta obrazuje **Wskaźnik W13_G Dynamika poziomu zainteresowania inwestorów usługami świadczonymi przez Oddział Centrum Wspierania Inwestorów i Innowacyjnej Gospodarki**, którego wartość odnosi się do liczby odnotowanych kontaktów biznesowych:

- 2023: 205
- 2022: 180
- 2021: 108

Kraków nadal pozostaje miastem atrakcyjnym dla inwestorów i firm poszukujących miejsca na prowadzenie swojej działalności gospodarczej. W 2023 roku przedstawiciele CWIiIG reprezentowali Kraków na własnym stoisku podczas Targów MIPIM w Cannes we Francji oraz brali udział w Targach EXPO REAL w Monachium w Niemczech. Ponadto regularnie organizowane były prezentacje biznesowe podczas międzynarodowych i krajowych spotkań gospodarczych. Najważniejsze z nich to:

1. Promocja Krakowa oraz udział przedstawiciela Krakowa w dwóch edycjach konferencji INFORum Gospodarcze w Krakowie (20.04.2023 r. i 05.12.2023 r.). Liczba uczestników: 150 osób/edycja.
2. Udział przedstawiciela Krakowa w wydarzeniu Krakow Calling organizowanego przez Stowarzyszenie ASPIRE (15.03.2023 r.). Celem wydarzenia była promocja wiodącej w Krakowie branży sektora nowoczesnych usług i podkreślenie przywództwa Krakowa w ewolucji sektora w trakcie i po pandemii. Liczba uczestników: 500 osób (stacjonarnie i online).
3. Prezentacja potencjału Krakowa oraz promocja miasta jako ośrodka nowoczesnych usług dla biznesu podczas spotkania Aspire Stakeholders Summit (27 kwietnia 2023 r.). Wydarzenie skupiło lokalnych interesariuszy z sektora rządowego, pozarządowego, edukacji, kultury i biznesu. Liczba uczestników: 100 osób.
4. Promocja Krakowa oraz udział przedstawicieli miasta w Konferencji ABSL Summit 2023 (07-08.09.2023 r.). Liczba uczestników: 1 400 osób.
5. Promocja Krakowa oraz udział przedstawicieli miasta w międzynarodowej konferencji Krynica Forum 2023 (13-15.09.2023 r.). Liczba uczestników: 2 000 osób.
6. Udział przedstawiciela Miasta w Konferencji Smart City Forum (20-21.11.2023 r.). Liczba uczestników: 100 osób.
7. Promocja, współorganizacja i udział Krakowa w konferencji „Horyzonty przyszłości” (14.11.2023 r.). Liczba uczestników: 70 osób.
8. Promocja Krakowa i udział w 20. Forum Przedsiębiorców Małopolski (23.11.2023 r.). Liczba uczestników: 150 osób.
9. Promocja i współorganizacja konferencji „Strategia ESG – nowe perspektywy” (06.12.2023 r.). Liczba uczestników: 40 osób.
10. Udział przedstawicieli Krakowa w konferencji w ramach projektu pn. „EPIX – Eco - system Partnership for Interclusters and smart cities eXchanges” (12.12.2023 r.) oraz organizacja wizyty studyjnej dla uczestników w centrum sterowania ruchem Trasy Łągiwnickiej. Liczba uczestników: 20 osób.

11. Udział przedstawicieli Krakowa w Konferencji Life Science Open Space - 2023 (30.11- 01.12.2023 r.). Liczba uczestników: 100 osób.

W ramach wspierania innowacyjności przedsiębiorstw Miasto angażowało się w następujące wydarzenia:

1. Konkurs „Mój Pierwszy Biznes”, organizowany wspólnie z Izłą Przemysłowo Handlową w Krakowie. Konkurs jest adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych Miasta Krakowa. Celem konkursu jest popularyzacja wiedzy na temat przedsiębiorczości, pobudzenie aktywności gospodarczej oraz kształtowanie postaw biznesowych. Konkurs polega na opracowaniu biznesplanu prezentującego przedsięwzięcie gospodarcze. W konkursie mogą brać również udział biznesplany przygotowane zespołowo.
2. Targi Pracy i Przedsiębiorczości w Krakowie (10.05.2023 r. oraz 25.10.2023 r.) – wydarzenie adresowane do poszukujących pracy bądź możliwości powrotu na rynek pracy, uczniów i studentów, a także osób pragnących otworzyć własną działalność gospodarczą.
3. Digital Dragons (15-16.05.2023 r.), konferencja poświęcona branżom działającym na rynku gier video. Wydarzenie organizował Krakowski Park Technologiczny.
4. PLNOG31 (15-16.05.2023 r.). PLNOG to wydarzenie stworzone, aby jednym miejscem zebrać polskich dostawców usług internetowych, operatorów sieci oraz entuzjastów rozwoju rynku ICT i ISP. Konferencja już od 15 lat napędza i wspiera współpracę między przedstawicielami firm teleinformatycznych oraz telekomunikacyjnych.
5. Confidence (05-06.06.2023 r.) – agenda konferencji stanowi kompleksowy przegląd najnowszych wyzwań i rozwiązań w zakresie cyberbezpieczeństwa.
6. Hack Yeah (30.09.- 01.10.2023 r.) – jedno z największych wydarzeń typu hackathon na świecie, ponad 2 500 uczestników, organizowane w krakowskiej Tauron Arenie.
7. Polski Kongres Przedsiębiorczości (13-14.11.2023 r.) – wydarzenie koncentrujące się na rozmowach na temat stanu polskiej gospodarki.
8. Kongres Open Eyes Economy Summit, który odbył się w Krakowie w terminie 19 - 20.11.2023 r. Międzynarodowy Kongres Ekonomii Wartości Open Eyes Economy Summit to szczyt gospodarczo-społeczny, w którego ramach organizatorzy pracują nad tym, że biznes i gospodarka powinny opierać się na wartościach społecznych. Wydarzenie organizowała Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej.
9. Krakow Innovation Games (28-29.11.2023 r.) – dwudniowy hackaton dla młodzieży, poświęcony wyzwaniom, jakie stoją przed miastem. Tym razem uczniowie krakowskich szkół średnich skupili się na zagadnieniu ułatwień dla seniorów.

W 2023 roku przeprowadzony został nabór ofert w trybie art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688 tj.) na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Kraków w obszarze wspierania przedsiębiorczości z pominięciem otwartego konkursu ofert, w ramach którego wyłoniono 16 projektów, na realizację których zawarto umowy dotacyjne na kwotę łączną 159 800 zł.

Jednym z ważniejszych wskaźników obrazujących zmiany zachodzące w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka, w tym warunki oddziałujące na sytuację przedsiębiorców w Krakowie, w szczególności firmy prowadzące specjalistyczne usługi dla biznesu, jest **Wskaźnik W31_G Skumulowana powierzchnia biurowa na wynajem w Krakowie**, który wynosił:

- 2023: 1 807 300 m²
- 2022: 1 708 000 m²
- 2021: 1 617 600 m²

Niezmiennie Kraków utrzymał pozycję najlepiej rozwiniętego rynku regionalnego powierzchni biurowej w Polsce (poza Warszawą). Wskaźnik pustostanów na koniec grudnia 2023 roku wyniósł 19,8%.

W 2023 roku Kraków był rynkiem regionalnym z największym przyrostem nowej podaży powierzchni biurowej – do użytku oddano sześć projektów, a całkowita ukończona powierzchnia wyniosła 97 tys. m². Drugie miejsce pod względem przyrostu nowej podaży wśród miast regionalnych w 2023 roku zajął Wrocław (75,7 tys. m²), a trzecie Poznań (43,2 m²).

Najwięcej powierzchni biurowej wynajęto w Krakowie (ok. 27% regionalnego wolumenu najmu), we Wrocławiu (22%) i w Trójmieście (19%).

Wskaźnik W29_G Liczba spółek giełdowych z siedzibą w Krakowie wzrósł w porównaniu do 2022 roku i wyniósł 23. Kraków utrzymał trzecią pozycję za Warszawą (która, będąc siedzibą GPW, jest poza zasięgiem) i Wrocławiem (33 spółki).

Kolejnym wskaźnikiem istotnym dla diagnozy stanu przedsiębiorczości w Krakowie jest **Wskaźnik W2_G Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**. Wskaźnik ten identyfikuje poziom rozwoju krakowskich przedsiębiorstw poprzez ukazanie dynamiki zmian liczby tworzonych przez nich miejsc pracy. Kondycja przedsiębiorstw i ich rozwój przekłada się bezpośrednio na liczbę tworzonych miejsc pracy (im lepiej prosperują przedsiębiorstwa, tym więcej mogą zatrudniać):

- 2023: 242 700 pracowników
- 2022: 237 300 pracowników
- 2021: 226 600 pracowników

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrasta z każdym rokiem. W 2023 roku zwiększyło się ono o 2,3% w porównaniu z poprzednim rokiem (rok wcześniej odnotowano wzrost o 4,7%). W omawianym okresie zatrudnienie większe niż przed rokiem odnotowano w większości sekcji PKD, w tym zwłaszcza w informacji i komunikacji (o 8,9%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 5,1%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 4,2%). Spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w sekcjach: budownictwo (o 6,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 2,2%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (o 1,3%). Sekcją PKD o największej liczbie zatrudnionych osób była informacja i komunikacja (20,7% ogólnej liczby zatrudnionych). Sekcjami o dużej liczbie osób zatrudnionych były również handel; naprawa pojazdów samochodowych (17,6%), przetwórstwo przemysłowe (15,3%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (14,6%). Zatrudnieni w sektorze przedsiębiorstw w Krakowie stanowili 44,2% ogólnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw w województwie (43,7% rok wcześniej).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2023 roku wyniosło 9 340,92 zł i było o 12,6% wyższe niż w poprzednim roku. Stanowiło 119,8% przeciętnego wynagrodzenia w województwie (podobnie jak w 2022 roku). W ujęciu rocznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zwiększyło się we wszystkich sekcjach PKD, przy czym najwyższy wzrost odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 19,4%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyższe niż średnia dla miasta notowane było w sekcjach: informacja i komunikacja (13 705,81 zł), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (11 164,79 zł), działalność profesjonalna, naukowa

i techniczna (10 977,57 zł) oraz górnictwo i wydobywanie (10 751,43 zł). Znacznie poniżej średniej kształtowały się płace m.in. w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia (5 125,79 zł), transport i gospodarka magazynowa (6 623,01 zł), administrowanie i działalność wspierająca (6 772,93 zł) oraz obsługa rynku nieruchomości (6 814,36 zł).

Znaczny wpływ na wielkość zatrudnienia i poziom wynagrodzenia ma prężnie rozwijający się sektor nowoczesnych usług biznesowych. Sektor ten stanowi kluczowy czynnik napędowy rozwoju infrastruktury, przy jednoczesnym wpływie na rozwój nowoczesnej powierzchni biurowej. Zgodnie z danymi zbieranymi rokrocznie przez stowarzyszenia Aspire i ABSL, Kraków jest największym ośrodkiem nowoczesnych centrów usług biznesowych w Polsce. Na koniec I kwartału 2023 roku w Krakowie funkcjonowały 273 centra usług BPO (Business Process Outsourcing), SSC/GBS (Shared Services Centers/Global Business Services), IT (Information Technology) oraz R&D (Research & Development). Według raportu „Sektor Nowoczesnych Usług Biznesowych w Polsce 2023”, publikowanego przez stowarzyszenie ABSL, w centrach pracowało 97 950 osób (ponad 5 tys. więcej w porównaniu z rokiem 2022). Stanowi to 22,5% ogółu zatrudnienia w sektorze nowoczesnych usług biznesowych w Polsce. W stosunku do Polski ogółem, sektor w Krakowie charakteryzuje się większym udziałem centrów R&D, BPO oraz SSC/GBS i mniejszym znaczeniem centrów IT. Jak podaje ABSL, wśród jedenastu najbardziej znaczących lokalizacji usług biznesowych, najwyższe średnie zatrudnienie występuje w Krakowie (359 osób). W 25 centrach w Krakowie zatrudnienie wynosi 1000 lub więcej osób (stanowią one 36% wszystkich takich centrów w Polsce). W Krakowie w 2023 roku w centrach SSC/GBS pracowało 46,7 tys. osób, w centrach BPO – 18,6 tys. osób, w centrach informatycznych 19,9 tys. osób, a w centrach R&D – 11,6 tys. osób.

Kolejnym istotnym wskaźnikiem jest **Wskaźnik W3_G Dynamika zmian na rynku spółek handlowych z kapitałem zagranicznym zarejestrowanych w Krakowie**, który obrazuje rozwój lokalnego rynku z udziałem kapitału zagranicznego poprzez ukazanie dynamiki zmian liczby spółek handlowych z kapitałem zagranicznym zarejestrowanych w Krakowie w odniesieniu do roku ubiegłego. Od wielu lat wskaźnik ten wykazuje trend wzrostowy (w 2023 roku wzrost wartości wyniósł 2,9%).

- 2023: 5 623 spółek
- 2022: 5 463 spółek
- 2021: 5 208 spółek

IV.5.2.2. Usługa publiczna G-2 Tworzenie warunków do rozwoju rynku pracy

Drugą analizowaną Usługą publiczną jest Usługa G-2 Tworzenie warunków do rozwoju rynku pracy. Jest ona mocno powiązana z Usługą G-1, bo to przedsiębiorcy generują miejsca pracy, a zatem poprzez tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości jednocześnie realizowane są cele związane z tworzeniem warunków do rozwoju rynku pracy.

Działania w zakresie Usługi G-2 prowadzone są przez Grodzki Urząd Pracy w Krakowie (GUP) i obejmują zadania publiczne Gminy Miejskiej Kraków w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia, aktywizacji zawodowej, a także zadania związane z podejmowaniem interwencji sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich, edukacji, w tym edukacji zawodowej, przedsiębiorczości – również przedsiębiorczości społecznej – oraz wielu innych obszarów ściśle powiązanych z rynkiem pracy i instytucjonalną obsługą rynku pracy. W ramach Usługi w 2023 roku Grodzki Urząd Pracy realizował Program Promocji Zatrudnienia

i Aktywizacji Zawodowej na lata 2021-2025 /z perspektywą do 2030 roku/ w Gminie Miejskiej Kraków przyjęty uchwałą Rady Miasta Krakowa nr LXXIX/2220/22 z 2 marca 2022 r., którego cel i rezultaty przedstawiono w dalszej części rozdziału.

Sytuację na krakowskim rynku pracy w 2023 roku charakteryzował m.in. wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, którego wartość w grudniu 2023 roku zmniejszyła się o 0,4 punktu procentowego w porównaniu do grudnia 2022 roku.

Wskaźnik W9_G Stopa bezrobocia rejestrowanego w Mieście Krakowie:

- 2023: 1,9%
- 2022: 2,3%
- 2021: 2,9%

W większości analizowanych miast (np. Warszawa, Katowice, Łódź) odnotowano podobne spadki. W kilku miastach (np. Wrocław, Poznań) wartość stopy bezrobocia rejestrowanego osiągnęła taką samą wartość jak w roku 2022. Stopa bezrobocia dla województwa małopolskiego wyniosła 4,2%, a dla Polski 5,1%.

Sytuacja związana z wojną w Ukrainie nadal ma wpływ na rynek pracy w Polsce. W 2023 roku w dalszym ciągu obowiązywała ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która weszła w życie w marcu 2022 roku. Ustawa ta ułatwiła m.in. procedury związane z legalizacją pobytu oraz pracy dla osób uciekających przed wojną poprzez wprowadzenie instytucji powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy. W 2023 roku w Grodzkim Urzędzie Pracy w Krakowie złożono 30 867 powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy obywatelom Ukrainy. W odniesieniu do 2022 roku (19 691 powiadomień), liczba ta wzrosła o 11 176 powiadomień, tj. aż o prawie 57%, co może wskazywać na duże zapotrzebowanie na pracowników na lokalnym rynku pracy.

W 2023 roku zostało wydanych w sumie 5 864 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy dla obywateli Ukrainy, natomiast w 2022 roku liczba składanych oświadczeń dla obywateli Ukrainy wyniosła 16 488. Powyższe uwarunkowania, w połączeniu z wprowadzeniem wyżej wspomnianej formy legalizacji zatrudnienia w formie powiadomień powiatowych urzędów pracy sprawiają, że popularność składania oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom w odniesieniu do obywateli Ukrainy ulega zmniejszeniu i obecnie jest bliska liczbie oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy obywatelom Białorusi, nieznacznie ich liczbę przewyższając.

Grodzki Urząd Pracy w Krakowie podejmuje działania zmierzające do aktywizacji osób bezrobotnych poprzez szkolenia, staże, dodatki aktywizacyjne czy współorganizowanie Targów Pracy i Przedsiębiorczości w Krakowie, które w 2023 roku odbyły się dwukrotnie (10 maja oraz 25 października). Rezultaty podejmowanych działań obrazują poniższe wskaźniki, których wartość wzrosła w porównaniu do 2022 roku.

Wskaźnik strategiczny W14_G Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy:

- 2023: 7,6%
- 2022: 6,1%
- 2021: 5,9%

Wskaźnik W15_G Procent osób bezrobotnych zaktywizowanych zawodowo do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w GUP w Krakowie poprzez wykorzystanie usług i instrumentów rynku pracy:

- 2023: 47,3%
- 2022: 38,6%
- 2021: 30,1%

Wskaźnik W52_G Aktywność zawodowa osób w wieku 50+:

- 2023: 43,8%
- 2022: 37,2%
- 2021: 22,1%

Wskaźnik W16_G Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych:

- 2023: 53,5%
- 2022: 50,1%
- 2021: 44,9%

IV.5.2.3. Współpraca z Krakowskim Ośrodkiem Naukowo-Akademickim (KONA)

Budowanie nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy wymaga współpracy ze środowiskiem naukowo-akademickim oraz animowania i wzmacniania współpracy na linii nauka – biznes – samorząd. Miasto realizuje podpisaną przez 21 podmiotów (GMK, członkowie Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa, Polska Akademia Umiejętności (PAU) umowę o wspólnym celu między Gminą Miejską Kraków a Krakowskim Ośrodkiem Naukowo-Akademickim. Głównym założeniem dokumentu jest zintensyfikowanie współpracy z KONA i wykorzystanie jego potencjału dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju Krakowa, zgodnie z zapisami „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030”. Umowa przewiduje prowadzenie stałej współpracy poprzez konsultacje, informowanie i promocję wydarzeń organizowanych przez podmioty, które podpisały umowę. Konsultacje dotyczą m.in. możliwości udziału przedstawicieli nauki w grupach roboczych tworzonych w Urzędzie Miasta Krakowa, pozyskiwanie danych dotyczących ekspertyz z zakresu różnych dziedzin będących przedmiotem zainteresowania miasta.

Do najważniejszych działań realizowanych w ramach współpracy z KONA należą:

1. Kontynuacja współpracy z Klastrem Life Science Kraków:
 - cotygodniowy udział w „Śniadaniach Klastra” (spotkaniach, podczas których omawiane są tematy ważne z punktu widzenia działalności technologicznej, innowacyjnej, operacyjnej i rozwojowej firm i instytucji związanych z sektorem life science) oraz udział w inicjatywach realizowanych przez Klastr, takich jak coroczne wydarzenie Life Science Open Space,
 - udział w KLSK SUMMIT – zapoczątkowanego w 2023 roku Ogólnego Zgromadzenia Partnerów Klastra. Udział w wydarzeniu, którego Urząd Miasta Krakowa był gospodarzem, wzięło ponad 50 osób z 40 firm członkowskich i 2 instytucji współpracujących. Wspólnie prowadzone działania pozwalają popularyzować naukę i jej osiągnięcia.
2. Promocja Krakowa jako ośrodka naukowo-akademickiego m.in. podczas:
 - międzynarodowych konferencji i sympozjów organizowanych na terenie Krakowa w ramach programu Krakowskie Konferencje Naukowe,
 - Juwenaliów Krakowskich 2023,

- obchodów 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika, w tym Światowego Kongresu Kopernikańskiego (części krakowskiej). Jubileusz ten był okazją do wielu wydarzeń naukowych, kulturalnych i edukacyjnych, organizowanych nie tylko w Krakowie, ale także w innych miastach Polski, aby uczcić dziedzictwo Mikołaja Kopernika i jego wkład w rozwój nauki. W Krakowie odbyły się różne konferencje, wystawy, wykłady i inne wydarzenia związane z życiem i działalnością Mikołaja Kopernika. Krakowska część Światowego Kongresu Kopernikańskiego, w ciągu trzech dni trwania, zgromadziła setki słuchaczy, była okazją do naukowych spotkań i debat ze znakomitymi polskimi i światowymi autorytetami w dziedzinach nauk związanych z Mikołajem Kopernikiem. Postaci Kopernika poświęcono także wiele wydarzeń popularnonaukowych w mieście i regionie,
 - „United States and Central & Eastern Europe (US-CEE) Connection Weekend: The Future of Transatlantic Investment” w czerwcu 2023 roku – wydarzenia zorganizowanego przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Columbus School of Law i The Catholic University of America w Waszyngtonie. Uczestnikami byli prawnicy, biznesmeni i urzędnicy państwowi. Celem spotkania była debata nad przeszłym, obecnym i przyszłym potencjałem przepływów inwestycyjnych pomiędzy Ameryką Północną a Polską oraz Polską jako bramą do regionu,
 - gali uhonorowania laureatów 13. edycji Stypendium SARP im. prof. Bohdana Lisowskiego,
 - wystawy „Innowacje w praktyce”, konferencji „Horyzonty przyszłości”, oraz konferencji o tematyce ESG (z *ang.* *Environmental, Social and Governance*) wraz z metodami raportowania zorganizowanej przez Izbę Przemysłowo-Handlową.
3. Kontynuacja cyklu wywiadów z przedstawicielami nauki biznesu pn. „Dlaczego Kraków? Rozmowy o nauce i biznesie”. Wywiady nawiązują w swej treści do potencjału Krakowa w takich sferach jak nauka, rozwój talentów, prowadzenie biznesu, wykorzystywanie nowoczesnych technologii.

W odniesieniu do drugiego elementu Dziedziny, czyli nauki, należy mieć na uwadze, że dane za rok 2023 odnoszą się do roku akademickiego 2022/2023 – tak bowiem zorganizowany jest model szkolnictwa wyższego w Polsce.

W przypadku **Wskaźnika W41_G Studenci w Krakowie** można zaobserwować nieznaczny spadek udziału studentów w ogólnej liczbie mieszkańców Krakowa i ich liczby w naszym mieście:

- **2022/2023: 16,10% (129 360 osób)**
- 2021/2022: 16,24% (130 360 osób)
- 2020/2021: 16,29% (130 428 osób)

Odnosnie studentów zagranicznych można zauważyć, że rośnie ich udział w ogólnej liczbie studentów w Krakowie. **Wskaźnik W42_G Studenci zagraniczni w Krakowie** ponownie odnotował wzrost:

- **2022/2023: 7,01% (9 070 osób)**
- 2021/2022: 6,26% (8 160 osób)
- 2020/2021: 5,99% (7 811 osób)

Duże zainteresowanie studiowaniem w Krakowie wynika z renomy krakowskich uczelni, coraz bogatszej oferty studiów w języku angielskim, popularności programów wymiany studenckiej

np. Erasmus i ciągle rozbudowywanej infrastruktury badawczej. Niekwestionowana atrakcyjność oferty Miasta w zakresie edukacji, rynku pracy dla studentów, oferty kulturalnej, bazy rekreacyjnej, a także jego historycznego dziedzictwa i nowych możliwości powoduje, że Kraków jest miastem przyjaznym dla studentów.

Liczba absolwentów studiów na wybranych kierunkach technicznych (W47_G) zwiększyła się o niecały 1% w stosunku do poprzedniego roku akademickiego:

- **2022/2023: 6 329 osób**
- 2021/2022: 6 273 osób
- 2020/2021: 6 275 osób

Do grup kierunków analizowanych jako techniczne należą kierunki z zakresu technologii informacyjnych, inżynierijno-techniczne oraz interdyscyplinarne programy i kwalifikacje obejmujące technologie informacyjno-komunikacyjne.

Liczba absolwentów studiów na wybranych kierunkach kreatywnych (W50_G) nieznacznie spadła w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim:

- **2022/2023: 3 605 osób**
- 2021/2022: 3 645 osób
- 2020/2021: 3 447 osób

Do kierunków kreatywnych zaliczane są studia prowadzące kształcenie w zakresie artystycznym, dziennikarstwa i informacji, technologii teleinformatycznych, jak również interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technologie informacyjno-komunikacyjne.

W 2023 roku ze środków Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju krakowskim uczelniom przyznano dofinansowanie do 161 projektów naukowych w łącznej wysokości 49 084 926,50 zł. Liczba projektów, które uzyskały dofinansowanie zmniejszyła się o ok. 22% w stosunku do roku poprzedniego. Projekty naukowe obejmują badania podstawowe, prace empiryczne lub teoretyczne mające przede wszystkim na celu zdobywanie nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne.

Szczególne znaczenie w analizowaniu wspólnych działań Miasta i ośrodka naukowego, ale także biznesu, ma **Wskaźnik W44_G Współpraca Miasta z krakowskimi szkołami wyższymi**. Polega on na mierzeniu zaangażowania Miasta we wspólne projekty i inicjatywy realizowane we współpracy z krakowskim ośrodkiem naukowo-akademickim, m.in. poprzez realizację wspólnych programów jak Krakowskie Konferencje Naukowe (KKN), ale także inicjatywy, wydarzenia organizowane przez ośrodki badawcze i naukowe. Wspólne inicjatywy to także te zmierzające do powstania nowoczesnych rozwiązań przydatnych miastu i mieszkańcom oraz odpowiedzi na zapotrzebowanie firm na rekrutowanie specjalistów wysokiej klasy (np. powołanie nowych kierunków studiów odpowiadających zapotrzebowaniu rynku, wspólne zaangażowanie samorządu, biznesu i przedsiębiorców).

Wskaźnik W44_G obrazuje liczbę konferencji naukowych realizowanych w ramach Krakowskich Konferencji Naukowych, podczas których promowano Kraków.

- **2023: 41**
- 2022: 46
- 2021: 60

W edycji 2023 Krakowskich Konferencji Naukowych odbyło się 41 konferencji o różnorodnej tematyce – od spraw społecznych, urbanistyki, rozwoju miast, innowacyjności, biotechnologii, medycyny, psychologii, fizyki, muzyki, po nowoczesne technologie.

Łączna kwota rozdysponowana w ramach KKN w 2023 roku wyniosła 201 760 zł.

W zorganizowanych dotychczas konferencjach (formuła online, hybrydowa, stacjonarna) wzięło udział łącznie ponad 11 800 uczestników z całego świata.

Uczelnie krakowskie, w szczególności Uniwersytet Jagielloński, są wysoko oceniane w rankingach krajowych i należą do czołówki polskich uczelni w rankingach międzynarodowych. W opracowanym przez Wydawnictwo Edukacyjne „Perspektywy” Rankingu Uczelni Akademickich w 2023 roku (**Wskaźnik W48_G Pozycja najlepszej krakowskiej uczelni w rankingu „Perspektyw”**), najlepsza krakowska uczelnia Uniwersytet Jagielloński zajął 1. miejsce, Akademia Górniczo-Hutnicza – 4. miejsce, Politechnika Krakowska – miejsce 25.

Z kolei w Rankingu Szanghajskim 2023 wśród 1000 najlepszych na świecie uczelni Uniwersytet Jagielloński znalazł się w grupie 401-500, a Akademia Górniczo-Hutnicza 801-900.

IV.5.3. Inwestycje Kraków Nowa Huta Przyszłości SA w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka

W ramach Dziedziny Przedsiębiorczość i nauka spółka Kraków Nowa Huta Przyszłości SA realizowała projekt strategiczny Gminy Miejskiej Kraków i Województwa Małopolskiego pn. Kraków – Nowa Huta Przyszłości, który ma istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego miasta. W 2023 roku realizowała zadania w tej Dziedzinie w ramach komponentu Park Naukowo – Technologiczny „Branice”. Polegały one w szczególności na przygotowaniu (uzbrojeniu i udostępnieniu terenów inwestycyjnych) w ramach przedsięwzięcia polegającego na utworzeniu Strefy Aktywności Gospodarczej – Nowa Huta Przyszłości z udziałem środków Funduszy Europejskich z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020, a także wyodrębnianiu obszarów inwestycyjnych w ramach zdefiniowanych komponentów tego projektu. Rzeczowym rezultatem tych działań było w 2023 roku zaoferowanie przedsiębiorcom kompleksowo uzbrojonych 35 parcel inwestycyjnych o łącznej powierzchni 20 ha. W 2023 roku łączne nakłady inwestycyjne Kraków Nowa Huta Przyszłości SA wyniosły 13,1 mln zł, w tym środki z Funduszy Europejskich 6,8 mln zł

IV.5.4. Programy i polityki

Program Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Zawodowej na lata 2021-2025 /z perspektywą do 2030 roku/ w Gminie Miejskiej Kraków przyjęty uchwałą nr LXXIX/2220/22 z dnia 2 marca 2022 roku.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu (PS/G2/2021) realizowanego przez Grodzki Urząd Pracy w Krakowie określa **Deklaracja wyników**, którą sformułowano jako:

- Harmonizowanie rozwoju krakowskiego rynku pracy i zwiększanie jego odporności na wyzwania nowoczesnej gospodarki

poprzez:

- Rozwój kwalifikacji, umiejętności i postaw niezbędnych na lokalnym rynku pracy oraz wymogów rynku pracy opartego na wiedzy.

- Promowanie idei kształcenia przez całe życie i dofinansowanie kształcenia ustawicznego ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego.
- Zwiększenie oferty Grodzkiego Urzędu Pracy w Krakowie w zakresie zaspokajania zapotrzebowania rynku pracy na usługi wykwalifikowanych pracowników.
- Rozwój współpracy instytucjonalnej w zakresie udzielania wsparcia dla podejmowania zatrudnienia w grupach defaworyzowanych na rynku pracy,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.5.1. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa	2022	2023
Zapewnić możliwie największy stopień aktywizacji osób bezrobotnych	W15_G Procent osób bezrobotnych zaktywizowanych zawodowo do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w GUP w Krakowie poprzez wykorzystanie usług i instrumentów rynku pracy	Trend wzrostowy. Wartość znamienita 40%	38,56%	47,25%
Zapewnić jak najwyższy odsetek osób aktywnych zawodowo w wieku 50 lat i więcej	W52_G Aktywność zawodowa osób w wieku 50+	Trend wzrostowy. Wartość znamienita 27%	37,19%	43,78%
Zapewnić jak najwyższą dostępność i atrakcyjność ofert pracy dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	W14_G Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy	Trend wzrostowy. Wartość znamienita 5%	6,06%	7,58%
Zapewnić jak najwyższy stopień aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	W16_G Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Trend wzrostowy. Wartość znamienita 50%	50,10%	53,53%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku cele szczegółowe Programu Promocji Zatrudnienia i Aktywizacji Zawodowej na lata 2021-2025 /z perspektywą do 2030 roku/ w Gminie Miejskiej Kraków były realizowane zgodnie z założeniami.

W15_G Procent osób bezrobotnych zaktywizowanych zawodowo do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w GUP w Krakowie poprzez wykorzystanie usług i instrumentów rynku pracy. Wskaźnik ten w 2023 roku wyniósł 47,25% i był wyższy o 8,69 punktu procentowego w porównaniu do 2022 roku. Tendencja wzrostowa tego wskaźnika pokazuje, że osoby bezrobotne stopniowo powracają na rynek pracy. Grodzki Urząd Pracy w Krakowie w 2023 roku, realizując swoje podstawowe zadania związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, docierał z pomocą do uczestników rynku pracy wymagających wsparcia. Do uczestnictwa w formach pomocy oferowanych przez Urząd, takich jak staże,

szkolenia czy dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej skierowano większą liczbę bezrobotnych.

W52_G Aktywność zawodowa osób w wieku 50+. Wskaźnik ten w 2023 roku wyniósł 43,78% i był wyższy o ponad 6,5 punktu procentowego w porównaniu do 2022 roku. Tendencja wzrostowa tego wskaźnika pokazuje, że osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia również chętniej powracają na rynek pracy. Grodzki Urząd Pracy w Krakowie w 2023 roku realizując swoje podstawowe zadania związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, skutecznie docierał z pomocą do uczestników rynku pracy wymagających wsparcia.

W14_G Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy. Wskaźnik ten w 2023 roku wyniósł 7,58% i był wyższy o 1,52 punktu procentowego w porównaniu do 2022 roku. Na tendencję wzrostową tego wskaźnika może wpływać uruchomione przez Grodzki Urząd Pracy w Krakowie narzędzie – **Jobmapa**, dzięki któremu osoby zainteresowane mogą z poziomu przeglądarki internetowej wyszukiwać ofert pracy w pobliżu danego miejsca korzystając z interaktywnej mapy. Dogodna lokalizacja firmy, w bliskim sąsiedztwie przedszkoli, żłobków czy sklepów, a także dobra infrastruktura otoczenia – to często główne czynniki decydujące o atrakcyjności oferty pracy.

W16_G Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. Wskaźnik ten w 2023 roku wyniósł 53,53% i był wyższy o 3,43 punktu procentowego w porównaniu do 2022 roku. Tendencja wzrostowa tego wskaźnika pokazuje, że osoby bezrobotne z niepełnosprawnościami stopniowo powracają na rynek pracy, a Grodzki Urząd Pracy w Krakowie skutecznie wspiera ten proces.

Program gospodarczy wspierania przedsiębiorczości w zakresie branż chronionych i zanikających

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są także z innymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub procedur przyjętych uchwałami Rady Miasta Krakowa. Wśród nich procedura "Program gospodarczy wspierania przedsiębiorczości w zakresie branż chronionych i zanikających", przyjęty uchwałą nr LXXXI/1060/09 Rady Miasta Krakowa z dnia 23 września 2009 r. (z późn. zm).

W ramach tej procedury Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie partycypuje w realizacji Programu gospodarczego wspierania przedsiębiorczości w zakresie branż chronionych i zanikających poprzez stosowanie preferencji dotyczących najmu lokali użytkowych:

1. organizowanie przetargów celowych, tj. ograniczonych pod względem przedmiotowym – lokal przeznaczony jest na prowadzenie w nim wyłącznie np. szewstwa naprawkowego,
2. stosowanie wobec najemców lokali użytkowych prowadzących działalność w zakresie branż chronionych i zanikających waloryzacji stawek czynszu netto z uwzględnieniem specyfiki ww. branż (przed dokonaniem waloryzacji stawek czynszowych najmu netto przeprowadza się każdorazowo analizę wysokości obowiązujących stawek czynszowych),
3. stosowanie niższej ceny wywoławczej w postępowaniu aukcyjnym, w przypadku, gdy oferent zamierza w lokalu prowadzić działalność w zakresie branż chronionych i zanikających, tj. wymienioną w grupie IV załącznika do zarządzenia nr 2760/2013 Prezydenta Miasta Krakowa z 24 września 2013 roku w sprawie trybu i szczegółowych warunków najmu lokali użytkowych stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków wynajmowanych przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie (z późn. zm.),

4. możliwość ustalenia – w wyniku rokowań z Zespołem do spraw prowadzenia w imieniu Gminy Miejskiej Kraków negocjacji z najemcami lokali użytkowych, odwołującymi się od złożonych propozycji nowych stawek czynszowych najmu netto, powołanego zarządzeniem nr 1113/2009 Prezydenta Miasta Krakowa z 21 maja 2009 r. (z późn. zm.) – stawki czynszowej najmu netto w wysokości niższej niż najniższa w granicach przewidzianych w sporządzonej przez rzeczoznawcę majątkowego opinii określającej wartość rynkową czynszu netto dla danego lokalu w przypadku, gdy jest on wynajmowany z przeznaczeniem na prowadzenie branży lub zawodu podlegającego ochronie na mocy uchwały nr LXXXI/1060/09 Rady Miasta Krakowa z 23 września 2009 roku w sprawie przyjęcia programu gospodarczego wspierania przedsiębiorczości w zakresie branż chronionych i zanikających.

Wg stanu na wrzesień 2023 roku, w zasobach zarządzanych/administrowanych przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie, na prowadzenie działalności w zakresie branż chronionych i zanikających, wynajmowanych było 141 gminnych lokali użytkowych.

Wydział Podatków i Opłat UMK w drugim półroczu 2022 r. przygotował uchwałę dotyczącą stawek podatku od nieruchomości na rok 2023, w której stawki dla budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie branż określono w wysokości preferencyjnej, niższej o połowę od stawki podstawowej. Stawki te obowiązujące w 2023 roku zostały przyjęte uchwałą Rady Miasta Krakowa nr XCVIII/2676/22 z 26 października 2022 r., w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości.

IV.5.5. Finanse

Tabela IV.5.2. Wydatki w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	30 881 672	100
Wydatki bieżące	25 881 672	83,8
Dokapitalizowanie spółek miejskich	5 000 000	16,2

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.5.3. Wydatki w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki(w %)
Ogółem	30 881 672	100
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (G-1)	3 913 223	12,7
Tworzenie warunków do rozwoju rynku pracy (G-2)	21 394 286	69,3
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	5 574 163	18,0

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.5.4. Wydatki spółek miejskich w Dziedzinie Przedsiębiorczość i nauka zrealizowane w 2023 roku¹

Nazwa spółki	Wydatki (w zł)
Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	6 787 900

¹ Wydatki spółek, których źródłem nie jest budżet Miasta Krakowa

Źródło: Raporty Zarządów spółek miejskich za 2023 rok



IV.6. TURYSTYKA I PROMOCJA

Streszczenie: Turystyka i promocja

W 2023 roku Kraków **odwiedziło 12,18 mln osób**, w tym 0,9 mln to odwiedzający z zagranicy, a 11,28 mln to odwiedzający krajowi. Szacowana liczba odwiedzających Kraków ogółem była większa o 45% w porównaniu do 2022 roku i o 13,3% mniejsza w porównaniu do 2019 roku – ostatniego roku przed pandemią. Wśród odwiedzających Kraków gości większą część stanowili turyści (osoby, które korzystają z oferty turystycznej miasta oraz noclegu). Liczba turystów wzrosła o 31,5% z 5,36 mln w 2022 roku do 7,05 mln osób w 2023 roku, z czego 6,29 mln stanowili turyści krajowi, a 0,76 mln turyści zagraniczni.

W 2023 roku 29,9% turystów wskazywało długość pobytu w Krakowie jako 2-3 noce, co stanowi najczęściej wybieraną długość pobytu. Podobna liczba turystów (28,1%) spędzała w Krakowie od 4 do 7 nocy. Szacunkowe **wpływy dla Krakowa** z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego wzrosły o 3,9 mld zł i wyniosły 10,6 mld zł (wzrost o 58% w odniesieniu do 2022 roku). Średnia ocena jakości usług turystycznych w przypadku odwiedzających krajowych spadła z 4,33% do 4,26%, w przypadku odwiedzających zagranicznych utrzymuje się na tym samym poziomie – 4,19%.

Wydział ds. Turystyki Urzędu Miasta Krakowa kontynuował realizację „**Polityki zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021–2028**”, czego efektem jest m.in. powołanie lokalnej organizacji turystycznej pod nazwą „Organizacja Turystyczna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa”, której Gmina Miejska Kraków jest członkiem inicjującym.

W 2023 roku w uznaniu zasług dla rozwoju turystyki w Krakowie, wyróżnienie pn. „**Kreator Krakowskiej Turystyki**” przyznano Kołu Grodzkiemu PTTK im. Ludomira Sawickiego w Krakowie oraz dr. Michałowi Niezabitowskiemu, Dyrektorowi Muzeum Krakowa.

Prowadzono stały monitoring rynku usług **najmu krótkoterminowego** oraz podejmowano intensywne działania w celu dotarcia do przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie w obiektach niezgłoszonych do ewidencji obiektów świadczących usługi hotelarskie. Na koniec 2023 roku w ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa wpisanych było **2 210 obiektów** (wzrost o 12,7% w stosunku do 2022 roku), co daje łącznie **32 380 miejsc noclegowych**.

Kontynuowano działania w ramach rozwoju produktu turystycznego „**Twierdza Kraków**”, który ma za cel przywrócenie świadomości publicznej dziedzictwa architektury obronnej Krakowa wraz z Wawelem, murami obronnymi, Bramą Floriańską, Barbakanem i kompleksem obronnym z przełomu XIX i XX wieku. We wrześniu odbyła się druga edycja Dni Twierdzy Kraków.

Kontynuowano działania w ramach programu **Respect Kraków** oraz projektu **City Helpers**. Przygotowane animacje i grafiki wyświetlone zostały w serwisach społecznościowych i na portalach podróżniczych łącznie ponad 7 mln razy. Uzupełnieniem kampanii internetowej były komunikaty wyświetlane na ekranach LCD w hali odbioru bagażu krakowskiego lotniska oraz na miejskich nośnikach. Ambasadorami programu Respect Kraków na ulicach miasta byli City Helpers – miejscy pomocnicy, którzy dbali o funkcjonowanie zabytkowego centrum Krakowa, podczas 2,5 miesiąca pracy podejmując łącznie prawie 13 000 działań. Na terenie **Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków – Balice** od czerwca do końca września w hali odbioru bagażu, na 4 totemach LCD wyświetlano grafikę komunikującą założenia programu Respect Kraków.

Kontynuowano projekt partnerski „**Małopolska – cel podróży**” realizowany wspólnie z Województwem Małopolskim i Małopolską Organizacją Turystyczną (lider projektu). Jego głównym celem była odbudowa ruchu turystycznego w Krakowie i Małopolsce po pandemii

COVID-19. Projekt „Małopolska – cel podróży”, z budżetem 24 mln zł: 8 mln na kampanię krajową, a 16 mln zł na kampanię zagraniczną, w tym 4 mln na promocję MICE, był w całości finansowany z Funduszy Europejskich, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Kraków wzmacniał segment turystyki biznesowej, kontynuując współpracę z organizatorami dużych **kongresów**, które odbywały się stacjonarnie lub hybrydowo. W 2023 roku w Krakowie w ramach przemysłu spotkań odbyło się 4 368 wydarzeń biznesowych (wobec 2 629 w 2022 roku), zgromadziły one ponad 930 000 uczestników. Oznacza to szacunkowe ekonomiczne oddziaływanie na gospodarkę Krakowa na poziomie 2,3 mld zł.

Od 1 sierpnia do końca roku, turystów i mieszkańców miasta w hali przylotów krakowskiego lotniska witała podświetlona ścianka LED, przypominająca o wpisie Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ponadto od 15 listopada na 4 totemach LCD prezentowano świąteczną animację witającą gości w Krakowie – mieście Światowego Dziedzictwa UNESCO.

W 2023 roku do najmłodszych mieszkańców Krakowa trafiło 4 619 zestawów Krakowskiej Wyprawki. Zorganizowano kampanię informacyjno-promocyjną **„Płać podatki w Krakowie”** w wyniku, której Kraków zyskał ponad 10 tys. nowych podatników.

Kontynuowano kampanię informacyjno-promocyjną „Kraków w dobrym klimacie” z przewodnimi hasłami: „przetwarzajMY surowce, chrońMY zieleń, szanujMY wodę, podróżujMY ekologicznie, oszczędzajMY energię”. Przeprowadzono kampanię „Kraków. Wszechświat możliwości”, informującą o usługach, akcjach, programach społecznych, a także o ciekawych inicjatywach i wydarzeniach odbywających się w mieście, których odbiorcami są mieszkańcy Krakowa. Ponadto kampanią „Wybory do Rad Dzielnic” zachęcano mieszkańców do głosowania w wyborach i działalności na rzecz lokalnej społeczności.

Wydatki na zadania związane z realizacją zadań w ramach Dziedziny Turystyka i promocja wyniosły **0,14%** budżetu Miasta Krakowa.

IV.6.1. Wprowadzenie do Dziedziny Turystyka i promocja

Dziedzina Turystyka i promocja obejmuje szerokie spektrum wzajemnie przenikających się działań, mających wpływ na sposób postrzegania Krakowa, a także na kształtowanie jego wizerunku i marki, zarówno wśród osób z zewnątrz, jak i wśród mieszkańców.

Działania realizowane w ramach Dziedziny mają na celu łączenie emocji i skojarzeń z pozytywnym doświadczeniem miasta – związanym zarówno z celem podróży, miejscem czasowego pobytu, lokalizacji inwestycji, ale też codziennego życia. Na jakość usług w zakresie turystyki i promocji wpływają różnorodne aktywności podejmowane przez Gminę Miejską Kraków w ramach innych Dziedzin zarządzania. W opisie działań Miasta wspierających turystykę i promocję, skoncentrowano się na kluczowych przedsięwzięciach, bezpośrednio związanych z tą Dziedziną.

IV.6.2. Charakterystyka Usług publicznych

W ramach Dziedziny zdefiniowane są trzy Usługi publiczne:

- Wsparcie działań na rzecz rozwoju krakowskiego rynku turystycznego (H-1)
- Wsparcie rozwoju turystyki kongresowej (H-2)
- Promocja miasta (H-3)

Pierwsze dwie usługi określają zadania związane z turystyką i jej zrównoważonym rozwojem, a ostatnia, z szeroko pojętą komunikacją z mieszkańcami i użytkownikami, w tym turystami, w celu promocji działań istotnych dla życia miasta, w różnych płaszczyznach życia społecznego.

IV.6.2.1. Usługa publiczna H-1 Wsparcie działań na rzecz krakowskiego rynku turystycznego

Kraków każdego roku przyciąga turystów z Polski i z całego świata. Największymi atrakcjami miasta są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO obszar Starego Miasta wraz z Wawelem, Kazimierzem i Stradoniem oraz coraz częściej odwiedzane dzielnice: Nowa Huta, Podgórze oraz Łagiewniki. Istotnym celem przyjazdów jest również oferta czasu wolnego i biznes. Kraków jest miastem posiadającym dobrej jakości zaplecze turystyczne i odpowiednią infrastrukturę komunikacyjną.

Liczba gości i długość pobytu w Krakowie w celach turystycznych

Bogata oferta turystyczna Krakowa oraz jej rozpoznawalność w świecie powodowała, że od 2009 roku liczba odwiedzających Kraków w celach turystycznych wciąż wzrastała i w 2019 roku wyniosła 14,05 mln osób. Wzrost wielkości ruchu turystycznego zatrzymała pandemia COVID - 19, która rozpoczęła się na początku 2020 roku.

W 2023 roku, Kraków wg szacunków **odwiedziło 12,18 mln osób (Wskaźnik W8_H)**, z czego 900 tys. osób z zagranicy (550 tys. w 2022 roku). Najwięcej gości do Krakowa przyjechało z Wielkiej Brytanii (25,0%), Niemiec (18,4%), Włoch (9,1%), Hiszpanii (4,9%), Francji (5,8%) oraz USA (6,9%). Zauważalna była także znaczna liczba przyjezdnych z Ukrainy (8,5%), jednak z powodu sytuacji geopolitycznej trudno jest określić cel ich przyjazdu i tym samym uznać za odwiedzających. Kluczowe rynki, z których pochodzą odwiedzający Kraków od wielu lat pozostają w większości niezmiennie. Są to: Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania.

Szacowana liczba odwiedzających ogółem w 2023 roku (12,18 mln osób) zwiększyła się o 45% w stosunku do 2022 roku. Była jednocześnie o 13,3% mniejsza niż w roku poprzedzającym pandemię, tj. 2019 roku. W 2023 roku największy procentowy wzrost zanotowano wśród odwiedzających zagranicznych – o 80% (w tym 72,7% w przypadku turystów zagranicznych i 133,3% w przypadku odwiedzających jednodniowych zagranicznych).

Tabela IV.6.1. Wskaźniki dotyczące ruchu turystycznego w latach 2021-2023 (w mln)

	2021	2022	2023
Odwiedzający ogółem (W8_H), w tym:	7,38	8,4	12,18
krajowi	6,61	7,9	11,28
zagraniczni	0,77	0,5	0,9
Liczba turystów ogółem (W16_H), w tym:	6,04	5,36	7,05
liczba turystów krajowych	5,37	4,92	6,29
liczba turystów zagranicznych (W17_H)	0,67	0,44	0,76

Źródło: System STRADOM, „Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2021-2023”, raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie UMK

Wśród odwiedzających Kraków gości, większą część (57,9%) stanowili turyści (osoby, które korzystają z oferty turystycznej miasta oraz noclegu). Grupa ta liczy 7 050 000 osób, z czego 6 290 000 to turyści krajowi, a 760 000 to turyści zagraniczni. W stosunku do 2022 roku zauważalny jest wzrost liczby turystów ogółem o 31,5%. Odwiedzający jednodniowi stanowią 42,1% odwiedzających Kraków. Grupa ta liczy 5 130 000 osób, z czego 4 990 000 to odwiedzający jednodniowi krajowi, zaś 140 000 to odwiedzający jednodniowi zagraniczni. W stosunku do 2022 roku zauważalny jest wzrost liczby odwiedzających jednodniowych ogółem o 68,8%.

W 2023 roku najczęściej wskazywaną przez odwiedzających (29,9%) długością pobytu w Krakowie były 2-3 noce. Nieco mniej, bo 28,1% odwiedzających przebywało w Krakowie od 4-7 nocy. Trzecią pod względem liczebności grupą byli turyści, którzy przyjechali na 1 noc (16,9%). Goście, którzy nie nocowali w Krakowie lub spędzili w nim tylko kilka godzin stanowią łącznie 18,9%.

W 2023 roku zauważalny był wyraźny wzrost średnich wydatków wśród odwiedzających krajowych z 1 280 zł w 2022 roku do 1 798 zł na osobę (wzrost o ponad 40%). Średnie wydatki odwiedzających zagranicznych spadły z 2 244 zł na osobę do 2 033 zł (spadek o 9%). Średnie wydatki są składowymi wydatków przed przyjazdem do Krakowa (tj. bez kosztów dojazdu) i w czasie pobytu.

Tabela IV.6.2. Dienne wydatki poniesione przez odwiedzających z kraju i zagranicy w latach 2021-2023

	2021		2022		2023	
Dienne wydatki – odwiedzający krajowi (w zł)	razem 982 /osoba ¹		razem 1 280 / osoba ¹		razem 1 798 / osoba ¹	
	przed	w czasie	przed	w czasie	przed	w czasie
	480	502	771	509	1 129	669
Dienne wydatki – odwiedzający zagraniczni (w zł)	razem 1 222/ osoba ¹		razem 2 244 / osoba ¹		razem 2 033 / osoba ¹	
	przed	w czasie	przed	w czasie	przed	w czasie
	570	652	1 200	1 044	918	1 115

¹ dane są składowymi wydatków przed przyjazdem do Krakowa (tj. bez kosztów dojazdu) i w czasie pobytu

Źródło: Raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie UMK

Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki (w rozumieniu podmiotów funkcjonujących w mieście, które w ten czy inny sposób obsługiwały uczestników ruchu turystycznego) wyniosły w 2023 roku 10,6 mld zł. Kwota ta była o 58% wyższa od tej z 2022 roku.

Tabela IV.6.3. Dochód z tytułu przyjazdów gości do Krakowa

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dochód w mld zł	6,45	7,5	4,5	6,3	6,7	10,6

Źródło: Raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie UMK

Ocena jakości usług turystycznych

Prowadzone corocznie badania ruchu turystycznego obrazują również subiektywne odczucia gości odwiedzających Kraków. Najważniejsze z nich to informacje o jakości usług turystycznych oferowanych w mieście. W 2023 roku średnia ocena jakości usług turystycznych, w przypadku odwiedzających krajowych spadła z 4,33 do 4,26, a w przypadku odwiedzających zagranicznych utrzymuje się na tym samym poziomie 4,19.

Tabela IV.6.4. Średnia ocena jakości usług turystycznych¹

Średnia ocena jakości usług turystycznych	2021	2022	2023
krajowi (W13_H)	4,05	4,33	4,26
zagraniczni (W14_H)	3,88	4,19	4,19

¹ (w skali od 1 do 5, gdzie 5 jest oceną najwyższą)

Źródło: Raporty opracowane przez Małopolską Organizację Turystyczną na zlecenie UMK

W ramach Usługi H-1 koncentrowano się na wspieraniu branży turystycznej, która mierzy się z konsekwencjami pandemii, a także z sytuacją geopolityczną wywołaną wojną w Ukrainie oraz ogólnosiwiatowym kryzysem gospodarczym.

Zorganizowano następujące działania i projekty:

- W grudniu 2022 roku Rada Miasta Krakowa, Uchwałą CI/2761/22, wyraziła zgodę na utworzenie i przystąpienie przez Gminę Miejską Kraków do lokalnej organizacji turystycznej. Stowarzyszenie „Organizacja Turystyczna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa”, z siedzibą przy ul. Brackiej 1 zostało zarejestrowane 13 października 2023 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym. Tym samym Kraków zyskał partnera do realizacji polityki zrównoważonej turystyki. Nowo powstała organizacja wpisuje się w funkcjonujący w Polsce system lokalnych i regionalnych organizacji turystycznych, działających w porozumieniu z Polską Organizacją Turystyczną. Status stowarzyszenia umożliwia szeroko zakrojoną współpracę w gronie interesariuszy krakowskiego rynku turystycznego. Warto podkreślić, że Stowarzyszenie liczy 37 członków, wśród których 24 to podmioty prywatne, 8 – podmioty publiczne, a 5 – stowarzyszenia zrzeszające przedsiębiorców.
- Zorganizowano coroczne spotkanie z okazji Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego, pod hasłem „Kraków rozświetla świat”.
- Przeprowadzono akcję z PTTK „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa” oraz „Zdobywamy Dziecięcą i Młodzieżową Odznakę Przyjaciela Krakowa”, która od 1972 roku gromadzi starszych i młodszych mieszkańców zainteresowanych poznawaniem Krakowa.
- 26 października, w Pałacu Krzysztofory odbyło się jedno z najważniejszych cyklicznych wydarzeń krakowskiej turystyki – Forum Turystyki. Wydarzenie było okazją do podsumowania sezonu, dyskusji nad przyszłymi działaniami, a także zaproszenia do współpracy w ramach nowo powołanego Stowarzyszenia Organizacja Turystyczna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa.
- Wyróżnienie „Kreator Krakowskiej Turystyki” przyznano Kołu Grodzkiemu PTTK im. Ludomira Sawickiego w Krakowie oraz dr. Michałowi Niezabitowskiemu, Dyrektorowi Muzeum Krakowa. Wyróżnienie jest przyznawane przez Prezydenta Miasta Krakowa osobom fizycznym i podmiotom zasłużonym dla krakowskiej turystyki.
- Kontynuowano działania w ramach rozwoju produktu turystycznego – Twierdza Kraków:
 - marka „Twierdza Kraków” powstała w 2022 roku w związku z koniecznością przywrócenia pamięci o dziedzictwie architektury obronnej Krakowa, w tym Wawelu, murów obronnych, Bramy Floriańskiej, Barbakanu i największego kompleksu obronnego z przełomu XIX i XX wieku w Europie Środkowej. Działania z tym związane opatrzone są rozpoznawalnym znakiem graficznym „Twierdza Kraków”. Prowadzone jest także strona internetowa www.twierdzakrakow.pl oraz wersja w języku angielskim: www.fortresskrakow.pl,
 - kolportowano przewodnik „Spacerem przez Twierdzę Kraków” oraz gadżety z logotypem Twierdzy Kraków wśród uczestników wycieczek terenowych poświęconych tematyce Twierdzy,
 - w ramach drugiej edycji Dni Twierdzy Kraków około 3 500 mieszkańców mogło zwiedzić wybrane obiekty Twierdzy Kraków (rok wcześniej było to około 2 000 osób).
- Respect Kraków:
 - kontynuowano działania w ramach realizowanego od 3 lat programu. Od czerwca do połowy września prowadzona była internetowa kampania informacyjno-promocyjna. Przygotowane animacje i grafiki wyświetlone zostały łącznie ponad 7 mln razy, docierając przede wszystkim do użytkowników mediów społecznościowych oraz osób korzystających z najpopularniejszych serwisów podróżniczych. Celem kampanii było budowanie wizerunku Krakowa jako miasta przyjaznego i otwartego, a jednocześnie zachęcającego do respektowania zasad i szanowania potrzeb mieszkańców. Uzupełnieniem kampanii internetowej były

komunikaty wyświetlane na ekranach LCD w hali odbioru bagażu krakowskiego lotniska. Grafiki prezentowane były także na miejskich nośnikach: digital citylightach, automatach Krakowskiej Karty Miejskiej, Bus TV, rozprowadzono także specjalnie przygotowane ulotki i plakaty zachęcające do przestrzegania ciszy nocnej,

- Ambasadorami programu Respect Kraków na ulicach miasta byli City Helpers – miejscy pomocnicy, którzy dbali o funkcjonowanie zabytkowego centrum Krakowa od połowy czerwca do końca sierpnia. Tegoroczny projekt realizowany był po raz trzeci, w oparciu o doświadczenia z poprzednich edycji wprowadzono kilka zmian. Z myślą o mieszkańcach i ich potrzebach, czas pracy City Helpers wydłużono do godziny 1 w nocy, zaś liczba patroli odpowiadała potrzebom związanym z rosnącym w okresie wakacji ruchem turystycznym. W ciągu ponad dwóch miesięcy pracy, miejscy pomocnicy podjęli prawie 13 000 działań. Zadaniem miejskich pomocników było wychwytywanie niewłaściwych zachowań w zabytkowym centrum miasta, udzielanie informacji i promowanie lokalnych wydarzeń oraz dbanie o przestrzeganie zasad parków kulturowych,
- powołano na kolejną kadencję Radę Konsultacyjną ds. Parku Edukacyjnego Branice, która ustaliła ostateczną listę rankingową obiektów drewnianych proponowanych do translokacji na teren Parku Edukacyjnego Branice. Podpisano umowę na translokację pierwszego obiektu na teren Parku Edukacyjnego Branice,
- od 1 sierpnia do końca roku, turystów i mieszkańców miasta w hali przylotów lotniska Kraków-Balice witała podświetlona ścianka LED, przypominająca o wpisie Krakowa na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ponadto od 15 listopada, na 4 totemach LCD prezentowano świąteczną animację witającą gości w Krakowie – mieście Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- Inne zrealizowane działania w ramach Usługi:
 - zorganizowano 55 wizyt studyjnych: 42 dla dziennikarzy oraz 13 dla touroperatorów zagranicznych,
 - promowano miasto podczas zagranicznych targów turystycznych: w Utrechcie, Madrycie, Zurychu, Hamburgu, Berlinie, Londynie i Lipsku oraz krajowych: w Warszawie, Zabrzu i Nadarzynie,
 - kontynuowano wraz z PTTK prace nad „Szlakiem kobiet Krakowa – Krakowianki” oraz współorganizowano „Miesiąc Krakowianek”, wraz z Kołem Grodzkim PTTK zapewniając bezpłatne oprowadzania dla mieszkańców i turystów szlakiem krakowianek,
 - zlecono publikację reklam Krakowa w prasie branżowej (reklamy w miesięczniku pokładowym PLL LOT pt. „Kaleidoscope”, „Wiadomościach Turystycznych”, „Tygodniku Powszechnym”, w magazynach „Góry” i „Świat Podróże Kultura”),
 - przygotowano oraz uruchomiono stronę internetową poświęconą zrównoważonej turystyce w Krakowie www.turystykrakow.pl. Witryna dostarcza informacji związanych z rekomendacjami zawartymi w dokumencie „Polityka zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-2028”, projektami powiązаныmi z jego operacjonalizacją, a także organizowanymi wydarzeniami z udziałem interesariuszy gospodarki turystycznej miasta. Strona zawiera również kalendarz wydarzeń, zakładkę multimedia i przydatne linki dla użytkowników rynku turystycznego w Krakowie,
 - zorganizowano szkolenie "Turystyka zrównoważona w praktyce" skierowane do małych i średnich przedsiębiorstw turystycznych, które pragną wdrożyć zrównoważone praktyki w swoich działaniach,

- ponadto Wydział ds. Turystyki UMK kontynuował działania informacyjne przy pomocy stron www.kulinaryny.krakow.pl, www.convention.krakow.pl, www.twierdzakrakow.pl, www.historicalcity.eu i na portalach społecznościowych Turystyka Kraków.pl, Kraków Convention Bureau i Miasta Historyczne 3.0 - Historical Cities 3.0.

W ramach działań związanych z Polityką zrównoważonej turystyki, w 2023 roku kontynuowano działania w zakresie identyfikacji działalności gospodarczej dotyczącej świadczenia usług noclegowych wraz z postępowaniami zmierzającymi do ich zalegalizowania przez przedsiębiorców lub ich zaprzestania. W przypadku uchylania się od obowiązku zgłoszenia obiektu noclegowego do ewidencji, prowadzono czynności wyjaśniające celem rozstrzygnięcia sprawy. Dokumentację spraw przekazywano wraz z materiałem dowodowym do innych służb, w szczególności na Policję, do Wojewódzkiego Inspektora Państwowej Inspekcji Handlowej oraz Urzędów Skarbowych. Przeprowadzono 58 kontroli obiektów noclegowych. Rozpatrzono 404 wnioski o wpis do ewidencji.

Kontynuowano kampanię informacyjną prowadzoną w mediach, komunikacji miejskiej i przestrzeni miasta (np. ekrany multimedialne AMS, automaty KKM, Bus TV, ekrany kolejkowe i ulotki (dostępne w wersjach językowych, tj. rosyjskim, ukraińskim, angielskim i polskim) w punktach rejestracji działalności gospodarczej)) oraz stały monitoring rynku usług turystycznego najmu krótkoterminowego.

W wyniku podjętych działań, w ewidencji prowadzonej przez Prezydenta Miasta Krakowa na koniec roku wpisanych było 2 210 obiektów, co daje prawie 32 380 miejsc noclegowych. W 2023 roku Wydział Geodezji we współpracy z Wydziałem ds. Turystyki uruchomił nową wyszukiwarkę Krakowskich Obiektów Noclegowych – będącą połączeniem wykazu z aplikacji eKON ([eKON ekon.um.krakow.pl](http://eKON.ekon.um.krakow.pl)) i obiektów na mapach Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej. Aplikacja eKON cieszy się coraz większą popularnością i zdobywa nowych użytkowników.

Kraków dostrzegając wagę zjawiska rozwoju turystycznego najmu krótkoterminowego w obiektach niekategoryzowanych – mającego wpływ na życie w miastach europejskich, kontynuował działania dotyczące jego uregulowania, m.in. poprzez współpracę z innymi miastami europejskimi, tworzącymi Sojusz Miast Europejskich. Występował również do Ministerstwa Sportu i Turystyki (MSiT) o nowelizację obowiązujących przepisów w zakresie turystyki, które są niezbędne dla prowadzenia skutecznej polityki turystycznej m.in. w zakresie usług hotelarskich i w związku z tym bezpieczeństwem, ochroną konsumenta, prowadzeniem uczciwej konkurencji przez przedsiębiorców oraz eliminacją szarej strefy w tym obszarze. Postulował również zwracając się do MSiT – o wprowadzenie opłaty turystycznej. Ponadto prowadzony jest stały monitoring i aktualizacja informacji dotyczących parkingów, ograniczeń oraz przystanków turystycznych dla autokarów oznaczonych „K+R BUS”.

Obok działań o charakterze ciągłym w ramach Usługi publicznej były realizowane projekty rozwojowe:

- Projekt partnerski „Małopolska-cel podróży”
 - wspólnie z Samorządem Województwa Małopolskiego i Małopolską Organizacją Turystyczną (liderem projektu) kontynuowano w formule partnerskiej promocję turystyczną Krakowa i Małopolski. W 2023 przeprowadzono działania na rynku krajowym, obejmujące akcje w mediach ogólnokrajowych (telewizja, radio). W ramach współpracy promocyjnej z radiem RMF FM, do Małopolski przyjechały 4 składy wakacyjnych pociągów. Od 2022 roku działania prowadzono na rynkach

- kluczowych dla Krakowa: brytyjskim i niemieckim, amerykańskim, skandynawskim, szwajcarskim, austriackim i włoskim. Wybór rynków docelowych poprzedzono dodatkowo przeprowadzeniem ankiety wśród lokalnych przedsiębiorców. Jednym z najważniejszych elementów kampanii był gest otwartych dłoni, podkreślony przez hasło: „Wide open...”/„Unglaubliche Vielfalt...”,
- działania promocyjne skupione były wokół 5 produktów: turystyka kulturowa, kulinarna, aktywny wypoczynek, wellness i spa oraz MICE,
 - celem projektu była odbudowa przyjazdów turystycznych do Krakowa i regionu do stanu sprzed pandemii COVID-19 poprzez prowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnych, w której gest otwartych dłoni podkreśla hasło: „Daj się ugościć”,
 - okres realizacji projektu: lata 2021-2023,
 - wartość projektu: 24 mln zł, w tym 8 mln zł przeznaczono na kampanię krajową. Projekt jest w 100% finansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020. To pierwsza taka kampania promocyjna w kraju realizowana na taką skalę i w całości finansowana ze środków unijnych.
- Projekt partnerski „Tourism in Balance”
Kraków bierze udział w projekcie Tourism in Balance, który skierowany jest do miast, borykających się z problemem nadmiernego ruchu turystycznego (overtourism) i chcących przeorganizować turystykę za pomocą nowych polityk i strategii. Udział Krakowa w projekcie wpisuje się w rekomendacje Strategii Rozwoju Krakowa Tu chcę żyć. Kraków 2030 i wynikających z niej zapisów m. in. o budowaniu sieci ścisłej współpracy z innymi miastami Europy. Partnerami projektu są: Kraków, Tallin, Brasov, region Andaluzji wraz z Sewillą, Amsterdam, Uniwersytet w Bredzie (Holandia).

IV.6.2.2. Usługa publiczna H-2 Wsparcie rozwoju turystyki kongresowej

Usługa obejmuje działania związane ze wspieraniem i rozwojem rynku spotkań i wydarzeń w Krakowie. Przemysł spotkań to jeden z najbardziej nowoczesnych sektorów gospodarki krajów rozwiniętych.

Opracowywany i publikowany corocznie raport „Branża Spotkań w Krakowie” podsumowuje osiągnięcia i zmiany zachodzące w branży spotkań oraz ukazuje jej wkład w rozwój krakowskiej gospodarki.

Tabela IV.6.5. Przemysł spotkań w Krakowie w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Spotkania ogółem	2 091	2 629	4 368
Spotkania zagraniczne	332	690	782
Liczba uczestników ogółem	297 108	764 238	931 940
Liczba uczestników zagranicznych	86 231	129 723	141 733

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku zarejestrowano w Krakowie (dane własne Krakow Convention Bureau pozyskane bezpośrednio od obiektów i gestorów sal konferencyjnych) ogółem 4 368 spotkań biznesowych, głównie stacjonarnych – tylko około 100 spotkań to spotkania w formule hybrydowej. Zgromadziły one łącznie 931 940 uczestników (w tym ok. 16 000 online). Oznacza to

szacunkowy wpływ ekonomiczny na gospodarkę Krakowa w wysokości 2,3 mln zł – przyjmując średnie wydatki związane z pobytem jednego delegata na poziomie 2 500 zł. Liczba spotkań jest wciąż niższa niż w najlepszym dotąd roku 2019 (8 400 spotkań), co niewątpliwie jest efektem pandemii COVID-19 oraz wojny w Ukrainie. Wskaźniki jednak są wyraźnie wyższe niż w latach poprzednich i widać systematyczny trend wzrostowy: w 2021 roku zanotowano 2 091 spotkań, w 2022 roku – 2 629, zaś liczba uczestników stacjonarnych wzrosła w stosunku do ubiegłego roku o prawie 20%.

W 2023 roku Biuro Kongresów współpracowało i wspierało międzynarodowe stowarzyszenia w organizacji takich kongresów jak: 41. spotkanie Europejskiego Towarzystwa Ortopedii Dziecięcej (EPOS), McMaster International Review Course in Internal Medicine MIRCIM, 28. Europejski Kongres Ginekologów i Położników (EBCOG), 26. European Conference on Artificial Intelligence, 13. Zgromadzenie Ogólne Światowej Federacji Luterskiej, European Astronomical Society Annual Meeting (EAS), 2nd International Conference of the Eating Disorders Network, drugiej edycji konferencji Time Crystals, 5th Central European Biomedical Congress – CEBC, 27. Międzynarodowej Konferencji Lekarzy Weterynarii – Specjaliści Specjalistom, General Meeting of European Association of Social Psychology EASP 2023, European College of Veterinary Surgeons ECVS 2023, czy kongresu European Veterinary Dental Society EVDS.

W związku z przygotowaniem lub pozyskiwaniem kongresów na przyszłe lata, zorganizowano niemal 30 wizyt dla organizatorów kongresów, w tym m.in. EEDN, Światowej Federacji Luteran, ACAI, EFEE, Stowarzyszenia RDA, Stowarzyszenia Pomocy Osobom Chorym na Alzheimera, przedstawiciele stowarzyszeń WYSE oraz IAPA, EuroELSO, ICOT, ESVS, przedstawiciele amerykańskiego stowarzyszenia organizującego wydarzenie International Workshop on Chronic Lymphocytic Leukemia oraz zagranicznych firm PCO, takich jak MCI, AIM Group czy HelmsBriscoe.

Promowano miasto podczas zagranicznych targów turystycznych w Madrycie, Düsseldorfie, Neuss, Norymberdze, Lipsku, Ołomuńcu, Sztokholmie, Paryżu i Londynie oraz targach turystyki biznesowej IMEX Frankfurt, IBTM Barcelona, IMEX Las Vegas oraz podczas spotkań B2B: The Meetings Space, M&I Forum, czy Conventa.

W ramach projektu „Małopolska – cel podróży”, Kraków Convention Bureau realizowało zadania mające na celu promocję turystyki biznesowej:

- zrealizowano kampanię internetową „Wide open for meetings”, prowadzoną w social mediach oraz w sieci reklamowej Google. Łączny zasięg kampanii szacowany jest na niemal 30 milionów,
- przeprowadzono kampanię w zagranicznej prasie branżowej i opiniotwórczej. Dotarcie do odbiorcy offline szacowane na podstawie sumy nakładów w 17 gazetach i magazynach wyniosło niemal 388 tys., zaś dotarcie online wyniosło blisko 360 tys. Kampania prasowa dotarła łącznie do 747 834 czytelników.

Ponadto Kraków Convention Bureau w ramach projektu zrealizowało trzy filmy z wykorzystaniem sylwetek Ambasadorów Krakowa i Małopolski, 10 wirtualnych spacerów po obiektach konferencyjnych Krakowa i Małopolski oraz tzw. fam trip dla organizatorów kongresów, konferencji i podróży motywacyjnych ze Skandynawii i Europy Zachodniej.

Pozycjonowano angielską wersję strony www.convention.krakow.pl oraz zapewniono bieżącą obsługę mediów społecznościowych Kraków Convention Bureau.

Kampania „Wide Open for business meetings” została laureatem pierwszej edycji konkursu MP Impact Awards w kategorii w Kategorii Kampania.

IV.6.2.3. Usługa publiczna H-3 Promocja Miasta

Usługa H-3 obejmuje działania związane z budowaniem silnej marki miasta oraz wytworzeniem silnego poczucia tożsamości i identyfikacji mieszkańców z Krakowem. Usługa realizowana przez Wydział Komunikacji Społecznej UMK oraz poprzez zadania innych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Krakowa i Miejskie Jednostki Organizacyjne MJO.

W ramach Usługi publicznej H-3 zrealizowano w 2023 roku m.in. następujące działania z zakresu:

- **Informacji i komunikacji**
 - prowadzenie Miejskiej Platformy Internetowej „Magiczny Kraków” wraz z modernizacją i optymalizacją systemu obejmującą m.in.: udostępnienie zawartości odczytów stanu jakości powietrza pobieranych z serwera GIOŚ dla innych aplikacji, instalację zakładki poświęconej dzielnicom Krakowa,
 - prowadzenie telewizji internetowej Telewizja.krakow.pl, dostarczającej codzienne informacje oraz przygotowanie cotygodniowych serwisów informacyjnych: ogólnych, z kultury oraz z zapowiedziami tygodnia,
 - prowadzenie profili miejskich: Facebook, Twitter (X), Instagram, YouTube, LinkedIn,
 - aktualizacja aplikacji mobilnej Kraków,
 - kontynuowanie internetowego projektu „hejnał12”, podglądu odgrywanego na żywo hejnału, granego codziennie o godz. 12.00, realizowanego przez 5 kamer, które można oglądać w portalu telewizja.krakow.pl. Ponadto działa także system 10 kamer online, prezentujących w czasie rzeczywistym widok z różnych punktów miasta: Rynek Główny od strony ul. Brackiej i z pałacu Krzysztofora, pl. Wszystkich Świętych z Pawilonu Wyspiańskiego, ul. Grodzkiej, Rynek Podgórski, Wawel i zakole Wisły, miasto z budynku UMK przy ul. Mogiłskiej, pl. Centralny, Pasięka Kraków z budynku Ekospalarni oraz nowa lokalizacja - kąpielisko na Zakrzówku,
 - dystrybucja Dwutygodnika Miejskiego KRAKÓW.PL wraz z wersją internetową,
 - prowadzenie w strukturze Wydziału Komunikacji Społecznej UMK modułu interwencyjnego („Zgłoś problem”).
- **Informacji i promocji**
 - wspieranie inicjatyw o potencjale informacyjnym, między innymi: zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego Bieżanowa i Złocienia, Centrum Zarządzania Ruchem, Centrum Recyklingu, przebudowy ulic Zwierzynieckiej i Kościuszki, mostu Grunwaldzkiego, Budżetu Krakowa na 2024 rok, Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa, sprzeciwu wobec zmian w uchwale antysmogowej, uruchomienia linii tramwajowej do Krowodrzy Górki, zmian w uchwale krajobrazowej, wprowadzenia ograniczeń w nocnej sprzedaży alkoholu, podpisanie umowy z Mobilis sp. z o.o., kampanii PIT, nowego planu dla Wesołej, kampanii społecznej przeciw uzależnieniom w Internecie, 45. rocznicy UNESCO, cyklu Krakowskich Nocy, rozpoczęcia budowy Krakowskiego Centrum Muzyki, kampanii Krakowskiej Akademii Klimatu,
 - wspieranie inicjatyw o potencjale informacyjno - promocyjnym, między innymi: Orszak Trzech Króli, Kolędowanie na zdrowie, Green Film Festival, cykl koncertów: „Letnia Scena Radia Kraków”, Festiwal Kolorów, Poland Bussnes Run, 65. Zjazd Katedr Prawa Konstytucyjnego, Letni Festiwal Muzyki Operetkowej na Wiśle im. Iwony Borowickiej,
 - realizowanie własnych akcji promocyjnych – Dzień Otwarty Magistratu, Święto Alei Róż, Krakowska Akademia Klimatu, zapalenie choinki na Rynku Głównym,

- prowadzenie promocji na stronie www.krakow.pl oraz na multimedialnych tablicach ledowych w przestrzeni miejskiej w zakresie najważniejszych wydarzeń z Krakowa,
- promocja przedsięwzięć finansowanych bądź współfinansowanych przez Miasto na miejskich nośnikach promocyjnych (citylights, tablice multimedialne, telewizja autobusowa MPK TV, plansze w automatach KKM, monitory informacyjne) pozostających w gestii Gminy Miejskiej Kraków, w ramach współpracy z MPK i ZTP, w tym pozyskanie nowych gablot reklamowych.
- **Systemu Identyfikacji Wizualnej oraz Systemu Koordynacji Promocji**
 - koordynowanie projektów o charakterze informacyjno-promocyjnym w skali całego urzędu oraz podległych jednostek i instytucji – analiza i akceptacja 393 projektów informacyjno-promocyjnych złożonych przez jednostki,
 - weryfikowanie materiałów wizualnych (druków i wydawnictw – 9 950 projektów pod kątem zgodności z Systemem Identyfikacji Wizualnej (SIW) w ramach Systemu Koordynacji Promocji (SKP), aktualizowanie i uzupełnienie systemu wystawienniczego zgodnie z SIW (m. in. leżaki, namioty, lady, ścianki i inne elementy systemu wystawienniczego) oraz przygotowanie gadżety w ramach działań promocyjnych,
 - rozbudowanie i modyfikacja Platformy Systemu Koordynacji Promocji w zakresie składania zamówień na miejskie nośniki promocyjne typu MPK-TV oraz KKM, stworzenie kalendarza wydarzeń w ramach planowanych projektów informacyjno-promocyjnych,

ponadto kontynuowano wydawanie najmłodszym mieszkańcom miasta **Krakowskiej Wyprawki**. W 2023 roku do najmłodszych mieszkańców Krakowa trafiło 4 619 zestawów Krakowskiej Wyprawki wobec 4 993 zestawów w 2022 roku.

W 2023 roku zrealizowano m. in. następujące kampanie promocyjno-informacyjne:

- „**Kraków w formie**” – akcja edukacyjno-informacyjna, która miała na celu zachęcić wszystkich mieszkańców miasta, niezależnie od wieku do ruchu i aktywności fizycznej. Kampania edukowała, motywowała i prezentowała możliwości korzystania z miejskiej infrastruktury sportowej poprzez wydarzenia/ eventy/ spotkania skierowane bezpośrednio do mieszkańców oraz przy pomocy reklamy outdoorowej. W ramach akcji przeprowadzono bezpłatne wydarzenia plenerowe: Wielki Maraton Fitness dla rodzin, rekreacyjne zajęcia na zbiornikach wodnych tj. kurs rodzinnego żeglowania, nauka korzystania z SUPów, a także zajęcia strzeleckie, biegowe, nordic walking, na skate parkach oraz liczne turnieje sportowe dla uczniów. Dotarcie do możliwie największej liczby odbiorców wspomogła organizacja cyklu publikacji w zakładce SPORT i ZDROWIE – porady ekspertów dotyczące ćwiczeń, diety, odpowiedniego treningowego stroju i motywacji oraz wydruk i dystrybucja ulotki „Kraków w formie”.
- Kampania informacyjno-promocyjna „**Płacę podatki w Krakowie. Tu żyję, tu pracuję moje pieniądze**”, mająca na celu uświadomienie mieszkańcom, że rozwój miasta jest możliwy dzięki wpływom z ich podatków. W ostatnim roku przybyło ok. 10 tys. dodatkowych podatników. W ostatnich trzech latach przybyło blisko 70 tys. dodatkowych podatników.
- Kampania informacyjno-promocyjna „**Kraków w dobrym klimacie**” z przewodnimi hasłami: „przetwarzajMY surowce, chrońMY zieleń, szanujMY wodę, podróżujMY ekologicznie, oszczędzajMY energię”, która miała na celu wyeksponowanie korzyści płynących z dbałości o naszą wspólną Planetę i ograniczanie postępujących zmian klimatycznych. Podczas całego roku trwania kampanii przeprowadzono wiele edukacyjnych akcji plenerowych, cykle warsztatów upcyklingowych, rodzinne gry i rajdy

terenowe połączone ze sprzątaniem Planety, live cooking z zakresu zero waste oraz programy edukacyjne o tematyce ekologicznej.

- **„Kraków. Wszechświat możliwości”**, kampania, której celem było upowszechnianie wiedzy o samorządowych usługach, akcjach oraz programach społecznych, których odbiorcami są mieszkańcy Krakowa, a także o ciekawych inicjatywach i wydarzeniach odbywających się w mieście. Podstawę merytoryczną działań promocyjno-edukacyjnych stanowiły informacje zawarte w publikacji „Kraków 2023. Instrukcji Obsługi”. Kampania skupiała się na działaniach w ramach czterech bloków tematycznych: klimat/zielen, nauka/technika, sport/zdrowie oraz sztuka/tradycja. Miała wzmocnić obraz Krakowa jako miasta czerpiącego z tradycji, historii, rozwijającego się technologicznie, proklimatycznie, w którym jest miejsce na działania kreatywne, dbanie o rozwój fizyczny, kulturalny i intelektualny. Jednocześnie nawiązywała do obchodów roku kopernikańskiego, 45-lecia wpisania Starego Miasta w Krakowie na listę UNESCO oraz wspierała działania kampanii: „Kraków w Formie” i „Kraków w dobrym klimacie”. Miała charakter kampanii parasolowej i promowała inicjatywy prowadzone przez komórki, jednostki miejskie i spółki, akcentując integralność działań podejmowanych poprzez różne instytucje.

W ramach poszczególnych bloków kampanii odbyły się wydarzenia plenerowe: pikniki rodzinne (OdLOTowaArena), wielki korowód uliczny (Pochód Kopernikański), wydarzenia sportowe, warsztaty i gry rodzinne. Piknikowy charakter wydarzeń sprzyjał integracji lokalnych społeczności oraz zachęcał mieszkańców do odwiedzenia sąsiednich rejonów miasta. Powstał również cykl podcastów tematycznych z udziałem ekspertów z poszczególnych czterech dziedzin.

- **„Kraków 2023. Instrukcja obsługi”** – publikacja wydana przez Wydział Komunikacji Społecznej UMK, w której znalazły się najważniejsze tematy związane z życiem w stolicy Małopolski i różnymi jego aspektami – edukacją, ochroną zdrowia, pomocą społeczną, bezpieczeństwem, kulturą, sportem i rekreacją. Zostały w niej przedstawione wszystkie wydziały UMK i sprawy, którymi się zajmują z ważnymi adresami i telefonami. Publikacja była dostępna bezpłatnie we wszystkich lokalizacjach Urzędu Miasta Krakowa, w siedzibach miejskich jednostek, filiach Biblioteki Kraków oraz instytucjach kultury.
- **„Wybory do Rad Dzielnic”** kampania, w której celem było zachęcenie mieszkańców do głosowania w wyborach i tym samym działania na rzecz lokalnej społeczności. Strategia polegała na podkreśleniu realnego wpływu każdego krakowianina na to, kto będzie reprezentował interesy dzielnicy, w której mieszka. Zadaniem informacyjnym kampanii był również prosty i przejrzysty instruktaż: jak, gdzie i kiedy zagłosować. Przekaz realizowano poprzez outdoor, prasę, radio oraz wszelkie działania internetowe: bannery, artykuły i posty w social mediach.

IV.6.3. Programy, polityki

Polityka Zrównoważonej Turystyki na lata 2021-2028

„Polityka Zrównoważonej Turystyki Krakowa na lata 2021-2028”, została przyjęta uchwałą nr LIV/1497/2021 Rady Miasta Krakowa 24 marca 2021 roku. Polityka jest realizowana przez usługi i projekty opisane w rozdziale IV.6.2.1.

Realizacja rekomendacji zawartych w dokumencie ma na celu odbudowę turystyki przyjazdowej do miasta po pandemii poprzez:

- wzrost efektywności zarządzania,

- zintegrowaną komunikację marketingową,
- wsparcie komercjalizacji oferty lokalnych przedsiębiorców,
- łagodzenie konfliktów interesów i wartości w formach regulacji, partnerskiego dialogu i transferu wiedzy, tak aby odzyskać istotną rolę turystyki w życiu społeczno-gospodarczym Krakowa, nie doprowadzając do przerostu przyszłości funkcji turystycznej przy równoczesnym zwiększaniu jakości usług i komfortu życia mieszkańców.

Program strategiczny komunikacji marki Krakowa na lata 2023-2030

„Program strategiczny komunikacji marki Krakowa na lata 2023-2030” jest kierunkowym, wieloletnim planem działania o charakterze strategicznym przyjęty uchwałą nr CVI/2887/23 Rady Miasta Krakowa 22 marca 2023 roku.

Celem głównym jest „Doskonalenie zarządzania marką Krakowa dla realizacji celów Strategii Rozwoju Krakowa

poprzez:

1. Włączenie mieszkańców w budowanie marki miasta.
2. Zwiększenie dostępności informacji nt. działalności miasta.
3. Wykorzystanie potencjału gospodarczego do promocji marki miasta.
4. Doskonalenie skuteczności koordynacji promocji marki.”

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe

Tabela IV.6.6. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu strategicznego komunikacji marki Krakowa na lata 2023-2030 (PS/H2/2023)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa 2030 r.	2021	2022	2023
Podnieść poziom odczuwanej sprawczości przez mieszkańców w zakresie współtworzenia marki miasta.	W19_H - Poprawa jakości dialogu z miastem w wybranych grupach docelowych (Odsetek mieszkańców, przedsiębiorców i studentów odczuwających pozytywnie poczucie dumy z miasta w ciągu ostatnich 12 miesięcy.)	Trend rosnący – wartość znakomita 70%	25%	b.d.	33%
Podnieść stopień odczucia mieszkańców dotyczący skutecznego informowania o sprawach miasta.	W20_H - Zadowolenie z dostępności informacji urzędu miasta nt. spraw Krakowa i oferty miasta w wybranych grupach docelowych (Odsetek mieszkańców, przedsiębiorców, studentów odczuwających zadowolenie z dostępności informacji urzędu miasta nt. spraw Krakowa oraz oferty miasta).	Trend rosnący – wartość znakomita 60%	49%	b.d.	57%
Podnieść poziom atrakcyjności wizerunku	W34_H - Poziom rekomendacji miasta do polecenia miasta do prowadzenia działalności gospodarczej (Odsetek przedsiębiorców deklarujących	Trend rosnący – wartość	61%	b.d.	66%

biznesowego Krakowa.	polecenie Krakowa, jako miejsca do prowadzenia działalności biznesowej).	znakomita 75%			
Podnieść skuteczność przekazu marki do grup docelowych.	W22_H - Wizerunek miasta w wybranych grupach docelowych zgodnie z ustalonym pozycjonowaniem (Odsetek mieszkańców, przedsiębiorców, studentów przypisujących miastu skojarzenia zgodne z ustalonymi wartościami i cechami osobowości marki).	Trend rosnący – wartość znakomita 75%	74%	b.d.	72%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Zgodnie z założeniami Programu strategicznego komunikacji marki Krakowa na lata 2023 – 2030 (PS/H2/2023) pomiar wskaźników obrazujących rezultaty prowadzony jest co dwa lata za pomocą badań społecznych (2019, 2021, 2023). W 2023 roku badanie odbyło się po raz trzeci. Należy pamiętać, iż ostatnie badanie zostało zrealizowane w rzeczywistości postpandemicznej, kiedy wszystkie obostrzenia związane z COVID-19 zostały zniesione. Zatem każdy pomiar został przeprowadzony w zupełnie innych okolicznościach: 2019 rok – przed pandemią COVID - 19, 2021 rok – w czasie trwania pandemii oraz obowiązujących obostrzeń, 2023 rok – po odwołaniu zagrożenia epidemicznego. Raporty ze wszystkich edycji Badania marketingowego Miasta Krakowa są dostępne pod adresem: [Badania marketingowe Miasta Krakowa- Biuletyn Informacji Publicznej Miasta Krakowa - BIP MK](#).

W porównaniu do 2019 roku wzrósł odsetek osób, które dostrzegają poprawę dialogu miasta z mieszkańcami, jednakże w każdej z grup objętych badaniem dialog Miasta z jego mieszkańcami dostrzega mniej niż połowa ankietowanych (W19_H). Wzrósł także odsetek osób zadowolonych z dostępności informacji na temat spraw Krakowa oraz jego oferty skierowanej do mieszkańców (W20_H). Ponadto, aktualnie skłonnych do rekomendacji Krakowa jako miasta do rozwijania biznesu jest 66% przedsiębiorców, podczas gdy w 2021 roku było to 61%. Wzrost ten może mieć związek z poprawą warunków do prowadzenia biznesu po wygaszeniu pandemii (W34_H). Najczęściej występujące skojarzenia z Krakowem we wszystkich trzech analizowanych grupach respondentów to „zaciekawienie” (około 80% we wszystkich grupach) oraz „zadowolenie” i „przyjemność” (odsetki w przedziale 70-79%). Wśród mieszkańców i przedsiębiorców wybija się także „duma” (ok. 80% wskazań) (W22_H).

Łączne nakłady finansowe na realizację Programu wynosiły 9 293 470 zł.
W ramach Programu realizowano w 2023 roku zadania bieżące powiązane z Usługami publicznymi zdefiniowanymi w Dziedzinie Turystyka i promocja.

IV.6.4. Finanse

Tabela IV.6.7. Wydatki w Dziedzinie w Dziedzinie Turystyka i promocja zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	12 742 257	100%
Wydatki inwestycyjne	759 354	6%
Wydatki bieżące	11 982 903	94%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.6.8. Wydatki w Dziedzinie Turystyka i promocja zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	12 742 257	100%
Wsparcie działań na rzecz krakowskiego rynku turystycznego (H-1)	496 513	3,9%
Wsparcie rozwoju turystyki kongresowej (H-2)	4 271 037	33,5%
Promocja Miasta (H-3)	4 640 248	36,4%
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	3 334 459	26,2%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.7. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA

Streszczenie: Kultura i ochrona dziedzictwa

Warunki do rozwoju i upowszechniania kultury w mieście w 2023 roku współtworzyło 47 publicznych instytucji kultury: 8 z nich stanowiły instytucje narodowe, natomiast 39 – samorządowe. Spośród samorządowych instytucji kultury, 28 zostało wpisanych do Rejestru Instytucji Kultury Gminy Miejskiej Kraków, a 11 widniało w Rejestrze Instytucji Kultury Marszałka Województwa Małopolskiego.

W 2023 roku statystyczny mieszkaniec korzystał 6,6 razy z oferty miejskich instytucji kultury, tj. częściej niż w 2022 roku. Wysokość wydatków bieżących z budżetu Miasta Krakowa na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosła w porównaniu do roku 2022 o około 30 zł, osiągając wartość 368,90 zł/1 mieszkańca w 2023 roku (w 2022 roku - 339,53 zł/1 mieszkańca). Miejskie instytucje kultury sprzedały w 2023 roku łącznie 1 876 380 biletów na kwotę 59,3 mln zł. Średnia cena biletu wynosiła 31,60 zł.

Wysokość środków przeznaczonych w 2023 roku na współpracę z organizacjami pozarządowymi w Dziedzinie kultury stanowiła 12 135 000 zł. W dofinansowanych wydarzeniach uczestniczyło 2 908 215 osób. W organizację wydarzeń włączyło się 886 wolontariuszy.

Gmina Miejska Kraków uhonorowała nagrodami i stypendiami 267 twórców i artystów, w tej liczbie 40 laureatom miejskiego programu wypłacono stypendia twórcze o wartości 25 000 zł, na łączną kwotę 1 000 000 zł. Gmina Miejska Kraków umożliwiła 234 artystom korzystanie z pracowni twórczych w lokalach miejskich.

W 2023 roku w Krakowie świętowano wiele rocznic i sukcesów związanych z kulturą i ochroną dziedzictwa, m.in. 45-lecie wpisania zespołu staromiejskiego Krakowa (Wawelu, Starego Miasta, Kazimierza i Stradomia) na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz 10-lecie programu Kraków Miasto Literatury UNESCO. Ponadto zespół architektoniczny i urbanistyczny Nowej Huty został uznany przez Prezydenta RP za Pomnik Historii, natomiast Polonez – tradycyjny, polski taniec – znalazł się na Liście Reprezentatywnej Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.

W 2023 roku zorganizowano II edycję konkursu ustanowionego uchwałą nr LXVIII/1954/21 Rady Miasta Krakowa z 15 października 2021 roku o nagrodę Miasta Krakowa „ANIMATOR ROKU”. Na zlecenie Miasta przeprowadzono również III edycję Programu Edukacji Kulturowej „Krakowski Archipeląg Kultury”, którą zrealizował Teatr Ludowy. Wybrano także operatora IV edycji programu – Fundację Krajowy Depozyt Biblioteczny.

Działania Miasta dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego koncentrowały się na historycznej przestrzeni publicznej, a także zabytkowych budynkach i dziełach sztuki. Na terenie Miasta Kraków od 2022 roku funkcjonują trzy parki kulturowe: Park Kulturowy „Stare Miasto”, Park Kulturowy „Nowa Huta” oraz Park Kulturowy „Kazimierz ze Stradomiem”, które zajmują łącznie 1,87% powierzchni miasta.

W celu zagwarantowania sprawnego i efektywnego zarządzania historycznym centrum Krakowa został opracowany i przyjęty Uchwałą Rady Miasta Krakowa nr CXXV/3446/23 z dnia

20 grudnia 2023 r. dokument kierunkowy pt. „Wytyczne do zarządzania historycznym centrum Krakowa, miejscem światowego dziedzictwa UNESCO na lata 2023-2035”.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków udzieliła 40 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, na łączną kwotę 4,8 mln zł.

Rozpowszechnianiu kulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego jak najszerzej liczbie odbiorców służyła realizacja projektów własnych Miasta, m.in. projektu „Krakowskie Noce”, który obejmuje Noc Muzeów, Noc Teatrów, Noc Tańca, Noc Jazzu Noc Poezji, Noc Sakralną i Noc Kin Studyjnych, a także projekt „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie”. Wydarzenia te stwarzają możliwość współpracy różnych środowisk, co jest zgodne z zasadą „współpraca mimo konkurencji”, zawartą w **Programie Rozwoju Kultury do roku 2030**. „Krakowskie Noce” zostały uhonorowane tytułem „Wydarzenia Roku 2023” w plebiscyfie portalu Love Kraków. Uruchomiono także portal Kraków Heritage, który – integrując treści dotąd rozproszone w sieci – może w znacznej mierze przyczynić się do popularyzacji dziedzictwa miasta.

15 grudnia 2023 roku swoją działalność zainaugurował Zespół ds. niematerialnego dziedzictwa Krakowa, którego celem na najbliższe trzy lata jest kompleksowe zidentyfikowanie zjawisk niematerialnego dziedzictwa naszego miasta oraz przygotowanie rekomendacji dla Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie ich ochrony i popularyzacji, w oparciu o Konwencję UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 roku.

W 2023 roku Kraków odgrywał istotną rolę w trzech znaczących organizacjach międzynarodowych: Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (od 2022), Ligi Miast Historycznych (od 2023) oraz Sieci Miast Schronienia ICORN (od 2020), pełniąc obowiązki w Radach Dyrektorów.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dziedzinę Kultura i ochrona dziedzictwa wyniosły **4,8%** wydatków ogółem.

IV.7.1. Wprowadzenie do Dziedziny Kultura i ochrona dziedzictwa

Dziedzina Kultura i ochrona dziedzictwa obejmuje działania Miasta, mające na celu zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców Krakowa, turystów i odwiedzających oraz zapewnienie ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego miasta.

Cele, zakres i zasoby polityki Miasta w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa opisane są m.in. w strategicznym **Programie Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030**, przyjętym uchwałą nr LXXIX/1933/17 Rady Miasta Krakowa z 5 lipca 2017 roku.

W ramach Dziedziny zostały zdefiniowane trzy Usługi publiczne:

- Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej miasta (ludzie i idee) (K-1)
- Tworzenie warunków do upowszechniania kultury w mieście (m.in. infrastruktura i nowe technologie) (K-2)
- Współpraca na rzecz ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego miasta (K-3)

Realizacja ww. Usług ma charakter ciągły. Wiele działań składających się na realizację Usług powiązanych jest z celami operacyjnymi „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030”. W ostatnich latach silny wpływ na zakres i jakość realizowanych działań miały uwarunkowania zewnętrzne, w tym obostrzenia sanitarne i izolacja społeczna, wywołane pandemią COVID-19, wojna w Ukrainie, jak również wysoka inflacja. W ubiegłym roku miejskie instytucje kultury podjęły duży wysiłek, by z powrotem przyciągnąć do siebie widzów i uczestników różnych wydarzeń artystycznych. Rosyjska inwazja na Ukrainę i przyjęcie w krótkim czasie wielu osób uciekających przed wojną wygenerowały nowe potrzeby, a także zweryfikowały zakres oferty kulturalnej Miasta. W 2023 roku miejskie instytucje kultury kontynuowały działania na rzecz adaptacji do nowych wyzwań poprzez utrzymanie i rozwój bogatej oferty kulturalnej, co przyczyniło się do znacznego ożywienia udziału mieszkańców, turystów i odwiedzających miasto w życiu kulturalnym miasta, a także stanowiło krok w kierunku stabilizacji oraz rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa w Krakowie.

IV.7.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.7.2.1. Usługa publiczna: K-1 Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej miasta (ludzie i idee)

Przedmiotem Usługi K-1 jest wspieranie i stymulowanie kreatywności mieszkańców, artystów, edukatorów, animatorów kultury, jak również prowadzenie różnorodnych działań na rzecz rozwoju i poszerzania widowni. Miasto tworzy warunki do rozwoju oferty kulturalnej Krakowa dzięki funkcjonowaniu miejskich instytucji kultury oraz poprzez ogłaszanie programów, finansujących zadania publiczne w Dziedzinie kultury. Realizowanie wspomnianych zadań następuje w wyniku aktywizacji lokalnej społeczności (indywidualnie lub/i za pośrednictwem organizacji pozarządowych, jednostek budżetowych, podmiotów biznesowych lub grup nieformalnych), a do rozwoju oferty kulturalnej Miasta zachęca system nagród oraz stypendiów przeznaczonych dla twórców i artystów różnych branż. Główne wyzwanie dla kultury oraz ochrony dziedzictwa na kolejne lata stanowi dalsze stymulowanie współpracy ludzi i podmiotów działających w sferze tej Dziedziny, poprzez wymianę doświadczeń, sieciowanie działań i Usług, a także łączenie potencjałów każdej z grup. Działania te powinny przełożyć się na rozwój unikalnej i atrakcyjnej oferty kulturalnej Miasta Krakowa.

Usługa K1 jest najściślej powiązana z realizacją I celu Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030.

W 2023 roku miejskie instytucje kultury stanowiły ok. 60% ogółu publicznych instytucji kultury w Krakowie, tworząc gęstą sieć 163 placówek wraz z filiami, oddziałami, scenami i punktami, zlokalizowanymi w różnych dzielnicach miasta. Jest to o 8 placówek mniej niż w 2022 roku, pomimo uruchomienia w Centrum Kultury Podgórze nowej filii. Na obniżenie liczby miejskich instytucji kultury wpłynęło wyłączenie Centrum Kongresowego ICE KRAKÓW ze struktur Krakowskiego Biura Festiwalowego (KBF) oraz likwidacja 9 Punktów INFO Kraków. Z kolei na terenie dzielnicy Wesoła powstał nowy adres Apteka Designu (KBF).

Miejskie instytucje kultury zatrudniały w 2023 roku pracowników na 1 944 etatach, zatem mniej o 28 etatów w porównaniu do 2022 roku. Dane te ilustruje **Wskaźnik W111_K Miejsca pracy w miejskich instytucjach kultury (etaty)**:

- **2023: 1 943,97**
- 2022: 1 972,00
- 2021: 1 929,77

Atrakcyjność oferty kulturalnej, prowadzonej przez miejskie instytucje kultury przedstawia **Wskaźnik W6_K**. Podaje on liczbę osób ogółem korzystających z oferty miejskich instytucji kultury (teatrów, muzeów, bibliotek, orkiestr, biura festiwalowego, centrów i środków kultury) w stosunku do liczby mieszkańców Krakowa. Określa zatem, ile razy statystyczny mieszkaniec korzystał w ciągu roku z oferty miejskich instytucji kultury.

W6_K Uczestnictwo w kulturze: stopień atrakcyjności oferty kulturalnej realizowanej przez miejskie instytucje kultury:

- **2023: 6,6 razy**
- 2022: 5,5 razy
- 2021: 3,9 razy

W 2023 roku statystyczny mieszkaniec Krakowa korzystał z oferty miejskich instytucji kultury 6,6 razy w ciągu roku, a więc częściej niż w 2022 roku oraz w latach 2020-2021, kiedy to wartości wskaźnika utrzymały się na bardzo podobnym, stosunkowo niskim poziomie, na co wpływ miała pandemia COVID-19. Analizując przedstawiony wskaźnik należy pamiętać, że wśród uczestników oferty krakowskich miejskich instytucji kultury znaczącą grupę stanowiły osoby spoza Krakowa.

Miejskie instytucje kultury sprzedały w 2023 roku 1 876 380 biletów na łączną kwotę niemal 59,3 mln zł, czyli o 355 016 biletów więcej niż w 2022 roku (1 521 364 bilety). Bilet na wydarzenie w miejskiej instytucji kultury kosztował średnio 31,60 zł. W poprzednich latach kwota ta była nieznacznie niższa – w 2021 roku średni koszt biletu wynosił 26,30 zł, natomiast w 2022 roku cena wzrosła do 29,23 zł.

Wydatki bieżące z budżetu Miasta przeznaczone na kulturę stanowiły w 2023 roku 393,2 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca daje 369 zł, tj. o ok. 30 zł więcej niż w 2022 roku (339,53 zł na 1 mieszkańca).

Tabela IV.7.1. Korzystający z miejskich instytucji kultury (w osobach)

	2021	2022	2023
Korzystający z oferty teatrów miejskich (M10_K)	426 142	546 198	629 562
Korzystający z oferty muzeów miejskich (M11_K)	894 948	1 452 875	1 846 785
Korzystający z oferty miejskich domów, ośrodków i centrów kultury (M12_K)	855 550	1 512 903	1 840 976
Korzystający z oferty bibliotek (M13_K)	473 852	589 811	691 714
Korzystający z oferty orkiestr (M14_K)	185 089	37 878	40 403

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Mierniki uczestnictwa, składające się na **Wskaźnik W6_K**, od 2021 roku ukazują ogólny trend wzrostowy. Znaczny spadek w 2022 roku zanotowano jedynie w przypadku liczby osób korzystających z oferty orkiestr, które podczas pandemii COVID-19 w latach 2020 i 2021 realizowały występy dostępne on-line. W 2022 roku zdecydowano o przywróceniu występów estradowych.

2023 rok był pełen sukcesów dla miejskich instytucji kultury. Podczas uroczystej gali wręczenia nagród dla najwybitniejszych mistrzów rzemiosła artystycznego, która odbyła się w Teatrze Wielkim Warszawie, tytuł Honorowego Mistrza Rzemiosła Artystycznego odebrał Pan Andrzej Szcządała – Mistrz Pracowni Krawieckiej Męskiej Teatru Bagatela. Zarząd polskiej sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Teatralnych (AICT), Klubu Krytyki Teatralnej SDRP docenił osiągnięcia Pani Małgorzaty Bogajewskiej (dyrektorki krakowskiego Teatru Ludowego) w sztuce reżyserii, przyznając Nagrodę im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego.

Spektakl Teatru Łąźnia Nowa pt. „Jak nie zabiłem swojego ojca i bardzo tego żałuję” w reżyserii Mateusza Pakuły zdobył liczne trofea, m.in. nagrodę „Złamany Szlaban” w 32. Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym „Bez Granic” w Cieszynie. Grand Prix w 29. Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej, nagrody w 63. Kaliskich Spotkaniach Teatralnych oraz tytuł Marki Radia Kraków. W konkursie „Sybilla 2022”, organizowanym przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Muzeum Fotografii w Krakowie otrzymało wyróżnienie za wystawę „Co robi zdjęcie?” w kategorii „Nowe i zmodernizowane wystawy stałe”.

Warto wspomnieć także o występach krakowskich orkiestr na międzynarodowych scenach. W listopadzie Capella Cracoviensis pod batutą Jana Tomasza Adamusa zagrała trzy koncerty w Kanadzie, w ramach projektu WAYS TO BACH. Z kolei orkiestra Sinfonietta Cracovia pod batutą Katarzyny Tomali, ramach cyklu PENDERECKI 90., odbyła trasę koncertową w Portugalii i Hiszpanii.

W 2023 roku w Krakowie świętowano 45. rocznicę wpisania zespołu staromiejskiego Krakowa (Wawelu, Starego Miasta, Kazimierza i Stradomia) na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz 45. Powołania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, a także 10-lecie otrzymania przez Kraków tytułu Miasta Literatury UNESCO.

Ważnym wydarzeniem było także uznanie przez Prezydenta RP zespołu architektonicznego i urbanistycznego Nowej Huty za Pomnik Historii, co otwiera drogę do starań o dołączenie tej części miasta do Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO. Z kolei tradycyjny polski taniec „Polonez” – dzięki staraniom pani Romany Agnel, dyrektorki krakowskiej miejskiej instytucji kultury Balet Dworski Cracovia Danza – został wpisany na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.

W 2023 roku swoje jubileusze obchodziły następujące wydarzenia: 15. Festiwal Conrada, 10. Festiwal Literatury dla Dzieci, a także: Wydawnictwo Literackie (70 lat działalności), Wydawnictwo Karakter (15 lat działalności) i księgarnia DeRevo (10 lat działalności). Jubileusz 40-lecia świętowało również Nowohuckie Centrum Kultury, które rozpoczęło swoją działalność jesienią 1983 roku. Miasto upamiętniło 100. rocznicę urodzin Wisławy Szymborskiej licznymi wydarzeniami kulturalnymi. Oprócz uroczystego otwarcia parku imienia noblistki w centrum miasta, odbyły się koncerty, warsztaty, wystawy, premiera spektaklu „Szymborska. Kropki, przecinki, papierosy” oraz wernisaż projektu „Wisława Szymborska na Dolnych Młynach”. Obchodziliśmy także 100. rocznicę urodzin Jerzego Nowosielskiego. Przy ul. Lotniczej 22 powstał poświęcony artyście mural, inspirowany jego obrazem „Sobotni Wypoczynek”.

W 2023 roku część miejskich instytucji kultury wzbogaciła się o nowe miejsca. W Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie otworzono nową wystawę stałą pt. „Miasto. Technoczułość”, będącą zwieńczeniem unijnego projektu „Rewaloryzacja zabytkowej siedziby Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie na potrzeby nowoczesnego muzeum nauki i techniki”. W Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego (oddział Muzeum Krakowa w danym austriackim forcie 52a „Jugowice”) zostały udostępnione dwie wystawy stałe: „Fort Jugowice. Dziedzictwo miejsca” oraz „Harcerskie Ścieżki”.

Miasto stymuluje rozwój teatralnej marki Krakowa, m.in. poprzez organizację konkursu o Nagrodę Teatralną im. Stanisława Wyspiańskiego (ustanowioną uchwałą nr CXIV/1524/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 20 października 2010 r.). Puła nagród finansowych w konkursie wynosi 85 000 zł. W 2023 roku nagrody przyznano po raz dwunasty. Zgodnie z założeniami Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030 przeprowadzono także badania diagnostyczne dotyczące kondycji teatru w Krakowie.

W 2023 roku w teatrach krakowskich (publicznych i prywatnych) odbyło się co najmniej 96 premier (46 na scenach teatrów publicznych i ponad 50 w teatrach nieinstytucjonalnych). Wiele z nich zyskało uznanie widzów i krytyków, otrzymało nagrody w ogólnopolskich konkursach i przeglądach teatralnych. W XIV Rankingu Aktorów Krakowskich, Łukasz Maciejewski – jeden z najwybitniejszych krytyków teatralnych i filmowych – ogłosił, że Kraków „stał się na nowo, jak niegdyś, stolicą teatralną Polski”.

We wrześniu 2023 roku działalność rozpoczął Teatralny Instytut Młodych Teatru Ludowego. Rewitalizacja Sceny Stolarnia umożliwiła realizowanie działań edukacyjnych i artystycznych służących najmłodszej widowni, w formie profesjonalnego teatru. Odbywają się tam warsztaty oraz spektakle familijne i dziecięce. Pod koniec roku nastąpiło otwarcie Klubu Płaszów, przy ul. Gumniska 32. Jest to nowa, 20. jednostka Centrum Kultury Podgórze, w całości sfinansowana ze środków miejskich w kwocie 16 mln zł. Klub Płaszów oferuje różnorodne propozycje zajęć dla osób ze wszystkich grup wiekowych. Organizowane są w nim także koncerty, wystawy, spektakle i spotkania autorskie.

W 2023 roku właściciele Galerii Starmach przekazali Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAR oraz Muzeum Fotografii w Krakowie (MuFo) dzieła kluczowych dla polskiej sztuki współczesnej artystów. Podarowanie znaczącej części swojej prywatnej kolekcji sztuki jest niezwykle, historycznym gestem wobec krakowskich publicznych muzeów. Wartość daru została oszacowana na około 50 milionów złotych.

Rozwój kultury w Krakowie w dużej mierze wspomaga działalność Krakowskiego Biura Festiwalowego (KBF), które od ponad dwudziestu lat organizuje liczne festiwale, wystawy, warsztaty, wydarzenia oraz pikniki. Najbardziej rozpoznawalnymi markami KBF są Misteria Paschalia, poświęcone dawnej muzyce, festiwal Sacrum Profanum, związany z muzyką eksperymentalną, czy Festiwal Muzyki Filmowej w Krakowie. Należy wspomnieć również o wydarzeniach literackich, takich jak Festiwal Miłosza, poświęcony poezji oraz Festiwal Conrada, organizowany wspólnie z Fundacją Tygodnika Powszechnego, który koncentruje się na prozie. Ponadto KBF współtworzy program „Kraków Miasto Literatury UNESCO” będący pierwszą w Polsce miejską strategią promocji czytelnictwa i wsparcia dla twórców oraz lokalnego rynku książki. W 2023 roku Krakowskie Biuro Festiwalowe zostało wyróżnione nagrodą im. Bernarda O'Connora od Ambasady Irlandii w Polsce za współpracę przy programie rezydencjalnym Heaney-Miłosz. Utworzono także Aptekę Designu jako część strategii rewitalizacji obszaru Wesoła. Miejsce to łączy szeroko pojmowany design z nauką, aktywizmem i nowymi technologiami.

Od 2008 roku do struktur KBF należy zespół **Krakow Film Commission (KFC)**, wspierający produkcje filmowe na terenie Krakowa oraz województwa małopolskiego. KFC koordynuje również kontakty z urzędami, strażą pożarną, policją, strażą miejską oraz wieloma innymi instytucjami miejskimi. Do jego zadań należy także rejestr małopolskich firm, które są związane z rynkiem audiowizualnym, zapewniającym wsparcie m.in na planie czy segmencie technicznym.

Przy Krakow Film Commission działają dwa fundusze:

- 1) **Fundusz Filmowy w Krakowie** finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej Kraków, przeznaczony na wsparcie produkcji filmowych związanych z Krakowem i Małopolską w wysokości 450 000 zł,
- 2) **Małopolski Fundusz Filmowy Małych Form**, prowadzony we współpracy z Województwem Małopolskim. Przeznaczony jest dla projektów filmów o metrażu nieprzekraczającym 45 min i budżecie do 400 000 zł. W 2023 roku wsparcie otrzymało 6 filmów na łączną kwotę 194 000 zł.

W 2023 roku KFC zrealizowało także:

- **premiery filmów** w koprodukcji KBF: „Figurant” oraz „Niebezpieczni dżentelmeni”,
- **projekty edukacyjne:**
 - Atelier Scenariuszowe – współorganizacja warsztatów scenariuszowych,
 - Word2Picture – projekt łączący branżę wydawniczą z branżą filmową,
 - Film Spring Open – warsztaty filmowe Sławomira Idziaka w Przegorzalach,
 - SKOK W DOK – warsztaty filmowe dla dzieci i młodzieży realizowane przez Centrum Filmowe im. A. Wajdy w Warszawie,
 - Świetlica Filmowa – projekt realizowany od IV kwartału 2023 r. pod patronatem Krajowej Izby Producentów Audiowizualnych,
- **Festiwale Filmowe (pomoc logistyczna i organizacyjna):**
 - Krakowski Festiwal Filmowy,
 - Mastercard OFF Camera,
 - Etiuda&Anima.

W 2023 roku Miasto finansowało działalność 67 placówek bibliotecznych, w tym:

- 60 oddziałów, filii oraz punktów bibliotecznych Biblioteki Kraków (wraz z Biblioteką Główną oraz Klubem Dziennikarzy Pod Gruszką),
- 5 ogólnodostępnych bibliotek prowadzonych przez inne miejskie instytucje kultury,
- 2 biblioteki naukowe funkcjonujące w miejskich muzeach – Muzeum Krakowa oraz Muzeum Fotografii MUFO.

Tabela IV.7.2. Działalność Biblioteki Kraków

	2021	2022	2023
Zasoby bibliotek miejskich w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców (W171_K)	1 625	1 639	1 593
Liczba woluminów Biblioteki Kraków (M131_K)	1 304 292	1 316 579	1 281 304
Liczba zakupionych nowości do Biblioteki Kraków (M1311_K)	40 250	87 734	38 425
Zbiory elektroniczne oraz specjalne (audiobooki i czytaki) Biblioteki Kraków (M13111_K)	45 887	55 571	60 816
Liczba pobrań e-booków w ramach ogólnopolskiej akcji: CZYTAJ.PL (KBF) (M13112_K)	75 000	150 000	168 000
Czytelnicy i użytkownicy bibliotek miejskich na 1 000 mieszkańców (W172_K)	590,41	734,25	860,09

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Według **Wskaźnika W171_K Zasoby bibliotek miejskich w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców**, w 2023 roku zasoby miejskich bibliotek zubożały o 46 sztuk w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w porównaniu do roku poprzedniego. Warto także zwrócić uwagę na zmianę wartości mierników dotyczących działalności **Biblioteki Kraków**. Wpływ Krakowa na rozwój czytelnictwa w wymiarze ponadlokalnym odzwierciedla miernik, informujący o liczbie pobrań e-booków w ramach akcji KBF „Czytaj.pl”. W 2023 roku wartość miernika wyniosła 168 tysięcy (wzrost o 18 tys.), natomiast w 2022 roku odnotowano aż dwukrotny wzrost pobrań, w porównaniu do 2021 roku.

Od 2021 roku Biblioteka Kraków pozyskuje kody dostępu do publikacji elektronicznych, wchodzących w skład Katalogu Publikacji Elektronicznych, w ramach Usług LEGIMI dla bibliotek. W 2022 roku było dostępnych 11 215 kodów do LEGIMI, natomiast w 2023 roku udostępniono 19 383 kody do LEGIMI i EmpikGO.

Kolejny **Wskaźnik W172_K** obejmuje **Liczbę zarejestrowanych aktywnych czytelników** (takich, którzy wypożyczyli minimum 1 książkę w roku) **oraz użytkowników innych form w ofercie bibliotek miejskich w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców**. Osoby te korzystają z informacji bibliotecznej, dostępu do Internetu w placówkach bibliotecznych lub są uczestnikami imprez organizowanych w bibliotekach miejskich (np. warsztatów literackich, promocji książek, spotkań autorskich). W ostatnich latach wartości wskaźnika wynosiły:

- **2023: 860,09**
- 2022: 734,25
- 2021: 510,41

Oprócz organizowania działalności instytucji kultury, Miasto Kraków tworzy ofertę kulturalną poprzez wsparcie projektów organizacji pozarządowych, przyznawanie nagród dla twórców w konkursach artystycznych, a także dofinansowanie artystów i absolwentów kierunków artystycznych.

O stopniu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w pewnym stopniu może informować **Wskaźnik W28_K Wydatki GMK na jednego uczestnika (producenta i konsumenta) wydarzeń kulturalnych i artystycznych, organizowanych przez NGO w ramach konkursów ofert**, który w ostatnich latach wynosił:

- 2023: 4,16 zł
- 2022: 2,78 zł
- 2021: 4,90 zł

Koszt uczestnictwa jednej osoby w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych oraz w projektach organizacji pozarządowych w 2023 roku wyniósł 4,16 zł, zatem więcej niż w 2022 roku (2,78 zł). Nie osiągnął jednak poziomu z roku 2021 (4,90 zł). Przed wybuchem pandemii wydatki Miasta w przeliczeniu na jednego uczestnika wydarzeń kulturalnych i artystycznych sięgały do 19 zł, natomiast trzeba zaznaczyć, że od tego czasu liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ofert wzrosła prawie sześciokrotnie.

Wysokość środków przeznaczonych w 2023 roku na współpracę z organizacjami pozarządowymi w Dziedzinie kultury (zgodnie z Ustawą z 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) przez stanowiła: **12 135 000 zł** (11 089 900 zł w 2022 roku). W dofinansowanych wydarzeniach uczestniczyło **2 908 215 osób**. W organizację wydarzeń włączyło się **886 wolontariuszy**.

Poniżej przedstawiono pozostałe mierniki, odzwierciedlające działania Gminy Miejskiej Kraków na rzecz twórców i artystów oraz współpracę z nimi. Świadczą one o spójności działań w zarządzaniu Dziedziną K i Programu Rozwoju Kultury do roku 2030.

Tabela IV.7.3. Działania Gminy Miejskiej Kraków na rzecz twórców i artystów

	2021	2022	2023
Liczba stypendystów, laureatów nagród i rezydencji w Dziedzinie K (M48_K)	542	307	267
Liczba artystów korzystających z lokali miejskich – pracownie twórcze (M62_K)	307	234	234
Liczba wystaw zorganizowanych w prywatnych galeriach sztuki, działających w ramach GMK (M482_K)	22	45	23
Liczba programów stypendialnych, rezydencjalnych i nagród realizowanych z udziałem GMK (M481_K)	40	30	30

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Ważnym elementem polityki kulturalnej są Stypendia Twórcze Miasta Krakowa, ustanowione w 1994 roku przez Radę Miasta Krakowa. Mają one na celu wsparcie oraz promowanie krakowskich artystów, mogących dzięki temu realizować wymarzony projekt, czy rozwijać swój warsztat twórczy np. poprzez podjęcie specjalistycznej edukacji artystycznej.

W 2023 roku spośród 462 wniosków zgłoszonych dziewięciu kategoriach, wyłoniono 40 laureatów, którzy otrzymali stypendium o wartości 25 000 zł. Od 2022 roku łączna kwota wydawana przez Miasto na ten cel wynosi 1 000 000 zł. Oferta kulturalna miasta była wzbogacana również przez liczne podmioty niepubliczne, prywatne galerie sztuki czy kluby działające w strukturach organizacji pozarządowych.

IV.7.2.2. Usługa publiczna K-2 Tworzenie warunków do upowszechniania kultury w mieście (m. in. infrastruktura i nowe technologie)

Celem Usługi K-2 jest tworzenie warunków dla rozpowszechniania kultury w Krakowie dzięki utrzymaniu i rozwojowi infrastruktury oraz narzędzi, a także z wykorzystaniem nowych technologii, aby udostępniać kulturę mieszkańcom, w tym grupom zagrożonym wykluczeniem, turystom, obcokrajowcom oraz osobom z niepełnosprawnościami. Najważniejszymi podmiotami, zajmującymi się promowaniem wydarzeń kulturalnych są miejskie instytucje kultury. Ich zadaniem jest realizacja poszczególnych zajęć stałych, a także różnorodnych projektów edukacyjnych.

Usługa K-2 jest najściślej powiązana z realizacją II celu Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030.

Wskaźnik W9_K Poziom dofinansowania miejskich instytucji kultury z budżetu Miasta w stosunku do ogółu ich przychodów stanowi jeden z kluczowych wskaźników, związanych z Usługą K-2. Jego wartość jest zależna od wielkości dotacji Gminy Miejskiej Kraków oraz od własnych przychodów miejskich instytucji kultury. Mogą one pochodzić z wpływów z biletów wstępu, ze sprzedaży usług, środków od sponsorów lub z programów i funduszy, które nie są miejskie.

W ubiegłych latach wartość **Wskaźnika W9_K** wynosiła:

- **2023: 63,86%**
- 2022: 62,42%
- 2021: 69,35%

W 2023 roku udział procentowy dotacji organizatora w przychodach miejskich instytucji kultury ogółem wzrósł do 63,86%, tj. o około 1,5 punktu procentowego. Warto wspomnieć o sytuacji finansowej miejskich instytucji kultury podczas pandemii, gdy dofinansowanie z budżetu Miasta sięgało ponad 75% ich przychodów w 2020 roku.

W Dziedzinie Kultura i ochrona dziedzictwa, w 2023 roku najwięcej zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczyło centrów i ośrodków kultury. Z kolei budowa "Krakowskiego Centrum Muzyki" przy ul. Piastowskiej w Krakowie, modernizacja budynku Teatru Ludowego oraz Muzeum Miejsce Pamięci „KL Płaszów” okazały się najdroższymi inwestycjami, przekraczającymi kwotę 8 mln zł. Ważną inwestycją 2023 roku był zakup 25 instrumentów mistrzowskich na potrzeby wyposażenia orkiestr miejskich. W 2023 roku po zakończonych pracach remontowych otwarto dwie filie Biblioteki Kraków: Filię nr 30 przy ul. Dziewiarzy z nową aranżacją lokalu oraz filię nr 52 w os. Na Stoku 1. Dodatkowo został przygotowany projekt nowego lokalu bibliotecznego – filii nr 57 przy ul. ks. Meiera 16c.

Projekty o charakterze edukacyjnym należą do istotnych narzędzi upowszechniania kultury w Krakowie. Miejskie instytucje kultury odznaczają się dużą aktywnością w przygotowaniu atrakcyjnej oferty edukacyjnej. W 2023 roku najbardziej wzbogacona została oferta edukacyjna, przygotowana przez teatry miejskie, m.in. dzięki rozpoczętej działalności Teatralnego Instytutu Młodych.

Tabela IV.7.4. Liczba osób korzystających z projektów o charakterze edukacyjnym w miejskich instytucjach kultury

	2021	2022	2023
Korzystający z oferty edukacyjnej teatrów (M15_K)	26 814	12 714	199 439
Korzystający z oferty edukacyjnej muzeów (M16_K)	60 985	105 946	92 766
Korzystający z oferty edukacyjnej domów kultury (M17_K)	316 755	492 708	426 142
Korzystający z oferty edukacyjnej bibliotek (M18_K)	5 992	20 212	36 434
Korzystający z oferty edukacyjnej orkiestr (M19_K)	10 967	2 272	1 838

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku zorganizowano II edycję konkursu ustanowionego uchwałą nr LXVIII/1954/21 Rady Miasta Krakowa z 15 października 2021 r. o nagrodę Miasta Krakowa „ANIMATOR ROKU”. Poza osobami fizycznymi, w kategorii podmioty, laureatem została miejska instytucja kultury: Biblioteka Kraków. Na zlecenie Miasta przeprowadzono również III edycję Programu Edukacji Kulturowej „Krakowski Archipelag Kultury”, którą zrealizował Teatr Ludowy. Dokonano także wyboru operatora IV edycji programu – po raz pierwszy została nim organizacja pozarządowa – Fundacja Krajowy Depozyt Biblioteczny.

Liczba osób, które skorzystały z oferty miejskich instytucji kultury w oparciu o Krakowską Kartę „N” przedstawia **Wskaźnik W49_K Dostępność oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami:**

- **2023: 10 769**
- 2022: 3 513
- 2021: 4 472

W 2023 roku nastąpił rekordowy, ponad trzykrotny wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej miejskich instytucji kultury w oparciu o Krakowską Kartę „N”.

Miasto Kraków organizuje wiele wydarzeń skierowanych do młodzieży, o czym informuje **Wskaźnik W48_K Wydarzenia kulturalne adresowane do młodzieży:**

- **2023: 2 669**
- 2022: 1 588
- 2021: 922

Od czasu wprowadzenia ograniczeń sanitarnych w 2020 roku z powodu pandemii COVID-19, w kolejnych latach odnotowano znaczący trend wzrostowy wartości wskaźnika. W 2023 roku zwiększyła się ona prawie trzykrotnie w stosunku do 2021 roku i ponad dwukrotnie w porównaniu do lat sprzed pandemii, gdy w 2019 roku zorganizowano 1 296 wydarzeń dla młodzieży.

IV.7.2.3. Usługa publiczna K-3 Ochrona dziedzictwa kulturowego miasta

Usługa K-3 dotyczy działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez prace remontowe i konserwację obiektów zabytkowych, a także tworzenie parków kulturowych. Usługa obejmuje również działania na rzecz upowszechniania szeroko pojętego niematerialnego dziedzictwa kulturowego poprzez organizację wydarzeń w ramach projektów „Krakowskie Noce” oraz „Sztuka do rzeczy”, bądź też innych projektów własnych. Ponadto Usługa K-3 sprzyja rozwijaniu współpracy ludzi i podmiotów w sferze kultury, która polega na wymianie doświadczeń, łączeniu potencjałów, jak również sieciowaniu działań i usług.

Usługa K-3 jest powiązana z realizacją III celu Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030.

Jednym z najważniejszych działań w ramach Usługi jest tworzenie i utrzymanie parków kulturowych na terenie miasta. Parki kulturowe stanowią szczególną formę ochrony zabytków, dodaną do Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w 2003 roku. Po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, rada danej gminy może utworzyć tego typu park, by skutecznie chronić krajobraz kulturowy lub zachować wyróżniające się krajobrazowo obszary wraz z zabytkami, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Obecnie na terenie Krakowa istnieją trzy parki kulturowe: **Park Kulturowy Stare Miasto**, funkcjonujący od 2010 roku, **Park Kulturowy Nowa Huta** utworzony w 2020 roku oraz **Park Kulturowy Kazimierz ze Stradomem**, powołany do życia Ustawą z 1 września 2022 roku. Ponadto trwają przygotowania do utworzenia **Parku Kulturowego Stare Podgórze z Krzemionkami**.

Powierzchnię parków kulturowych w Krakowie w stosunku do ogólnej powierzchni miasta ukazuje **Wskaźnik W5_K Udział powierzchni parków kulturowych na terenie Krakowa**. W 2019 roku wartość wskaźnika wynosiła 0,29%, a w 2020 roku nastąpił wzrost do 1,44%, natomiast po utworzeniu Parku Kulturowego Kazimierz ze Stradomem, krakowskie parki kulturowe zajmują **1,87% powierzchni miasta**.

Wskaźnik **W511_K Dbłość o jakość przestrzeni publicznej miasta na terenie parków kulturowych** przedstawia stopień przestrzegania przepisów dotyczących parków kulturowych przez przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność gospodarczą we wspomnianych obszarach. Wskaźnik ten oblicza się jako procent przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą na terenie parków kulturowych z naruszeniem przepisów, w stosunku do liczby przedsiębiorców sprawdzonych pod względem przestrzegania przepisów uchwał.

W ostatnich latach wskaźnik **W511_K** osiągał poniższe wartości:

- **2023: 49,71%**
- 2022: 56,11%
- 2021: 60,16%

W 2019 roku, gdy funkcjonował tylko Park Kulturowy „Stare Miasto”, **Wskaźnik W511_K** utrzymywał poziom 49,79%. Po wejściu w życie uchwały o utworzeniu Parku Kulturowego Nowa Huta, wartość **Wskaźnika W511_K** wzrosła do 64,03%. Powodem była zwiększona liczba działań, podejmowanych na obszarze nowego obszaru objętego ochroną. Od 2021 roku wskaźnik **W511_K** ponownie wykazuje tendencję spadkową, pomimo utworzenia kolejnego parku kulturowego.

O jakość przestrzeni publicznej od 2020 roku dba zespół Zintegrowanego Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa, zabiegając o zgodność aranżacji przestrzeni wystawienniczo-ekspozycyjnych na terenie parków kulturowych z wypracowanymi w ostatnich latach standardami estetycznymi i ekologicznymi oraz zachowanie proporcji wystawianego asortymentu. W 2023 roku odbyło się 29 spotkań oraz kilka wizji lokalnych związanych z realizowanymi wydarzeniami, W 2023 roku zaopiniowano łącznie 277 przedsięwzięć (z których 227 zostało zorganizowanych na terenach objętych parkami kulturowymi: Stare Miasto, Nowa Huta oraz Kazimierz ze Stradomiem).

W 2023 roku kontynuował prace także Zespół ds. Murali (powołany w 2022 roku), którego celem jest zapobieganie powstawaniu nielegalnych, kryptoreklamowych murali i przeciwdziałanie nadmiernej „muralozie”. Zespół prowadzi bazę murali, opiniuje wnioski dotyczące tworzenia nowych i decyduje w kwestiach już istniejących murali (decyzje o ich zamalowaniu, konserwacji lub uwalnianiu ścian), pomaga dobierać lokalizacje. Promuje dobre standardy w powstawaniu murali.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków wydała łącznie 4,8 mln zł na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane, w ramach wsparcia działań właścicieli 40 zabytków, o czym informuje **Wskaźnik W10_K**. Przedstawia on liczbę obiektów zabytkowych, niestanowiących wyłącznej własności GMK, objętych dotacją celową.

W10_K Liczba obiektów zabytkowych objętych dotacją celową:

- 2023: 40
- 2022: 31
- 2021: 37

Dzięki dotacjom Miasta przeprowadzono remonty elewacji 21 krakowskich kamienic na terenie Starego Miasta, Kazimierza, Podgórze, Krowodrzy i Nowej Huty, wykonano prace remontowe m.in. w kościele pw. św. Jana Chrzyciela i M.B. Szkaplerznej w Krzesławicach, kościele pw. Matki Boskiej Zwycięskiej w Borku Fałęckim, przy zegarze z wieży kościoła pw. św. Józefa (ul. Zamoyskiego) oraz w kaplicy pw. św. Bartłomieja na os. Podwawelskim. Kontynuowano także remonty w kościele w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu, bazylice Franciszkanów, synagodze Tempel i synagodze Izaaka. Na wsparcie Gminy mogli liczyć także dzierżawcy obiektów Twierdzy Kraków, dzięki czemu podjęto działania w Forcie 49¼ Grębałów i Forcie 51½ Swoszowice.

W 2023 roku w rejestrze zabytków widniało 1 250 zespołów i obiektów z terenu Krakowa.

W celu zagwarantowania efektywnego zarządzania historycznym centrum Krakowa został opracowany i przyjęty Uchwałą Rady Miasta Krakowa nr CXXV/3446/23 z 20 grudnia 2023 r. dokument kierunkowy pt. „Wytyczne do zarządzania historycznym centrum Krakowa, miejscem światowego dziedzictwa UNESCO na lata 2023-2035”. Dokument powstał w oparciu o ekspercki raport, obejmujący analizę najważniejszych zagadnień związanych z szeroko rozumianą ochroną dziedzictwa Krakowa jako „wyjątkowej uniwersalnej wartości”. Odnosi się do dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

Ważnym osiągnięciem w popularyzacji dziedzictwa miasta było uruchomienie portalu Kraków Heritage, który integruje treści dotąd rozproszone w sieci. Jest on skierowany zarówno do turystów, chcących zwiedzić miasto w nieoczywisty sposób, jak i do mieszkańców, zainteresowanych historią i kulturą Krakowa. Oprócz istotnych informacji dotyczących

zabytków, na portalu można znaleźć polecane elementy dziedzictwa niematerialnego, np. historyczne księgarnie i antykwariaty, tradycyjne zakłady rzemieślnicze, historyczne targi miejskie i obiekty gastronomiczne, a nawet murale. Ponadto na portalu na bieżąco zamieszczane są informacje o wydarzeniach i inicjatywach, które wiążą się z ochroną i popularyzacją dziedzictwa Krakowa.

15 grudnia 2023 roku działalność zainaugurował Zespół ds. niematerialnego dziedzictwa Krakowa, którego celem na najbliższe trzy lata jest kompleksowe zidentyfikowanie zjawisk niematerialnego dziedzictwa naszego miasta oraz przygotowanie rekomendacji dla Prezydenta Miasta Krakowa w zakresie ich ochrony i popularyzacji, w oparciu o Konwencję UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 roku. Powołanie Zespołu było jednym z postulatów wpisanych w Wytyczne do zarządzania historycznym centrum Krakowa, miejscem światowego dziedzictwa UNESCO na lata 2023-2025.

W 2023 roku Miasto Kraków przygotowało raport z realizacji Konwencji UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego, który docelowo będzie dostępny na stronie <https://whc.unesco.org/>. Zadanie to jest koordynowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Krajowy Punkt Kontaktowy ds. wdrażania Konwencji Światowego Dziedzictwa UNESCO przy Departamencie Ochrony Zabytków MKiDN.

Od wielu lat Gmina Miejska Kraków prowadzi projekty własne, których celem jest rozpowszechnianie kulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego jak najszerszej liczbie odbiorców. **Wskaźnik W3_K** prezentuje zmianę liczbę podmiotów/partnerów, biorących udział w projektach własnych Miasta, w ramach marek „Krakowskie Noce” i „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie”.

W3_K Współpraca i sieciowanie w ramach marki/festiwalu "Krakowskie Noce" oraz "Sztuka do rzeczy - design w Krakowie":

- 2023: 300 podmiotów/partnerów
- 2022: 254 podmioty/partnerzy
- 2021: 244 podmioty/partnerzy

Wskaźnik W3_K ma bezpośrednie odniesienie do III priorytetu Programu Rozwoju Kultury w Krakowie do 2030 roku, tzn. do „współpracy mimo konkurencji”. Marka „Krakowskie Noce” obejmuje: Noc Muzeów, Noc Teatrów, Noc Tańca, Noc Jazzu, Noc Poezji, Noc Sakralną, a także Noc Kin Studyjnych od 2020 roku. Od 2018 roku realizowany jest projekt „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie”, w ramach którego muzea, centra kultury, uczelnie, fundacje i prywatne galerie organizują wydarzenia dotyczące sztuki projektowania. W 2019 roku w wydarzeniach opisywanych marek uczestniczyło 279 podmiotów/partnerów, jednak z powodu pandemii COVID-19 liczba ta spadła do 66 podmiotów/partnerów w 2020 roku. Zrezygnowano wówczas z realizacji Nocy Teatrów, Nocy Muzeów, Nocy Tańca i Nocy Jazzu. W ostatnich trzech latach nastąpił znaczny wzrost wartości wskaźnika do 300 podmiotów/partnerów w 2023 roku, a wszystkie Krakowskie Noce mogły odbyć się bez ograniczeń sanitarnych.

Zainteresowanie projektami własnymi Miasta pokazują **Mierniki M51_K** i **M611_K**, które przedstawiają liczbę uczestników wydarzeń i projektów.

M51_K Liczba uczestników „Krakowskich Nocy”:

- 2023: 172 692
- 2022: 160 407
- 2021: 82 126

M611_K Liczba uczestników projektu „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie”:

- 2023: 19 280
- 2022: 7 800
- 2021: 25 000

Projekt Krakowskie Noce został uznany za wydarzenie 2023 roku w plebiscycie portalu Love Kraków. Jego sukcesem okazała się także frekwencja uczestników, sięgająca prawie 200 tys. osób.

IV.7.3. Programy i polityki**Program Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030**

W ramach Dziedziny Kultura i ochrona dziedzictwa realizowano Program strategiczny pn. **Program Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030 (PS/K1/2017)**, przyjęty uchwałą nr LXXIX/1933/17 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 lipca 2017 r.

Zgodnie z Deklaracją wyników Programu, jego rezultatem ma być: „Rozwój sektora kultury w Krakowie”,

poprzez:

- wzmocnienie ekosystemu kultury w mieście,
- podniesienie standardów usług świadczonych w sferze kultury,
- współpracę pomiędzy podmiotami działającymi w sferze kultury na rzecz kultury w mieście.

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe

Tabela IV.7.5. Wskaźniki oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu Rozwoju Kultury do roku 2030

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2030 r.	2021	2022	2023
Wzrost zainteresowania ofertą miejskich instytucji kultury	W6_K Stopień atrakcyjności oferty kulturalnej realizowanej przez miejskie instytucje kultury (średnia częstotliwość udziału mieszkańca w ofercie miejskich instytucji kultury)	Trend rosnący. Wartość znakomita 12 razy	3,9 razy	5,5 razy	6,6 razy
Dostępność i atrakcyjność oferty miejskich instytucji kultury	W9_K Poziom dofinansowania miejskich instytucji kultury z budżetu Miasta	Przedział: 45%–70%	69,35%	62,42%	63,80%
Udział organizacji pozarządowych we współtworzeniu oferty kulturalnej Miasta	W28_K Wydatki GMK na jednego uczestnika (producenta i konsumenta) wydarzeń kulturalnych i artystycznych organizowanych przez NGO w ramach konkursów ofert w sferze kultury	Trend rosnący. Wartość znakomita 30 zł	4,90 zł	2,78 zł	4,23 zł

Zainteresowanie ofertą z zakresu edukacji kulturowej i artystycznej	W7_K Stopień atrakcyjności oferty miejskich instytucji kultury z zakresu edukacji kulturalnej i artystycznej	Trend rosnący. Wartość znakomita 80%	52,52%	78,91%	94,08%
Zainteresowanie wydarzeniami w ramach marki „Krakowskie Noce”	W8_K Stopień atrakcyjności projektu własnego Gminy Miejskiej Kraków „Krakowskie Noce”	Trend rosnący. Wartość znakomita 60%	10,23%	19,97%	21,47%
Rozwój narzędzi wsparcia krakowskich twórców i artystów	W81_K Wsparcie krakowskich twórców i artystów (stypendia, nagrody, rezydencje twórcze, debiuty artystyczne, jubileusze)	Trend rosnący. Wartość znakomita 600 osób	849 osób	541 osób	501 osób
Zainteresowanie mieszkańców i turystów wydarzeniami organizowanymi przez KBF	W29_K Liczba uczestników wydarzeń organizowanych i współorganizowanych przez Krakowskie Biuro Festiwalowe (KBF)	Trend rosnący. Wartość znakomita 800 000 osób	280 733 osób	248 809 osób	279 166 osób
Rozwój i inwestycje w kadry sektora kultury	W111_K Miejsca pracy w miejskich instytucjach kultury	Przedział: 1 800–2 000 etatów	1 930 etatów	1 972 etaty	1 944 etaty
Podnoszenie standardów Usług świadczonych w sferze kultury	W27_K Inwestycje w sferę infrastruktury kultury	Trend rosnący. Wartość znakomita 30 szt.	43szt.	46 szt.	32 szt.
Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego Krakowa	W5_K Udział powierzchni parków kulturowych na terenie Krakowa	Trend rosnący. Wartość znakomita 1,8%	1,44%	1,87%	1,87%
Współpraca mimo konkurencji	W26_K Wysokość wydatków bieżących z budżetu Miasta Krakowa na kulturę na 1 mieszkańca	Utrzymanie poziomu lub trend wzrostowy. Wartość znakomita 300 zł	318,49 zł	339,32 zł	368,90 zł
Współpraca przy tworzeniu atrakcyjnej oferty kulturalnej na rzecz mieszkańców (dynamika zmian w zakresie liczby podmiotów zaangażowanych we współtworzenie marki „Krakowskie Noce”)	W3_K Współpraca i sieciowanie w ramach marki „Krakowskie Noce”	Przedział: 50-300 szt.	244 szt.	254 szt.	300 szt.

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku cele szczegółowe Programu Rozwoju Kultury do 2030 roku były realizowane zgodnie z założeniami.

W7_K Stopień atrakcyjności oferty miejskich instytucji kultury z zakresu edukacji kulturalnej i artystycznej. Wskaźnik definiuje udział osób korzystających z oferty miejskich instytucji kultury o charakterze edukacyjnym. W 2023 roku jego wartość wzrosła aż o 15 punktów procentowych w stosunku do roku 2022. Oznacza to, że więcej osób skorzystało z oferty kulturalnej i artystycznej, a także więcej wydarzeń obejmowało elementy działań z zakresu edukacji i animacji kulturowej. Należy jednak pamiętać, że część mieszkańców regularnie korzysta z oferty edukacyjnej z większą częstotliwością niż raz w roku, co wpływa na wartość wskaźnika.

W8_K Stopień atrakcyjności projektu własnego Gminy Miejskiej Kraków „Krakowskie Noce” Wskaźnik określa jaki odsetek mieszkańców korzysta z oferty Miasta w ramach marki „Krakowskie Noce”. Do 2019 roku, wraz ze wzrostem rozpoznawalności marki, wykazywał tendencję wzrostową. W 2020 roku z powodu pandemii odwołano realizację 4 nocy, wartość wskaźnika spadła wówczas do 4,45%. W 2023 roku jego wartość wzrosła do 21,5%.

Wskaźnik W26_K Wysokości wydatków bieżących budżetu Miasta na kulturę, na 1 mieszkańca wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego o 29,58 zł i wyniósł 368,90 zł.

W29_K Liczba uczestników wydarzeń organizowanych i współorganizowanych przez Krakowskie Biuro Festiwalowe (KBF). Reorganizacja Krakowskiego Biura Festiwalowego w 2022 roku, podział jego mienia, zadań i kompetencji pomiędzy KBF oraz Spółkę KRAKÓW5020, spowodowały zmniejszenie zakresu działania KBF, co miało odzworowanie we wskaźniku W29_K. W 2023 roku wydarzenia organizowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe zgromadziły 279 166 uczestników, wprowadziły tylko o 1 600 osób mniej niż w 2021 roku, tj. przed reorganizacją KBF, ale jednak w trakcie trwania pandemii.

W roku 2023 Spółka KRAKÓW5020 kontynuowała swoją działalność zgodnie z uchwałą nr LXXII/2037/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 17 kwietnia 2021 r. Jej działania obejmowały w szczególności zarządzanie obiektem Centrum Kongresowe ICE Kraków, studiem nagrań i montażownią, w tym platformą PLAY KRAKÓW, Centrum Kultury i Języka PLANETA LEM, Pawilonem Wyspiańskiego oraz Siecią Informacji Miejskiej InfoKraków.

Ważnym obszarem realizacji Programu Rozwoju Kultury do 2030 są badania i analizy. W 2023 roku przeprowadzono badania sektora teatru, sfinalizowano badania sektora audiowizualnego, branży gier oraz marki wydarzenia „Dzień Otwartych Muzeów Krakowskich”.

Dzięki wspólnej inicjatywie kilkunastu organizatorów krakowskich festiwali koordynowanej przez KBF i Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK powstał dokument „Festiwale dla Klimatu” - zbiór dobrych proekologicznych praktyk dla organizatorów wydarzeń kulturalnych. Celem inicjatywy jest stopniowe wprowadzanie zmian zarówno na poziomie drobnych elementów, jak i systemowych rozwiązań organizacyjnych.

Łączne nakłady na realizację Programu w 2023 roku wyniosły 79 379 405 zł.

Nakłady finansowe na realizację Programu obejmowały w 72,9% zadania bieżące, takie jak:

- Prowadzenie instytucji kultury obejmujące np. nadzór merytoryczny nad miejskimi spółkami, realizację zadań o charakterze festiwalowym przez instytucje kultury współpracę z pozagminnymi organami w zakresie nadzoru nad wspólnymi instytucjami, nadzór merytoryczny i finansowy nad miejskimi instytucjami kultury.
- Wspieranie działalności kulturalnej i artystycznej, w tym: zlecenie w trybie umów wieloletnich realizacji zadań publicznych w sferze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, przyznawanie nagród, wyróżnień i stypendiów, zlecenie realizacji zadań publicznych w Dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego obejmująca np. udzielanie dotacji na prowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytkach, realizację projektów związanych m.in. z dziedzictwem kulturowym, jubileuszami, współpraca w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego i estetyki Miasta.
- Współpraca i wymiana kulturalna obejmująca działania takie jak np.: realizacja własnych projektów i cykli artystycznych, projekty kulturalne – oferta posezonowa, projekty kulturalne realizowane z udziałem partnerów krajowych i zagranicznych, indywidualne projekty krakowskich twórców.
- Parki kulturowe obejmujące realizację zadań związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem parków kulturowych.

27,1% nakładów na realizację Programu obejmowało zadania inwestycyjne związane z budową, nowych instytucji kultury (m.in. Budowa Ośrodka Ruczaj, filii Centrum Kultury Podgórze w Krakowie oraz Budowa Domu Kultury przy ul. Koszykarskiej).

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa:

Program mecenatu artystycznego i Usług publicznych w zakresie kultury – galerie sztuki

Program dla wsparcia galerii sztuki realizowano na podstawie uchwały nr CXV/1187/06 z 30 sierpnia 2006 roku oraz uchwały nr XXXVIII/649/16 z 2 marca 2016 roku.

W 2023 roku w lokalach pozyskanych w trybie bezprzetargowym z zasobów Gminy Miejskiej Kraków działało 11 galerii sztuki w 12 lokalach. Na wsparcie i promocję działalności wystawienniczej w krakowskich galeriach sztuki przeznaczono ogółem 458 000 zł na realizację 23 projektów składających się na ok. 112 wystaw.

Program mecenatu artystycznego i Usług publicznych w zakresie kultury – pracownie twórcze

Zasady i tryb przyznawania pracowni określone zostały uchwałą nr CXVIII/1249/06 z 11 października 2006 roku oraz uchwałą nr XLVI/1256/20 z 30 września 2020 roku.

W 2023 roku zarządzeniem nr 853/2023 Prezydenta Miasta Krakowa z 30 marca 2023 roku w sprawie ustalenia ostatecznej listy osób uprawnionych do najmu pracowni twórczej wyłoniono spośród wnioskujących 10 osób do podpisania umów najmu pracowni twórczych na 5 lat. Łącznie, w 2023 roku Gmina Miejska Kraków wynajmowała 198 pracowni, z których korzystało 234 artystów.

IV.7.4. Inwestycje realizowane w 2023 roku

W ramach **Dziedziny Kultura i ochrona dziedzictwa** w 2023 roku zrealizowano 51 zadań inwestycyjnych na łączną kwotę 93 228 935 zł.

Wybrane zadania inwestycyjne zrealizowane w 2023 roku:

- Budowa budynku usługowego „Krakowskie Centrum Muzyki” przy ul. Piastowskiej w Krakowie (10 995 806 zł),
- Modernizacja budynku Teatru Ludowego wraz z budową niezbędnej infrastruktury do prowadzenia działań kulturalnych oraz zagospodarowanie przestrzeni (RPO) (8 220 000 zł),
- Muzeum Miejsce Pamięci „KL Płaszów” (8 160 975 zł),
- Modernizacja Galerii Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki (Wykonanie: 7 550 000 zł, rozliczona dotacja: 5 301 749 zł),
- Dostosowanie restaurowanego starego Fortu austriackiego 52a „Łapianka” oraz przestrzeni w nowym budynku dla potrzeb wystawienniczych dla Muzeum Ruchu Harcerskiego - Oddziału Muzeum Krakowa (5 750 000 zł),
- Zakup wyposażenia na potrzeby Orkiestr Miejskich (11 772 869 zł, w tym: środki Miasta 2 354 5734 zł, dotacja Wojewoda Małopolski (9 418 295 zł),
- Zakup lokalu dla potrzeb Biblioteki Kraków (2 043 738 zł),
- Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania części piwnic w budynku Teatru „Bagatela” na funkcję sali teatralnej oraz kawiarni dla publiczności (1 897 212 zł).

Inwestycje w Dziedzinie Kultura i ochrona dziedzictwa realizowane były także przez spółkę miejską - Agencję Rozwoju Miasta Krakowa (ARMK). Dotyczyły one budowy Krakowskiego Centrum Muzyki przy ul. Piastowskiej (na którą Miasto uzyskało w 2021 r. dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych - w kwocie 99 mln zł) oraz adaptacji budynków na terenie dzielnicy Wesoła.

Wydatki poniesione przez ARMK pochodziły z dokapitalizowania spółki ze środków budżetu Miasta w latach ubiegłych i w 2023 roku w ramach zawartych umów na świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym (Wesoła) oraz o generalne wykonawstwo robót budowlanych (Krakowskie Centrum Muzyki).

Zadanie inwestycyjne w Dziedzinie Kultura i ochrona dziedzictwa realizowała także spółka Kraków Nowa Huta Przyszłości SA. Od 2020 roku spółka prowadzi projekt pn. Park Edukacyjny „Branice”, którego głównym celem jest stworzenie unikalnego parku edukacyjnego z wykorzystaniem historycznych obiektów architektury drewnianej oraz nowoczesnych technologii. Kontynuowano prace celem przygotowania kompletnej dokumentacji projektowej oraz w zakresie pozyskiwania obiektów i eksponatów. Koszty z tego tytułu w 2023 roku wyniosły 168 200 i pochodziły z dokapitalizowania spółki z Budżetu Miasta Krakowa.

IV.7.5. Finanse

Tabela IV.7.6. Wydatki w Dziedzinie Kultura i ochrona dziedzictwa zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	431 385 689	100
Wydatki inwestycyjne	93 228 935	21,6
Wydatki bieżące	321 856 754	74,6
Dokapitalizowanie spółek miejskich	16 300 000	3,8

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.7.7. Wydatki w Dziedzinie Kultura i ochrona dziedzictwa zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	431 385 689	100
Tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej miasta (ludzie i idee) (K-1)	15 986 164	3,7
Tworzenie warunków do upowszechniania kultury w mieście (m. in. infrastruktura i nowe technologie) (K-2)	276 452 939	64,1
Współpraca na rzecz ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego miasta (K-3)	7 040 092	1,6
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją Usług	131 906 494	30,6

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.8. MIESZKALNICTWO

Streszczenie: Mieszkalnictwo

W 2023 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Kraków znajdowało się 14 807 lokali (w tym 14 682 w statystykach Zarządu Budynków Komunalnych oraz 125 w zarządzie placówek oświatowych, budynków placówek opiekuńczo-wychowawczych, szpitali miejskich oraz spółek z udziałem Gminy Miejskiej Kraków).

W 2023 roku liczba budynków pozostających w zarządzie Zarządu Budynków Komunalnych, w których znajdują się lokale mieszkalne stanowiące mieszkaniowy zasób GMK, wyniosła 214.

Liczba osób oczekujących na przyznanie lokalu mieszkalnego z zasobu Gminy Miejskiej Kraków zmniejszyła się o około 8% w stosunku do roku poprzedniego.

Dodatkowo w ostatnim roku liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego wzrosła o 7%. Równocześnie podwyższeniu uległa liczba oraz kwota wypłacanych dodatków przez Krakowskie Centrum Świadczeń. Odnotowano spadek liczby wypłacanych zasiłków celowych z przeznaczeniem na wydatki mieszkaniowe. Średnia wartość zasiłku celowego wypłacanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wyniosła 200 zł.

Pozytywnym trendem, który jest odnotowywany systematycznie od kilku lat, jest zmniejszający się poziom zadłużenia lokatorów. W 2023 roku wśród lokali znajdujących się w mieszkaniowym zasobie Miasta Krakowa, w których Zarząd Budynków Komunalnych pełni rolę wynajmującego, znajdowało się 1 847 lokali zadłużonych. Odsetek zadłużonych lokali mieszkalnych utrzymuje pożądany trend spadkowy z uwagi na skutecznie prowadzone postępowania windykacyjne, realizowane przez Zarząd Budynków Komunalnych.

Systematycznej poprawie ulega również stan techniczny budynków wchodzących w skład lokali mieszkalnych zarządzanych przez ZBK. Wartość wskaźnika budynków gminnych pozostających w złym stanie technicznym zmniejszyła się z poziomu 6,9% w 2022 roku do 6,1% w roku 2023.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków zaangażowała się we współpracę przy realizacji mieszkań o umiarkowanym czynszu w formie społecznej inicjatywy mieszkaniowej (SIM), powołując wraz z dziewięcioma małopolskimi gminami i Krajowym Zasobem Nieruchomości (KZN) – Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową KZN SIM Ziemia Krakowska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Skale. Realizacja niniejszej inicjatywy pozwoli na poszerzenie oferty mieszkaniowej Krakowa – co najmniej o 535 nowych lokali mieszkalnych, jak również umożliwi zmniejszenie tzw. luki czynszowej oraz zwiększenie dostępności mieszkań dla osób posiadających zdolność czynszową, a nieposiadających zdolności kredytowej.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dziedzinę Mieszkalnictwo wyniosły 2,53% wydatków ogółem.

IV.8.1. Wprowadzenie do Dziedziny Mieszkalnictwo

Zgodnie z art. 4 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725) jednym z zadań własnych gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej. W 2023 roku podstawą realizacji polityki Miasta w Dziedzinie Mieszkalnictwo był Wieloletni Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025 (dalej: Program PS/M1/2021). Wspominany Program został przyjęty uchwałą nr LIV/1486/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 marca 2021 roku oraz definiowany przez trzy Usługi publiczne i powiązane z nimi zadania bieżące Wydziału Mieszkalnictwa Urzędu Miasta Krakowa, Zarządu Budynków Komunalnych oraz Krakowskiego Centrum Świadczeń. Wspomniane Usługi zostały zdefiniowane jako:

- Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych (M-1)
- Tworzenie sprzyjających warunków dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych (M-2)
- Zarządzanie i administrowanie zasobem mieszkań komunalnych (M-3)

IV.8.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.8.2.1. Usługa publiczna M-1 Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych

Usługa publiczna M-1 Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych łączy w sobie zadania związane ze świadczeniem pomocy mieszkaniowej poprzez: zapewnienie lokali w ramach najmu socjalnego, lokali zamiennych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Działania te zawierają się w zadaniu ML/OSM Obsługa spraw mieszkaniowych.

Wskaźnik W7_M Liczba osób/rodzin oczekujących na przyznanie lokalu mieszkaniowego należy do kluczowych wskaźników strategicznych dla Dziedziny Mieszkalnictwo, obrazując rzeczywistą skalę potrzeb związanych z potrzebami mieszkaniowymi. Liczba oczekujących na przyznanie lokalu mieszkaniowego wyraźnie zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego, kontynuując pożądaną trend spadkowy.

- **2023: 771 osób**
- 2022: 841 osób
- 2021: 996 osób

W 2023 roku czas oczekiwania na przyznanie lokalu mieszkalnego z zasobu mieszkaniowego Miasta Krakowa, uległ skróceniu w stosunku do roku poprzedniego. **Wskaźnik W8_M Średni czas oczekiwania na przyznanie lokalu mieszkalnego** wyniósł kolejno:

- **2023: 24,2 miesiąca**
- 2022: 26,2 miesiąca
- 2021: 44,4 miesiąca

Możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych przez Miasto w zakresie osób uprawnionych do otrzymania pomocy, przedstawia także **Wskaźnik W27_M Stosunek liczby lokali nadających się do zasiedlenia w danym roku do liczby osób oczekujących na udzielenie pomocy**. Wartość wskaźnika strategicznego w 2023 roku jest wyraźnie wyższa w stosunku do lat wcześniejszych, utrzymując jednocześnie pożądaną trend wzrostowy.

- 2023: 130,6%
- 2022: 110,3%
- 2021: 90,9%

Jednym z elementów składowych **Wskaźnika W27_M** jest **Miernik M23_M** oznaczający **Liczbę lokali mieszkalnych w mieszkaniowym zasobie Gminy Miejskie Kraków, nadających się do zasiedlenia w danym roku**. Wartość wspomnianego miernika kształtowała się następująco:

- 2023: 1 007 lokali
- 2022: 928 lokali
- 2021: 905 lokali

W celu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych krakowian uprawnionych do otrzymania pomocy, Gmina Miejska Kraków remontuje pustostany. **Wskaźnik W28_M Średni czas zasiedlenia pustostanu rzeczywistego** obrazuje średni czas możliwego zasiedlenia pustostanu. Dodatkowo pożądaną jest trend spadkowy odnotowywanych wartości.

- 2023: 25,1 miesiąca
- 2022: 23,8 miesiąca
- 2021: 22,1 miesiąca

W 2023 roku została wykonana znacząca liczba remontów pustostanów lokali mieszkalnych, czego bezpośrednim skutkiem było pozyskanie 331 mieszkań do ponownego zasiedlenia. Średni czas remontu lokalu mieszkalnego pozostawał na zbliżonym poziomie w stosunku do roku 2022. Pomimo utrzymywania się znaczącej liczby remontowanych lokali mieszkalnych oraz średniego czasu ich remontu, wskaźnik strategiczny W28_M nie wykazuje pożądaną tendencję spadkową z uwagi na utrzymującą się wysoką podaż pustostanów. Warto jednak zaznaczyć, iż wskazane czynniki nie mają wpływu na wcześniej omówiony **Wskaźnik W8_M Średni czas oczekiwania na przyznanie lokalu mieszkalnego**, który utrzymuje pożądaną tendencję spadkową.

Poziom dostępności pomocy mieszkaniowej w Krakowie obrazuje **Wskaźnik W3_M Kryterium dochodowe uprawniające do pomocy mieszkaniowej w formie lokalu socjalnego na tle innych dużych miast** (Łódź, Wrocław, Poznań, Gdańsk). Wspomniany wskaźnik pozwala uzyskać wiedzę na temat dostępności kryteriów pomocy mieszkaniowej w Krakowie w porównaniu ze średnią dla wybranych miast referencyjnych. Docelowa wartość wskaźnika strategicznego W3_M powinna być większa lub równa 1, wykazując tym samym, iż kryterium dochodowe do uzyskania lokalu socjalnego w Krakowie jest wyższe niż średnia z pozostałych ośrodków porównawczych. Wartość wskaźnika stanowiąca iloraz kryterium dochodowego w Krakowie i średniej kryteriów dochodowych w wybranych miast, kształtowała się następująco:

- 2023: 1,50
- 2022: 1,32
- 2021: 1,76

Otrzymane wartości wynikowe oznaczają, że w Krakowie wciąż obowiązuje wyższe kryterium dochodowe uprawniające do ubiegania się o pomoc mieszkaniową niż średnia z kryteriów dochodowych dla pozostałych miast referencyjnych. Dodatkowo wskaźnik W3_M utrzymuje się nieprzerwanie na pożądanym poziomie.

Drugim wskaźnikiem obrazującym dostępność pomocy mieszkaniowej jest **Wskaźnik W10_M Kryterium dochodowe a średnia płaca w Krakowie – lokal socjalny**. Wspominany wskaźnik strategiczny przedstawia zmienność dostępności kryteriów pomocy społecznej tj. wysokość dochodów na osobę umożliwiającą ubieganie się o lokal socjalny w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

- 2023: 22,1%
- 2022: 21,0%
- 2021: 26,2%

W 2023 roku zanotowano zbliżoną wartość wskaźnika w porównaniu do roku poprzedniego, utrzymującą się jednocześnie na pożądanym poziomie 20-30%. W 2023 roku, aby ubiegać się o przyznanie lokalu socjalnego, należało uzyskać dochody na osobę nieprzekraczające 22,1% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Uzyskany wynik poprawił się w stosunku do roku poprzedniego, wykazując tym samym korzystną sytuację dla wnioskodawców.

Dodatkowo Gmina Miejska Kraków zaangażowała się we współpracę przy realizacji mieszkań o umiarkowanym czynszu w formie społecznej inicjatywy mieszkaniowej (SIM). W tym celu GMK wraz z dziewięcioma małopolskimi gminami oraz Krajowym Zasobem Nieruchomości powołała w 2023 roku Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową KZN SIM Ziemia Krakowska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Skale. Podstawowym założeniem powstałej inicjatywy jest poszerzenie oferty mieszkaniowej poprzez wybudowanie co najmniej 535 nowych lokali mieszkalnych. Ponadto realizacja niniejszych działań umożliwi zmniejszenie tzw. luki czynszowej i zwiększenie dostępności mieszkań dla osób posiadających zdolność czynszową, a nieposiadających zdolności kredytowej.

IV.8.2.2. Usługa publiczna M-2 Tworzenie sprzyjających warunków dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych

W ramach Usługi publicznej M-2 Tworzenie sprzyjających warunków dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych, Gmina Miejska Kraków na bieżąco monitoruje rynek mieszkaniowy, prowadząc działania skoncentrowane wokół:

- wspierania rozwoju mieszkalnictwa na terenie Gminy Miejskiej Kraków,
- porządkowania stanu prawnego nieruchomości,
- pomocy polegającej na wspieraniu mieszkańców w działaniach zmierzających do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Porządkowanie stanu prawnego

Działania w kierunku uporządkowania stanu prawnego nieruchomości obejmują:

- wyjaśnianie stanu prawnego nieruchomości i regulowanie stosunków własnościowych w celu wyodrębnienia na rzecz Gminy samodzielnych, stanowiących odrębną własność lokali mieszkalnych wchodzących do zasobu mieszkalnego GMK,
- wyjaśnianie i prostowanie stanu prawnego nieruchomości, w których Gmina ma udziały.

Efekty wyszczególnionych działań wyjaśniających przedstawia **Wskaźnik W12_M Odsetek lokali w mieszkaniowym zasobie GMK z uregulowanym tytułem prawnym:**

- **2023: 75,4%**
- 2022: 75,1%
- 2021: 74,6%

Pomoc mieszkaniowa

Pomoc mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków koncentruje się wokół wspierania mieszkańców w działaniach zmierzających do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, w szczególności na wypłacaniu dodatków mieszkaniowych, zasiłków celowych z przeznaczeniem na wydatki mieszkaniowe, jak również udzielaniu nieodpłatnych porad prawnych w kwestiach lokalowych przez wyspecjalizowane jednostki miejskie, w tym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W ramach pomocy mieszkaniowej – na mocy ustawy, potrzebującym wypłacane są dodatki mieszkaniowe przez Krakowskie Centrum Świadczeń. Dodatki mieszkaniowe wypłacane są w ramach zadania budżetowego SO/ODM Obsługa i wypłata dodatków mieszkaniowych.

Kwota wypłaconych świadczeń:

- **2023: 22 993 954 zł**
- 2022: 18 198 392 zł
- 2021: 15 332 300 zł

Liczba wypłaconych świadczeń:

- **2023: 62 306**
- 2022: 57 319
- 2021: 50 818

Liczba gospodarstw domowych:

- **2023: 6 563**
- 2022: 6 130
- 2021: 5 585

Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego w Krakowie w 2023 roku wyniosła 369 zł.

Powyższe dane pokazują, że liczba wypłaconych świadczeń oraz liczba gospodarstw domowych objętych pomocą mieszkaniową wzrosła w ostatnim roku, podobnie jak kwota tych świadczeń. Niniejsza sytuacja może być powiązana z pogorszeniem się sytuacji materialnej części osób, jak również wzrostem wysokości opłat mieszkaniowych.

Dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłaca zasiłki celowe z przeznaczeniem na wydatki mieszkaniowe. Ich łączna kwota w 2023 roku była wyższa o około 4% w stosunku do roku ubiegłego, przy jednoczesnym zmniejszeniu się liczby świadczeń.

- **2023: 4 560 000 zł (22 765 wypłaconych zasiłków)**
- 2022: 4 377 000 zł (24 082 wypłaconych zasiłków)
- 2021: 3 791 000 zł (24 844 wypłaconych zasiłków)

Średnia wartość zasiłku celowego z przeznaczeniem na wydatki mieszkaniowe w 2023 roku wyniosła 200 zł (w roku 2022 wartość ta wyniosła 182 zł).

Monitorowanie gospodarki mieszkaniowej na terenie Miasta

Sytuację na krakowskim rynku mieszkaniowym przedstawia **Wskaźnik W1_M Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. mieszkańców**. Wskaźnik pozwala ocenić poziom aktywności budowlanej na terenie Krakowa, wyrażony liczbą nowych mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

- **2023: 120**
- 2022: 134
- 2021: 126

W 2023 roku wskaźnik W1_M odznaczał się niższą wartością w stosunku do roku poprzedniego, utrzymując się jednocześnie na zadowalającym poziomie. Jednym z elementów składowych wskaźnika kontekstowego W1_M jest Miernik M1_M oznaczający **liczbę mieszkań oddanych do użytkowania w Krakowie**. Wartość wspomnianego miernika kształtowała się następująco:

- **2023: 9 624**
- 2022: 10 783
- 2021: 10 123

IV.8.2.3. Usługa publiczna M-3 Zarządzanie i administrowanie zasobem mieszkań komunalnych

W ramach Usługi publicznej M-3 Zarządzanie i administrowanie zasobem mieszkań komunalnych, Gmina Miejska Kraków prowadzi działania mające na celu utrzymanie zasobu mieszkaniowego w możliwie jak najlepszym stanie poprzez:

- regulację stawek czynszowych w kierunku ich urynkwienia, z uwzględnieniem obniżek czynszowych w zależności od osiągniętych dochodów przez gospodarstwa domowe,
- reprezentowanie Gminy we wspólnotach mieszkaniowych z jej udziałem,
- zarządzanie zasobem mieszkań oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń,
- remonty budynków oraz lokali mieszkaniowych.

Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Kraków

Stan mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków na tle miasta przedstawia **Wskaźnik W9_M Wielkość mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków na tle miasta Krakowa**.

W 2023 roku w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Kraków znajdowało się 14 807 lokali, co stanowiło 3,3% wszystkich mieszkań na terenie Krakowa (443 042). Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż ogólna liczba mieszkań zwiększyła się o prawie 10 tys. względem roku ubiegłego.

- **2023: 3,3%**
- 2022: 3,4%
- 2021: 3,5%

Wartość wskaźnika W9_M obniżyła się, gdyż wielkość zasobu mieszkaniowego Gminy Miejskiej Kraków zmniejszyła się w stosunku do całościowego zasobu mieszkaniowego na terenie miasta. Niniejszy spadek wartości wskaźnika strategicznego jest minimalny, lecz systematyczny. Średnia powierzchnia lokalu w mieszkaniowym zasobie Krakowa wyniosła 41,75 m² w 2023 roku.

Obsługa administracyjna budowy i zakupów mieszkań komunalnych realizowana jest w ramach Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków.

Natomiast w ramach Usługi M-3 pozyskuje się lokale mieszkalne w wyniku naturalnego ruchu ludności, jak również w ramach zniesienia współwłasności, komunalizacji czy spadkobrania.

W 2023 roku pozyskano **365 lokali mieszkalnych** do zasobu Gminy Miejskiej Kraków poprzez:

- wyremontowanie ze środków Gminy Miejskiej Kraków: 331 lokali,
- wyremontowanie bez udziału środków Gminy Miejskiej Kraków: 21 lokali,
- spadkobranie: 4 lokale,
- pozyskanie z innych tytułów: 9 lokali.

Remonty budynków i lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków

W ramach zarządzania zasobem mieszkaniowym Gmina monitoruje stan techniczny budynków. W 2023 roku liczba budynków pozostających w zarządzie Zarządu Budynków Komunalnych, w których znajdują się lokale mieszkalne stanowiące mieszkaniowy zasób GMK, wyniosła 214. Wśród wspomnianych budynków 40,65% jest w dobrym stanie technicznym, natomiast 6,1% budynków pozostaje w złym stanie technicznym. Poprzez zły stan techniczny należy rozumieć potrzebę wykonania remontu (wymiany) co najmniej jednego z elementów budynku, takiego jak: konstrukcja, pokrycie dachowe, instalacja elektryczna czy stolarka.

Wskaźnik W14_M Procent budynków gminnych, w skład których wchodzi lokale mieszkalne zarządzane przez ZBK w złym stanie technicznym, obrazuje stan techniczny mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków:

- **2023: 6,1%**
- 2022: 6,9%
- 2021: 9,4%

Wskaźnik strategiczny W14_M utrzymuje trend spadkowy oznaczający systematyczną poprawę stanu technicznego budynków gminnych zarządzanych przez Zarząd Budynków Komunalnych. Pożądany trend spadkowy jest rezultatem konsekwentnie prowadzonych prac remontowych. Należy również podkreślić, że budynki w złym stanie technicznym to obiekty wykwaterowane, przeznaczone docelowo do rozbiórki lub sprzedaży.

Wydatki na remonty bieżące oraz inwestycyjne budynków i lokali mieszkaniowego zasobu GMK w 2023 roku utrzymały się na stosunkowo zbliżonym poziomie w porównaniu do roku ubiegłego. Zdecydowaną większość stanowiły wydatki bieżące – 77,3%, natomiast wydatki inwestycyjne – 22,7%. Wysokość wydatków na remonty ogółem kształtowała się następująco:

- **2023: 15 922 742 zł**
- 2022: 16 643 700 zł
- 2021: 11 336 100 zł

W 2023 roku wśród lokali znajdujących się w mieszkaniowym zasobie Miasta, w których Zarząd Budynków Komunalnych pełni rolę wynajmującego, znajdowało się 1 847 lokali zadłużonych. Liczba zadłużonych lokali spadła w porównaniu z poprzednim rokiem (w roku 2022 – 2 020).

Wskaźnik strategiczny W13_M Odsetek zadłużonych lokali mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków przedstawia odsetek zadłużonych lokali mieszkalnych wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Miejskiej Kraków.

- **2023: 12,6%**
- 2022: 13,7%
- 2021: 14,9%

Wskaźnik W13_M utrzymuje pożądaną tendencję spadkową w stosunku do roku ubiegłego, dzięki skutecznie prowadzonym działaniom windykacyjnym przez Zarząd Budynków Komunalnych. Wartość wskaźnika strategicznego jest stymulowana przez sytuację materialną mieszkańców, a skuteczność wdrażanych postępowań windykacyjnych pozytywnie wpływa na budżet Miasta.

Polityka czynszowa

Miernik M20_M Średnia stawka czynszu w mieszkaniowym zasobie Gminy w Zarządzie Budynków Komunalnych przedstawia wysokość czynszów w budynkach komunalnych.

- 2023: 8,62 zł/m²/miesiąc
- 2022: 7,34 zł/m²/miesiąc
- 2021: 7,36 zł/m²/miesiąc

Wskaźnik strategiczny W15_M Relacja średniej wysokości czynszu w mieszkaniowym zasobie Gminy Miejskiej Kraków do wysokości płacy minimalnej pozwala uzyskać wiedzę na temat poziomu obciążenia dochodu najemców opłatami czynszowymi w odniesieniu do przeciętnej powierzchni lokalu mieszkalnego w zasobie komunalnym (41,75 m²). Wartość wskaźnika W15_M można porównywać oraz analizować w zestawieniu z innymi wskaźnikami obrazującymi koszty pozostałych usług komunalnych, takich jak: opłaty za wodę, ogrzewanie, wywóz śmieci czy transport publiczny. Ponadto wartość wskaźnika można zestawiać z liczbą oraz wysokością wypłacanych dodatków mieszkaniowych, jak również z potrzebami Miasta Krakowa w zakresie utrzymania zasobu mieszkaniowego GMK w odpowiednim stanie technicznym.

- 2023: 10,0%
- 2022: 10,2%
- 2021: 10,9%

W zakresie wartości wskaźnika pożądaną jest tendencję stabilną w stosunku do roku poprzedniego, zawierającą się w przedziale 10-20%. W 2023 roku wartość wskaźnika W15_M utrzymywała się na zbliżonym poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela IV.8.1. Dochody oraz wydatki związane z zasobem mieszkaniowym Gminy Miejskiej Kraków

	2021	2022	2023
Dochody z mieszkań ogółem z mediami (w zł)	98 148 400	101 708 600	118 249 500
Wydatki ogółem z mediami, w tym zaliczki dla wspólnot mieszkaniowych, w których GMK ma udziały (w zł)	108 720 600	126 467 400	136 422 900

Źródło: Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie

IV.8.3. Programy i polityki

Wieloletni Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025 (PS/M1/2021) jest Programem strategicznym, powiązany z celem V.3 „Spójność społeczna”, mającym zapewnić mieszkańcom równy dostęp do wszystkich zasobów miasta.

Cel ogólny, zakres oraz cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyników**, którą zdefiniowano w brzmieniu:

Prawidłowe, racjonalne gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków i zasobem tymczasowych pomieszczeń oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej

poprzez:

- powiększenie zasobu mieszkaniowego Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobu tymczasowych pomieszczeń,
- utrzymywanie zasobu mieszkaniowego i zasobu tymczasowych pomieszczeń na dobrym poziomie technicznym,
- zaspokajanie przez Gminę Miejską Kraków niezbędnych potrzeb mieszkaniowych,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.8.2. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2023 roku	2021	2022	2023
Utrzymanie liczby lokali mieszkalnych i tymczasowych pomieszczeń stanowiących mieszkaniowy zasób gminy na dotychczasowym poziomie	W9_M Wielkość mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków na tle miasta Krakowa	Trend rosnący. Wartość znakomita 5%	3,5%	3,4%	3,3%
Zmniejszenie liczby budynków w złym stanie technicznym	W14_M Procent budynków gminnych w skład których wchodzi lokale mieszkalne zarządzane przez ZBK w złym stanie technicznym	Trend malejący. Wartość znakomita 13%	9,4%	6,9%	6,1%
Zmniejszenie listy oczekujących na udzielenie pomocy mieszkaniowej	W7_M Liczba osób/rodzin oczekujących na przyznanie lokalu mieszkalnego	Trend malejący. Wartość bazowa 2 637 osób	996 osób	841 osób	771 osób

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Szczegółowe cele Programu są realizowane właściwie, dotyczy to zwłaszcza poprawy stanu technicznego budynków znajdujących się w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Kraków.

W 2023 roku wyraźnie zmniejszyła się liczba wnioskodawców ubiegających się o pomoc mieszkaniową, co stanowi największy sukces. Problemem pozostaje jednak zmniejszanie się, niewielkiego – na tle innych największych polskich miast – zasobu mieszkaniowego Gminy, a także wydłużenie się czasu zasiedlenia pustostanu rzeczywistego oraz zmniejszająca się liczba mieszkań do zasiedlenia w danym roku, przeznaczonych dla mieszkańców o niskich dochodach lub o szczególnych potrzebach.

W 2023 roku nakłady finansowe na realizację Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025 wyniosły 161 405 733 zł.

IV.8.4. Finanse

Tabela IV.8.3. Wydatki w Dziedzinie Mieszkalnictwo zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem:	227 554 989	100
Dokapitalizowanie spółek miejskich	3 000 000	1,3
Wydatki inwestycyjne	4 861 243	2,1
Wydatki bieżące	219 693 746	96,6

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.8.4. Wydatki w Dziedzinie Mieszkalnictwo zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	227 554 989	100
Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych (M-1)	832 774	0,4
Tworzenie sprzyjających warunków dla zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych (M-2)	23 010 783	10,1
Zarządzanie i administrowanie zasobem mieszkań komunalnych (M-3)	195 570 620	85,9
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	8 140 812	3,6

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.9. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA

Streszczenie: Ochrona i kształtowanie środowiska

W 2023 roku priorytetowymi działaniami w zakresie ochrony środowiska na terenie Krakowa były, podobnie jak w latach ubiegłych, utrzymanie i kształtowanie terenów zieleni oraz poprawa jakości powietrza.

W dniu 14 września 2022 roku Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę nr XCIV/2582/22 w sprawie przystąpienia Gminy Miejskiej Kraków do „Porozumienia Green City Accord. Czyste i zdrowe miasta dla Europy”. Uchwała ta upoważniła Prezydenta Miasta Krakowa do podpisania w imieniu Miasta Porozumienia. Prezydent Jacek Majchrowski podpisał Porozumienie w dniu **14 lutego 2023 roku** i tym samym Kraków jako trzecie miasto w Polsce stał się sygnatariuszem **Green City Accord, czyli Porozumienia Zielonych Miast**.

W 2023 roku powierzchnia terenów zielonych kształtowała się na podobnym poziomie jak w 2022 roku. Obszary zielone (parki, skwery, tereny rekreacyjne, obszary chronione, grunty leśne, orne, sady, pastwiska, nieużytki itp.) zajmowały w Krakowie 50,4% powierzchni miasta, z czego lasy pokrywały **4,9% powierzchni miasta, a zadrzewienia 0,9%** czyli ogółem Ls + Lz kształtują się na poziomie 5,8% (wg Ewidencji Gruntów i Budynków Państwowego Zasobu Geodezyjnego).

Tereny zielone zarządzane przez Gminę Miejską Kraków w 2023 roku stanowiły ok. 11,3% powierzchni miasta, a różne formy ochrony przyrody zajmowały 16,4% powierzchni Krakowa, co daje jeden z najlepszych wyników wśród dużych miast w Polsce. W celu poprawy dostępności terenów zieleni dla mieszkańców prowadzone były działania polegające na uzupełnianiu istniejącej zieleni o nowe nasadzenia drzew, krzewów i bylin, zakładano trawniki. Ponadto prowadzono działania polegające na remontach istniejącej infrastruktury, budowie nowych ciągów pieszych, montażu obiektów małej architektury, montażu urządzeń przystosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, budowie nowych placów zabaw i doposażaniu ich w nowe elementy. Opracowana w 2021 roku, na podstawie wielospektralnych zobrażeń satelitarnych, Mapa Obszarów Aktywnej Wegetacji Roślin pozostaje nadal aktualna i wskazuje Obszary Aktywnej Wegetacji Roślin na poziomie 72,2 % powierzchni Krakowa.

Podstawowymi zadaniami związanymi z poprawą jakości powietrza były przede wszystkim: ograniczenie niskiej emisji, inwestycje w transport zbiorowy, działania ograniczające emisję komunikacyjną (więcej w Dziedzinie Transport). Pozostałe działania ukierunkowane były na zmniejszenie zapotrzebowania na energię (wspólnie z Dziedziną Gospodarka komunalna). W 2023 roku Gmina Miejska Kraków, podobnie jak w latach poprzednich, skoncentrowała się na poprawie efektywności energetycznej budynków oraz zwiększeniu liczby instalacji odnawialnych źródeł energii. Transformacja energetyczna Miasta poprzez wspieranie termomodernizacji oraz instalacji OZE jest kontynuacją działań na rzecz poprawy jakości powietrza po wejściu w życie zakazu palenia paliwami stałymi na terenie Krakowa, który obowiązuje od 1 września 2019 roku. Promowanie instalacji OZE pozwala uniezależnić się od paliw kopalnych. W czasie szybko postępujących zmian klimatycznych staje się to koniecznością. Dlatego w 2023 roku Kraków kontynuował realizację Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, w ramach którego mieszkańcy mogą się starać o dofinansowanie instalacji powietrznych i gruntowych pomp ciepła, kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych.

Dodatkowo, od 2023 roku, w przypadku posiadania lub równoczesnego ubiegania się o dotację na instalację fotowoltaiczną, jest możliwość wnioskowania o dofinansowanie na zakup i montaż magazynów energii i stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Co więcej, mieszkańcy Krakowa mogą się starać o dofinansowanie na zakup i montaż systemów zarządzania energią w przypadku, gdy jednocześnie posiadają instalację fotowoltaiczną i magazyn energii lub równocześnie ubiegają się o dotację na ten zakres.

W 2023 roku kontynuowany był również program osłonowy adresowany do osób o niskich dochodach, które przeprowadziły trwałą zmianę systemu ogrzewania i ponoszą zwiększone koszty grzewcze. Świadczenie wypłacono **317 rodzinom**, na łączną kwotę **947 734,98 zł**.

W 2023 roku kontynuowany był również rządowy program – „STOP SMOG”, w ramach którego istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć niskoemisyjnych ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Program „**STOP SMOG**” skierowany jest do osób dotkniętych ubóstwem energetycznym, tj. najmniej zamożnych gospodarstw domowych w gminie. Ma on na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń, poprawę jakości powietrza i efektywności energetycznej budynków. Mieszkańcy mogą się starać o uzyskanie dofinansowania do 100% kosztów kwalifikowanych, m.in. na termomodernizację budynku jednorodzinnego oraz na wymianę systemu ogrzewania niespełniającego standardu niskoemisyjnego (np. likwidację starego kotła gazowego).

Obok realizacji programów Miasto prowadziło szereg działań związanych z ochroną przed hałasem, ochroną przed polami elektromagnetycznymi, ochroną powierzchni ziemi i wód, ochroną zasobów wodnych, czy też opieką nad bezdomnymi zwierzętami. Miasto Kraków monitoruje również obszary zagrożone ruchami osuwiskowymi, dzięki czemu obszary te regularnie obejmowane są miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, celem wyłączenia ich z zabudowy.

W roku 2023 kontynuowano także działanie polegające na indywidualnych pomiarach pól elektromagnetycznych we wszystkich częściach miasta przy użyciu ekspozymetrów, będących na wyposażeniu Wydziału Kształtowania Środowiska UMK. Powyższa inicjatywa realizowana była w celu oszacowania narażenia mieszkańców na ponadnormatywne oddziaływanie pól elektromagnetycznych w środowisku, w którym przebywają.

Należy podkreślić, iż długofalowym działaniem w tej dziedzinie jest także edukacja ekologiczna. Wydział Kształtowania Środowiska UMK wraz z innymi wydziałami Urzędu i miejskimi jednostkami organizacyjnymi podejmował działania, które miały skutkować zmianą postaw mieszkańców wobec wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dzielnicę Ochrona i kształtowanie środowiska stanowiły **2,67%** wydatków ogółem.

IV.9.1. Wprowadzenie do Dziedziny Ochrona i kształtowanie środowiska

Dziedzina zarządzania Ochrona i kształtowanie środowiska obejmuje cele i priorytety istotne dla kształtowania polityki ochrony środowiska w Krakowie prowadzonej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. W ramach Dziedziny Miasto realizuje działania poprzez Usługi publiczne, Polityki, Programy i Projekty strategiczne.

Działania o charakterze ciągłym prowadzone są w ramach sześciu Usług publicznych:

- Utrzymanie i kształtowanie terenów zieleni oraz ochrona przyrody i krajobrazu (O-1)
- Ocena i zarządzanie hałasem środowiskowym (O-2)
- Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza (O-3)
- Ochrona wód (O-4)
- Ochrona powierzchni ziemi (O-5)
- Opieka i ochrona zwierząt (O-6)

IV.9.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.9.2.1. Usługa publiczna O-1 Utrzymanie i kształtowanie terenów zieleni oraz ochrona przyrody i krajobrazu

Działania Miasta w zakresie utrzymania i kształtowania terenów zieleni oraz ochrony krajobrazu realizowane były w ramach zadań Wydziału Kształtowania Środowiska, Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie (ZZM) oraz Miejskiego Konserwatora Zabytków. Dotyczyły utrzymania terenów zieleni, ich modernizacji, rekultywacji i udostępnienia, zakładania nowych terenów zieleni, zalesiania gruntów nieleśnych, przebudowy i odnawiania drzewostanów, wydawania decyzji administracyjnych, mających wpływ na stan zieleni, opracowania opinii do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz do decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W 2023 roku Zarząd Zieleni Miejskiej posadził na terenach zieleni urządzonej: 2 793 drzewa (poza gruntami leśnymi) i 89 450 krzewów i krzewinek. Na terenach leśnych posadzono 18 225 drzew.

Dodatkowo w ramach kompetencji ustawowych Prezydent Miasta Krakowa jest jednym z organów administracji udzielających zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów. Usuwanie drzew jest elementem związanym z utrzymaniem bezpieczeństwa i porządku, jak również – trudnym do uniknięcia – elementem związanym z procesem inwestycyjnym. Aby zapewnić równowagę przyrodniczą, wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa niemal zawsze jest uzależniane od obowiązku zrekompensowania straty w środowisku poprzez dokonanie nasadzeń zastępczych. W 2023 roku z tego tytułu nakazano nasadzenie 5 896 drzew.

W Krakowie sukcesywnie powstają nowe parki kieszonkowe. W 2023 roku zrealizowano kolejne 4 parki, a wszystkich jest 40.

Nowe parki kieszonkowe to: Saski Ogród Krakowian, Baśniowy Ogród Krakowian, Szachowy Ogród Krakowian oraz Ogród Krakowian przy ul. Zachodniej.

W 2023 roku Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie zakończył budowę Parku Zakrzówek, Parku im. Wisławy Szymborskiej przy ul. Karmelickiej, Parku rzeczno-Ogród Płaszów i Parku Staw Płaszowski. Zakończono także kompleksową rewitalizację Parku im. Wojciecha Bednarskiego i Alei Róż.

W 2023 roku Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie rozpoczął budowę parku Złocień, Parku Woźniców, Parku w Węgrzynowicach oraz rewitalizację Parku Zielony Jar Wandy, Parku Wyspiańskiego i Parku przy ul. Radzikowskiego. Kontynuowano także zagospodarowanie Parku Duchackiego i Parku Kurdwanów.

Zgodnie z głównymi założeniami polityki miejskiej w zakresie rozwoju terenów zieleni Krakowa, określonymi m.in. w *Kierunkach rozwoju zarządzania terenami zieleni w Krakowie na lata 2019-2030*, powinna nastąpić integracja rozproszonej struktury zieleni w ciągły system powiązań istniejących i nowych publicznych terenów zieleni miejskiej ciągami pieszo-rowerowymi i ciągami zieleni, w celu stworzenia swoistego zielonego „krwioobiegu” miasta. Takie rozwiązanie będzie korzystne pod względem przyrodniczym (ciągi zieleni będą pełniły funkcję korytarzy ekologicznych) oraz użytkowym (stworzą możliwość przemieszczania się po mieście pieszo lub na rowerze, tzw. zielonymi korytarzami). Dzięki tym działaniom powinna poprawić się dostępność terenów zieleni. Docelowo każdy mieszkaniec Krakowa powinien mieć dostęp do publicznych terenów zielonych (o powierzchni większej niż 0,5 ha) w odległości nie większej niż 300 m w linii prostej od miejsca zamieszkania. W 2023 roku kryterium to było spełnione dla 72,28 % mieszkańców. W 2023 roku tereny zieleni publicznej zarządzanej przez GMK, udostępnione dla społeczeństwa zajmowały powierzchnię 2618,9 ha, co stanowi 8% powierzchni Krakowa.

Dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju Krakowa konieczne jest również stałe monitorowanie zasobów przyrody. Bardzo ważny element tego procesu stanowi ciągła identyfikacja miejsc występowania gatunków chronionych, a także obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, tak aby nie dopuścić do ich zniszczenia. Ważnym elementem jest również minimalizacja efektów środowiskowych w realizacji procesów mogących się przyczynić do ubożenia bioróżnorodności Krakowa.

Wskaźnik W5_O określający udział form ochrony przyrody na terenie Krakowa w ogólnej powierzchni miasta kształtuje się obecnie na poziomie 16,4% i nadal stanowi jeden z najwyższych wyników w porównaniu ze wskaźnikami innych większych miast Polski. Wskaźnik ten ma tendencję rosnącą. Ze względu na niewielkie powierzchnie obszarów obejmowanych formami ochrony przyrody wzrost wskaźnika jest nieznaczny, lecz bardzo istotny dla zapewnienia różnorodności biologicznej w mieście.

Na obszarze Krakowa znajdowały się na koniec 2023 roku:

- 3 obszary Natura 2000 o łącznej powierzchni 384,39 ha,
- 5 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 48,58 ha,
- 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 4 739,13 ha,
- 18 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 178,80 ha.

W 2023 r. uchwałą nr CX/2992/23 Rady Miasta Krakowa z 17 maja 2023 roku w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Słona Woda" Rada Miasta Krakowa poddała pod ochronę w formie użytku ekologicznego obszar o powierzchni 13,53 ha.

Dodatkowo uchwałą nr CXXVI/3471/24 Radni Miasta Krakowa w dniu 17 stycznia 2024 r. ustanowili kolejny, 19 użytek ekologiczny o powierzchni o 4,84 ha, pod nazwą „Łąki nad Rudawą”.

Do końca 2023 roku na terenie miasta znajdowały się również 362 pomniki przyrody, z czego większość to pojedyncze twory stanowiące drzewa i krzewy. Istniejące pomniki przyrody podlegają corocznie monitoringowi i profesjonalnej pielęgnacji. W 2023 roku około 100 drzew

pomnikowych podlegało monitoringowi, w ramach którego wykonano ocenę stanu drzewa oraz jego statyki, natomiast 50 drzew podlegało pielęgnacji prowadzonej metodami arborystycznymi.

W celu ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk, prowadzone są inwentaryzacje przyrodnicze terenów o szczególnych wartościach przyrodniczych, proponowanych do objęcia formami ochrony przyrody. Prowadzony jest także monitoring powierzchniowych form ochrony przyrody (użytków ekologicznych). W 2023 roku wykonano dokumentację przyrodniczą dla 3 obszarów projektowanych i istniejących użytków ekologicznych. Wprowadzono do parków obszary o ekstensywnym utrzymaniu – dzikie strefy. Kontynuowano również projekt łąk kwietnych. Na istniejących terenach zieleni ZZM wprowadził także system prac pielęgnacyjnych „Utrzymaj Standard”. W 2023 roku podobnie jak w roku poprzednim, ograniczono częstotliwość koszeń oraz częstotliwość i powierzchnię grabienia.

W 2023 roku prowadzone były prace związane z wdrożeniem nowych standardów utrzymania, zakładania i pielęgnacji terenów zieleni. Będą one mogły służyć także właścicielom, zarządom nieruchomości i inwestorom chcącym lepiej zadbać o zieleń na swoich posesjach.

Edukacja ekologiczna w ramach realizowanej Dziedziny kierowana była do wszystkich mieszkańców Krakowa, jednak głównymi odbiorcami są dzieci, młodzież i ich nauczyciele/wychowawcy/edukatorzy. Działania te miały wzbudzić poczucie wpływu na swoje najbliższe otoczenie i rozwój miasta, a także wzmocnić postawę zaangażowania w dbanie o środowisko, w którym wszyscy wspólnie żyją.

W 2023 roku zrealizowano m.in.:

- **Centrum Edukacji Ekologicznej Symbioza** - oferowało stałe ekspozycje oraz liczne zajęcia na świeżym powietrzu. W 2023 roku Centrum odwiedziło prawie 19 tys. osób. Edukatorzy Symbiozy przeprowadzili 1 369 jednostki zajęciowe, trwające po 45 minut. W warsztatach przyrodniczych wzięło udział ponad 3,3 tys. osób. W leśnych spacerach edukacyjnych wzięło udział prawie 2,3 tys. osób. W zwiedzaniu stałej ekspozycji Centrum uczestniczyło prawie 2,9 tys. osób. W organizowanych i współorganizowanych przez Centrum eventach, piknikach i grach terenowych uczestniczyło około 20 tys. osób. Centrum Edukacji Ekologicznej Symbioza zorganizowało również wraz z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego i MPiOZ piknik edukacyjny na Polanie Lea, którego celem jest kształtowanie postaw proekologicznych. Piknik jest imprezą cykliczną odbywającą się co roku. Centrum Edukacji Ekologicznej Symbioza przygotowało bajkę edukacyjną z ekologicznym przesłaniem pt. „Jest takie miejsce” i serię podcastów pt. „Naturalnie o ...” o aktywności ruchowej.
- **Wydział Kształtowania Środowiska UMK zorganizował Światowy Dzień Ochrony Środowiska** – piknik ekologiczny dla mieszkańców w Parku im. H. Jordana, który miał na celu pogłębienie świadomości mieszkańców na temat ochrony oraz poprawy stanu środowiska naturalnego, a w szczególności zwrócenia uwagi na istniejące problemy i niebezpieczeństwa, jakie powstają w wyniku lekceważenia skutków naruszenia równowagi ekologicznej.
- **Zarząd Zieleni Miejskiej (ZZM) w Krakowie zorganizował imprezę pn. Jadalny Kraków Fest.** Celem imprezy było pogłębienie świadomości mieszkańców na temat suwerenności

żywieniowej, propagowanie miejskiego ogrodnictwa, ograniczenia marnowania żywności i propagowanie zdrowej diety.

- **ZZM rozpoczął działania związane z realizacją pierwszego w Krakowie ogrodu społecznego parcelowego.** Jest to połączenie idei ogrodów społecznych i ogródków działkowych. Na działce przy ul. Orlej powstanie miejsce, w którym każdy z mieszkańców Krakowa będzie mógł wynająć rabatę o wielkości około 25 m², a jednocześnie będzie mógł brać udział w spotkaniach integracyjnych i korzystać z części wspólnych. Projekt realizowany jest ze środków Unii Europejskiej.
- **Ogrody społeczne** – w Krakowie jest 18 takich ogrodów, w których spletają się działania ogrodnicze z integracją społeczną mieszkańców. Popularyzacja miejskiego rolnictwa ma również miejsce dzięki pilotażowemu projektowi „Ogród z klasą”, w ramach którego w 31 krakowskich szkołach powstały ogrody przyszkolne o charakterze społecznościowym, a zatem włączającym w opiekę nad nim uczniów i okoliczną społeczność.

IV.9.2.2. Usługa publiczna O-2 Ocena i zarządzanie hałasem środowiskowym

W ramach Usługi prowadzone są działania mające na celu ochronę przed hałasem, tzn.: ograniczanie emisji hałasu do środowiska oraz podejmowanie działań służących dotrzymaniu lub przywracaniu standardów jakości środowiska. W celu oceny stanu akustycznego środowiska Prezydent co 5 lat sporządza Strategiczną Mapę Hałasu Miasta Krakowa. Ostatnia aktualizacja Mapy została wykonana w roku 2022, następna będzie miała miejsce dopiero w 2027 roku. Dlatego też wykonana w 2022 roku Mapa będzie przede wszystkim wykorzystana do sporządzenia przez Marszałka Województwa Małopolskiego Programu Ochrony Środowiska Przed Hałasem dla Województwa Małopolskiego. Wynika to z obowiązujących przepisów znowelizowanej ustawy Prawo Ochrony Środowiska, a projekt powyższego Programu zostanie uchwalony przez Sejmik Województwa w roku 2024. W związku z powyższym w roku 2023 przystąpiono do prac nad projektem Programu. Będzie on zawierał między innymi wykaz zadań naprawczych zaproponowanych przez Miasto Kraków. Niezależnie od powyższego obowiązująca obecnie Mapa gdzie zobrazowane zostały źródła hałasu pochodzącego m.in. z komunikacji (drogowej, tramwajowej i kolejowej) na terenie Krakowa, w roku 2023 była wykorzystywana również do opracowania danych dla państwowego monitoringu środowiska, informowania społeczeństwa o zagrożeniach środowiska hałasem, ale także przy tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego, podejmowaniu decyzji dotyczących wykorzystania terenów pod cele inwestycyjne, czy też prowadzenia właściwej polityki ekologicznej.

Wyniki monitorowania hałasu były także wskazówką dla działań podejmowanych w roku 2023 w celu ograniczenia hałasu środowiskowego, realizowanych w ramach „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Krakowa na lata 2019-2023” przyjętego uchwałą nr CXV/3014/18 Rady Miasta Krakowa z 7 listopada 2018 roku.

Największy wpływ na mieszkańców Krakowa, według opracowanej w 2022 roku Mapy, w zakresie oddziaływania akustycznego ma w dalszym ciągu hałas drogowy, obejmujący swoim zasięgiem rejony większości arterii komunikacyjnych. Pozostałe grupy źródeł hałasu (kolejowy, tramwajowy, lotniczy, przemysłowy i komunalny) mają charakter lokalny i oddziałują na dużo mniejszą liczbę mieszkańców.

IV.9.2.3. Usługa publiczna O-3 Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza

Odpowiedni stan jakości powietrza w Krakowie to jedno z podstawowych zadań w zakresie ochrony środowiska od wielu lat. Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza było jednym z priorytetów władz Miasta Krakowa również w 2023 roku. Kontynuowano, prowadzone w celu poprawy jakości powietrza, działania naprawcze zgodnie z przyjętą polityką, określoną w kolejno przyjmowanych przez Sejmik Województwa Małopolskiego programach ochrony powietrza, stanowiących akty prawa miejscowego (obecnie obowiązuje Program ochrony powietrza, uchwalony przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 20 listopada 2023 roku). W związku ze stanem powietrza atmosferycznego, nałożone zostały w tych dokumentach obowiązki podejmowania działań naprawczych, których koordynatorem na terenie Krakowa jest Prezydent Miasta Krakowa.

Realizowane przez Miasto działania zmierzające do poprawy jakości powietrza, ukierunkowane zostały na poprawę efektywności energetycznej budynków, rozwój odnawialnych źródeł energii, kontrole przestrzegania zakazu używania paliw stałych na terenie Krakowa, ograniczanie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, jak również ograniczenie emisji komunikacyjnej i przemysłowej.

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie Krakowa zainstalowanych jest osiem stacji monitoringowych, tj. przy al. Z. Krasińskiego, ul. Bulwarowej, ul. J. Bujaka, ul. J. Dietla, ul. Złoty Róg, i ul. Lusińskiej oraz na os. Piastów i os. Wadów. Stacja przy ul. J. Bujaka jest stacją tła miejskiego i jest reprezentatywna dla terenu całego Krakowa.

Tabela IV.9.1. Jakość powietrza na stacji przy ul. Bujaka

	2021	2022	2023
Stężenie średnioroczne PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	32	28	23
Częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego ² PM10 (dni)	57	39	17
Przekroczenia progu alarmowego ³ PM10 (dni)	0	0	0
Stężenie średnioroczne PM2,5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	24,0 ¹	19,5 ¹	15 ¹
Stężenie średnioroczne NO ₂ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	29	29	24
Stężenie średnioroczne Benzo(α)pirenu ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	0,0035	0,0018	0,0013

¹ dane dla stacji os. Piastów

² dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w roku kalendarzowym wynosi 35 dni

³ próg alarmowy 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

W wyniku konsekwentnie realizowanych przez Miasto działań, stężenia substancji odnotowywane przez stacje monitoringowe ulegały sukcesywnemu obniżeniu. Jak wykazała ocena Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w 2023 roku na wszystkich ośmiu stacjach monitoringowych stężenia średnioroczne dla pyłu zawieszonego PM10 zanotowały wartości zgodne z normą, tj. poniżej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnemu obniżeniu ulega także liczba dni ze stężeniami średniodobowymi tej substancji powyżej wartości dopuszczalnej. W 2023 roku liczba dni z przekroczeniami stężeń pyłu PM10 nie przekroczyła wartości dopuszczalnej (tj. 35 dni) na żadnej ze stacji.

Przykładowo stacja tła miejskiego ul. J. Bujaka odnotowała w 2023 roku 17 takich dni. W porównaniu do lat wcześniejszych tj. 2016–2022, liczba ta kształtowała się odpowiednio na poziomie: 78, 71, 97, 68, 47, 57, 39 dni.

Zmiany stężeń średniorocznych pyłów o średnicy 2,5 μm również mają tendencję spadkową. W 2023 roku osiągnięty na stacji tła miejskiego wartość 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ przy obowiązującej krajowej normie 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Stężenia Benzo(a)pirenu (krajowa średnioroczna norma to: 0,001 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), w 2016 roku kształtowały się na poziomie 0,005 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, następnie ulegały sukcesywnemu obniżeniu osiągając w 2023 roku wartość 0,0013 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Osiągnięcie powyższego stanu jakości powietrza nie byłoby możliwe bez ogromnego zaangażowania mieszkańców miasta w proces wymiany palenisk. Realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji w latach 2012-2019 oraz inne liczne programy wspierające mieszkańców Krakowa doprowadziły do tego, że obecnie prawie 100% budynków ogrzewanych jest proekologicznie. Aktualnie kontynuowane są działania zmierzające do transformacji energetycznej Krakowa, czyli modyfikacji gospodarki oraz sieci energetycznych na bardziej zrównoważone (mniej zależne od paliw kopalnych i bardziej efektywne energetycznie). W związku z tym, w 2024 roku oraz w latach następnych kontynuowane będą działania związane z instalacją odnawialnych źródeł energii, a także termomodernizacją istniejących budynków, poprzez realizację dedykowanych tym celom programów wsparcia dla mieszkańców Krakowa.

Obecnie duży udział w stężeniach pyłu zawieszonego ma emisja napływowa. Jej znaczny udział wynika ze stosowania paliw stałych w gminach ościennych. Zatem kluczowe jest ograniczanie emisji napływowej poprzez aktywne oddziaływanie na obszar metropolitalny w celu przyspieszenia wdrażania uchwał antysmogowych dla Małopolski, co oznacza dążenie do wymiany w całym regionie wszystkich kotłów pozaklasowych na niskoemisyjne systemy ogrzewania. Niestety wprowadzone zmiany w uchwale Sejmiku Województwa Małopolskiego z 2017 roku wydłużające terminy dotyczące wymiany kotłów pozaklasowych na terenie województwa małopolskiego wpłyną negatywnie na proces poprawy powietrza w Krakowie. Miasto Kraków wyraziło sprzeciw wobec liberalizacji przepisów uchwał antysmogowych w apelach do Marszałka Województwa Małopolskiego oraz odwołaniach składanych do organów sądowych. Gmina Miejska Kraków wystąpiła ze skargą na zmianę tej uchwały do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, a następnie do Naczelnego Sądu Administracyjnego o kasację wyroku. W dniu 16 stycznia 2024 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę.

W zakresie emisji przemysłowej (która stanowi około 2% wszystkich źródeł emisji) zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska, nadzór nad oddziaływaniem podmiotu na jakość powietrza prowadzony jest między innymi przez wydawanie decyzji określających ilości i rodzaje substancji dopuszczonych do wprowadzania do powietrza oraz prowadzenie postępowań kompensacyjnych. Prowadzone są również kontrole przestrzegania warunków ww. decyzji przez odpowiednie organy.

W 2023 roku Gmina zorganizowała działania mające na celu kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców:

- Wiosną 2023 roku w krakowskich przedszkolach i szkołach podstawowych realizowane były warsztaty edukacyjne z zakresu ochrony powietrza pn. „Super Energia i Misja Edukacja. Super Energia (młodsza siostra Kapitana Powietrze) przybywa ze słońca i uczy nas jak korzystać z sił tkwiących w naturze. Jak to działa i dlaczego. Panele fotowoltaiczne, turbiny, pompy ciepła”. Superbohaterka krakowskich uczniów powróciła do szkół z nową misją edukacyjną, by porozmawiać z młodymi krakowianami

o ochronie powietrza oraz by wprowadzić ich w temat energii odnawialnej i termomodernizacji. Podczas warsztatów dzieci mogły się dowiedzieć m.in. jakie zachowania pomagają poprawić jakość powietrza, co możemy zrobić, aby zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza i jakie nawyki pozwalają zaoszczędzić energię. Zadanie współfinansowane było ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

- **Wydarzenie Centrum Czystego Powietrza** – wydarzenie miało miejsce w październiku, skupiło swoją uwagę na temacie czystego powietrza, ekologicznego trybu życia i zdrowych nawyków. Dotyczyło między innymi ochrony powietrza oraz wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie mieszkańców, a także ekologicznego trybu życia.
- Zorganizowano **4 spotkania z mieszkańcami we współpracy z Radnymi Dzielnic Swoszowice, Nowa Huta oraz Wzgórza Krzesławickie**. Tematem spotkań była poprawa efektywności energetycznej budynków. Informowano mieszkańców o trwających naborach do programów Stop Smog i Czyste Powietrze oraz prowadzono bezpłatne badanie budynków kamerą termowizyjną, realizowane przez pracowników Krakowskiego Centrum Doradztwa Energetycznego.
- W rozgłośniach radiowych działających na terenie miasta wyemitowano **spoty** skierowane do mieszkańców Krakowa (październik, grudzień), informujące o możliwości skorzystania z programów Stop Smog oraz Czyste Powietrze.

IV.9.2.4. Usługa publiczna O-4 Ochrona wód

Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych realizowana jest między innymi poprzez inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Celem jest osiągnięcie dobrego stanu wód dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) wyodrębnionych na terenie Miasta Krakowa.

Pracownicy Wydziału Kształtowania Środowiska UMK oraz Straży Miejskiej Miasta Krakowa przeprowadzają kontrole wzdłuż cieków oraz rowów – w przypadku stwierdzenia ich zanieczyszczenia, lokalizują źródło zanieczyszczeń oraz podejmują działania wynikające z przepisów prawa. Ponadto Straż Miejska Miasta Krakowa przeprowadza kontrolę gospodarki ściekowej na nieruchomościach zlokalizowanych na terenie miasta.

Wszystkie te działania mają na celu ochronę zasobów wodnych oraz poprawę jakości wód na terenie Krakowa.

Mając na uwadze malejące zasoby wodne, a także potrzebę adaptacji do skutków zmian klimatu od 2014 roku udzielane są dotacje na zadania służące ochronie zasobów wodnych. Beneficjenci mogą wykorzystywać zgromadzone wody opadowe m.in. do podlewania trawnika, ogrodu, a także do celów gospodarczo-bytowych.

W 2023 roku, zgodnie z podjętą uchwałą nr CVIII/2934/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 kwietnia 2023 roku w sprawie zasad udzielania i rozliczania dotacji celowej na zadania służące ochronie zasobów wodnych w ramach krakowskiej mikroretencji wód opadowych i roztopowych, zwiększono zakres zadań rzeczowych objętych dofinansowaniem.

Dotacje udzielane są na wykonanie: podziemnych zbiorników na wody opadowe i roztopowe, zbiorników zamkniętych wolnostojących na wody opadowe i roztopowe z dachu, wraz z instalacją do podłączenia do rynny, systemów bioretencji, systemów drenażu zbierającego wody opadowe i roztopowe, systemów nawadniania terenów zielonych, terenów zadrzewionych, ogrodów, a także po raz pierwszy tzw. zielonych dachów. W ramach udzielonych dotacji w latach 2014–2023 wykonano prawie 1,8 tys. instalacji do gromadzenia i wykorzystania

wód opadowych i roztopowych. Wysokość udzielonych dotacji w tych latach wg rozliczonych wniosków wyniosła 12 312 935,76 zł. W 2023 roku zamontowano 128 systemów do gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych i roztopowych.

IV.9.2.5. Usługa publiczna O-5 Ochrona powierzchni ziemi

Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom w ramach ochrony powierzchni ziemi, realizowane jest między innymi poprzez identyfikację osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w granicach miasta Krakowa oraz objęcie ich miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, celem wyłączenia z dalszej zabudowy, ewentualnie określenia sposobu ich zagospodarowania.

W 2023 roku dokonano metodą wizji w terenie łącznie 138 obserwacji obszarów osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, zinwentaryzowanych wcześniej w ramach „Rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których te ruchy występują”, prowadzonego przez Prezydenta Miasta Krakowa. W wyniku przeprowadzonych wizji sporządzono 11 protokołów obserwacji (w związku z rozwojem zjawisk osuwiskowych), które zostały wprowadzone do Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO) prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Chcąc zapewnić właściwą ochronę tych terenów, pożądane jest, aby stosunek liczby osuwisk (w tym terenów zagrożonych ruchami masowymi) wyłączonych z zabudowy, tj. uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz objętych uchwałami Rady Miasta Krakowa do liczby wszystkich zidentyfikowanych osuwisk (w tym terenów zagrożonych ruchami masowymi) na terenie Miasta Krakowa dążył do 100%.

Wobec uchwalenia w 2023 roku kolejnych 12 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego **Wskaźnik odsetek osuwisk wyłączonych spod zabudowy W10_O** wyniósł:

- 2023: 84,1%
- 2022: 79,9%
- 2021: 76,7%.

Zmiana wartości wskaźnika związana jest z tempem uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach, na których udokumentowano osuwiska (w tym tereny zagrożone ruchami masowymi) oraz zależy od aktualizacji w/w Rejestru.

IV.9.2.6. Usługa publiczna O-6 Opieka i ochrona zwierząt

W ramach Usługi realizowane są zadania, które polegają na zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie Gminy Miejskiej Kraków, ograniczaniu populacji zwierząt bezdomnych i zapewnieniu im opieki.

Tabela IV.9.2. Opieka nad zwierzętami, przeciwdziałanie bezdomności zwierząt

	2021	2022	2023
W4_O liczba bezdomnych zwierząt przyjętych do schroniska na 10 000 mieszkańców	38	41	41
W11_O Odsetek zwierząt wydanych ze schroniska	80,33%	83,99%	81,74%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Wskaźnik bezdomności zwierząt na 10 000 tys. mieszkańców (**W4_O**) oscyluje w granicach 40 szt. zwierząt.

W 2023 roku do schroniska zostało przyjętych 3 308 zwierząt, a wydano 2 704. Należy podkreślić, że obecna wartość wskaźników jest już na wysokim poziomie i świadczy o sprawnym działaniu Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Krakowie. W mieście sporadycznie spotyka się bezdomne koty (poza kotami wolno żyjącymi) lub psy, a i te są szybko wyłapywane oraz umieszczane w placówce.

W 2023 roku finansowano zabiegi odrobaczania, zwalczania pasożytów zewnętrznych, kastracji i sterylizacji, znakowania, leczenia oraz wybranych szczepień (przeciwko wścieklicznie, białaczce) oraz przeprowadzanie testów na białaczkę u wolno żyjących kotów. Finansowano również dokarmianie wolno żyjących kotów w okresie zimowym karmą zakupioną przez Gminę Miejską Kraków i przekazaną społecznym opiekunom kotów wolno żyjących. Wykonywano także zabiegi kastracji, sterylizacji i znakowania kotów domowych oraz znakowania psów posiadających właściciela.

Od kilku lat Wydział Kształtowania Środowiska UMK realizuje umowę na przetrzymywanie ewakuowanych zwierząt gospodarskich z terenu Krakowa w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych, kataklizmów, chorób zwierzęcych, powodzi itp. Budynki w stanie gotowości utrzymywane są na terenie Małopolskich Parków Przemysłowych i umożliwiają szybką ewakuację znacznej liczby zwierząt gospodarskich z zagrożonych terenów.

Na terenie Krakowa działa Krakowski Ogród Zoologiczny, prowadzony przez Fundację „Miejski Park i Ogród Zoologiczny w Krakowie, na terenie którego zobaczyć można 270 gatunków zwierząt, z czego ponad 100 gatunków stanowią ginące i zagrożone wyginięciem. Przekłada się to łącznie na 1 400 eksponowanych zwiedzającym zwierząt.

Działalność ZOO skupia się na:

- hodowli zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem,
- eksponowaniu zwierząt dla zwiedzających,
- aktywnym uczestnictwie w programach ochrony in-situ (prowadzone w naturze) i związanej z tym reintrodukcji (przywracanie do natury gatunków, które wyginęły na pierwotnych stanowiskach),
- edukacji (prelekcje, lekcje biologii i pogadanki o zwierzętach realizowane w zoo i poza terenem ogrodu),
- propagowaniu idei ochrony gatunkowej zwierząt i roli ogrodów zoologicznych poprzez środki masowego przekazu, plansze i tablice dydaktyczne, wydawnictwa, stronę internetową,
- działalności naukowo-badawczej (nawiązywanie kontaktów i współpraca z placówkami naukowymi, prace naukowe, obserwacje i badania).

W 2023 roku kontynuowano, rozpoczętą w 2019 roku, akcję społeczno-edukacyjną poświęconą zwierzętom domowym oraz dziko żyjącym na terenie miasta. Publikowano materiały edukacyjno-informacyjne na stronie www.jestemekowkrakowie.pl a także rozprowadzono plakaty i ulotki informacyjne w miejscach zbiórek karmy oraz na spotkaniach tematycznych. Na uwagę zasługują w szczególności filmy pt. „Dokarmiaj z głową!”, „Uwaga dzikie zwierzęta!” oraz „Adoptuj odpowiedzialnie!”, jak również ulotki tematyczne: „Obowiązki właścicieli zwierząt domowych”, „Dokarmianie dzikich zwierząt”, „Uwaga dzikie zwierzę!”, „Dokarmiajże z głową”, „Rzecz o szczurach”, „Stop bezdomności zwierząt” a także plakaty pt. „Dokarmiajże z głową” i „Prawa zwierząt”. W przygotowanych materiałach Miasto informuje m.in. o tym: jakie obowiązki spoczywają na właścicielach posiadających zwierzęta domowe, jak prawidłowo dokarmiać dzikie oraz wolno żyjące zwierzęta, jak odnaleźć się w sytuacji napotkania dzikiej

zwierzyny, o obowiązku przeprowadzania deratyzacji (terminie, zasadach oraz sposobie przeprowadzania) oraz zwraca uwagę, aby w przypadku organizacji społecznych zbiórek karmy dla bezdomnych zwierząt mieszkańcy mieli na uwadze jej jakość. W materiałach tych można znaleźć również przydatne informacje konieczne w przypadku podjęcia decyzji o adopcji psa lub kota ze schroniska.

W 2023 roku kontynuowano realizację projektu pt. „Okienka życia”, który skierowany jest do właścicieli psów i kotów, którzy z różnych powodów nie mogą zapewnić im należytej opieki lub nie chcą się nimi dalej zajmować. Zwierzęta mogą być pozostawiane anonimowo w 2 dodatkowych (poza okienkiem prowadzonym przez Krakowskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami) miejscach w Krakowie, gdzie otrzymają fachową opiekę do czasu odebrania przez schronisko. W 2023 roku z okienek życia odebrano 588 zwierząt: 195 psów i 393 koty.

IV.9.3. Inwestycje zrealizowane w 2023 roku

Poza wymienionymi w treści niniejszego rozdziału inwestycjami, dodatkowo zrealizowano:

- modernizację ogródków jordanowskich i placów zabaw na terenie Dzielnicy XVIII – os. Szkolne 10, os. Szkolne 35, os. Centrum D6 i os. Centrum C10,
- przeniesienie karuzeli trójramiennej z zawieszami z os. Na Lotnisku 6 na teren zielony przy Zelewie Nowohuckim na terenie Dzielnicy XVI – os. Kazimierzowskie 7 i os. Strusia 4,
- I etap placu zabaw przy ul. Kantorowickiej w Dzielnicy XVII,
- 4 toalety w lokalizacjach: Park Łagiewniki – ul. Fredry – Dzielnica IX, Park Maćka i Doroty ul. Wichrowa – Dzielnica X, Park Krowoderski ul. Łokietka - Dzielnica IV, ul. Jodłowa/Skibowa – Dzielnica VII,
- kontynuowano rozbudowę strefy relaksu w Przylasku Wyciąskim,
- wybudowano skatepark przy ul. Cechowej oraz przy ul. Prądnickiej,
- zrealizowano ogród ciszy i ptasi skwer w Parku Młynówka Królewska,
- przy ul. Urzędniczej i Raclawickiej powstało boisko wielofunkcyjne, ogród społeczny oraz urządzenia do kalisteniki,
- 23 przedsięwzięcia niskoemisyjne w ramach programu STOP SMOG,
- zamontowano 128 systemów do gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych w ramach Krakowskiej mikroretencji wód opadowych i roztopowych,
- budowę pawilonu wraz z wybiegiem dla hipopotamów karłowatych na terenie Ogrodu Zoologicznego,
- budowę drugiego (sezonowego) wejścia do Ogrodu Zoologicznego,
- w trakcie realizacji na terenie Ogrodu Zoologicznego jest budowa wybiegu dla szympanсів i makaków japońskich, jak również budowa pawilonu dla ptaków wraz z wolierami.

IV.9.4. Programy i polityki

Powiatowy program zwiększenia lesistości miasta Krakowa na lata 2018-2040

W dniu 4 grudnia 2019 roku Rada Miasta Krakowa przyjęła **Powiatowy program zwiększenia lesistości miasta Krakowa na lata 2018-2040 (PS/O3/2017)**. Program ten wyznacza zasady i warunki zwiększenia powierzchni lasów na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyniku**, która została sformułowana jako:

„Polepszenie równowagi ekologicznej środowiska w obszarze miasta oraz kształtowanie klimatu poprzez:

- przeznaczenie nowych terenów pod uprawy leśne, w tym wykup gruntów, zmiana klasyfikacji gruntów już zadrzewionych,
- wykonanie zalesienia,
- pielęgnację upraw leśnych i zabezpieczenie ich przed zwierzyną”,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.9.3. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Powiatowego programu zwiększenia lesistości miasta Krakowa na lata 2018-2040

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2040 r.	2021	2022	2023
Zapewnić zwiększenie lesistości miasta Krakowa, aby do roku 2040 osiągnąć poziom lesistości nie mniejszy niż 8% jej powierzchni miasta	W26_O Udział lasów w powierzchni miasta ogółem	8%	4,72%	4,81%	4,87%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W roku 2023 poniesiono wydatki w kwocie: 3 301 688 zł na utrzymanie i nadzór nad lasami. W ramach Programu prowadzono działania związane z dolesianiem lub zalesianiem wybranych działek.

W 2023 roku ZZM w Krakowie zalesił 1,25 ha gruntów sadząc 5 380 szt. sadzonek leśnych oraz wykonał poprawki w założonych uprawach leśnych sadząc 2 870 szt. W obszarach leśnych w 2023 roku posadzono również dodatkowo w ramach uzupełnień, podsadzeń 8 329 szt. sadzonek, a także 1 646 sadzonek w ramach rekompensat i nasadzeń sponsorskich.

Koszt prac związanych z realizacją Powiatowego Programu Zwiększania Lesistości w 2023 roku wyniósł około 1 045 000 zł.

W 2022 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych w Krakowie wynosiła 5,75% powierzchni miasta, z tego powierzchnia lasów (Ls) wynosiła 4,81 %. W 2023 roku wartość ta wzrosła do 4,87% powierzchni miasta Krakowa (1 590,39 ha.).

W 2023 roku ZZM w Krakowie zlecił wykonanie operatu klasyfikacyjnego oraz złożył wnioski do Wydziału Geodezji o aktualizację użytków gruntowych w celu ujawnienia użytku „Ls” na łącznej powierzchni około 25 ha.

Aktualnie Zarząd Zielni Miejskiej w Krakowie gospodaruje na 648,13 ha lasów komunalnych i 88,15 ha lasów własności Skarbu Państwa.

Fundacja Miejski Parki Ogród Zoologiczny w Krakowie zarządza lasami o powierzchni 399,27 ha.

Równolegle do działań prowadzonych w ramach Powiatowego programu zwiększenia lesistości miasta Krakowa w 2023 roku Zarząd Zielni Miejskiej w Krakowie nabył 0,2778 ha gruntów w rejonie łąk w Toniach, w celu ochrony istniejących terenów leśnych przez włączenie ich do zasobu Gminy Miejskiej Kraków.

Wydatki poniesione w 2023 roku na realizację Programu wyniosły 3 301 688 zł.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Krakowa na lata 2019 - 2023

Wyniki z monitorowania hałasu brane są pod uwagę przy planowaniu rozwoju miasta oraz są wskazówką dla działań podejmowanych w celu ograniczenia hałasu środowiskowego, realizowanych w ramach Programu strategicznego - **Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Krakowa na lata 2019-2023 (PS/O5/2018)**. Jest on wyrazem miejskiej polityki na rzecz ochrony przed hałasem, a zarazem strategicznym dokumentem określającym kierunki kształtowania klimatu akustycznego w Krakowie.

Cel ogólny, zakres oraz cele szczegółowe programu określa **Deklaracja wyników** zdefiniowana jako:

„Poprawa standardu życia mieszkańców Krakowa z uwagi na oddziaływanie akustyczne poprzez:

- działania krótkookresowe na terenach najbardziej narażonych na hałas, w tym: budowę ekranów akustycznych, wymianę nawierzchni, szlifowanie torowisk, egzekwowanie ograniczeń prędkości”,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.9.4. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Krakowa na lata 2019-2023

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2023 r.	2021	2022	2023
Zmniejszyć odsetek powierzchni terenów zagrożonych hałasem	W1_O Odsetek powierzchni terenów zagrożonych hałasem	Trend malejący. Wartość znamienita 1%	1,49%	1,6%	1,6%
Zmniejszyć odsetek mieszkańców zagrożonych hałasem	W2_O Odsetek mieszkańców zagrożonych hałasem	Trend malejący. Wartość znamienita 4%	8,37%	2,63%	2,63%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2022 roku została przeprowadzona aktualizacja mapy hałasu. Należy mieć na uwadze, iż od poprzedniej edycji map hałasu (2017 roku) znacznym zmianom uległy metodyki obliczeniowe oraz przepisy prawne określające zakres wykonywania tych opracowań. Od bieżących opracowań strategicznych map hałasu (2022 roku) dla wszystkich rodzajów hałasu stosowana jest metoda CNOSSOS-EU. Ponadto wprowadzone zostały nowe algorytmy wyznaczania osób narażonych na hałas. W związku z powyższym wartości wskaźników W1_O i W2_O wyznaczone w oparciu o Mapę akustyczną Miasta Krakowa 2017 oraz Strategiczną mapę hałasu Miasta Krakowa 2022 nie powinny być porównywane.

Ze względu na obowiązek opracowywania strategicznej mapy hałasu co pięć lat, wartość wskaźników oceniana jest w cyklu pięcioletnim. Kolejna ocena nastąpi zatem na etapie sporządzania Strategicznej mapy hałasu Miasta Krakowa 2027.

Wydatki poniesione w 2023 roku na realizację Programu wyniosły 357 772 zł.

Program rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków PS/O1/2019

Instrumentem zarządzania w celu poprawy jakości powietrza i transformacji energetycznej Miasta jest Program rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków przyjęty uchwałą nr XXXVI//915/20 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 lutego (z późn. zm.).

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyniku**, która została sformułowana jako:

„Poprawa jakości środowiska

poprzez:

udzielanie dotacji celowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska, obejmujących:

- zakup i montaż powietrznych pomp ciepła służących do ogrzewania budynków mieszkalnych lub lokali mieszkalnych i/lub do przygotowywania ciepłej wody użytkowej w budynkach mieszkalnych lub w lokalach mieszkalnych,
- zakup i montaż gruntowych pomp ciepła służących do ogrzewania budynków mieszkalnych lub lokali mieszkalnych i/lub do przygotowywania ciepłej wody użytkowej,
- zakup i montaż kolektorów słonecznych do podgrzewania ciepłej wody użytkowej i/lub wspomagania centralnego ogrzewania,
- zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych”,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.9. 5. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa	2021	2022	2023
Zwiększyć moc instalacji fotowoltaicznych zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W29_O Moc zamontowanych instalacji fotowoltaicznych w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [kW]	330-3 600	3 598,18	2 717,97	652,58
Zwiększyć liczbę instalacji fotowoltaicznych zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W30_O Liczba zamontowanych instalacji fotowoltaicznych w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [szt.]	50-570	567	422	113
Zwiększyć liczbę instalacji pomp ciepła zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W31_O Liczba zamontowanych instalacji pomp ciepła w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [szt.]	10-110	69	107	38
Zwiększyć moc instalacji pomp ciepła zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W32_O Moc zamontowanych instalacji pomp ciepła w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [kW]	110-1 150	715,43	1 105,79	380
Zwiększyć liczbę instalacji solarnych zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W33_O Liczba zamontowanych instalacji solarnych w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [szt.]	2-10	4	6	7
Zwiększyć moc instalacji solarnych zamontowanych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków	W34_O Moc zamontowanych instalacji solarnych w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków [kW]	7-40	14,11	23,98	39,90

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W ramach Programu rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, dotacje udzielane były na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska obejmujących instalację odnawialnych źródeł energii i urządzeń związanych ze wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii, wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska oraz wspomaganie ekologicznych form transportu, polegających na zakupie i montażu: powietrznych pomp ciepła, gruntowych pomp ciepła, instalacji kolektorów słonecznych i instalacji fotowoltaicznych, a także magazynów energii, systemów zarządzania energią oraz stacji ładowania pojazdów elektrycznych. W ramach udzielonych dotacji w 2023

roku zrealizowano 165 inwestycji (113 instalacji fotowoltaicznych, 7 instalacji kolektorów słonecznych, 38 pomp ciepła), 9 magazynów energii, 5 systemów zarządzania energią, 8 stacji ładowania pojazdów elektrycznych.

Wydatki poniesione w 2023 roku na realizację Programu wyniosły 2 406 229 zł.

Program termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa

Kolejnym działaniem w celu poprawy jakości powietrza oraz poprawy sytuacji energetycznej miasta jest **Program termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa (PS/O4/2017)** przyjęty uchwałą Rady Miasta Krakowa nr CII/2657/18 z dnia 23 maja 2018 r. (z późn. zm.).

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyniku**, która została sformułowana jako:

„Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło grzewcze bez uwzględnienia sprawności systemu grzewczego w budynkach jednorodzinnych

poprzez:

udzielanie dotacji celowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska, obejmujących:

- docieplenie ścian zewnętrznych,
- docieplenie dachów, stropodachów, stropów nad ostatnią kondygnacją lub ostatnią ogrzewaną kondygnacją,
- docieplenie stropów nad nieogrzewaną piwnicą lub podłóg na gruncie,
- wymianę okien, drzwi zewnętrznych, bram garażowych”,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.9.6. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa	2021	2022	2023
Zwiększyć liczbę budynków jednorodzinnych w których wykonano prace termomodernizacyjne	W24_O Liczba budynków jednorodzinnych w których wykonano termomodernizację w ramach dotacji z Gminy Miejskiej Kraków	40-120	53	82	2
Zapewnić jak największe zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło grzewcze bez uwzględnienia sprawności systemu grzewczego w budynkach jednorodzinnych	W25_O Zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło grzewcze bez uwzględnienia sprawności systemu grzewczego w budynkach jednorodzinnych, w których wykonano termomodernizację w ramach dotacji z GMK (w MWh/rok)	600-1 950	804,86	1 231,23	24,45

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku nie przeprowadzono naboru wniosków do Programu termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa, ze względu na brak środków finansowych przeznaczonych na ten cel (dokonano wypłaty dofinansowania dla dwóch dotacji z 2020 roku na łączną kwotę 71 343 zł.

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są także z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa lub Sejmiku Województwa Małopolskiego:

- Program ochrony środowiska Miasta Krakowa na lata 2020 – 2030 przyjętego uchwałą nr LXXII/2044/21 Rady Miasta Krakowa z 17 listopada 2021 roku – polityka,
- Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego
- obecnie obowiązuje uchwała nr LXXV/1102/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego,
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na rok 2023- przyjętego uchwałą nr CVII/2915/23 Rady Miasta Krakowa z 22 marca 2023 roku,
- Program STOP SMOG (uchwała nr LXXVIII/2186/22 Rady Miasta Krakowa z 16 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia regulaminu realizacji przedsięwzięć niskoemisyjnych w ramach programu STOP SMOG na obszarze Gminy Miejskiej Kraków),
- Krakowska mikroretencja wód opadowych i roztopowych (uchwała nr CVIII/2934/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie zasad udzielania i rozliczania dotacji celowej na zadania służące ochronie zasobów wodnych w ramach krakowskiej mikroretencji wód opadowych i roztopowych),
- Program współpracy miasta Krakowa z Rodzinnymi Ogródkami Działkowymi (uchwała nr LVIII/1710/21 Rady Miasta Krakowa z 26 maja 2021 r. zmieniająca uchwałę nr VI/107/19 w sprawie przyjęcia regulaminu udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Miasta Krakowa na realizację zadań ujętych w Programie wspierania Rodzinnych Ogródów Działkowych funkcjonujących na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, przyjętego uchwałą nr LII/976/16 Rady Miasta Krakowa z dnia 14 września 2016 r.),
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Krakowa (uchwała nr CX/1666/14 Rady Miasta Krakowa z 25 czerwca 2014 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Krakowa do 2032 r.).

IV.9.5. Finanse

Tabela IV.9.7. Wydatki w Dziedzinie Ochrona i kształtowanie środowiska zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	239 820 951	100
Wydatki inwestycyjne	89 286 646	37,2
Wydatki bieżące	150 534 305	62,8

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.9.8. Wydatki w Dziedzinie Ochrona i kształtowanie środowiska zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	239 820 951	100
Utrzymanie i kształtowanie terenów zieleni oraz ochrona przyrody i krajobrazu (O-1)	82 615 712	34,4
Ocena i zarządzanie hałasem środowiskowym (O-2)	- ¹	- ¹
Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza (O-3)	1 808 924	0,8
Ochrona wód (O-4)	1 336 426	0,5
Ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi (O-5)	664 862	0,3
Opieka nad zwierzętami, przeciwdziałanie bezdomności zwierząt (O-6)	19 861 018	8,3
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	133 534 009	55,7

¹ W ramach usługi publicznej Ocena i zarządzanie hałasem środowiskowym (O-2) realizowane były działania, których koszty zostały wykazane w usłudze publicznej Zarządzanie ruchem (T-3) oraz działania realizowane w ramach Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Krakowa na lata 2019-2023. Wydatki poniesione w 2023 roku na realizację w/w Programu, zgodnie z informacją zawartą w rozdziale IV.9.4 Programy i polityki, wyniosły 357 772 zł

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.10. PLANOWANIE PRZESTRZENNE I ARCHITEKTURA

Streszczenie: Planowanie przestrzenne i architektura

Na koniec 2023 roku pokrycie miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego osiągnęło 78% i wzrosło w ciągu roku o 3,9 punktu procentowego. Jest to jedna z najwyższych wartości wśród dużych miast w Polsce. W 2023 roku uchwalono 12 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rok 2023 upłynął pod znakiem reformy systemu planowania przestrzennego w Polsce. W pierwszym kwartale, przepisami Ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz niektórych innych ustawy (Dz. U. z 2023 r., poz. 553) wydłużono okres, w którym można zawiesić procedowanie decyzji o warunkach zabudowy z 9 miesięcy na 18 miesięcy oraz dodano możliwość przedłużenia zawieszenia postępowania na dodatkowy czas, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Następnie przepisami Ustawy z 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) dokonano zmiany systemu planowania przestrzennego w kraju. W miejsce dotychczasowego dualistycznego modelu, w którym zagospodarowanie nieruchomości odbywa się w oparciu o postanowienia planu miejscowego, bądź w oparciu o ustalenia decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, wprowadzono jednolity model o zhierarchizowanej strukturze, począwszy od strategii rozwoju gminy wraz z zawartym w niej modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, poprzez plan ogólny gminy i sporządzane w oparciu o jego ustalenia plany miejscowe i decyzje o warunkach zabudowy.

W wyniku reformy nastąpi utrata mocy obowiązujących studiów gminnych z końcem 2025 roku, a decyzje o warunkach zabudowy po tym terminie będzie można wydawać, o ile w planie ogólnym zostanie wyznaczony obszar uzupełnienia zabudowy. Zmiany legislacyjne skutkowały podjęciem odpowiednich działań na poziomie Gminy Miejskiej Kraków. Po wejściu w życie przepisów ustawy z 7 lipca 2023 r. zaniechano prac nad aktualizacją studium gminnego dla Krakowa i podjęto odpowiednie działania formalne, które zmaterializowały się na początku 2024 roku. (uchwała nr CXXVI /3469/24 Rady Miasta Krakowa z 17 stycznia 2024 r. w sprawie odstąpienia od sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa” oraz uchwała nr CXXVI/3470/24 Rady Miasta Krakowa z dnia 17 stycznia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta Krakowa).

W ramach działań z zakresu Dziedziny Planowanie przestrzenne i architektura, Miasto realizowało także Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (MPRK), obejmujący trzy podobszary: podobszar Stare Miasto – Kazimierz, podobszar Stare Podgórze – Zabłocie oraz podobszar „stara” Nowa Huta. Główne cele MPRK obejmują poprawę jakości życia, ożywienie przestrzeni lokalnej, wzrost aktywności gospodarczej oraz wysoką aktywność społeczną i obywatelską w obszarach rewitalizacji. Realizowane zadania obejmują zarówno projekty infrastrukturalne, jak i „miękkie”, realizowane w ramach zadań bieżących.

Miasto prowadziło również działania związane z zarządzaniem zasobem geodezyjnym i kartograficznym. W latach 2014-2023 powierzchnia gruntów będących w posiadaniu Gminy Miejskiej Kraków wzrosła o 1,5 punktu procentowego i wyniosła 17,8%. Gmina prowadzi także ciągłe działania usługowe oraz doskonalące, mające na celu ułatwienie dostępu do zasobów geodezyjnych i kartograficznych mieszkańcom i wszystkim interesariuszom.

Miasto gospodarowało nieruchomościami dbając m.in. o zapewnienie dochodów majątkowych i terenów pod inwestycje. W ostatnim roku GMK nabyła 16,65 ha gruntów, z czego pod zieleni pozyskano ponad 4,79 ha. W trybie przetargowym sprzedano 0,71 ha gruntu.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dzielzinę Planowanie przestrzenne i architektura wyniosły **1,17%** wydatków ogółem.

IV.10.1. Wprowadzenie do Dziedziny Planowanie przestrzenne i architektura

Dziedzina Planowanie przestrzenne i architektura łączy w sobie zagadnienia i działania mające strategiczne znaczenie dla realizacji polityki przestrzennej prowadzonej przez Miasto z uwzględnieniem działań związanych z rewitalizacją, zarządzaniem zasobem geodezyjnym oraz gospodarowaniem nieruchomościami w celu zapewnienia dochodów i terenów pod inwestycje.

Wydziałami Urzędu Miasta Krakowa realizującymi Usługi publiczne w Dziedzinie są: Wydział Planowania Przestrzennego UMK, Wydział Architektury i Urbanistyki UMK, Wydział Geodezji UMK, Wydział Skarbu Miasta UMK oraz Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji UMK.

IV.10.2. Charakterystyka Usług publicznych

W ramach Dziedziny realizowane są cztery Usługi publiczne:

- Kształtowanie przestrzeni publicznej (P-1)
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych (P-2)
- Zarządzanie zasobem geodezyjnym i kartograficznym (P-3)
- Gospodarowanie nieruchomościami w celu zapewnienia dochodów i terenów pod inwestycje (P-4)

W ramach Dziedziny (Usługa publiczna P-2) realizowany jest także Program strategiczny: Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (MPRK), który jest podstawowym, strategicznym dokumentem w zakresie działań ukierunkowanych na rewitalizację obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

IV.10.2.1. Usługa publiczna P-1 Kształtowanie przestrzeni publicznej

Podstawowymi narzędziami, w oparciu, o które realizowana jest polityka przestrzenna Krakowa, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – sukcesywnie sporządzane i uchwalane akty prawa miejscowego, określające przeznaczenie terenu i warunki jego zagospodarowania.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego regulują ład przestrzenny ustalając dla poszczególnych terenów konkretną kategorię przeznaczenia terenu i sposoby jego zagospodarowania. Największe znaczenie w tym procesie mają tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową lub usługową, tereny zieleni oraz tereny komunikacji.

Równocześnie dla pozostałych obszarów miasta, nieobjętych ustaleniami planów miejscowych, ustalenie sposobu zagospodarowania terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego albo decyzja o warunkach zabudowy).

Wskaźnikiem strategicznym, powiązany z przedmiotową Usługą, opisującym stopień realizacji tego zagadnienia jest **Wskaźnik W2_P Odsetek powierzchni Krakowa pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:**

- 2023: 78,0%
- 2022: 75,6%
- 2021: 71,4%

W 2023 roku opracowanych zostało, a następnie przedstawionych Radzie Miasta Krakowa i uchwalonych **12** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących obszar gminy o powierzchni **1 285,9 ha** (1 524,2 ha w 2022 roku), co stanowi **3,9%** (4,2% w 2022 roku) powierzchni Krakowa.

Ogółem na koniec 2023 roku powierzchnia miasta pokryta **obowiązującymi** planami wynosiła **25 501,7 ha** (24 704,5 ha w 2022 roku), co stanowi **78%** (75,6% w 2022 roku) jego powierzchni. W efekcie prowadzonych prac planistycznych, w 2023 roku zakończono 12 postępowań planistycznych (17 w 2022 roku).

Tabela IV.10.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w 2023 roku

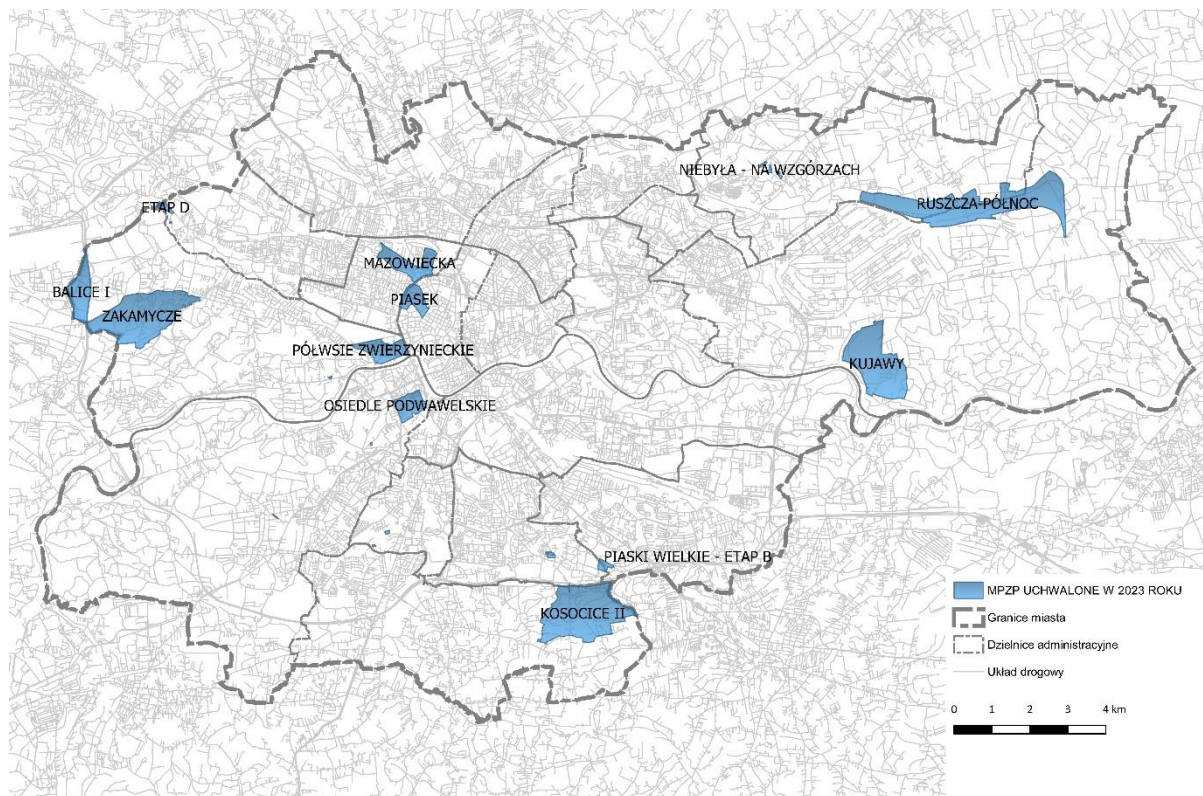
	Liczba planów	Powierzchnia (w ha)	Udział w powierzchni miasta (w %)
Plany obowiązujące, w tym	256	25 501,7	78,0
plany uchwalone w 2023 roku ¹	11	1 244,4	3,8
Plany procedowane ²	64	7 460,4	22,8
Plany oczekujące na wejście w życie	1	41,5	0,1

¹ z wyłączeniem planu miejscowego oczekującego na wejście w życie

² plany procedowane obejmują zarówno 5 033,6 ha terenów nieobjętych wcześniej ustaleniami planistycznymi (15,4% pow. miasta), jak i obszar 2 426,8 ha objęty już ustaleniami planów miejscowych (7,4% pow. miasta).

Źródło: dane własne UMK

Rysunek IV.10.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2023 r.



Źródło: dane własne UMK

Tabela IV.10.2. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego uchwalone w 2023 roku

	Obszar (Nazwa planu)	Powierzchnia (w ha)
1.	Piaski Wielkie – etap B	7,7
2.	Piasek	36,2
3.	Kujawy	202,0
4.	Ruszcza - Północ	317,0
5.	Niebyła – Na Wzgórzach	3,9
6.	Zakamycze	235,4
7.	Dla wybranych obszarów przyrodniczych miasta Krakowa – etap D	10,8
8.	Kosocice II	252,9
9.	Balice I	64,4
10.	Mazowiecka	62,8
11.	Półwsie Zwierzynieckie	51,3
12.	Osiedle Podwawelskie ¹	41,5

¹ obszar, dla którego na koniec 2023 roku mpzp oczekiwały na wejście w życie

Źródło: dane własne UMK

Największe znaczenie w procesie kształtowania przestrzeni miejskiej mają tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową lub usługową, tereny zieleni oraz tereny komunikacji. Zachowanie właściwych proporcji pomiędzy nimi jest istotne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju i korzystnego kształtowania przestrzeni miasta. Dlatego wzrostowi wskaźnika terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe lub usługowe powinien towarzyszyć odpowiedni wzrost nieruchomości przeznaczonych pod powstanie terenów rekreacji i dróg, co pozwala na optymalne wykorzystanie przestrzeni i osiągnięcie przyjętych celów rozwojowych, przy jednoczesnym zachowaniu i objęciu ochroną obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo.

Tabela IV.10.3. Wskaźniki charakteryzujące Usługę publiczną P-1 Kształtowanie przestrzeni publicznej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Wskaźnik	Symbol	2021	2022	2023
Udział powierzchni gminy przeznaczonej na zabudowę mieszkaniową	W3_P	18,9%	20,5%	21,2%
Udział powierzchni gminy przeznaczonej na zieleni i wody	W4_P	19,6%	20,1%	19,9%
Udział powierzchni gminy przeznaczonej na komunikację	W5_P	8,1%	9,1%	9,8%
Udział powierzchni Krakowa przeznaczonej na zabudowę usługową	W23_P	7,0%	7,9%	8,3%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Kształtowanie przestrzeni publicznej odbywa się także poprzez decyzje wydawane przez Wydział Architektury i Urbanistyki. Podstawowymi z nich, są decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (WZiZT) oraz decyzje o pozwoleniu na budowę (PnB).

Należy zauważyć, że sukcesywnie spada liczba wydawanych pozytywnych decyzji o warunkach zabudowy terenu w stosunku do wniosków z lat poprzednich. Głównym powodem takiego trendu jest prowadzona od wielu lat polityka planistyczna miasta, by w pierwszej kolejności objąć ustaleniami planistycznymi te obszary miasta, które nie powinny zostać zabudowane oraz te, na których możliwe było prowadzenie intensywnej działalności inwestycyjnej.

Tabela IV.10.4. Decyzje WZiZT i PnB w latach 2021–2023

Rodzaj decyzji	2021	2022	2023
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ogółem	2 410	2 199	1 899
w tym: pozytywne decyzje o ustaleniu warunków zabudowy (nie dot. decyzji o przeniesieniu i wygaszeniu)	698	530	477
Decyzje w przedmiocie udzielania zgody na prowadzenie robót budowlanych ogółem	3 288	2 959	2 697
w tym: decyzje pozytywne w przedmiocie zgody na prowadzenie robót budowlanych	2 121	1 829	1 557

Źródło: dane własne UMK

Niezależnie od powyżej wskazanych działań, miasto egzekwowało postanowienia uchwały w sprawie ustalenia „Zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń”, tzw. uchwały krajobrazowej (uchwała nr XXXVI/908/20 z 26 lutego 2020 r.). Do Wydziału Architektury i Urbanistyki UMK w 2023 roku wpłynęły 2 194 wnioski o badanie zgodności, zakończono badanie legalności w liczbie 1 444. Za niezgodnie z postanowieniami uchwały zainstalowane nośniki reklamowe nałożone zostały kary pieniężne w wysokości 3 148 689 zł, z czego w 2023 roku uiszczono 325 429,02 zł.

Zarząd Dróg Miasta Krakowa prowadzi kontrole zarówno w zakresie legalności umieszczania reklam, jak również zgodności lokalizacji i gabarytów z zapisami tzw. uchwały krajobrazowej. W przypadku stwierdzenia reklamy w pasie drogowym, umieszczonej bez zgody zarządcy (ZDMK), wszczynane jest postępowanie administracyjne zmierzające do nałożenia opłaty karnej na podstawie art. 40 ust. 12 ustawy o drogach publicznych. Dodatkowo podczas czynności kontrolnych pasa drogowego badana jest zgodność z zapisami uchwały krajobrazowej. Ujawnienie nieprawidłowości w zakresie przepisów uchwały krajobrazowej jest podstawą do wszczęcia postępowania na podstawie art. 37d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W 2023 roku, w ramach czynności kontrolnych pasa drogowego wszczęto (na podstawie art. 37d ustawy) 86 postępowań administracyjnych za zajęcie pasa drogowego w celach reklamowych bez zgody zarządcy oraz wydano 79 decyzji administracyjnych, nakładających opłatę pieniężną za zajęcie pasa drogowego bez zgody zarządcy, na sumę ok. 490 000 zł.

IV.10.2.2. Usługa publiczna P-2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Usługa związana z rewitalizacją miasta Krakowa realizowana jest poprzez Miejski Program Rewitalizacji Krakowa, przyjęty uchwałą nr LIX/1288/16 Rady Miasta Krakowa z 7 grudnia 2016 r. (z późn. zm.: uchwałą nr XCI/2390/17 z 20 grudnia 2017 r., uchwałą nr XCV/2485/18 z 28 lutego 2018 r., uchwałą nr XXXVI/929/20 z 26 lutego 2020 r. oraz uchwałą nr LVII/1657/21 z 5 maja 2021 r.). Zakres realizacji Programu obrazuje **Wskaźnik W6_P Udział powierzchni zdegradowanych obszarów Krakowa objętych rewitalizacją**. Wskaźnik ten pokazuje jaki odsetek powierzchni miasta uznanej za zdegradowaną, objęty jest działaniami rewitalizacyjnymi (Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa – MPRK). Docelowo Miasto Kraków dąży do zrewitalizowania wszystkich terenów ujętych w Programie. W roku 2023 wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 40,5% i utrzymuje się na tym poziomie od czasu aktualizacji Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa, przeprowadzonej w 2016 roku. Przez obszar rewitalizacji rozumie się obszar zdegradowany, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. W MPRK obszar rewitalizacji składa się z 3 podobszarów:

- 1) Podobszar Stare Miasto-Kazimierz, obejmujący Stare Miasto, Kazimierz, Stradom oraz część Wesolej – do linii kolejowej,
- 2) Podobszar Stare Podgórze-Zabłocie, obejmujący Stare Podgórze oraz część Zabłocia – do linii kolejowej tzw. małej obwodowej,
- 3) Podobszar „stara” Nowa Huta, obejmujący teren „starej” Nowej Huty wraz z obszarem użytku ekologicznego Łąki Nowohuckie.

Więcej informacji na temat Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa w rozdziale IV.10.3.

IV.10.2.3 Usługa publiczna P-3 Zarządzanie zasobem geodezyjnym i kartograficznym

Przedmiotem tej Usługi jest prowadzenie baz danych powiatowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego: ewidencji gruntów i budynków (EGiB), bazy danych obiektów topograficznych (BDOT500), geodezyjnej ewidencji sieci uzbrojenia terenu (GESUT), bazy danych szczegółowej osnowy geodezyjnej (BDSOG), ewidencji gruntów i budynków, gromadzenie i udostępnianie dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, regulacja stanów prawnych nieruchomości.

Produktami zadań powiązanych z tą Usługą są między innymi:

Zweryfikowane i przyjęte do Powiatowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego operaty (w szt.):

- **2023: 14 569**
- 2022: 14 896
- 2021: 11 162

Zrealizowane zgłoszenia pracy geodezyjnej (w szt.):

- **2023: 10 941**
- 2022: 11 317
- 2021: 11 901

Istotnym wskaźnikiem kontekstowym, związanym z Usługą publiczną P-3 jest **Wskaźnik W1_P Udział gruntów stanowiących własność gminy (Kraków) w ogólnej powierzchni miasta**. Podstawą wyliczenia wskaźnika są wyłącznie grunty gminy nie oddane w żadną formę władania. W 2023 roku jego wartość wyniosła **0,3%** tj. o 1,2 pkt. procentowego mniej niż w roku poprzedzającym. Spadek wartości tego wskaźnika wynika ze spadku ilości gruntów GMK nieoddanych w żadną formę władania w ogólnej powierzchni gruntów, gdyż zostały one przypisane władającym, oddane w zarząd, współzarząd, użytkowanie lub inne formy władania. Natomiast globalnie, na przestrzeni lat 2014-2023 ogólna powierzchnia gruntów, znajdujących się we władaniu Gminy Miejskiej Kraków wzrosła z poziomu 16,3% do **17,8%**.

IV.10.2.4. Usługa publiczna P-4 Gospodarowanie nieruchomościami w celu zapewnienia dochodów i terenów pod inwestycje

Przedmiotem Usługi jest gospodarowanie własnym i powierzonym Miastu mieniem, w tym zbywanie i nabywanie nieruchomości, zawieranie umów dzierżawy, przekształcanie użytkowania wieczystego w prawo własności oraz postępowania rewindykacyjne.

W ramach Usługi mieszczą się także działania związane z nabywaniem nieruchomości pod inwestycje oraz działania związane z wypłatą odszkodowań. Efekty tych działań na poziomie Dziedziny monitorowane są za pomocą mierników: M10_P Powierzchnia nieruchomości nabyta w danym roku oraz M11_P Powierzchnia nieruchomości zbyta w danym roku w trybie przetargowym.

Powierzchnia nieruchomości nabytych w ostatnich latach kształtowała się na poziomie (M10_P):

- **2023: 16,6537 ha**
- 2022: 44,4885 ha
- 2021: 44,6406 ha

Wartość Miernika M10_P w poszczególnych latach uwarunkowana jest przede wszystkim wysokością środków finansowych zarezerwowanych w budżecie Miasta Krakowa na dany rok dla realizacji wykupów nieruchomości. Na wartość miernika wpływ ma także powierzchnia nieruchomości leżących w liniach rozgraniczających teren inwestycji, dla których wydawane są decyzje o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych. Ponadto jego wartość uwarunkowana jest powierzchnią nieruchomości przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i wydzielonych geodezyjnie pod drogi publiczne na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego.

W 2023 roku powierzchnia nieruchomości pozyskanych pod zieleń wyniosła 4,79 ha.

Równoległe do działań prowadzonych w ramach Powiatowego programu zwiększenia lesistości miasta Krakowa, w 2023 roku Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie nabył 0,2778 ha gruntów w rejonie łąk w Toniach, w celu ochrony istniejących terenów leśnych przez włączenie ich do zasobu Gminy Miejskiej Kraków.

Powierzchnia nieruchomości zbyta w trybie przetargowym w ostatnich latach kształtowała się następująco (M11_P):

- 2023: 0,71 ha
- 2022: 1,19 ha
- 2021: 3,82 ha

W przypadku nieruchomości gruntowych oraz nieruchomości zabudowanych, ich przeznaczenie do sprzedaży uzależnione jest od możliwości zagospodarowania terenu na potrzeby inwestycyjne realizowane przez podmioty prywatne lub modernizacji, bądź rozbudowy zbywalnych obiektów budowlanych. Sprzedaż nieruchomości uzależniona jest ponadto od ewentualnego zgłoszenia roszczeń przez osoby trzecie. W przypadku podważenia tytułu prawnego, podmiot publiczny ma ustawowy obowiązek zaniechania czynności zmierzających do zbycia nieruchomości.

IV.10.3. Programy i polityki

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (MPRK)

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyniku**, która została sformułowana jako:

„Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wyznaczonych, zdegradowanych obszarów miasta, w sposób kompleksowy, skoncentrowany terytorialnie

poprzez:

1. poprawę jakości życia w obszarze rewitalizacji,
2. ożywienie przestrzeni lokalnej,
3. wzrost aktywności gospodarczej interesariuszy w obszarze rewitalizacji,
4. zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej w obszarze rewitalizacji”

tak, aby zrealizować poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.10.5. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa	2021	2022	2023
Zwiększenie dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług publicznych w zakresie przedszkoli	Odsetek mieszkańców z dostępem do przedszkola w odległości nie większej niż 500 m	100%	90,81%	90,46%	90,65%
Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji	Liczba przestępstw na 1 000 mieszkańców ¹	na poziomie średniej dla miasta	6,93	9,10	10,31
Zwiększenie dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług publicznych w zakresie ośrodków wsparcia dla osób starszych	Odsetek mieszkańców z dostępem do ośrodka wsparcia dla osób starszych w odległości nie większej niż 500 m	60%	56,02%	55,92%	49,87%

Ograniczenie bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym)	na poziomie średniej dla miasta	5,43%	4,27%	3,50%
---	--	---------------------------------	-------	-------	-------

¹ dotyczy zgłoszonych przestępstw popełnionych w przestrzeni publicznej

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Działania podejmowane na rzecz realizacji powyższych celów mają doprowadzić do ograniczenia nierówności w mieście oraz poprawy dostępności do stwarzanych przezeń możliwości. Rzecz jasna, ze względu na specyfikę MPRK, działania dotyczą obszaru rewitalizacji, którego mieszkańcy w największym stopniu dotknięci są negatywnymi konsekwencjami koncentracji problemów społeczno-gospodarczo-przestrzenno-środowiskowych. Przez obszar rewitalizacji rozumie się obszar zdegradowany cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

W ramach MPRK w 2023 roku realizowano m.in. zadania:

1. Park Zakrzówek,
2. Rewaloryzacja Parku Bednarskiego i Wzgórza Lasoty,
3. „Spotkajmy się na podwórku” – Rewitalizacja wewnątrz kwartałów zabudowy na terenie Nowej Huty.

Na efekty Programu mają wpływ także działania realizowane w innych programach, np. Bezpieczny Kraków, czy usługach publicznych, np. działania stymulujące tworzenie przedszkoli, działania na rzecz seniorów itp.

MPRK nie jest gminnym programem rewitalizacji w rozumieniu ustawy o rewitalizacji, dlatego w 2023 roku trwały (rozpoczęte w 2022 roku) prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Krakowa. Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę nr CII/2780/22 z 21 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Krakowa. Zgodnie z art. 52 ustawy o rewitalizacji MPRK obowiązywał do 31 grudnia 2023 roku.

Łączna kwota na realizację Programu w 2023 roku wyniosła 18 772 916 zł.

Program Cyfryzacja Grodzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (GODGiK)

Celem ogólnym Programu jest: „Cyfryzacja i aktualizacja zasobu GODGiK”,

poprzez:

1. digitalizację materiałów analogowych do postaci cyfrowej. ożywienie przestrzeni lokalnej,
2. przeprowadzenie modernizacji i aktualizacji bazy danych EGiB,
3. przeprowadzenie modernizacji rejestrów publicznych GESUT i BDOT500,
4. publikację danych w Portalach miejskich i krajowych,
5. opracowanie i wdrożenie e-usługi do zarządzania danymi archiwalnymi

tak, aby zwiększyć powierzchnię miasta objętej aktualną cyfrową bazą EGIB.

Program związany jest z zapewnieniem aktualności, spójności i wiarygodności zasobu geodezyjnego i kartograficznego, co wymaga konieczności przetworzenia wszystkich danych PZGiK (Powiatowy Zasób Geodezyjny i Kartograficzny) do postaci elektronicznej. Produkty wytworzone w ramach realizacji programu mają zapewnić udostępnienie danych zarówno klientom wewnętrznym (pracownicy Urzędu i MJO) jak i zewnętrznym (mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków, inwestorzy).

Planuje się realizację Programu do końca 2027 roku.

Realizacja Programu podejmowana jest poprzez Projekty:

1. Cyfryzacja dowodów zmian
2. Modernizacja rejestrów publicznych baz danych EGiB
3. Modernizacja rejestrów publicznych baz danych GESUT i BDOT500
4. iRepozytorium.

Tabela IV.10.6. Stopień realizacji celu Programu

Cel ogólny	Wskaźnik	Wartość docelowa	2023
Cyfryzacja i aktualizacja zasobu GODGiK	Odsetek powierzchni Krakowa objęty aktualną cyfrową bazą Ewidencji Gruntów i Budynków	43,9%	34,5%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Łączna kwota na realizację Programu w 2023 roku wyniosła 3 301 753 zł.

IV.10.4. Finanse

Tabela IV.10.7. Wydatki w Dziedzinie Planowanie przestrzenne i architektura zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	104 816 954	100
Wydatki inwestycyjne	75 809 299	72,3
Wydatki bieżące	24 368 655	23,2
Dokapitalizowanie spółek miejskich	4 639 000	4,5

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.10.8. Wydatki w Dziedzinie Planowanie przestrzenne i architektura zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	104 816 954	100
Kształtowanie przestrzeni publicznej (P-1)	13 748 390	13,1
Rewitalizacja obszarów zdegradowanych (P-2)	545 149	0,5
Zarządzanie zasobem geodezyjnym i kartograficznym (P-3)	4 560 167	4,4
Gospodarowanie nieruchomościami w celu zapewnienia dochodów i terenów pod inwestycje (P-4)	5 256 002	5,0
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	80 707 246	77,0

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.11. SPORT I REKREACJA

Streszczenie: Sport i rekreacja

W ramach Dziedziny Sport i rekreacja Miasto prowadziło działania w celu stworzenia warunków organizacyjnych i infrastrukturalnych, zapewniających możliwość uprawiania sportu i czerpania z niego korzyści zdrowotnych i rekreacyjnych. Były to m. in. działania związane z utrzymaniem i udostępnianiem gminnych obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz z zapewnieniem ogólnodostępnej oferty sportowej w postaci programów i zajęć sportowych, imprez, wydarzeń, akcji i szkoleń.

W 2023 roku Miasto utrzymywało 97 obiektów sportowych i rekreacyjnych, przeprowadzając w nich 19 remontów. Jakość gminnej infrastruktury, mierzona poprzez stosunek obiektów w stanie dobrym i bardzo dobrym do wszystkich obiektów, jest stale monitorowana. W minionym roku wartość ta osiągnęła 64,9%.

W roku 2023 poprawa sytuacji epidemicznej panującej w Polsce, spowodowana rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, wpłynęła na poprawę możliwości organizacji wszelakich wydarzeń sportowych, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście wartości wybranych wskaźników.

W roku 2023 największy wzrost wartości wskaźnika o 44% w porównaniu do 2022 roku odnotowano w udziale zawodników w organizowanych cyklicznie od wielu lat imprezach sportowych. Liczba osób korzystających z pozaszkolnych zajęć sportowych pozostała na podobnym poziomie. Liczba uczestników programów sportowo-rekreacyjnych wzrosła o 12,6% w odniesieniu do ubiegłego roku. Wartość wskaźnika średniego udziału w zajęciach sportowych i rekreacyjnych prowadzonych w krakowskich klubach zwiększyła się z 246 osób w 2022 roku do 328 osób w 2023 roku.

W ramach Dziedziny Miasto wspierało także sport wyczynowy współpracując z klubami i związkami sportowymi. Sukcesy sportowców przekładają się na wzrost zainteresowania społeczeństwa uprawianiem danych dyscyplin sportowych. W 2023 roku w Krakowie funkcjonowało 749 klubów sportowych, w tym 148 stanowiły uczniowskie kluby sportowe. Wsparcie klubów sportowych obejmowało rozwój ich infrastruktury, dofinansowanie zajęć sportowych, jak również przyznawanie stypendiów sportowych.

W dniach 21 czerwca – 2 lipca 2023 roku Kraków wraz z Województwem Małopolskim był gospodarzem Igrzysk Europejskich. W zawodach wystąpiło około 7 tys. sportowców z blisko 50 krajów, którzy rywalizowali w 29 dyscyplinach i 253 konkurencjach.

Łączne wydatki budżetu Miasta Krakowa w 2023 roku na Dziedzinę Sport i rekreacja wyniosły **4,66%** wydatków ogółem.

IV.11.1. Wprowadzenie do Dziedziny Sport i rekreacja

W ramach Dziedziny Sport i rekreacja Gmina Miejska Kraków stwarza i zapewnia warunki organizacyjne i infrastrukturalne, zapewniające możliwość uprawiania sportu i czerpania z niego korzyści zdrowotnych i rekreacyjnych. W ramach Dziedziny realizowane są trzy Usługi publiczne:

- Zapewnienie dostępności bazy i oferty sportowej i rekreacyjnej (S-1)
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży oferty sportowej i rekreacyjnej (S-2)
- Wspieranie inicjatyw w zakresie sportu wyczynowego (S-3)

Ograniczenia dotyczące aktywności fizycznej, wynikające z sytuacji pandemii w latach ubiegłych, miały negatywny wpływ na Dziedzinę oraz na kondycję psychofizyczną mieszkańców. Jak wykazuje wiele badań, ćwiczenia fizyczne pozytywnie wpływają na układ odpornościowy organizmu. Mają one wymierny wpływ na przeciwdziałanie zarażeniu się różnymi chorobami, w tym COVID-19. Także w czasach kryzysów aktywność fizyczna ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego i fizycznego społeczeństwa. W 2023 roku obostrzenia związane z sytuacją epidemiologiczną spowodowaną rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 zostały zniesione, co wpłynęło na wzrost liczby uczestników imprez, głównie biegowych, w stosunku do lat ubiegłych. Wpływ zniesienia obostrzeń związanych z pandemią można zauważyć także w zakresie uczestnictwa w projektach sportowo-rekreacyjnych oraz zajęciach organizowanych przez kluby sportowe.

Dokumentem określającym kierunki polityki Miasta w zakresie rozwoju sportu w Krakowie jest uchwała nr LXXV/2120/21 z 15 grudnia 2021 roku w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju sportu w Krakowie na lata 2021-2025”. Dokument ten pełni rolę polityki. Został opracowany i procedowany przez grupę Radnych Miasta Krakowa z Komisji Sportu i Kultury Fizycznej.

Treść i zakres dokumentu obejmują realizowane w Dziedzinie Sport i rekreacja Usługi publiczne oraz wiązki projektów inwestycyjnych. Obejmuje on zarówno problematykę związaną z zapewnieniem infrastruktury sportowej oraz atrakcyjnej oferty sportowej skierowanej do różnych grup docelowych.

Ważnym uzupełnieniem działań GMK związanych z realizacją Usług publicznych były działania spółki Arena Kraków SA, które oddziaływały nie tylko na Dziedzinę Sport i rekreacja, ale także na Dziedziny: Kultura i ochrona dziedzictwa oraz Turystyka i promocja. Działania Spółki polegały na organizacji wydarzeń i imprez głównie o charakterze sportowym i artystycznym, o zasięgu ponadlokalnym, często międzynarodowym i służyły realizacji celu SRK 2030: I.1: Kraków – węzłem w sieci metropolii Polski, Europy i świata. W 2023 roku koszty operacyjne Spółki związane z tym celem wyniosły 26 537 600 zł.

IV.11.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.11.2.1. Usługa publiczna S-1 Zapewnienie dostępności bazy i oferty sportowej i rekreacyjnej

W ramach Usługi realizowane są zadania związane z utrzymaniem i udostępnianiem gminnych obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz zadania związane z realizacją ogólnodostępnej oferty sportowej tj. imprez, wydarzeń, akcji, szkoleń.

Tabela IV.11.1. Baza oraz oferta sportowo-rekreacyjna

	Symbol	2021	2022	2023
Stan gminnej infrastruktury sportowo - rekreacyjnej (%)	W4_S	56,2	57,5	64,9
Atrakcyjność wybranych imprez rekreacyjnych i sportowych (osoby)	W6_S	1 107	3 487	5 010
Dynamika przyrostu liczby osób uczestniczących w projektach sportowo-rekreacyjnych (osoby)	W2_S	252 643	218 049	247 715

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku Zarząd Infrastruktury Sportowej utrzymywał 97 obiektów sportowych i rekreacyjnych, przeprowadzając w nich 19 remontów. **Stan gminnej infrastruktury sportowo - rekreacyjnej** obrazuje **Wskaźnik W4_S** przedstawiający stosunek obiektów w stanie dobrym i bardzo dobrym do wszystkich obiektów.

Ważnym działaniem ukierunkowanym na zwiększenie zainteresowania mieszkańców aktywnym trybem życia były – cykliczne od wielu lat - imprezy sportowe organizowane przez Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie. Do strategicznych imprez, cieszących się co roku dużą popularnością, zaliczyć należy: **Cracovia Maraton, Tour de Pologne, Bieg Trzech Kopców, Bieg Sylwestrowy, Cracovia Półmaraton Królewski.**

Atrakcyjność imprez mierzona jest liczbą uczestników, którą obrazuje **Wskaźnik W6_S Atrakcyjność wybranych imprez rekreacyjnych i sportowych.** Przedstawia on średnią arytmetyczną liczby osób uczestniczących w wymienionych wyżej imprezach.

Wskaźnikiem kontekstowym obrazującym również zainteresowanie mieszkańców Krakowa uprawianiem różnorodnej aktywności fizycznej jest **W2_S Dynamika przyrostu liczby osób uczestniczących w projektach sportowo-rekreacyjnych,** który opisuje zbiorczo liczbę uczestników ogólnodostępnych akcji, wydarzeń, imprez i programów.

Zdecydowany wzrostowy trend wartości wskaźnika **W6_S** jest związany ze zwiększonym zainteresowaniem i idącym za tym uczestnictwem w dużych imprezach rekreacyjnych i sportowych, spowodowanym mniejszym ryzykiem zarażenia wirusem SARS-CoV-2 w stosunku do lat ubiegłych.

IV.11.2.2. Usługa publiczna S-2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży oferty sportowej i rekreacyjnej

Usługa S-2 obejmuje upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży poprzez miejskie programy sportowe, oferowane przez Zarząd Infrastruktury Sportowej w Krakowie, a także programy sportowe i pozaszkolne zajęcia sportowo - rekreacyjne, realizowane przez placówki oświatowo-wychowawcze o charakterze sportowo-rekreacyjnym: Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków Wschód, Międzyszkolny Ośrodek Sportowy Kraków Zachód oraz kluby sportowe.

Tabela IV.11.2. Atrakcyjność zajęć sportowych w latach 2021-2023

	Symbol	2021	2022	2023
Atrakcyjność zajęć miejskich programów rekreacyjno-sportowych (osobo-wejście)	W7_S	215 958	172 388	194 159
Atrakcyjność pozaszkolnych zajęć sportowych i rekreacyjnych (osoby)	W8_S	16 801	18 960	19 090
Atrakcyjność zajęć oferowanych przez kluby sportowe (osoby/klub)	W9_S	246	246	328

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Atrakcyjność tych zajęć obrazują wskaźniki **W7_S** i **W8_S**, przedstawiające frekwencję.

Wartość wskaźnika **W7_S** zwiększyła się z 172 388 do 194 159 osobo-wejść. Analizując wartość tego wskaźnika w perspektywie wieloletniej można zaobserwować pewną sezonowość jego wartości – co drugi rok spada znacząco liczba osób uczestniczących w ofercie sportowej i rekreacyjnej. Wpływ na wartość tego wskaźnika mogą mieć czynniki zewnętrzne i wewnętrzne. Do czynników zewnętrznych zaliczyć można malejące zainteresowanie społeczeństwa uprawianiem wybranych aktywności fizycznych w całej Polsce, warunki atmosferyczne oraz popularność poszczególnych dyscyplin sportowych. Do czynników wewnętrznych zaliczyć należy zaangażowanie i profesjonalizm realizatorów poszczególnych programów, sumiennosc w zbieraniu danych o liczbie uczestników, ale przede wszystkim zapewnienie odpowiedniego finansowania miejskich programów sportowych, uwzględniającego rosnące stawki wynagrodzeń i koszty eksploatacyjne.

Wzrost wskaźnika **W8_S** w 2023 roku obrazuje większe zainteresowanie pozaszkolnymi zajęciami sportowymi wśród dzieci i młodzieży.

W stosunku do lat ubiegłych cieszy wzrost wskaźnika **W9_S**, który pokazuje poprawę sytuacji i kondycji klubów sportowych.

W roku 2023 przeprowadzono konkurs projektów dla klubów sportowych na realizację zadań w zakresie wspierania rozwoju sportu w Krakowie. Zawarto 133 umowy na łączną kwotę 5 431 000 zł. Rozliczono umowy na kwotę 5 319 682 zł.

IV.11.2.3. Usługa publiczna S-3 Wspieranie inicjatyw w zakresie sportu wyczynowego

Wspieranie sportu wyczynowego jest jednym z elementów współpracy Miasta z klubami i związkami sportowymi. Sukcesy sportowców przekładają się na wzrost zainteresowania społeczeństwa uprawianiem danych dyscyplin sportu.

Miasto wspiera krakowskie kluby sportowe poprzez dofinansowanie zajęć sportowych w ramach realizacji zadania własnego Gminy Miejskiej Kraków w zakresie sprzyjania rozwojowi sportu.

W zakresie współpracy z klubami i organizacjami sportowymi określone są zasady, cele priorytetowe i zadania publiczne w obszarze sportu, których realizacja związana jest z ich finansowaniem z budżetu Gminy Miejskiej Kraków na podstawie przepisów ustawy o sporcie oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W 2023 roku w ramach konkursów grantowych oraz naboru ofert na podstawie przepisów art. 19a ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

przekazano kwotę 5 914 300 zł dla 125 klubów sportowych, których adresatami było 41 011 osób.

W ubiegłym roku Miasto przyznało 122 stypendia sportowe na łączną kwotę 403 500 zł.

Wskaźnik W3_S Liczba medali/tytułów zdobytych przez krakowskich sportowców/kluby sportowe opiera się na danych ze złożonych wniosków stypendialnych oraz wniosków o przyznanie dotacji na wsparcie realizacji projektu z zakresu sportu przez kluby sportowe:

- 2023: 69 szt.
- 2022: 56 szt.
- 2021: 43 szt.

IV.11.3. Wybrane inwestycje w Dziedzinie Sport i rekreacja

Inwestycje współfinansowane ze środków centralnych, zrealizowane w ramach III Igrzysk Europejskich:

- modernizacja Stadionu Miejskiego im. Henryka Reymana,
- budowa boiska do koszykówki 3x3 Hala Cracovia Centrum Sportu Niepełnosprawnych,
- modernizacja toru kajakarstwa górskiego na terenie OSiR Kolna.

Ponadto w 2023 roku zrealizowano w ramach Dziedziny następujące wybrane zadania inwestycyjne:

- budowa sali gimnastycznej przy SP nr 26, ul. I. Krasickiego 34,
- boisko ze sztuczną nawierzchnią typu Orlik dla Kostrza,
- rozbudowa obiektów sportowych KS Dąbski,
- Sportowa Malborska - Street Workout, OCR i plac zabaw,
- piłkarski kompleks na os. Oświecenia,
- modernizacja boiska przy SP im. B. Jańskiego, os. Niepodległości 19,
- KS Borek – modernizacja budynku klubu,
- budowa boiska wielofunkcyjnego przy SP im. C. Borzęckiej, ul. Malborska 98,
- hala gimnastyczna przy SP nr 89, os. Piastów 34a,
- hala sportowa przy IX LO, ul. Czapińskiego 5,
- KS Bronowianka - modernizacja obiektów sportowych,
- weryfikacja stadionu KS Wanda w celu przystosowania toru do uzyskania licencji treningowej oraz licencji do rozgrywek II Ligi Żużlowej PZM.

Kontynuowane były inwestycje wieloletnie m. in.:

- budowa krytej pływalni przy SP z Oddziałami Integracyjnymi nr 144, os. Bohaterów Września 13,
- boisko sportowe na terenie os. Mogiła wraz ze świetlicą środowiskową,
- hala sportowa przy VIII LO, ul. Grzegórzecka 24,
- hala widowiskowo-sportowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych na terenie XXX Liceum Ogólnokształcącego,
- modernizacja obiektów RKS Juvenia.

W ramach programu rewitalizacji boisk przyszkolnych wykonano m.in. wymianę nawierzchni na nowe i bezpieczne wraz z elementami towarzyszącymi przy SP nr 37, os. Stalowe 18, przy ZSO nr 9, ul. Seniorów Lotnictwa 5, przy SP nr 93, ul. F. Szlachtowskiego 31, przy SP nr 103 os. Kolorowe 29, przy SP „Rajska Szkoła”, ul. Tuchowska 113, przy SP nr 113, ul. Stachewicza 33 w Krakowie.

W zakresie pozyskiwania środków zrealizowano zadanie w ramach projektu pn. „Małopolska infrastruktura rekreacyjno – sportowa - MIRS” - Modernizacja przyszkolnej infrastruktury sportowej – bieżni przy Szkole Podstawowej nr 129, os. Na Wzgórzach 13a, przy SP nr 93, ul. F. Szlachtowskiego 31.

Inwestycja „Budowa krytej pływalni z niecką sportową 50 metrową przy ul. Monte Cassino 31” została ujęta na liście wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania w ramach „Programu Inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu”.

Złożono także wnioski do Programu Olimpia, które dotyczyły budowy nowych boisk wielofunkcyjnych o wymiarach pola do gry 20x40m wraz z zadaniem o stałej konstrukcji na terenie: XIII LO ul. Sądowa 4, SP nr 38 ul. płk. F. Nullo 23 oraz Zespołu Szkół Geodezyjno - Drogowych i Gospodarki Wodnej, ul. Lea 235.

Decyzją z 17 maja 2023 roku wnioski zostały pozytywnie zaopiniowane i zawarto umowy dofinansowania.

IV.11.4. Finanse

Tabela IV.11.3. Wydatki Budżetu Miasta w Dziedzinie Sport i rekreacja zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	418 834 080	100
Dokapitalizowanie spółek miejskich	39 630 615	9,5
Wydatki inwestycyjne	222 373 712	53,1
Wydatki bieżące	156 829 753	37,4

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.11.4. Wydatki Budżetu Miasta w Dziedzinie Sport i rekreacja zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	418 834 080	100
Zapewnienie dostępności bazy i oferty sportowej i rekreacyjnej (S-1)	25 943 985	6,2
Zapewnienie dzieciom i młodzieży oferty sportowej i rekreacyjnej (S-2)	48 864 352	11,7
Wspieranie inicjatyw w zakresie sportu wyczynowego (S-3)	2 413 048	0,6
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	341 612 695	81,5

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.11.5. Wydatki spółek miejskich w Dziedzinie Sport i rekreacja zrealizowane w 2023 roku¹

Nazwa spółki	Wydatki (w zł)
Arena Kraków S.A.	26 537 600

¹ Wydatki spółek, których źródłem nie jest budżet Miasta Krakowa

Źródło: Raport Zarządu spółki AK SA za 2023 rok



IV.12. TRANSPORT

Streszczenie: Transport

Rok 2023 cechowały pozytywne trendy i zjawiska w zakresie mobilności mieszkańców, pomimo wielkich inwestycji, jak **budowa linii tramwajowej do Górki Narodowej wraz z terminalem i parkingiem P+R**, czy przebudowa al. 29 Listopada, które oprócz niekwestionowanych korzyści wiązały się ze zwiększoną uciążliwością w przemieszczaniu się, zwłaszcza w północnej części miasta.

Według cyklicznych badań usług komunalnych w opiniach i budżetach mieszkańców Krakowa przeprowadzonych przez KHK, w 2023 roku nastąpił wzrost udziału komunikacji miejskiej wśród wybieranych przez mieszkańców środków przemieszczania się po mieście (z 36% w 2022 roku **do 44% w 2023 roku**), przy jednoczesnym spadku udziału poruszania się samochodem (z 47% w 2022 roku **do 44% w 2023 roku**). Wyniki badań społecznych potwierdzają skuteczność działań realizowanych w ramach „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” (Cel operacyjny: „Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy”). Działania te ogniskują się przede wszystkim na zapewnieniu wysokiej jakości systemu transportowego Krakowa poprzez rozwój i utrzymanie infrastruktury transportowej, w tym floty pojazdów, a także systemowych rozwiązań organizacyjnych, usprawnień i udogodnień, m.in. rozszerzenia oferty Komunikacji Miejskiej w Krakowie (KMK) zarówno w zakresie komunikacji aglomeracyjnej, jak i miejskiej czy integracji taryfowo-biletowej komunikacji miejskiej z transportem kolejowym.

Wprowadzone w 2023 roku zmiany w komunikacji aglomeracyjnej polegały m.in. na włączeniu do systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie Gminy Jerzmanowice-Przegonia. Obecnie, w ramach zawartych Porozumień Międzygminnych, Komunikacja Miejska w Krakowie **obsługuje 19 podkrakowskich** gmin, tj. Biskupice, Brzeźnica, Czernichów, Iwanowice, Jerzmanowice-Przegonia, Kocmyrzów-Luborzyca, Krzeszowice, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skąta, Skawina, Słomniki, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów i Zielonki. Dzięki uruchomieniu nowych linii aglomeracyjnych i wprowadzeniu zmian na liniach istniejących do obsługi Komunikacją Miejską w Krakowie zostały włączone nowe obszary – Przegonia, Jerzmanowice i Gotkowice, Smardzowice, Cianowice, Skąta i Dojazdów.

W zakresie zmian wprowadzonych w komunikacji miejskiej na terenie Krakowa najważniejszą zmianą w 2023 roku było uruchomienie nowej trasy tramwajowej do Górki Narodowej P+R. Wprowadzone zostały również zmiany na liniach autobusowych w innych rejonach miasta.

Z dniem 1 sierpnia 2023 roku do cennika Komunikacji Miejskiej w Krakowie została wprowadzona oferta Biletu Metropolitalnego – pasażerowie mają możliwość wykonywania podróży nie tylko pojazdami KMK oraz pociągami Kolei Małopolskich, PolRegio i Kolei Śląskich, ale również Autobusami Linii Dowozowych Kolei Małopolskich oraz pojazdami komunikacji gminnych. W ofercie honorowania ww. biletu uczestniczą gminy: Wieliczka, Skawina, Niepołomice, Michałowice, Wielka Wieś, Zielonki. W 2023 roku **Bilet Metropolitalny** został sprzedany w liczbie **304 089 sztuk**.

Gmina Miejska Kraków kolejny rok kontynuowała działania w celu wymiany taboru komunikacji miejskiej na nowszy, a zatem bardziej komfortowy i przyjazny środowisku. Udział taboru tramwajowego powyżej 15-tu lat sukcesywnie maleje (w 2023 roku osiągnął wartość 49%, w 2022 roku – 61%). Udział taboru autobusowego powyżej 10-ciu lat w 2023 roku wyniósł 17%, w 2022 roku – 19%.

W 2023 roku wg szacunkowych danych Komunikacją Miejską w Krakowie **przewieziono ok. 351,9 milionów osób.**

W 2023 roku powstały drogi dla rowerów o łącznej długości **39,5 km**, a ogólna długość dróg dla rowerów wyniosła **229,4 km (w 2022 r. – 189,9 km)**, co stanowi wzrost prawie o 21%.

Liczba pasażerów obsłużonych przez Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków wyniosła **w 2023 roku 9 404 611 osób**, co stanowi wzrost o 27% w stosunku do 2022 roku.

Wykorzystanie miejsc postojowych w systemie P+R wynosiło w 2023 roku 73%.

W budżecie Miasta Krakowa nakłady na Dzielnicę Transport stanowią drugi w kolejności najwyższy udział w wydatkach – w roku 2023 wynosił **22,45%**.

IV.12.1. Wprowadzenie do Dziedziny Transport

Dziedzina zarządzania Transport obejmuje działania związane z Polityką Transportową dla Miasta Krakowa w celu stworzenia warunków do sprawnego i bezpiecznego przemieszczania osób i towarów przy ograniczeniu szkodliwego wpływu na środowisko naturalne i warunki życia mieszkańców oraz poprawę dostępności komunikacyjnej w obrębie miasta, jak również terenów obszaru metropolitalnego (na terenie 19 gmin, które przystąpiły do Porozumienia), w warunkach zrównoważonej mobilności.

Cele, priorytety i kierunki rozwoju krakowskiego systemu transportowego określa Cel operacyjny IV.4 Strategii Rozwoju Krakowa „Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy” oraz związana ze Strategią „Polityka Transportowa dla Miasta Krakowa na lata 2016–2025” przyjęta uchwałą nr XLVII/848/16 Rady Miasta Krakowa z 8 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Polityki Transportowej dla Miasta Krakowa na lata 2016 – 2025.

Zakres działań Miasta w Dziedzinie wyznaczają trzy Usługi publiczne w zakresie zadań bieżących:

- Zarządzanie transportem zbiorowym (T-1)
- Zarządzanie infrastrukturą transportową (T-2)
- Zarządzanie ruchem (T-3)

oraz dwa Programy strategiczne stanowiące operacjonalizację Polityki Transportowej dla Miasta Krakowa oraz narzędzia realizacji „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030”:

- PS/T1/2013 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, z którymi Gmina Miejska Kraków, zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego
- PS/T3/2012 Program obsługi parkingowej dla Miasta Krakowa,

oraz Dokument Kierunkowy:

- PS/T2/2015 Studium podstawowych tras rowerowych – do końca 2019 roku funkcjonował jako Program, po zakończeniu obowiązywania zmienił charakter na dokument kierunkowy, który jest realizowany za pomocą wiązki projektów.

IV.12.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.12.2.1. Usługa publiczna T-1 Zarządzanie transportem zbiorowym

Organizowanie i zarządzanie przewozami o charakterze użyteczności publicznej na liniach komunikacyjnych objętych porozumieniami na obszarze miasta Krakowa i aglomeracji krakowskiej w 2023 roku realizowane było przez Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie (ZTP). W 2023 roku usługi przewozowe na terenie Krakowa świadczyli dwaj operatorzy: Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA w Krakowie oraz firma Mobilis sp. z o.o., którzy, na podstawie umów zawartych z Gminą Miejską Kraków, obsługują linie autobusowe (MPK i Mobilis) oraz tramwajowe (MPK), funkcjonujące w ramach systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie. Przewozy były wykonywane na terenie Krakowa oraz 19 gmin aglomeracji krakowskiej w ramach zawartych porozumień międzygminnych.

Łącznie obaj operatorzy obsługiwali **194 linie autobusowe** (razem z liniami nocnymi i sezonowymi).

MPK SA obsługiwało również **27 linii tramwajowych**, o łącznej **długości 373 km**.

W 2023 roku autobusy komunikacji zbiorowej przejechały łącznie 44 844 319 wozokilometrów (na liniach).

W 2023 roku krakowskie tramwaje przejechały łącznie 15 575 968 pociągokilometrów (bez dojazdów).

W roku 2023 zanotowano niewielki wzrost liczby pasażerów przewiezionych Komunikacją Miejską w Krakowie w stosunku do roku ubiegłego, który wyniósł niecałe 2%, co przedstawia Miernik M16_T (dane szacunkowe):

- **2023: 351,9 mln osób**
- 2022: 345,8 mln osób
- 2021: 256,5 mln osób

Zmiany w komunikacji miejskiej

Najważniejszą zmianą w 2023 roku było uruchomienie nowej trasy tramwajowej do Górki Narodowej P+R. Skierowano tam linie tramwajowe numer 18 i 50, dostosowując do nowego układu pozostałe linie tramwajowe i autobusowe w tym rejonie. Wprowadzone zostały również zmiany na liniach autobusowych w innych rejonach miasta – w czerwcu 2023 roku dokonano podziału linii 139 w celu poprawy jej funkcjonowania, w tym wyeliminowania opóźnień w realizacji kursów. Linia 139 kursuje od tego czasu po skróconej trasie Kombinat – Przybyszewskiego. Jednocześnie uruchomiono linię 199 na trasie Prądnik Czerwony – Mydlniki Wapiennik P+R. Od października linię 139 wspomaga również przywrócona linia 132, kursująca na trasie Kombinat – Dworzec Główny Zachód. Dodatkowo, w drugiej połowie roku udało się rozszerzyć siatkę połączeń komunikacyjnych, m.in. poprzez uruchomienie nowej linii 180 obsługującej osiedle Grębałów oraz wydłużenie linii 176 do nowej pętli autobusowej w Bodzowie.

Zmiany w komunikacji aglomeracyjnej

W 2023 roku wprowadzone zostały znaczące zmiany w komunikacji aglomeracyjnej. Do systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie została włączona Gmina Jerzmanowice – Przegonia, która zawarła z Gminą Miejską Kraków Porozumienie Międzygminne w sprawie wspólnej realizacji zadań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego. Obecnie w ramach zawartych Porozumień Międzygminnych obsługiwane przez Komunikację Miejską w Krakowie jest 19 podkrakowskich gmin: tj. Biskupice, Brzeźnica, Czernichów, Iwanowice, Jerzmanowice – Przegonia, Kocmyrzów-Luborzycza, Krzeszowice, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skąta, Skawina, Słomniki, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów i Zielonki. Dzięki uruchomieniu nowych linii aglomeracyjnych i wprowadzeniu zmian na liniach istniejących do obsługi Komunikacją Miejską w Krakowie zostały włączone nowe obszary – Przegonia, Jerzmanowice i Gotkowice (linia 200), Smardzowice, Cianowice i Skąta (linia 267), Dojazdów (linia 272).

IV.12.2.2. Usługa publiczna T-2 Zarządzanie infrastrukturą transportową

Główne elementy infrastruktury transportowej to sieć dla taboru autobusowego i tramwajowego, sieć drogowo-uliczna, parkingi, w tym parkingi P+R, układy ciągów i stref ruchu pieszego oraz trasy ruchu rowerowego.

Tabor autobusowy i tramwajowy

W 2023 roku MPK S.A. w Krakowie posiadało **334 pociągi tramwajowe** oraz **643 autobusów**; natomiast drugi z operatorów – Mobilis sp. z o.o. posiadał 79 autobusów. Średnia liczba pojazdów w ruchu w ciągu doby to 228 tramwajów i 572 autobusy (stan na koniec 2023 roku łącznie dla obu operatorów). **Średni wiek taboru tramwajowego to 22,54 lata**, natomiast **autobusowego – 7 lat** (dotyczy tylko pojazdów będących własnością **MPK SA w Krakowie**) oraz **8,69 lat** w przypadku autobusów operatora **Mobilis sp. z o.o.**

Stale modernizowany tabor tramwajowy wykazuje poprawę wieku pojazdów, mimo to wymaga dalszych inwestycji. **Wskaźnik W44_T** Udział taboru tramwajowego powyżej 15 lat to **49% w 2023 roku**, 61% w 2022 roku. Udział taboru autobusowego powyżej 10 lat (**Wskaźnik W43_T**) **w 2023 roku to 17%**, zanotowano poprawę wartości w stosunku do roku poprzedniego (19% w 2022 roku).

Torowiska i sieć transportu miejskiego

W 2023 roku, spośród 198,6 km całkowitej długości torowiska tramwajowego (pojedynczy tor), 12,76 km zdiagnozowano jako wymagające modernizacji lub naprawy. **Wskaźnik W4_T Długość torowisk wymagających modernizacji** wynosił:

- 2023: 6,4%
- 2022: 8,4%
- 2021: 10,1%

Długość sieci transportu zbiorowego w 2023 roku dla linii dziennych na terenie Krakowa wynosiła 563 km, w tym długość tras tramwajowych - 99 km oraz długość tras autobusowych linii miejskich i aglomeracyjnych w granicach administracyjnych Miasta Krakowa - 464 km. Długość sieci transportu zbiorowego na terenie Krakowa łącznie dla linii dziennych i nocnych oraz telebus wynosiła 594 km, w tym długość tras tramwajowych - 99 km, długość tras autobusowych (dotyczy linii dziennych i nocnych, miejskich i aglomeracyjnych w granicach administracyjnych Miasta Krakowa oraz telebus) - 495 km.

Sieć drogowo-uliczna

W 2023 roku zmodernizowano 31,85% (42,71 km) nawierzchni dróg zidentyfikowanych w 2022 roku jako złej jakości (134,1 km). W 2023 roku odsetek zidentyfikowanych kilometrów dróg wymagających modernizacji (wskaźnik W3_T) wynosił 15,76%, w 2022 r. - 8,4 %, w 2021 r. - 11%, a w 2020 r. - 13%. Modernizacje dróg stanowią jeden z najistotniejszych elementów poprawy komfortu podróżowania w mieście, w tym komfortu podróżowania komunikacją autobusową.

Parkingi i miejsca postojowe

Funkcjonowanie Obszaru Płatnego Parkowania na terenie Krakowa reguluje uchwała nr LXXXIX/2177/17 Rady Miasta Krakowa z 22 listopada 2017 roku w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania, ustalenia opłat za postój pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie płatnego parkowania, wprowadzenia opłaty abonamentowej dla niektórych użytkowników dróg oraz sposobu pobierania tych opłat (t. j. Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2021 r. poz. 3515).

Od 15 maja 2023 roku zostały wprowadzone poniższe zmiany:

1) Zmiana podstref:

- B20 zmiana na A20,
- B6 zmiana na A6 oraz wydzielenie dodatkowego sektora B30,
- C5 zmiana na B5,
- C10 zmiana na B10

(wraz z powyższymi zmianami ulegają zmianie stawki za postój).

2) Wydłużenie czasu na opłacenie postoju z 5 do 7 minut.

3) Wzrost wysokości opłaty dodatkowej ze 150 złotych do 250 złotych. Kwota 150 złotych dotyczy sytuacji, gdy uiszczenie opłaty dodatkowej nastąpiło w terminie do 7 dni od dnia nałożenia opłaty (decyduje data wpływu środków na konto wskazane na zawiadomieniu lub data wpłaty w kasie Biura Strefy).

4) Wprowadzenie dodatkowych dni, w które należy wносить opłatę za postój (6 stycznia, 1 maja, 3 maja, Boże Ciało, 15 sierpnia, 11 listopada).

Charakterystyka Obszaru Płatnego Parkowania na terenie Krakowa:

- liczba miejsc parkingowych w strefie płatnego parkowania - około 20 804 miejsc ogólnodostępnych, 837 miejsc przeznaczonych dla pojazdów osób niepełnosprawnych,
- liczba parkomatów (w tym liczba parkomatów z możliwością płatności elektronicznej) - 983, w tym z możliwością płatności elektronicznej - 867,
- informacje dotyczące e-sprzedaży - za pośrednictwem sklepu internetowego wystawiono 10 198 szt. abonamentów. W tym samym okresie w biurze wydano 33 634 szt. abonamentów. Łącznie w 2023 wystawiono około 44 tys. abonamentów.

Niezależnie od Obszaru Płatnego Parkowania zgodnie z przyjętą polityką parkingową w Krakowie dodatkowo funkcjonują uzupełniające się systemy dwóch rodzajów parkingów. Pierwszy to parkingi kubaturowe, znajdujące się w Śródmieściu Krakowa, które działają na zasadach komercyjnych. Drugi z systemów to "Parkuj i Jedź" P+R, który jest ściśle powiązany z komunikacją miejską, a parkingi są lokalizowane w rejonach pętli tramwajowych i przy ważniejszych punktach przesiadkowych.

Na koniec 2023 roku w Krakowie funkcjonowały parkingi „Parkuj i Jedź”:

1. P+R Czerwone Maki w systemie zamkniętym (192 miejsca postojowe),
2. P+R Kurdwanów w systemie zamkniętym (167 miejsc postojowych),
3. P+R Nowy Bieżanów w systemie zamkniętym (110 miejsc postojowych),
4. P+R Mały Płaszów w systemie zamkniętym (165 miejsc postojowych),
5. P+R Mydlniki Wapiennik parking tytułarny (85 miejsc postojowych),
6. P+R Swoszowice w systemie otwartym (154 miejsca postojowe).

Parkingi funkcjonujące w systemie otwartym nie są wyposażone w urządzenia Systemu Kontroli Biletów, ale podlegają kontroli manualnej. Parkingi tytułarne to ogólnodostępne miejsca parkingowe, znajdujące się w obszarze węzłów Komunikacji Miejskiej w Krakowie, na których zgodnie z organizacją ruchu funkcjonują zasady postoju obowiązujące na parkingach funkcjonujących w systemie P+R.

Istotą funkcjonowania systemu "Parkuj i jedź" jest przejęcie przez transport publiczny możliwie dużej części podróży wykonywanych samochodami osobowymi z obszarów zewnętrznych do Krakowa, a w szczególności do centrum miasta. Atrakcyjna oferta, sprawna komunikacja publiczna oraz możliwość kontynuowania podróży na podstawie biletu parkingowego, stanowią dla użytkowników zachętę i rekompensatę za ograniczoną dostępność wjazdu samochodem do centrum miasta. Lokalizowanie parkingów realizowanych w tym systemie bezpośrednio przy przystankach początkowych (pętlach tramwajowych) ma dodatkowo uatrakcyjnić ofertę i stanowić alternatywę, a także sposób na podróżowanie po mieście.

Bezpłatnie z Parkingów zamkniętych mogą korzystać posiadacze aktywnych nośników z zapisanym ważnym biletom komunikacji miejskiej, takich jak:

1. Krakowska Karta Miejska (KKM),
2. Małopolska Karta Aglomeracyjna (MKA),
3. Karta Krakowska (KK),
4. Elektroniczna Legitymacja Studencka (ELS),
5. Elektroniczna Legitymacja Doktoranta (ELD),
6. Elektroniczna karta wydana w ramach programu: „Krakowska Karta Rodzinna 3+”,
7. urządzenie mobilne z aplikacją, na której zapisany jest bilet okresowy KMK.

Dodatkowo bezpłatnie z parkingów w systemie otwartym mogą korzystać posiadacze biletów okresowych na ww. nośnikach oraz osoby z ważnym biletom jedno lub wieloprzejazdowym papierowym.

Pozostali użytkownicy wjeżdżający samochodem na parking są zobowiązani pobrać bilet parkingowy zgodny z cennikiem opłat za korzystanie z parkingów.

Wykorzystanie miejsc postojowych w systemie P+R w 2023 roku wyniosło 73%.

Infrastruktura rowerowa

Łącznie w 2023 roku powstało ok. **39,5 km** dróg dla rowerów, ciągów pieszo-rowerowych oraz ciągów z możliwością ruchu rowerów.

W ramach umów infrastrukturalnych oraz inwestycji, dla których realizatorem był ZDMK powstały drogi dla rowerów w następujących lokalizacjach:

- ścieżka rowerowa na odcinkach od Klasztoru Sióstr Norbertanek do istniejącego odcinka ścieżki przy Moście Zwierzynieckim – 1,63 km;
- ścieżka rowerowa na odcinkach od ul. Wioślarskiej do ul. Jodłowej – 0,53 km;
- droga dla rowerów na odcinku ul. Stojałowskiego od skrzyżowania z ul. Porucznika Halszki do skrzyżowania z ul. Jakuba Bojki – 1,3 km;
- połączenie ścieżek rowerowych ul. Krupniczej z ul. Ingardena w zakresie wyznaczenia przejazdów rowerowych – 0,02 km;

- przejazd dla rowerów (ciąg pieszo-rowerowy) przez ul. Bratysławską - 0,08 km;
- ścieżka rowerowa wzdłuż al. Solidarności – 0,02 km.

Ponadto w ramach prac odtworzeniowych Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. w Krakowie w ramach zadania „Budowa drogi dla rowerów na odcinku ul. Stojałowskiego od skrzyżowania z ul. Porucznika Halszki do skrzyżowania z ul. Jakuba Bojki po stronie północnej ul. Stojałowskiego w Krakowie” wykonało 2 779,68 m² ścieżki rowerowej o długości ok. 830 mb.

W ramach umów zawartych z inwestorami inwestycji niedrogowych wykonano ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe i drogi dla rowerów w poniżej wskazanych lokalizacjach:

- al. Kijowska – 472 mb;
- al. Jana Pawła II – 69 mb;
- ul. Okulickiego – 101 mb.

Na przełomie 2022 i 2023 r. została oddana do użytkowania infrastruktura rowerowa wzdłuż ul. Igołomskiej o łącznej długości ok. 7,9 km (długość drogi dla rowerów nie została wykazana w roku 2022 w wykazie przekazanym przez ZDMK, w związku z czym została uwzględniona w zestawieniu za rok 2023).

Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie w ramach realizowanych zadań wykonał:

- 10,5 km dróg rowerowych;
- około 3 km ścieżek o nawierzchni asfaltowej z możliwością ruchu rowerów wzdłuż wałów rzeki Wisły;
- 5,29 km utwardzonej trasy biegnącej na przeważającej długości po koronie wału przeciwpowodziowego rzeki Rudawy, udostępnionej dla ruchu pieszo i rowerowego.

W ramach zadań realizowanych przez Zarząd Inwestycji Miejskich w Krakowie oddano do użytkowania:

- ścieżkę rowerową o długości 660 m - nowa infrastruktura pieszo-rowerowa zrealizowana w ramach zadania pn.: „Budowa kładki pieszo - rowerowej Grzegórzki - Zabłocie” łączy ul. Halicką po stronie Grzegórzki z ul. Zabłocie zlokalizowaną po przeciwległej stronie Wisły. Zadanie realizowane w ramach inwestycji kolejowej przez PKP PLK S.A. zostało dofinansowane przez Gminę Miejską Kraków,
- ścieżkę rowerową o długości 1875 m – zrealizowana w ramach zadania pn. „Budowa Trasy Wolbromskiej (odcinek od ul. Pachońskiego do granic administracyjnych Miasta Krakowa)”, przebiega po stronie zachodniej przedmiotowej drogi na odcinku od ul. Pachońskiego do granicy Miasta Krakowa, natomiast po stronie wschodniej na odcinkach od ul. Pachońskiego do ul. Żwirowej i od ronda do granicy Miasta Krakowa,
- ścieżkę rowerową o długości 190 m – zrealizowana w ramach zadania pn. „Rozbudowa prawoskrętu z ul. Wielickiej w ul. Kostaneckiego”, przebiega po południowej stronie rozbudowanego odcinka ul. Wielickiej,
- ścieżkę rowerową o długości 55 m – zrealizowana w ramach zadania pn. „Rozbudowa ul. Jakubowskiego”, przebiega po zachodniej stronie ul. Kostaneckiego na odcinku od ronda na skrzyżowaniu z ul. Jakubowskiego do ul. Medycznej,
- ścieżki rowerowe o długości 4,878 km w ramach inwestycji Budowa linii tramwajowej KST etap III (os. Krowodrza Górka - Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej,

- drogi dla pieszych i rowerów o długości 0,137 km w ramach inwestycji Budowa linii tramwajowej KST etap III (os. Krowodrza Górka – Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej.

Zostały zamontowane stojaki rowerowe o łącznej liczbie 1 085 szt.:

- W ramach zadania realizowanego przez ZTP - 750 szt.
- W ramach zadań inwestycyjnych realizowanych przez ZDMK - 73 szt. oraz w ramach umów zawartych z inwestorami inwestycji nie drogowych 38 szt.
- W ramach zadań realizowanych przez ZZM - 152 szt.
- W ramach zadania pn. „Budowa linii tramwajowej KST, etap III (os. Krowodrza Górka – Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej” – 62 szt.:
 - parking P&R pętla Krowodrza Górka – wiata rowerowa wyposażona w 20 szt. Stojaków,
 - parking P&R przy ul. Pachońskiego – wiata rowerowa wyposażona w 20 szt. Stojaków,
 - parking P&R pętla Górka Narodowa – 22 stojaki rowerowe.
- W ramach pozostałych zadań realizowanych przez ZIM – 10 szt.

Ponadto zamontowano stojaki na hulajnogi w liczbie 80 szt. w ramach zadania pn. „Budowa linii tramwajowej KST, etap III (os. Krowodrza Górka – Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej”.

W sierpniu 2023 roku została uruchomiona miejska długoterminowa wypożyczalnia rowerów **LajkBike**, w ramach której dostępnych jest 1 000 rowerów (w tym 500 ze wspomaganie elektrycznym).

Jak pokazują statystyki z wielu miast polskich, tradycyjna formuła wypożyczalni rowerów miejskich z roku na rok ulega wyczerpaniu, a w wielu aglomeracjach Europy Zachodniej coraz większą popularnością cieszą się systemy wypożyczalni rowerów w formie miesięcznej subskrypcji. Użytkownik korzysta w nich z roweru w sposób ciągły przez określony czas (minimalnie miesiąc) i ma zapewniony serwis w cenie abonamentu. Stąd też Zarząd Transportu Publicznego w Krakowie podjął decyzję o utworzeniu Długoterminowej Wypożyczalni Rowerów.

Rozwiązanie takie – gdy jeden pojazd wypożycza się na dłużej – jest bardziej opłacalne zarówno dla mieszkańców jak i dla miasta. Użytkownicy mają rower cały czas u siebie, wiedzą w jakim jest stanie, pilnują go i dbają o niego. Miasto pomaga im w serwisowaniu sprzętu, ale nie musi ponosić wysokich kosztów utrzymywania wypożyczalni na ulicach, a także wymiany często niszczonej ogólnodostępnych rowerów.

W ramach wypożyczalni udostępniane są dwa typy rowerów: rower tradycyjny (w cenie do 29 zł miesięcznie) oraz rower ze wspomaganie elektrycznym (w cenie do 79 zł miesięcznie). Rowery są wypożyczane na okres od jednego do trzech miesięcy.

Oba typy wypożyczanych rowerów posiadają 28-calowe koła. Rower tradycyjny wyposażony jest w 3-biegową przerzutkę, zaś rower ze wspomaganie elektrycznym posiada 7 biegów. Wszystkie rowery wyposażone są w bezpieczne hamulce, wymagane oświetlenie, bezpieczne zapięcie łańcuchowe oraz blokadę na koło typu O-lock.

W roku 2023 w ramach projektu „**LOW CARB. Budowanie potencjału na rzecz zintegrowanego planowania mobilności niskoemisyjnej w funkcjonalnych obszarach miejskich**” kontynuowana była pilotażowa wypożyczalnia rowerów elektrycznych Park e bike.

Po rozbudowie systemu w 2022 roku, w roku 2023 istniała możliwość bezpłatnego wypożyczania rowerów ze wspomaganie elektrycznym ze stacji zlokalizowanych na P+R Czerwone Maki, P+R Mały Płaszów, P+R Kurdwanów, P+R Nowy Bieżanów. W ramach systemu dostępne były 143 rowery.

Od 25 maja 2023 roku z uwagi na problemy polegające na niszczeniu rowerów, warunkiem korzystania z systemu jest przejście przez użytkownika procesu weryfikacji.

Od 28 listopada stacje systemu są tymczasowo zamknięte, na wiosnę 2024 roku planowane jest jego ponowne wznowienie.

Z uwagi na czasowe zmiany w organizacji ruchu na ul. Ogrodowej związane z wydłużeniem przystanku autobusowego, od 2022 roku rowery towarowe w ramach projektu „LOW-CARB” udostępnianie są osobom zainteresowanym w siedzibie ZTP zlokalizowanej przy ul. Wielopole 1 w godzinach pracy urzędu.

W celu skorzystania z systemu konieczne jest wypełnienie formularza dostępnego na stronie ZTP - <https://ztp.krakow.pl/rower/cargovelo>.

Dodatkowo na mocy zawartego Porozumienia ze Spółką Kupiecką „Stary Kleparz” jeden rower cargo ze wspomaganie elektrycznym został udostępniony kupcom działającym na Kleparzu do wspomaganie dostaw towarów głównie w obrębie centrum miasta.

W ramach długoterminowego wypożyczania rowerów towarowych dla krakowskich firm, instytucji i organizacji pozarządowych, rowery z zamykaną skrzynią udostępniane są bezpłatnie na okres do 30 dni (<https://ztp.krakow.pl/rower/rower-towarowy>).

IV.12.2.3. Usługa publiczna T-3 Zarządzanie ruchem

W 2023 roku **długość sieci transportu zbiorowego objęta obszarowym sterowaniem ruchu (dla Wskaźnika W14_T)** wzrosła o 5 km w stosunku do roku ubiegłego i wynosiła 275 km.

W Krakowie funkcjonowało Centrum Sterowania Ruchem, gromadzące wszystkie informacje o tym, co dzieje się na ulicach, chodnikach i torach w mieście. Działanie Centrum opiera się głównie na monitoringu oraz dwóch systemach: Systemie Sterowania Ruchem UTCS, odpowiedzialnym za sterowanie sygnalizacjami świetlnymi oraz za nadzór nad ich prawidłowym funkcjonowaniem i Systemie Nadzoru Ruchu Tramwajowego TTSS, odpowiedzialnym za nadzór nad ruchem tramwajów oraz za sterowanie tablicami informacji pasażerskiej.

Niepokojącym zjawiskiem jest systematycznie rosnąca liczba zarejestrowanych samochodów osobowych na terenie Gminy Miejskiej Kraków (wskaźnik M15_T), która w 2023 r. wynosiła 592 462, dla porównania w 2022 r. - 561 986, w 2021 r. - 549 999 szt., w 2020 r. - 531 209, w 2019 r. - 514 063, a w 2018 r. - 493 021 szt. Jednak prace nad wdrożeniem SCT wykazały zjawisko niewyrejestrowania starych pojazdów z systemu CEPIK.

Kraków, za przykładem dużych europejskich miast w ramach walki o lepszą jakość powietrza, dąży do ograniczenia poruszania się starych samochodów z silnikiem diesla po miejskich ulicach.

Obecnie trwają prace nad nowym projektem uchwały o Strefie Czystego Transportu w Krakowie. Dnia 11 stycznia 2024 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie unieważnił Uchwałę Rady Miasta Krakowa z 23 listopada 2022 roku o Strefie Czystego Transportu (SCT). Wyrok jest nieprawomocny. Obecnie władze miasta oczekują na pisemne uzasadnienie wyroku i jego uprawomocnienie. Uwagi Sądu zawarte w uzasadnieniu zostaną uwzględnione w trakcie prac nad projektem nowej uchwały o Strefie Czystego Transportu.

Informacje dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego

W 2023 roku na terenie Krakowa odnotowano 763 wypadki drogowe, w wyniku których 9 osób poniosło śmierć, a 791 doznało uszczerbku na zdrowiu. Poza wypadkami odnotowano także 8 168 kolizji drogowych, czyli zdarzeń, w których nie ucierpiała żadna osoba lub spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia innej osoby nie zostały zakwalifikowane jako wypadek drogowy.

W porównaniu do 2022 roku liczba wypadków i kolizji nieznacznie spadła, co niewątpliwie ma związek z ciągle poprawiającą się infrastrukturą drogową oraz zaangażowaniem policjantów w służbie na drogach.

Pomimo spadku liczby wypadków odnotowano więcej przypadków najtragiczniejszych, w których uczestnik ruchu drogowego w wyniku odniesionych obrażeń poniósł śmierć – 9 przypadków (rok wcześniej 5 przypadków). W zakończonych postępowaniach przygotowawczych jako przestępstwa drogowe potwierdzono 684 zdarzenia, spośród których 494 to prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości – mniej o 99 niż rok wcześniej. Wskaźnik wykrywalności przestępstw drogowych wyniósł 96,6%, a więc na zbliżonym poziomie do wskaźników uzyskiwanych w latach wcześniejszych.

W odniesieniu do 2022 roku zmniejszyła się liczba wypadków i najechań na pieszego - z 1 080 w 2022 roku do 962 w 2023 roku.

W rezultacie wartość wskaźnika (W5_T Wypadki z udziałem pieszych zmalała z 12,1% w 2022 roku do 10,7% w roku 2023.

IV.12.3. Ważniejsze inwestycje zrealizowane w 2023 roku przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie

Na stan Dziedziny Transport istotny wpływ miały projekty inwestycyjne realizowane przez spółkę miejską Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Krakowie (MPK). Projekty inwestycyjne obejmowały m.in. zakup nowoczesnego, ekologicznego taboru tramwajowego i autobusowego (z wykorzystaniem środków własnych, środków z Unii Europejskiej oraz kredytów z EBI), modernizację istniejącego taboru, testowanie pojazdów z napędem wodorowym, gromadzenie, przetwarzanie i analizę danych w celu poprawy organizacji i bezpieczeństwa ruchu, wspólne projekty z krakowskimi uczelniami (np. Politechniką Krakowską).

Ważniejsze inwestycje zrealizowane w 2023 roku przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA w Krakowie:

- Zakup taboru tramwajowego

W 2023 roku zakończyły się dostawy 48 tramwajów z puli dostaw 60 sztuk tramwajów Tango Kraków Lajkonik II, zakupionych w ramach projektu pn. „Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część IV i V”. Odbiory wagonów

tramwajowych odbyły się na podstawie Umowy Ramowej oraz dwóch umów Realizacyjnych: Drugiej oraz Trzeciej, zawartych z Stadler Polska Sp. z o.o. oraz Stadler Środa sp. z o.o.

- Modernizacja taboru tramwajowego

W ramach odnowy taboru tramwajowego zamontowano platformy najazdowe dla wózków inwalidzkich i dziecięcych w 8 wagonach EU8N oraz w 1 wagonie N8. Dzięki tym modernizacjom poprawiła się dostępność tych pojazdów dla osób o ograniczonej mobilności. Ponadto zamontowano system klimatyzacji przestrzeni pasażerskiej w 11 wagonach NGT6, która poprawia komfort podróżowania szczególnie w okresie letnim. Zrealizowano projekt modernizacji 1 wagonu GT8SU z 3 przeznaczonych do odnowy. Zakupiono 3 człony niskopodłogowe do modernizacji tych wagonów. Prowadzono modernizację wagonów zabytkowych.

- Zakup taboru autobusowego

W 2023 r. zrealizowano dwa projekty - łącznie zakupiono 42 niskopodłogowe autobusy elektryczne w ramach niżej wymienionych projektów:

- "Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusowej w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie" (NFOŚiGW);

W 2023 roku zakończono dostawy 20 sztuk autobusów elektrycznych zeroemisyjnych, w tym 13 sztuk o długości ok. 12 m i 7 sztuk o długości ok. 18 m wraz z urządzeniami ładującymi typu plug-in, zakupionych w ramach projektu. Umowa o dofinansowanie, została zawarta z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dniu 31 grudnia 2021r. w ramach programu priorytetowego nr 3.9 „Ochrona atmosfery Zielony transport publiczny (Faza I)”. Wartość przyznanego wsparcia wyniosła: 41 700 000 zł. Realizatorem umów była firma Solaris Bus & Coach sp. z o.o.

- "Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusów elektrycznych w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie - kontynuacja" (ZIT3). W 2023 roku zakończono dostawy 22 sztuk autobusów elektrycznych (4 sztuk standardowych oraz 18 przegubowych) wraz z urządzeniami ładującymi typu plug-in. Projekt współfinansowany ze środków Funduszy Europejskich, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Wartość przyznanego wsparcia wyniosła: 67 950 072,29 zł. Realizatorem umów były firmy Irizar E-MOBILITY SL oraz Solaris Bus & Coach Sp. z o.o.

- Leasing taboru autobusowego

Spółka zawarła umowy na dostawę w formie leasingu finansowego 8 sztuk autobusów zasilanych olejem napędowym, w tym 4 sztuk autobusów o długości do 8 metrów i 4 sztuk o długości do 9,6 metra. Dostawa 4 sztuk autobusów midi nastąpiła w grudniu 2023 roku, natomiast 4 sztuk autobusów mini w styczniu 2024 roku.

Wszystkie autobusy są niskopodłogowe, wyposażone w platformę dla osób o ograniczonej mobilności, klimatyzację i monitoring. Silniki autobusów spełniają europejską normę emisji spalin Euro 6.

- Modernizacja budynków i budowli

Wykonanie stanowiska ładowania na ulicy Pawiej obok wejścia głównego do Galerii Krakowskiej – zadanie polegało na demontażu starej stacji ładowania autobusów elektrycznych zasilanej z sieci DC, a następnie dostawie i podłączeniu nowej stacji ładowania o mocy 200kW zasilanej z sieci AC.

Automat KKM przy ulicy Kruszwickiej – prace polegały na uzyskaniu wymaganych prawem pozwoleń i uzgodnień oraz wykonaniu prac budowlanych obejmujących wykonanie przyłącza elektrycznego, wykonanie fundamentu oraz montaż automatu.

Wymiana dystrybutorów ON w Stacji Paliw na Stacji Obsługi Autobusów Wola Duchacka - wymiana zawierała: dostawę, montaż, modernizację studni, wyposażenie w zawory zrywne, dopuszczenie do eksploatacji.

- Zakup maszyn i urządzeń,
- Informatyzacja,

Wydatki na informatyzację w 2023 roku związane były z zakupem specjalistycznych urządzeń komputerowych, oprogramowania oraz sprzętu biurowego (m.in.: monitory, komputery, urządzenia wielofunkcyjne) niezbędnego do wykonywania pracy przez Spółkę.

Łącznie na modernizację taboru tramwajowego i autobusowego oraz na zakupy nowego taboru MPK SA wydało w 2023 roku **548 588 053 zł**, z czego **97 277 710 zł** pochodziło ze środków Unii Europejskiej oraz dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

IV.12.4. Programy i polityki

Plan zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków i Gmin sąsiadujących PS/T1/2013

Podstawa prawna: uchwała nr LXXX/1220/13 Rady Miasta Krakowa z 28 sierpnia 2013 roku.
Daty obowiązywania: od 8 sierpnia 2013 r. do 31 grudnia 2024 r.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu (PS/T1/2013) określa **Deklaracja wyników**, którą sformułowano jako:

- „Zaplanowanie do 2024 roku przewozów o charakterze użyteczności publicznej, realizowanych na obszarze Miasta Krakowa i gmin sąsiednich, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju transportu

poprzez:

- wyznaczenie sieci i obszaru komunikacji pasażerskiej w ramach publicznego transportu zbiorowego,
- zapewnienie dostępności do usług transportu publicznego, w tym dla osób z niepełnosprawnościami,
- zapewnienie wysokiej jakości usług transportu publicznego w celu stworzenia realnej alternatywy dla realizacji podróży samochodami osobowymi,
- integrację transportu miejskiego z transportem regionalnym m.in. w zakresie taryfowo - biletowym, koordynacji rozkładów jazdy, informacji o usługach oraz budowę integracyjnych węzłów przesiadkowych,
- zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko (budowa trakcji elektrycznych, wymiana autobusów na spełniające coraz bardziej restrykcyjne normy emisji spalin),
- utrzymanie założonej efektywności ekonomiczno-finansowej komunikacji miejskiej w ramach określonej polityki transportowej”,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.12.1. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Planu zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków i Gmin sąsiadujących na lata 2013-2024 (PS/T1/2013)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2024 r.	2021	2022	2023
Udział transportu zbiorowego w przewozach osób na obszarze Miasta Krakowa i gmin sąsiednich był nie mniejszy niż na poziomie 60%	W2_T Udział transportu zbiorowego w podziale zadań przewozowych	Trend rosnący. Wartość znakomita 60%	Brak badań społecznych „Barometru Krakowskiego” w 2021	34,9%	Brak badań społecznych „Barometru Krakowskiego” w 2023
Zapewnić powstanie wszystkich linii tramwajowych planowanych w WPF i Studium zagospodarowania przestrzennego do 2024 r.	W10_T Dynamika zmian gęstości sieci transportu zbiorowego - geograficzna	Trend rosnący. Wartość znakomita 0,06 km	0,02 km	0,02 km	0,02 km
Zapewnić realizację wszystkich planowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych do roku 2024 (100% = 25)	W13_T Realizacja zintegrowanych węzłów przesiadkowych	Trend rosnący Wartość znakomita 100%	24%	24%	24%
Zapewnić realizację do 2024 wszystkich planowanych miejsc parkingowych w systemach P&R i B&R	W16_T Stopień realizacji liczby miejsc postojowych w systemie P&R	Trend rosnący. Wartość znakomita 100%	17,67%	21,4%	21,45%
Udział torowisk wymagających modernizacji był jak najniższy	W4_T Długość zidentyfikowanych torowisk wymagających modernizacji	Trend spadkowy. Wartość znakomita 10%	10,06%	8,41%	6,43%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W 2023 roku w ramach Programu realizowano różnorodne zadania, w tym związane z obsługą projektów inwestycyjnych, realizacją usług przewozowych w zakresie transportu publicznego na terenie Krakowa i gmin aglomeracji krakowskiej, zadań projektowych służących m.in. zmianie

zachowań komunikacyjnych mieszkańców, planowaniu i promowaniu zrównoważonej mobilności oraz dążeniu do bardziej zrównoważonego systemu transportowego miasta. Zadania inwestycyjne realizowane w ramach Programu służyły rozwojowi infrastruktury transportu zbiorowego poprzez budowę i modernizację linii tramwajowych, budowę przystanków Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej, budowę węzłów przesiadkowych wraz z zintegrowanymi z nimi parkingami typu P+R, rozwój sieci drogowo – ulicznej z uwzględnieniem III obwodnicy.

W 2023 roku Kraków posiadał **6 zintegrowanych węzłów przesiadkowych (P+R)**. W 2023 roku realizowano inwestycję P+R przy linii tramwajowej do Górki Narodowej (669 miejsc postojowych), której oddanie zaplanowano na początku 2024 roku.

Łączne nakłady na realizację Programu w 2023 roku wyniosły **1 229 345 115 zł**.

Przykładowe zadania inwestycyjne realizowane w programie w 2023 roku:

- Budowa linii tramwajowej KST, etap III (os. Krowodrza Górka - Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej,
- Rozbudowa al. 29 Listopada (odc. ul. Opolska - granica miasta),
- Rozbudowa ul. Igołomskiej w Krakowie,
- Budowa wiat przystankowych na terenie miasta Krakowa,
- Budowa linii tramwajowej KST, etap IV (ul. Meissnera - Mistrzejowice),
- Rozbudowa ul. Kocmyrzowskiej,
- Modernizacja torowisk tramwajowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Studium podstawowych tras rowerowych PS/T2/2015

Podstawa prawna: uchwała nr CIX/1493/10 Rady Miasta Krakowa z 22 września 2010 roku w sprawie przyjęcia „Programu Inwestycji – Studium Podstawowych Tras Rowerowych” (z późn.zm.).

Studium podstawowych tras rowerowych obecnie funkcjonuje jako Dokument Kierunkowy - (daty obowiązywania Programu: od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 roku) – do końca 2019 roku funkcjonował jako Program, po zakończeniu obowiązywania dokument został zaktualizowany i zmienił charakter na dokument kierunkowy, którego realizacja odbywa się za pomocą wiązki projektów. Projekty mają za zadanie realizację założeń Polityki rowerowej Miasta Krakowa.

Założenia dokumentu skupiają się na realizacji celu jakim jest: skomunikowanie za pomocą tras rowerowych terenów Miasta Krakowa o różnym przeznaczeniu funkcjonalnym z terenami w gminach sąsiednich, w tym z terenami zielonymi i rekreacyjnymi.

Realizowane wiązki projektów dotyczą przede wszystkim; budowy i modernizacji ścieżek rowerowych, budowy i modernizacji wydzielonych dróg rowerowych, budowy i modernizacji ciągów pieszo – rowerowych oraz wyznaczania obszarów i tras oznaczonych znakiem „Tempo 30”.

Łączna długość infrastruktury rowerowej na koniec roku 2023 wynosiła 229,4 km.

Łączne nakłady na realizację wiązki projektów w 2023 roku to 57 108 650 zł.

Program obsługi parkingowej dla Miasta Krakowa PS/T3/2012

Podstawa prawna: uchwała nr LIII/723/12 Rady Miasta Krakowa z 29 sierpnia 2012 roku, w sprawie przyjęcia Programu parkingowego dla Miasta Krakowa.

Daty obowiązywania: od 29 sierpnia 2012 roku do 31 grudnia 2030 roku.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu (PS/T3/2012) określa **Deklaracja wyników**, którą sformułowano jako: „Stworzenie do 2030 r. dogodnej dla użytkowników transportu indywidualnego siatki parkingów, celem umożliwienia zachowania równowagi pomiędzy dostępnością i przepustowością układu drogowego a chłonnością parkingów, oraz zwiększenie udziału w podróżach i efektywności publicznego transportu zbiorowego,

poprzez:

- zintegrowanie systemu parkowania z systemami transportu drogowego i publicznego miasta i obszaru metropolitalnego,
- kształtowanie polityki parkingowej w zgodzie z polityką kształtowania zróżnicowanego stopnia dostępności miasta dla samochodów,
- organizowanie parkingów dla samochodów osobowych jako elementu systemu P+R (Parkuj i Jedź) w ramach węzłów integrujących różne środki transportu,
- ograniczanie lub eliminowanie parkowania na ulicach istotnych dla ruchu pieszego,
- promowanie miejsc parkingowych w parkingach kubaturowych,
- wprowadzenie preferencji cenowych dla stałych mieszkańców Obszaru Płatnego Parkowania”,

tak, aby zrealizować poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.12.2. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu obsługi parkingowej dla Miasta Krakowa na lata 2012-2030 (PS/T3/2012)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2030 r.	2021	2022	2023
zapewnić roczną dynamikę przyrostu parkingów P&R na poziomie minimum 2	W16_T Stopień realizacji liczby miejsc postojowych w systemie P&R	Trend rosnący. Wartość znakomita 100%	17,67%	21,45%	21,45%
zapewnić poziom wykorzystania miejsc postojowych na parkingu P&R na poziomie nie mniejszym niż 70%	W6_T Wykorzystanie miejsc postojowych w systemie P&R	Trend rosnący. Wartość znakomita 90%	30,25%	41,57%	73%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Program obsługi parkingowej dla Miasta Krakowa jest komplementarny z Programem „Plan zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków i Gmin sąsiadujących” (PS/T1/2013). Pełna ocena polityki parkingowej Miasta wymaga połączenia rezultatów, zadań i nakładów finansowych dotyczących parkingów realizowanych w obu Programach. Dlatego dla oceny skuteczności tych działań wykorzystywany jest ten sam

Wskaźnik strategiczny W16_T Stopień realizacji liczby miejsc parkingowych w systemie P+R z wartością docelową zakładającą wybudowanie 4 070 miejsc parkingowych w systemie P+R. W 2023 roku realizowano inwestycję P+R przy linii tramwajowej do Górki Narodowej (669 miejsc postojowych), której oddanie zaplanowano na początku 2024 roku.

Na koniec 2023 roku w Krakowie było 873 miejsc parkingowych w systemie P+R – wartość wskaźnika W16_T wyniosła 21,45%.

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa lub Sejmiku Województwa Małopolskiego:

- Polityka Transportowa dla Miasta Krakowa na lata 2016–2025 (uchwała nr XLVII/848//16 Rady Miasta Krakowa z dnia 8 czerwca 2016 r.),
- Programu dostosowania systemu komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych (uchwała nr LX/775/08 Rady Miasta Krakowa z 17 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia "Programu dostosowania systemu komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych),
- Program budowy dróg lokalnych (uchwała nr C/1347/10 Rady Miasta Krakowa z 12 maja 2010 r. w sprawie przyjęcia harmonogramu realizacji budowy/przebudowy dróg gminnych ze szczególnym uwzględnieniem zlokalizowanych poza I obwodnicą w Krakowie. Program budowy dróg lokalnych.),
- Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Miejskiej Kraków (uchwała nr LV/1537/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Gminy Miejskiej Kraków.),
- Program budowy parkingów lokalnych (uchwała nr XCVII/2646/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 12 października 2022 r. zmieniająca uchwałę nr LXXVIII/2209/22 w sprawie przyjęcia Programu budowy parkingów lokalnych w Krakowie).

IV.12.5. Finanse

Tabela IV.12.3. Wydatki Budżetu Miasta w Dziedzinie Transport zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	2 016 176 803	100
Dokapitalizowanie spółek miejskich	83 409 000	4,1
Wydatki inwestycyjne	647 546 872	32,1
Wydatki bieżące	1 285 220 931	63,8

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.12.4. Wydatki Budżetu Miasta w Dziedzinie Transport zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	2 016 176 803	100
Zarządzanie transportem zbiorowym (T-1)	1 001 121 020	49,6
Zarządzanie infrastrukturą transportową (T-2)	207 753 190	10,3
Zarządzanie ruchem (T-3)	37 878 610	1,9
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	769 423 983	38,2

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.12.5. Wydatki spółek miejskich w Dziedzinie Transport zrealizowane w 2023 roku¹

Nazwa spółki	Wydatki (w zł)
MPK S.A.	97 277 710

¹ Wydatki spółek, których źródłem nie jest budżet Miasta Krakowa

Źródło: Raporty Zarządów spółek miejskich za 2023 rok



IV.13. GOSPODARKA KOMUNALNA

Streszczenie: Gospodarka komunalna

W ramach Dziedziny Gospodarka komunalna Miasto Kraków zapewniało mieszkańcom dostęp do usług komunalnych mających kluczowe znaczenie dla życia, jak zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, zapewnienie dostaw energii, gospodarowanie odpadami komunalnymi czy zapewnienie czystości i porządku.

W zakresie dostaw energii Miasto Kraków, oprócz planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe na terenie gminy, zapewniało dostawy ciepła oraz ciepłej wody użytkowej z miejskiej sieci ciepłowniczej. Z miejskiej sieci ciepłowniczej korzystało w 2023 roku 58,2% mieszkańców w zakresie dostaw ciepła oraz 33% mieszkańców w zakresie dostaw ciepłej wody użytkowej.

W 2023 roku z terenu Gminy Miejskiej Kraków odebrano i zebrano łącznie 400 119,1 Mg odpadów komunalnych, tj. 3,36% więcej niż w 2022 roku. Wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane w 2023 roku zostały poddane procesom przetwarzania w odpowiednich dla danego rodzaju odpadów instalacjach.

Długość ulic zamiatanych oraz zmywanych mechanicznie zmniejszyła się o 22 km w stosunku do 2022 roku i w 2023 roku wynosiła 2 936 km. Jedną z przyczyn spadku była konieczność oszczędności środków. Letnie oczyszczanie ulic, chodników oraz torowisk ma na celu nie tylko utrzymanie czystości, lecz również poprawę jakości powietrza, dzięki redukcji emisji wtórnej pyłów.

Miasto utrzymywało 13 cmentarzy komunalnych. W 2023 roku wskaźnik wypełnienia cmentarzy komunalnych wyniósł 86,9%. Dlatego, oprócz modernizacji i rozbudowy cmentarzy komunalnych, istotne znaczenie ma liczba pochówków urnowych. Odsetek takich pochówków wyniósł 51,7% wobec 49,8% w 2022 roku.

Oprócz Usług publicznych w ramach Dziedziny, od 2015 roku realizowany jest Program strategiczny „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kraków” (PGN), obejmujący zadania realizowane przez różne podmioty, w tym spółki miejskie. Zadania w PGN związane są m.in. z termomodernizacją budynków komunalnych, modernizacją i rozwojem transportu publicznego, likwidacją palenisk węglowych, budową odnawialnych źródeł energii przebudową i rozbudową miejskiego systemu ciepłowniczego i instalacji przetwarzania odpadów.

Łączne wydatki na Dziedzinę Gospodarka komunalna z budżetu Miasta wyniosły w 2023 roku 5,64% wydatków, nie licząc nakładów ogółem poniesionych przez spółki miejskie na modernizację i rozwój infrastruktury komunalnej.

IV.13.1. Wprowadzenie do Dziedziny Gospodarka komunalna

Dziedzina Gospodarka komunalna obejmuje szerokie spektrum działań związanych z budową i utrzymaniem infrastruktury miejskiej oraz zaspokajaniem potrzeb mieszkańców w zakresie dostępu do usług komunalnych. Realizowanych i monitorowanych jest pięć Usług publicznych:

- Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (U-1)
- Zapewnienie dostaw energii (U-2)
- Utrzymanie czystości i porządku (U-3)
- Gospodarowanie odpadami komunalnymi (U-4)
- Utrzymanie cmentarzy (U-5)

Ponadto w zakresie Dziedziny Gospodarka komunalna, Miasto Kraków prowadzi szereg działań mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej, wykorzystanie energii odnawialnej oraz poprawę stanu środowiska naturalnego. Część z tych działań realizowana jest w ramach Programu strategicznego „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kraków”.

IV.13.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.13.2.1. Usługa publiczna U-1 Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Usługę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków świadczy przedsiębiorstwo Wodociągi Miasta Krakowa SA (WMK). Dostępność oraz jakość świadczonych przez Przedsiębiorstwo usług corocznie oceniana jest przez mieszkańców bardzo wysoko. Według badań przeprowadzonych przez Krakowski Holding Komunalny SA w roku 2023, usługa uzyskała notę 8,97/10 zarówno w zakresie zaopatrzenia w wodę jak i odprowadzania ścieków. Wysoki poziom zadowolenia ze świadczonych usług wodociągowo-kanalizacyjnych wynika z ciągłej modernizacji urządzeń przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technik oraz stałej rozbudowy sieci dystrybucyjnej w dostosowaniu do potrzeb mieszkańców i rozwoju budownictwa.

Miasto Kraków charakteryzuje się wysokim stopniem dostępności usługi wodociągowej.

Tabela IV.13.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków

	2021	2022	2023
W2_U Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (w %)	97,2	99,8	b.d.
W3_U Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (w %)	90,1	92,6	b.d.
W1_U Ilość wody zużywanej przez mieszkańca (w m ³)	44,298	45,537	45,760

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK, BDL GUS

Oceniając jakość wody dostarczanej mieszkańcom Krakowa w roku 2023 należy stwierdzić, że spełniała ona wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dla wszystkich parametrów. W celu utrzymania jakości wody w sieci wodociągowej Spółka prowadzi stałe jej badania w oparciu o wyznaczone punkty kontrolne, w których systematycznie pobierane są próbki wody, a duża liczba wyników analitycznych pozwala na ocenę dynamiki zmian jakości wody w sieci oraz tworzy bazę danych uwzględniającą wszystkie zjawiska związane z siecią wodociągową takie, jak: awarie, reklamacje, informacje uzyskiwane przy okazji remontów, rutynowe badania jakości wody w sieci, informacje dotyczące uszkodzeń wodomierzy i inne.

Wyniki badań prowadzonych w ramach wewnętrznej kontroli jakości wody w 2023 roku były przesyłane regularnie (jeden raz w miesiącu) do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Na tej podstawie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nie stwierdził potencjalnych zagrożeń zdrowotnych generowanych przez wodę dostarczaną przez WMK SA.

Program wymiany sieci z rur azbestocementowych w Krakowie w 2023 roku

Zgodnie z obowiązującymi przepisami termin całkowitego usunięcia wyrobów azbestowych na terytorium Polski wyznaczono na rok 2032 (regulacja określona Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest). WMK S.A. przeprowadzają sukcesywną wymianę (w 2023 roku było to 1,63 km sieci) przewodów sieci wodociągowej wykonanych z tego materiału głównie w koordynacji z pracami budowlanymi, względnie z powodu złego stanu technicznego infrastruktury. Na koniec 2023 roku na terenie Krakowa znajdowało się około 24,8 km rurociągów wykonanych z tego materiału.

Usługa U-1 była realizowana przez WMK SA. Łączne wydatki związane z realizacją usługi wyniosły 76 184 tys. zł. W ramach usługi realizowano także programy/projekty rozwojowe związane z celem operacyjnym IV.3 SRK 2030 Zrównoważone środowisko. Nakłady przedstawia poniższa tabela.

W 2023 roku na działalność inwestycyjną Spółka poniosła nakłady w wysokości **149 464 000 zł**.

Tabela IV.13.2. Nakłady inwestycyjne związane z usługą U-1 i realizacją SRK 2030 poniesione przez WMK SA w 2023 roku (w zł)

Zadania	Cel operacyjny SRK 2030	Usługa publiczna	Nakłady finansowe
Bezpieczeństwo systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, w tym:	-	U-1	73 955 000
• Zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę	-	U-1	44 321 000
○ Technologie uzdatniania wody	-	U-1	8 520 000
○ Poprawa funkcjonowania sieci	-	U-1	26 676 000
○ Wsparcie zarządzania siecią wodociągową	-	U-1	1 778 000

○ Ochrona źródeł wody i adaptacja do zmian klimatu	-	U-1	7 347 000
• Zapewnienie bezpieczeństwa odbioru i oczyszczania ścieków	-	U-1	14 303 000
○ Technologie oczyszczania ścieków i przeróbki osadów	-	U-1	2 469 000
○ Poprawa funkcjonowania sieci kanalizacyjnej	-	U-1	10 146 000
○ Wsparcie zarządzania siecią kanalizacyjną	-	U-1	1 688 000
• Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami	-	U-1	15 331 000
○ Ograniczenie strat wody i poprawa niezawodności systemu zaopatrzenia w wodę	-	U-1	525 000
○ Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii	-	U-1	14 458 000
○ Odzysk materiałów i surowców	-	U-1	348 000
Zwiększenie dostępności usług, w tym:	IV.3	-	58 617 000
• Zwiększenie dostępności usług na terenie GMK	IV.3	-	58 172 000
○ Rozbudowa urządzeń wodociągowych	IV.3	-	18 322 000
○ Rozbudowa urządzeń kanalizacyjnych	IV.3	-	39 850 000
• Zwiększenie obszaru oraz przedmiotu działalności	IV.3	-	445 000
Odporna i elastyczna organizacja, w tym:	-	-	14 663 000
• Dobry pracodawca	-	-	444 000
• Zrównoważona sytuacja finansowa	-	-	4 799 000
• Efektywne zarządzanie	-	-	9 420 000
○ Zapewnienie zgodności	-	-	1 955 000
○ Rozwój organizacyjny	-	-	4 407 000
○ Rozwój systemów bezpieczeństwa	-	-	3 058 000
Zaangażowanie i społeczna odpowiedzialność	IV.3	U-1	2 229 000
• Kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców	IV.3	U-1	182 000
• Doskonalenie jakości usług	IV.3	U-1	2 047 000
○ Podnoszenie jakości obsługi klienta	IV.3	U-1	94 000
○ Ograniczenie uciążliwości dla otoczenia	IV.3	U-1	1 953 000
Nakłady inwestycyjne na SRK 2030			60 846 000
Nakłady inwestycyjne na Usługę publiczną U-1			76 184 000

Źródło: Wodociągi Miasta Krakowa SA

W ramach powyższych działań i poniesionych na nie nakładów Spółka realizowała programy inwestycyjne mające kluczowe znaczenie z punktu widzenia zapewnienia sprawnego zaopatrzenia w wodę oraz skutecznego odbioru i oczyszczania ścieków.

Ponadto zrealizowano budowę nowej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zrealizowano zadania w zakresie modernizacji technologii zarówno na zakładach uzdatniania wody, jak i oczyszczalniach ścieków.

Budowa Infrastruktury Sanitarnej (BIS)

Program inwestycyjny dla dzielnic Krakowa pn. Budowa Infrastruktury Sanitarnej (BIS) jest jednym z podstawowych celów strategicznych Wodociągów Miasta Krakowa SA na najbliższe lata, który zakłada zwiększenie dostępności usług świadczonych przez Spółkę, a w szczególności zwiększenie dostępności usług na terenie Gminy Miejskiej Kraków. Wydatki w ramach programu BIS w 2023 roku Wodociągi Miasta Krakowa SA zrealizowały:

- budowę 1 868 mb sieci wodociągowej za kwotę 2 776 tys. zł,
- budowę 7 043 mb sieć kanalizacji sanitarnej za kwotę 22 014 tys. zł.

Tabela IV.13.3. Wydatki na Program Budowy Infrastruktury Sanitarnej (BIS)

	2021	2022	2023
Program Budowy Infrastruktury Sanitarnej (w zł)	19 960 000	21 276 000	24 790 000

Źródło: Wodociągi Miasta Krakowa SA

IV.13.2.2. Usługa publiczna U-2 Zapewnienie dostaw energii

Do zadań własnych Gminy należy planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na jej obszarze. Gmina posiada „Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”, których głównym celem jest zapewnienie zgodności planów rozwoju spółek dystrybucyjnych z planami rozwoju gminy. Corocznie Gmina monitoruje realizację planów rozwoju spółek dystrybucyjnych, sprawozdanie z badań jest umieszczane na stronie BIP. Dodatkowo w gminnych budynkach użyteczności publicznej prowadzone jest monitorowanie zużycia mediów, stanowiące podstawę do poprawy zarządzania zużyciem energii.

Usługa zaopatrzenia w ciepło świadczona jest przez spółkę dystrybucyjną Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA w Krakowie (MPEC SA). **Wskaźnik W6_U Odsetek mieszkańców korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej do centralnego ogrzewania w latach 2021-2023 utrzymuje stabilny trend.**

Wskaźnik W7_U Odsetek mieszkańców korzystających z ciepłej wody użytkowej z miejskiej sieci ciepłowniczej wzrósł w 2023 roku.

Tabela IV.13.4. Zapewnienie dostaw energii

	Symbol	2021	2022	2023
Odsetek mieszkańców korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej do centralnego ogrzewania (w %)	W6_U	56,2	57,3	58,2
Odsetek mieszkańców korzystających z ciepłej wody użytkowej z miejskiej sieci ciepłowniczej (w %)	W7_U	29,4	31,5	33,0

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Jakość świadczonych przez Przedsiębiorstwo usług: dostawy ciepła dla celów grzewczych oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, poparta współfinansowaniem inwestycji, pozwala zaspokajać praktycznie każde potrzeby cieplne klienta i zachowywać wysoki poziom zadowolenia odbiorcy.

Usługa U-2 była realizowana przez MPEC SA. Łączne wydatki związane z realizacją usługi wносиły 162 360 287 zł. W ramach usługi realizowano także programy/projekty rozwojowe związane z celem operacyjnym IV.3 SRK 2030 Zrównoważone środowisko. Nakłady przedstawia poniższa tabela.

Tabela IV.13.5. Nakłady inwestycyjne związane z usługą U-2 i realizacją SRK 2030 poniesione przez MPEC SA w 2023 roku (w zł)

Zadania	Cel operacyjny SRK 2030	Usługa publiczna	Nakłady finansowe
Wymiana i modernizacja sieci cieplnych oraz poprawa efektywności	IV.3	U-2	82 465 307
Przyłączenie nowych odbiorców	IV.3	U-2	36 934 345
Wymiana i modernizacja sieci cieplnych oraz poprawa efektywności (Projekt nr II w ramach POLiŚ)	IV.3	U-2	24 844 174
Program ciepłej wody użytkowej	IV.3	U-2	10 369 974
Przyłączenie nowych odbiorców (Projekt nr IV w ramach POLiŚ)	IV.3	U-2	7 157 641
Inwestycje ekologiczne (Projekt nr I w ramach POLiŚ)	IV.3	U-2	360 256
Inwestycje ekologiczne	IV.3	U-2	228 590
Nakłady finansowe ogółem na SRK 2030 i Usługę publiczną U-2			162 360 287

Źródło: Raport Zarządu MPEC SA

W ramach powyższych działań zrealizowano następujący zakres rzeczowy:

W zakresie nowych inwestycji:

- Podłączenie nowych obiektów: na terenie Krakowa i Skawiny podłączono 116 węzłów cieplnych wymiennikowych i podłączono do sieci miejskiej cieplnej 127 budynki, wybudowano 6,59 km sieci i przyłączy cieplnych preizolowanych. W wyniku powyższych działań rynek dostawy ciepła został powiększony o 46,24 MW.
- Program ciepłej wody użytkowej: podłączono do miejskiej sieci cieplnej 108 budynków dla potrzeb przygotowania ciepłej wody użytkowej i zamontowano w nich 121 węzłów

c.w.u. Sumaryczny odbiór ciepła dla potrzeb podgrzania ciepłej wody użytkowej wzrósł o 13,18 MW.

W zakresie inwestycji ekologicznych:

- Podłączenie kotłowni do miejskiej sieci ciepłej: podłączono do miejskiej sieci ciepłej 2 budynki; wykonano przyłącza o długości odpowiednio 58 m i 157 m.

Działania proekologiczne:

W działaniach, opartych na technologii OZE, zakres usług Spółki obejmował:

- Produkcję energii ciepłej w 4 lokalizacjach,
- Badania rozwojowe w zakresie inteligentnych sieci ciepłych (ISC) i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE).

W roku 2023 prowadzone były działania w zakresie wdrożenia odnawialnych źródeł energii w system ciepłowniczy Krakowa oraz prace związane z automatyzacją systemu ciepłowniczego.

Działania w ramach inwestycji pilotażowych, które zostały zakończone dotyczyły m.in: analizy i dokumentacja projektów inwestycyjnych dotyczących montażu paneli fotowoltaicznych, budowy farmy fotowoltaicznych, OZE oraz wdrożenia innowacyjnych rozwiązań w zakresie produkcji energii.

W zakresie modernizacji sieci zrealizowano m.in.:

- **Węzły grupowe – projekt specjalny c.w.u.:** łącznie przebudowano 1,83 km sieci ciepłych oraz wybudowano 27 węzłów ciepłych w 19 budynkach. Przyrost mocy c.w.u. wyniósł 4,62 MW.
- **Węzły indywidualne:** zamontowano 17 węzłów.
- **Układy pomiarowe:** wykonano prace polegające na rozdzieleniu opomiarowaniu c.o. i c.w.u. w węzłach ciepłych oraz likwidacji subliczników. W tym celu zlecono montaż 9, kompletów układów pomiarowych.
- **Wymiana i modernizacja sieci ciepłych:** zmodernizowano 8 odcinków sieci ciepłych o łącznej długości 2,14 km.
- **Projekt nr I w ramach unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ):** zamontowano 5 węzłów w 5 budynkach (realizacja przyłączy poza Projektem POLiŚ). W rezultacie wyłączono z eksploatacji 35 palenisk, w tym 33 piece na paliwo stałe oraz 2 kotłownie. Moc zainstalowana wyniosła 0,67 MW.
- **Projekt nr II w ramach POLiŚ:** wybudowano 2,48 km preizolowanych sieci ciepłych.
- **Projekt nr IV w ramach POLiŚ:** wybudowano 2,20 km preizolowanych sieci ciepłych w zakresie. Podłączono 24 nowych budynków i zamontowano 24 węzły. Zwiększono w ten sposób rynek dostaw mocy zamówionej o 9,87 MW.

IV.13.2.3. Usługa publiczna U-3 Utrzymanie czystości i porządku

Świadczeniem Usług publicznych w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Kraków zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. w Krakowie (MPO sp. z o.o.). Usługa obejmuje letnie i zimowe oczyszczanie miasta, które ma na celu nie tylko utrzymanie czystości, lecz również poprawę jakości powietrza. W tym celu, od 2015 roku MPO sp. z o.o. wprowadziło dodatkową usługę - mechaniczne zmywanie chodników na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

Długość dróg zmywanych mechanicznie na terenie Gminy Miejskiej Kraków – Wskaźnik W23_U kształtował się w kolejnych latach na poziomie:

- 2023: 2 936,0 km
- 2022: 2 958,0 km
- 2021: 2 910,0 km

W 2023 roku długość dróg zmywanych mechanicznie zmalała o 0,74% w porównaniu do roku ubiegłego.

Obecnie na terenie Krakowa oczyszczane są wszystkie ulice oraz chodniki, których nawierzchnia to umożliwia. Oczyszczanie ulic odbywa się w ramach bieżącego utrzymania w okresie letnim i zimowym obejmującym m.in. zmiatanie i zmywanie pozimowe. Zakres prac prowadzonych w ramach oczyszczania obejmuje również:

- utrzymanie czystości na terenach zielonych m.in. pasów drogowych, torowisk,
- opróżnianie koszy ulicznych,
- całodobowe pogotowie czystościowe stanowiące grupę interwencyjną natychmiastowego reagowania na obszarze całego miasta Krakowa,
- prace interwencyjne – utrzymanie czystości na terenie: Rynku Głównego, Kazimierza, Rynku Podgórskiego, placu Bohaterów Getta, placu Niepodległości, kładki Ojca Bernatka.

IV.13.2.4. Usługa publiczna U-4 Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina odpowiedzialna jest za zorganizowanie odbioru i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Jednocześnie Gmina sprawuje nadzór nad prawidłowym zagospodarowaniem i unieszkodliwianiem odebranych od mieszkańców odpadów komunalnych. Mieszkańcy (lub w ich imieniu administrator bądź zarządca nieruchomości) uiszczają opłatę za gospodarowanie odpadami.

Ilość odebranych odpadów komunalnych (kg) przypadających na jednego mieszkańca
Wskaźnik W8_U w latach 2021-2023 osiągał odpowiednio wartości:

- 2023: 498 kg/mieszkańca/rok
- 2022: 482 kg/mieszkańca/rok
- 2021: 474 kg/mieszkańca/rok

Ważnym dokumentem regulującym postępowanie z odpadami jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy. Jako priorytety wskazuje ona zapobieganie powstawaniu odpadów, w dalszej kolejności wymieniona jest segregacja odpadów, która umożliwia późniejszy recykling surowców, ekologiczny sposób postępowania z odpadami i odzysk energii.

W ramach wdrożonego w 2013 roku na terenie Gminy Miejskiej Kraków Zintegrowanego Systemu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi w 2023 roku prowadzone były następujące usługi:

- 1) obsługa gniazd segregacji odpadów komunalnych, tzw. dzwonów,
- 2) odbiór odpadów wielkogabarytowych,
- 3) program odbioru odpadów zielonych,

- 4) odbiór elektroodpadów w ramach programu Elektrobrygada na telefon,
- 5) odbiór tekstyliów w ramach programu 100% korzyści,
- 6) odbiór odpadów komunalnych z „Krakowskich Eko-pudełek”,
- 7) możliwość wymiany książek w Krakowskim Kantorku Wymiany,
- 8) możliwość oddania niepotrzebnych mebli do Krakowskiej Meblarni,
- 9) możliwość oddania niepotrzebnych przedmiotów do Galerii Rozmaitości.

Ponadto mieszkańcy Gminy Miejskiej Kraków mieli możliwość oddania odpadów komunalnych zebranych selektywnie do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Najnowszą usługą Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania Sp. z o.o., zainaugurowaną w 2023 roku, jest Galeria Rozmaitości. Jest to punkt, w którym krakowianie mogą wymieniać się przedmiotami zamiast wyrzucać je jako odpady: m.in. zabawki, akcesoria dziecięce, sprzęt sportowy, akcesoria kuchenne.

W 2023 r. w ramach Dziedziny Gospodarka komunalna kluczową inwestycją realizowaną przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. w ramach tworzonego Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych (CROK) w Krakowie był Zakład Recyklingu Tworzyw Sztucznych. Inwestycja ta jest zgodna ze Strategią Rozwoju Krakowa 2030, a także założeniami polityki wojewódzkiej, krajowej oraz UE, realizując cele środowiskowe (poziomy recyklingu i graniczenie składowania) wyznaczone do roku 2035.

W 2023 roku oprócz działań technicznych realizowane były przez MPO sp. z o.o. liczne działania informacyjno-edukacyjne, których odbiorcami były dzieci, młodzież i dorośli mieszkańcy Krakowa ich celem było zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków osiągnęła wstępne poziomy recyklingu.

Tabela IV.13.6. Recykling w Gminie Miejskiej Kraków

	2021	2022	2023
W13_U Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, przekazywanych do składowania (w %)	0	0	0,60
W52_U Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (w %)	27,9	27,15	46,10 ^{1,2}
W53_U Poziom składowania odpadów komunalnych (w %)	3,13	1,23	1,70

¹ Dane ujęte w sprawozdaniu Prezydenta Miasta Krakowa z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2023 r. (wg stanu na 19 kwietnia 2024 r.), niezatwierdzone przez Marszałka Województwa. Powyższe dane powinny uzyskać akceptację Marszałka do 15 lipca 2024 r., zgodnie z terminem przekazania sporządzonego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi do Ministra Klimatu i Środowiska (art. 9s ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

² przy obliczaniu poziomu uwzględniono odpady o kodzie 19 01 12 – *Żużle i popioły paleniskowe inne niż wymienione w 19 01 11*, wytworzone w Zakładzie Termicznego Przekształcania Odpadów i poddane procesowi recyklingu

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Usługa U-4 była realizowana przez KHK SA i MPO sp. z o.o. łączne wydatki związane z realizacją usługi wnosili 6 661 142 zł poniesione przez KHK SA i 87 168 zł dla MPO sp. z o.o. W ramach

usługi realizowano także programy/projekty rozwojowe związane z celem operacyjnym IV.3 SRK 2030 Zrównoważone środowisko. Nakłady finansowe poniesione w 2023 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela IV.13.7. Nakłady inwestycyjne związane z usługą U-4 i realizacją SRK 2030 poniesione przez KHK SA w 2023 roku (w zł)

Zadania	Cel operacyjny SRK 2030	Usługa publiczna	Nakłady finansowe
Rozbudowa ZTPO w Krakowie o instalację odzysku ciepła ze spalin	IV.3	-	14 576 262
Remont/przegląd roczny całościowy ZTPO	-	U-4	6 437 460
Współpraca z instytucjami zagranicznymi	-	U-4	223 682
Budowa układu odzysku ciepła odpadowego opartego na przemysłowej absorpcyjnej pompie ciepła	IV.3	-	2 419 132
Nakłady finansowe ogółem na SRK 2030			16 995 394
Nakłady finansowe ogółem na Usługę publiczną U-4			6 661 142

Źródło: Raport Zarządu KHK SA

Tabela IV.13.8. Nakłady inwestycyjne związane z usługą U-4 i realizacją SRK 2030 poniesione przez MPO sp. z o.o w 2023 roku (w zł)

Zadania	Cel operacyjny SRK 2030	Usługa publiczna	Nakłady finansowe
Realizacja Zakładu Recyklingu Tworzyw Sztucznych w ramach Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych (CROK)	IV.3	-	124 722 166
Wymiana taboru na tabor ekologiczny	IV.3	U-4	87 168
Nakłady finansowe ogółem na SRK 2030			124 809 334
Nakłady finansowe ogółem na Usługę publiczną U-4			87 168

Źródło: Raport Zarządu MPO sp. z o.o

IV.13.2.5. Usługa publiczna U-5 Utrzymanie cmentarzy

Na terenie Krakowa w 2023 roku zlokalizowane były 34 cmentarzy, dzielące się na: 13 cmentarzy komunalnych i 21 cmentarzy wyznaniowych – w tym 16 parafialnych, 4 żydowskie i 1 kalwiński.

Cmentarze komunalne podlegające Zarządowi Cmentarzy Komunalnych w Krakowie (ZCK) to: Cmentarz Prądnik Czerwony i Cmentarz Grębałów oraz 2 rejony cmentarne, tj. Rakowice i Podgórze. Rejon Rakowice tworzą cmentarze: Rakowicki, Mydlniki, Pasternik. W skład rejonu Podgórze wchodzi następujące cmentarze: Podgórze, Stare Podgórze, Maki Czerwone, Kobierzyn-Lubostroń, Pychowice, Prokocim, Wola Duchacka. Dodatkowo na terenie Miasta

Krakowa znajduje się cmentarz komunalny Podgórze Tynieckie. Na terenie cmentarzy komunalnych: Podgórze, Stare Podgórze, Wola Duchacka, Kobierzyn-Lubostroń nie ma terenu pod nowe miejsca pochówku – odbywają się tylko pochówki do istniejących mogił ziemnych (poprzez dochowanie lub ponowne użycie) oraz do grobów murowanych.

Tabela IV.13.9. Utrzymanie cmentarzy w Gminie Miejskiej Kraków

Nazwa wskaźnika	Symbol	2021	2022	2023
Wypełnienie cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej Kraków (w %)	W22_U	89,1	88,1	86,9
Udział pochówków urnowych w ogólnej liczbie pochówków (w %)	W15_U	47,6	49,8	51,7

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Pod opieką Zarządu Cmentarzy Komunalnych w Krakowie znajduje się 13 nekropolii o łącznej powierzchni 137,32 ha. To rozległa infrastruktura, na której utrzymanie i rozwój Miasto przeznacza co roku znaczące środki.

Główne inwestycje w cmentarnictwie realizowane w 2023 roku:

- rozbudowa cmentarza Prądnik Czerwony: koszt: 16 800 zł,
- modernizacja infrastruktury na cmentarzu Maki Czerwone: koszt: 160 460 zł,
- rewitalizacja Starego Cmentarza Podgórskiego - wykonano kanalizację kablową pod linie zasilające oświetlenie i monitoring, montaż fundamentów lamp oświetleniowych, warstwę dolną alejek cmentarnych, lapidaria, częściowy remont ogrodzenia oraz część nagrobków: koszt: 1 514 060 zł,
- modernizacja alejek na cmentarzu Podgórskim - wykonano alejki cmentarne: 185,95 m², sieć wodociągowa: 90,49 mb, kanalizacja deszczowa: 104,40 mb. Koszt: 236 570 zł,
- zagospodarowanie terenu cmentarza w Prokocimiu - wykonana wielobranżowa dokumentacja projektowej zagospodarowania terenu, w tym w zakresie budowy instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, alejek cmentarnych, kolumbariów oraz kwater grzebalnych – wraz z modernizacją dotychczasowej części cmentarza w zakresie nawierzchni alejek i odwodnienia. Koszt: 91 600 zł.

IV.13.3. Programy i polityki

Program „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kraków” (PGN) (PS/U1/2015) jest Programem strategicznym, przyjętym przez Radę Miasta Krakowa 7 października 2015 r. uchwałą nr XXVI/426/15 oraz aktualizowanym uchwałą nr LXXIII/1759/17 oraz nr CXIV/3002/18.

W dokumencie tym zinventaryzowano zużycie energii i wielkość emisji na obszarze gminy. Plan zawiera także listę działań na lata 2014-2020 oraz w dalszej perspektywie, w horyzoncie do roku 2040, zapewniających redukcję emisji.

Cel główny, ramowy zakres i cele szczegółowe Programu PGN definiuje **Deklaracja wyników**, która została określona w sposób następujący:

Cel główny: „Redukcja emisji gazów cieplarnianych przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju miasta oraz poprawa jakości powietrza”,

poprzez:

- podniesienie efektywności energetycznej,
- zwiększenie udziału energii z wysokosprawnej kogeneracji oraz ze źródeł odnawialnych,
- ograniczenie emisji powierzchniowej i punktowej,
- ograniczenie emisji z transportu,
- niskoemisyjne zarządzanie miastem,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.13.10. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych PGN

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa	2021	2022	2023
Zapewnić redukcję emisji gazów cieplarnianych w gminnych budynkach użyteczności publicznej	W49_U Emisja gazów cieplarnianych w gminnych budynkach użyteczności publicznej, w Mg CO ₂ eq/rok	Trend malejący	102 131	102 037	91191,36
Zapewnić zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, ciepłej i paliw gazowych w Gminie Miejskiej Kraków	W50_U Zużycie energii elektrycznej, ciepłej i paliw gazowych w Gminie Miejskiej Kraków, w MWh/rok	Trend malejący	8 837 543	9 078 937	8 086 983
Zapewnić zwiększenie wykorzystania energii wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji oraz energii ze źródeł odnawialnych	W20_U % udział energii wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii zużytej	Trend rosnący	3,5%	3,1%	4,7%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

PGN jest również dokumentem warunkującym uzyskanie środków z funduszy europejskich w latach 2014-2020 na działania inwestycyjne związane z ograniczeniem oddziaływania gospodarki energetycznej na środowisko.

W całym okresie realizacji PGN obejmuje ok. 100 działań (łącznie koszt około 11,3 mld zł – sektor publiczny i niepubliczny). Część zadań ma horyzont czasowy przekraczający 2020 rok. Zadania realizowane w ramach PGN obejmują min.:

- 1) termomodernizację obiektów,
- 2) wymianę urządzeń na bardziej efektywne,
- 3) wymianę taboru autobusowego i rozwój transportu tramwajowego,
- 4) likwidację palenisk węglowych i podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej, sieci gazowej, elektrycznej lub innego ekologicznego źródła,
- 5) budowę odnawialnych źródeł energii,
- 6) przebudowę i rozbudowę miejskiego systemu ciepłowniczego,
- 7) budowę i rozbudowę instalacji przetwarzania odpadów.

W 2023 roku w ramach PGN poniesiono nakłady finansowe na termomodernizację budynków oświatowych w kwocie 1 571 940 zł.

W 2023 roku rozpoczęto opracowywanie „Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) dla Gminy Miejskiej Kraków”, który przejmie rolę PGN-u. SECAP będzie dokumentem strategicznym określającym zarówno działania krótko i długoterminowe dla miasta, jak i kierunki działań, stanowiące podstawę do zaplanowania zadań koniecznych do wykonania, aby osiągnąć zakładane cele. Wytyczone cele będą dotyczyły redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia wpływu na środowisko oraz przystosowania do zachodzących zmian klimatu. SECAP zawierać będzie analizę aktualnej sytuacji (opartą na bazowej inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych na terenie miasta oraz ocenie ryzyka i podatności), a także wytyczne do prowadzenia monitoringu działań.

Portfel Projektów „Zeroemisyjny Kraków” (PP /U1/2021) został przyjęty zarządzeniem nr 1665/2021 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 21 czerwca 2021 r. w sprawie powołania Rady Portfela i Menadżera Portfela do realizacji Portfela Projektów pn.: „Zeroemisyjny Kraków”.

Daty obowiązywania: do grudnia 2030 roku.

Cel Portfela Projektów: ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, w szczególności dwutlenku węgla oraz zmniejszenie negatywnych skutków zmian klimatu dla gospodarki, mieszkańców oraz środowiska

poprzez:

działania mitygacyjne, czyli łagodzące oraz działania adaptacyjne, dostosowawcze.

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.13.11. Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych PP „Zeroemisyjny Kraków”

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość 2022	Wartość 2023
zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych w gminnych budynkach użyteczności publicznej	W49_U Zmiana emisji gazów cieplarnianych w gminnych budynkach użyteczności publicznej w Mg CO ² eq/rok; Ilość ton ekwiwalentu CO ²	102 037	91 191,36
zmniejszyć zużycie energii elektrycznej, ciepłej i paliw gazowych w Gminie Miejskiej Kraków	W50_U Zużycie energii elektrycznej, ciepłej i paliw gazowych w Gminie Miejskiej Kraków, w MWh/rok ilość megawatogodzin w roku	9 078 937	8 086 983
zwiększyć udział energii elektrycznej wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii elektrycznej zużytej	W20_U Udział energii elektrycznej wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii elektrycznej zużytej %	3,14%	4,71%
zmniejszyć zapotrzebowanie budynków jednorodzinnych na nieodnawialną energię pierwotną	W25_O Zmniejszenie zapotrzebowania budynków jednorodzinnych na nieodnawialną energię pierwotną (MWh)	1 231,23	24,45

zwiększyć udział transportu zbiorowego w podziale zadań przewozowych	W2_T Udział transportu zbiorowego w podziale zadań przewozowych	34,9%	b. d.
zwiększyć uzyskany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.	W52_U Uzyskany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	27,15%	46,10

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Portfel projektów „Zeroemisyjny Kraków” realizowany był poprzez projekty, zadania inwestycyjne i zadania bieżące. Nakłady finansowe w 2023 roku wynosiły 7 334 103,05 zł.

Wśród nich można wymienić następujące:

- Głęboka termomodernizacja gminnych budynków użyteczności publicznej (MCOO),
- Rozwój OZE w GMK oraz systemu zarządzania energią i mediami (KEGW),
- Program rozwoju odnawialnych źródeł energii w budynkach spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (JP),
- Realizacja eksperymentu strategicznego Klimatyczny Kwartał (ZTP),
- NEEST - NetZero Emission and Environmentally Sustainable Territories (GK),
- Kampania Kraków w dobrym klimacie (GK),
- Kraków ośrodkiem zrównoważonej turystyki biznesowej (WT),
- Europejska Misja miast neutralnych klimatycznie i inteligentnych do roku 2030 (GK),
- MINEV – minimalizacja powstawania odpadów podczas dużych wydarzeń (GK).

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa oraz Zarządzeniami Prezydenta Miasta Krakowa:

- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji SA w Krakowie na lata 2021-2025 (uchwała nr XLVIII/1297/20 Rady Miasta Krakowa z 18 listopada 2020 r.).
- Plan Adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030. (uchwała nr XXXVI/933/20 Rady Miasta Krakowa z 26 lutego 2020 r.).
- Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2023-2038 (uchwała nr CXXV/3445/23 Rady Miasta Krakowa z 20 grudnia 2023 r.).
- Zarządzenie nr 2463/2020 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 1 stycznia 2020 r. w sprawie przyjęcia Programu Inwestycji Cmentarnych miasta Krakowa na lata 2020-2030.

IV.13.4. Finanse

Tabela IV.13.12. Wydatki budżetu Miasta w Dziedzinie Gospodarka komunalna zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem:	506 720 728	100
Wydatki inwestycyjne	1 311 906	0,3
Wydatki bieżące	505 408 822	99,7

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.13.13. Wydatki budżetu Miasta i spółek miejskich w Dziedzinie Gospodarka komunalna zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki poniesione ujęte w budżecie Miasta (w zł)	Procent wydatków poniesionych w budżecie Miasta	Wydatki poniesione przez spółki (w zł) ¹	Procent wydatków poniesionych przez spółki
Ogółem:	506 720 728	100	460 290 157	100
Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków (U-1)	5 624 521	1,1	76 184 000	16,5
Zapewnienie dostaw energii (U-2)	-	-	162 360 287	35,3
Utrzymanie czystości i porządku (U-3)	92 460 094	18,3	-	-
Gospodarowanie odpadami komunalnymi (U-4)	336 487 702	66,4	6 748 310	1,5
Utrzymanie cmentarzy (U-5)	29 606 501	5,8	-	-
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	42 541 910	8,4	214 997 560	46,7

¹ Wydatki spółek, których źródłem nie jest budżet Miasta Krakowa

Źródło: System STRADOM, Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa oraz Raporty Zarządów Spółek za 2023 rok



IV.14. POMOC I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Streszczenie: Pomoc i integracja społeczna

Procesy demograficzne zachodzące w Krakowie skutkują zwiększaniem się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w tym liczby osób w wieku starości zaawansowanej oraz zmniejszeniem się potencjału pielęgnacyjnego rodzin. W związku z powyższym Miasto prowadzi w sposób ciągły działania polegające na dostosowywaniu systemu wsparcia dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych do potrzeb tej grupy osób, między innymi poprzez tworzenie nowych miejsc stałego i czasowego pobytu. Miasto dąży do przedłużania pobytu osób starszych we własnym środowisku poprzez: tworzenie nowych ośrodków wsparcia na obszarach, w których infrastruktura była słabo rozwinięta oraz podnoszenie jakości i dostępności usług opiekuńczych – świadczonych zarówno w miejscu zamieszkania osoby, jak i w ośrodkach wsparcia, a także wspieranie rodzin w opiece nad osobami starszymi (wsparcie odciążeniowe).

W 2023 roku **wykonano 656 730 godzin usług opiekuńczych, z których skorzystało 1 839 osób.** Jedną z najważniejszych form wsparcia są Domy Pomocy Społecznej (DPS). Według stanu na koniec 2023 roku funkcjonowało **9 Domów Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych**, dysponujących łącznie 1 149 miejscami oraz **5 Domów Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dysponujących łącznie 1 005 miejscami.**

Celem promowania i wsparcia rodziny wielodzietnej zamieszkałej na terenie Gminy Miejskiej Kraków realizowano **Program pn. Krakowska Karta Rodzinna 3+ (KKR3+)**. W 2023 roku w Programie KKR3+ wzięło udział **6 138 rodzin** (w 2022 roku – 5 956 rodzin).

Rodziny wielodzietne posiadające Krakowską Kartę Rodzinną 3+ mogły także otrzymać jednorazową gminną zapomogę finansową z tytułu urodzenia się dziecka niezależnie od wysokości dochodu, natomiast pozostałe rodziny otrzymały świadczenie w sytuacji, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczył kwoty 1 000 zł netto. W 2023 roku łącznie wypłacono świadczenie na rzecz **753 dzieci.**

Ważnym elementem polityki prorodzinnej Miasta było także prowadzenie Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3 – w 2023 roku funkcjonowało **47 Klubów.**

Celem wsparcia rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością realizowano Program pn. **Kraków dla Rodziny „N”**. W 2023 roku wsparciem objęto **1 891 rodzin.** Miasto zapewniało także wspieranie osób i rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pomoc w rozwiązywaniu trudności i problemów życiowych przede wszystkim poprzez zapewnienie usług asystenta rodziny oraz w ramach sieci ośrodków poradnictwa i terapii rodzin. Wymienione usługi dostępne były bez względu na dochód. W 2023 roku z asystentury rodzinnej skorzystało 650 rodzin, a z pomocy ośrodków **1 171 osób.**

Inną formą wsparcia rodzin z dziećmi jest także objęcie dziecka opieką w **placówce wsparcia dziennego.** W 2023 roku funkcjonowało **28 placówek wsparcia dziennego**, które zapewniały **1 895 miejsc.**

Wydatki związane z realizacją zadań w Dziedzinie Pomoc i integracja społeczna wyniosły w 2023 roku **9,08%** wydatków budżetu Miasta Krakowa.

IV.14.1. Wprowadzenie do Dziedziny Pomoc i integracja społeczna

Dziedzina zarządzania Pomoc i integracja społeczna obejmuje całość Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa oraz politykę i działania na rzecz wsparcia rodzin.

W ramach Dziedziny realizowane i monitorowane są dwie Usługi publiczne:

- Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych (W-1)
- Działania miasta na rzecz rodzin (W-2)

Cele i kierunki interwencji w odniesieniu do problemów oraz wyzwań społecznych zdiagnozowanych w Krakowie określają zidentyfikowane w ramach SRK2030, polityki i Programy strategiczne, a w szczególności Program strategiczny pn. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (PS/W2/2022, dalej SRPSK 2030)**, przyjęty uchwałą nr XCIII/2554/22 Rady Miasta Krakowa z 31 sierpnia 2022 r. stanowiący podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznej, które pozwolą przyczynić się do ochrony osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz podjąć działania zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków społecznych dla mieszkańców Krakowa znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Działania powiązane z Programem były realizowane w 2023 roku w ramach Usług publicznych i mieszczących się w ich ramach Programów będących częścią SRPSK 2030, a także poprzez poszczególne projekty inwestycyjne.

IV.14.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.14.2.1. Usługa publiczna W-1 Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych

Przedmiotem Usługi W-1 są działania na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych, adekwatne dla poszczególnych kategorii klientów: osób starszych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, osób dotkniętych przemocą w rodzinie, osób bezrobotnych, osób i rodzin o niskich dochodach oraz osób bezdomnych.

Usługa jest realizowana poprzez zadania bieżące jednostek Systemu Pomocy Społecznej Miasta Krakowa, w skład których wchodzi: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), jako jednostka koordynująca jednostki finansowane lub współfinansowane przez Miasto: Domy Pomocy Społecznej, ośrodki wsparcia dla osób starszych, kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania treningowe lub wspomagane, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki wsparcia dziennego, placówki specjalistycznego poradnictwa, ośrodek interwencji kryzysowej, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, kluby integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, schroniska, noclegownie i ogrzewalnie dla osób bezdomnych – prowadzone przez Miasto lub organizacje pozarządowe współpracujące z Miastem.

Podstawowym dokumentem określającym najważniejsze kierunki działań w ramach Usługi W - 1 jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (PS/W2/2022) oraz Powiatowy Program Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 – 2026 (PS/W1/2023) przyjęty uchwałą nr CXII/3043/23 Rady Miasta Krakowa z 14 czerwca 2023 r.

Na stan Dziedziny, w tym jakość Usługi publicznej W-1 wpływ miały także trzy inne, wymienione poniżej Programy realizowane w Dziedzinach: Społeczeństwo obywatelskie, Przedsiębiorczość i Nauka oraz Zdrowie:

- Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych na lata 2021–2025 (realizowany w Dziedzinie Społeczeństwo obywatelskie, więcej informacji nt. Programu w rozdziale Społeczeństwo Obywatelskie).
- Program Promocji Zatrudnienia, Aktywizacji Zawodowej na lata 2021–2025 z perspektywą do 2030 roku w Gminie Miejskiej Kraków (PS/G2/2021) - szczegółowo opisany w Dziedzinie Przedsiębiorczość i Nauka.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 przyjęty uchwałą nr LXXV/2090 Rady Miasta Krakowa z 15 grudnia 2021 r. zmieniony uchwałą nr LXXXI/2299/22 Rady Miasta Krakowa z 30 marca 2022 r.

Podstawowym wskaźnikiem obrazującym skalę interwencji w zakresie pomocy społecznej jest Wskaźnik W1_W skala interwencji w ramach zadań pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kraków mierzony liczbą osób w rodzinach objętych pomocą MOPS w stosunku do liczby mieszkańców Krakowa. Od 2022 roku, po wzroście spowodowanym objęciem świadczeniami z pomocy społecznej rodzin uchodźców z Ukrainy, wskaźnik utrzymuje wartość na poziomie 3,9%.

W1_W Skala interwencji w ramach zadań pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kraków:

- 2023: 3,9%
- 2022: 3,9%
- 2021: 3,5%

W liczbach całkowitych skalę pomocy MOPS obrazują mierniki liczby osób i liczby rodzin objętych pomocą społeczną. Także tutaj, po wzroście w 2022 roku, spowodowanym objęciem świadczeniami z pomocy społecznej rodzin uchodźców z Ukrainy, wartość miernika pozostała na podobnym poziomie.

M1_W Liczba osób w rodzinach objętych pomocą MOPS:

- 2023: 31 497 osób
- 2022: 31 680 osób
- 2021: 28 288 osób

M13_W Liczba wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną:

- 2023: 15 143 rodziny
- 2022: 16 030 rodzin
- 2021: 17 171 rodzin

Wśród osób korzystających ze wsparcia w 2023 roku (liczby nie sumują się, osoby korzystały z różnych form wsparcia):

- 33 464 to osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (w tym 152 osób narodowości ukraińskiej),
- 4 791 to osoby, które skorzystały z indywidualnego dofinansowania w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 4 155 osób narodowości ukraińskiej skorzystało ze wsparcia w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę.

Biorąc pod uwagę liczbę osób w gospodarstwach domowych najliczniejszą grupę odbiorców wsparcia stanowiły:

- gospodarstwa jednoosobowe: 69%,
- rodziny 2-osobowe: 14%,
- rodziny 3-osobowe: 8%,
- rodziny 4-osobowe: 5%,
- rodziny 5-osobowe i większe: 4%.

Wśród głównych powodów trudnej sytuacji życiowej osób korzystających z pomocy społecznej w Krakowie w roku 2023 należy wymienić:

- długotrwałą lub ciężką chorobę: 7 610 rodzin,
- ubóstwo: 5 138 rodzin,
- niepełnosprawność: 4 469 rodzin,
- bezrobocie: 2 641 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego: 1 214 rodzin,
- bezdomność: 1 107 rodzin,
- alkoholizm: 1 038 rodzin,
- potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności: 382 rodziny,
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego: 210 rodzin.

Biorąc pod uwagę procesy demograficzne skutkujące zwiększaniem się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w tym liczby osób w wieku starości zaawansowanej, kluczowe w przyszłości będzie dostosowywanie systemu wsparcia do potrzeb tej grupy odbiorców.

Czynniki demograficzne przyczyniają się z jednej strony do większej intensyfikacji procesu starzenia się, a z drugiej strony do zmniejszania potencjału pielęgnacyjnego rodziny.

Wskaźnikiem istotnym z perspektywy osób starszych jest **Wskaźnik W10_W Poziom wsparcia w formie usług opiekuńczych w Gminie Miejskiej Kraków (tygodniowo)**. Wartość tego wskaźnika przedstawia średnią tygodniową liczbę godzin usług opiekuńczych finansowanych ze środków Gminy Miejskiej Kraków dla osób w zaawansowanym wieku lub obłożnie chorych.

Wartość **Wskaźnika W10_W** (w godzinach/tygodniowo/na osobę):

- 2023: 6,87
- 2022: 6,83
- 2021: 7,07

W 2023 roku **wykonano 656 730 godzin usług opiekuńczych, z których skorzystało 1 839 osób**. Nakłady finansowe na realizację usług opiekuńczych wyniosły 20 671 348 zł.

Jedną z najważniejszych form wsparcia w ramach Usługi są Domy Pomocy Społecznej (DPS). Największe zapotrzebowanie występuje na miejsca w DPS-ach dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych.

Według stanu na koniec 2023 roku funkcjonowało **9 Domów Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych**, dysponujących łącznie 1 149 miejscami (M23_W).

W 2023 roku na umieszczenie w DPS dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych oczekiwano **16 osób**.

M24_W Liczba osób oczekujących na umieszczenie w Domach Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych (osoby):

- **2023: 16 osób**
- 2022: 1 osoba
- 2021: 9 osób

W roku 2023 złożono 437 wniosków o umieszczenie w domach pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku i somatycznie chorych – o 20 wniosków więcej niż w roku 2022. Większa liczba wniosków w roku 2023 spowodowała utworzenie się kolejki osób oczekujących na miejsce. Osoby wymagające pomocy umieszczane były w jednostkach na bieżąco.

Gmina Miejska Kraków zaspokoiła potrzeby w zakresie umieszczania w DPS osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych w 99%. **Wskaźnik W15_W Poziom zaspokojenia potrzeb związanych z umieszczeniem w DPS osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych:**

- **2023: 98,6%**
- 2022: 99,9%
- 2021: 99,2%

Gmina Miejska Kraków zapewniała całodobowe wsparcie instytucjonalne także **dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Według stanu na koniec 2023 roku funkcjonowało **5 Domów Pomocy Społecznej** dla osób z zaburzeniami psychicznymi, **dysponujących łącznie 1 005 miejscami** (M25_W). To wzrost o 20 miejsc w stosunku do roku 2022.

M26_W Liczba osób oczekujących na umieszczenie w DPS dla osób z zaburzeniami psychicznymi wyniosła:

- **2023: 24 osoby**
- 2022: 30 osób
- 2021: 30 osób

W roku 2023 Gmina Miejska Kraków w blisko 98% zaspokoiła zapotrzebowanie na umieszczenie w DPS osób z zaburzeniami psychicznymi (**W16_W Poziom zaspokojenia potrzeb związanych z umieszczeniem w DPS osób z zaburzeniami psychicznymi**).

Wydatki na bieżącą działalność Domów Pomocy Społecznej w roku 2023 wyniosły 212 713 775 zł, w tym 199 983 839 zł to wydatki miejskich jednostek organizacyjnych (w tym wydatki MDDPS na posiłki w DPS). Ponadto na bieżące funkcjonowanie jednostki otrzymały do dyspozycji środki z Dzielnic w łącznej wysokości 158 489 zł.

W 2023 roku poniesiono wydatki związane z pobytem 172 osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej poza Gminą Miejską Kraków, a wydatki związane z pobytem tych osób wyniosły 7 401 771 zł.

W 2023 roku, w celu poprawy jakości i standardu usług świadczonych w Domach Pomocy Społecznej realizowano inwestycje oraz dokonano zakupów inwestycyjnych. Wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły 306 486,42 zł (bez środków Dzielnic). Środki przeznaczone zostały na:

- zakup 9-osobowego samochodu do przewozu osób z niepełnosprawnościami - DPS ul. J. Babińskiego 25,

- zakupy inwestycyjne dla DPS ul. Krakowska 55, ul. A. Nowaczyńskiego 1, ul. Praska 25 oraz ul. Łanowa 39.

Ponadto:

- DPS ul. Łanowa 41 zrealizował inwestycję: zakup, dostawę i montaż windy osobowej. Całkowita wartość inwestycji wyniosła 365 040 zł, z czego 282 032 zł to środki z PFRON, natomiast 83 008 zł to wkład własny Gminy Miejskiej Kraków,
- DPS ul. Praska 25 zrealizował przedsięwzięcie pn. „Praska bez barier”: W ramach otrzymanych środków wykonano montaż dźwigu pionowego (platformy), zakupiono pętle indukcyjne oraz piktogramy, zamontowano wideofon. Łączna wartość projektu to 299 831,72 zł z czego 249 831,72 zł to środki pochodzące z UE natomiast 50 000 zł to środki Gminy Miejskiej Kraków,
- DPS ul. Łanowa 43 wykonał modernizację ogródka w ramach, której wymieniono ogrodzenie oraz dokonano zakupu i montażu huštawek ogrodowych. Środki na ten cel wysokości 37 494,29 zł pochodziły z Dzielnicy XIII.

IV.14.2.2. Usługa publiczna W-2 Działania miasta na rzecz rodzin

Przedmiotem Usługi W-2 są działania na rzecz wszystkich rodzin z dziećmi, niezależnie od ich struktury, statusu materialnego, specyfiki przeżywanych trudności, fazy cyklu życia rodzinnego. Podstawowym dokumentem określającym najważniejsze kierunki działań Gminy Miejskiej Kraków w zakresie Usługi W-2 jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (PS/W2/2022). W ramach SRPSK 2030 dla realizacji Usługi obowiązującymi programami zawierającymi uszczegółowienie planowanych do realizacji celów i zadań są trzy programy:

- Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2022 - 2024 (uchwała nr CI/2744/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2022 r.),
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miejskiej Kraków na lata 2023 - 2025 (uchwała nr CXVI/3125/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 30 sierpnia 2023 r.),
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021–2027 przyjęty uchwałą nr LX/1778/21 RMK z 30 czerwca 2021 r.

W Krakowie wśród wszystkich rodzin dominują rodziny z jednym dzieckiem, które stanowią 42%, rodziny z 2 dziećmi stanowią 22,9%, natomiast rodziny wielodzietne (3 i więcej dzieci) stanowią 4,8% ogółu rodzin. Rodzin bezdzietnych jest 31%. Według danych statystycznych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2021 roku, w Krakowie zamieszkują 143 tysiące rodzin z dziećmi. Łączna liczba dzieci w rodzinach to 212,5 tysiąca.

W celu promowania i wspierania rodzin wielodzietnych zamieszkujących na terenie Gminy Miejskiej Kraków wprowadzono uchwałą nr CIX/1646/14 Rady Miasta Krakowa z 11 czerwca 2014 r. **Program pn. Krakowska Karta Rodzinna 3+**. Uchwała wprowadziła system zniżek, ulg, preferencji i uprawnień, będący kluczowym elementem polityki prorodzinnej Miasta Krakowa, mającej na celu poprawę warunków życia rodzin wielodzietnych, zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży, zwiększenie dostępności do edukacji, sportu, dóbr kultury i usług, poszerzenie możliwości spędzania wolnego czasu rodziców z dziećmi. Program działa w szczególności w następujących obszarach: komunikacja miejska, kultura i rozrywka, sport, rekreacja i wypoczynek, opieka nad dziećmi do lat 3, oświata i wychowanie, zdrowie, gastronomia i sklepy. Ulgi, zniżki i preferencje na rzecz rodzin wielodzietnych wprowadzane są przez Gminę Miejską Kraków i partnerów.

Wartość zniżek, ulg i preferencji w ramach Programu w roku 2023 wyniosła około 6,5 mln zł (w 2022 - ok. 5,6 mln zł) – wzrost kwoty o 0,9 mln zł.

W Programie KKR 3+ w 2023 roku wzięło udział **6 138 rodzin**, co stanowi 62% uprawnionych krakowskich rodzin wielodzietnych.

Dla monitorowania realizacji Programu wykorzystywane są:

- wskaźnik kontekstowy pn. **Udział rodzin mających 3 i więcej dzieci w liczbie rodzin ogółem** (W7_W), który mierzony jest stosunkiem liczby rodzin z co najmniej 3 dzieci (M10_W: 9 837 rodzin) do liczby rodzin w GMK ogółem (M3_W: 206 225 rodzin) – od 2022 roku bazuje on na danych ze spisu powszechnego z roku 2021 i jego wartość za 2023 roku wyniosła 4,77% (w poprzednim roku ok. 3,4%),
- wskaźnik strategiczny pn. **Populacja rodzin w Krakowie korzystających z Programu Krakowska Karta Rodzinna 3+** (W19_W) mierzony (od 2014) za pomocą: liczby rodzin korzystających z Programu Krakowska Karta Rodzinna 3+ (M29_W: 6 138 rodzin) odniesionej do liczby rodzin mających 3 i więcej dzieci (M10_W: 9 837 rodzin).

Wskaźnik W19_W Populacja rodzin w Krakowie korzystających z Programu Krakowska Karta Rodzinna 3+ (*):

- 2023: 62%
- 2022: 60%
- 2021: 59%

(*) Do 2022 roku dla powyższego wskaźnika wykorzystywano liczbę rodzin wielodzietnych ze spisu powszechnego w 2011 roku. W grudniu 2023 roku, na podstawie spisu powszechnego, który odbył się w 2021 roku, udostępniono dane o aktualnej liczbie rodzin wielodzietnych w Krakowie, która wynosi 9 837. Ze względu na tę zmianę wartość Wskaźnika w Raporcie została skorygowana w oparciu o nowe dane od 2021 roku.

Na wartość wskaźnika może mieć wpływ fakt, że nie wszystkie rodziny posiadające co najmniej 3 dzieci uprawnione są do korzystania z KKR 3+, gdyż nie wszystkie rodziny mieszkające w Krakowie rozliczają podatek dochodowy na rzecz Krakowa i nie wszystkie spełniają pozostałe kryteria (np. kontynuacji nauki po 18 roku życia).

M29_W Liczba rodzin korzystających z Programu Krakowska Karta Rodzinna 3+ w Gminie Miejskiej Kraków:

- 2023: 6 138 rodzin
- 2022: 5 956 rodzin
- 2021: 5 853 rodziny

Program jest atrakcyjny dla krakowskich rodzin. Na powyższe istotny wpływ mają: funkcjonowanie Programu we wszystkich założonych do realizacji obszarach, obligatoryjny udział w Programie miejskich podmiotów oferujących zniżkę na poziomie 50%, bogata oferta partnerów niepublicznych oraz prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na temat Programu. Pożądanym kierunkiem działań obejmuje dalsze dążenie do utrzymania liczby rodzin objętych KKR3+ oraz rozwój oferty Programu, poprzez pozyskanie kolejnych partnerów i działania promocyjne.

To niejedyny sposób wsparcia: Rodziny wielodzietne posiadające Krakowską Kartę Rodzinną 3+ mogły także otrzymać jednorazową gminną zapomogę finansową z tytułu urodzenia się dziecka niezależnie od wysokości dochodu, natomiast pozostałe rodziny otrzymały świadczenie w sytuacji, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczył kwoty 1 000 zł netto.

Liczba dzieci, którym wypłacono świadczenie (**Miernik M28_W**) kształtowała się następująco:

- **2023: 753 osoby**
- 2022: 902 osoby
- 2021: 1 115 osób

Istotnym elementem polityki społecznej Gminy Miejskiej Kraków mającym na celu wspieranie rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym jest Program pod nazwą **Kraków dla Rodziny „N”**, wprowadzony uchwałą nr LXXIII/1763/17 Rady Miasta Krakowa z 31 maja 2017 roku, zmieniony uchwałą nr CVIII/2837/18 Rady Miasta Krakowa z 29 sierpnia 2018 roku, rozszerzającą uprawnienia do korzystania z karty na osoby po ukończeniu 25 roku życia.

Krakowską Kartę Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem otrzymują dzieci niepełnosprawne i ich rodzeństwo (po ukończeniu 4 roku życia), członkowie rodzin, w których wychowywane jest dziecko niepełnosprawne, dorosłe dzieci niepełnosprawne, rodzice, opiekunowie faktyczni dorosłego dziecka niepełnosprawnego. Krakowska Karta Rodziny z Niepełnosprawnym Dzieckiem upoważnia m.in. do: 100% ulgi w korzystaniu z Komunikacji Miejskiej, co najmniej 50% zniżki w opłatach za bilety wstępu m.in. do miejskich teatrów, muzeów oraz na miejskie baseny, przyjęcia poza kolejnością i zwolnienia z opłat w żłobku oraz do innych zniżek i ulg.

Skala pomocy rodzinom z dzieckiem niepełnosprawnym (W38_W) mierzona jako stosunek liczby rodzin korzystających z Programu (M33_W) do liczby krakowskich rodzin ogółem (M3_W) wyniosła:

- **2023: 0,9%**
- 2022: 0,7%
- 2021: 0,5%

W 2023 roku odnotowano kolejny wzrost wskaźnika do poziomu prawie 1%, a na jego wartość miał wpływ wzrost liczby rodzin korzystających z Programu **1 891** (1 344 rodziny w 2022 roku).

Rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością wymagające wsparcia mogą także skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych. W roku 2023 zrealizowano **24 371** godzin usług, na co wydatkowano 997 743 zł. Pomocą objęto **142 rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością** (124 w 2022 roku).

Kolejnym ważnym elementem polityki prorodzinnej Miasta jest prowadzenie **Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3**, czyli miejsc spotkań i integracji rodziców z dziećmi, w szczególności w wieku do lat 3 oraz osób oczekujących na potomstwo.

W 2023 roku funkcjonowało **47 Klubów Rodziców z dziećmi do lat 3:**

14 Klubów prowadziły organizacje pozarządowe,
33 Kluby prowadzone były przez miejskie centra,
ośrodki kultury oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W 2023 roku koszt funkcjonowania Klubów Rodziców prowadzonych przez miejskie centra, ośrodki kultury oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wyniósł 900 000 zł. W 2023 roku udzielono także dotacji na realizację przedmiotowego zadania publicznego 7 organizacjom pozarządowym w wysokości: 2 010 550 zł.

Wydatki na funkcjonowanie Klubów Rodziców wyniosły:

- 2023: 2 910 550 zł
- 2022: 2 685 435 zł
- 2021: 2 347 420 zł

Kluby cieszą się bardzo dużą popularnością wśród rodziców, sieć Klubów jest cały czas rozbudowywana, a lokalizacja poszczególnych placówek jest tak ustalana, aby mieszkańcy wszystkich dzielnic Krakowa mieli do nich dogodny dostęp.

Rodziny wymagające wsparcia w procesie przezwyciężania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych mogą skorzystać z **usług asystenta rodziny**. W 2023 roku z asystentury rodzinnej skorzystało **650 rodzin** (w 2022 roku – 642 rodzin). Koszt realizacji Usługi w roku 2023 wyniósł 2 864 043,22 zł, w tym 277 451,77 zł dotacji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Asystenci rodziny realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Miasto Kraków oferuje osobom i rodzinom przeżywającym trudności lub wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód, pomoc organizowaną w ramach **sieci ośrodków poradnictwa i terapii rodzin**. Działania prowadzone przez cztery ośrodki, realizowane przez dwie organizacje pozarządowe, służą przede wszystkim wzmocnieniu samodzielności oraz kompetencji rodzin i osób. Ośrodki realizują działania diagnostyczne, terapeutyczne oraz z zakresu poradnictwa specjalistycznego, w szczególności pomocy psychologicznej dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków.

W 2023 roku z pomocy ośrodków skorzystało **1 171 osób** (969 w 2022 roku), przeprowadzono:

- 1 243 diagnozy,
- 7 080 spotkań terapeutycznych (indywidualne, rodzinne, grupowe),
- 2 804 usług poradnictwa.

W 2023 roku na realizację zadania ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydatkowano 1 962 000 zł.

Inną formą wsparcia rodzin z dziećmi jest także objęcie dziecka opieką w **placówce wsparcia dziennego**. W 2023 roku funkcjonowało **28 placówek wsparcia dziennego**, prowadzonych przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, zapewniając **1 895 miejsc**. Placówki prowadzone są w formie opiekuńczej, specjalistycznej oraz pracy podwórkowej. Zapewniają opiekę i wychowanie, a także pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego w formie zapewniającej rozwój dzieci i młodzieży – między innymi poprzez zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

- Placówki prowadzone w formie specjalistycznej organizują również zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, a także terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.
- Placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej realizują działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówki wsparcia dziennego współpracują z rodzicami i opiekunami dziecka oraz placówkami oświatowymi. Pobyt w placówkach wsparcia dziennego jest nieodpłatny.

Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, prowadzonych przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków i zapewnianych przez nie miejsc:

- **2023: 28 placówek – 1 895 miejsc**
- 2022: 32 placówki – 2 027 miejsc
- 2021: 32 placówki – 1 997 miejsc

Środki finansowe wydatkowane na realizację zadania w roku 2023 wyniosły 10 321 158,52 zł (w roku 2022 – 10 194 221,67 zł).

Ponadto w 2023 roku zgodnie z art. 19 i art. 20 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w oparciu o zezwolenie wydane przez Prezydenta Miasta Krakowa, prowadzonych było **dotatkowo 19 placówek wsparcia dziennego** przez organizacje pozarządowe – 18 placówek w formie pracy podwórkowej, zapewniających 270 miejsc oraz 1 w formie opiekuńczo – specjalistycznej, zapewniająca 30 miejsc.

Liczba dzieci do 18 roku życia, korzystających z placówek wsparcia dziennego przez okres minimum 6 miesięcy w danym roku (**M27_W**) kształtowała się następująco:

- **2023: 2 388 dzieci**
- 2022: 2 743 dzieci
- 2021: 2 205 dzieci

Liczba dzieci do 18 roku życia mieszkających na terenie Gminy Miejskiej Kraków (**M5_W**) (dane na 30 czerwca każdego roku) wynosiła:

- **2023: 137 617 dzieci**
- 2022: 130 088 dzieci
- 2021: 137 909 dzieci

Infrastruktura jednostek realizujących zadania wspierania rodziny powinna być sukcesywnie rozbudowywana z uwzględnieniem potrzeb wynikających między innymi z faktu powstawania nowych osiedli, w rejonie których nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego. Istotne jest również zwiększanie liczby miejsc w placówkach wsparcia dziennego prowadzonych w formie specjalistycznej, mających na celu działania prewencyjno-profilaktyczne skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Mogą one stanowić istotny czynnik ograniczający występowanie wśród krakowskiej młodzieży postaw społecznie nieakceptowanych lub zagrażających marginalizacją społeczną.

IV.14.3. Programy i polityki

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (PS/W2/2022, dalej SRPSK 2030) - uchwała nr XCIII/2554/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 31 sierpnia 2022 roku.

SRPSK 2030 stanowi podstawę do realizacji kierunków interwencji społecznej, które pozwolą przyczynić się do ochrony osób i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz podjąć działania zmierzające do ograniczenia negatywnych skutków społecznych dla mieszkańców Krakowa znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. W opracowanej Strategii zaakcentowane zostały następujące obszary: aktywna polityka na rzecz rodzin, wsparcie skierowane dla seniorów, integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem oraz włączenie osób z niepełnosprawnościami. We wskazanych obszarach w najbliższych latach zachodzić będą najważniejsze procesy zmian społeczno-demograficznych, które stanowią wyzwanie dla polityki społecznej Krakowa. Wskazane cele oraz działania mają przyczynić się do poprawy warunków życia krakowian, w szczególności osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a także być narzędziem dającym możliwości do przezwyciężania trudności oraz do rozwoju mieszkańców, podnosząc jakość ich życia.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu (PS/W2/2022) określa **Deklaracja wyników**: „Kraków miastem otwartym na mieszkańców, odpowiadającym na zachodzące zmiany społeczne, wspierającym rodziny, seniorów, osoby wykluczone i ubogie w zaspokajaniu potrzeb, zapewniającym mieszkańcom w każdym wieku możliwości do pokonywania trudności i do rozwoju poprzez:

- realizację aktywnej polityki na rzecz rodzin oraz polityki senioralnej, integrację osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem oraz włączenie osób z niepełnosprawnościami, **tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:**

Tabela IV.14.1. Wskaźniki oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030 (PS/W2/2022)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2030 r.	2021	2022	2023
Odsetek rodzin, w których procedura „Niebieskie Karty” została zakończona z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie był jak najwyższy	W12_W Ustanie zjawiska przemocy w rodzinie (Niebieska karta)	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 80%	70,51 %	71,44 %	67,63 %
Zaspokoić w jak największym stopniu potrzeby związane z umieszczeniem w DPS osób w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chorych	W15_W Poziom zaspokojenia potrzeb związanych z umieszczeniem w DPS osób w podeszłym wieku i przewlekłe somatycznie chorych	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 98%	99,22 %	99,91 %	98,63 %
Objąć wsparciem jak największą liczbę osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	W20_W Podniesienie poziomu integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 20%	14,56 %	17,66 %	20,93 %

Zmniejszyć liczbę dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	W41_W Populacja dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Trend spadkowy. Wartość znakomita 39%	b.d.	45,83 %	48,39 %
Zmniejszyć odsetek rodzin, z których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej, a w których realizowana była/jest usługa asystenta rodziny	W39_W Poziom umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wśród rodzin, w których realizowana była/jest usługa asystenta rodziny	Trend spadkowy. Wartość znakomita 5%	b.d.	5,30%	5,85%
Zwiększyć odsetek gospodarstw domowych objętych pomocą finansową, które w wyniku interwencji osiągnęły dochód co najmniej w wysokości kryterium dochodowego	W40_W Odsetek gospodarstw domowych, które w wyniku interwencji osiągnęły dochód co najmniej w wysokości kryterium dochodowego	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 95%	b.d.	94,51 %	92,47 %

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Wskaźniki: **W12_W**, **W15_W** oraz **W20_W** ujęte w Deklaracji wyników zostały omówione w początkowej i końcowej części rozdziału.

Natomiast wskaźniki: **W39_W** (Poziom umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej wśród rodzin, w których realizowana była/jest usługa asystenta rodziny) obrazujący wpływ realizacji usługi asystenta rodziny na skalę rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, **W40_W Odsetek gospodarstw domowych, które w wyniku interwencji osiągnęły dochód co najmniej w wysokości kryterium dochodowego** oraz **W41_W Populacja dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej** obrazujący odsetek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, wśród wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - to trzy nowe wskaźniki, których monitorowanie rozpoczęto od 2022 roku i za lata wcześniejsze nie gromadzono danych.

Nakłady na realizację Programu PS/W2/2022 wyniosły w 2023 roku 334 028 663 zł.

Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023–2026 (PS/W1/2023) - uchwała nr CXII/3043/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 14 czerwca 2023 roku.

Dnia 14 czerwca 2023 roku Rada Miasta Krakowa przyjęła „Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2026”. Ideą niniejszego Programu jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny oraz osoby ze szczególnymi potrzebami oraz poszanowania ich przyrodzonej godności – w Gminie Miejskiej Kraków, w tym poprzez działania podejmowane z inicjatywy lub przy udziale Gminy Miejskiej Kraków.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu (PS/W1/2023) określa **Deklaracja wyników**: „Zapewnienie warunków do możliwie pełnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w Gminie Miejskiej Kraków poprzez:

- wsparcie w niezależnym życiu osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin,
- zabezpieczenie społeczne osób z niepełnosprawnością i ich rodzin,
- likwidację barier w celu zapewnienie dostępności,
- edukację, w tym edukację włączającą,
- wsparcie w podejmowaniu pracy i zatrudnienia,

- zapewnienie dostępu do usług opieki zdrowotnej,
- zapewnienie udziału w kulturze, sporcie i turystyce,
- zapewnienie udziału w życiu publicznym i politycznym,
- podnoszenie i kształtowanie świadomości dotyczącej osób z niepełnosprawnościami,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.14.2. Wskaźniki oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Powiatowego Programu Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2026 (PS/W1/2023)

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2026 r.	2021	2022	2023
Zwiększyć poziom wsparcia osób z niepełnosprawnościami (zwiększyć odsetek osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem)	W20_W Podniesienie poziomu integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 20%	14,56%	17,66%	20,93%
Zwiększyć liczbę osób i rodzin korzystających z Programu Kraków dla Rodziny N	W38_W Populacja rodzin w Krakowie korzystających z Programu Kraków dla rodziny N	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 0,6%	0,49%	0,69%	0,92%
Zwiększyć zakres edukacji włączającej umożliwiający udział dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami	W60_E Poziom edukacji włączającej na terenie GMK ¹	Trend wzrostowy. Wartość znakomita 60%	b.d.	58,08%	61,28%

¹ Nowy wskaźnik (W60_E) monitorowany od 2022 roku

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Łączne nakłady na realizację Programu PS/W1/2023 w 2023 roku wyniosły 19 365 074 zł.

Wśród rezultatów istotnych z punktu widzenia celów ważne są wskaźniki ujęte w Deklaracji wyników, a są to wskaźniki:

W20_W Podniesienie poziomu integracji społecznej osób niepełnosprawnych – odsetek osób niepełnosprawnych objętych integracją społeczną, obrazuje udział osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w różnych formach wsparcia ze strony Gminy Miejskiej Kraków, przede wszystkim w formie spotkań integracyjnych. Wartość wskaźnika wynosiła:

- 2023: 20,9%
- 2022: 17,7%
- 2021: 14,6%

Skala pomocy rodzinom z dzieckiem niepełnosprawnym mierzona jest z wykorzystaniem wskaźnika W38_W (więcej informacji na temat tego wskaźnika w rozdziale IV.14.2.2. Usługa publiczna W-2 Działania miasta na rzecz rodzin).

W60_E Poziom edukacji włączającej na terenie GMK obrazuje miernik M76_E: liczba dzieci i uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego na terenie GMK (ogół), do liczby uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (bez szkół muzycznych) - miernik M62_E. Wskaźnik nowy, monitorowany od 2022 roku, za rok 2021 nie ma danych:

- 2023: 61,3%
- 2022: 58,1%

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021–2027 – uchwała nr LX/1778/21 RMK z dnia 30 czerwca 2021 r.

Cel ogólny, zakres i cele szczegółowe Programu określa **Deklaracja wyników:**

„Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali występowania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Kraków poprzez:

- aktywne i skuteczne współdziałanie Zespołu Strategicznego, Zespołów ds. działań lokalnych oraz grup roboczych,
- zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z uwzględnieniem osób zależnych (dzieci, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy),
- zmianę sposobu funkcjonowania osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie zaangażowania mieszkańców Krakowa odnośnie zjawiska przemocy w rodzinie.
- zwiększenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji w obszarze reagowania w sytuacji przemocy w rodzinie,

tak, aby osiągnąć poniższe cele szczegółowe:

Tabela IV.14.3. Wskaźniki oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021–2027

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2027 r.	2021	2022	2023
Odsetek rodzin dotkniętych przemocą był jak najniższy	W2_W Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Kraków – odsetek rodzin	Trend malejący. Wartość znamionowa 0,1%	0,51%	0,55%	0,74%
Odsetek rodzin, w których procedura „Niebieskie Karty” został zakończona z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie był jak najwyższy	W12_W Ustanie zjawiska przemocy w rodzinie - Niebieska Karta	Trend wzrostowy. Wartość znamionowa 75%	70,51%	71,44%	67,63%

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Wśród rezultatów istotnych z punktu widzenia celów ważne są wskaźniki ujęte w Deklaracji wyników, a szczególnie wskaźnik **W12_W Ustanie zjawiska przemocy w rodzinie – „Niebieska Karta”**. Wartość wskaźnika kształtowała się w latach 2021 -2023 na poziomie między 67 a 71%:

- **2023: 67,6%**
- 2022: 71,4%
- 2021: 70,5%

W 2023 roku zakończono 1 030 procedur „Niebieskie Karty”, w latach wcześniejszych: 2022 rok – 853, 2021 rok – 837 (miernik M17_W), natomiast M18_W – liczba Niebieskich Kart realizowanych w danym roku wyniosła:

- **2023: 1 523**
- 2022: 1 194
- 2021: 1 187

Wzrost liczby realizowanych procedur „Niebieskie Karty” spowodowany jest zmianą przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej tj. rozszerzeniem kręgu osób, które mogą być objęte procedurą „Niebieskie Karty” oraz wzrostem społecznej wrażliwości i świadomości spowodowanej realizowanymi działaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, jak również medialnymi doniesieniami dotyczącymi przemocy domowej, co skutkuje częstszymi zgłoszeniami.

Działania realizowane w ramach Dziedziny powiązane są z następującymi dokumentami programowymi o charakterze polityk lub programów, przyjętymi uchwałami Rady Miasta Krakowa:

- Program dostosowania komunikacji miejskiej do obsługi osób niepełnosprawnych (uchwała nr LX/775/08 Rady Miasta Krakowa z 17 grudnia 2008 r.),
- Lokalny Program Osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych (uchwała nr XVIII/317/15 Rady Miasta Krakowa z 24 czerwca 2015 roku), z późn. zm,
- Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom Gminy Miejskiej Kraków pomocy w zakresie dożywiania (uchwała nr XCV/1425/14 Rady Miasta Krakowa z 15 stycznia 2014 roku), z późn. zm.

IV.14.4. Finanse

Tabela IV.14.4. Wydatki w Dziedzinie Pomoc i integracja społeczna zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	815 508 437	100
Wydatki inwestycyjne	32 628 940	4
Wydatki bieżące	782 879 497	96

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.14.5. Wydatki w Dziedzinie Pomoc i integracja społeczna zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	815 508 437	100
Wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych (W-1)	657 860 012	80,6
Działania miasta na rzecz rodzin (W-2)	11 219 870	1,4
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją usług	146 428 555	18,0

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok



IV.15. ZDROWIE

Streszczenie: Zdrowie

Od wielu lat w Krakowie zwiększa się zapotrzebowanie na miejsca opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Obserwowana jest także tendencja do obejmowania opieką instytucjonalną dzieci w coraz młodszym wieku. W 2023 roku Gmina Miejska Kraków realizowała opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, wykorzystując wszystkie trzy dostępne możliwości wykonania tego zadania. Miasto samodzielnie prowadziło żłobki, zlecało ich prowadzenie oraz dofinansowywało niepubliczne miejsca opieki.

W 2023 roku **liczba publicznych i niepublicznych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3** wyniosła **11 861** (w 2022 roku 11 864), co oznacza, że instytucjonalna opieka była dostępna dla blisko **49%** dzieci w wieku do lat 3. W ramach opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowało 70 dziennych opiekunów, dysponujących 229 miejscami opieki.

Kluczowym działaniem w 2023 roku z obszaru opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 było przyjęcie Planu budowy żłobków w latach 2023-2026, w tym ze środków programu „MALUCH+” oraz zabezpieczenie środków finansowych na budowę 12 żłobków oraz kompleksową modernizację i przebudowę żłobka samorządowego na os. Willowym. We wrześniu 2023 roku powstał pierwszy żłobek w ramach tego Planu. Docelowo, w ramach tego Planu, liczba miejsc w miejskich instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wzrośnie o ok. 33%.

W 2023 roku działania Gminy Miejskiej Kraków w ramach Dziedziny Zdrowie koncentrowały się przede wszystkim na realizacji programów polityki zdrowotnej, tworzeniu warunków działania lecznictwa otwartego i zamkniętego, opiniowaniu zmian Wojewódzkiego Planu Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, analizach dostępności do świadczeń zdrowotnych w Krakowie, współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w obszarze zdrowia publicznego, medycynie szkolnej, opiece zdrowotnej nad osobą starszą i przewlekłe chorą, dostępności do zaopatrzenia w leki i materiały medyczne na terenie Krakowa, profilaktyce i promocji zdrowia, a także edukacji zdrowotnej.

W 2023 roku rozpoczęto także opracowanie planu lokalizacji i budowy Centrów Zdrowia 75+, które mają powstać w Krakowie do końca 2028 roku jako odpowiedź na postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

W 2023 roku średni czas oczekiwania na wizytę u lekarza onkologa w Krakowie wyniósł **35 dni**, natomiast na wizytę u lekarza kardiologa w Krakowie trzeba było czekać **95 dni**. Oczekuje się, że trend dla tych wskaźników będzie malejący.

Wartość wskaźnika dostosowania infrastruktury miejskich podmiotów leczniczych do przepisów prawa w 2023 roku wyniosła 90,54%, co oznacza, że utrzymała się na poziomie z roku wcześniejszego. Podobnie było w przypadku odsetka szkół posiadających gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej - utrzymał się on na poziomie z 2022 roku i wyniósł 96,13%.

W ramach Dziedziny Zdrowie Gmina Miejska Kraków realizowała także zadania z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień od środków psychoaktywnych, które były prowadzone w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026 (GPPiRPA oraz PN). W 2023 roku odbyło się 846 szkoleń, dotyczących profilaktyki uzależnień (693 szkolenia w 2022 roku), w których

uczestniczyło **14 512 osób** (12 156 osób w 2022 roku). Odsetek dzieci i młodzieży objętych szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień w 2023 roku wyniósł **14,3%** (13,3% w 2022 roku).

Łączne nakłady finansowe na zadania związane z Dziedziną Zdrowie w 2023 roku wyniosły **1,86%** wydatków budżetu Miasta Krakowa.

IV.15.1. Wprowadzenie do Dziedziny Zdrowie

Polityka Miasta w Dziedzinie Zdrowie obejmuje działania Gminy Miejskiej Kraków w zakresie lokalnej polityki zdrowotnej, które zmagają się do zapewnienia mieszkańcom właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego, a także opieki nad dziećmi do lat 3 w ramach posiadanych kompetencji oraz zasobów materialnych i finansowych.

W ramach Dziedziny Zdrowie realizowano trzy Usługi publiczne:

- Zapewnienie instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (Z-1)
- Tworzenie warunków dla zapewnienia opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta (Z-2)
- Profilaktyka i terapia uzależnień od alkoholu (Z-3)

Podjęto szereg działań z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień od środków psychoaktywnych w ramach **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026 (GPPiRPA oraz PN)**, przyjętego uchwałą nr CI/2746/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2022 r.

W związku z nieprzewidywanymi i nagłymi wydarzeniami w Polsce i na świecie w ostatnich latach (pandemia COVID-19 oraz wojna w Ukrainie), zarządzanie Dziedziną Zdrowie w Krakowie stanowiło duże wyzwanie. Gmina Miejska Kraków musiała sprostać skutkom rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19, a później zmierzyć się z kryzysem uchodźczym. W ramach Dziedziny Zdrowie prowadzono szereg działań zorientowanych na przeciwdziałanie ww. kryzysom, w tym m.in. zorganizowano odpowiednią opiekę medyczną, zapewniono miejsca w żłobkach, czy wsparcie psychologiczne. Rok 2023 przyniósł czas względnej stabilizacji.

Należy pamiętać o tym, że w drugiej połowie 2022 roku Główny Urząd Statystyczny (GUS) dokonał zmian danych w Banku Danych Lokalnych (BDL), dotyczących lat 2020-2021. Miało to związek z wynikami prowadzonego w 2021 roku Narodowego Spisu Powszechnego. Zmiany te przełożyły się na skorygowanie wartości wskaźników dotyczących Zdrowia we wspomnianych latach (m.in. W57_Z, W58_Z).

IV.15.2. Charakterystyka Usług publicznych

IV.15.2.1. Usługa publiczna Z-1 Zapewnienie instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Zapotrzebowanie na miejsca opieki nad dziećmi do 3 lat w Krakowie nieustannie wzrasta, na co mają wpływ czynniki społeczne i gospodarcze, takie jak: status materialny rodzin, demografia, sytuacja na rynku pracy, czy dążenie do godzenia życia rodzinnego i rozwoju zawodowego. Działania Gminy Miejskiej Kraków prowadzą do zwiększenia liczby i dostępności do miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, wykorzystując przy tym wszystkie dostępne narzędzia, jakie daje ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Ustawa umożliwia gminom realizację przedmiotowego zadania na trzy sposoby. Mogą one samodzielnie prowadzić instytucje opieki, zlecać ich prowadzenie podmiotom prywatnym, a także dofinansowywać niepubliczne miejsca opieki. Działania Gminy Miejskiej Kraków polegają w szczególności na:

1. prowadzeniu miejskich żłobków i zwiększaniu liczby miejsc w tych placówkach poprzez modernizację, przebudowę i rozbudowę już istniejących placówek – z 1 900 miejsc w 2011 roku do **2 321 miejsc w 2023 roku**,
2. budowie/zakupie budynków/lokali z przeznaczeniem na żłobki prowadzone na zlecenie Miasta. Od 2011 roku Gmina Miejska Kraków zleca prowadzenie żłobków podmiotom prywatnym, wyłonionym w otwartych konkursach ofert. W nieruchomościach tych w 2023 roku prowadzono 11 żłobków na **767 miejsc**. Placówki finansowano z dotacji Gminy oraz opłat ponoszonych przez rodziców w wysokości takiej, jak w miejskich żłobkach,
3. powszechnym dofinansowywaniu (dotowaniu) miejsc opieki w niepublicznych żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów, w celu obniżenia opłat ponoszonych przez rodziców/opiekunów dzieci – w 2012 roku dotowano 14 podmiotów dysponujących łącznie 230 miejscami, a w 2023 roku liczba ta wzrosła do **328 podmiotów dysponujących 9 031 miejscami** (wskaźnik W92_Z Liczba dotowanych przez Gminę Miejską Kraków niepublicznych instytucjonalnych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3).

W efekcie tych działań, na koniec 2023 roku w rejestrze prowadzonym przez Prezydenta Miasta Krakowa widniały **262 niepubliczne żłobki i kluby dziecięce** (w tym 11 żłobków prowadzonych na zlecenie Miasta), **mające 9 311 miejsc** (w 2022 roku – 9 198) **oraz 22 żłobki gminne (samorządowe) z 2 321 miejscami**. Ponadto funkcjonowało **70 dziennych opiekunów**, dysponujących **229 miejscami opieki**. **Łącznie liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła 11 861** (w 2022 roku – 11 864). W systemie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na koniec 2023 roku było ponad 2 tysiące (podobnie jak w 2022 roku) wolnych miejsc opieki.

Począwszy od stycznia 2023 roku dotacja do opieki nad dziećmi w niepublicznych placówkach istotnie wzrosła. Dotacja została ponad dwukrotnie zwiększona, do wysokości **735 zł miesięcznie**. Dodatkowo podjęto decyzję o wypłacaniu zwiększonej, dodatkowej dotacji do opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami (z 504 zł do 1 260 zł miesięcznie). Decyzje te spowodowały dwukrotny wzrost kosztów Gminy Miejskiej Kraków w tym obszarze, wymierne korzyści dla krakowskich rodzin oraz rozwój systemu instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, który tworzy miasto Kraków oraz podmioty niepubliczne.

W 2023 roku Miasto Kraków współpracowało w powyższym obszarze także z UNICEF, dzięki czemu zabezpieczono dla uchodźców z Ukrainy miejsca w niepublicznych instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3, które wypełniły potrzeby w tym zakresie.

Dzięki realizacji wyżej przedstawionych działań, liczba miejsc opieki na przestrzeni lat zdecydowanie wzrosła przy jednoczesnym braku większych wahań liczby dzieci do lat 3 (dzieci w wieku 0-1, 1-2 i 2-3 lat), zamieszkałych na terenie Miasta Krakowa.

Świadczy o tym **Wskaźnik W57_Z Zapewnienie instytucjonalnych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3** (Odsetek liczby miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3, w stosunku do liczby dzieci do lat 3 zamieszkałych w Krakowie):

- 2023: 48,8%
- 2022: 48,0%
- 2021: 46,1%.

W 2011 roku liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 była wystarczająca do zapewnienia opieki dla 8,5% dzieci zamieszkałych na terenie Miasta Krakowa. W 2019 roku wskaźnik ten wynosił już 35,28%, a w 2023 roku osiągnął wartość 48,8%. Dążenie do utrzymywania tego pożądanego trendu skutkuje jednocześnie corocznym wzrostem wydatków Miasta, które wiążą się z zapewnianiem opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

W 2023 roku 354 instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 zapewniały 11 861 miejsc opieki dla 48,8% krakowskich dzieci w wieku do lat 3.

Rok 2023 to przede wszystkim rok, w którym Miasto rozpoczęło realizację dużego i istotnego przedsięwzięcia, polegającego na rozwoju miejskich żłobków. Przyjęto Plan budowy żłobków w latach 2023-2026, w tym ze środków programu „MALUCH+” 2022-2029 i zabezpieczono środki finansowe na budowę 12 nowych żłobków oraz kompleksową modernizację i przebudowę żłobka samorządowego na os. Willowym. Pierwszy żłobek w ramach tego planu powstał już we wrześniu 2023 roku w Dzielnicy XV Mistrzejowice. W ramach Planu powstanie ponad 1000 miejsc opieki, a jego koszty wyniosą zdecydowanie ponad 100 mln zł, z czego aktualnie ponad 30 mln zł to dotacja ze środków Krajowego Planu Odbudowy i z programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS). Pierwsze nowe żłobki powstaną w Dzielnicy VII Zwierzyniec, Dzielnicy X Swoszowice, Dzielnicy XVII Wzgórza Krzesławickie oraz na peryferyjnych osiedlach Dzielnicy XVIII Nowa Huta tj. os. Wolica oraz os. Branice. W Dzielnicy IX Łągiwniki - Borek Fałęcki, w lokalach Gminy Miejskiej Kraków, rozpoczną działalność pierwsi miejscy dzienni opiekunowie. Dzięki temu przedsięwzięciu, o niespotykanej dotychczas skali w Krakowie, liczba miejsc w miejskich instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 wzrośnie o ok. 33 %.

IV.15.2.2. Usługa publiczna Z-2 Tworzenie warunków dla zapewnienia opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta

W zakresie ochrony zdrowia w 2023 roku Gmina Miejska Kraków prowadziła działania dotyczące m.in.: realizacji programów polityki zdrowotnej, tworzenia warunków działania lecznictwa otwartego i zamkniętego, opiniowania zmian Wojewódzkiego Planu Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, analizy dostępności do świadczeń zdrowotnych w Krakowie, współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w obszarze zdrowia publicznego, medycyny szkolnej, opieki zdrowotnej nad osobą starszą i przewlekle chorą, dostępności do zaopatrzenia w leki i materiały medyczne na terenie Krakowa, zachowania statutu i funkcji leczniczych Uzdrowiska Swoszowice, profilaktyki i promocji zdrowia, a także edukacji zdrowotnej.

Do monitorowania realizacji zadań przypisanych do Usługi publicznej Z-2 wykorzystywane są wskaźniki dziedzinowe kontekstowe i strategiczne, do których zalicza się m.in.:

Wskaźnik W1_Z Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców Krakowa, odzwierciedlający poziom i rozwój opieki zdrowotnej lecznictwa stacjonarnego. Według danych Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, liczba łóżek w szpitalach w Krakowie na 10 tys. mieszkańców, wynosiła:

- w 2023 roku: b.d.¹
- w 2022 roku: 69,2
- w 2021 roku: 69,3

¹Dane za 2023 rok zostaną udostępnione w IV kwartale 2024 roku.

Wartości wskaźnika w latach poprzednich wykazywały tendencję spadkową (za wyjątkiem 2021 roku, w stosunku do 2020 roku). W 2017 roku liczba łóżek w krakowskich szpitalach na 10 tys. wyniosła 78,6, natomiast w 2019 roku zmniejszyła się do 73,3, a w 2022 roku do 69,2. Podobny trend występuje również w skali krajowej. Spowodowało go wejście w życie nowych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w szpitalach oraz redukcja łóżek o zbyt małym obłożeniu. W przypadku miasta Kraków, spadek wartości wskaźnika nie jest niepokojący, jednak warto go monitorować w kolejnych latach.

O dostępności usług zdrowotnych, które są kluczowe dla mieszkańców Krakowa, świadczą dwa wskaźniki **W40_Z** i **W46_Z** – monitorują one średni czas oczekiwania na wizytę u lekarza kardiologa i onkologa, kiedy świadczenia nie mogą zostać zrealizowane w dniu zgłoszenia się świadczeniobiorcy. Wówczas świadczeniodawca wpisuje pacjenta na listę oczekujących i wyznacza termin, w którym wizyta u danego specjalisty będzie mogła się odbyć. Skrócenie czasu oczekiwania na wizytę u lekarza świadczy o zwiększonej dostępności do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców.

W40_Z Średni czas oczekiwania na wizytę u lekarza – kardiologa (w dniach):

- 2023: 95
- 2022: 79
- 2021: 84

Średni czas oczekiwania na wizytę u lekarza kardiologa w Krakowie w 2018 roku wyniósł 102 dni, w 2020 roku 93 dni, natomiast w 2023 roku – 95 dni. Oczekuje się, że trend tego wskaźnika w kolejnych latach będzie malejący.

W46_Z Średni czas oczekiwania na wizytę u lekarza – onkologa (w dniach):

- 2023: 35
- 2022: 34
- 2021: 25

W 2018 roku na wizytę u lekarza onkologa w Krakowie trzeba było czekać średnio 44 dni, w 2021 roku było to 25 dni, natomiast w 2023 roku – 35 dni. Wartości te nie wykazują jednoznacznej tendencji, jednak oczekuje się, że w kolejnych latach trend wskaźnika będzie malejący.

Wartości wskaźników zależą m.in. od wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację świadczeń przez płatnika publicznego – Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), liczby i jakości podmiotów/ośrodków leczniczych, które są wyspecjalizowane w diagnostyce i leczeniu chorób sercowo-naczyniowych i onkologicznych, stosowania aktualnie obowiązujących procedur leczenia, a także od posiadanych zasobów w zakresie liczby kadr medycznych (w tym lekarzy specjalistów).

Wskaźnik W58_Z Odsetek mieszkańców korzystających z miejskich programów zdrowotnych, w ostatnich latach przedstawia następujące wartości:

- 2023: 0,86%
- 2022: 0,54%
- 2021: 4,30%

W 2013 roku wskaźnik wynosił 2,38% i stopniowo rósł, osiągając w 2018 roku wartość 5,12%. Następnie odnotowano tendencję spadkową do 3,33%, spowodowaną stosunkowo krótkim okresem trwania programów polityki zdrowotnej w skali roku, co wynikało z prowadzonych prac nad wdrożeniem nowej edycji programów. W 2020 roku spadek wskaźnika do poziomu 3,14% wynikał z wstrzymania realizacji programów polityki zdrowotnej z powodu epidemii COVID-19,

natomiast rok później nastąpił wzrost wartości do 4,3%. W 2022 roku odnotowano spadek do poziomu 0,54%, jednak nie było to niepokojące, gdyż wynikało z celowych działań, w tym z przeprowadzonej analizy zrealizowanych programów polityki zdrowotnej i podjętych decyzji o zakończeniu realizacji z końcem 2021 roku niektórych programów polityki zdrowotnej, które uznano za już nieefektywne. Jednocześnie wprowadzono nowe, specjalistyczne programy polityki zdrowotnej, które skierowane są do zdecydowanie mniejszej populacji, np. Program IN VITRO, czy Program rehabilitacji dysfunkcji narządu ruchu, a które odznaczają się wysoką skutecznością i efektywnością, w tym kosztową. Efektem wprowadzenia nowych programów jest wzrost wartości wskaźnika do 0,86% w 2023 roku, przy czym należy zaznaczyć, że w związku z podjęciem finansowania szczepień przeciwko grypie przez płatnika publicznego, wstrzymano realizowanie dwóch miejskich programów polityki zdrowotnej w tym zakresie.

W 2023 roku zostały przyjęte 3 nowe programy polityki zdrowotnej: „Program polityki zdrowotnej z zakresu zwiększenia dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w Gminie Miejskiej Kraków w ramach dziennego lub całodobowego pobytu dla osób niesamodzielnych, niewymagających opieki instytucjonalnej oraz z zakresu wsparcia ich opiekunów nieformalnych”, mający objąć osoby niesamodzielne z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz ich opiekunów nieformalnych, a także „Program polityki zdrowotnej w zakresie wykrywania zaburzeń słuchu u dzieci uczęszczających do szkół i placówek z terenu Gminy Miejskiej Kraków” oraz „Program polityki zdrowotnej w zakresie wczesnego wykrywania wad wzroku u dzieci, zwłaszcza krótkowzroczności, w tym w związku z realizacją nauki zdalnej podczas epidemii COVID-19”, przeznaczone odpowiednio dla dzieci z pierwszych i trzecich klas szkół podstawowych. Planuje się, że w kolejnych latach nastąpi dalszy wzrost wartości wskaźnika W58_Z, natomiast należy wskazać, że o efektywności programów polityki zdrowotnej świadczy nie tylko liczba uczestników, którzy biorą w nich udział, lecz skuteczność podejmowanych interwencji oraz poziom zaspokojenia potrzeb zdrowotnych grupy docelowej danego programu.

Kolejnym ważnym wskaźnikiem odzwierciedlającym rezultaty programów w zakresie ochrony zdrowia jest **Wskaźnik W59_Z Odsetek szkół posiadających gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej**. Dotyczy on placówek oświatowych, dla których Gmina Miejska Kraków jest organem założycielskim. Jego wartości przedstawiono poniżej:

- 2023: 96,1%
- 2022: 96,1%
- 2021: 97,8%

W 2020 roku wartość wskaźnika W59_Z osiągnęła poziom 96,2% - na terenie 185 samorządowych szkół i placówek funkcjonowało 178 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w 2021 roku osiągnęła poziom 97,8% - na terenie 181 samorządowych szkół i placówek funkcjonowało 177 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej (część szkół posiada filie), a w 2022 i 2023 roku osiągnęła poziom 96,1% - na terenie 181 samorządowych szkół i placówek funkcjonowały 174 gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W 2023 roku w siedmiu szkołach nie było gabinetu pielęgniarki środowiska nauczania i wychowania. Dotyczy to szkół, w których uczniowie mieli zapewnioną opiekę medyczną w podmiotach leczniczych, które znajdowały się w pobliżu szkoły, lub których uczniowie uczęszczają jednocześnie do szkół kształcących w trybie dziennym i w których mają tą opiekę

zapewnioną. Docelowo dąży się do osiągnięcia stanu, w którym każda szkoła będzie miała funkcjonujący gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

Dodatkowo w celu zabezpieczenia opieki medycznej uczniom samorządowych szkół i placówek specjalnych, Gmina Miejska Kraków podjęła działania w zakresie organizacji opieki pielęgniarstwa w ww. szkołach i placówkach zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Wykonanie zadania pn. Opieka koordynowana, sfinansowanego w całości przez Gminę Miejską Kraków, powierzono Miejskiemu Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnym w Krakowie. Opieka koordynowana w 2023 roku realizowana była w 11 szkołach i placówkach specjalnych i realizowana była w godzinach, które zapewniały uczniom ciągłość opieki medycznej, niejednokrotnie 24 godziny na dobę. Świadczenia zdrowotne udzielane przez pielęgniarkę lub ratownika medycznego w ramach zadania to m.in.: realizacja świadczeń zdrowotnych na podstawie pisemnego zlecenia lekarskiego i w porozumieniu z lekarzem POZ, podawanie na zlecenie lekarza leków, udzielanie pomocy przedlekarskiej w przypadku nagłych zachorowań, urazów i zatruc, asystowanie dzieciom przez pielęgniarkę albo ratownika medycznego w przypadku potrzeby transportu ucznia do szpitala. W 2023 roku opieką objętych było łącznie 736 uczniów, a koszt realizacja zadania wyniósł 2 252 300 zł.

Istotnym wskaźnikiem liczonym dla dwóch szpitali: Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. Gabriela Narutowicza w Krakowie i Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Żeromskiego SPZOZ w Krakowie, a także dla Miejskiego Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niesamodzielnym w Krakowie, jest **W87_Z Wskaźnik dostosowania infrastruktury miejskich podmiotów leczniczych do przepisów prawa** o poniższych wartościach w danym roku:

- 2023: 90,5%
- 2022: 90,5%
- 2021: 100%

Poziom wskaźnika w 2016 roku wynosił 75,71% i rósł stopniowo do osiągnięcia 100% w 2021 roku, kiedy w pełni dostosowano wszystkie oddziały do przepisów prawa. Trend wskaźnika w latach 2016-2021 był rosnący, co było zjawiskiem pożądanym. Do końca 2021 roku w miejskich podmiotach leczniczych w pełni dostosowano wszystkie oddziały do przepisów prawa, o czym świadczy maksymalna wartość omawianego wskaźnika. Spadek jego poziomu do 90,5% w latach 2022-2023 wynika ze zużywania się infrastruktury w czasie i wydanych w związku z tym w 2022 i 2023 roku dla Miejskich Podmiotów Leczniczych decyzji Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej, zmiany przepisów prawa w zakresie ratownictwa medycznego oraz oceny własnej, przeprowadzonej przez Miejskie Podmioty Lecznicze, wg stanu na 31 grudnia danego roku. Mając na uwadze przedmiotowy spadek, Miasto jak dotychczas będzie wspierać Miejskie Podmioty Lecznicze, udzielając dotacji na realizację stosownych inwestycji, przy czym wskazać tu należy, że kluczowe znaczenie dla wartości tego wskaźnika będzie miała dostępność do środków zewnętrznych, w szczególności pochodzących z UE.

W obliczu sytuacji demograficznej prognozującej wzrost liczby osób starszych, w 2023 roku rozpoczęto opracowywanie planu lokalizacji i budowy na terenie Krakowa – Centrów Zdrowia 75+, które powstaną do końca 2028 roku. Zgodnie z ustawą o szczególnej opiece geriatrycznej, jedno Centrum ma obejmować nie mniej niż 6 tys. i nie więcej niż 12 tys. osób, które ukończyły 75 rok życia. Z danych dotyczących ludności wynika, że na terenie Krakowa, powinno powstać co najmniej 7 takich Centrów. Centra planuje się równomiernie rozmieścić na terenie Krakowa, aby zapewniały możliwie optymalną dostępność opieki zdrowotnej. W każdym Centrum funkcjonować będzie: poradnia konsultacyjna, co najmniej jeden dzienny ośrodek opieki

geriatrycznej, geriatryczny zespół opieki domowej, zespół koordynatorów opieki geriatrycznej oraz zespół edukatorów zdrowotnych.

IV.15.2.3. Usługa Publiczna Z-3 Profilaktyka i terapia uzależnień od alkoholu

Zadania z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień od środków psychoaktywnych były realizowane w ramach **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026 (GPPiRPA oraz PN)**, przyjętego uchwałą nr CI/2746/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2022 r. Celem głównym Gminnego Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a także picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

Do najważniejszych działań realizowanych w ramach Gminnego Programu należą:

- profilaktyka uniwersalna, selektywna i wskazująca, tj. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie problemów alkoholowych i narkomanii, skierowanej do dzieci, młodzieży, uczniów krakowskich szkół i dorosłych, zajęcia sportowe z elementami profilaktyki, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych (76,64%),
- terapia uzależnień (14,19%),
- pozostałe działania tj. prowadzenie Domu Pomocy Społecznej przy ul. Rozrywka 1 w Krakowie dla osób uzależnionych od alkoholu oraz funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – MKRPA (9,17%).

Dom Pomocy Społecznej przy ul. Rozrywka 1 w Krakowie jest pierwszym i jedynym w Polsce Domem przeznaczonym dla osób uzależnionych od alkoholu.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie problemów alkoholowych i narkomanii obejmowało przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym z obszaru uzależnień poprzez wzmacnianie czynników chroniących wśród uczniów krakowskich szkół. Celem programów szkoleniowych było podniesienie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych oraz od substancji psychoaktywnych, jak również utrwalenie kluczowych kompetencji społecznych, takich jak: umiejętność budowania relacji z rówieśnikami i dorosłymi, konstruktywna komunikacja, postawy asertywne, osiąganie swoich celów życiowych, czy radzenie sobie ze stresem. Szkolenia profilaktyczne zorganizowano także dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz rodziców i opiekunów.

W 2023 roku przeprowadzono 846 szkoleń, które dotyczyły profilaktyki uzależnień (693 szkolenia w 2022 roku). Uczestniczyło w nich 14 512 osób (12 156 osób w 2022 roku). Odsetek dzieci i młodzieży objętych szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień realizowanych przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie (MCPU) wykazał tendencję wzrostową.

Wskaźnik W60_Z Odsetek dzieci i młodzieży objętych szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień:

- 2023: 14,3%
- 2022: 13,3%
- 2021: 12,6%

W 2023 roku ze wsparcia dziennego skorzystało **3 411** dzieci w **28 placówkach wsparcia dziennego** finansowanych przez Miasto. Umowy zawarto z 20 placówkami wsparcia dziennego typu opiekuńczego, z 5 placówkami wsparcia dziennego typu specjalistycznego oraz z 3 placówkami prowadzonymi w formie podwórkowej.

W ramach monitorowania sytuacji lokalnej, wśród uczniów uczestniczących w szkoleniach prowadzono badania za pomocą anonimowej ankiety audytoryjnej na temat stylu życia oraz postaw wobec używania substancji psychoaktywnych. Badaniami zostali objęci uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wyniki badań wskazały, że na przestrzeni lat 2017-2020 odsetek dzieci i młodzieży, która nie miała kontaktu z alkoholem utrzymywał się na poziomie ok. 60%. W 2021 roku odsetek ten wyniósł: 47,6%. Różnica wartości wskaźnika w porównaniu do roku poprzedniego wynika z faktu, że zmianie uległa proporcja liczby badanych uczniów szkół podstawowych do uczniów szkół ponadpodstawowych – w 2021 roku ponad 60% badanych osób stanowili uczniowie szkół ponadpodstawowych, wśród których znajdują się osoby pełnoletnie, podczas gdy w badaniach za 2020 rok uczniowie szkół ponadpodstawowych stanowili ok. 50% badanej populacji. W roku 2022 wskaźnik **W55_Z** powrócił do poziomu ok.60%, natomiast w 2023 roku wzrósł do 66%, co z perspektywy roku jest bardzo dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę negatywny wpływ picia alkoholu, w szczególności przez dzieci i młodzież.

W55_Z Odsetek dzieci i młodzieży, która nie miała kontaktu z alkoholem:

- **2023: 66,0%**
- 2022: 60,4%
- 2021: 47,6%

W ramach Programu Miasto finansowało świadczenia opieki zdrowotnej w zakresie terapii uzależnień dla osób zamieszkałych na terenie Krakowa. Liczbę osób objętych terapią uzależnień obrazuje **Miernik M78_Z Ilość osób objętych terapią od alkoholu finansowaną ze środków GMK**, którego wartość w ostatnich latach wynosiła:

- **2023: 3 110 osób**
- 2022: 2 414 osób
- 2021: 2 498 osób

Z kolei liczbę mieszkańców Krakowa, którzy podjęli terapię uzależnień w ramach NFZ przedstawia **Miernik M63_Z Ilość osób podejmujących terapię uzależnień finansowaną ze środków NFZ** (na podstawie danych MOW NFZ):

- **2023: 9 492 osoby**
- 2022: 10 052 osoby
- 2021: 8 153 osoby

Powyższe dane wraz z liczbą osób skierowanych na terapię przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) oraz liczbą wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowanych do sądu przez MKRPA, jak również liczbą osób przebywających wielokrotnie w Dziale Opieki nad Osobami Nietrzeźwymi MCPU wskazują, że w ostatnich trzech latach odsetek osób uzależnionych oscylował pomiędzy 1.4% - 1.7% mieszkańców Krakowa (**W56_Z Liczba osób/mieszkańców uzależnionych od alkoholu, w 2022 i 2023 roku**).

Szczegółowe informacje na temat realizacji działań z **GPPIRPA oraz PN**, zostały przedstawione w załączniku Nr 9.1 do „Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za rok 2023” cz. III, dostępnego na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa - BIP MK.

Wydatki na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wyniosły **16 966 497 zł.** W ramach Programu oraz działań związanych z Programami i zadaniami realizowanymi w innych Dziedzinach zarządzania, na profilaktykę uzależnień wydano łącznie **31 406 330 zł.**

IV.15.3. Programy, polityki

W 2023 roku Gmina Miejska Kraków realizowała następujące Programy:

W ramach Usługi publicznej Z-3:

- 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2026 (GPPiRPA oraz PN) (uchwała nr CI/2746/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 grudnia 2022 r.)**

Program miał na celu ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, także przez dzieci i młodzież.

W ramach Usługi publicznej Z-2:

- 2. Program szczepień ochronnych przeciw grypie po 65. roku życia (uchwała nr XCII/2526/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2022 r.).**

W 2023 roku ostatecznie nie szczepiono w ramach Programu z uwagi na wprowadzone regulacje rządowe w zakresie szczepień ochronnych przeciwko grypie. Od 1 września 2023 roku szczepionki są bezpłatne dla osób w wieku 65+, dzieci oraz młodzieży do ukończenia 18 lat.

- 3. Program Dzienny Dom Opieki Medycznej w Gminie Miejskiej Kraków (uchwała nr LXXV/2091/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 15 grudnia 2021 r.)**

W 2023 roku z Programu skorzystało 56 osób. Koszt realizacji Programu wyniósł 1 100 000 zł.

- 4. Program prewencji otyłości oraz wczesnego wykrywania zaburzeń lipidowych i nadciśnienia tętniczego u dzieci (II etap) (uchwała nr LXII/1821/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 lipca 2021 r.)**

W 2023 roku z Programu w ramach II etapu skorzystało 25 osób. Koszt realizacji Programu wyniósł 3 800 zł.

- 5. Program profilaktyki zachorowań na grypę dla dzieci w wieku 6-60 miesięcy w Gminie Miejskiej Kraków (uchwała nr LXIV/1844/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 sierpnia 2021 r. ze zm.).**

W II poł. 2023 roku nie realizowano Programu z uwagi na wprowadzone regulacje rządowe w zakresie szczepień ochronnych przeciwko grypie. Od 1 września 2023 roku szczepionki są bezpłatne dla osób w wieku 65+, dzieci oraz młodzieży do ukończenia 18 lat.

W 2023 roku wykonano 223 szczepienia iniekcyjne oraz 14 szczepień donosowych dzieci. Koszt realizacji Programu w 2023 roku wyniósł 37 230 zł.

6. **Program polityki zdrowotnej dotyczący profilaktyki zakażeń meningokokowych w Małopolsce na lata 2020-2027, realizowany w 2023 roku we współpracy z UMWM.**
W 2023 roku z Programu skorzystały 183 osoby. Koszt realizacji Programu wyniósł 79 356 zł.
7. **Program profilaktyki i rehabilitacji dysfunkcji narządu ruchu dla mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków (uchwała nr XCII/2527/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2022 r.).**
W 2023 roku z Programu skorzystało 561 osób. Koszt realizacji Programu wyniósł 1 255 069,60 zł.
8. **Gminny Program Leczenia Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego dla mieszkańców Krakowa (uchwała nr XCIII/2572/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 31 sierpnia 2022 r.).**
W 2023 roku dofinansowania udzielono ponad 360 parom. Na realizację Programu przeznaczono 1 800 000 zł.
9. **Program powszechnego dostępu do defibrylacji z elementami nauki pierwszej pomocy w Gminie Miejskiej Kraków (uchwała nr LXII/1820/21 Rady Miasta Krakowa z dnia 7 lipca 2021 r.).**
W 2023 roku łączna liczba urządzeń AED funkcjonujących w przestrzeni publicznej Miasta Krakowa w ramach Programu wyniosła 45. W 2023 roku w szkoleniach z zakresu pierwszej pomocy udział wzięło blisko 2,8 tys. uczniów VI klas szkół podstawowych z terenu Miasta Krakowa. Koszt realizacji szkoleń uczniów wyniósł 341 380 zł. Ponadto uruchomiono szkolenia z pierwszej pomocy dla pracowników podmiotów i organizacji z terenu Miasta Krakowa, posiadających Automatyczne Defibrylatory Zewnętrzne (AED) oraz dla pacjentów oraz rodzin pacjentów oddziałów kardiologicznych Miejskich Podmiotów Lecznicznych.
10. **Program polityki zdrowotnej z zakresu zwiększenia dostępności do świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w Gminie Miejskiej Kraków w ramach dziennego lub całodobowego pobytu dla osób niesamodzielnych niewymagających opieki instytucjonalnej oraz z zakresu wsparcia ich opiekunów nieformalnych (uchwała nr CXXII/3325/23 Rady Miasta Krakowa z dnia 8 listopada 2023 r.).**
W 2023 roku do Programu zakwalifikowano 34 osoby, a 29 osób objęto pobytem w Placówce (zapewniono opiekę pielęgniarską, wsparcie psychologiczne, udział w zajęciach terapeutycznych, zapewniono wyżywienie i transport). Wsparciem objęto 19 opiekunów, a 93 osoby otrzymały wsparcie w postaci usługi wypożyczenia sprzętu medycznego. Koszt realizacji Programu wyniósł 197 508 zł.

Łącznie, w 2023 roku w Gminie Miejskiej Kraków zrealizowano 9 programów polityki zdrowotnej (pkt od 2 do 10) na łączną kwotę 4 814 343,60 zł (w 2022 roku zrealizowano 8 programów na łączną kwotę 2 395 213 zł). W 2023 roku Miasto przeznaczyło największe nakłady finansowe na: „Gminny Program Leczenia Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego dla mieszkańców Krakowa” oraz „Program Dzienny Dom Opieki Medycznej w Gminie Miejskiej Kraków”.

IV.15.4. Finanse

Tabela IV.15.1. Wydatki w Dziedzinie Zdrowie zrealizowane w 2023 roku według rodzajów wydatków

Rodzaj wydatków	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	167 044 919	100%
Wydatki inwestycyjne	9 913 210	5,9%
Wydatki bieżące	157 131 709	94,1%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Tabela IV.15.2. Wydatki w Dziedzinie Zdrowie zrealizowane w 2023 roku w podziale na Usługi

Usługa publiczna	Wydatki (w zł)	Wydatki (w %)
Ogółem	167 044 919	100%
Zapewnienie instytucjonalnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (Z-1)	131 601 314	78,8%
Tworzenie warunków dla zapewnienia opieki zdrowotnej dla mieszkańców miasta (Z-2)	7 708 380	4,6%
Profilaktyka i terapia uzależnień od alkoholu (Z-3)	16 959 283	10,2%
Wydatki niezwiązane bezpośrednio z realizacją Usług	10 775 942	6,4%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

V. Sprawozdanie z realizacji uchwał Rady Miasta Krakowa

W 2023 roku Rada Miasta Krakowa podjęła **657** uchwał oznaczonych numerami od CIII/2805/23 do C/3461/23.

Rada Miasta Krakowa w 2023 roku podjęła 657 uchwał.

Proces analityczny, a także ustalenie wniosków (wątpliwości, niezgodności formalno-prawne, brak środków finansowych, ustalenia w ramach przeprowadzonego rozeznania itp.), dokonywane przez komórki organizacyjne będące realizatorem uchwały, stanowią również niezależnie od finalnego efektu, formalną realizację przez Prezydenta Miasta Krakowa podjętej uchwały. W związku z powyższym wszelkie podejmowane działania służb podległych organowi wykonawczemu gminy, realizowane w obszarze faktycznego czy też formalno-prawnego sposobu realizacji uchwały Rady Miasta Krakowa, skutkują zakwalifikowaniem danej uchwały jako **realizowana**.

Określenie statusu realizacji uchwały jako uchwały **w ciągłej realizacji** wynika z charakteru zawartych w niej regulacji, np.:

- uchwał dotyczących celów/kierunków działania/pożądanego stanu, których terminu osiągnięcia nie można określić (wspieranie przedsiębiorczości, poprawa bezpieczeństwa),
- wprowadzenia reguł/zasad postępowania/wytycznych/trybu postępowania realizowanych przez komórki organizacyjne w odniesieniu do nieokreślonej liczby przypadków,
- miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, statutów gminnych jednostek organizacyjnych,
- wieloletnich planów, strategii czy polityk.

Ostateczne zakończenie działań z zakresu zarówno faktycznego oraz formalno-prawnego „obszaru realizacji” skutkuje zakwalifikowaniem uchwały jako **zrealizowana**.

Spośród **657** uchwał przekazanych do realizacji komórkom organizacyjnym Gminy Miejskiej Kraków, według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku:

- **503** zrealizowano,
- **150** znajduje się w realizacji (w tym 38 w ciągłej realizacji),
- **4** zostały uchylone.

Najwięcej spośród 503 uchwał podjętych przez Radę Miasta Krakowa w 2023 roku i zrealizowanych w roku 2023, zostało wykonanych przez:

- Wydział Skarbu Miasta UMK (98 uchwał) – dotyczących gospodarowania mieniem Gminy, np. wyrażenia zgody na odstąpienie od żądania zwrotu zwaloryzowanej kwoty lub części kwoty bonifikaty udzielonej od ceny sprzedaży lokalu albo jego części, czy wyrażenia zgody na sprzedaż lokalu w drodze przetargu ustnego nieograniczonego bądź w trybie bezprzetargowym, wyrażenia zgody na udzielenie bonifikaty od opłaty rocznej z tytułu trwałego zarządu ustanawianego na nieruchomości,

- Wydział Budżetu Miasta UMK (66 uchwał) – w sprawie zmian w budżecie Miasta Krakowa i w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Krakowa, a także m.in. udzielenia absolutorium za rok 2022 dla Prezydenta Miasta Krakowa, czy emisji obligacji komunalnych Gminy Miejskiej Kraków,
- Wydział Edukacji UMK (62 uchwały) – w sprawach organizacyjnych systemu oświaty, np. przekształceń szkół podstawowych oraz skarg na dyrektorów szkół,
- Kancelarię Rady Miasta Krakowa UMK (60 uchwał) – dotyczące głównie skarg na działania Prezydenta Miasta Krakowa i miejskich jednostek organizacyjnych oraz rozpatrzenia petycji, a także w sprawach zmian w składach komisji Rady Miasta Krakowa,
- Wydział Spraw Administracyjnych (48 uchwał) – przede wszystkim w sprawach lokalizacji kasyn gry,
- Wydział Planowania Przestrzennego UMK (24 uchwały) – dotyczące polityki przestrzennej Gminy, w tym przede wszystkim w sprawach rozstrzygnięć o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionych przez Prezydenta Miasta Krakowa uwag do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK (22 uchwały) – z zakresu szeroko pojętej działalności kulturalnej np. udzielenia lub zwiększenia dotacji miejskim instytucjom kultury, czy też ustalenia nowego brzmienia statutów instytucji kultury, w celu przekazania do uzgodnienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (19 uchwał) – przede wszystkim w sprawach zmiany statutów domów pomocy społecznej, a także z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej,
- Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie (17 uchwał) – głównie w sprawach nadania nazwy, określenia granic i przyjęcia regulaminu parku.
- Zarząd Dróg Miasta Krakowa (13 uchwał) – dotyczących np. zaliczenia ulicy do dróg publicznych kategorii gminnej i ustalenia jej przebiegu.

Spośród 150 uchwał podjętych w 2023 roku, pozostających w **realizacji** po dniu 31 grudnia 2023 roku, najwięcej zostało przekazanych do realizacji przez:

- Wydział Skarbu Miasta UMK (45 uchwał) – głównie dotyczące sprzedaży nieruchomości w drodze przetargu ustnego nieograniczonego oraz zbycia w trybie bezprzetargowym lokali mieszkalnych,
- Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia UMK (19 uchwał) – w sprawach szeroko pojętej polityki społecznej,
- Wydział Planowania Przestrzennego UMK (13 uchwał) – przede wszystkim w sprawach sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Wydział Architektury i Urbanistyki UMK (12 uchwał) – dotyczących uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu (10 uchwał) – dotyczących m.in. planów i programów z zakresu rozwoju infrastruktury komunalnej Miasta oraz ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa.
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie (9 uchwał) – z zakresu szeroko pojętej pomocy społecznej.

W 2023 roku Rada Miasta Krakowa dokonała zmian **86** uchwał, ogłosiła **5** tekstów jednolitych uchwał oraz uchyliła **34** uchwały.

Ponadto:

- uchwała nr CV/2851/23 Rady Miasta Krakowa z 22 lutego 2023 r. zmieniająca uchwałę nr LXXXIX/2177/17 w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania, ustalenia opłat za postój pojazdów samochodowych na drogach publicznych w strefie płatnego parkowania, wprowadzenia opłaty abonamentowej dla niektórych użytkowników dróg oraz sposobu pobierania tych opłat, została zmieniona rozstrzygnięciem nadzorczym nr WN-II.4131.1.6.2023 Wojewody Małopolskiego z 30 marca 2022 r. stwierdzającym nieważność uchwały w części, tj. § 1 pkt 20 podpunktu 2.1a.1. załącznika nr 2 do uchwały obejmującego wyrażenie: Opłatę, o której mowa, można wnieść jedynie w dedykowanych aplikacjach mobilnych do wnoszenia opłat za parkowanie, na zasadach w nich określonych.
- uchwała nr CIII/1579/14 Rady Miasta Krakowa z 23 kwietnia 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Kosocice”, utraciła moc zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 997 ze zm.), w związku z podjęciem uchwały nr CXIII/3050/23 Rady Miasta Krakowa z 28 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Kosocice II”.
- uchwała nr CIX/2963/23 Rady Miasta Krakowa z 26 kwietnia 2023 r. w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczącej przyspieszenia procesu wymiany opraw sodowych na ledowe, została uchylona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 13 grudnia 2023 r. (sygn. akt III SA/Kr 1221/23)
- uchwała nr XIX/3226/23 Rady Miasta Krakowa z 11 października 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, niestanowiących jej wyłącznej własności, została uchylona uchwałą nr KI.411.141.2023 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie z 15 listopada 2023 r.

Zgodnie z poleceniem służbowym nr 54/2004 Dyrektora Magistratu z 26 sierpnia 2004 r. w sprawie **procedury wewnętrznej dotyczącej przekazywania sprawozdań z realizacji uchwał** Rady Miasta Krakowa oraz poleceniem służbowym nr 7/2020 Dyrektora Magistratu z 5 lutego 2020 r. w sprawie instrukcji postępowania dotyczącej przekazywania sprawozdań z realizacji uchwał Rady Miasta Krakowa, w **2023 roku przekazano Radzie Miasta Krakowa 73 sprawozdania** oraz informacje, dotyczące **46** uchwał oraz **7** rezolucji. Na podstawie Statutu Miasta Krakowa (uchwała nr XXV/570/19 Rady Miasta Krakowa z 25 września 2019 r. w sprawie przyjęcia oraz ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały nr XLVIII/435/96 Rady Miasta Krakowa z 24 kwietnia 1996 r. w sprawie Statutu Miasta Krakowa ze zm.), sprawozdania były przekazywane piętnastokrotnie.

Wśród przekazanych Radzie Miasta Krakowa materiałów, do przedstawienia których w określonym terminie zobowiązują uchwały, znalazło się **48** sprawozdań okresowych, z czego 24 rocznych, 16 półrocznych oraz 8 kwartalnych. Ponadto **25** razy przekazano Radzie Miasta Krakowa informację o podjętych działaniach w ramach realizacji uchwał i rezolucji.

Oprócz **657** uchwał Rada Miasta Krakowa w 2023 roku podjęła **27** rezolucji, z których **7** zostało przekazanych do realizacji. Pozostałe nie były skierowane do Prezydenta Miasta Krakowa a do podmiotów zewnętrznych (np. naczelnych organów administracji publicznej, organów jednostek samorządu terytorialnego) i nie dotyczyły zadań realizowanych przez gminne komórki

organizacyjne. W związku z powyższym nie wymagały sporządzenia informacji dla Prezydenta Miasta Krakowa i zostały przekazane właściwym komórkom do wiadomości i wykorzystania. W 2023 roku działając zgodnie z poleceniem służbowym n10/2016 Prezydenta Miasta Krakowa z 17 października 2016 r. w sprawie zasad postępowania w przypadku skierowania do Prezydenta Miasta Krakowa rozstrzygnięć nadzorczych Wojewody Małopolskiego lub Regionalnej Izby Obrachunkowej albo wezwań do usunięcia naruszenia interesu prawnego lub uprawnienia, dotyczących uchwał Rady Miasta Krakowa, zostało zarejestrowanych:

- 7 wezwań do usunięcia naruszenia prawa,
- 4 zawiadomienia Wojewody Małopolskiego o wszczęciu postępowania nadzorczego dotyczącego kontroli legalności uchwały lub rezolucji,
- 3 pisma Przewodniczącego RMK przekazujące skargę Wojewody Małopolskiego na uchwałę,
- 2 pisma Wojewody Małopolskiego przekazujące skargę organu nadzoru na uchwałę,
- 1 rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Małopolskiego stwierdzające nieważność uchwały w części.
- 1 uchwałę Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie w sprawie wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności uchwały,
- 1 uchwałę Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie stwierdzającą nieważność uchwały,
- 1 pismo Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie w sprawie terminu posiedzenia Kolegium RIO dotyczącego wszczętego postępowania o stwierdzenie nieważności uchwały,
- 1 pismo Wojewody Małopolskiego w sprawie uwag organu nadzoru dotyczących zgodności z prawem uchwały,
- 1 pismo Wojewody Małopolskiego w sprawie wyniku przeprowadzonej analizy legalności uchwały.

Ponadto w związku ze sprawowanym nadzorem nad legalnością uchwał oraz interwencjami mieszkańców, Wojewoda Małopolski 9 razy zwracał się w sprawie uchwał Rady Miasta Krakowa.

W roku 2023 Rada Miasta Krakowa podjęła 27 uchwał tzw. kierunkowych, z których 8 zostało zrealizowanych, 18 pozostaje aktualnie w realizacji, a uchwała nr CIX/2963/23 Rady Miasta Krakowa z 26 kwietnia 2023 r. w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczącej przyspieszenia procesu wymiany opraw sodowych na ledowe, została uchylona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 13 grudnia 2023 r. (sygn. akt III SA/Kr 1221/23).

Informacja na temat realizacji uchwał kierunkowych w 2023 roku została przekazana Przewodniczącemu Rady Miasta Krakowa, zgodnie z § 39a pkt 2) ppkt a) Statutu Miasta Krakowa (t.j. uchwała nr XXV/570/19 Rady Miasta Krakowa z 25 września 2019 r. ze zm.), pismem nr OR-03.0008.2.59.2023 z 23 sierpnia 2023 r. oraz pismem nr OR-03.0008.2.18.2024 z 1 marca 2024 r.

VI. Dzielnice Miasta Krakowa

Do zakresu działania Dzielnic należą:

- wybór, planowanie i ocena realizacji zadań dotyczących bezpośrednio obszaru Dzielnicy i służących zaspokajaniu potrzeb jej mieszkańców w określonych Dziedzinach,
- działanie na rzecz rozwoju samorządności społeczności lokalnych, w tym wnioskowanie do Rady Miasta, Prezydenta Miasta oraz do miejskich jednostek organizacyjnych w sprawach istotnych dla mieszkańców Dzielnicy oraz opiniowanie na wnioski lub z własnej inicjatywy spraw istotnych dla mieszkańców Dzielnicy.

Środki finansowe na realizację zadań Dzielnic są określane corocznie przez Radę Miasta Krakowa w budżecie. Podział środków dla Dzielnic podlega ścisłemu algorytmowi, wynikającemu z zapisu Statutów Dzielnic. Zasady podziału środków uwzględniają m.in. powierzchnię oraz liczbę stałych mieszkańców każdej z Dzielnic.

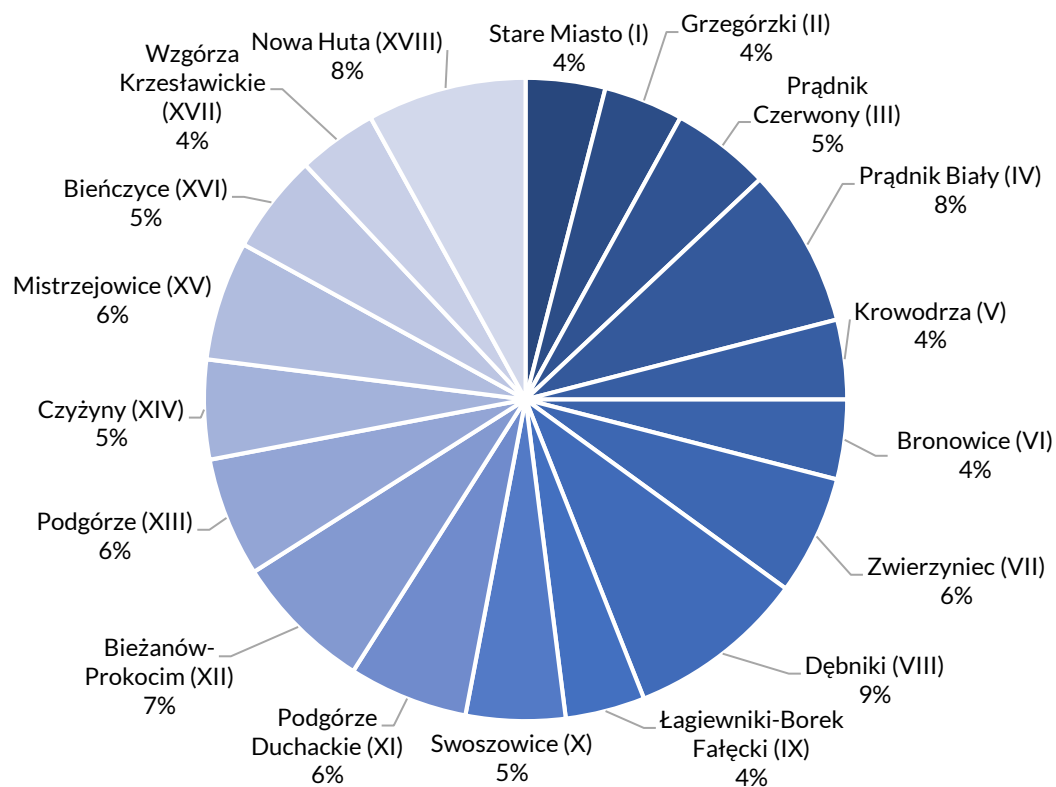
Wydatki na funkcjonowanie Dzielnic oraz wydatki wydzielone do dyspozycji każdej z 18 Dzielnic Miasta Krakowa przedstawiono poniżej.

Tabela VI.1. Wydatki wydzielone do dyspozycji Dzielnic (w zł)

Dzielnica	2021	2022	2023
Stare Miasto (I)	2 021 938	2 482 068	2 920 325
Grzegórzki (II)	2 110 758	2 329 182	2 765 134
Prądnik Czerwony (III)	2 715 088	3 040 004	3 622 114
Prądnik Biały (IV)	3 834 427	4 161 000	4 956 937
Krowodrza (V)	2 008 431	2 393 088	2 833 120
Bronowice (VI)	1 839 679	2 167 696	2 589 038
Zwierzyniec (VII)	2 146 806	3 292 001	3 939 471
Dębniki (VIII)	4 084 159	4 646 887	5 568 934
Łągowniki-Borek Fałęcki (IX)	1 947 157	2 034 516	2 427 180
Swoszowice (X)	2 586 289	2 545 618	3 045 851
Podgórze Duchackie (XI)	2 941 896	3 206 619	3 801 105
Bieżanów-Prokocim (XII)	3 372 217	3 623 578	4 314 640
Podgórze (XIII)	3 345 977	3 317 910	3 858 327
Czyżyny (XIV)	2 609 002	2 686 329	3 185 156
Mistrzejowice (XV)	2 925 091	3 115 128	3 641 158
Bieńczyce (XVI)	2 427 562	2 634 881	3 098 717
Wzgórze Krzesławickie (XVII)	2 247 199	2 244 394	2 651 337
Nowa Huta (XVIII)	4 062 324	4 305 101	5 007 456
Ogółem	49 226 000	54 226 000	64 226 000

Źródło: dane własne UMK

Rysunek VI.1. Rozkład wydatków wydzielonych do dyspozycji Dzielnic I-XVIII w 2023 roku



Źródło: dane własne UMK

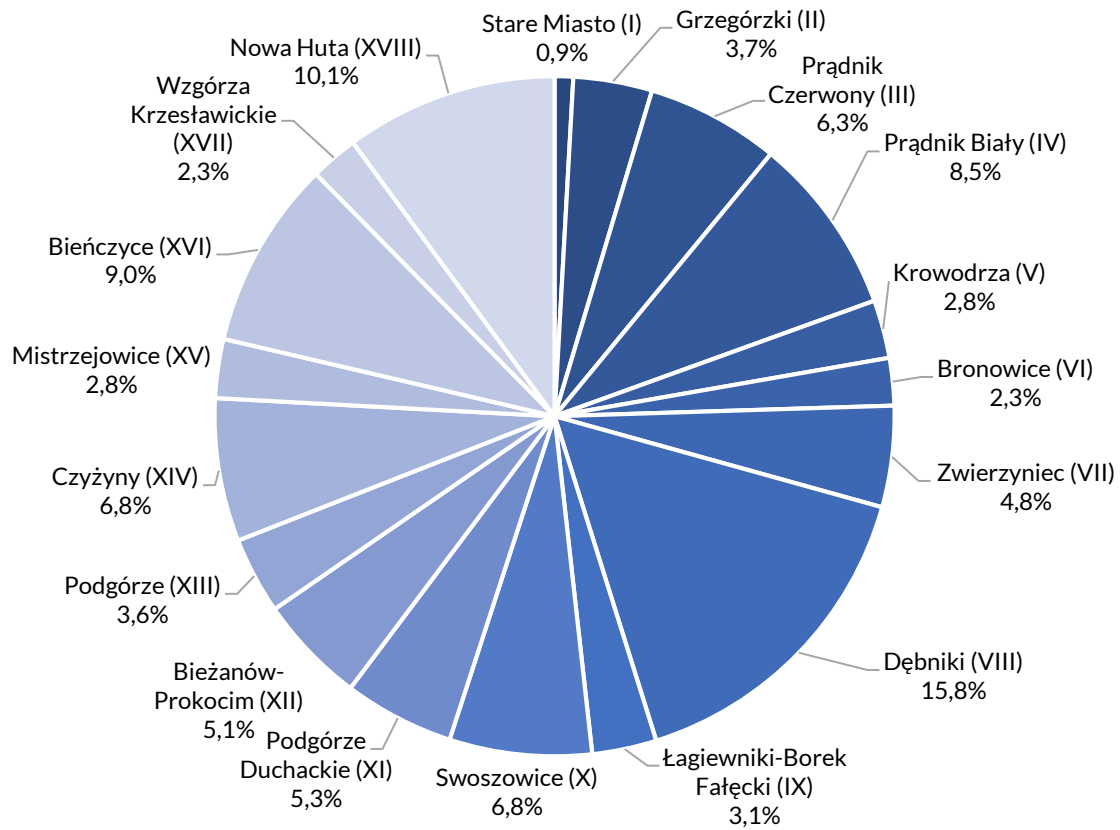
Wśród wydatków Dzielnic w 2023 roku 82% stanowiły wydatki bieżące, a 18% wydatki inwestycyjne. Mimo procentowej przewagi wydatków bieżących, to właśnie wydatki inwestycyjne stanowią wkład w poprawę warunków życia w poszczególnych Dzielnicach. Poniżej przedstawiona jest analiza wydatków inwestycyjnych w 2023 roku w podziale na Dziedziny zarządzania, obrazująca kwotowy i procentowy wkład Dzielnic w poprawę jakości życia w poszczególnych Dziedzinach.

Tabela VI.2. Wydatki inwestycyjne w poszczególnych Dzielnicach

Dzielnica	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Stare Miasto (I)	102 688	0,9%
Grzegórzki (II)	436 528	3,7%
Prądnik Czerwony (III)	738 672	6,3%
Prądnik Biały (IV)	990 716	8,5%
Krowodrza (V)	321 927	2,8%
Bronowice (VI)	262 406	2,3%
Zwierzyniec (VII)	560 211	4,8%
Dębniki (VIII)	1 846 083	15,8%
Łagiewniki-Borek Fałęcki (IX)	356 789	3,1%
Swoszowice (X)	788 197	6,8%
Podgórze Duchackie (XI)	611 979	5,3%
Bieżanów-Prokocim (XII)	599 094	5,1%
Podgórze (XIII)	424 822	3,6%
Czyżyny (XIV)	792 766	6,8%
Mistrzejowice (XV)	326 090	2,8%
Bieńczyce (XVI)	1 043 713	9,0%
Wzgórze Krzesławickie (XVII)	265 094	2,3%
Nowa Huta (XVIII)	1 182 865	10,1%
Ogółem	11 650 640	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

Rysunek VI.2. Wydatki inwestycyjne w poszczególnych Dzielnicach



Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA I STARE MIASTO

Tabela VI.3. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy I według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Oświata i wychowanie	19 953	19,4%
Pomoc i integracja społeczna	82 735	80,6%
Ogółem	102 688	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA II GRZEGÓRZKI

Tabela VI.4. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy II według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Ochrona i kształtowanie środowiska	64 000	14,7%
Oświata i wychowanie	372 528	85,3%
Ogółem	436 528	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA III PRĄDNIK CZERWONY

Tabela VI.5. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy III według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Administracja i cyfryzacja	23 448	3,2%
Bezpieczeństwo publiczne	70 715	9,6%
Ochrona i kształtowanie środowiska	184 065	24,9%
Oświata i wychowanie	54 000	7,3%
Pomoc i integracja społeczna	81 978	11,1%
Sport i rekreacja	81 301	11,0%
Transport	243 165	32,9%
Ogółem	738 672	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA IV PRĄDNIK BIAŁY

Tabela VI.6. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy IV według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	70 715	7,1%
Ochrona i kształtowanie środowiska	866 401	87,5%
Oświata i wychowanie	40 000	4,0%
Transport	13 600	1,4%
Ogółem	990 716	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA V KROWODRZA

Tabela VI.7. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy V według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	30 000	9,3%
Ochrona i kształtowanie środowiska	74 644	23,2%
Oświata i wychowanie	49 988	15,5%
Sport i rekreacja	20 295	6,3%
Transport	147 000	45,7%
Ogółem	321 927	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA VI BRONOWICE

Tabela VI.8. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy VI według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	25 456	9,7%
Ochrona i kształtowanie środowiska	189 190	72,1%
Transport	14 760	5,6%
Zdrowie	33 000	12,6%
Ogółem	262 406	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA VII ZWIERZYNIEC

Tabela VI.9. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy VII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Kultura i ochrona dziedzictwa	11 500	2,1%
Ochrona i kształtowanie środowiska	23 538	4,2%
Oświata i wychowanie	154 961	27,7%
Sport i rekreacja	56 910	10,1%
Transport	313 302	55,9%
Ogółem	560 211	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA VIII DĘBNIKI

Tabela VI.10. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy VIII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Ochrona i kształtowanie środowiska	1 227 783	66,5%
Oświata i wychowanie	55 000	3,0%
Sport i rekreacja	48 780	2,6%
Transport	514 520	27,9%
Ogółem	1 846 083	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA IX ŁAGIEWNIKI-BOREK FAŁĘCKI

Tabela VI.11. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy IX według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Kultura i ochrona dziedzictwa	244 795	68,6%
Ochrona i kształtowanie środowiska	17 000	4,8%
Oświata i wychowanie	94 994	26,6%
Ogółem	356 789	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA X SWOSZOWICE

Tabela VI.12. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy X według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	70 715	9,0%
Ochrona i kształtowanie środowiska	408 557	51,8%
Pomoc i integracja społeczna	161 791	20,5%
Sport i rekreacja	8 856	1,1%
Transport	138 278	17,6%
Ogółem	788 197	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XI PODGÓRZE DUCHACKIE

Tabela VI.13. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XI według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	70 715	11,6%
Ochrona i kształtowanie środowiska	101 280	16,5%
Oświata i wychowanie	138 000	22,5%
Pomoc i integracja społeczna	79 996,	13,1%
Sport i rekreacja	51 988	8,5%
Zdrowie	170 000	27,8%
Ogółem	611 979	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XII BIEŻANÓW-PROKOCIM

Tabela VI.14. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	70 715	11,8%
Ochrona i kształtowanie środowiska	363 279	60,6%
Oświata i wychowanie	25 000	4,2%
Sport i rekreacja	51 100	8,5%
Transport	64 000	10,7%
Zdrowie	25 000	4,2%
Ogółem	599 094	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

Tabela VI.15. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XIII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Kultura i ochrona dziedzictwa	35 000	8,2%
Ochrona i kształtowanie środowiska	154 748	36,4%
Oświata i wychowanie	30 000	7,1%
Pomoc i integracja społeczna	37 494	8,8%
Transport	167 580	39,5%
Ogółem	424 822	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XIV CZYŻYNY

Tabela VI.16. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XIV według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Ochrona i kształtowanie środowiska	275 218	34,7%
Oświata i wychowanie	5 300	0,7%
Transport	512 248	64,6%
Ogółem	792 766	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XV MISTRZEJOWICE

Tabela VI.17. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XV według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Ochrona i kształtowanie środowiska	326 090	100%
Ogółem	326 090	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XVI BIEŃCZYCE

Tabela VI.18. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XVI według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	48 585	4,7%
Ochrona i kształtowanie środowiska	853 733	81,8%
Oświata i wychowanie	19 863	1,9%
Transport	121 532	11,6%
Ogółem	1 043 713	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XVII WZGÓRZA KRZESŁAWICKIE

Tabela VI.19. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XVII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Ochrona i kształtowanie środowiska	35 221	13,2%
Oświata i wychowanie	69 753	26,3%
Pomoc i integracja społeczna	20 300	7,7%
Sport i rekreacja	32 520	12,3%
Transport	107 300	40,5%
Ogółem	265 094	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

DZIELNICA XVIII NOWA HUTA

Tabela VI.20. Wydatki inwestycyjne Dzielnicy XVIII według Dziedzin zarządzania

Dziedziny zarządzania	Wydatki (w zł)	Udział w wydatkach ogółem
Bezpieczeństwo publiczne	20 000	1,7%
Ochrona i kształtowanie środowiska	438 848	37,1%
Pomoc i integracja społeczna	37 031	3,1%
Sport i rekreacja	9 975	0,9%
Transport	531 310	44,9%
Zdrowie	145 701	12,3%
Ogółem	1 182 865	100%

Źródło: System STRADOM oraz Sprawozdanie z wykonania Budżetu Miasta Krakowa za 2023 rok

VII. Budżet obywatelski

W 10. jubileuszowej edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa (BO) na realizację propozycji zadań **zaplanowano kwotę 38 mln zł**. Wysokość środków sukcesywnie rosła od 4,5 mln zł w 2014 roku do kwoty 38 mln zł w 2023 roku.

Tabela VII.1. Wysokość środków przeznaczona na realizację zadań budżetu obywatelskiego

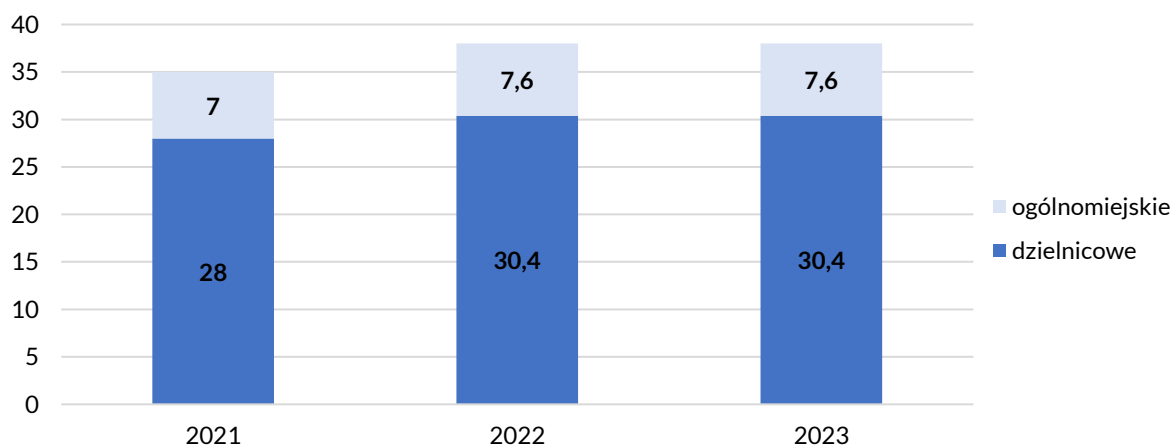
	2021	2022	2023
Ogółem (w zł)	35 mln	38 mln	38 mln
w tym na zadania dzielnicowe	28 mln	30,4 mln	30,4 mln

Źródło: dane własne UMK

Pod względem środków przeznaczanych na budżet obywatelski, Kraków jest drugim najwyższym budżetem obywatelskim w Polsce i ustępuje jedynie Warszawie. Zgodnie z ustawą z 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym, miasta na prawach powiatu mają obowiązek przeznaczyć środki na BO w wysokości co najmniej 0,5% wydatków gminy zawartych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu.

W 10. edycji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa na realizację propozycji zadań **dzielnicowych** przeznaczono 80% budżetu obywatelskiego tj. **30,4 mln zł**, a **20% na projekty ogólnomiejskie 7,6 mln zł**.

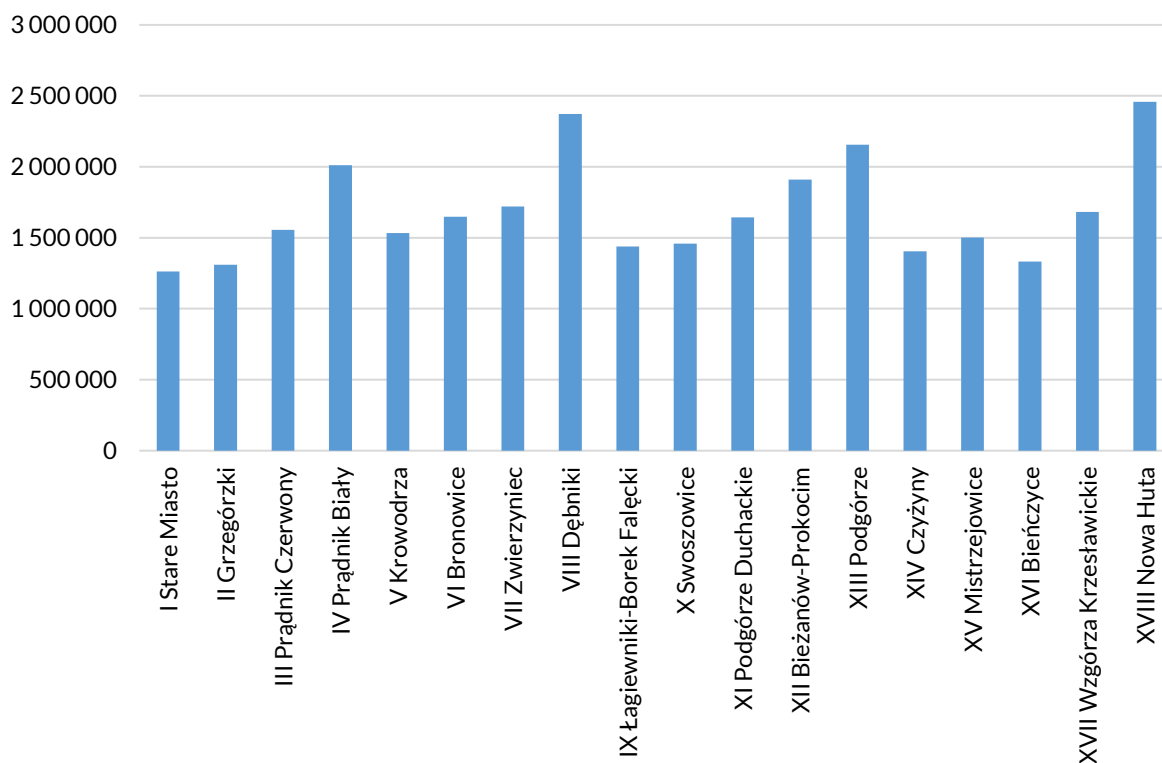
Rysunek VII.1. Kwota BO z podziałem na zadania ogólnomiejskie i dzielnicowe (w mln zł)



Źródło: dane własne UMK

Największe kwoty na BO w 2023 roku przeznaczono na dzielnice: XVIII Nowa Huta (2,46 mln zł), VIII Dębniki (2,37 mln zł), XIII Podgórze (2,16 mln zł).

Rysunek VII.2. Kwoty na zadania dzielnicowe w ramach X edycji BO (w zł)



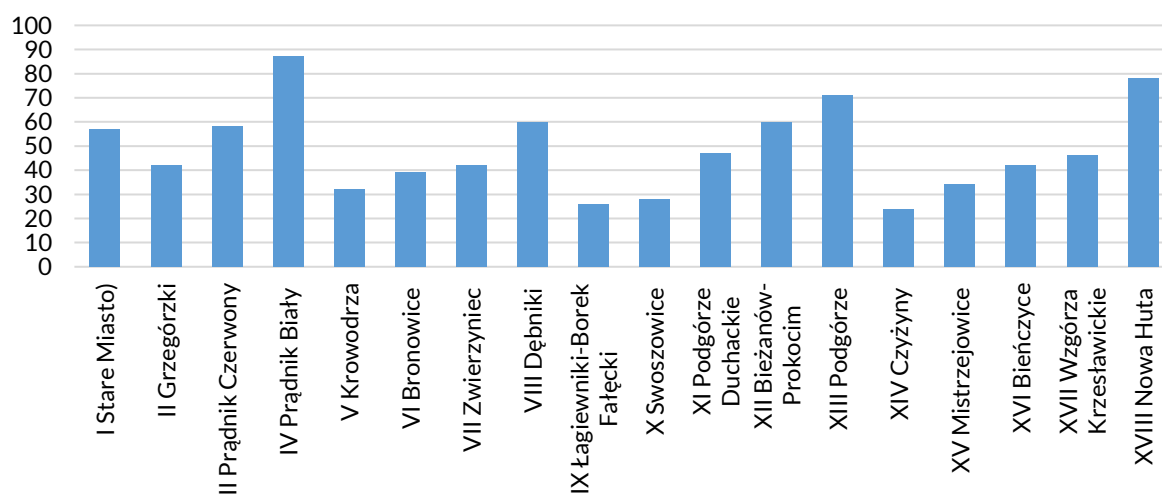
Źródło: dane własne UMK

Zgłaszanie przez mieszkańców propozycji zadań

W 10. edycji budżetu obywatelskiego złożono 1 142 projekty, w tym 873 (76%) dzielnicowe i 269 (pozostałe 24%) ogólnomiejskich.

Najwięcej propozycji zadań zgłoszono w Dzielnicach: IV Prądnik Biały – 87, XVIII Nowa Huta – 78, III i dzielnica XIII Podgórze – 71.

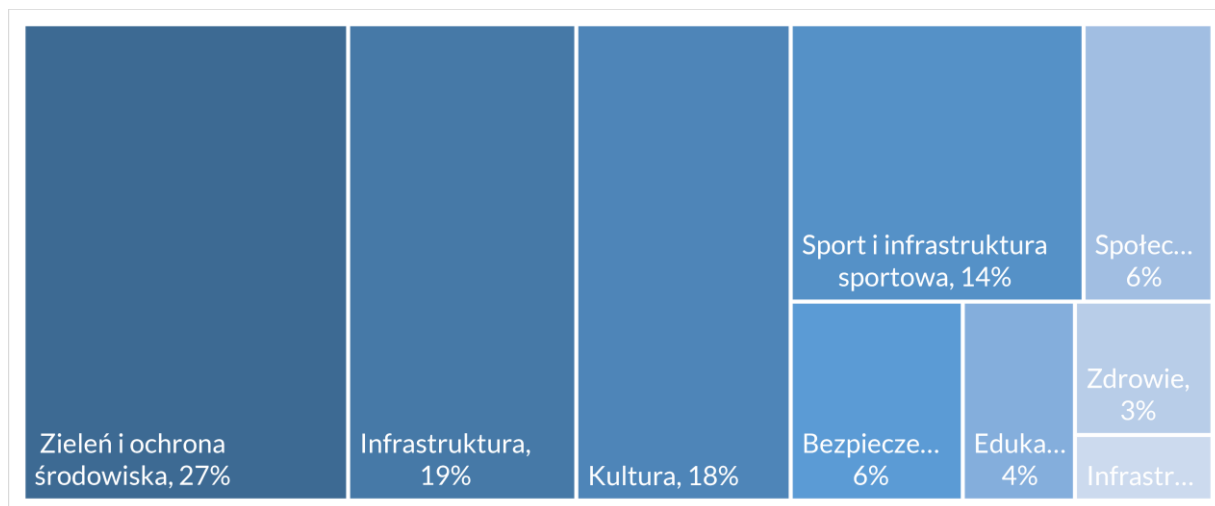
Rysunek VII.3. Liczba projektów dzielnicowych BO zgłoszonych w poszczególnych dzielnicach



Źródło: dane własne UMK

Wśród zgłoszonych projektów zdecydowanie najczęściej dotyczyło zieleni i ochrony środowiska (312), infrastruktury (219) oraz kultury (206). Najmniejszym zainteresowaniem mieszkańców cieszyło się zdrowie (37) oraz infrastruktura rowerowa (18).

Rysunek VII.4 Udział poszczególnych kategorii tematycznych w BO



Źródło: dane własne UMK

W 2023 roku propozycje zadań **złożyło 496 wnioskodawców**. Liczba ta wzrosła w stosunku do roku 2022 prawie o 34% i zbliżyła się do wartości z 2021 roku.

Tabela.VII.2. Liczba wnioskodawców projektów BO

	2021	2022	2023
Liczba wnioskodawców	498	370	496

Źródło: dane własne UMK

Weryfikacja i opiniowanie propozycji zadań

Na etapie weryfikacji odrzuconych zostało 427 wniosków, w tym 121 z powodu niedostarczenia list poparcia. Poza tym 44 zostały wycofane przez wnioskodawców, 10 kolejnych zostało połączonych z innymi projektami. Spośród pozostałych 252 negatywnie ocenionych projektów, wnioskodawcy złożyli protest w 68 przypadkach (27%).

Głosowanie mieszkańców na projekty

Głosowanie odbyło się od 22 września do 6 października 2023 roku. Mieszkańcy mogli głosować na wybrane przez siebie projekty elektroniczne oraz papierowo. Przygotowano **216 punktów do głosowania**, w których można było oddać swój głos w formie papierowej. Punkty do głosowania organizowane były m.in. w filiach Biblioteki Kraków, w centrach i domach kultury, w ośrodkach oraz w siedzibach rad i zarządów dzielnic, ale także m.in. na terenie kilku kościołów, parków, siedzib organizacji pozarządowych, spółdzielni mieszkaniowej. Na udostępnionej liście punktów do głosowania zaznaczone zostały także informacje dotyczące ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Ostatecznie w ciągu piętnastu dni głosowania **oddano łącznie 69 490** głosów, w tym **64 907 (93%) głosów ważnych** i 4 583 (7%) nieważnych. Elektronicznie oddano 34 877 głosów, natomiast w formie papierowej zagłosowało 34 613 osób.

Frekwencja wyniosła **8,64%** (w odniesieniu do liczby mieszkańców podanej przez Główny Urząd Statystyczny wg stanu na 30 czerwca 2023 roku) i była o ponad 3 pkt proc. wyższa niż w roku 2022. Porównując dane z ostatnich pięciu lat można przyjąć, że udział mieszkańców w głosowaniu w 10. edycji głosowaniu był rekordowy.

Tabela VII.3. Aktywność mieszkańców w głosowaniu na projekty w ramach budżetu obywatelskiego

	2021	2022	2023
Aktywność mieszkańców w głosowaniu na projekty w ramach budżetu obywatelskiego (W6_D) – w %	6,38	5,35	8,64

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Ogłoszenie projektów do realizacji i ewaluacja

Ostatecznie pod głosowanie poddano 714 projektów (63% wszystkich złożonych), w tym 559 dzielnicowych i 155 ogólnomiejskich. Do realizacji mieszkańcy wybrali 144 projekty, w tym 135 dzielnicowych i 9 ogólnomiejskich.

Tabela VII.4. Stopień realizacji zadań z poprzednich budżetów obywatelskich wg. stanu na 31 grudnia 2023 roku

	Projekty poddane pod głosowanie	Ogólnomiejskie	Dzielnicowe	Zadania wybrane do realizacji	Ogólnomiejskie	Dzielnicowe	Stopień realizacji projektów (w %)
Edycja VII	574	97	477	195	10	185	95
Edycja VIII	596	99	497	180	13	167	80
Edycja IX	558	93	465	185	13	172	78
Edycja X	714	155	559	155	9	135	0 ¹

¹ w trakcie realizacji

Źródło: dane własne UMK

Zadania realizowane są sukcesywnie. Realizacja zadań wyłonionych w ramach 10. edycji – 2023 rozpoczęła się 1 stycznia 2024 roku z terminem ich ukończenia do końca roku 2024 dla zadań miękkich oraz w trybie dwuletnim (do końca 2025 roku) dla zadań inwestycyjnych.

Więcej informacji można znaleźć w raporcie z ewaluacji Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa za 2023 rok na stronie: <https://www.bip.krakow.pl/zalaczniki/dokumenty/n/435864/karta>

VIII. Współpraca krajowa i międzynarodowa

VIII.1. Przynależność Krakowa do krajowych i regionalnych organizacji samorządowych

Udział Gminy Miejskiej Kraków w organizacjach krajowych w 2023 roku:

- Unia Metropolii Polskich,
- Związek Miast Polskich,
- Małopolska Organizacja Turystyczna,
- Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich,
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski,
- Związek Gmin Jurajskich,
- Stowarzyszenie Lokalna Organizacja Turystyczna „Liga Miejsc Światowego Dziedzictwa w Polsce”,
- Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP,
- Stowarzyszenie Metropolia Krakowska,
- Komitet Narodowy Rady Ochrony Zabytków „ICOMOS”,
- Stowarzyszenie Organizacja Turystyczna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa.

Szczegółowe informacje na temat współpracy krajowej, znajdują się pod adresem:

http://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=2390

VIII.2. Współpraca międzynarodowa

Informacje na temat kontaktów międzynarodowych Krakowa w 2023 roku znaleźć można na stronie internetowej www.krakow.pl, wortalu „Kraków Otwarty na świat”: https://www.krakow.pl/otwarty_na_swiat oraz w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://www.bip.krakow.pl/?mmi=332>

Przynależność Krakowa do organizacji międzynarodowych w 2023 roku

Kraków należy do 15 organizacji międzynarodowych. Są to organizacje branżowe, których działalność koncentruje się głównie w obszarze ochrony dziedzictwa narodowego, kultury i turystyki, a także transportu i zarządzania terenami zielonymi:

- Liga Miast Historycznych,
- Organizacja Miast Dziedzictwa Światowego,
- Komitet Narodowy Rady Ochrony Zabytków „ICOMOS”,

- Marketing Miast Europejskich (obecnie: City Destinations Alliance),
- Międzynarodowy Związek Hanzy,
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Konferencji i Kongresów ICCA,
- Międzynarodowa Sieć Miast Pisarzy Uchodźców ICORN,
- Sieć Miast Kreatywnych UNESCO,
- Społeczność Climate-KIC 2,
- Związek Europejskich Metropolitalnych Zarządów Transportu – EMTA,
- Stowarzyszenie Międzynarodowych Maratonów i Biegów Ulicznych – AIMS,
- Światowe Zrzeszenie Parków Miejskich,
- Sieć Miast Europejskich „Miasta Dzieciom”,
- Europejska Sieć Samorządów Przyjaznych Rodzinie,
- Sieć Dziedzictwa Klimatycznego.

Współpraca z miastami bliźniaczymi, partnerskimi

Na koniec 2023 roku Kraków miał podpisane umowy o współpracy z 5 miastami bliźniaczymi (Budapeszt, Kijów, Leuven, Mediolan i Norymberga) i 19 partnerskimi (Bordeaux, Bratysława, Cusco, Edynburg, Fez, Florencja, Frankfurt nad Menem, Göteborg, Innsbruck, Lipsk, Lwów, Orlean, Pecs, Rochester, Rzym, San Francisco, Solura, Tbilisi, Wilno).

Wśród pozostałych miast, z którymi były zawarte inne dokumenty (np. listy intencyjne, porozumienia, programy współpracy na konkretne lata) aktywna współpraca przebiega z Wiedniem, w ramach umowy na lata 2021-2025.

Z kolei Honorowymi Miastami Bliźniaczymi Krakowa są: Kurytyba, La Serena i Quito.

Ważniejsze wydarzenia zrealizowane we współpracy z miastami partnerskimi:

- **Obchody jubileuszu 50-lecia partnerstwa Krakowa i Rochester**

19 maja na Pl. Centralnym im. Ronalda Reagana w Nowej Hucie dla uczczenia rocznicy zasadzono ponad 1000 krzaków bzu, który jest symbolem Rochester. Wydarzenie to uświetnił występ Chóru i Opery Nazareth College z Rochester, na którego czele stoi nauczyciel akademicki polskiego pochodzenia Zbigniew Granat. Uroczysty koncert chórzystów odbył się także w Auli Florianka 20 maja. Z kolei, dzięki staraniom Komitetu Miast Siostrzanych, Park Pułaskiego w Rochester. wzbogacił się o kojarzące się Amerykanom z Krakowem dęby i pamiątkową ławeczkę.

- **Obchody jubileuszu 50-lecia partnerstwa Krakowa i Lipska**

Pierwsza część obchodów miała miejsce w Krakowie: w dniach 4-5 czerwca odbył się **koncert muzyki barokowej w Sali Fontany Muzeum Krakowa** z udziałem oficjalnej delegacji Lipska. Od 22 września w galerii Domu Norymberskiego można było obejrzeć wystawę fotografii Haralda Kirschnera, zorganizowaną z okazji 50. rocznicy partnerstwa miast przez Stowarzyszenie „Partnerstwo Lipska i Krakowa”. Druga część obchodów przebiegła w Lipsku: 28 listopada **w Muzeum Historii Miasta Lipska nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy „Barwna Radość Świąteczna. Szopki krakowskie z wizytą w Lipsku”**. Wystawę szopek otworzyli wspólnie Nadburmistrz Lipska Burkhard Jung oraz Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa Anna Korfel-Jasińska. Wyjątkowym akcentem wystawy było zaprezentowanie szopki lipskiej, która powstała w ramach współpracy znanego krakowskiego szopkarza Andrzeja Malika oraz lipskich artystów. Po otwarciu wystawy odbyła się ceremonia inauguracji Jarmarku Bożonarodzeniowego na rynku w Lipsku, której dokonali także przedstawiciele władz obu miast.

Ważnym wydarzeniem – nie tylko w kontekście tego jubileuszu, ale ogólnie współpracy Krakowa z miastami niemieckimi było **odznaczenie Prezydenta Jacka Majchrowskiego Wielkim Krzyżem Zasługi Republiki Federalnej Niemiec**, przyznany przez Prezydenta Niemiec za wieloletnie zaangażowanie na rzecz polsko-niemieckiego porozumienia.

- **Obchody 30-lecia partnerstwa Krakowa i Kijowa**

Wojna nie jest czasem właściwym do świętowania, jednak ważna rocznica została stosownie zaakcentowana. W krakowskim Kinie „Kijów” i kijowskim kłastrze kulturalnym „Kraków” – miejscach symbolicznych dla krakowsko-kijowskiego partnerstwa – równolegle „w świecie realnym i wirtualnym” odbył się performance „Vexations: Mantra dla Kijowa”. 30 pianistów przez niemal 35 godzin wykonywało utwór Erica Satie’go w geście solidarności z walczącą Ukrainą. Występ był emitowany na żywo na dużym ekranie kłostrowi „Kraków” w Kijowie i uzupełniany o artystyczny kolaż "żywych" obrazów z obu miast przygotowany przez eksperymentalną telewizję UKRAiNATV i #ArtStreamStudio, związane z krakowską ASP. Kancelaria Prezydenta Miasta Krakowa podarowała także kłostrowi "Kraków" wystawę wielkoformatowych zdjęć prezentujących zabytki, tradycje i rozwój Krakowa.

- **Obchody 20-lecia współpracy Krakowa i Mediolanu**

15 grudnia w siedzibie Konsulatu RP w Mediolanie odbył się koncert zespołu Cracow Singers, który zaprezentował kolędy oraz ich rekonstrukcje, według zapisów z XVI i XVII wieku przechowywanych w kancjonałach najstarszego, polskiego opactwa sióstr Benedyktynek w Staniątkach pod Krakowem. Krakowskim artystom towarzyszyli włoscy instrumentalści.

- **Współpraca z Wiedniem,**

W dniach 30 listopada – 1 grudnia odbyły się **Vienna Science Days**, na których poruszano tematy, takie jak: „Adaptacji do zmian klimatu – zwiększanie świadomości mieszkańców” oraz „Różnorodności, współpracy opartej na szacunku” a także „Green city” i „Sztucznej inteligencji”.

W 2023 roku świętowano **obchody 45-lecia wpisu Krakowa na Listę UNESCO**.

W programie obchodów (7-9 września) znalazły się m.in.:

- uroczyste sympozjum w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa,
- inauguracja Europa Nostra Heritage Hub,
- otwarcie wystawy „45 lat odnowy Krakowa – miasta na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO” w Muzeum Krakowa,
- powrót odrestaurowanej korony z 1666 roku na iglicę wieży Bazyliki Mariackiej,
- uroczyste wręczenie Europejskiej Nagrody Dziedzictwa (European Heritage Award / Europa Nostra Award) Bazylice Mariackiej za prace konserwatorskie przy słynnym ołtarzu Wita Stwosza przeprowadzone w latach 2015–2021,
- odsłonięcie pamiątkowej tablicy z emblematem Światowego Dziedzictwa na Zamku Królewskim na Wawelu,
- uroczysty Pochód Kopernikański – parada z elementami tańca, muzyki, akrobacji i – oczywiście – astronomii. Barwne widowisko przygotowane przez zespół Teatru KTO połączone zostało z obchodami 550. rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika,
- trwałymi akcentami obchodów pozostaną również nowe tablice witające gości Krakowa w Mieście Światowego Dziedzictwa oraz pamiątkowa płyta odsłonięta u wlotu Drogi Królewskiej.

Ważniejsze wizyty zagraniczne w Krakowie

Zestawienie ważniejszych wizyt zagranicznych w Krakowie dostępne jest w Biuletynie Informacji Publicznej: https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=1404

Przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa oraz Radni Miasta reprezentowali nasze miasto podczas wielu wydarzeń za granicą. Zestawienie służbowych wyjazdów zagranicznych przedstawicieli Urzędu Miasta oraz Radnych Miasta Krakowa, dostępne jest w Biuletynie Informacji Publicznej: https://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=2422

Krakowski korpus konsularny

W 2023 roku w Krakowie działało **38 placówek** (co wciąż daje Krakowowi – po Warszawie - pozycję lidera w Polsce):

- **8 konsulatów generalnych** (zawodowych): Austrii, Francji, Niemiec, Rosji, Słowacji, Stanów Zjednoczonych, Ukrainy, Węgier.
- **29 konsulatów honorowych:** Belgii, Bułgarii, Brazylii, Wielkiej Brytanii, Chile, Chorwacji, Danii, Estonii, Finlandii, Hiszpanii, Indonezji, Islandii, Japonii, Kolumbii, Litwy, Luksemburga, Łotwy, Malty, Meksyku, Mongolii, Niderlandów, Norwegii, Pakistanu, Peru, Rumunii, Szwecji, Turcji, Urugwaju, Włoch. Zakończył działalność konsulat honorowy Czarnogóry.
- W Krakowie funkcjonuje też **Przedstawiciel Rządu Kurdystanu** Ziyad Raouf. (Przedstawicielstwo Kurdystanu w Polsce – podobnie jak w 12 innych krajach i w Brukseli, przy Unii Europejskiej – działa zgodnie z iracką konstytucją przyznającą Regionowi Kurdystanu prawo do posiadania zagranicznych placówek).

W ramach współpracy z placówkami dyplomatycznymi zrealizowano m.in.

- **Akcję Hoover Table 5.0.**

W ramach 5. edycji odbiorcami akcji ponownie byli wychowankowie – chłopcy – z Zespołu Placówek Resocjalizacyjno-Socjoterapeutycznych przy ul. Górka Narodowa, którzy wzięli udział w warsztatach kulinarnych pod okiem sześciu szefów doskonałych krakowskich kuchni: Bianca, Boccanera, Fiorentina oraz hoteli Holiday Inn Krakow City Centre, Saski Krakow i Sheraton Grand Krakow. Warsztaty te pomogły im przygotować konkursowe dania, które zostały ocenione podczas finału, który odbył się 13 listopada w pracowniach Zespołu Szkół Gastronomicznych nr 2 przy ul. Zamoyskiego 6 w Krakowie. Uczestnicy konkursu mieli za zadanie przygotować trzydaniowy posiłek z wykorzystaniem trzech obowiązkowych składników: ziemniaki, ryż i kakao, a ich pracę ocenili jurorzy, którymi było 5 darczyńców, reprezentujących firmy amerykańskie i polskie, które już po raz kolejny wspierają akcję Hoover Table. W konkursie zwyciężyła drużyna Restauracji Fiorentina. W 5. edycji akcji zebrano 51 700 zł, które zostaną przeznaczone na sfinansowanie wycieczek edukacyjno-rekreacyjnych.

- **III Piknik Chorwacki**

27 maja na terenie Małej Chorwacji na krakowskich Bagrach odbył się kolejny Piknik Chorwacki zorganizowany przez Konsula Honorowego Pawła Włodarczyka. W programie wydarzenia były m.in. rozmowy o Chorwacji, występy muzyczne, zabawy i animacje dla dzieci, degustacje kulinarne, zawody żeglarskie, odświeżenie ośmiu gwiazd w Alei Gwiazd Chorwackich i przeloty samolotów. Oficjalnej inauguracji pikniku dokonał Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski oraz J.E. Ambasador Chorwacji Tomislav Vidošević.

IX. Informacja o realizacji Strategii Rozwoju Krakowa

IX.1. „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” z uwzględnieniem Działin zarządzania

„Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” (SRK 2030) przyjęta uchwałą nr XCIV/2449/18 Rady Miasta Krakowa z 7 lutego 2018 r. jest nadrzędnym planem społeczno-gospodarczego rozwoju Miasta Krakowa. W SRK 2030 zdefiniowano wizję Krakowa przyszłości oraz misję samorządu Krakowa:

Wizja:

Kraków – nowoczesna metropolia tętniąca kulturą, otwarta, bogata, bezpieczna i przyjazna, dumna z historycznego dziedzictwa, współtworzona przez mieszkańców.

Misja:

Misją Krakowa jest tworzenie inteligentnej metropolii, zapewniającej wysoką jakość życia, budowanie kreatywnej gospodarki, kształtowanie środowiska przestrzennego, poszanowanie środowiska przyrodniczego oraz rozwój potencjału kulturowego, poprzez współpracę podmiotów różnych sektorów oraz partnerskie współdziałanie mieszkańców.

W systemie zarządzania strategicznego GMK, SRK 2030 wskazuje kierunki, cele i działania, które w ramach Działin zarządzania będą traktowane priorytetowo. Cele SRK 2030 określone są ponad Działinami i wskazują kierunki rozwoju miasta. Działania miasta realizowane w ramach Działin mają zapewnić odpowiedni standard Usług publicznych i odpowiednią jakość życia.

Relację pomiędzy SRK 2030 i Działinami zarządzania przedstawia poniższa tabela.

Tabela IX.1. Dziedziny zarządzania w relacji do celów strategicznych SRK 2030

Cele strategiczne SRK 2030	Dziedzina zarządzania
I. Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury	Turystyka i promocja
	Transport
	Kultura i ochrona dziedzictwa
	Przedsiębiorczość i nauka
	Społeczeństwo obywatelskie
	Administracja i cyfryzacja
II. Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	Przedsiębiorczość i nauka
	Administracja i cyfryzacja
	Oświata i wychowanie
	Planowanie przestrzenne i architektura
III. Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	Kultura i ochrona dziedzictwa
IV. Kraków – miasto przyjazne do życia	Planowanie przestrzenne i architektura
	Gospodarka komunalna
	Transport
	Bezpieczeństwo publiczne
	Sport i rekreacja
	Zdrowie
	Pomoc i integracja społeczna
	Mieszkalnictwo
	Ochrona i kształtowanie środowiska
	Kultura i ochrona dziedzictwa
	Oświata i wychowanie
	Administracja i cyfryzacja
V. Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	Pomoc i integracja społeczna
	Oświata i wychowanie
	Ochrona i kształtowanie środowiska
	Mieszkalnictwo
	Społeczeństwo obywatelskie
	Turystyka i promocja
VI. Kraków – nowoczesnie zarządzana metropolia	Planowanie przestrzenne i architektura
	Ochrona i kształtowanie środowiska
	Administracja i cyfryzacja

Źródło: „Strategia Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030”

IX.2. Informacja o stopniu realizacji celów SRK 2030 – ramy finansowe, wskaźniki oraz Instrumenty Zarządzania Strategicznego

Informację o stopniu osiągnięcia celów SRK 2030 dostarczają wskaźniki monitorowania celów strategicznych z zasobu katalogu wskaźników Jakości Życia i Jakości Usług Publicznych zdefiniowane w Dziedzinach zarządzania. Poniżej przedstawiamy przegląd celów i wskaźników SRK 2030 wraz z komentarzem.

Instrumentami realizacji celów SRK 2030 są polityki, programy, portfele projektów i projekty strategiczne realizowane głównie przez zadania typu P. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich w układzie celów strategicznych. Prezentację efektów programów oraz portfeli i projektów strategicznych przedstawiono w części dotyczącej Dziedzin zarządzania.

W prezentowanym Raporcie po raz pierwszy pokazano wydatki spółek miejskich związane z realizacją celów SRK 2030. Nakłady finansowe ponoszone przez spółki miejskie są ważnym elementem ram finansowych SRK 2030, uzupełniającym nakłady ponoszone z budżetu Miasta i WPF. Raport nie przedstawia wszystkich wydatków spółek miejskich, ale jedynie te, które finansowane były ze środków pozyskanych samodzielnie przez spółki i nie były finansowane z budżetu Miasta, np. z tytułu rekompensaty, dokapitalizowania lub zakupu usług, w szczególności, gdy wydatki budżetowe były już powiązane z SRK 2030. Dzięki takiemu podejściu wydatki z budżetu Miasta i wydatki spółek związane z SRK 2030 nie nakładają się wzajemnie i są komplementarne. Działalność spółek została szerzej opisana w rozdziałach dotyczących Dziedzin zarządzania. Poniżej zawarto wybrane, najważniejsze informacje oraz dane, które były dostępne na dzień opracowania Raportu o Stanie Gminy. Szczegółowy Raport z realizacji SRK 2030, zgodnie z uchwałą przyjmującą dokument SRK 2030, zostanie przedłożony Radzie Miasta Krakowa w terminie do 30 września 2024 roku.

Tabela IX.2. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację celów strategicznych SRK 2030 w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny I Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury	798 178 563	1 138 898 825
Cel strategiczny II Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	31 448 959	22 610 299
Cel strategiczny III Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	142 235 941	170 945 966
Cel strategiczny IV Kraków – miasto przyjazne do życia	1 207 589 071	1 330 855 421
Cel strategiczny V Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	561 266 490	597 193 361
Cel strategiczny VI Kraków – nowoczesnie zarządzana metropolia	16 787 619	34 596 035
Cele strategiczne łącznie:	2 757 506 643	3 295 099 907

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Tabela: IX.3 Wydatki na realizację Celów strategicznych w ramach Budżetu Miasta wraz z wydatkami Spółek Miasta Krakowa w 2023 roku (zł).

Nazwa Celu strategicznego	Wydatki w ramach Budżetu Miasta i Wieloletniej Prognozy Finansowej	Wydatki Spółek Miasta Krakowa	Łączne wydatki na realizację Celów strategicznych
Cel strategiczny I Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury	1 138 898 825	26 537 600	1 165 436 425
Cel strategiczny II Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	22 610 299	6 787 900	29 398 199
Cel strategiczny III Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	170 945 966	-	170 945 966
Cel strategiczny IV Kraków – miasto przyjazne do życia	1 330 855 421	462 288 725	1 793 144 146
Cel strategiczny V Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	597 193 361	-	597 193 361
Cel strategiczny VI Kraków – nowocześnie zarządzana metropolia	34 596 035	-	34 596 035
Łączne wydatki na SRK 2030	3 295 099 907	495 614 225	3 790 714 132

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK, dane z Raportów Zarządu spółek miejskich

IX.2.1. Cel strategiczny I: Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele operacyjne:

1. I.1: Kraków – węzłem w sieci metropolii Polski, Europy i świata
2. I.2: Skoordynowane wykorzystywanie potencjałów Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (KOM)

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego I:

Tabela IX.4. Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego I

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Liczba placówek dyplomatycznych oraz siedzib instytucji międzynarodowych	W15_H	54	54	53	Utrzymanie 2. miejsca w kraju
Liczba osób odwiedzających Kraków	W8_H	7,38 mln	8,4 mln	12,18 mln	Trend wzrostowy
Liczba turystów ogółem	W16_H	6,04 mln	5,36 mln	7,05 mln	Trend wzrostowy
Liczba turystów zagranicznych	W17_H	0,67 mln	0,44 mln	0,76 mln	Trend wzrostowy
Liczba spółek giełdowych z siedzibą w Krakowie	W29_G	21	21	23	Osiągnięcie 2. miejsca w kraju
Liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez Krakowskie Biuro Festiwalowe (KBF)	W29_K	280 733	248 809	279 166	Trend wzrostowy
Liczba pasażerów obsługiwanych przez Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice	W46_T	3 072 074	7 394 176	9 404 611	Trend wzrostowy
Liczba pasażerów ruchu kolejowego (Szybka Kolej Aglomeracyjna)	W48_T	4,44 mln	7,05 mln	9,39 mln	Trend wzrostowy

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W15_H Liczba placówek dyplomatycznych oraz siedzib instytucji międzynarodowych w 2023 roku w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się i wyniosła 53. W Krakowie działa 38 konsulatów, w tym 9 konsulatów generalnych.

W8_H, W16_H, W17_H Bogata oferta turystyczna Krakowa oraz jej rozpoznawalność w świecie powoduje, że od 2009 roku liczba odwiedzających Kraków w celach turystycznych wciąż wzrastała i w 2019 roku wyniosła 14,05 mln osób. Wzrost wielkości ruchu turystycznego zatrzymała pandemia koronawirusa, która rozpoczęła się na początku 2020 roku. W 2023 roku Kraków odwiedziło 12 180 000 turystów, z czego 900 000 osób z zagranicy. Najwięcej gości do Krakowa przyjechało z Wielkiej Brytanii (25,0%), Niemiec (18,4%), Włoch (9,1%), Hiszpanii (4,9%), Francji (5,8%) oraz USA (6,9%). Zauważalna była także spora liczba przyjezdnych z Ukrainy (8,5%), jednak z powodu sytuacji geopolitycznej trudno jest określić ich cel przyjazdu i tym samym uznać za odwiedzających. Kluczowe rynki, z których pochodzą odwiedzający

Kraków od wielu lat pozostają w większości niezmiennie. Są to: Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania. W stosunku do 2022 roku zauważalny jest wzrost liczby turystów ogółem o 31,5%, a odwiedzających ogółem o 45%.

W29_G Kraków z 23 spółkami zajmuje 3. miejsce pod względem liczby spółek giełdowych ogółem. Wyprzedza nas Warszawa (która, będąc siedzibą GPW, jest poza zasięgiem) i Wrocław (33 spółek).

W29_K Wydarzenia organizowane przez KBF zgromadziły (na żywo) 279 166 uczestników, jedynie o 1 600 osób mniej niż w 2021 roku, czyli przed podziałem kompetencji i zadań Krakowskiego Biura Festiwalowego pomiędzy KBF a Spółkę Kraków 5020 w 2022 roku.

W46_T W minionym roku odnotowano znaczący wzrost liczby pasażerów obsługiwanych przez krakowskie lotnisko, zarówno porównując z rokiem 2022, jak i 2021. Krakowski port lotniczy w 2023 roku oferował ponad 160 regularnych połączeń. Jak można zauważyć rynek lotniczy całkowicie odbudował się po załamaniu w okresie pandemii COVID-19.

W48_T Rok 2023 to kolejny bardzo znaczący wzrost liczby pasażerów Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej. Zdecydowany wzrost liczby pasażerów nastąpił w wyniku wzrostu cen paliw, co zniechęcało do korzystania z samochodu osobowego oraz dalszego sukcesywnego rozwoju infrastruktury kolejowej i taboru SKA.

Polityki realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego I:

1. Polityka Zrównoważonej Turystyki Krakowa na lata 2021 – 2028

Programy strategiczne realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego I:

1. Program Strategiczny komunikacji marki Krakowa na lata 2023-2030

Tabela IX.5. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego I oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny I Kraków – otwartą i harmonijną metropolią o znaczeniu międzynarodowym w sferach: innowacji, nauki, gospodarki i kultury	798 178 563	1 138 898 825
Cel operacyjny I.1 Kraków – węzłem w sieci metropolii Polski, Europy i świata	55 881 397	57 520 066
Cel operacyjny I.2 Skoordynowane wykorzystywanie potencjałów Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (KOM)	742 297 166	1 081 378 759

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Tabela: IX.6. Wydatki na zadania związane z Celami operacyjnymi realizowane przez Spółki Miasta Krakowa w 2023 roku (zł)

Nazwa Celu operacyjnego	Nazwa Spółki	Wydatki Spółek
CO-I-1 Kraków – węzłem w sieci metropolii Polski, Europy i świata	Arena Kraków S.A.	26 537 600

Źródło: dane z Raportów Zarządu spółek miejskich

Zadania realizowane przez spółkę Miasta Krakowa w zakresie celu operacyjnego I.1. Kraków – węzłem w sieci metropolii Polski, Europy i świata były realizowane przez Arenę Kraków SA i polegały na organizacji wydarzeń i imprez głównie o charakterze sportowym i kulturalnym, o zasięgu ponadlokalnym, często międzynarodowym.

IX.2.2. Cel strategiczny II: Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele operacyjne:

1. II.1 Współpraca nauki, biznesu i samorządu
2. II.2 Wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw
3. II.3 System kształcenia dostosowany do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego II:

Tabela IX.7. Wskaźniki realizacji Celu strategicznego II:

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Wysokość dofinansowania projektów badawczych w krakowskich uczelniach ze środków Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju	W45_G	84,8 mln zł	201,7 mln zł	49,1 mln zł	Trend wzrostowy
Pozycja najlepszej krakowskiej uczelni w rankingu „Perspektyw”	W48_G	1	2	1	Utrzymanie 1. miejsca ex aequo w kraju
Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z matematyki	W52_E	64%	67%	Formuła 2015: 59%; Formuła 2023: 78%	Uzyskanie 1. miejsca w kraju
Odsetek uczniów przystępujących do egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z matematyki	W53_E	37%	37%	40%	Uzyskanie 1. miejsca w kraju
Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z języka polskiego	W55_E	58%	59%	Formuła 2015: 63%; Formuła 2023: 70%	Utrzymanie 1. miejsca w kraju

Odsetek uczniów przystępujących do egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z języka angielskiego	W54_E	69%	76%	80%	Utrzymanie 1. miejsca w kraju
Skumulowana powierzchnia biurowa na wynajem w Krakowie	W31_G	1 617 600 m ²	1 708 000 m ²	1 807 300 m ²	Utrzymanie 2. miejsca w kraju tj. przedział 847 801 – 5 045 400 m ²

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W45_G Ze środków Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju krakowskim uczelniom przyznano dofinansowanie w wysokości 49 084 926,50 zł do 161 projektów naukowych, które obejmują badania podstawowe, prace empiryczne lub teoretyczne mające przede wszystkim na celu zdobywanie nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne. Wskaźnik ma niższą wartość niż w 2022 roku, kiedy dofinansowanie uzyskało 207 projektów.

W48_G W opracowanym przez Wydawnictwo Edukacyjne „Perspektywy” Rankingu Uczelni Akademickich w 2023 roku pozycję najlepszej krakowskiej uczelni zdobył Uniwersytet Jagielloński (w skali ogólnopolskiej ex aequo z Uniwersytetem Warszawskim).

Ranking Uczelni Akademickich Perspektywy 2023 obejmuje polskie uczelnie akademickie (publiczne oraz niepubliczne), które posiadają uprawnienia do nadawania stopnia doktora w co najmniej jednej dyscyplinie naukowej oraz posiadają minimum 200 studentów studiów stacjonarnych. W Rankingu uwzględnione zostały uczelnie, które miały przynajmniej dwa roczniki absolwentów.

Dla Wskaźników W52_E i W55_E:

W 2023 roku egzamin maturalny prowadzony był w dwóch formułach, wg oddzielnych arkuszy i wymagań edukacyjnych:

- w Formule 2023 dla absolwentów 4-letnich liceów,
- -w Formule 2015 dla absolwentów 4-letnich techników, absolwentów szkół branżowych II stopnia oraz absolwentów wszystkich typów szkół z lat ubiegłych.

Poniższe informacje uwzględniają ten podział.

W52_E Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z matematyki wg Formuły 2023 wyniósł 78% i był najwyższym wynikiem w porównaniu do miast będących punktem odniesienia (Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań, Łódź).

W52_E Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z matematyki wg Formuły 2015 wyniósł 59% i był najwyższym wynikiem w porównaniu do miast będących punktem odniesienia (Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań, Łódź).

W53_E Odsetek uczniów szkół krakowskich, którzy wybrali egzamin na poziomie rozszerzonym z matematyki wyniósł 40% (dla obu Formuł łącznie) i był najwyższy wśród miast stanowiących punkt odniesienia (Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań, Łódź).

W55_E Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z języka polskiego wg Formuły 2023 wyniósł 70% (ex aequo z Warszawą i Wrocławiem).

W55_E Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z języka polskiego wg Formuły 2015 wyniósł 63% i był najwyższym wynikiem w porównaniu do miast stanowiących punkt odniesienia (Warszawa, Wrocław, Gdańsk, Poznań, Łódź).

W54_E Odsetek uczniów przystępujących do egzaminów maturalnych w stopniu rozszerzonym z języka angielskiego wyniósł 80% (dla obu Formuł łącznie).

W31_G Miasto Kraków z uwagą obserwuje sytuację na krakowskim rynku powierzchni biurowych oraz związanym z nim rynkiem nowoczesnych usług dla biznesu, które stanowią ważną gałąź lokalnej, nowoczesnej gospodarki. Podobnie jak w roku ubiegłym nastąpił wzrost skumulowanej wielkości powierzchni biurowej na wynajem z poziomu 1 708 000 m² w 2022 r. do poziomu 1 807 300 m² w 2023 roku Kraków utrzymał pozycję najlepiej rozwiniętego rynku regionalnego powierzchni biurowej w Polsce (poza Warszawą).

Programy strategiczne realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego II:

1. Program Promocji Zatrudnienia, Aktywizacji Zawodowej dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2021-2025 /z perspektywą do 2030/ w GMK

Tabela IX.8. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego II oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny II Kraków – miasto rozwijające gospodarkę opartą na wiedzy	31 448 959	22 610 299
Cel operacyjny II.1 Współpraca nauki, biznesu i samorządu	18 475 338	9 571 787
Cel operacyjny II.2 Wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw	93 500	87 000
Cel operacyjny II.3 System kształcenia dostosowany do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy	12 880 121	12 951 512

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Tabela: IX.9 Nakłady na zadania związane z Celami operacyjnymi realizowane przez Spółki Miasta Krakowa w 2023 roku. (zł)

Nazwa Celu operacyjnego	Nazwa Spółki	Wydatki Spółek
CO-II-1 Współpraca nauki, biznesu i samorządu	Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.	6 787 900

Źródło: dane z Raportów Zarządu spółek miejskich

W zakresie Celu operacyjnego II-I Współpraca nauki, biznesu i samorządu zadania realizowane były przez spółkę Gminy Miejskiej Kraków i Województwa Małopolskiego pod firmą Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A i obejmowały głównie nakłady na komponent projektu strategicznego Kraków – Nowa Huta Przyszłości pn. Park Naukowo – Technologiczny „Branice”. Polegały one w szczególności na przygotowaniu (uzbrojeniu i udostępnieniu) terenów

inwestycyjnych. W ramach tego przedsięwzięcia utworzono Strefę Aktywności Gospodarczej - Nowa Huta Przyszłości SA, a także wyodrębniano obszary inwestycyjne w obszarze zdefiniowanych komponentów tego projektu.

IX.2.3. Cel strategiczny III: Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia

Uszczegółowieniem powyższego celu strategicznego są cele operacyjne:

1. III.1 Kraków - miastem europejskiej stolicy kultury
2. III.2 Wysokie kompetencje kulturalne mieszkańców

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego III:

Tabela IX.10. Wskaźniki realizacji Celu strategicznego III

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Czytelnictwo - przeczytana przynajmniej jedna książka	W44_K	b.d.	50,9%	b.d.	Trend wzrostowy
Odsetek mieszkańców korzystających z wybranych usług kulturalnych (teatr, muzeum, galeria, filharmonia, opera)	W33_K	b.d.	61,5%	b.d.	Trend wzrostowy
Zadowolenie mieszkańców z dostępnej oferty kulturalnej	W14_K	b.d.	75,3%	b.d.	Utrzymanie poziomu lub trend wzrostowy
Liczba podmiotów w sekcji PKD kultura, rozrywka i rekreacja	W32_G	2 927	2 982	3 106	Trend wzrostowy
Liczba uczestników imprez artystyczno-rozrywkowych o charakterze masowym	W30_K	146 218	616 554	493 777	Utrzymanie poziomu lub trend wzrostowy

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego W44_K, W33_K, W14_K, pochodzą z badania pn: „Barometr Krakowski”, które realizowane jest co dwa lata.

W32_G Wartość wskaźnika określającego liczbę podmiotów w sekcji PKD „R – kultura, rozrywka i rekreacja” utrzymała trend wzrostowy. Oznacza to powiększanie, ważnego dla Krakowa, sektora kreatywnego tworzonego przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą związaną z kulturą.

W30_K Liczba uczestników imprez artystyczno-rozrywkowych w Krakowie, po okresie znacznego wzrostu w roku 2022 w stosunku do lat 2020-2021 (lockdown z powodu w pandemii), w 2023 roku spadła o około 20%, co było spowodowane zarówno mniejszą liczbą masowych imprez artystyczno-rozrywkowych (75 imprez w 2023 roku, 89 – w 2022) jak i potrzebami lokalnej społeczności, która częściej wybierała kameralne wydarzenia, dające możliwość głębszego uczestnictwa w kulturze.

Programy strategiczne realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego III:

1. Program Rozwoju Kultury w Krakowie do roku 2030.

Tabela IX.11. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego III oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny III Kraków – kreatywna i korzystająca z potencjału kulturowego nowoczesna metropolia	142 235 941	170 945 966
Cel operacyjny III.1 Kraków - miastem europejskiej stolicy kultury	70 550 862	90 358 977
Cel operacyjny III.2 Wysokie kompetencje kulturalne mieszkańców	71 685 079	80 586 989

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

IX.2.4. Cel strategiczny IV: Kraków – miasto przyjazne do życia

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele operacyjne:

1. IV.1 Powszechnie dostępna, wysokiej jakości przestrzeń publiczna
2. IV.2 Zrewitalizowane obszary miejskie
3. IV.3 Zrównoważone Środowisko
4. IV.4 Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy
5. IV.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie
6. IV.6 Powszechność realizacji idei zdrowego i aktywnego życia

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego IV:

Tabela IX.12. Wskaźniki realizacji Celu strategicznego IV

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Odsetek powierzchni Krakowa pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	W2_P	71%	76%	78%	95%
Udział lasów w powierzchni miasta ogółem	W26_O	4,72%	4,81%	4,87%	7%
Liczba parków „kieszonkowych” (narastająco)	W27_O	29	36	40	70
Liczba dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń dobowych pyłu zawieszzonego PM10 w ciągu roku	W19_O	57	39	17	35
Udział transportu zbiorowego w podziale zadań przewozowych	W2_T	b.d.	34,9%	b.d.	Przedział 38 – 42%
Podział zadań przewozowych - rower	W22_T	b.d.	7%	b.d.	Przedział 13 – 17%
Indeks strachu przed przestępczością	W37_B	33,84	38,47	30,23	Trend spadkowy
Liczba przestępstw stwierdzonych na 100 tys. mieszkańców	W2_B	2 244,8	2 694,2	3047,7	Trend spadkowy
Liczba Centrów Aktywności Seniora	W37_W	46	51	55	Ok. 70

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W2_P Powierzchnia miasta Krakowa, kształtowana przez samorząd planami zagospodarowania przestrzennego, uległa w 2023 roku dalszemu zwiększeniu.

W26_O Zarząd Zieleni Miejskiej w Krakowie (ZZM) kontynuował realizację zadań związanych z Powiatowym Programem Zwiększania Lesistości. W 2023 roku ZZM w Krakowie zalesił 1,25 ha gruntów sadząc 5 380 szt. sadzonek leśnych oraz wykonał poprawki w założonych uprawach leśnych sadząc 2 870 szt. W obszarach leśnych w 2023 roku posadzono również dodatkowo w ramach uzupełnień, podsadzeń 8 329 szt. sadzonek.

W27_O W celu poprawy dostępności terenów zieleni dla mieszkańców prowadzone były działania zmierzające do utworzenia nowych parków, skwerów, zieleńców. W śródmieściu na terenie zajmowanym przez parking utworzono Park Wisławy Szymborskiej. W 2023 roku w poszczególnych częściach Krakowa, szczególnie tam, gdzie istniejące zagospodarowanie terenu nie pozwala na utworzenie nowych dużych parków, zlokalizowano kolejne parki kieszonkowe: Saski Ogród Krakowian, Baśniowy Ogród Krakowian, Szachowy Ogród Krakowian oraz Ogród Krakowian przy ul. Zachodniej.

W19_O Liczba dni z przekroczonym poziomem dopuszczalnego stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszzonego PM10 w 2023 spadła do 17. W okresie ostatnich 10 lat obserwowany jest jednoznaczny trend spadkowy wartości wskaźnika.

W37_B Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2023 roku poziom indeksu strachu przed przestępczością kształtował się w początkowej fazie stanu średniego. Wartość indeksu interpretuje się za pomocą trzech przedziałów: indeks niski to maksymalnie 29,9 pkt, indeks średni mieści się w przedziale pomiędzy 30 a 59,92 pkt, a próg wysoki to wartości pomiędzy 60 a 90 pkt. Indeks strachu określany jest w corocznych badaniach społecznych Urzędu Miasta Krakowa, pn. „Badanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Krakowa”.

W2_B W 2023 roku potwierdzono popełnienie 24 511 przestępstw, co oznacza wzrost o 2 869 w porównaniu do roku poprzedniego. Największy udział w tym wzroście miały przestępstwa gospodarcze, których liczba w ciągu ostatnich lat zwiększyła się kilkakrotnie z 2 196 przestępstw stwierdzonych w 2020 roku do 7 302 stwierdzonych w 2023 roku. Wzrosła także liczba kradzieży cudzej rzeczy, kradzieży z włamaniem, uszczerbku na zdrowiu oraz przestępstw rozbójniczych. Spadła natomiast liczba kradzieży samochodów oraz uszkodzenia cudzej rzeczy.

W37_W W 2023 roku funkcjonowało 55 Centrów Aktywności Seniora, przybyły 4. CAS-y to miejsca, które dają sposobność integracji, aktywizacji społecznej osobom w wieku 60+, są usytuowane w różnych dzielnicach Krakowa, a ich pełną listę można znaleźć na stronie internetowej www.dlaseniora.krakow.pl.

Polityki realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego IV:

1. Kierunki Rozwoju i Zarządzania Terenami Zieleni w Krakowie.
2. Program Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego.
3. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Krakowa.
4. Polityka Transportowa dla Miasta Krakowa.
5. Plan Adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatu do roku 2030.
6. Plan Ograniczenia Skutków Powodzi oraz Odwodnienia Miasta Krakowa.
7. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028

Programy strategiczne oraz Portfel projektów realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego IV:

1. Miejski Program Rewitalizacji Krakowa.
2. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Kraków.
3. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących, z którymi Gmina Miejska Kraków zawarła porozumienie w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego.
4. Powiatowy program zwiększenia lesistości Miasta Krakowa na lata 2018-2040.
5. Studium podstawowych tras rowerowych.
6. Program obsługi parkingowej dla Miasta Krakowa.
7. Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Krakowa na lata 2019-2023.
8. Program rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków.
9. Program termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa.
10. Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2022-2024 pn. „Bezpieczny Kraków”.
11. Portfel Projektów „Zeroemisyjny Kraków”.

Tabela IX.13. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego IV oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny IV Kraków – miasto przyjazne do życia	1 207 589 071	1 330 855 421
Cel operacyjny IV.1 Powszechnie dostępna, wysokiej jakości przestrzeń publiczna	86 988 090	112 296 383
Cel operacyjny IV.2 Zrewitalizowane obszary miejskie	67 827 538	32 519 379
Cel operacyjny IV.3 Zrównoważone środowisko	342 153 565	369 314 071
Cel operacyjny IV.4 Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy	528 171 557	525 908 413
Cel operacyjny IV.5 Wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie	45 171 950	29 682 598
Cel operacyjny IV.6 Powszechność realizacji idei zdrowego i aktywnego życia	137 276 371	260 134 577

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

Tabela: IX.14. Wydatki na zadania związane z Celami operacyjnymi, realizowane przez Spółki Miasta Krakowa w 2023 roku. (zł)

Nazwa Celu operacyjnego	Nazwa Spółki	Wydatki Spółek
CO-IV-3 Zrównoważone Środowisko	Wodociągi Miasta Krakowa SA	60 846 000
CO-IV-3 Zrównoważone Środowisko	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA	162 360 287
CO-IV-3 Zrównoważone Środowisko	Krakowski Holding Komunalny SA	16 995 394
CO-IV-3 Zrównoważone Środowisko	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o.	124 809 334
CO-IV-4 Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji SA	97 277 710

Źródło: dane z Raportów Zarządu spółek miejskich

Zadania realizowane przez spółki Miasta Krakowa w zakresie Celu strategicznego IV obejmowały:

- w zakresie celu CO-IV-3 Zrównoważone Środowisko
 - Zadania realizowane przez Wodociągi Miasta Krakowa SA obejmowały m.in: programy/projekty rozwojowe, zwiększanie dostępności usług poprzez budowę i rozbudowę urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.
 - Zadania realizowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA obejmowały m.in: realizację programów/projektów rozwojowych, związanych z wymianą i modernizacją sieci ciepłych oraz poprawę efektywności, przyłączenia nowych odbiorców.

- Zadania realizowane przez Krakowski Holding Komunalny SA obejmowały rozbudowę ZTPO w Krakowie o instalację odzysku ciepła ze spalin, remonty, przegląd roczny całościowy ZTPO.
- Zadania realizowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. obejmowały realizację Zakładu Recyklingu Tworzyw Sztucznych w ramach budowanego Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych (CROK) w Krakowie i wymianę taboru na ekologiczny.
- w zakresie celu CO-IV-4 Przyjazny mieszkańcom, efektywny i ekologiczny system transportowy:
 - Zadania realizowane przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji S.A obejmowały m.in. zakup i modernizację taboru tramwajowego, autobusowego, rozbudowę zeroemisyjnej floty autobusów elektrycznych, modernizację budynków i budowli, zakup maszyn i urządzeń, a także informatyzację Spółki.

IX.2.5. Cel strategiczny V: Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele operacyjne:

1. V.1 Wysoki poziom partycypacji społecznej mieszkańców
2. V.2 Silny sektor organizacji społecznych (pozarządowych)
3. V.3 Spójność społeczna

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego V:

Tabela IX.15. Wskaźniki realizacji Celu strategicznego V

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Aktywność mieszkańców w głosowaniu na projekty w ramach budżetu obywatelskiego	W6_D	6,38%	5,35%	8,64%	Trend wzrostowy
Zadowolenie z możliwości wpływania na władze miasta	W23_D	b.d.	40,3%	b.d.	Trend wzrostowy
Liczba organizacji pozarządowych wnioskujących o wsparcie	M25_D	591	797	637	Trend wzrostowy
Skala interwencji w ramach zadań pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kraków	W1_W	3,5%	3,9%	3,9%	Trend spadkowy

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W6_D Wskaźnik udziału w głosowaniu na projekty budżetu obywatelskiego w 2023 roku był wyższy niż w poprzednich latach, osiągnął 8,64%. Jest to najlepszy wynik od 2014 roku, czyli od początku istnienia tej formy finansowania inicjatyw i projektów obywatelskich.

M25_D W 2023 roku liczba organizacji pozarządowych wnioskujących o wsparcie realizacji zadania publicznego wyniosła 637. Było to mniej niż w roku poprzednim o ok. 20%, ale nadal więcej o niemal 8% niż w 2021 roku. Zwiększająca się liczba NGO wnioskujących o wsparcie z budżetu Miasta świadczy o wzroście aktywności organizacji, które poszukują finansowania dla swoich inicjatyw z różnych źródeł.

W1_W Odsetek osób w rodzinach objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, odniesiony do liczby mieszkańców Krakowa utrzymywał się w latach 2015-2021 na porównywalnym poziomie, jednak w 2022 roku widoczny jest wzrost wartości wskaźnika do poziomu 3,9%, spowodowany objęciem świadczeniami z pomocy społecznej rodzin uchodźców z Ukrainy. Wartość wskaźnika za rok 2023 wyniosła również 3,9%.

Polityki realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego V:

1. Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z Organizacjami Pozarządowymi.
2. Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Kraków.

Programy strategiczne realizowane w 2023 roku w ramach Celu strategicznego V:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Krakowa 2030.
2. Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2026.
3. Program „Otwarty Kraków”.
4. Program aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019-2023.
5. Program Aktywności Społecznej i Integracji Osób Starszych na lata 2021-2025 (PASIOS).
6. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Kraków oraz zasobem tymczasowych pomieszczeń na lata 2021-2025.

Tabela IX.16. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego V oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny V Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa	561 266 490	597 193 361
Cel operacyjny V.1 Wysoki poziom partycypacji społecznej mieszkańców	1 879 063	2 505 004
Cel operacyjny V.2 Silny sektor organizacji społecznych (pozarządowych)	1 630 475	1 627 682
Cel operacyjny V.3 Spójność społeczna	557 756 952	593 060 675

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

IX.2.6. Cel strategiczny VI: Kraków – nowocześnie zarządzana metropolia

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele operacyjne:

1. VI.1 Przyjazna i sprawna administracja
2. VI.2 Wysoka jakość strategicznego zarządzania miastem

Wskaźniki realizacji Celu strategicznego VI:

Tabela IX.17. Wskaźniki realizacji Celu strategicznego VI

Wskaźnik SRK 2030	Symbol wskaźnika	Wartość 2021	Wartość 2022	Wartość 2023	Wartość docelowa 2030
Rating Krakowa	W32_A	A-	A-	A-	Najwyższa możliwa w kraju
Liczba udostępnionych usług elektronicznych (na poziomie informatyzacji umożliwiającym załatwienie przez Internet w całości lub w części)	W16_A	159	157	159	100% świadczonych
Wskaźnik satysfakcji klienta zewnętrznego	W22_A	4,50%	4,47%	4,53%	Trend wzrostowy
Poziom długu publicznego	W33_A	58,2%	64,98%	82,58%	Trend spadkowy

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

W32_A W 2023 roku agencja ratingowa Standard & Poor's podtrzymała długoterminową ocenę wiarygodności kredytowej Krakowa na poziomie A- oraz oceniła perspektywę jako stabilną. Wskaźnik dotyczący wiarygodności kredytowej (ratingu) Krakowa utrzymywał się więc w 2023 roku na poziomie, który jest obecnie najwyższym możliwym w kraju (zgodnie z zasadą nieprzyznawania samorządom lokalnym ratingu wyższego niż rating państwa).

W16_A Dostępność usług publicznych drogą elektroniczną, możliwych do załatwienia przez Internet w całości lub w części wynosi 159, czyli jest na poziomie 22,3% w stosunku do wartości docelowej. Wartość docelowa wskaźnika obejmuje dostępność usług na wszystkich poziomach informatyzacji – począwszy od informacji dotyczącej sposobu załatwienia sprawy bez możliwości złożenia wniosku drogą elektroniczną aż do możliwości załatwienia Usługi w całości przez Internet. W 2023 roku 100% = 713 usług publicznych.

W22_A W przeprowadzonym w 2023 roku badaniu satysfakcji klienta zewnętrznego, mieszkańcy ocenili pracę Urzędu Miasta Krakowa na 4,53 (w skali ocen od 1 do 5). Ogólny, średni poziom satysfakcji zwiększył się w pomiarze w 2023 roku w porównaniu do poprzedniego pomiaru wykonanego jesienią 2022 roku, osiągając najwyższą wartość w dotychczas przeprowadzonych pomiarach w latach 2010-2023.

W33_A Wskaźnik pozwala obserwować poziom wymagalnych zobowiązań dłużnych krótko i długo terminowych w stosunku do sumy dochodów bieżących i majątkowych. Przyjmuje się, że korzystna sytuacja finansowa w zakresie długu publicznego występuje wówczas, gdy

na przestrzeni lat poszczególne wartości wskaźnika tworzą trend spadkowy. Po zmianie ustawy o finansach publicznych wskaźnik ten pełni funkcję informacyjną.

Zmiany wynikające z programu Polski Ład spowodowały bezprecedensowe ubytki dochodów, zwłaszcza z tytułu udziałów w PIT, co niekorzystnie wpłynęło na kształtowanie się wskaźnika. Jednocześnie galopująca inflacja, konflikt zbrojny w Ukrainie oraz wzrost stóp procentowych przyczyniły się do bardzo dużych wzrostów wydatków, które należało zabezpieczyć m.in. poprzez planowane zadłużenie Miasta.

Obniżenie wielkości dochodów w wyniku zmian ustawowych oraz wzrost wydatków wymagający odpowiedniego skorelowania z poziomem zadłużenia spowodowały wzrost wskaźnika w stosunku do 2022 roku, co może sygnalizować pogorszenie sytuacji finansowej Miasta.

Programy strategiczne oraz Portfel projektów realizowany w 2023 r. w ramach Celu strategicznego VI:

1. Program pn. „RDZEŃ – Centralny System Informatyczny GMK”
2. Program Elektroniczna Komunikacja i Obsługa (EKO)
3. Portfel projektów „Kraków - Smart City”

Tabela IX.18. Wydatki w ramach Budżetu Miasta na realizację Celu strategicznego VI oraz celów operacyjnych w latach 2022-2023 (w zł)

	2022	2023
Cel strategiczny VI Kraków – nowocześnie zarządzana metropolia	16 787 619	34 596 035
Cel operacyjny VI.1 Przyjazna i sprawna administracja	1 392 467	18 443 525
Cel operacyjny VI.2 Wysoka jakość strategicznego zarządzania miastem	15 395 152	16 152 510

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK

IX.3. Informacja o pracach nad aktualizacją „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030/2050.”

W roku 2023 kontynuowano prace nad aktualizacją SRK2030/2050, w szczególności:

- Przeprowadzono proces konsultacji społecznych aktualizowanej SRK 2030. Podczas 61 dni konsultacji odbyło się 5 otwartych spotkań konsultacyjnych oraz wypełnionych zostało 580 ankiet i formularzy konsultacyjnych. Uwagi, pomysły zgłoszone podczas konsultacji (ponad 1000 uwag) zostały przeanalizowane i częściowo wprowadzone do dokumentu aktualizowanej SRK 2030. Produktem tego etapu działań był opracowany Raport z konsultacji.
- Uzyskano opinię Zarządu Województwa Małopolskiego dla projektu aktualizacji SRK 2030 dotyczącą sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.
- Przeprowadzono ewaluację *ex-ante* projektu aktualizacji SRK 2030 wraz z opracowaniem raportu podsumowującego wyniki tego badania.
- Uzyskano zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji SRK od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.
- Zakończono prace nad projektem dokumentu w celu przekazania go Radzie Miasta Krakowa do dalszego procedowania.
- Informacje o przebiegu prac publikowane były na bieżąco na stronie www.strategia.krakow.pl oraz na profilu w serwisie Facebook www.facebook.com/StrategiaRozwojuKrakowa.

